T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DOKTORA TEZİ
TARİH ANABİLİM DALI
ORTAÇAĞ TARİHİ PROGRAMI

TAPINAK ŞÖVALYELERİ
(Kuruluşu, Yükselişi, Kurumsal Yapısı ve Düşüşü)

Muhittin ÇEKEN

Danışman
Prof. Dr. Mehmet ÇELİK

MANİSA-2018

	T.C. MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DOKTORA EĞİTİMİ FORMLARI Tez Savunma Sınavı Tutanağı	Doküman Kodu	FRDR-031
		Yayınlanma Tarihi	26/03/2018
		Revizyon No/Tarih	2-/28/02/2018
		Sayfa	1/1

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 09.10.2018 tarih ve 36/Ek5 sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Manisa Celal Bayar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin 22. Maddesi gereğince Enstitümüz Tarih Anabilim Dalı Doktora Programı öğrencisi Muhittin ÇEKEN'in ***"Tapınak Şövalyeleri (Kuruluşu, Yükselişi, Kurumsal Yapısı ve Düşüşü)"*** Konulu tezi incelenmiş ve aday 25.10.2018 tarihinde saat 13.00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.
Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 30.. dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI olduğuna	☒	OY BİRLİĞİ	☒
DÜZELTME yapılmasına	* ☐	OY ÇOKLUĞU	☐
RED edilmesine	** ☐	ile karar verilmiştir.	

BAŞKAN
Prof. Dr. Mehmet GELİŞ

ÜYE
Prof. Dr. Mustafa DAŞ

ÜYE
Prof. Dr. Yusuf AYDIN

ÜYE
Dr. Öğr. Üyesi Şükrü YAŞAR

ÜYE
Dr. Öğr. Üyesi Hasan AKYOL

	Evet	**Hayır**
Tez, burs, ödül veya Teşvik programına (Tüba, Fullbright vb.) aday olabilir.	☒	☐
Tez, mutlaka basılmalıdır.	☒	☐
Tez, mevcut haliyle basılmalıdır.	☐	☒
Tez, gözden geçirildikten sonra basılmalıdır.	☒	☐
Tez, basımı gereksizdir.	☐	☐

* Bu halde adaya 6 ay süre verilir. İkinci tez savunma sınavında da başarısız olan öğrencinin Enstitü ile ilişiği kesilir.
** Bu halde adayın Enstitü ile ilişiği kesilir.

Hazırlayan Enstitü Sekreteri	Onaylayan Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans / Doktora tezi olarak sunduğum “TAPINAK ŞÖVALYELERİ (Kuruluşu, Yükselişi, Kurumsal Yapısı ve Düşüşü)” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

.../.../2018

Muhittin ÇEKEN

ÖZET

XI. yüzyılın sonlarına gelindiğinde dünya, Batı'da Katolik Hristiyan Kilisesi, Doğu'da Ortodoks Kilisesi, Müslüman Türk ve Arapların oluşturduğu güç denkleminin Ortadoğu coğrafyasındaki büyük mücadelesine sahne oldu. Papa II. Urbanus tarafından 1095 Clermont Konsili'nde tohumları atılan ve yaklaşık iki asır boyunca devam eden bu savaş silsilesi, "Haçlı Seferleri" gibi dinî bir tabirle ifade edilse de, politik ve ekonomik çıkarların ön plana çıktığı uluslararası bir savaş halini aldı. Kudüs'ü kurtarma sloganıyla 1096'da Doğu'ya gelen Birinci Haçlı orduları, 1099 yılında Kudüs'ü Müslümanlardan alarak burada siyasi bir otorite kurdular. Kudüs'ün Müslümanlardan alınması, Avrupa toplumunda büyük bir sevinç yaratmış ve Avrupa toplumunun neredeyse her kesiminden insanlar, hac ibadetlerini ifa etmek için Kudüs'e akın etmeye başlamıştı. Tapınak Şövalyeleri de, hac ibadetinin yarattığı coşku ve şartların bir tezahürü olarak ortaya çıkan bir örgüt oldu.

Avrupa'dan Kudüs'e gelen hacı adaylarını Müslümanların saldırılarından koruma gibi bir amaç edinen Tapınak Şövalyeleri, yoksulluk, itaat ve erdenlik yemini ederek o dönem için emsali olmayan dinî-askeri karakterli bir örgüt olarak ortaya çıktı. Kuruluşundan çok kısa bir süre sonra, Papalık tarafından resmi bir örgüt olarak tanınan Tapınak Şövalyeleri, bu durumla birlikte büyük bir yükseliş göstererek Avrupa'nın en zengin ve en prestijli örgütü haline geldi. Sahip olduğu zenginlik ve askeri karakteriyle Haçlı Seferleri'nin asli bir unsuru haline gelen Tapınak Şövalyeleri, bu seferlerin başarısızlıkla sonuçlanmasından sonra sorgulanmaya hatta ihanetle suçlanmaya başlamışlardı. Yükselişleri gibi düşüşleri de çok hızlı gerçekleşen Tapınak Şövalyeleri, 1312 yılında Papalık tarafından resmi olarak ilga edilmiş, fakat arkalarında bitmek bilmeyen soru işaretleri bırakmışlardı.

Çalışmamızda, Tapınak Şövalyeleri'nin asıl kuruluş amaçlarının ne olduğu, kısa sürede yükselerek dönemin en zengin ve en güçlü örgütü haline gelemelerini sağlayan faktörlerin neler olduğunu, Haçlı Sefeleri'nde hangi anlamda nasıl aktif bir rol üstlendiklerini ve yargılanmalarına sebep olan olayların perde arkasında yatan gerçeklerin neler olduğunu dönemin kaynakları ve modern çalışmaların desteğiyle ortaya koymaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Tapınak Şövalyeleri, Süleyman Tapınağı, Haçlı Seferleri, Kudüs, Papalık, Kral IV. Philip.

ABSTRACT

At the end of XI. century, a great struggle of power balance among Ortodox Church, Muslim Turks, Arabs in the East and Catholic Church in the West took place in the middle east geography. Although the series of wars, whose seeds had been planted by Papa Urbanus II. in the Council of Clermont in 1095 and lasted for about two centuries, were defined in an religous term such as “Crusades”, it became an international war where political and economic interests came to the front. In order to save Jerusalem, the first Crusader armies came to the East in 1096, and in 1099, they formed an authority here by taking Jerusalem from the Muslims. The conquest of Jerusalem from Muslims created great joy in European society and from almost every part of society began to flock to Jerusalem to perform their pilgrimage. The Knight Templars became an organization that emerged as a manifestation of the enthusiasim and the conditions created by the pilgramage worship.

The Knight Templars, who aimed to protect the pilgrim candidates coming from Jerusalem to Europe from the attacks of Muslims, emerged as a unique religious-military organization in that period, by taking the oath of poverty, obedience and the chastity. Soon after its establishments, the Knight Templars, recognized as an official organization by the Papacy, it became the richest and most prestigious organization in Europe. The Knights Templars, which became the essential elements of the Crusades with the wealth and military character they possessed, started to be questioned and even accused of betrayal. The Knight Templars whose disfavor was so fast just like their promonince were officially abolished by the Papacy in 1312, but they left endless questions begging them.

In this study, we will try to demonstrate what were the main aims of the Knights Templar and the factors that caused them to become the richest and strongest organization of the period, what role they played in the Crusades, and the facts behind the scenes, with the support of the sources of the time and modern studies.

Key words: Knight Templars, Temple of Solomon, Crusades, Jerusalem, Papacy, King IV. Philip

ÖNSÖZ

Lisans ve Yüksek Lisans eğitimim boyunca büyük ilgi duyduğum Haçlı Seferleri konusu, beni bu alanda daha fazla araştırıp okumaya teşvik etmişti. Lisans eğitimimin ardından 2011 yılında başladığım Yüksek Lisans eğitiminde, Haçlı Seferleri tarihi üzerine bir tez çalışması gerçekleştirmek gayesiyle, konuyu danışman hocam Prof. Dr. Mehmet ÇELİK'e açarak kendisinin bu konudaki görüşlerine başvurdum. Ancak danışman hocam Prof. Dr. Mehmet ÇELİK, Tapınak Şövalyeleri konusunu önererek Yüksek Lisans tez konusu olarak örgütün kurulduğu yer olan Kudüs'ü çalışmamızı, bu çalışmanın ise, Doktora Tezi olarak çalışacağımız Tapınak Şövalyeleri konusuna bir alt yapı oluşturacağını belirtti. Yüksek Lisans konusu olarak belirlediğimiz "Roma-Bizans Döneminde Kudüs (IV.-VII. Yüzyıl)" başlıklı tez konusu için çalışmalarımı yürütürken, bir yandan da Doktora Tezinde çalışacağımız Tapınak Şövalyeleri konusuyla ilgili araştırmalarımızı gerçekleştiriyordum. Bununla alakalı olarak konuya dair külliyatlı bir kaynak teminimiz söz konusu olmuştu.

Tapınak Şövalyeleri konusuyla ilgili bilgi toplamaya dayalı gerçekleştirdiğim uzun soluklu araştırmalara, tabii olarak ülkemizde Haçlı Seferleri'ne yönelik gerçekleştirilen çalışmalardan başladım. Bu çalışmalarda konuya dair yürüttüğüm araştırmalarda, Tapınak Şövalyeleri'nin ilgili çalışmaların satır aralarında, yüzeysel bir şekilde ele alındığını gördüm. Bunun üzerine dönemin İslam kaynaklarına başvurdum. Ancak başvurduğum bu kaynaklar bana, İslam tarihçilerinin Tapınak Şövalyeleri örgütünü Haçlı orduları içinde sıradan bir örgüt olarak gördüğünü ve böyle bir yapılanmayı fark etmemiş olduklarını gösterdi. Bunun üzerine, Tapınak Şövalyeleri'yle ilgili yapılmış modern çalışmalara yöneldik. Ancak bir elin parmaklarını geçmeyecek kadar az olan bu çalışmaların da, büyük ölçüde akademik dayanağı olmayan popilist bilgilerden oluştuğuna şahit oldum. Büyük bir hevesle çalışmayı düşündüğüm Tapınak Şövalyeleri konusunun gerek İslam kaynaklarında neredeyse hiç yer almaması, gerek Haçlı Seferleri'yle ilgili modern çalışmalarda çok yüzeysel bir şekilde geçmesi, gerekse konuyu bizzat ele alan çalışmaların bilimsellikten uzak oluşu, şevkimi kıran etmenler oldu.

Tapınak Şövalyeleri konusuyla ilgili İslam kaynaklarında, ülkemizde Haçlı Seferleri'yle ilgili yapılan çalışmalarda ve konuya dair bilimsellikten uzak diğer

çalışmalarda karşılaştığım bu bilgi noksanlığı, beni konuyla ilgili çalışmayı düşündüğüm doktora çalışmasının konusunu değiştirme düşüncesine sevk etti. Bu talebimi danışman hocam Prof. Dr. Mehmet ÇELİK'e ilettiğimde, bu konunun çalışılması gereken bir konu olduğunu, böyle bir konuyu akademik bir zemine taşımanın elzem olduğunu belirterek konuya dair Batı kaynaklarına yönelmem gerektiğini ve Batı kaynaklarında konuya dair bilgiler temin edebileceğimi belirtti. Bunun üzerine, başta Batı Haçlı kronikleri olmak üzere, Tapınak Şövalyeleri'yle ilgili yapılmış literatür taraması gerçekleştirdim. Bu tarama neticesinde, Tapınak Şövalyeleri konusuyla ilgili yapılmış bazı önemli çalışmalar olduğunu tespit ettim. Tapınak Şövalyeleri'ne ait arşiv bilgilerinin örgütün ilga edilmesinden sonra bizzat kendileri tarafından imha edildiğini öğrensek de, tez konusunu az da olsa besleyecek çalışmalar olduğunu öğrendim.

Tapınak Şövalyeleri'yle ilgili Batı kökenli elde ettiğimiz kaynaklar sayesinde, örgütün kuruluşu, yükselişi, kurumsal yapısı ve ilgası konusunda ortaya bir çalışma koyabileceğimi anladım. Bu nedenle ben de, tez konumun içeriğini eldeki verilere dayanarak örgütün kuruluşu, kurumsal yapısı ve ilgası şeklinde üç bölüm olarak belirledim. Bu bölümler içerisinde ilk bölümün başlığını, örgütün kuruluşu ve ilk ilişkiler olarak belirledik. Bu bölüme dair bilgi veren kaynaklar ise ne yazık ki sınırlı olup örgütün kuruluşundan yaklaşık yarım asır sonra yazılmıştı. Surlu William, Süryani Michael ve İngiltere Başdiyazkozu Walter Map'ın ele aldığı kuruluş meselesi, sınırlı bilgilerle yazılmış olup yer yer birbirleriyle çelişen bilgiler içermektedir. Bu bölüm içerisinde bir başka başlıklarımız olan Tapınak Şövalyeleri'nin yükselişi ve Papalıkla ilişkiler konusu, Tapınak Şövalyeleri'nin elde ettiği bağışların makbuzlarına, Papaların fermanlarına ve bu konuda Batıda gerçekleştirilmiş akademik çalışmalara dayalı olarak gerçekleştirildi. D'Albon tarafından arşiv belgelerinin bir araya getirildiği ve çalışmamızda faydalandığımız bu eser sayesinde, Tapınak Şövalyeleri'nin bağış sistemine dayalı zenginliğini ve Papalık tarafından elde ettikleri dinî, siyasi ve ekonomik imtiyazları değerlendirdik. Birinci bölümün diğer konuları olarak Tapınak Şövalyeleri'nin Haçlı Seferleri'ndeki fonksiyonları ve Haşhaşilerle münasebetlerini de, dönemin Haçlı kroniklerine dayalı olarak modern kaynakların bu konuyla ilgili yazdıklarıyla destekledik.

Çalışmamızın ikinci bölümünü teşkil eden Tapınak Şövalyeleri'nin Düşüşü kısmında, olayların Fransa'da yaşanması itibariyle, o dönemde yazılmış bazı

kaynakları tespit ederek, elde ettiğimiz bilgileri modern kaynaklarla destekledik. (Özellikle Bu konuda dünyada otorite kabul edilen Malcolm Barber, Alan Forey, Sophia Menache, Helen Nicholson ve Barbara Frale'nin eserleri çalışmamıza önemli ölçüde katkı sağladılar) Çalışmamızın son bölümü olan Tapınak Şövalyeleri'nin Kurumsal Yapısı bölümünde ise, referansımız 1136 yılında yazıldığı düşünülen ve örgütün gelişimine paralel olarak geliştirilen Tapınak Şövalyeleri'nin anayasası oldu. Tarafımızca tamamen Türkçeye çevrilen bu kaynak eserden temin ettiğimiz bilgiler sayesinde, örgütün hiyerarşik yapısı, iktisadi boyutu, dini hayatı, askeri yapısı ve hukuk anlayışından bahsettik. Örgüt anayasasına dayalı yazdığımız bu bölümü, bu konuda Batı'da yapılmış diğer bazı modern kaynaklarla destekledik. Konumuzla ilgili ihtiyaç duyduğumuz kaynakların bir kısmını, İngiliz Arkeoloji Kütüphanesi, Bilkent Kütüphanesi, ODTÜ Kütüphanesi, İzmir Milli Kütüphane, Ege Üniversitesi Kütüphanesi, Dokuz Eylül İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi ve Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi'nden temin ettik. Bu anlamda kütüphane çalışanlarına teşekkürlerimi sunarım. Ancak çalışmamız boyunca, ülkemizde temin edemediğimiz için kaynak konusunda karşılaştığımız bazı sıkıntılar söz konusu oldu. Bu sıkıntıları da, Avrupa ve Amerika'daki bazı üniversitelerin kütüphanelerinden konuya dair ihtyaç duyduğumuz kaynakları temin ederek giderdik.

Çalışmamın her aşamasında bana destek olan, bilgi ve deneyimleri ile yol gösteren, konunun önemini her daim hatırlatarak çalışmam boyunca beni teşvik eden, maddi-manevi desteğini hiçbir şekilde esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Sayın Mehmet ÇELİK'e teşekkür ve saygılarımı sunarım. Ayrıca, Tez İzleme Komitesi jürisinde yer alarak tezimin sağlıklı bir şekilde ilerlemesinde katkılarını sunan hocalarım Prof. Dr. Mustafa DAŞ'a, Dr. Öğr. Üyesi Şükran YAŞAR'a, Dr. Öğr. Üyesi Hasan AKYOL'a, Latince eserlerin tercümesinde yardımını esirgemeyen Doç. Dr. Hüseyin ÜRETEN'e, yazma esnasında varlığını hissettirerek beni şevklendiren özellikle teknik konularda desteğini hissettiğim Dr. Öğr. Üyesi Musa GÜMÜŞ'e, çalışma arkadaşlarım, Arş. Gör. Ömer GÜNGÖRMÜŞ'e ve Arş. Gör. Yasin AKMEŞE'ye teşekkürlerimi bir borç bilirim. Bu çalışmanın her safhasında beni yalnız bırakmayarak kendisinden çaldığım zamanı sürekli dile getiren sevgili kızım Hacer Sare ÇEKEN'e ve bana rahat çalışma ortamını sağlamak adına büyük fedakârlıkta bulunan sevgili eşim Melek ÇEKEN'e ve son olarak da, dualarını benden esirgemeyen başta annem Hacer ÇEKEN olmak üzere ailemin değerli

üyelerine teşekkür ederim. Çalışmam esanasında kaynak ve bilgi konusunda yaşadığım sıknıtılar nedeniyle yardımlarına başvurduğum ve çalışmamın birçok aşamasında değerli bilgilerini benimle paylaşan, rehberliğini hissettiren Cardiff Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Helen NICHOLSON ile California Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Jochen BURGTORF'a da ayrıca teşekkür ediyorum.

.

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ ..... **İİ**
ÖZET ..... **İİİ**
ABSTRACT ..... **İV**
ÖNSÖZ ..... **V**
İÇİNDEKİLER ..... **İX**
KISALTMALAR ..... **Xİ**
BİRİNCİ BÖLÜM **6**
ÖRGÜTÜN KURULUŞU VE İLK İLİŞKİLER **6**
1.1 ÖRGÜTÜN KURULUŞUNA ZEMİN HAZIRLAYAN ŞARTLAR **6**
1.1.1 Kudüs Haçlı Kontluğu'nun Kuruluşu ***6***
1.1.2 Güvenlik Sorunu ve Hac ***10***
1.1.2.1 Güvenlik Sorunu 10
1.1.2.2 Hac 12
1.2 ÖRGÜTÜN KURULUŞU **19**
1.2.1 Örgütün İsmi Meselesi ***19***
1.2.2 Tapınak: Örgütün İdeolojik Dayanakları ***23***
1.2.1.2.1 Semavi Dinlerde Süleyman Tapınağı'nın Yeri ve Önemi 31
1.3 TAPINAK ŞÖVALYELERİ ÖRGÜTÜ'NÜN KURULUŞU **36**
1.4 TROYES KONSİLİ VE TAPINAK ŞÖVALYELERİ'NİN YÜKSELİŞİ **46**
1.5 PAPALIK İLE İLİŞKİLER **53**
1.6 TAPINAK ŞÖVALYELERİ VE HAÇLILAR: İDEOLOJİK VE ASKERİ İŞBİRLİĞİNİN ARKA PLANI **61**
1.6.1 Haşhaşiler ile İlişkiler ve Üst Aklın İdeolojik Oluşumu ***81***
İKİNCİ BÖLÜM **95**
TAPINAK ŞÖVALEYELERİ'NİN DÜŞÜŞÜ **95**
2.1 XIV. YÜZYILDA FRANSA KRALLIĞI İLE PAPALIK ARSINDAKİ İLİŞKİLER **95**
2.1.1 Kılıç ile Âsâ'nın Mücadelesi ***96***
2.2 ÖRGÜTE İTHAM EDİLEN SUÇLAMALAR **109**
2.2.1 İlk Suçlama: Kutsal Davaya İhanet ***109***
2.1.2.2 Tapınak Şövalyeleri ile Hospitalier Örgütlerinin Birleştirilmesi Meselesi 114
2.3 TAPINAK ŞÖVALYELERİ'NİN TUTUKLANMASI **117**
2.3.1 On Üçüncü Cuma ***119***

2.4 TAPINAK ŞÖVALYELERİ'NİN YARGILANMASI 122
2.4.1 Papalık Müdahalesi 129
2.5 TAPINAK ŞÖVALYELERİ'NİN DÜŞÜŞ SEBEPLERİ 143
2.6 İLGA SONRASINDA TAPINAK ŞÖVALYELERİ 154
TAPINAK ŞÖVALYELERİ'NİN KURUMSAL YAPISI 160
3.1 HİYERARŞİK YAPI 161
3.1.1 Üstad 162
3.1.2 Tapınak Meclisi 168
3.1.3 Kethüda (Senechal) 170
3.1.4 Mareşal (Marshal) 171
3.1.5 Kudüs Krallığı Komutanlığı 172
3.1.6 Kudüs Şehir Komutanı 174
3.1.7 Antakya ve Trablus Komutanlıkları 175
3.1.8 Mefruşatçı 176
3.1.9 Tapınak Evleri'nin Şövalye Komutanları 176
3.1.10 Manastır Şövalyeleri ve Çavuşları 177
3.1.11 Türkopol Komutanı 177
3.1.12 Ast-Mareşal 178
3.1.13 Sancaktar 178
3.1.14 Revirden Sorumlu Kardeşler 179
3.2 İKTİSADİ YAPI 180
3.2.1 İnancın Ticarileşmesi: Örgütün "Bağış" Gelirleri 180
3.2.2 Tapınak Evleri 191
3.2.3 Tapınak Bankacılığı 195
3.3 ASKERİ YAPI 205
3.4 DÎNİ YAPI 212
3.5 HUKUKİ YAPI 220
3.5.1 Tapınak Evleri'nden Kovulmaya Sebep Olan Suçlar 222
3.5.2 Örgüt Kıyafetlerinin Kaybedilmesine Sebep Olan Suçlar 225
SONUÇ 231
KAYNAKÇA 235
EKLER 235

KISALTMALAR

Bkz.: Bakınız

C. : Cilt

Çev. : Çeviren

Ed.: Editör

Haz. : Hazırlayan

İA: İslam Ansiklopedisi

MEB. : Milli Eğitim Bakanlığı

M.Ö. :Milattan Önce

MS. : Milattan Sonra

p. : Page (Sayfa)

S. : Sayı

s. : Sayfa

ss. : Sayfadan sayfaya

TDV: Türkiye Diyanet Vakfı

TDVİA: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

TTK: Türk Tarih Kurumu

Trans. : Translated (Çeviren)

vd. : ve devamı

Vol. :Volume (Cilt)

Yay. :Yayınevi

YKY: Yapı Kredi Yayınları

yy.: Yüzyıl

GİRİŞ

Doğu Batı ilişkileri[1], tarihin her döneminde güncelliğini korumuş[2], siyasi, ekonomik ve kültürel meselelerden de beslenerek dini mahiyet almış bir şekilde cereyan etmiştir[3]. Mazisi Eskiçağlar'a dayanan Doğu-Batı ilişkileri[4], Hristiyanlığın batı kimliğinin temel parçası olmasıyla birlikte, tarihsel süreçte farklı boyutlara ulaşmıştır. Hristiyanlık Doğu'ya karşı ideoloji geliştirmeye başladığında ise karşısında, özellikle 7. yüzyıldan itibaren Doğu'yu temsil etme kabiliyeti kazanan İslamiyet'i bulmuştur. Bu ilişki biçimi Batı'yı ve Doğu'yu temsil eden dinleri, uzlaşmaz iki rakip olarak karşıt kurumsallaşmalara doğru politikalara yönlendirmiştir[5]. Bu dini kurumlar ise, Doğu ve Batı'nın birbirlerine bakış açılarını, anlama ya da anlamama noktasındaki tavırlarını "keskin" bir şekilde etkilemiştir[6]. Burada Batı'ya dair bir ifade ile başlarsak, Haçlı Seferleri bizim için önemli bir örnek olacaktır[7]. Haçlı Seferleri 1096-1291 yılları arasında yaklaşık iki asır gibi uzun bir süreci kapsar ve Batı'nın Doğu'ya karşı bakış açısının en karakteristik örneğini verir. Bu, aynı zamanda Hristiyanlığın, Doğu'ya karşı en büyük kurumsallaşmasıdır denilebilir. Öyle ki, iki asır boyunca Batı'nın Doğu ideolojisini beslemiştir. Bu "Kutsal Savaş", aslında inanç ve hâkimiyet üstünlüğünün Doğuya

---

[1] *"İnsanlık tarihinin değişmeyen ve zaman içinde belirsiz aralıklarla tekrarlanan önemli ve karakteristik bir olayı, Doğu-Batı çekişmesidir. Bu çekişmenin bilinen ilk safhası M.Ö. 5.yüzyıldaki İran-Yunan savaşlarıdır. Buna, Batı 'nın tepkisi Büyük İskender'in Doğu'yu istilası olmuştur. Daha sonra 4.yüzyılda Hunların Avrupa'ya girişiyle başlayan Kavimler Göçü'nü de, Doğu-Batı dünyasının birbiriyle çatışmasının bir evresi saymak gerekir."* Bkz. Işın Demirkent**, Haçlı Seferleri**, Dünya Yayıncılık, İstanbul 1997, s. xv.

[2] Ertan Eğribel-Ufuk Özcan, "Baykan Sezer ve Tarihte Doğu-Batı Çatışması: Türk Sosyolojisinin Dünyaya Söyleyecek Sözü Var", **Tarihte Doğu-Batı Çatışması**, Doğu Kitabevi, İstanbul, 2017, s. 18-19.

[3] Bu meseleleri, "Avrupalı Hükümdarın" meşruiyeti güçlü bir siyasî silah olarak algılamaları ve buna sahip olma ideolojileri üzerinden okuyabiliriz. Bu meseleler, siyasetten ekonomiye, kültürden toplumsal ideolojiye kadar çok karmaşık bir ilişkileri içinde barındırır. Bu konuda bkz. Alexander A. Vasiliev, **Bizans İmparatorluğu Tarihi**, (Çev., Tevabil Alkaç), Alfa Yayınları, İstanbul 2016, s. 445 vd.; Thomas Asbridge, **Haçlı Seferleri**, (Çev: Ekin Duru), Say Yayınları, İstanbul 2014, s. 61-64; Hasan Bülent Kahraman-E. Fuat Keyman, "Kemalizm, Oryantalizm ve Modernite", **Doğu Batı Yayınları,** S:5, Ankara, 1998, s. 78.

[4] Nancy Bisaha, **Doğu ile Batı'nın Yaratılışı**, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara 2012, s. 19.

[5] Baykan Sezer, "Doğu Batı Ayırımı", **Doğu Batı Yayınları,** S:2, Ankara, 1998, s. 44; Etyen Mahçupyan, "Doğu ve Batı: Bir Zihniyet Gerilimi", **Doğu Batı Yayınları**, S:2, Ankara, 1998, s. 50; Halil İnalcık, **Devlet-i Aliyye, Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar IV**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2016, s. 221.

[6] Haçlı Seferlerine kadar Hristiyanlık ile İslam arasındaki ilişkiler, iki din arasındaki mücadeleden çok, bir şekillenme ve netleşme aşamasındaydı. Bkz. Yüksel Kanar, **Batı'nın Doğu'su: Avrupa Barbarlığının Küreselleşmesi,** Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2006, s. 234.

[7] "*Haçlı Seferlerinden beri kendini diğerinin düşmanı, zıttı, tersi olarak gören, üretmekten çok öyle algılayan"* Doğu-Batı *"uygarlık küresinin aynı olgunun farklı kesitleri olduğuna ilişkin bir iddianın, küçümseme, ihanete uğrama duygusu, saçmalık karşısında olduğu algılaması, sapkınlığı teşhis etme gibi durumlar yaratması kaçınılmaz olmuştur*." Bkz. Mehmet Ali Kılıçbay, "Fakir Akrabanın Talihi", **Doğu Batı Yayınları**, S:2, Ankara, 1998, s. 58.

gösterilme biçimini de yansıtır[8]. Doğu ise zaten karşıt ideolojisini Batı'dan daha cesurane bir şekilde, daha 7. yüzyıldan itibaren göstermekteydi[9]. Haçlı Seferleri de bir anlamda bu cesurane harekete karşılık verme ideolojisinin bir sonucu olarak da okunabilir[10]. Burada karşıt kurumsallaşmanın oluşturulmaya başladığını yine Haçlı Seferleri üzerinden ifadesini bulan tarihi okumayı da yapabiliriz.

Bu ilişkinin ortaya çıkardığı aktörlerin de burada zikredilmesi tarihi kaynak, ideoloji ve hareket bağlamından Haçlı Seferlerini açıklamak ve doğru bir şekilde ortaya koymak açısında sayısız faydalar sağlayacaktır. Haçlı Seferlerinin aktüel hale gelmesinde bu aktör meselesi, bu seferlerin en yakın tarihi arka planını oluşturur. Bununla ilgili olarak muhtemelen bizden farklı aktörlere işaret edecekler bulunabilir; fakat bizim için Haçlı Seferlerinin aktüel hale gelmesinin en yakın ve temel örnekleri 1071'de sahneye çıkmış olan ve biri Doğu diğeri ise Batı'yı temsil eden, Doğu'da Sultan Alparslan ve Selçuklular, Batı'da ise Alexios Komnenos ve Bizans'tır. Bu iki temel aktörün yeni yeni aktörlere doğrudan ya da dolaylı olarak alan açtığını ifade edebiliriz. VII. Gregorius ile başlayan ideolojik aktüalite, Batı'nın Doğu'ya yaklaşma biçiminde de belirgin bir değişimden, yani ideolojiden fiiliyata evrilen bir düşünceden bahsediyoruz. VII. Gregorius dönemi işte bu noktada II. Urbanus dönemine aktüel bir mirasın oluştuğunun en temel işaretini vermiştir. Haçlı düşüncesinin ana aktörü olarak ifade edilebilecek olan II. Urbanus, aynı zamanda Batı'nın Doğu'ya karşıt kurumsallaşmasının ilk önemli örneğinin verildiği dönemin dini lideri konumundaydı. Karşıt kurumsallaşmanın ilki I. Haçlı Seferi idi ve kendinden sonrakilere muazzam, muazzam olduğu için de belki aşılamaz bir miras bırakacaktı. Bu ilk faaliyetin başarılı olması uzun sayılmayacak bir zaman diliminde alt kurumsallaşmalara zemin hazırlamıştır. Bu, başarısız olan diğer girişimleri telafi etmek için bir çözüm yolu olarak da ileri sürülebilir. Buradan, başka bir ideolojik kurumsallaşmaya geçmek, konuyu bütün bir şekilde vermek açısından önemli bir avantaj sağlayacaktır.

Haçlılar dönemi, VII. yüzyıldan itibaren süregelen, evrensel iki din olarak Hristiyanlık ve İslamiyet arasındaki mücadeleler silsilesinin tarih içindeki en önemli

[8] Franco Cardini, "Haçlı Seferleri ve Kudüs Krallığı", **Ortaçağ: Katedraller-Şövalyeler-Şehirler**, Ed. Umberto Eco, 2. Baskı, (Çev., Leyla Tonguç Basmacı), Alfa Yayınları, İstanbul, 2014, s. 50-51.
[9] **Willermus Tyrensis'in Haçlı Kroniği: Başlangıçtan Kudüs'ün Zaptına Kadar**, Çev: Ergin Ayan, Ötüken Yayınları, İstanbul, 2016, s. 27; Runciman, Haçlı Seferleri Tarihi, (Çev., Fikret Işıltan), C. I, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2008, s. 9.
[10] Claude Cahen, **Haçlı Seferleri Zamanında Doğu ve Batı**, (Çev., Mustafa Daş), Yeditepe Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 2013, s. 21.

dönemi kabul edilir. XI. yüzyıla gelindiğinde, Kutsal Mezar Kilisesi'nin tahrip edilmesi(1009)[11] ve özellikle 1071 Malazgirt Savaşı'ndan sonra Türklerin Anadolu'yu hızla ele geçirmeye başlamaları, Doğu ve Batı Hristiyan dünyasında büyük bir endişe ve korkuya sebebiyet verdi[12]. 1070'li yıllarda Kudüs'ün Türkler tarafından fethedilmesi ise, Avrupa'nın mütedeyyin halklarını derinden etkiledi. Bu etki, güçlü dinî bir heyecan dalgasının oluşmasına sebep oldu[13]. Avrupa halklarında oluşan dini heyecan dalgasını 1095 Clermont Konsili'nde yaptığı konuşmayla[14] dindaşlarına ölün ya da öldürün emri vererek daha da ateşleyen Papa II. Urbanus[15], Avrupa toplumunun içinde bulunduğu siyasi, ekonomik ve sosyal buhranı din motifli bir amaca bürüyerek, Kutsal Toprakları İslam hâkimiyetinden kurtarma söylemleriyle, geniş kapsamlı bir savaş organizasyonunun temellerini attı[16]. Böylece Doğu-Batı çatışmasının en uzun safhasını oluşturan ve Batı ile Doğu'nun, İslam ile Hristiyanlığın birbirlerine karşı üstünlük mücadelesinin tezahürü kabul edilen Haçlı Seferlerinin fitili ateşlenmiş oldu[17].

Hristiyanlığı temsil eden Avrupa'nın, İslam'ın temsilcisi durumunda olan Doğu'ya karşı gerçekleştirdiği ve yaklaşık iki asır süren Haçlı Seferleri, her ne kadar dinî söylemlerle ifade edilse de, tek bir nedenle açıklanamayacak kadar kapsamlı bir savaş organizasyonudur. İki asır süren ve Doğu ile Batı'nın, Hristiyanlık ile İslam'ın

---

[11] Kenneth M. Setton, **A History of The Crusades**, V. 1, Edited by Marhhall M. Baudouin, The University of Wisconsin Press, London 1969, s.xıı; **Willermus Tyrensis'in Haçlı Kroniği…**, s. 27; Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi**, Cilt: 1, (Çev., Fikret Işıltan), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2008, s. 9; Vasiliev, 445.

[12] Fulcherius Carnotenses**, Kudüs Seferi**, Çev: İlcan Bihter Barlas, IQ Kültür Sanat Yayınları, İstanbul, 2009, s. 46.

[13] Vasiliev, s. 450.

[14] Papa II. Urbanus Clermont Konsili'nde dindaşlarına şöyle seslendi: "*Sevgili Kardeşlerim, insanlığın kurtarıcısının, mukaddes insan suretini aldığı ve insanlar arasında bir insan olarak bulunduğunda, uzun zaman önce vaat ettiği ve varlığıyla birçok mucizeler gösterdiği toprakları kutsadığını bilmenizde fayda vardır. Bunu bize Eski ve Yeni Ahit her yönüyle açıklamaktadır. Mesih'in bu ülke için olan sevgisi bilinmektedir. Dünyanın tamamı ona ait olmasına karşın O, dünyanın bu küçük kısmını kendi mirası olarak belirlemiştir. İşaya 19/24:5/7'de şöyle demektedir: "Mirasım İsrail mübarek olsun. Çünkü ordular Rabbinin bağı, İsrail'in evidir*." Bkz. **Anonim Haçlı Tarihi**, Çev: Ergin Ayan, Selenge Yayınları, İstanbul, 2013, s. 49; Ayrıca Papa II. Urbanus'un Clermont Konsili'ndeki konuşmasının Fulceherius Carnotensis, Robert de Monk, William of Malmesburry versiyonları için Bkz. **Urban And The Crusaders**, Edited by D. C. Munro, Published by The Department of the History of Pennsylvania, Philadelphia, 1901, ss. 2-15.

[15] S. E. Al- Djazairi, **The Myth Of Muslim Barbarism And İts Aim,** Bayt Al- Hikma Press, 2007, s. 324.

[16] Peter Charanis, "Aims Of The Medieval Crusades And How They Were Wiewed By Byzantium*",* **Church History**, Vol. 21, No. 2 (Jun., 1952), s. 124; Işın Demirkent, "Haçlı Seferleri Düşüncesinin Doğuşu ve Hedefleri", **Tarih Dergisi, Prof. Dr. Hakkı Dursun Yıldız Hatıra Sayısı 35** (1984-94), s. 66.

[17] Joseph Francois Michaud, **The History of The Crusades**, Translated From French By W. Robinson, V. I, Redfield, New York, 1853, s. 19.

birbirlerine karşı üstünlük mücadelesinin en somut örneği kabul edilen Haçlı Seferleri, dinî sebeplerin yanında, şüphesiz ekonomik, siyasi ve sosyolojik tarihsel arka plana dayalı faktörlerin zuhuruyla meydana gelmiş savaşlardı[18]. 11. yüzyılda Müslümanlara karşı girişecekleri savaşı, kendilerinin, Yahudilerin çoktandır kaybettiği Tanrısal misyonu devralmış yeni Seçilmiş Halk oldukları iddiasıyla meşrulaştıran Haçlılar[19], Kudüs'ün Müslümanların elinde olmasını bu seferlerin en önemli gerekçesi olarak sundular[20]. Kilise, şüphesiz bu söylemle Avrupa'nın mütedeyyin toplumunun dinî hassasiyetle, sefere karşı göstereceği coşkulu reaksiyonu amaçlamaktaydı.

Papa II. Urbanus'un Clermont Konsili'nde yaptığı hararetli çağrının ardından, 19 farklı milletten oluşan Haçlı ordusu[21], 1096 yılının Mart ayında kutsal sefer için yola çıktı[22]. İstanbul Boğazı'nı geçerek Anadolu'ya giren Haçlı ordusu, Kılıçarslan maiyetindeki Selçuklu ordusunu yenerek Anadolu'nun iç kesimlerine kadar ilerledi. Kısa sürede sırasıyla Urfa, Antakya ve Kudüs'ü ele geçiren Haçlılar, buralarda Latin krallıklar kurarak[23] İslam coğrafyasının kalbi noktalarında mevcudiyetlerini siyasal bir zemine oturttular. 15 Temmuz 1099 tarihinde Kudüs'e giren Haçlılar, burada kadın-erkek, genç-yaşlı, çoluk-çocuk, Müslüman-Yahudi demeden büyük bir katliam ve talan uyguladılar ve Kudüs Haçlı Kontluğu'nu kurarak başına Godefroi'yi geçirdiler[24].

1099 yılında Kudüs Haçlı Kontluğu'nun kurulmasıyla birlikte, Avrupa'dan Kudüs'e gelen hacı sayısında büyük bir artış yaşanmaya başladı. Avrupa'dan hac ibadeti için Kudüs'e doğru yola koyulan bu hacılar, Doğu'ya ulaştıklarında, Haçlılar tarafından daha önce Kudüs şehrinden atılan ve şehrin dağlık kesimlerini mesken tutan Müslümanların saldırılarıyla karşılaşmaya başladılar. Hacılar, özellikle Yafa-

---

[18] Haçlı Seferleri'nin dinî, siyasi, ekonomik ve sosyal sebepleri konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Işın Demirkent, **Haçlı Seferleri Tarihi: Makeleler-Bildiriler-İncelemeler**, Dünya Kitapları, İstanbul, 2007, ss. 1-19.

[19] *"Batı Hristiyanları, kendilerinin Tanrı'nın gözdeleri olduğunu düşünmeye özel bir eğilim göstermişlerdir. 11. ve 12. yüzyıllarda Haçlılar, Yahudi ve Müslümanlara karşı giriştikleri kutsal savaşı, kendilerinin, Yahudilerin çoktandır kaybettiği tanrısal misyonu devralmış yeni Seçilmiş Halk oldukları iddiasıyla meşrulaştırmışlardır*." Bkz. Karen Armstrong, **Tanrı'nın Tarihi: İslam-Hristiyanlık ve Yahudiliğin 4000 Yıllık Tarihi**, Pegasus Yayınları, İstanbul, 2017, s. 99.

[20] İbrahim Halil Er, **Cennet Doğuda Bir Yerdedir: Haçlı Seferlerinin Değişen Yüzü,** Elips Kitap Yayınları, Ankara, 2006, s. 27.

[21] G. A. Campbell, **The Knights Templars: Their Rise And Fall**, River Press, London, 1937, s. 86.

[22] Fulcherius Carnotenses, s. 56.

[23] İbnü'l-Esir, **El Kâmil Fi't-Tarih Tercümesi**, Bahar Yayınları: 10/235-236.

[24] İbn Kalanisi, **Şam Tarihine Zeyl: I. ve II. Haçlı Seferleri Dönemi**, (Çev., Onur Öztağ), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2015, s. 5; Fulcherius Carnotenses, ss. 104-106.

Kudüs güzergâhı üzerinde, Müslümanların saldırılarına uğrayarak zaman zaman mallarını, zaman zaman da canlarını kaybediyorlardı. Birinci Haçlı Seferi esnasında Doğu'ya gelen bir grup şövalye de, bu durumu müşahade ederek hacıları korumak amacıyla bir örgüt kurmaya karar verdiler. Kaynaklara göre Tapınak Şövalyeleri örgütü de, bu düşüncenin bir ürünü olarak ortaya çıktı.

Hacıları korumak amacıyla bir örgüt kurma tasarısını geliştiren Tapınak Şövalyeleri, kendilerine kutsal bir misyon yükleyerek İsa'nın Yoksul Şövalyeleri adı altında yoksulluk yemini ettiler. Ancak Tapınak Şövalyeleri, kuruluşlarından çok kısa bir süre sonra, muazzam bir güç ve zenginliğe ulaştılar. Örgütün bu kadar kısa süre içerisinde bu kadar güç ve zenginliğe ulaşması ve dokuz kişilik bir şövalye grubunun hacıları korumak gibi bir gerekçeyle kurulması, en başta örgütün kuruluşu ve bu kadar kısa süre içerisinde yükselişinin perde arkasında yatan sebepler, bu konuya dair zihnimizi kurcalayan ilk sorular oldu. Tapınak Şövalyeleri'nin kuruluş amacı neydi? Bu örgüt, bu kadar kısa süre içerisinde nasıl ortçağın en zengin ve güçlü örgütlerinden birisi haline geldi? Tapınak Şövalyeleri, Haçlı Seferleri'nde hangi anlamda nasıl bir rol üstlendi? Tapınak Şövalyeleri, Ortaçağ Avrupa'sının en zengin örgütüyken bir anda nasıl düşüşe geçti? Fransa'da bir gece eş zamanlı ani operasyonlarla tutuklanan Tapınak Şövalyeleri'nin tutuklanmalarının perde arkasında yatan sebepler nelerdi? Tapınak Şövalyeleri, kurumsal açıdan nasıl bir işleyiş ve yapılanmaya sahipti? Ve en önemlisi de, ismi günümüzde bile bilinen böyle bir örgüt bunu nasıl başardı? Tapınak Şövalyeleri Ortçağ Avrupa'sı üzerinde hangi anlamlarda nasıl bir etki yarattı?

Tapınak Şövalyeleri'ni konu edindiğimiz bu tez çalışmamızda, konuya dair belirlediğimiz problematikler bu şekildedir. Çalışmamızın neticesinde, yukarıda saydığımız bu problematiklere cevap arayıp konuyu bilimsel bir çerçeve içerisinde, konuya dair kaynak ve çalışmalar ışığında değerlendireceğiz.

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖRGÜTÜN KURULUŞU VE İLK İLİŞKİLER

1.1 Örgütün Kuruluşuna Zemin Hazırlayan Şartlar

Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün kuruluşunu, şartların gerektirdiği ölçüde değerlendirmek gerekir. Bu şartlar, Kudüs Haçlı Kontluğu'nun kurulmasından sonra, bölgede meydana gelen değişimle birlikte açıklanabilir. Tapınak Şövalyeleri Örgütü, Kudüs Haçlı Kontluğu'nun kuruluşundan sonra, bölgede meydana gelen değişimin yarattığı şartlara bir tepki olarak doğdu. Bu şartlar ise, Örgüte de karakterini veren dini ve askeri şartlar olarak karşımıza çıkar. Zira Tapınak Şövalyeleri, Kudüs Haçlı Kontluğu'nun kuruluşundan sonra, Kontluğu'nun savunulması ve o dönemde Avrupa'dan Kudüs'e hac ibadeti için gelen hacı adaylarının güvenliğinin sağlanması amacıyla kuruldu. Bu başlık altında, Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün kuruluş amacını oluşturan şartlar ve kuruluşundan sonra desteklenmesini sağlayacak etmenleri anlatacağız.

1.1.1 Kudüs Haçlı Kontluğu'nun Kuruluşu

Haçlılar 15 Temmuz 1099 yılının Cuma günü Kudüs'ü ele geçirdikten sonra, 17 Temmuz'da Kutsal Mezar Kilisesi'nde bir araya gelip, Müslümanlar'a karşı elde ettikleri zafer için Tanrı'ya şükür duası ettiler. Şükür duası ritüelinden sonra Haçlılar, şehri ele geçirirken yaptıkları katliam ve tahribatın yarattığı etkiyi onarıp temizlemek, harabeye dönen yapıları imar etmek için kendi aralarında bir iş bölümü gerçekleştirdiler. Zira Haçlılar Kudüs'ü ele geçirmek için şehirde büyük bir yıkım gerçekleştirmiş ve şehir nüfusunun büyük bir kısmını kılıçtan geçirmişlerdi. Bu nedenle şehirde oturmak için dahi sağlam bina kalmamıştı. Cesetler ise, şehrin ortasında hastalık saçıyordu[25]. Ancak asıl mesele, yeni alınan şehrin ne şekilde hangi statüde idare edileceği meselesiydi. Haçlı liderleri bu meseleyi bir karara bağlamak için şehrin zaptından bir hafta sonra toplandılar. Haçlı liderleri, şehrin dini bir statüde mi, yoksa seküler bir yönetim anlayışıyla mı idare edileceği konusunda fikir ayrılığına düştüler. İlk Haçlı seferine katılan liderlerin büyük bir çoğunluğu, o

[25] **Anonim Haçlı Tarihi**, s. 159; Fulcherius Carnotensis, s. 114; **The Earliest and Chronicle of the First Crusades, (The Gesta Francorum Hierosolimi Tonorum) The Deeds of the Franks and Other Jeruselam-Bound Pilgrims**, Edited and Translated by Nirmal Dass, Rawman 8 Littlefield Publishes, İNC. United Kingdom, 2011, s. 104; **Anonim Haçlı Tarihi,** s. 156; Demirkent, **Haçlı Seferleri**, s. 59; Jestice, s. 47.

dönemin şartlarında imkânsız gibi görülen bir yönetim anlayışını arzuluyorlardı. Çoğunluğunu din sınıfının oluşturduğu bu liderler, Kudüs'ün teokratik bir devlet statüsüyle yönetilip, hükümdarın bu yönetimde bir savunma bakanı olarak görev yapmasını arzulamaktaydılar[26]. Zira bu, sefer İsa'nın ruhaniyeti adına başlamıştı ve şehri ele geçirdikten sonra da bu dini motivasyonun devam etmesi büyük bir önem arz ediyordu. Bu nedenle toplantıdaki genel kanı, hükümdarın belirlenmesi toplantısına başkanlık edecek bir patriğin seçimine öncelik verilmesiydi[27]. Bu görev için uygun görülen adaylar da, Le Puy piskoposu Adhemar'dı. Ancak Adhemar'ın ani ölümü ve bu göreve layık alternetif bir kimsenin bulunmaması nedeniyle, kraldan önce patriği seçme fikrinden vazgeçildi. Artık tek alternatif bir an önce şehri yönetecek kralı seçmekti. Bu seçim ise, haçlı liderleri arasında entrika dolu tartışmaların yaşandığı bir süreci beraberinde getirdi[28].

Kudüs Haçlı Krallığını yönetecek lideri seçmek için, yüksek rütbeli din adamları ve soylulardan oluşan bir meclis oluşturuldu. Bu meclis, Kudüs Krallığı için öncelikle Raymond'u uygun gördü. Fakat Raymond, İsa'nın ruhaniyetine saygısını öne sürerek, İsa'nın dikenli taç giydirildiği bir şehirde krallık tacını giymeyeceğini beyan etti. Raymond kendisine ısrar edileceğini düşünüp, teklifi reddedince, bir hafta içinde yeni bir seçim yapıldı. Yapılan seçimde Godefroi de Bouillon'nun ismi öne çıkınca, kutsal şehrin kralı olma teklifi ona yapıldı. Godefroi, bu teklifi, kutsal şehirde krallık tacı giymeyeceğini, kendisine kral yerine Kutsal Mezar Kilisesi'nin koruyucu unvanının verilmesinin daha uygun olacağı şeklinde politik ve dönemin konjöktürüne uygun sözlerle tereddütsüz kabul etti[29]. Kudüs şehrinin kralı belli olduktan sonra, şehrin patriğinin kim olacağı konusunda müzakereler yapıldı ve bu müzakereler neticesinde de, Arnoul, Kudüs patriği seçildi[30]. Arnoul patrik seçildikten sonra ilk iş olarak, Doğu'da bir Latin Kilise sistemini kurdu. Bu sistemin bir parçası olarak Arnoul, o vakte kadar Kutsal Mezar Kilisesi'nde Doğu kilisesine bağlı dinî adet ve ritüelleri icra eden bütün din adamlarını aforoz etti. Zira bu vakte kadar

[26] William of Tyre, **A History of Deeds Done Beyond The Sea**, Translated and Annotated by Emily Atwater Babcock and A.C. Krey, Volume One, Columbia University Press, New York, 1943, s. 379; Steven Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi**, C. 2, (Çev., Fikret Işıltan), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2008, s. 70.
[27] Göktuğ Halis, **Tapınak Şövalyeleri: Tarih ve Spekülasyon**, Toroslu Kitaplığı, İstanbul, 2006, s. 54.
[28] Demirkent, **Haçlı Seferleri**, s. 59.
[29] **The Deeds of the Franks and Other Jerusalem-Bound Pilgrims, s.** 104**; Anonim Haçlı Tarihi,** s. 158; William of Tyre, V. 1, s. 382; **;** Demirkent, **Haçlı Seferleri,** s. 59.
[30] William of Tyre, V. 1, s. 380; **Anonim Haçlı Tarihi,** s. 159.

Kutsal Mezar Kilisesi, bütün Doğu Hristiyan mezheplerine eşit mesafede yaklaşan bir anlayışa sahipti ve kapıları ardına kadar bu mezheplere açıktı. Kilisede her mezhebin kendine ait bir mihrabı vardı ve İslam hâkimiyeti altında bu mezhepler bu kilisede ibadetlerini serbest bir şekilde icra ediyorlardı. Fakat Kudüs'ün haçlılar tarafından zaptı, bu hoşgörü ortamını ortadan kaldırmış, farklı Hristiyan mezheplere baskı uygulanan, Latin tahakkümünde bir kilise anlayışı ortaya çıkmıştı[31].

Godefroi, Kudüs kralı seçildikten sonra ilk iş olarak, Kudüs krallığına karşı harekete geçen Mısır Fatımi ordusuna karşı bir sefer gerçekleştirdi. Fatımi ordusu Remle yakınlarında ani bir baskınla mağlup edilince, Godefroi hâkimiyetindeki Haçlılar, Filistin'deki hâkimiyetlerini garantiledi. Godefroi, Müslümanlara karşı kazandığı zaferin tadını çıkarmadan, 1099 yılının Aralık ayında Haçlı yeminini yerine getirmek için Kudüs'e gelen Baudouin ile Bohemond'un siyasi entrikalarıyla karşı karşıya kaldı. Zira Bohemond muhteris kişiliğiyle bilinen Pisa başpiskoposu Daimbert'i de yanında getirmişti. Daimbert, Bohemond'un desteğiyle Kudüs patriği Arnoul'u patriklik makamından uzaklaştırıp, Onun yerine kendisi Kudüs patriği olmuştu. Daimbert Kudüs patriği olduktan sonra, Godefroi'den kendisinin ölümünden sonra Kudüs ve Yafa'nın idaresini talep edip, burada teokratik bir idari sistem oluşturmayı amaçlıyordu. Açıkçası Godefroi'nin de bu taleplere karşı koyacak gücü de yoktu. Ancak Godefroi'nin 1100 yılındaki ani ölümü, Patrik Daimbert'in planlarını bozdu. Godefroi'nin öldüğü esnada seferde olan Daimbert, Kudüs'ün idaresini ele geçiremedi çünkü Godefroi'nin yakınları, Godefroi'nin ölümü üzerine gizlice Urfa'daki kardeşi I. Baudouin'e haber ulaştırarak, Kudüs'e gelip idareyi ele almasını sağladılar[32].

Kudüs Haçlı Kontluğu'nun ilk kralı Godefroi'nin bir yıllık zayıf ve siyasi otoriteden yoksun saltanatının ardından, kardeşi Urfa Kontu I. Baudouin Kudüs'e gelerek tahta oturdu. Abisinin aksine krallık unvanını kabul eden Baudouin, abisi Godefroi döneminde Kudüs krallık tahtını ele geçirmek için Bohemond'un desteğiyle her türlü entrikayı çeviren Daimbert'in elinden krallık tacını giydi. Bu olayla birlikte, Kudüs bir kilise devleti statüsünden çıkarak feodal krallık statüsüne kavuştu. I. Baudouin, Antakya Kontu Bohemond ile Patrik Daimbert ittifakının tüm

[31] Demirkent, **Haçlı Seferleri**, s. 59.
[32] Henry Stebbing**, The History of Chilvary and the Crusades**, Vol. 2, Printed For Constanble and Co., Edinburgh, 1830, s. 9; Demirkent, **Haçlı Seferleri**, s. 89-90.

engellemelerine rağmen oturduğu Kudüs Krallık tahtında 18 yıl kaldı[33]. I. Baudouin, tahta oturduğunda Kudüs, siyasi, mali ve hukuki açıdan tam bir zafiyet içerisindeydi[34]. Krallığın hazinesi tamamen tükenmişti. Ruciman'ın da belirttiği gibi "Krallık, Filistin'in orta dağlık bölgesinde Müslüman arazisi içinde kalmış bir kaleden müteşekkil dağınık bir hâkimiyet bölgesinden ve bir avuç dolusu kanun, nizam tanımayan serkeş şövalye ile güvenilmez yerli ücretli askerlerden oluşan küçük bir ordudan ibaretti. Krallığın tek sağlam kurumu kiliseydi. Ancak kilise de Daimbert ve Arnoul'un çekişme sahası haline gelmişti"[35]. I. Baudouin, krallığın hem mali hem de askeri açıdan içinde bulunduğu şartlar karşısında Avrupa'dan para ve asker talebinde bulundu. Bu doğrultuda 1100 yılında Avrupa'dan yaklaşık 250.000 kişiden oluşan bir ordu gönderildi ancak bu ordunun sadece 20.000'i Kudüs'e ulaşabildi[36].

18 yıllık saltanat döneminde I. Baudouin, bölgede uyguladığı akılcı politikalarla, Kudüs'ün siyasi ve kurumsal açıdan güçlenmesini sağladı. I. Baudouin, kendi döneminde Kudüs krallığı açısından büyük bir tehdit oluşturan Fatımilerle ve Türklerle yaptığı savaşlarda başarılı neticeler elde ederek, bölgedeki diğer komşu Müslüman devlet veya beyliklerin aralarındaki çekişmeleri de fırsata çevirerek buralarda ele geçirdiği bölgeleri askeri açıdan tahkim ettirip, krallığın bu bölgelerdeki varlığını kalıcı hale getirdi[37]. I. Baudouin krallığı sürecinde deniz ticaretinde nam salmış ve geniş bir filo ağına sahip Venedik ve Cenovalılardan sağladığı destekle, Filistin'in sahil bölgelerini ele geçirerek Kudüs Krallığı'nın sınırlarını Yafa, Beyrut, Akka, Hayfa, Arsuf gibi önemli kıyı şehirlerini kapsayacak şekilde genişletti. I. Baudouin, güneyde bir bölge olan Akabe üzerine yaptığı bir sefer dönüşünde 1118 yılında öldü[38]. I. Baudouin, Antakya Kontu Bohemond ile Patrik Daimbert ittifakının tüm engellemelerine rağmen idari, mali ve hukuki açıdan tam bir sefalet içinde aldığı Kudüs krallığının şartlarında hissedilir bir gelişme

[33] William of Tyre, V. 1, s. 387, 415; Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi,** C. 2, s. 58; Demirkent, **Haçlı Seferleri**, s. 90.
[34] Surlu William'a göre, Godefroi 1 yıllık krallığı boyunca Kudüs krallığına büyük katkı sağlamış başarılı ve dindar bir liderdi. Bkz. William of Tyre, V. 1, s. 388-389.
[35] Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi,** C. 2, s. 58.
[36] Campbell, s. 13-14.
[37] Fulcherius Carnotensis, s. 201.
[38] William of Tyre, V. 1, s. 433-437; Fulcherius Carnotensis, s. 134-136, 201; İbn Kalanisi, **Şam Tarihine Zeyl…**, s. 34; Demirkent, **Haçlı Seferleri**, s. 91; Lieut.Col. C. R. Conder, **The Latin Kingdom of Jerusalem: 1099 to 1291 A. D**., Published by the Committee of the Palestine Exploration Fund, London, 1897, s. 88-89..

sağladı[39], fakat bu gelişmeler, bölgede etrafı Müslümanlarla çevrili Kudüs Krallığı'nın bölgedeki bekası için yetmeyecekti.

1.1.2 Güvenlik Sorunu ve Hac

1.1.2.1 Güvenlik Sorunu

I. Baudouin'in 1118'de yaralı döndüğü Mısır seferinden ölmeden önce, yerine kuzeni olan Urfa Kontu II. Baudouin'i (Baudouin de Bourg) işaret etti[40]. I. Baudouin döneminde Kudüs Haçlı Krallığı askeri ve mali açıdan müspet yönde bir gelişme gösterse de, Krallık okyanusun ortasında bir ada misali, Müslüman devletler tarafından çevrelenmişti ve her an Müslüman saldırısı tehlikesiyle karşı karşıyaydı[41]. Haçlı seferiyle birlikte Doğu'ya gelen büyük savaşçıların büyük bir bölümü, görevlerini tamamlayıp günahlarının bağışlandığına inanarak ya kuzey bölgelerine gidiyorlar ya da yurtlarına geri dönüyorlardı[42]. Yurtlarına geri dönen bu liderler, ordularını da beraberlerinde götürüyorlardı. Doğuda kalanlar da, krallığa askeri açıdan hiçbir faydası olmayan ve macera arayışı içinde olan bir güruhtan oluşuyordu[43]. Bu dönüşler, Kudüs nüfusunda büyük bir azalmaya sebep oldu. Kudüs krallığı, birçok açıdan Müslümanlara karşı savunmasız bir hale geldi[44]. Üstelik krallığın yardım talep edebileceği kuzeydeki Urfa ve Antakya kontluklarıyla irtibatı, Müslümanlar tarafından sık sık kesiliyordu[45]. Bu şartlar içinde Baudouin, Avrupa'dan askeri ve mali destek talep ederek bu hususta açığı kapatmaya çalışıyordu ancak, bu yardımlar, sadece 300 şövalye ve 2000 yaya askerden müteşekkil krallığı müdafaa etmek için çok yetersiz kalıyordu[46].

Baudouin, krallığın içinde bulunduğu mali, askeri ve demografik şartları ıslah etmek için bir dizi uygulama ortaya koymak zorundaydı. Baudouin, en azından asker ihtiyacını karşılamak için bahar ve yaz aylarında Kudüs'e gelen hacıların bir kısmının krallıkta kalması için limanlardan çıkışlarını engelleme yoluna dahi gitti.

---

[39] Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi,** C. 2, s. 69-70.
[40] İbnü'l-Esir, **El Kâmil Fi't-Tarih Tercümesi**, 10/431-432.
[41] James Wasserman, **The Templars and the Assasins: The Militia of Heaven**, Translated by Lisa Coffin, İnner Traditions, Rochester, Vermont, 2001, s. 158.
[42] William of Tyre, V. 1, s. 463; Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi,** C. 2, s. 3.
[43] Sean Martin, **Tüm Gizemleriyle Tapınak Şövalyeleri**, (Çev., Barış Baysal), Kalkedon Yayınları, İstanbul, 2009, s. 17; Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi**, C. 1, s. 226.
[44] Fulcherius Carnotensis, s. 132; Stebbing**,** s. 15.
[45] Edward Burman, **The Templars: Knights of God**, Destiny Books, printed and bound in the United States, 1986, s. 13.
[46] Adrian J. Boas, **Archeology of the Military Orders; A survey of the Urban Centers, Rural Settlements and Castles of the Military Orders in the Latin East (C.1120-1291),** Routledge Taylor Francis Group, New York, 2006, s. 2; Campbell, s. 14.

Baudouin, çıkışlarını engellediği bu hacıları, orduya asker olarak devşiriyordu[47]. Ancak bu uygulamalar, şehrin asker ihtiyacını karşılamak için yeterli değildi. Ayrıca sorun sadece askeri yetersizlik de değildi. İç idare bakımından Baudouin'in her şeyden önce insan gücü ve bu gücü herekete geçirecek paraya da ihtiyacı vardı. Zira Baudouin, kendisine bağlı yerel yöneticileri kontrol altında tutabilecek kadar güçlü ve zengin olmadığı takdirde, krallığını planladığı şekilde teşkilatlandırıp güçlendiremezdi[48]. Baudouin bu amaçla Patriğin kilise hazinesinden yardım yapmasını talep etti. Gece-gündüzü şölen ve eğlence içinde geçen Patrik Dagabert, bu duruma karşı gelerek kilisenin tüm vergilerinden muaf olduğunu ve zenginliğin başka amaçlar için gerektiğini bildirdi[49]. Yani Baudouin'e, krallık kilisesi tarafından da fayda yoktu.

Baudouin, Avrupa ve Kudüs Kilisesi'nden beklediği askeri ve mali yardımı sağlayamayınca, krallığında insan gücünü pekiştirme şeklinde alternatif planlar uygulama yoluna gitti. Bu planların ilk ayağı, krallıkta insan gücünü sağlama yönündeydi. Çünkü krallığın nüfusunun yaklaşık ¾'ü boştu [50] ve mevcut nüfus da, Kudüs ile Yafa arasında yer alan ve yaklaşık 20 köy ve kasabadan oluşan bir alana sıkışmıştı[51]. Mevcut şartlar karşısında Baudouin, krallığın nüfusunu arttırmak için, yerli Hristiyan nüfusunu muhacerete teşvik etmeye çalıştı[52]. Baudouin bu amaçla, Suriye'deki yerli Hristiyan nüfusu çekmek için, kendilerine ev ve arazi tahsis etme vaadinde bulunup, krallığa yerleşecek olanlardan mısır, buğday, arpa gibi ürünlerden alınan %8'lik vergiyi kaldıracağını beyan etti. Ancak ucuz konut, arazi ve yiyecek teşvikleri, şehrin nüfus açısından gelişmesine beklenen katkıyı sağlamadı[53]. Baudouin bu durumun işe yaramadığını görünce, en azından ticaret vasıtasıyla şehrin nüfusunu canlandırırım ümidiyle Müslüman-Hristiyan fark etmeksizin herkesin şehre istediği şekilde girip, istediği kişiyle ticaret yapabileceğini beyan etti[54].

Baudouin'in krallığın nüfusunu arttırmaya yönelik ekonomik teşvik uygulamaları da istenilen neticeyi vermedi. Ancak Baudouin krallığının bekası için

---

[47] Campbell, s. 14.
[48] Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi**, C. 2, s. 7.
[49] Campbell, s. 16.
[50] William of Tyre, V. 1, s. 507; Burman, **The Templars**…, s. 18.
[51] Edward Gibbon, **The History of the Decline and Fall of the Roman Empire**, Vol. VIII, Published by S. A. and H. Oddy, London, 1809, s. 139-140.
[52] William of Tyre, V. 1, s. 507-508; Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi,** C. 2, s. 7.
[53] Edward Burman, **The World Before Columbus : 1100-1492**, W. H. Allen & Co Plc, Printed and Bound in Great Britain, s. 28; Burman, **The Templars**…, s. 18.
[54] Fulcherius Carnotensis, s. 209.

şehrin nüfusunu arttırmak zorundaydı. Bunun için birçok yöntem geliştiriyordu. Bu yöntemlerden birisi de, gelecek nüfusa sosyal ve dini haklar tanımak yönündeydi. Baudouin, krallığa göç edecek yerli Hristiyan nüfusunun kendi dillerini serbestçe konuşup, ibadetlerini rahatça gerçekleştirebileceklerini vaat etti. Bu nedenle, ister heretik olsun, ister Ortodoks Hristiyan olsun, krallığa yerleşmeleri konusunda mezhepler arası evlilikler dâhil olmak üzere her şeyi serbest bıraktı. Baudouin bu hoşgörü iklimine krallığın teb'ası olmaları şartıyla Müslüman ve Yahudileri de dâhil etti. Şehre gelecek Müslüman ve Yahudiler, kendi mabetlerinde ibadet edip, mahkemelerde kutsal kitapları üzerine yemin edebileceklerdi[55].

Şehir nüfusunun azlığı ve Baudouin'in şehrin nüfusunu arttırmaya yönelik uyguladığı iskân politikasının hedef kitlesinin Ortodoks yerli Hristiyanlar ile Müslümanlar'dan oluşması, Papalık nezdinde rahatsızlık yarattı. Ancak Baudouin bu uygulamalarında bir beis görmüyordu çünkü şehrin üretimini arttıracak ve güvenliğini sağlayacak yerleşimcilere ihtiyacı vardı. Batı bu konuda yeterli insan göndermezse de, krallığına gelecek herkesi kabul etmeyi uygun görüyordu. Baudouin'in bu uygulamaları, fanatik Franklar arasında rahatsızlık yarattı. Bu fanatik grup, Bizans Kilisesine bağlı yerli Suriye Hristiyanlarını, Müslümanları ve Yahudileri katlediyordu. Ancak Baudouin'in nüfusa ihtiyacı vardı ve buna engel teşkil edecek hiçbir eyleme müsaade etmiyordu[56].

1.1.2.2 Hac

İbranice'de "hag" şeklinde telaffuz edilip, kelime olarak "bayram" anlamına gelen hac, "*bir şeyin etrafında dönmek, dolanmak manasındaki hvg kökünden türemiştir. Bu kelime Arapçada ise "gitmek, yönelmek, ziyaret etmek" anlamına gelmektedir. Temelinde ulûhiyyetin herhangi bir mekânda tecellisi inancı*" yatan hac[57], Tanrı ile manevi ilişki kurmanın bir metodudur. Hac, en eski çağlardan beri, gerek ilkel pagan dinlerde, gerekse semavi dinlerde görülen bir ibadettir[58]. Kutsal kitaplarda, ilgili dine mensup insanlara Tanrı tarafından emredilen bir ibadet şeklidir. Hac ibadeti, her dinin kendi anlayışına paralel olarak farklı mekânlarda, farklı

[55] Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi,** C. 2, s. 83.
[56] Campbell, s. 15.
[57] Ömer Faruk Harman, "Hac: İslâm'dan Önceki Dinlerde Hac", **TDVİA**, Cilt: 14, Ankara, 1996, s. 382.
[58] Harman, "Hac: İslâm'dan Önceki…" s. 382-386.

şekillerde icra edilmektedir[59]. Hac, şartlar ve koşullar ne olursa olsun, inancına paralel olarak, tarih boyunca insanoğlunun en çok önem verdiği dinî ritüellerden biri olmuştur[60]. Hacı olmak arzusu, insanın dini tabiatında etkin bir konuma sahip olmuştur. İnsanoğlu, inancının bir parçası olarak kutsiyet atfederek büyük bir saygı ve sevgi beslediği ve bu açıdan mensubu oldukları dinin önde gelen din adamlarının bir zamanlar doğdukları, yaşadıkları, faaliyet gösterdikleri ve öldükleri yerleri görmeyi, inancının bir parçası saymıştır[61]**.** Pagan olsun, semavi olsun her dinin kendine özgü bir hac ibadeti, bu ibadeti gerçekleştirdiği bir kutsal mekân anlayışı söz konusudur. Hristiyanlığın ilk dönemlerinde bu mekân, Kudüs'te Hz. İsa'nın semaya urûcundan sonra havarilerinin toplandığı yer olduğuna inanılan bölgede kurulan Siyon Kilisesi olmuştur. Hristiyanlar Constantinus dönemine kadar Beytülahm'daki İsa'nın doğduğu mağara, çarmıha gerildiği Golgotha gibi muhtelif yerleri hac ibadet mekânları olarak kullanmaktaydı[62]. Ancak Constantinus döneminde Kudüs'te Kutsal Mezar Kilisesi'nin inşa edilmesi, Hristiyanların hac ibadetinin mekansal anlayışına farklı bir boyut kazandırdı.

İmparator Constantinus döneminde annesi Helena'nın Kudüs'te İsa'nın çarmıha gerildiğine inanılan bölgede Kutsal Haç'ı bulup burada Kutsal Mezar Kilisesi'ni inşa etmesi[63], Hristiyanlıkta hac ibadetine kurumsal bir boyut kazandırdı. Bu olayla birlikte, IV. yüzyıldan itibaren, dünyanın dört bir yanından Hristiyan mensupları, Kudüs'e gelerek Kutsal Mezar Kilisesi'ni ziyaret edip hac ibadetlerini ifa etmeye başladılar[64]. Hristiyanlar, İsa'nın doğduğu, peygamber olduğu ve çarmıha gerildiği yer olması yanı sıra, dinleri uğruna burada şehadete ulaşmış azizlerin bulundukları yerleri ziyaret etmenin, günahlarını hafifleteceğine inanarak bölgeye akın ediyorlardı. V.yüzyılın ortalarına doğru İmparator II. Theodosius'un karısı Eudoka'nın Kudüs'e yerleşerek burada Hz. Meryem'in Luke tarafından tasvir edilen

---

[59] **Yaradılış Kitabı**, 21: 33, 28:16-22; **Matta**, 21:1-11, 15-17; **Markos,** 11:1-10; **Luka,** 19:28-40, Resullerin **İşleri,** 2:46; 3:1; **el-Hac** 22:27-29; **Âl-i İmrân** 3:97; Harman, "Hac: İslâm'dan Önceki…" s 382-386; Abdülkerim Özaydın, "Hac: İslam'da Hac" **TDVİA**, Cilt: 14, Ankara, 1996, s. 388.

[60] Mayor George Prector**, History of the Crusades: Rise, Progress and Results**, The Keystone Publishing Co, Philadelphia, 1889, s. 19.

[61] Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi**, C. 1, s. 30.

[62] Harman, "Hac: İslâm'dan Önceki…" s 384.

[63] **The History of the Church, From Our Lord's İncarnation to the Twelfth Year of The Emperor Mouricius Tiberius or the Year of Christ As İt was Written İn Greek By Eusebius Pamphilus, Bishop of Caesarea İn Palestina; Socrates Scolasticus, Native of Constantinopole; And Evagrius Scholasticus, Born at Epiphania İn Syria Secunda**, Printed by Z. M. For Awnsham And John Churchill, London, 1659, s. 298-299

[64]Zur Shalev, "Christian Pilgrimage and Ritual Measurement in Jerusalem" **Max Planck Institute for the History of Science**, 2009, s. 4; Gibbon,V. VIII**.**, s. 304.

kutsal kalıntılarını bulması, Hristiyanlar nazarında hac ibadetine yeni bir boyut kazandırdı. Bu olayla birlikte hacılar, ilahi bir güç taşıdıklarına inandıkları azizlere ait kalıntıları bulmak veya satın almak için Kudüs'e gelme konusunda daha büyük bir gayret gösterdiler[65].

VI. yüzyıla gelindiğinde, dünyanın dört bir yanından Kudüs'e hacı adayları gelmeye devam ediyordu. Hatta bu durum sistematik bir hale getirilip hacılara kılavuz olması için rehber kitaplar yazıldı. Zaman içerisinde Arapların Suriye ve Mısır'ı fethetmesiyle hac trafiği sekteye uğrasa da, VIII. yüzyılda, hac ile ilgili yazılan kitapların teşviki ve Şarlman ile Harun Reşid arasındaki iyi ilişkilerin etkisiyle, hacı sayısında tekrar bir artış görüldü. Bu durum, IX. yüzyılda Müslümanların Güney İtalya ve Güney Fransa'daki hâkimiyeti kaybetmesiyle, daha da büyük bir ivme kazandı[66].

X. yüzyılda, kıyametin yaklaştığına dair kehanetlerin bu dönemde hacca gitmek isteyen Hristiyan sayısında büyük bir artışa neden olduğu anlaşılmaktadır. Kutsal kitaplarda binlerce yıl önce bahsedilen kehanetler, Hristiyanlara göre hızla gerçekleşiyordu. Hristiyanlara göre Deccal'ın hâkimiyet dönemi yaklaşmıştı ve hemen ardından mahşer günü dehşeti yaşanacaktı. Bu kehanet, Hristiyan toplumunda ciddi bir kabul görüyordu. Batı, dünyanın sonunu büyük bir tedirginlik içinde bekliyordu. Ruhu ve korkuyu teskin etme konusundaki her türlü safsatalar kabul görüyordu. Bunlardan biri de kefaret ve hac idi[67]. Kilise, bu süreçte kendini *"Batı Hristiyanlığının vicdan muhafızı*" olarak gören Cluny Tarikatı'nın desteğiyle, kefaret hacını teşvik ediyordu. Cluny keşişleri, Kudüs'e yapılacak hac yolculuğunun, kişinin manevi yaşantısında doruk bir nokta oluşturacağını belirtiyordu. Tarikat, Kudüs'ün ahiret için bir bekleme odası olduğunu, "*iyi bir Müslüman'ın yaşamı boyunca en az bir kez Mekke'ye hacca gitmek zorunda olması gibi*", iyi bir Hristiyan'ın da ölmeden önce mutlaka Kudüs'e hac yolculuğu yapması gerektiği" yönünde beyanlar veriyordu. *"Hac İsa'nın sürgünüdür" (peregrinus Christi)"* argümanıyla tarikat, hac organizasyonları düzenlemeye, hac güzergâhları boyunca menzilhaneler ve durak

[65] Setton, s. 69-70; Ali Erbaş, "İslam Dışı Dinlerde Hac", **Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,** Sayı: 5, 2002, s. 111.
[66] Setton, s. 71-72.
[67] Prector, s. 20-21; Setton, s. 73 ve 77.

yerleri tesis etmeye başladı. X. ve XI. yüzyılda yaşanan bu süreç, Kudüs'e giden hacı sayısında büyük bir artış meydana getirdi[68].

XI. yüzyılın ortalarında, haç kafilelerinde büyük bir artış göründü. Avrupa'daki tarikat ve din adamları, hac ibadetine teşvik etmek için, geçmişin kahramanlarının Kutsal Topraklara gitme efsanelerini dillendirerek hac seyahatini cazip bir hale getiriyorlardı. Kral Arthur'un ve Şarlman'ın Kudüs'e hacı olmaya geldiği evrensel bir gerçeklik olarak anlatılıyordu. Tüm bu durumlar Kudüs'e gidişi sürdürmek ve cazip kılmak için gerçekleştiriliyordu. Bu çabalar üzerine, sayısız hacı kafilesi, kimi küçük gruplar halinde, kimi ise sayıları binleri bulan gruplarla bahar aylarında Kutsal Topraklara gelmek için yola çıkıyordu. Bu kafileler içinde önemli bir lider varsa silahlı ordu eşliğinde yolculuğunu gerçekleştirirken çoğu hacı kafilesi silahsız yola koyuluyordu. Hacı kafileleri yollarda bazı hayati risklerle karşı karşıya kalsalar da aslında yollar iyi korunuyordu. Hacılar, yiyecek ve su sıkıntısı da çekmiyorlardı. Anadolu yollarında sadece iklimsel tehlikeler söz konusuydu. Hacılar da Kudüs'teki Ortodoks dindaşlarınca samimi karşılanıyordu. Ancak Normanlar Bizans'ın Güney İtalya'daki topraklarına saldırmaya başlayınca, Norman hacılar, Bizans yetkilileri tarafından soğuk karşılanmaya başladılar. Bizans İmparatoru II. Basileus, gümrük memurlarına hacılar ve atları için vergi alınması yetkisi verdi. Papa II. Victor, İmparatoriçe Theodora'ya bunun kaldırılması için 1056'da mektup gönderdi. Ayrıca Kutsal Mezar Kilisesi üzerine konan vergiyi de şikâyet etti. Bizans da bu şikayete karşılık, restorasyon işlemleri için para toplamak mecburiyetinde oldukları cevabını verdi[69].

XI. yüzyılın sonlarına doğru, özellikle Türklerin 1071 Malazgirt Savaşı sonrası Filistin coğrafyasına hâkim olması, ilk etapta hacıların durumunda herhangi bir değişiklik yaratmadı. Türk idarecileri Atsız ve Artuk Bey, aynı zamanda bir gelir kapısı olarak gördükleri bu duruma herhangi bir zarar vermemişlerdi. Ancak Fatımilerin çöküşüyle birlikte bölgede bağımsız emirlikler türeyince, bunlar bu gelirden pay almak için uğraştılar. Neredeyse her beş milde bir vergi toplayıcısı tezgâh açtı. Ancak 1091'de Artuk Bey ölünce oğulları, Hristiyan nüfusunun Fatımileri destekleyecekleri endişesiyle çok sayıda Hristiyan din adamını bölgeden kovdular. Türklerin Anadolu'ya hâkim olmasıyla da meydana gelen savaşlar ve bu

[68] Piers Paul Read, **Tapınak Şövalyeleri**, (Çev., Sinem Gül), Dost Kitabevi Yayınları, Ankara 2003, s. 82; Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi**, C. 1, s. 36, 38.
[69] Setton, s. 76-77; Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi**, C. 1, s. 39.

savaşlar sonucu yaşanan göçler, yolların bozulmasına, su kuyularının tahrip olmasına neden oldu[70]. Bu olaylar Hristiyan hacı adaylarının işini zorlaştırdı. Hristiyan hacı adayları Peter Hermit'in kaderini yaşayarak aşağılanmış bir şekilde geri dönüyordu[71]. Bu denli zorluklar, Kudüs'e haç seyahatlerinin Avrupalılar için önem arz ettiği dönemlerde baş gösterdi. Nitekim bu ortam, Papa II. Urbanus'un Clermont Konsili'nde kutsal savaş formatıyla haçlı seferleri çağrısında kullandığı argümanlardan biri oldu[72].

Birinci Haçlı Seferi'nden sonra, Kudüs'ün Latinlerin eline geçmesiyle birlikte Avrupa'dan haç yapmaya gelen Hristiyan nüfusunda büyük bir artış yaşandı[73]. Kutsal Şehir, Birinci Haçlı Seferi'nden itibaren, Hristiyan hacıların en fazla kullandıkları güzergâh oldu[74]. Hacı adayları, bahar (*passagium martii*) ve yaz (*passagium Johannes*) mevsimlerinde olmak üzere yılda iki kez, Kutsal Topraklara hac ibadetlerini ifa etmek için gelmeye başladı[75]. Ancak Avrupa'dan gelen bu hacılar, Kudüs'ün Haçlılar tarafından alınmasından sonra şehirden kovulan Müslümanların Kudüs ve çevresinde yüksek tepelikler veya mağaraları mesken tutarak bölgedeki haçlılara muhtelif zamanlardaki saldırıları sonucu, güvenlik açısından büyük bir tehlike altındaydılar. Özellikle Yafa-Kudüs güzergâhını mesken tutan bu Müslümanlar, bu güzergâhı kullanan hacı adaylarına ciddi tehlikeler yaşatıyorlardı. Bu tehlikeler, Mısır'a bağlı bölgelerden çıkan baskın birlikleri ve çöl bedevilerinin de saldırılarıyla daha büyük bir hal alıyordu[76]. Zira Avrupa'dan gelen hacıların birçoğu savunmasızdı ve zaman zaman saldırılara maruz kalarak mallarını ve canlarını kaybediyorlardı[77].

Hacı adaylarının kullandıkları Yafa-Kudüs ile Eriha-Kudüs güzergâhları, aslında Hristiyanlığın en erken dönemlerinden beri güvenlik açısından tehlike teşkil

---

[70] Walter Parges, "The Clergy, The Poor and The Non-Combatant on the Fisrt Crusade, **Speculum A Journal of Mediaeval Studies,** Vol. XXI, No. 1, Published by the University of Chigago Press, 1946, pp. 1-23., s. 1; Setton, s. 78; Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi**, C. 1, s. 61.

[71] Mukaddisi, **Derscription of Syria: İncluding Palestine**, Translated From Arabic and Annotated by Guy Le Strange, Billing and Sons Printers Guldford, London, 1886, s. vıı.

[72] Parges, s. 1; Setton, s. 78.

[73] Marie Luise Bulst-Thiele, "The İnfluence of St. Bernard of Clairvaux on the Formation of the Order of the Knights Templar", **The Second Crusade and the Cistercians**, Edited by Michael Gerves, 1992, s. 57.

[74] Prector, s. 200; Martin, s. 11.

[75] George Payne Rainsford James, **The History of Chivalry,** Harper 8 Brothers Publishers, New York, s. 287.

[76] Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi,** C. 2, s. 4.

[77] Marie Luise Bulst-Thiele, s. 57.

ediyordu. İncil'e konu olan bu güzergâhların tehlikeliliği[78], IV. yüzyılda Kudüs'e hac yapmaya gelen hacıların da dikkatini çekmişti. IV. yüzyılda hac gözlemcisi olarak Kudüs'e gelmiş Jerome adlı bir hacı, Kudüs'e ulaşmanın zorluğunu kaleme alarak Kudüs'e hac yolculuğu yapmanın iyi bir fikir olmadığını savunarak İngiltere ve Hindistan'a yapılacak bir hac seyahatinin daha mantıklı olacağını belirtmişti[79]. Kilise babalarının bir kısmı da, bu meşakkatli ve tehlikeli hac yolculuğuyla ilgili görüşlerini ifade etmişlerdi. Bu hususta St. Augustin, St. Chrysostam, Nyssalı St. Gregory kilise babaları, Kudüs'e yapılacak hac yolculuğunun tehlikelerine vurgu yaparak bu yolculuğu gerçekleştirmemenin inancı hiçbir şekilde zedelemeyeceğini belirtmişlerdi[80]. Hacı adayları, bu duruma aldırmaksızın hac yolculuklarından vazgeçmiyorlardı. Bunun aksine hacılar, seyahatleri sırasında karşılaştıkları tehlike ve çileleri arzulayarak, bu yolda ölmeyi ruhlarının kurtuluşu için "bir tür şehitlik" olarak görüyorlardı[81].

XII. yüzyılın ilk dönemlerine gelindiğinde, hac güzergâhlarında hacılara yönelik saldırılar daha şiddetli bir hal aldı. Özellikle Ürdün-Yafa-Kudüs güzergâhı, hacılar için büyük tehlikeler barındırıyordu[82]. 1102/1103 yıllarında Kudüs'e hac yolculuğu gerçekleştiren Anglo-Saxon Seawulf adlı bir seyyah, Yafa Kudüs güzergâhındaki tehlikeleri şöyle anlatmaktadır: *"Yafa'dan Kudüs'e iki günlük bir yolculuk esnasında, dağlarda ve bu dağlarda yer alan mağaralarda gizlenen Sarazenler, gün boyu yolları gözlemlerler. Bu zorlu yolculukta yorgun, silahsız ve zayıf olan yolcuları tespit ettiklerinde, ani baskınlarla hacıların yolunu keser ve mallarını gasp ederler. Sarazenlerin öldürdüğü yolcuların cesetleri, yolların her tarafında görülmekteydi. Yollarda yatan bu cesetlerin çoğu, hayvanlar tarafından parçalanmıştı. Sağlam olan cesetlerse Hristiyan yolcular tarafından gömülüyordu. Sıcak ve kurak bu yolculukta yolcular susuzluğa mahkûm oluyordu. Sadece fakir yolcular değil zenginlerde bu yolculuktan mustaripti*[83]*"*. 1102 yılında, Baudouin'in krallığının savunma tesislerini güçlendirmesinden bile sonra Kudüs'e gitmiş olan

[78] *" İsa şöyle yanıt verdi: "Adamın biri Yeruşalim'den Eriha'ya inerken haydutların eline düştü. Onu soyup dövdüler, yarı ölü bırakıp gittiler*." Bkz. **Luka**, 10: 30

[79] Sylvia Schein, "Gateway to the Heavenly City: Crusader Jerusalem and the Catholic West(1099-1187), Review: Andrew Jotischky, **The English Historical Review**, Vol. 121, No. 494, Oxford University Press, 2006, s. 1435.

[80] Setton, s. 69-70.

[81] Read, s. 82.

[82] Elizabeth J. Mylod, **Latin Christian Pilgrimage in the Holy Land, 1187-1291**, (Unpublished Phd Thesis), University of Leeds, September 2013, s. 134-135.

[83] **Relation Des Voyages De Saewulf: A Jerusalem Et En Terre-Sainte**, Publiee Pour La Premiere Fois, Paris, 1839, s. 26-27.

Saewulf, bu seyahatin tehlikeleri karşısında korkudan şaşkına dönmüştü[84]. Seawulf'tan birkaç sene sonra (1106-1107) Kutsal Toprakları ziyaret eden Kievli Rus din adamı Daniel, Kudüs'ten Ürdün Irmağı güzergâhlarıyla ilgili şunları yazmıştır: *"Yollar çok tehlikeli ve su açısından çok sıkıntılıydı. Yüksek yerlerde eşkıyalar sürekli pusudaydı[85]". "Burada pek çok pınar vardır; seyyahlar su kıyısında dinlenir, ama büyük de bir korku duyarlar, zira burası ıssız bir yerdir ve bu yollarda ani hücumlar düzenleyip seyyahları öldüren Sarazenlerin sığınağı Askalon kasabası yakınlardadır. Buradan uzaklaşıp tepelere çıkmak da gayet korkutucudur." Seyyah Kudüs'e ulaştıysa ardından Ürdün nehrine de gitmek isteyebilir, ama "bu çok zorlu bir yoldur, hem de tehlikeli ve susuzdur; zira tepeler yüksek ve kayalıktır ve bu korkutucu tepelerle vadilerde pek çok eşkıya vardır". "Burada çok yüksek, kayalık bir dağ var, tepesinde de gür gümrah bir orman; bu korkunç dağı aşan bir yol mevcut, ama oradan geçmek güç, zira Sarazenlerin burada büyük bir hisarı var, oradan çıkıp saldırıyorlar. Küçük bir ekiple bu yoldan geçmeye kalkışan bunu başaramaz, neyse ki Tanrı bana iyi ve kalabalık bir refakatçi ekibi bahşetti de bu feci yeri yolumdan alıkonmadan geçebildim[86]*." Evet, Hristiyan hacıların XII. yüzyılın başlarında hac yollarında karşılaştıkları şartlar böyleydi. Kral Baudouin, hacıların güzergâhını korumak için üstün bir çaba gösterse de[87], Krallığın askeri ve nüfus açısından içinde bulunduğu şartlar, buna imkan vermiyordu.

Yukarıda anlattığımız hadiselerden yaklaşık 15-20 yıl sonra, hacı kafilesine yönelik büyük bir saldırı gerçekleşti. 1120 yılının Paskalyası'nda Ürdün Nehri ile Kudüs Yolu arasında seyahat eden 700 kadar hacı, Cushet ve Burgenvis kaleleri yakınlarında tenha bir alanda Surlu ve Askalanlı Müslümanlar tarafından saldırıya maruz kaldı. Bu hacılardan 300 kadarı öldürüldü, 60'ı da esir edildi. Aynı yıl, II. Bohemond'un naibi olan kuzeni Roger, pusuya düşürülerek öldürüldü ve tüm birlikleri, "Kan Tarlası" olarak adlandırılan bölgede yok edildi[88]. Yaşanan bu olaylar,

[84] Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi,** C. 2, s. 4.
[85] Boas, s. 3
[86] Alıntının geçtiği kaynak, Daniel. 'The Life and journey of Daniel. Abbot of the Russian Land," Jerıısalem Pilgrıınage 1099-1185, yay. haz. J Wilkinson, Hakluyt Society 167, Londra, 1988, s. 126, 136, 145, 1 56; aktaran Malcolm Barber, **Yeni Şövalyelik; Tapınak Tarikatının Tarihi**, (Çev., Berna Ülner), Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2006, s. 20-21.
[87] Fulcherius Carnotensis, s. 149.
[88] Albert of Aachen, **Historia Jerosolimitona: History of the Journey to Jerusalem**, Edited and Translated by Susan B. Edigington, Clarendon Press, Oxford, 2007, s. xxv.

bazı kaynaklara göre Tapınak Şövalyeleri örgütünün kuruluşuna dayanak oluşturan olaylar olmuştur[89].

1.2 ÖRGÜTÜN KURULUŞU

1.2.1 Örgütün İsmi Meselesi

Tapınak Şövalyeleri Örgüt'ü[90], anlam ve söylem olarak farklı isimlerle anılmaktadır. Bu isimler, kullanıldıkları dillere göre çeşitlilik gösterir. Bunlardan ilki, henüz kuruluş aşamasındayken, örgütün bizzat kendisine verdiği isimdir. Diğeri ise, örgütün kuruluşundan sonra ikamet ettiği mekâna istinaden, örgüte sonradan verilmiş bir isimdir. Anlam ve söylem olarak farklı olan bu isimler, Doğu ve Batı kaynaklarında da farklı şekillerde yer almaktadır. Peki, örgütün sahip olduğu bu isimler neydi ve bu isimler hangi dillerde, ne şekilde kullanılmaktaydı? Bu isimler, etimolojik açıdan ne anlam ifade ediyordu?

Tapınak Şövalyeleri, kurulurken kendilerine Latince orijinal haliyle *Pauperes Commilitones Christi* ismini vermişlerdir[91]. Bu isim, Latince olup etimolojik açıdan şu anlama gelemektedir: "Pauperes" kelimesi, *pauper, pauperis* sıfatından gelmekte olup (erkek cins, çoğul ve yalın) "yoksullar" anlamına gelmektedir. "Commilitones" kelimesi, *commilito, commilitonis* isminden gelerek (erkek cins, çoğul, yalın) "silah arkadaşları ya da yoldaş" anlamını karşılamaktadır. "Christi" kelimesi ise *Christus, Christi* özel isminden gelerek (erkek cins, tekil ve ismin –in hali) "Hz. İsa'nın" anlamına gelmektedir. Bu durumda "*Pauperes Commilitones Christi*" ismi, Latince dil bilgisi açısından belirtili bir isim tamlaması olup "*Hz. İsa'nın yoksul silah arkadaşları ya da yoldaşları*" anlamına gelmektedir.[92] Bu, kuruluş esnasında örgütün kendisine verdiği bir isimdi[93] ve yalın haliyle, "İsa'nın Yoksul Askerleri"

---

[89]Jochen Burgtorf**, The Central Convent of Hospitallers and Templers History, Organization and Personnel (1099/1120-1310)** Brill Publishing, Baston, 2008, s. 31; Campbell, s. 20: Boas, s. 3; Martin, s. 19; Marie Luise Bulst-Thiele, s. 57.

[90] Tapınak Şövalyeleri, dinî karakterinden dolayı birçok çalışmada yapı olarak, "*tarikat*" şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanımlama doğru olmakla birlikte, örgüt anayasasını incelediğimizde, Tapınak Şövalyeleri'nin tarikatten ziyade bir örgüt yapılanmasına sahip olduğu kanaatiyle, çalışmamızda Tapınak Şövalyeleri'ni örgüt olarak tanımladık. Ancak Tapınak Şövalyeleri'nin "*tarikat*" olarak tanımlandığı veya bahsedildiği çok sayıda çalışma ve durum da söz konusudur ve bunda da herhangi bir yanlışlık yoktur.

[91] Philip K. Hitti, **History of the Arabs: From the Earliest Times to Present,** Tenth Edition, Published by Macmillan Education LTD, Hong Kong, 1970, s. 644.

[92] Charlton T. Lewis, **An Elementary Latin Dictionary,** Oxford University Press, 1985, "Paureperies": s. 589, "Com-milito": s. 144.

[93] Rêgine Pernoud, **Tapınak Şövalyeleri**, (Çev., Deniz Yüce Sylvestre), Dost Kitabevi Yayınları, Ankara, 2015, s. 8.

anlamına gelmekteydi[94]. Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün kendisine verdiği *Pauperes Commilitones Christi* ismi[95], şüphesiz, alelade tercih edilmiş bir isim değildi. Peki, örgütün bu ismi tercih etmesindeki amaç neydi?

Bize göre bu ismin tercih edilmesinde dinî, askerî, sosyolojik ve ekonomik faktörler söz konusuydu. Etimolojik olarak "İsa'nın yoksul silah arkadaşları/yoldaşları" anlamına gelen bu isimde dikkatimizi çeken husus, İsa'nın sembolik olarak örgütün komutanı/lideri olarak tanımlanmış olmasıydı. İsa burada dinî ve askerî bir figür olarak, örgütün dinî-askerî karakterini ortaya koyan bir konuma yerleştirilmişti. Örgüt üyeleri de bu isimde kendilerini, İsa'nın yoldaşı/silah arkadaşları olarak belirtmişlerdi. Örgüt bu isimle, bir bakıma kendisini kutsal bir savaşın meşru[96] ordusu olarak görme gayesindeydi. Bu ordunun komutanı da, İsa olarak belirlenmişti. Zira örgütün kurucu kadrosu, sayı olarak neredeyse bütün kaynaklarda dokuz kişi olarak geçmesine rağmen, yine aynı kaynaklarda yalnızca sekiz kişinin ismi verilmiştir. Dokuzuncu kişinin ismi kaynakların çoğunda yer almamaktadır. Kanaatimizce bu dokuzuncu kişi İsa'dır ve sembolik olarak da, yeni kurulan dinî-askerî karakterli örgütün lideriydi/komutanıydı. Örgüt, İsa'nın silah arkadaşları/yoldaşları ismiyle, İsa'nın davası için, İsa yolunda savaşan, dinî ve askerî bir misyonun temsilcisi olduğunu, hem dinî hem de askerî sınıfı da temsil ettiği iddiasını taşıyordu. Peki, bu isimde yer alan "yoksul" sıfatının çıkış kaynağı neydi ve bununla hangi sınıfa nasıl bir mesaj verilmek isteniyordu?

Tapınak Şövalyeleri'nin orijinal isminde yer alan "yoksul" sıfatı, örgütün kuruluş esnasında üzerine yemin ettiği üç temel ilkeden biriydi. Zira yoksulluk, Hristiyan manastır hayatının temel şartlarındandı ve manastır hayatını tercih eden aday, öncelikle tüm servetinden feragat etmek zorundaydı. Bu, Ruhanî olabilmek için zorunlu bir eylemdi çünkü kurtuluşunu keşişlik ile sağlamayı arzulayan kişinin, dış dünyaya ait bir mülkünün olması ve onu gözetmesi, İsa'nın taklitçisi olmaya uygun düşmeyen bir durumdu[97]. Bize göre bunun çıkış noktası, İncil'de geçen *"Ne mutlu ruhta yoksul olanlara! Çünkü Göklerin Egemenliği onlarındır"* ve "*Ardımdan*

[94] Hitti, s. 644.
[95] Bu isim bazı kaynaklarda *Pauperes Commilitones Christi Templique Salomonis* şeklinde geçip, "İsa'nın ve Süleyman Tapınağı'nın Yoksul Askerleri" anlamına gelmektedir. Bkz. Er, s. 142.
[96] Malcolm Barber de, İsa'nın Askerleri kavramının gelişiminin, Hristiyanlığın haklı savaş ideolojisini geliştirme gayretinin bir ürünü olarak ortaya çıktığını belirtmektedir. Bkz. M. C. Barber, "The Social Context of the Templars", **Transactions of the Royal Historical Saciety**, Vol. 34 (1984) Published by Cambridge University Press on behalf of the Royal Historical society, s. 29.
[97] Murat Tural, **Ortaçağ Doğu Hristiyanlığında Manastır Hayatı**, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 2011, s. 111.

gelmek isteyen kendini inkâr etsin, çarmıhını yüklenip beni izlesin. Canını kurtarmak isteyen onu yitirecek, canını benim uğruma yitiren ise onu kurtaracaktır"[98] ibareleridir. Bu ibareler kanaatimizce, dinî ve askerî sınıfların yanı sıra, halkın da kabulünü sağlamayı amaçlayan örgüt için, sosyolojik ve ekonomik bir dayanaktı. Bu dayanakla örgüt, yoksul halk nazarında "aynı konumdayız" imajıyla toplumsal kabulü, zengin halk nazarında da "yardıma ve desteğe" muhtacız mesajıyla ekonomik desteği elde edecekti. Yani bu, bir bakıma örgütün ideolojisini yansıtan ve halk nezdinde karşılık bulmasına katkı sağlamak için bilinçli olarak tercih edilmiş bir sıfattı.

Örgütün orijinal ismi *Pauperes Commilitones Christi* olsa da, daha çok Tapınak veya Tapınağın Şövalyeleri ismiyle bilinmektedir. Tapınak Şövalyeleri ismi, örgütün kuruluşundan sonra kendilerine ikamet etmeleri için tahsis edilen mekânın isminden gelmektedir. Örgüt kurulduğu sırada, Kudüs Kralı olan II. Baudouin, eskiden Süleyman Tapınağı'nın bulunduğu alanda inşa edildiğine inanılan Mescid-i Aksa'yı, krallık sarayı olarak kullanmaktaydı. Kral II. Baudouin, krallık sarayı olarak kullandığı Mescid-i Aksa'nın kuzey cenahında, ikamet etmeleri için yeni kurulan bu örgüte, bir yer tahsis etti. Örgüt üyelerine tahsis edilen bu mekânın eski Süleyman Tapınağı'nın alanı olması nedeniyle, örgüte sonradan "Tapınak Şövalyeleri" ismi verildi[99]. Bu isim, Batı ve Doğu kaynaklarında farklı şekillerde yer almaktadır. Batı kaynaklarında örgütün ismi, Latince *Templariis* ve/veya *Templariorum Ordini*[100] şeklinde yer alırken[101], *Fratres*[102] *Templarii*; *Milites*[103] *Templi*[104] *Salomonis* şeklinde

[98] **Matta,** 5: 3; 16: 24-25.

[99] William of Tyre, V. 1, s. 525; (Bu eserin İngilizce ve kısmen de Latincesini kullandık. Zira Ergin Ayan'ın 2018 yılında basılan çeviri eseri, Örgütün sadece kuruluş kısmını kapsamaktadır); **Willermus Tyrensis'in Haçlı Kroniği II: Kudüs'ün Zaptından Urfa'nın Fethine Kadar (1099-1143),** (Çev. Ergin Ayan), Gece Kitaplığı, İstanbul, 2018, s. 190.

[100] *Templariorum Ordini* Latince bir kelime olup Türkçe *Tapınak Düzeni/Örgütü* anlamına gelmektedir. Bkz. Lewis, **An Elementary…**, s. 571-572.

[101] Gabriel Bucelin, **Annales Benedictini: Quibus Potiora Monachiorum Eiusdem Merita ad Compendium Referuntur,** Staatliche Bibliothek Regensburg, Praetorius, 1656, s. 248-249.

[102] Fratres, Latince "frater, fratris" kelimesinden türemiş olup, erkek, çoğul, ismin yalın halidir ve Türkçe "kardeşler" anlamına gelmektedir. Bkz. Lewis, **An Elementary…**, s. 337. Bu isim, Süryani Michael ve Urfalı Mateos'un eserlerinde de sırasıyla "freres" ve "frererler" şeklinde yer almaktadır. Kanaatimize göre, bu isimler, bu eserlere aktarılırken bir dil değişimine uğramışlar ve ilgili dillerin telaffuzuna göre "freres" şeklinde kullanılmışlardır.

[103] Milites, Latince "miles, militis, kelimesinden türemiş olup, erkek, çoğul, ismin yalın halidir ve Türkçe "askerler" anlamına gelmektedir. Bkz. Lewis, **An Elementary…**, s. 505.

[104] Templi, Latince "templum, templi" kelimesinden türemiş olup, cinssiz, tekil, ismin -in halidir ve Türkçe, "tapınağın" anlamına gelmektedir. Bkz. Lewis, **An Elementary…**, s. 849.

geçtiği Latince kaynaklar da söz konusudur[105]. Örgütün ismi Fransızca kaynaklarda *Templiers*[106], İtalyanca kaynaklarda *Templieri*[107], İngilizce kaynaklarda *Templars* veya *Knight Templars*[108] şeklinde yer alır. Farklı Batı dillerinde farklı söylemlerle ifade edilen bu isimler; *Tapınakçılar*, *Tapınak Örgütü/Tarikatı*, *Tapınağın Kardeşleri*, *Süleyman Tapınağı'nın Askerleri* anlamlarına karşılık gelmektedir.

Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün ismi, Doğu dillerinde yazılmış kaynaklarda da farklı söylemlerle ifade edilmektedir. Ortaçağ İslam kaynaklarında örgütün ismini ilk kullanan müellif İbn Kalanisi'dir[109]. İbn Kalanisi, 1157'de Banyas yakınlarında Haçlılar ile Müslümanlar arasında cereyan eden bir hadiseyi anlatırken, ilk defa örgütten bahsetmiş ve örgütü *ed-dâviyye (الداويّيه)* olarak belirtmiştir[110]. Bir başka Arap müellif Usame İbn Munkız da, örgütün ismini *ed-dâviyye* şeklinde ifade etmiştir[111]. Smith'e göre, Araplar tarafından kullanılan *ed-dâviyye* isminin kökeni, Süryani-Arâmi dillerinden türeyen ve "fakir", "sefil", "perişan", "zavallı" gibi anlamlara gelen *dowaye (ܕܘܝܐ)* kelimesinden türemiştir.[112] Bu ismin, Latincedeki *devotus* (Tanrı'ya tapan) sıfatından geldiği de ileri sürülmektedir[113]. Süryani Michael'in Fransızca metninde örgütün ismi *freres*[114], Urfalı Mateos'un

---

[105] *Milites Templi Salamonis*, bu durumda Latince olup Türkçeye *Süleyman Tapınağı'nın Askerleri* şeklinde çevrilmektedir. Marquis D'albon, **Cartulaire General de L'ordre du Temple 1119?-1150**, Librairie Ancienne, Paris, 1913, Belge No: 1 ve 10, s. 1 ve 7.

[106] J. Delaville Le Roulx, **Document Concernant Les Templiers: Extraits Des Archives De Malta**, Typographie De E. Plon, Paris, 1882, s. 5.

[107] *In questo anno, per auctorità del papa Honorio secondo et di Estiene de la Forte, patriarca de Hierusalem, è sta dato a li Templieri. la régula et l'hahito hianco et el mantelo senza croce; et questo fu al consilio gênerai fatto a Troia, la lesta di Santo Hilarione.* Bkz. **Chroniques D'Amadi Et De Strambaldi**, Publiêes Par M. Renê De Mas Latrie, Premiere Partie, Collection de Documents İnedits Sur l'histoire de France, Paris, 1891, s. 29 ve 52.

[108] **The Anglo-Saxon Chronicle**, Translated by E. E. C. Comme, B. A. George Bell And Sons, London, 1909, s. 241; Malcolm Barber, **The New Knighthood**, Cambridge University Press, New York, 1994, s. 1.

[109] Ramazan Şeşen, "Dâviyye ve İstibitâriyye", **TDVİA,** Cilt: 9, Ankara, 1994, s. 19. Süryani Michael'in kaynağında örgütün isminden bahseden ilk müellifin Usame İbn Munkız olduğu belirtilmektedir. Bkz. **The Syriac Chronicle of Michael Rabo (The Great): A Universal History from the Creation,** Translation and İntroduction by Matt: Moosa, Beth Antiach Press, USA, 2014, s. 631.

[110] İbn Kalanisi, **Zeylû Tarihi Dımaşk**, el-âbâ el-Yesevi'iyyin Matbaası, Beyrut, 1908, s. 339; Şeşen, s. 19.

[111] Usama İbn Munqıdh, **The Book of Contemplation: Islam and the Crusades**, Translated with an İntroduction and Notes by Paul M. Cobb, Published by Penguin Group, London, 2008, s. 89.

[112] J. Poyne Smith, **A Compendious Syriac Dictionary**, Oxford at the Clarendon Press, 1903, s. 85.

[113]William J. Hambling, "Muslim Perspectives on the Military Orders During the Crusades", **BYU Studies 40,** no. 4 (2001), s. 101; Ebru Altan, "Templier ve Hospitalier Şovalye Tarikatlarının Kuruluşu", **Belleten,** Cilt: LXVI, Sayı: 245, Nisan 2012, s. 90.

[114] *Et après que Mar Jean eut passé 12 années en cet endroit, i l fut pris du désir de la solitude et i l s'enfuit pendant la nuit; il passa le fleuve de l'Euphrate et monta au lieu où saint Mar Aharon avait fondé un couvent, lieu qu'on appelle « Montagne bénie ». Quand les frères surent où i l était, ils allèrent le trouver; mais il ne se laissa point persuader de retourner au monastère de Bar Gâgai."*

Vakayinamesi'nin Türkçe tercümesinde ise *frererler*[115] şeklinde geçer ve bu kelime çoğul olarak "kardeşler" anlamına gelir[116]. Ortaçağ İslam kaynaklarında *dâviyye* olarak yer alan örgütün ismi, modern Arap kaynaklarında Fursânü'l-Heykel (**فرسان الهيكل**) şeklinde geçmektedir[117]. Örgütün ismi, Ahmet Refik'in Osmanlı Türkçesi ile yazılmış Büyük Tarih-i Umûmi adlı eserinde de *Tampilipe (**تامپلیپه**)* veya *Tampiliye (**تامپلیه**)* şeklinde yer almaktadır[118].

Evet, Tapınak Şövalyeleri'nin gerek Batı gerekse Doğu menşeli farklı dillerdeki isimlerini ve bu isimlerin etimolojik açıdan ne anlam ifade ettiğini ifade etmeye çalıştık. Şimdi de, örgütün isminin niçin Süleyman Tapınağı ile özdeşleştirildiğini kavramak ve örgütün kuruluş dönemiyle ilgili ortaya atılan bazı iddiaları daha iyi anlamak açısından, Süleyman Tapınağı'nın tarihçesini incelemenin faydalı olacağı kanaatiyle, inşası Hz. Süleyman dönemine dayanan tapınağın tarihçesini ve bu tapınağın üç semavi din açısından taşıdığı önemi izah etmeye çalışacağız.

1.2.2 Tapınak: Örgütün İdeolojik Dayanakları

Bir dine mensup insanların, "*belli zamanlarda toplu olarak veya tek başlarına ibadet etmeleri için yapılmış özel mekânı*" ifade eden tapınak, Latince "templum" kelimesine karşılık gelir. Tapınak ismi Arapçada ise, ibadet mastarından türetilen "ma'bed olarak ifade edilir. Anlam olarak da ibadet edilen yer, "ibadethane, ibadete mahsus bina" gibi mekânsal söylemlere takbül eder. Tapınak, "*başlangıçta kâhinlerin, kuşların uçuşunu gözetlemek için kullandıkları dikdörtgen şeklindeki yeri belirtmekte iken, zamanla "belli bir iş için tahsis edilmiş özel mekân", daha sonra da "Tanrı'nın evi" manasını kazanmıştır*[119]*."*

Tapınak**,** en eski çağlardan günümüze değin, insanoğlunun dinî ve sosyal hayatında soyut ve somut anlamda önemli bir yer işgal etmiştir. Tapınak, insanoğlu için sadece ibadete ayrılan bir mekân değil, ilgili dine mensup insanların psikolojik,

---

Bkz. **Chronique De Michael Le Syrien: Patriarche Jacobite D'Antioche (1166-1199),** Editêe Pour la Premiêre et Traduite en Français Par J. B. Chabot, Ernes Leorux Editeur, Paris, 1905, s. 127.

[115] **Urfalı Mateos Vekayi-Nâmsi (952-1162) ve Papaz Grigor'un Zeyli (1136-1162***),* (Çev., Hrant D. Andreasyan), Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 2000, s. 308.

[116] Lewis, **An Elementary…**, s. 337.

[117] ***اسوأ االفروض يعد شيئا مضاا على طول االخط. ولكن, لان فرسان االهيكل كانوا*** Bkz. Stephen Howarth, **Fursânü'l-Heykel: el-Kıssatü'l Esâsiyye,** Tercüme: İbrahim Muhammed İbrahim, el-Merkezü'l Kavmü'l Tercüme, el- Cezire, Kahire, 2012, s. 11.

[118] ***بذا تامپلیه لرده اولا (قدس)ه چكمشلر, دها صوكرا(پارس)ه كلمشلردك.*** Ahmed Refik, **Büyük Tarih-i Umumi**, İbrahim Hilmi Kütüphane-i İslam ve Askeri, İstanbul, 1328, s. 19 ve 54.

[119] Ahmet Güç, "Mâbed", **TDVİA**, Cilt: 27, Ankara, 2003, s. 276.

sosyolojik, ekonomik ve dinî birçok konuda ihtiyaçlarını giderdiği önemli bir mekân hüviyetine sahiptir. İnsanoğlu için tapınak, teslimiyetin, tanrıyla soyut bir bağ kurmanın, kendini tanrıya ifade etme anlayışının ve aidiyet duygusunun anlam bulduğu mekândır. İnsanoğlu, ilk ortaya çıkışından bu yana, gerek pagan gerekse semavî dinlerde inanma ihtiyacını karşılayan, dinî anlayışının bir parçası olarak, yaşadığı kültür havzasının etkilerini de yansıtan farklı tapınak modelleri inşa etmiştir. Bu tapınaklar, ait oldukları toplumların dinî anlayışını, kültürel değerlerini, inanç sistemini ve o toplumun dünya görüşünü yansıtan önemli mimarî yapılar olmuştur. Bunlardan günümüze pek çok örnek ulaşmıştır. Coğrafî ve siyasî faktörler nedeniyle günümüze ulaşamamış, ancak tarihî kayıtların bize aktardığı bilgilerden, haiz olduğu önemi idrak edebildiğimiz tapınaklar da söz konusudur. Bunlardan şüphesiz en önemlisi meşhur Süleyman Tapınağı'dır.

Süleyman Tapınağı tarihi üzerinde önemli çalışmalara sahip olan Simon Goldhill'in belirttiği gibi: "*Süleyman Tapınağı'nın tarihi, bir bakıma kültür çatışması tarihidir. Bu çatışma, tek tanrı anlayışına mensup Yahudilerin komşu kavimler ve dinlerle ve de tek tanrıcı olmayan kendi öğeleriyle olan çatışmasıdır. Roma İmparatorluğu'nun âsi Yahudilerle olan çatışması, savaşçı Hristiyanların Romalılar ve Yahudilerle olan çatışması ve İslam dini ile Hristiyanlık ve Yahudiliğin geleneklerinin çatışmasıdır. Bugün bunlara, dinin kendisi ile laiklik arasındaki çatışmayı da eklemek durumundayız. Bu çatışmalar menkıbelerde ve tarihi kayıtlarda gözler önüne serilmiştir. Bu nedenle Tapınak tepesinin farklı kültürlerin kendilerini en hararetli tutumlarla açıkça ifade ettiği bir yer olarak tanımlamak, yanlış bir ifade olmayacaktır. Burası için savaşmak, sadece askeri bir eylem olmaktan çok daha öte bir anlam taşımaktadır*[120]". Bu nedenle üç semavi din olan *"Musevilik, Hıristiyanlık ve İslam'ın Kudüs'teki Tapınak'a atfettikleri önem incelenmeden ve kayıtlı tarihin başlangıcından günümüze dek neden bir çatışma odağı olduğu düşünülmeden, Tapınak Şövalyeleri'nin ideolojik zihniyetlerini anlamak güç olacaktır*[121]".

Süleyman Tapınağı'nın kuruluşuyla ilgili bilgileri Kitab-ı Mukaddes'ten öğreniyoruz. Bu konu, Kitab-ı Mukaddes'te tafsilatlı bir şekilde anlatılmaktadır. Buna göre, Hz. Dâvûd, Kudüs merkezli, sınırları Mısır'dan Mezopotamya'ya kadar

[120] Simon Goldhill, **Kudüs Tapınağı: Yahudi, Hristiyan ve Müslümanlar için Kutsal Olan Bir Sitenin Olağandışı Tarihi**, (Çev., İbrahim Şener), Doruk Yayınları, İstanbul, 2011, s. 25.
[121] Read, s. 10.

uzanan büyük bir Yahudi Krallığı tesis ettikten sonra[122], Yahudilerin "Tanrı'yla ilişkilerinin anahtarı" olarak kabul ettikleri Ahit Sandığı'nın da muhafaza edilebileceği, Tanrı adına Kudüs'te ihtişamlı bir Tapınak inşa etmek istedi[123]. Hz. Dâvûd, ihtişamlı bir tapınak inşa etmek için yoğun bir hazırlık sürecine girişti. Öncelikli konu, Tapınağın nereye inşa edileceği meselesiydi. Bu, sonradan inşa edilecek tapınağın kutsiyetini temellendirecek, en az tapınağın kendisi kadar önemli bir meseleydi. Bu nedenle Tapınağın inşa edileceği yer, alelade tercih edilen bir yer olmamalıydı. Tercih edilecek bölge için, dinî, sosyo-ekonomik ve jeopolitik unsurlar göz önünde bulundurulmalıydı. Tapınağın inşa edileceği yer konusunda Yahudi kaynaklarında uzun bir araştırma yapıldıktan sonra[124], Tapınağın, Tanrı'nın işaret ettiği bir yer olan[125] şehrin kuzey yönünde kalan ve şehrin duvarlarından daha yüksek bir konumda bulunan Moriah Tepesi'nde inşa edilmesine karar verildi[126]. Dinî açıdan bu bölge, Yahudiler tarafından kutsal kabul edilen, Âdem'in işlediği günahtan sonra dünyaya indirildiği; Âdem'in çocukları "*Habil ile Kabil'in kurbanlarını sundukları; Tufan'dan sonra Nuh'un sunak yaptığı ve İbrahim'in oğlu İshak'ı*[127] *kurban etmek"* istediğine inanılan yerdi[128]. Kitab-ı Mukaddes'te, İsrail Kralı Ahav ile Yahuda Kralı Yehoşafat'ın kral giysileriyle Samiriye Kapısı'nın girişinde, tahtlarında otururken, bütün peygamberlerin onların önünde peygamberlik ettiği yer olarak bahsedilen bu bölge[129], aynı zamanda başta Antik Yunan ve Mısır olmak üzere birçok doğu toplumunda da görülen ve kutsal kabul edilen bir "harman yeri"[130] bölgesiydi. Jeopolitik açıdan ise bu bölge, antik dönem toplumlarının tapınak

---

[122]Reuven Firestone, **Yahudiliği Anlamak: İbrahim'im/Avraam'ın Çocukları**, (Çev., Çağlayan Erendağ- Levent Kartal), Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş., İstanbul, 2004, s. 35; Muhittin Çeken, **Roma-Bizans Döneminde Kudüs (IV.-VII. Yüzyıl)**, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Manisa, 2015, , s. 6-7.

[123]Muhammed Güngör, **Süleyman Mabedi**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2005, s. 11-12.

[124] Güngör, s. 12; **Tarihler I,** 22: 14; 29: 2-3; 28:11-13.

[125] *"RAB Tanrı'nın Tapınağı ve İsrail için yakmalık sunu sunağı burada olacak" dedi.* Bkz**. Kitab-ı Mukaddes, Tarihler I,** 22: 1.

[126] Dean Milman, **The Fall of Jerusalem and The Roman Conquest of Judea**, London: T. Nelson and Sons; Peternoster Row, Edinburgh and New York, 1885, s. 19; Çeken, s. 8-9.

[127] Müslümanlara göre kurban edilmek istenen Hz. İsmail'dir.

[128] Güngör, s. 12.

[129] **Krallar I**, 22: 10.

[130] Harman yeri bölgeleri, Antik Yunan, Antik Mısır başta olmak üzere birçok doğu toplumunda kutsal kabul edilen bölgelerdir. Bu toplumlarının kendilerine ait "harman yeri" bölgeleri vardı ve tapınaklarını bu bölgelere inşa ederlerdi. Bu bölgelerin dinen kutsal, ekonomik olarak bereketli olduğuna inanılıyordu. Bu bölgelerde yetişen ilk ürünler dini ritüellerle Tanrılara takdim edilirdi. Bu bölgeler aynı zamanda hasat festivallerinin yapıldığı bölgelerdi. Bu nedenle bu bölgeler, dinî ve sosyo-ekonomik açıdan bulundukları toplumlar açısından büyük bir önem teşkil ederdi. Bkz. John M.

inşa anlayışına paralel olarak yüksek bir noktada bulunuyordu. Zira antik dönemde tapınakları yüksek tepelere inşa etme geleneği yaygındı. Çünkü antik dönem toplumları yüksek tepelerin cenneti temsil ettiğine inanıyor ve buralar, cennete ulaşmanın en kolay yolu olarak kabul ediliyordu.[131] "*Bu bölge aynı zamanda idari mekanizmanın toplandığı bir merkezdi"*. Manevi olarak bu konumun, tapınak ve onun temsil ettiği ilahi otoriteye bir üstünlük sağlayacağına inanılıyordu[132]. Bölgenin dinî, sosyo-ekonomik ve jeopolitik açıdan sahip olduğu bu kriterler, inşa edilmesi planlanan tapınak için ideal bir konum niteliği teşkil ediyordu.

Hz. Dâvûd ihtişamlı bir tapınak inşa etmek için bütün hazırlıkları tamamlamıştı. Fakat Rab Davud'a, bu görevin oğlu Süleyman'a bahşedileceğini bildirdi[133]. Hz. Davud'un 40 yıllık saltanatından sonra, M.Ö. 970 yılında, yerine oğlu Hz. Süleyman geçti[134]. Hz. Süleyman, saltanatının dördüncü yılında, babası Davud tarafından başlatılan Tapınağın inşasına yönelik faaliyetleri devam ettirdi[135]. Hz. Süleyman bu süreçte, başta babası Hz. Davut olmak üzere, Yahudi toplumunun neredeyse her kesiminden maddi[136] ve manevi anlamda büyük bir destek gördü[137]. Ancak bu destekler, rivayet edilen ihtişamlı tapınağın inşası için tek başına yeterli değildi. Bu nedenle komşu ülkelerden destek talep edildi. Sur kralı Hiram'ın desteğiyle, değişik bölgelerden, tapınağın inşası için kullanılacak en güzel malzemeler tedarik edildi[138]. 30.000'i Yahudi olmak üzere[139], muhtelif milletlerden

---

Lundquist, **The Temple of Jerusalem: Past, Present and Future**, Preager Publishers, Printed in the United States of America, 2008, s. 6.

[131] Lundquist, s. xıı-xııı, 9.

[132] Çeken, s. 9.

[133] *"Oğlum, Tanrım RAB'bin adına bir tapınak kurmak istedim. Ama RAB bana, "Sen çok kan döktün, büyük savaşlara katıldın' dedi, 'Benim adıma tapınak kurmayacaksın. Çünkü yeryüzünde gözümün önünde çok kan döktün."* ve *"Ama barışsever bir oğlun olacak. Onu her yandan kuşatan düşmanlarından kurtarıp rahata kavuşturacağım. Adı Süleyman olacak. Onun döneminde İsrail'in barış ve güvenlik içinde yaşamasını sağlayacağım. Adıma bir tapınak kuracak olan odur. O bana oğul olacak, ben de ona baba olacağım. Onun krallığının tahtını İsrail'de sonsuza dek sürdüreceğim. Şimdi, oğlum, RAB seninle olsun; Tanrın RAB kendisine tapınak kurman için verdiği söz uyarınca, seni başarılı kılsın[133]."* Kitab-ı Mukaddes, **Tarihler I Bölümü**, 22: 7-8, 22: 9-11; Çeken, s. 7.

[134] **Krallar I,** 2: 10-11; Dorling Kindersley, **Eyewitness Travel Jerusalem & Holy Land**, A Penguin Company, London, 2000, s. 41; Çeken, s. 7.

[135] C. R. Conder, **The City of Jerusalem**, Printed by Hazel, Watson and Winey, L.D., London, 1909, s. 53;

[136] Hz. Dâvûd'un, Tapınağın inşası için halktan 108.000 talent altın ile 1.010.000 talent gümüş topladığı, kendi hesabından da 3000 talent altın, 7000 talent gümüş tahsis ettiği belirtilmektedir. Bkz. Joshua William Brooks, **The History of The Hebrew Nation: From İts First Origin To The Present**, The New York Public Library, 1899, s. 205; Çeken, s. 9.

[137] **Tarihler I**, 22: 14-29: 3; 29: 1-9; 28: 11-19; Hamilton Adams & Co. Paternoster-Row, And J. Y. **Knight, History of The Jews: İn All Ages**, Antmony Pickard Printer, London, 1832, s. 188.

[138] **Tarihler II**, 2: 5; **Tarihler I**, 29: 1; **Krallar I,** 5: 2-11, 10: 21-22.

[139] Güngör, s. 17.

yaklaşık 180.000 işçinin çalıştığı tapınak, yedi yılda tamamlandı[140]. Tapınağın tamamlanması, Yahudi toplumunda büyük bir sevinç yarattı. Bu süreçte dünyanın dört bir yanından gelen Yahudi halkı, "*kendileri için dini bir merkez olacak ve tarihin ilerleyen zamanlarında Yahudi dini hayatının şekillenmesinde önemli rol oynayacak*" Tapınağın açılışını kurbanlarla gerçekleştirdi[141]. Kitab-ı Mukaddes'te ebatları hakkında ayrıntılı bilgi verilen tapınak[142], arkeolojik kazı raporlarına göre Asur, Bâbil ve Fenike uygarlıklarının tapınak modellerini andırıyordu ve tipik bir Demir Çağ mimarisi örneğini sergiliyordu. Ancak Tapınağın, ebat ve ihtişam olarak dönemin tüm tapınaklarından daha üstün olduğu belirtiliyordu[143]. Hz. Süleyman'ın M. Ö. 957 yılında yedi yıl altı ayda tamamladığı bu ihtişamlı Tapınak[144], M.Ö. 586 yılında Babiller tarafından yıkıldığı tarihe kadar ayakta kaldı[145].

Hz. Süleyman döneminde, sınırları Fırat'tan Filistin'e, Filistin'den Mısır'a kadar uzanan büyük bir Yahudi Krallığı tesis edildi[146]. Krallık her açıdan en refah dönemini yaşıyordu[147]. Bu dönemde Yahudi Krallığı, Tapınak merkezli, güçlü dini ve siyasi bir sistem altında birleştirildi[148]. Ancak Hz. Süleyman'ın M.Ö. 930 yılında vefatından sonra,[149] Yahudi toplumunda dini ve ahlaki açıdan büyük bir bozulma görüldü. Yahudiler, putperest uygulamalarla Tanrı'ya ihanet ediyor, Tapınağın içine putlar yerleştirip, duvarlarına hayvan ve put figürleri çizerek Tapınağın kutsiyetini kirletiyorlardı. Toplumda güçlü zayıfı eziyor, adaletsizlik toplumun her kesiminde boy gösteriyordu. Bu süreçte Yahudiler, kendilerine gönderilen peygamberler vasıtasıyla Tapınağın Tanrı tarafından yıkılacağına dair uyarılmalarına rağmen[150], putperestliğe meyil etme, Tanrı'ya ihanet, adaletsiz uygulamalar gibi dini ve ahlaki

---

[140] Brown, s. 16; Çeken, s. 10.
[141] **Tarihler II,** 7: 10; **Krallar I,** 8: 62-66; Güngör, s. 34.
[142] Ancak, bu bilgilerin kendi içerisinde tutarsız olması, günümüzde tapınağın kesin planının çizimine engel teşkil etmektedir. **Krallar I,** 6: 2-6; **Hezekiel**, 41: 13; Güngör, s. 20.
[143] J. Maxwell Miller- John H. Hayes**, A History of Ancient İsrael and Judah**, Second Edition, Westminister John Knox Press, London, 2006, s. 217; Conder, s. 57; Brooks, s. 206; Maria Leppakari, **Apocalyptic Representations of Jerusalem,** Numen Book Series, Studies in The History of Religions, (Ed. Steven Engler, Kim Knott, P. Protap Kumar, Kockuvon Stuckred), Volume III, Brill Leiden, Boston, 2006, s. 80.
[144] Thomas Brown, **The History: The Destruction of the City and Temple of Jerusalem and the Ruin and Dispersion of the Jewish Nation**, Albany, New York, 1825, s. 16; Güngör, s. 18.
[145] Hamilton Adams & Co. Paternoster-Row, and J. Y. Knight, s. 232.
[146] **Krallar I,** 4: 22-24; Çeken, s. 11.
[147] Brooks, s. 208; Hamilton Adams & Co. Paternoster-Row, and J. Y. Knight, s. 188.
[148] Firestone, s. 35.
[149] R. Halloum, **Palestine Through Documents**, Yazır Matbaacılık, İstanbul 1988, s. 17.
[150] **Yeremya,** 2: 20-24, 6: 6, 32-34, 7: 25; **Hezekiel,** 8: 10, 8: 17, 12: 19-25.

suçlardan vazgeçmediler[151]. Yahudi toplumunda görülen bu dinî ve toplumsal bozulma, siyasi bozulmayı da beraberinde getirdi. Bu süreçten sonra Yahudi Krallığı, siyasi birliğini muhafaza edemedi. İsrailoğulları birbirlerine üstünlük kurma gayesiyle sürekli birbirleriyle savaşmaya başladı. Bu çekişme krallığın Kuzey ve Güney krallığı olarak ikiye ayrılmasına sebep oldu[152]. Böylece 600 yıl süren Büyük Yahudi Krallığı'nın siyasi birliği dağıldı[153] ve akabinde tapınağın yıkıldığı sürgün dolu yıllar başladı.

Yahudi toplumunun içinde bulunduğu bu durum, o dönemde siyasi bir güç olarak ortaya çıkan ve yayılmacı bir politika takip eden Babil imparatorluğunun siyasi ve askeri çıkarlarına hizmet etti. Babiller, Yahudilerin rakip güç olan Mısırla ittifak yapması ve bölgede Babil aleyhine ayaklanma çıkarmalarını fırsat bilerek[154], M.Ö. 586 yılının Ağustos ayında Nebukadnessar önderliğinde Kudüs'ü işgal ettiler[155]. Bu işgal neticesinde Yahudi halkı, Kudüs'ten sürgün edildi ve Süleyman Tapınağı yıkıldı[156]. Böylece Hz. Süleyman'ın Tapınağı inşa etmesiyle, Babiller tarafından yıkılması arasında geçen ve Yahudi tarihinde Birinci Tapınak Dönemi olarak anılan yaklaşık dört asırlık süreç son buldu[157]. Tanrı'nın emriyle inşa edilen ve sonsuza kadar ayakta kalacağı vaat edilen Tapınağın yıkılışı[158], Yahudi toplumunda derin bir hüzün, çaresiz bir kafa karışıklığı ve kızgınlıkla dolu duygusal haykırışlarla yas tutulan bir ortamı doğurdu[159]. Bu ortam, M.Ö. 538'de Babil İmparatorluğu'nun Büyük Sirus önderliğindeki Persler tarafından yıkılışına dek devam etti[160].

M.Ö. 538 yılında Babil İmparatorluğu'na son veren Persler, yayınladıkları bir fermanla Yahudilerin sürgün dönemine son verip tapınağı tekrar inşa etmelerine

---

[151] **Yeremya,** 1: 16; **Yeremya,** 5:11; **Yeremya**, 4: 22; **Hezekiel** 22: 9-30; **Yeşaya** 1: 23; **Krallar II**, 1:4-5; **Tarihler II**, 24: 21-22.
[152] Firestone, s. 36; Çeken, 12.
[153] Martin Gilbert, **Jerusalem İllustrated History Atlas**, Merton College Oxford, 1987, s. 7.
[154] Çeken, 15.
[155] **Krallar II,** 25: 8-16; J. Maxwell Miller- John H. Hayes, s. 478.
[156] **Krallar II,** 24: 10-16; **Kudüs (Tarihi Belge),** s. 17; Hamilton Adams & Co. Paternoster-Row, and J. Y. Knight, s. 232; Ömer Faruk Harman, "Kudüs", **TDVİA**, Cilt: 26, Ankara, 2002, s. 325.
[157] Robert Bedrasian, **Eusebius' Chronicle**, Translated From Classical Armenian by Robert Bedrasian, Sources of The Armenian Tradition, (Long Branch, New Jersey,2008), Bölüm 38, s. 36; Firestone, s. 40: Çeken, s. 7.
[158] **Samuel,** 7: 13.
[159] "*Babil ırmakları kıyısında oturup siyonu andıkça ağladık; Çevredeki söğütlere lirlerimizi astık. Çünkü orada bizi tutsak edenler, bizden ezgiler, bize zulmedenler bizden şenlik istiyor. Nasıl okuyabiliriz Rab'ın ezgisini el toprağında? Ey Yeruşalim, seni unutursam, sağ elim kurusun Seni anmaz, Yeruşalim'i en büyük sevincimden üstün tutmazsam, dilim damağıma yapışsın."* Bkz. **Mezmurlar**, 137:1-7.
[160] Kindersley, s. 42.

müsaade ettiler[161]. Peygamber Hagay'ın teşvikiyle Zarubbabel döneminde temeli atılan tapınağın[162], M.Ö. 516 yılında yeniden inşa edilmesiyle, Yahudi tarihinde İkinci Tapınak Dönemi başladı[163].

Pers İmparatorluğu döneminde inşa edilen İkinci Tapınak, Roma döneminde Yahudi bölgesi kralı olan Herod tarafından M.Ö. 20 yılında daha ihtişamlı bir boyuta kavuşturuldu[164]. Zira kral Herod'a göre, güçlü, üniter ve merkezi krallık oluşturup Kudüs'ün yeniden yapılandırılmasında, Tapınağın yeniden inşa edilmesinin ayrı bir önemi vardı[165]. Bu nedenle Herod, Pers döneminde mütevazı bir şekilde inşa edilen Tapınağı yeniden inşa etti[166] ve Yahudi tarihçisi Josephus'a göre, insanoğlunun yeryüzünde görebileceği en ihtişamlı tapınağı meydana getirdi[167]. Hz. İsa'nın, yıkılıp bir daha inşa edilemeyeceğine dair kehanette bulunduğu bu ihtişamlı Tapınak[168], bir Yahudi isyanı sonucu bölgeye müdahale eden Roma İmparatoru Vespesianus'un oğlu General Titus tarafından 29 Ağustos[169] 70 tarihinde yıkılışına kadar ayakta kaldı[170]. Bu olayla birlikte, M.Ö. 516 yılında yeniden inşa edilen Tapınağın, M.S. 70 yılında Romalılar tarafından yıkılmasına kadar olan ve İkinci Tapınak Dönemi olarak adlandırılan yaklaşık 600 yıllık zaman dilimi son buldu[171]. Tapınaktan geriye sadece bugünkü Ağlama Duvarı kaldı[172].

Tapınağın M.S. 70 yılında Titus tarafından yıkılması, Yahudi toplumunda dinî, sosyal ve psikolojik açıdan derin bir üzüntü yarattı[173]. Bu tarihten 65 yıl sonra, bir başka Roma İmparatoru Hadrianus M.S. 135 yılında Kudüs'te tekrar eden bir Yahudi isyanını bastırdıktan sonra, Kudüs'ü Aelia Capitolina adlı pagan bir şehre dönüştürdü. Tapınak Bölgesi de imparator Hadrianus'un heykelinin dikildiği pagan

---

[161] **Ezra,** 6: 3-4; Max L. Margolis-Alexander Marx, **A History of the Jewish People**, The Jewish Publication Society of Americai Philadelphia, 1945, s. 120; Conder, s. 74.
[162]**Hagay**, 1: 12-15; **Ezra,** 3: 8; **Zekeriya**, 4:9; Margolis-Marx, s. 120. Harman, "Kudüs", s. 325.
[163] George Adam Smith, **Jerusalem: Topography, Economics and History From The Earliest Times to A.D. 70**, Hodder And Stoughton, London, 1908, s. 306; Çeken, s. 19.
[164] Harman, "Kudüs", s. 325.
[165] Goldhill, s. 66.
[166] Joseph Sharpless, **The Destruction of Jerusalem, An Absolute And İrresistible Proof of The Divine Origin of Christianity: With A Brief Description of The City and Temple**, Palmer Printers, New York, 1812, s. 14-15.
[167] Josephus, **The Jewish War**, with an English Translation by J. Thackeray, Books IV-VII, Harvard University Press, London, 1961, s. 257.
[168] Markos, 12-12: 2. ; Matta, 23-24: 2.
[169] Thomas Brown'a göre Titus tarafından tapınağın yakılıp yıkıldığı tarih M.S. 10 Ağustos 70'tir. Tapınak, Babiller tarafından da M.Ö. 10 Ağustos 586'da yıkılmıştır. Bkz. Brown, s. 75.
[170] Josephus, s. 445-447; Margolis-Marx, s. 203.
[171]Salime Leyla Gürkan, **Yahudilik,** İsam Yayınları, İstanbul, 2008, s. 25; Çeken, 19.
[172] Harman, "Kudüs", s. 325.
[173] Çeken, s. 52: Güngör, s. 84-85.

inanışının bir noktası haline geldi[174]. Bu olayla birlikte, Yahudilerin Tapınağa dair umutları tükenme noktasına geldi. Bu süreç içerisinde tapınak, Yahudiler tarafından çeşitli aralıklarla (özellikle Julianus dönemi) tekrar inşa edilmeye çalışılmışsa da, bu teşebbüsler sonuçsuz kaldı[175]. Tapınağın pagan görünümü, Konstantin dönemine kadar devam etti.

Bizans İmparatoru Konstantin'in M.S. 313 yılında yayınladığı Milano Fermanı'yla Hristiyanlığın devlet içerisinde serbestlik kazanması[176], Tapınak bölgesinin kaderinde önemli bir değişim yarattı. Konstantin'in imparatorluk içerisinde kiliselerin inşasına yönelik Kudüs Patriği Macarius'a yolladığı mektuptan[177] sonra[178], Konstantin'in annesi Helana Kudüs'e gelerek Hz. İsa'nın çarmıha gerildiğine inanılan bölgede bir dizi araştırma yaptı. İmparatoriçe Helana, Hz. İsa'nın çarmıha gerildiğine inanılan Gerçek Haç'ı buldu ve bu alana Kutsal Mezar Kilisesi'ni inşa ettirdi[179]. Bu olay, Tapınak bölgesinin Yahudilikten sonra başka ilahi bir din olan Hristiyanlığın gözündeki kutsiyetini tescilledi. Bu olaydan sonra Tapınak Bölgesi, İslam fethine kadar Hristiyan din mensuplarının hac ibadetinin ifa etmek için dünyanın dört bir yanından akın akın uğradıkları bir bölge oldu[180].

Tapınak Bölgesi, İslam Peygamberi Hz. Muhammed döneminde yaşanan Miraç hadisesiyle birlikte, Yahudilik ve Hristiyanlıktan sonra son semavi din olan İslam'ın nazarında da büyük bir kutsiyete haiz oldu. Hicret'ten yaklaşık bir yıl önce

---

[174] C. M. Watson, **The Story of Jerusalem**, Z. M. Dent& Sons Ltd, New York, 1912, s. 58; Edvard Gibbon, **History of the Decline and Fall of the Roman Empire** – V. IV., Published By J. A. James, Cincinnati, 1840, s. 304; Cyril Mango, **The Temple Mount A.D 614-618 in Bayt al Makdis; Abd al- Malik's Jerusalem**, ed. Julian Raby and Jeremy Johns, Oxford University, 1992, s. 3.

[175] **The History of the Church, From Our Lord's İncarnation to the Twelfth Year of The Emperor Mouricius Tiberius or the Year of Christ As İt was Written İn Greek By Eusebius Pamphilus, Bishop of Caesarea İn Palestina; Socrates Scolasticus, Native of Constantinopole; And Evagrius Scholasticus, Born at Epiphania İn Syria Secunda**, Printed by Z. M. For Awnsham And John Churchill, London, 1659, s. 298-299; Theodoretus, **Ecclesiastical History: A History of The Church**, Samuel Bagster and Sons, London, 1844, s. 196-198; Çeken, s. 70.

[176] Mehmet Çelik, **Siyasal Sistem Açısından Bizans İmparatorluğunda Din-Devlet İlişkileri-1**, Akademi Kitabevi, İzmir, 1999, s. 13.

[177] Ayrıca mektubun Türkçe tam metni için bkz. Çeken, s. 61.

[178] Theodoretus, **Ecclesiastical History: A History of The Church**, Samuel Bagster and Sons, London, 1844, ss. 60-62.

[179]Theodoretus, s. 63-64; Theophanes Confessor, **The Chronicle of Theophanes: Byzantine And Near Eastern A. D. 284-843**, Translated With İntroduction And Commentary by Cyrill Mango And Roger Scott With Assistance of Geoffrey Greatrex, Clarendon Press, Oxford, 1997, s. 37;

[180] Edvard Gibbon, **History of the Decline and Fall of the Roman Empire – V. IV.**, Published Bu J. A. James, Cincinnati, 1840, s. 304; Watson, s. 124.

meydana geldiğine inanılan Miraç Hadisesi'nde[181], Hz. Muhammed, Mescid-i Haram'dan Tapınak Bölgesi olduğu düşünülen ve ayetlerde etrafı mübarek kılınmış Mescid-i Aksa olarak bahsedilen bölgeye getirilip buradan göğe yükseltildi[182]. Bu hâdise, bölgeyi Müslümanların nazarında mukaddes kıldı[183]. Hz. Ömer'in şehri fethetmesiyle birlikte de Frankların Ömer Camisi olarak bildikleri Mescid-i Aksa[184] ve Kubbet'ü-Sahra inşa edilerek bölgenin kutsiyeti kurumsal bir hüviyete dönüştürüldü. Bu bölge, 1099'da Haçlılar tarafından zapt edildiği döneme kadar yaklaşık beş asır Müslümanların elinde kaldı.

1.2.1.2.1 Semavi Dinlerde Süleyman Tapınağı'nın Yeri ve Önemi

Süleyman Tapınağı, dünyada belki de hakkında en fazla araştırma yapılan ve geçmişten günümüze kadar insanlar tarafından ismi en çok duyulan Tapınak'tır. Dünyada bu kadar çok kişi tarafından böylesine sembolik anlamlar yüklenen, gerek şahıs gerekse imparatorlar tarafından uğruna böylesine savaşların yapıldığı yegâne tapınaktır. Dini ve siyasi bir merkez olarak savaşların ve sosyal mücadelelerin odak noktası olmuştur. "Yıkılmış bir yapı olarak, yokluğunun yarattığı boşluk, çağlar boyunca milyonlarca insanın umutlarını ve arzularını kendisine çekmiş ve hala Ortadoğu ve ötesinde, en yoğun hisleri tahrik etmeye" devam etmektedir[185]. Yıkılışının üzerinden yaklaşık iki bin yıllık bir zaman dilimi geçmesine rağmen, günümüzde, geleceğine dair dini ve politik anlamda en fazla gündem oluşturan Tapına'ktır. Peki, Süleyman Tapınağı hangi özelliğiyle, kimler için, hangi açıdan önem arz etmektedir?

Süleyman Tapınağı, Yahudilik, Hristiyanlık ve İslam dini açısından dünyada mukaddes kabul edilen tek Tapınak'tır. Yahudilerin kutsal kitabı Tevrat'ta, kuruluşundan yıkılışına kadar Tapınak hakkında ayrıntılı bilgiler verilmektedir. Tevrat'a göre Tapınak Yahudiler için dinî, siyasi, sosyal ve hukuki birçok açıdan büyük bir anlam taşımaktadır ve bu anlam, Tapınağın yıkıldığı tarihe kadar devam etmiştir[186]. Tanrı'nın emriyle[187], Tanrı'nın dünyanın merkezi olarak nitelendirip

[181] Ahmet Ağırakça, "Kaynaklar Işığında İsrâ ve Miraç Olayı", **Artuklu Akademi I**, 2015, s. 2. (ss1-30)
[182] Kur'an-ı Kerim, **el-İsra,** 17: 1; **el-Maide** 5/21; **Yunus**, 10/93, Harman, "Kudüs", s. 326.
[183] Harman, "Kudüs", s. 327.
[184] Mukaddisi, **Description of Syria: İncluding Palestine**, Translated from Arabic and Annotad by Guy Le Strange, Billing and Sons Printers Guldford, London, 1886, s. 41.
[185] Goldhill, s. 24.
[186] Goldhill, s. 84.

bizzat işaret ettiği yerde inşa edilen Tapınak[188], Tanrı ile Yahudiler arasında somut bir bağı temsil etmiştir[189]. Yahudilere göre Tapınak, yeryüzü ile gökyüzü arasında iletişim sağlayan cennetin topografyasını izdüşümüydü[190]. Yahudileri günahlarından arındıran ve onları dinsel temizliğe ulaştıran kurban ibadeti ancak burada yapılabiliyordu[191] Kurban ritüelinin yapıldığı bu yer, "Yahudiler ile Tanrı arasındaki kopmaz bağı temsil" ediyordu[192]. Yahudilerin Kudüs'teki Tapınağa kurban sunma geleneği, M.S.70'te Tapınağın yıkılmasıyla son buldu. Böylece, Tapınak-kurban merkezli Yahudilik anlayışı son buldu[193]. Tapınağın yıkılmasıyla birlikte Yahudilikte ibadet yeri olarak sinagoglar ortaya çıktı. Yahudilikteki Sion teolojisinde, Tapınak merkez bir konumu teşkil eder. Sion teolojisine göre, Tanrı Yehova Kudüs'ü İsrailoğullarının merkezi seçti. Merkez Kudüs'ün de idaresini Hz. Davud ve Onun soyundan gelenlere verdi. Tapınak ise, Tanrı Yehova ile İsrail halkı arasında bir iletişim merkeziydi[194]. "*Dinsel idealizm umutlarının ifade edilmesinin bir yolu ve insanlığın tanrısallığa olan ilişkisinin bir resmiydi*." Yahudiler, 2000 yıl önce yıkılan bu tapınağın, Mesih'in gelişiyle tekrar inşa edileceğine inanmaktadırlar[195].

Yahudi toplumunda Tapınağın önemi, Titus'un M.S. 70'te Kudüs'e yaptığı sefere bizzat katılmış Josephus'un şu cümleleriyle daha iyi anlaşılmaktadır: "*Titus böyle muazzam bir Tapınağın yıkılmasını istemiyordu. Çünkü Roma böyle kültürel bir mirastan mahrum kalacaktı. Ancak Titus'un kurmayları Titus'a, Tapınağın yıkılması gerektiğini söylediler. Eğer Tapınak yıkılmazsa, Yahudiler bu isyanlara devam edecekler. Çünkü Tapınak, Yahudileri ortak bir idealde birleştiren en önemli kurumdur[196]".*

Hristiyanlık açısından Süleyman Tapınağı'nın önemi, Hz. İsa dönemine dayanmaktadır. İncillere göre Tapınak, Hz. İsa'nın havarilerini eğittiği ve beraberce ibadetlerini gerçekleştirdikleri kutsal bir mekândı[197]. Ancak bu mekânın kutsiyeti, Hz. İsa'nın çarmıha gerilmeden önce yıkılıp bir daha inşa edilemeyeceğine dair

---

[187] **Samuel II**, 7: 1-13; **Krallar I**, 8:18; **Theoderich's Description of the Holy Places**, Translated by Aubrey Stewart, M. A. Printed for Subscribes Only: 1 Adam Street, Adelphi, London, 1891, s. 29
[188] **Hezekiel,** 32:12; **Tarihler I,** 22:1; **Mezmurlar,** 132:13.
[189] **Yeşeya**, 6:1.
[190] Lundquist, s. 139.
[191] Güngör, s. 125.
[192] Martin, s. 12
[193] Lundquist, s. 127.
[194] J. Maxwell Miller- John H. Hayes, s. 218.
[195] Goldhill, s. 49, 67.
[196] Josephus, s. 445.
[197] Elçinin İşleri, 3: 1-2.

kehanetiyle birlikte azalmış[198], İsa'dan 40 yıl sonra Titus tarafından yıkılmasıyla da Hristiyanlığın Yahudilik üzerindeki zaferinin sembolü olmuştu[199].

Süleyman Tapınağı'nın Titus tarafından yıkılması, Tapınağın bir fikir ve imge olarak yaşantısında yeni bir başlangıç oluşturdu. Bu olay, "*yeni bir Tanrı evi inşa etme yolundaki gelişimin temel esasını*" teşkil etti[200]. Bu temel esas, Hristiyan din adamları tarafından "Yeni Süleyman" olarak kabul edilen Konstantin'le birlikte başladı[201]. Konstantin döneminde Tapınak bölgesininin merkezi bir noktasında Kutsal Mezar Kilisesi'nin inşa edilmesi[202] ve bu bölgenin Hristiyanlığın hac merkezi haline gelmesi[203], Tapınak bölgesine yeni bir kimlik kazandırdı ve bölgeyi inanç tarihinde bir sembol haline getirdi[204]. Bu bölge artık Hristiyanlığın kutsalı, Kutsal Mezar Kilisesi de, Hristiyanlığın yeni Süleyman Tapınağı'ydı. Eski Süleyman Tapınağı Yahudiler için ne anlam ifade ediyordu ise, Kutsal Mezar Kilisesi de artık Hristiyanlar için aynı anlamı ifade ediyordu. Bu bölgenin Hristiyanlar için anlam ve önemi, 638'de Hz. Ömer'in Kudüs'ü fethettiği döneme kadar devam etti.

Tapınak Bölgesi'nin İslam nazarındaki kutsiyeti, Peygamber Hz. Muhammed'in Miraç hadisesiyle başlamaktadır. Kuran-ı Kerim'deki çeşitli ayetlerde etrafı mübarek kılınmış bölge olarak bahsedilen Tapınak bölgesi[205], Peygamber'in Miraç hadisesinden sonra Müslümanların ilk kıblesi oldu. Hz. Ömer döneminde temeli atılan ve Velid b. Abdülmelik tarafından bu bölgeye inşa edilen Mescid'i Aksa[206] ve akabinde Emevi halifesi Abdülmelik b. Mervan döneminde inşa edilen Kubbetü's-Sahra[207], bu bölgenin kutsiyetinin somut verileri oldu. Bu bölge, 1099'da Haçlılar tarafından ele geçirildiği tarihe kadar Müslümanların hâkimiyetinde kaldı. Özetle ifade etmek gerekirse, Kudüs ve Kudüs'ün merkezini oluşturan Tapınak Bölgesi, insan ile Tanrı arasındaki münasebetlerin yeryüzündeki zirvesini temsil

---

[198] Matta, 24: 2.
[199] Goldhill, s. 19; Harman, "Kudüs", s. 327.
[200] Goldhill, s. 18.
[201] Lundquist, s. 156.
[202] **The Itınerary of Bernard the Wise (A. D. 870)- How the City of Jerusalem is Situated**, Translated by J. H. Bernard, Palestine Pilgrims Text Society, London, 1893, s. 12.
[203] Gibbon, **History of the Decline and Fall of the Roman Empire – V. IV.**, s. 304.
[204] Zosimus, **The History of Count Zosimus: Sometime Advocate And Chanceller of The Roman Empire**, Translated From The Original Greek With The Notes of The Oxford Edition, London, 1814, s. 138; J. G. Davies, **An Addition To The Reconstituted Creed of Jerusalem**, Published by Brill, Birmingham, 1995, s. 214.
[205] **el-İsra,** 17:1; **el-Maide,** 5:21; **Yunus,** 10:93; Harman, "Kudüs", s. 326.
[206] İbn Haldun, **Mukaddime,** Cilt: 2, (Çev., Süleyman Uludağ), Dergah Yayınları, İstanbul, 2018, s. 646.
[207] Âdem Apak, **Ana Hatlarıyla İslam Tarihi 3: Emeviler Dönemi**, 9. Baskı, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2014, s. 162.

etmekteydi. Üç ilahi din mensupları, Yüce Tanrı'nın Tapınak'ı hiç terk etmediğine inanmaktadırlar[208].

Haçlılar 15 Temmuz 1099'da Kudüs'ü ele geçirdikten sonra[209], Mescid-i Aksa'yı, krallık sarayı olarak kullanmaya başladı. Mescid-i Aksa, Tapınak Şövaleyeleri örgütü kurulduğu esnada, Kudüs Haçlı kralı II. Baudouin tarafından krallık sarayı olarak kullanılıyordu. II. Baudouin, yeni kurulan örgütün üyelerine kalmaları için saray olarak kullandığı mescidin bir bölümünü tahsis etti. Adını kaldıkları bu bölgeden alan Tapınak Şövalyeleri de, Kudüs şehrinin Selahaddin Eyyubi tarafından fethedildiği tarihe kadar burayı karargâh olarak kullandı. Tapınakçılar, karargâh olarak kullandıkları Tapınak bölgesinin çevresine kaleler inşa ettiler[210]. Tapınak Şövalyeleri tarafından *Templum Solomonis* (Süleyman Tapınağı) olarak adlandırılan bu bölge[211], mescidin Tapınak Şövalyeleri tarafından kullanıldığı bir dönemde buraya bir ziyaret gerçekleştiren (1169-1171) keşiş Theodorich tarafından şöyle anlatılmaktadır: *"Kilise gibi sütunlarla desteklenen Tapınak, dikdörtgen bir yapıdadır. Tapınağın çatısı kiliseye benzer şekilde bir kubbeyle çevrelenmiştir. Burasının güney kısmı tüm müştemilatıyla ve bitişiğindeki binalarıyla Tapınak Şövalyelerine aittir. Tapınak Şövalyeleri, burada ikamet ediyorlardı. Kendilerine ait bu alan ve binalarda garnizon kurmuşlardı. Burada Tapınakçılara ait silah, gıda ve kıyafet depoları vardı. Tapınakçılar burada kontrol kuleleri inşa edip şehrin kontrolünü sağlıyorlardı. Sarayın bitişiğinde Hz. Süleyman tarafından inşa edilmiş ahırlar vardı. Bu devasa ahırlar yaklaşık 10.000 at barındırıyordu. Bu ahırlar o kadar büyüktü ki, okla yapılacak bir atış bu binayı enine ve boyuna geçemez. Tapınak o kadar büyüktü ki, burada her türlü amaca hizmet edecek evler, balkonlar, depolar, odalar, sarnıçlar, yeşil alanlar vardı. Tapınakçılar, tapınağın batı kısmında yeni yapı inşa etmişlerdi[212]."* Evet, Alman Keşiş Theoderich, Tapınak Şövalyeleri döneminde Tapınağın durumunu bu şekilde aktarmaktadır. Peki, Tapınak Şövalyeleri'ne kuruluş esnasında neden Süleyman Tapınağı tahsis edildi? Yeni

[208] Simon Sebag Montefiore, **Kudüs: Bir Şehrin Biyografisi**, (Çev., Cem Demirkan), Pegasus Yayınları, İstanbul, 2016, s. 30.
[209] **Willermus Tyrensis'in Haçlı Kroniği…**, s. 370; Phyliss G. Jestice, "Kudüs 1099", **Dünya Savaş Tarihi: Haçlı Seferleri 1097-1444,** Cilt: V, (Çev., Emir Yener), Timas Yayınları, İstanbul, 2012, s. 38.
[210] **John Poloner's Description of the Holy Land**, Translated from Toblers Text by Aubery Stewart, Palestine Pilgrims Text Society, London, 1894, s. 30.
[211] Lieut.-Col.-C.R. Conder, L. L. D., M. R. A. S., R. E., **The Latin Kingdom of Jerusalem: 1099 to 1291 AD.**, Published by the Committe of the Palestina Exploration Fund, London, 1897, s. 109.
[212] **Theoderich's Description of the Holy Places**, Translated by Aubrey Stewart, M. A. Printed for Subscribes Only: 1 Adam Street, Adelphi, London, 1891, s. 31-32.

kurulmuş ve henüz tanınmadığı söylenen bu örgüte, Kudüs'te kalacak başka bir yer tahsis edilemez miydi ki, Kralın ikamet ettiği saray tahsis edildi? Kalmaları için tahsis edilen bu alanı, Kudüs kralı daha sonra niçin terk etti ve burayı sadece Tapınakçılara bıraktı? Bu Tapınak'ta kalmayı Tapınak Şövalyeleri kendileri mi istedi? Onlar istediyse, bundan ne gibi bir amaçları olabilirdi?

Öncelikle şunu ifade etmek gerekir ki, bu soruların cevaplarını veren hiçbir kaynak söz konusu değildir. Dönemin kaynakları, sadece örgütün kuruluş aşamasında kalacak yerleri olmadığı için, örgüte kralın da ikamet ettiği ve eskiden Süleyman Tapınağı'nın alanı olduğuna inanılan bölgeyi tahsis ettiğini belirtmektedir[213]. Ancak, yukarıda da belirttiğimiz gibi, bu durum akıllarda bazı soru işaretleri yaratmaktadır. Bazı modern tarihçiler, bu alanın Tapınak Şövalyelerine tesadüfen tahsis edilmediğini ve burayı özellikle kendilerinin tercih ettiğini belirtmektedir[214]. Tapınak Şövalyeleri'nin Süleyman Tapınağı'na tesadüfen yerleşmediğini iddia eden tarihçiler, onların burada bazı arayışlar içinde olduklarını belirterek bu iddialarını 1867'de burada kazı yapan İngiliz Kraliyet ailesi arkeoloğu Warren'e dayandırmaktadırlar. Çağdaş tarihçilere göre, Warren 1867 yılında burada bir arkeolojik kazı gerçekleştirmiş ve Tapınakçıların burada kaldıkları dönemlerde bazı kazılar yaptığına dair bulgular[215] elde etmişti. Arkeolojik olarak Tapınak Şövalyeleri'nin burada kaldıkları dönemde kazılar yaptıkları kanıtlanmış olmakla beraber[216], Tapınakçıların burada neye ulaştıkları hakkında kesin bir bilgi söz konusu değildir. 1968 yılında gerçekleştirilen başka bir araştırmada da, Tapınak Şövalyeleri döneminden kalma Kubbetü's-Sahra'ya kadar ulaşan tüneller bulunmuştur[217]. Peki, Tapınak Şövalyeleri Süleyman Tapınağı'nın altında ne arıyorlardı?

Tapınak Şövalyeleri'nin Süleyman Tapınağı altında ne arayıp bulduklarına dair çağdaş tarihçilerin birkaç teorisi vardır. Bu teoriler içinde, Tapınakçıların, Yahudi ve Romalılardan kalma hazine, Çarmıha gerilen İsa'ya ait bir parça,

---

[213] William of Tyre, V. 1 s. 525; **Willermus Tyrensis'in Haçlı Kroniği II…,** s. 190; Montefiore, s. 222.

[214] Sandy Hamblett, "Godfrey de Bouillon and the Early Templars", **The Templar Papers: Ancient Mysteries Secret Societies and the Holy Grail**, Compiled&Edited by Oddvar Olsen, New Page Books, A Advision of the Cereer Press, U.S.A, 2006, s. 24; Er, s. 143; Sean Martin bu iddiasını, örgütün kuruluş dönemi hakkında bilgi veren Haznedar Bernard ve Ernoul'a ait metinlere dayandırmaktadır. Bkz. Martin, s. 99.

[215] Tapınak Şövalyeleri'nin arkeolojik kazı yaptıkları dönemden kaldığına inanılan araçlar, Tapınak Şövalyeleri hakkında büyük bir arşive sahip olan İskoçyalı Robert Brydon'un koleksiyonundadır. Bkz. Er, s. 145.

[216] S. J. Hodge, **Secrets of the Knights Templar: The Hidden History of the World's Most Powerful Order**, Quercus Editions Ltd, London, 2013, s. 50-52.

[217] Martin, s. 101.

Barnabas İncili, Vaftizci Yahya'nın kesik başı, Hz. Süleyman'ın Gizli İlimler Kitabı, Ahit Sandığı veya Eski Yahudilik ile Eski Mısır dönemine ait gizli büyü kitapları ve tabi ki de Kutsal Kâse[218]. Amerikalı 33. Dereceden Mason olan Albert Pike ise, daha farklı bir iddia ortaya atmaktadır. Pike'ye göre Tapınakçılar, Ezekiel'in kehanet ettiği modele göre, Süleyman Tapınağını yeniden inşa etmenin gayreti içerisindeydiler[219].

Evet, Tapınak Şövalyeleri'nin kuruluş esnasında Süleyman Tapınağının eski bölgesinde kalmaları ve ilk dönemleriyle ilgili bilgilerin yok denecek kadar az olması, bu konu üzerine kafa yoran yazarlara, hayal gücüne dayalı ciddi bir yorum alanı sağlamıştır. Şunu vurgulamak gerekir ki, örgütün ilk dönemlerine dair yeni bir bilgi kaynağı bulunamazsa, yukarıda bahsedilen tüm teoriler, spekülasyondan ibaret kalacaktır. 19. ve 20.yüzyıllarda yapılan arkeolojik kazılar, Örgütün Süleyman Tapınağı'nın altında bir çeşit arayış içerisinde olduklarını gösterse de, neyi bulmayı amaçladıkları veya ne buldukları konusunda kaynaklarda kesin bir bilgi söz konusu değildir. Bizim bu konuyla ilgili kanaatimize gelince, biz Tapınak Şövalyeleri'nin krallık sarayı olarak kullanılan ve eski Süleyman Tapınağı'nın alanını oluşturan bölgede tesadüfen kalmadıklarına inanıyoruz. Kanaatimizce, Tapınak Şövalyeleri bu bölgeyi, kraldan bizzat kendileri talep ettiler. Nedenine gelince de, yukarıda bahsettiğiniz gibi, Tapınak Bölgesi'nin, üç semavi din için dünyada mukaddes kabul edilen tek alan olmasıyla ilgiliydı. İsa'nın Askerleri olmak gibi, kendilerine dinî karakterli mukaddes bir misyon yüklemiş bir örgüt olan Tapınak Şövalyeleri'nin henüz kuruluş aşamasında, bölgenin en mukaddes alanı olan ve o dönemin dünya nüfusunun büyük bir bölümü tarafından da büyük bir kutsiyet atfedilen bir alanda kalmaları, şüphesiz kendilerine büyük bir otorite ve manevi bir güç sağlayacaktı. Bu bölge, yeni kurulan bir örgüt için varoluşsal bir kimlik olacaktı.

1.3 TAPINAK ŞÖVALYELERİ ÖRGÜTÜ'NÜN KURULUŞU

Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün kuruluş dönemi, örgüt tarihinde üzerinde en fazla tartışmaların yaşandığı, hakkında en fazla spekülasyonun yapıldığı dönemdir. Örgütün tam olarak ne zaman, kim veya kimler tarafından kurulduğu, böyle bir örgüt kurma düşüncesinin çıkış noktasının ne olduğu, örgütün kuruluşuna hangi şartların

[218] George Smart, **The Knights Templar Chronology: Tracking History's Most İntriguing Monks**, Published by Author House, The United States of America, 2005, s. 15; Philippe L. De Coster, **The Knight Templars; Brief History of Crusades and Knight Templars**, Ghent, Belgium (Non- Commercial), 2013, s. 19-20; Lundquist, s. 160-162.
[219] Albert Pike, **Morols and Dogma**, published By Nu Vision Publications LLC, 2004**,** s. 576.

zemin oluşturduğu ve örgütün kurucu kadrosunun, örgütün ilk dönemlerindeki faaliyetlerinin neler olduğu soruları, örgüt üzerinde çalışma yapan tarihçilerin en çok cevap aradıkları sorulardır. Örgütün kuruluş dönemiyle ilgili bu denli belirsizliğin olması, şüphesiz bu konuyla ilgili kaynakların yetersiz olmasından dolayıdır. Örgütün kuruluş dönemiyle ilgili bilgi veren kaynakların yetersiz ve bazı noktalarda birbirlerinden farklı bilgiler içermesi, örgüt hakkında çalışma yapan tarihçilerin, bu konuya dair farklı teoriler geliştirmesine zemin hazırlamıştır. Örgütün kuruluşuyla ilgili yukarıda belirttiğimiz sorular, bu dönemle ilgili yazan müelliflerin kaleminden farklı cevaplar şeklinde tezahür etmiştir.

Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün kuruluşuyla ilgili bilgi veren üç ana kaynak söz konusudur. Ulaşabildiğimiz bu üç kaynaktan ilki ve en kabul göreni, örgütün kuruluşundan yaklaşık 50 yıl sonra bu dönemi anlatan Surlu William'ın kroniğidir. William, örgütün Kudüs Kralı II. Baudouin döneminde, 1118 yılının Paskalyası'nda, Hugh de Payens[220] ve Godfrey de St. Omer adlı şövalyelerin önderliğinde kurulduğunu belirtir. William, Allah korkusu olan, kendini İsa'ya adamış dokuz kişilik bir şövalye grubunun, Kudüs'e gelen Hristiyan hacıları Müslümanların saldırılarına karşı korumak için Kudüs Patriği Picquignyli Warmund'un önünde açlık, itaat ve erdenlik (bekâret) yemini ederek, örgütü kurduklarını anlatır. William, Kudüs Kralı'nın, kalacak yerleri olmayan bu şövalye grubuna, o dönemde krallık sarayı olarak kullanılan, Frankların Tanrı Tapınağı olarak adlandırdığı ve eskiden Süleyman Tapınağı'nın alanı olduğuna inanılan Mescid-i Aksa'nın kuzeyinde, kalmaları için bir yer tahsis edildiğini ifade eder[221].

---

[220] Tapınak Şövalyelerinin kurucusu kabul edilen Hugh de Payens'in hayatı hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Eldeki sınırlı verilerin aktardığı bilgilere göre Hugh de Payens, 1070 yılında, Fransa'nın Champagne bölgesinde yer alan Seine Nehri kıyılarında bulunan bir şatoda doğrmuştur. Elizabeth de Chappes adlı bir kadınla evli olduğu bilinen Hugh'un bu evlilikten üç çocuğu olduğu tahmin edilmektedir. Birinci Haçlı Seferi'nin önemli liderlerinden Raymond de Toulouse ya da Godfrey de Bouillon'un akrabası olarak bu sefere katılan Hugh'un dikkat çeken bir özelliği de, o dönemin Avrupa'sının iki güçlü insanı olan Champagne Kontu Hugh ile Aziz Bernard'ın kuzeni olmasıdır. Bu dönemin en güçlü iki insanı ile akraba olmasının kendisine avantaj sağladığı anlaşılan Hugh de Payens'in eğitimsiz ve entelektüel açıdan zayıf bir müktesebata sahip olduğu belirtilse de, savşçı kişiliği ve dindarlığı sayesinde Birinci Haçlı Seferi'nde aktif görevler üstlendiği anlaşılmaktadır. Bkz. Hodge, s. 28-29.

[221] William of Tyre, V. 1, s. 525; Surlu William'ın örgütün kuruluşuyla alakalı verdiği bilgilerin Latince kaynaktaki karşılığının bir kısmı: " *Eodem anno, quidam nobiles viri de equestri ordine, Deo devoti, religiosi et timentes Deum, in manu dominini patriarchae, Christi servitio se mancipantes, more canonicorum regularium, in castitate, et obedientia et sine proprio velle perpetuo vivere professi sunt. Inter quos primi et praecipui fuerunt, viri venerabiles, Hugo de Paganis et Gaufredus de Sancta-Aldemaro. Quibus, quoniam neque ecclesia erat, neque certum habebant domicilium, rex in palatio suo, quad, secus templum Domini, ad australem habet partem, eis ad tempus concessit habitaculum..."* Willermus Tyrensis, **Historiae Liber Duodecimus, Recuil des Historiens des**

Örgütün kuruluşu hakkında bilgi veren diğer bir kaynak da Süryani Michael'in Vekayinamesi'dir. Süryani Michael, örgütün kuruluşuyla ilgili Surlu William'dan daha detaylı bilgiler sunmaktadır. Ancak Malcolm Barber'e göre Süryani Michael'in verdiği bilgiler, kendi dönemi ve tecrübesi haricindeki olayları aktarma konusunda yaptığı yanlışlıklar göz önünde bulundurulduğunda, William'dan daha az güvenilir kabul edilir[222]. Süryani Michael, II. Baudouin döneminde Roma'dan hac için gelen Hugh de Payens'in, 30 şövalye ile birlikte şehrin savunulması ve hırsızlık olaylarının önlenmesi konusunda Kudüs kralına hizmet etmek için üç yıl Roma'ya dönmeyip Kudüs'te kalma sözü verdiklerini belirtir. Michael, Kral II. Baudouin'in de, onların dövüş konusundaki maharetlerinden etkilenip şövalyeleri orduya dâhil etmek istediği, bunun için de manastır yaşantılarını terk etmelerini arzuladığını ve kalmaları için de Süleyman Tapınağı'nın eski bulunduğu alanı tahsis ettiğini ilave eder.[223]

Örgütün kuruluşu hakkında bilgi veren üçüncü kaynak ise, İngiltere Başdiyazkozu Walter Map'ın eseridir. Fakat bu eser, hem zaman hem de mekân olarak olaylara en uzak olması açısından diğerlerine nazaran daha az güvenilir kabul edilmektedir. Walter Map'e göre, Burgundy köyünden Paganus adlı bir şövalye, Kudüs'te bulunduğu esnada, hacıların atlarını suladıkları bölgede saldırıya maruz kaldıklarına şahit olur. Bu hacıların burada sık sık tuzağa düşürülüp öldürüldüklerini müşahede ettikten sonra, onlara acır ve burada kalıp onlara yardım etmek üzere bir örgüt kurma tasarısını geliştirir. Map, düşmanlara karşı tek başına gücünün yetmeyeceğini düşünen Paganus'un, hacılardan kendisine yardım için askerler devşirdiğini, kalacak yer hususunda da kendisine Tanrı Tapınağı'nın (Süleyman

---

Croisades, Historiens Occidenteaux, Tome Premier I' Partie, Publie Par Les Soins, Paris İmprimerie Royale, 1844, s. 520.

[222] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 22.

[223] **The Syriac Chronicle of Michael Rabo (The Great): A Universal History from the creation,** Translation and introduction by Matt: Moosa, Beth Antiach Press, USA, 2014, s. 629; Süryani Michael'in Fransızca metninde örgütün kuruluşuyla alakalı bilgilerin geçtiği pasaj: *"Au commencement du règne de Baudoin II, un homme franc vint de Rome pour prier à Jérusalem. Il avait fait voeu de ne plus retourner dans son pays, mais de se faire moine, après avoir aidé le roià la guerre pendant trois ans, lui et les 30 cavaliers qui l'accompagnaient, et de terminer leur vie à Jérusalem. Quand le roi et ses grands virent qu'ils s'étaient illustrés à la guerre, et avaient été utilesà la ville parleur service de ces trois années, ils conseillèrent à cet homme de servir dans la milice, avec ceux qui s'étaient attachés à lui, au lieu de se faire moine, pour travailler à sauver son âme seule, et de garder ces lieux contre les voleurs. Or, cet homme, dont le nom était Hou[g] de Payn, accepta ce conseil; les trente cavaliers qui l'accompagnaient se joignirent et s'unirent à lui. Le roi leur donna la Maison de Salomon pour leur habitation, et des villages pour leur subsistance."* **Chronique De Michael Le Syrien: Patriarche Jacobite D'Antioche (1166-1199),** s. 201-202.

Tapınağı) bir cenahında yer tahsis edildiğini ilave eder[224]. Malcolm Barber, örgütün kuruluşuna dair bu üç vakanüvistin eserlerinden daha yakın olarak 1137 tarihli bir berattan bahseder. Metaforik bir yaklaşımın söz konusu olduğu beratta, örgütün Tanrı tarafından, Patrik Warmund ve baronların nezaretinde Kudüs topraklarını savunmak ve hacıları korumak için görevlendirildiği aktarılmaktadır[225].

Bu kaynakların dışında, örgütün kuruluşu hakkında bilgi veren haçlı kroniklerinden biri de Ernoul'dur. Eserini 1197 yılından sonra kaleme alan Haçlı kronikçisi Ernoul[226], fakir bir grubun Kutsal Mezar Kilisesi Patriğine gelerek, itaat edip Saracenlere karşı savaşmak istediklerini, Kral Baudouin'in de bunu uygun gördüğünü ve kendilerine Süleyman Tapınağı'nda bir yer tahsis ederek daha sonra kendisinin Davut Kulesi'ne çekildiğini aktarır[227]. Son olarak da, örgütün kuruluşundan yaklaşık 100 yıl sonra yazan Akka piskoposu ve haçlı kronikçisi Jacques de Vitry, o dönemdeki refahıyla herkesi cezbeden ve "Vaat Edilmiş Topraklar" olarak tanımladığı Kudüs'e, halkın her kesiminden gelenlerin olduğunu, Tapınak Şövalyeleri'nin de bu grup arasında bulunduğunu bildirmektedir. Surlu William'dan etkilendiği anlaşılan Vitry, kendilerini Tanrı'ya hizmet için adamış olan bir grup şövalyenin, mallarına ve canlarına kast edilen hacıları korumak için böyle bir misyonu üstlendiklerini belirtir[228].

Örgütün kuruluş dönemiyle ilgili bilgi veren bu kaynakların, konuyla ilgili birbirlerinden farklı bilgiler aktardıkları görülmektedir. Mesela Surlu William, örgütün kurucu kadrosunun dokuz kişiden oluştuğunu belirtirken, Süryani Michael bu sayıyı 30 kişi şeklinde açıklamaktadır. Walter Map ise kurucu kadro sayısından hiç bahsetmemektedir. Bu konuyla ilgili çağdaş kaynaklar, örgütün kurucu kadrosu

---

[224]Walter Map'ın Latince eserinde örgütün kuruluşuyla alakalı bilgilerin geçtiği pasaj: "*Miles quidam, a pago Burgundie nomine Pagano Paganus ipse dictus, uenit Jerusalem peregrinus. Hic audito quod ad cisternam equorum extra Jerusalem non longe fierent a paganis irrupciones in Christianos adaquantes ibi, et per eorum insidias frequenter interfici, misertus eorum, zeloque iusticie quantum facultas erat eos defendere conatus est, et frequenter eis in subsidium a latibulis aptis exiliit, multosque confecit ex hostibus; quod ipsi dolentes, cum tot ex suis excubabant ut ipsorum assultibus nemo posset obuiare. Coegerunt ergo deseri cisternam. Paganus autem, fnec impigerf nee uinci facilis, fsollicite [de]f Deosibique procurauit auxilium, domum sibi magnam appropriauit intra septa templi Domini quibus potuit modis…"* Walter Map, **De Nugis Curialium**, Edited by Montague Rhodes James, Clarendon Press, Oxford, 1914, s. 27-28.

[225] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 24.

[226] Ebru Altan, "Haçlı Seferleri Tarihinin Başlıca Ana Kaynakları", Editör Altan Çetin, **Ortaçağ Türk Tarihi Ana Kaynakları**, Paradigma Akademi Yayınları, İstanbul, 2014, s. 175.

[227] **Chronique D'Ernoul Et De Bernard Le Trêsorier**, Publiêe, Libraire de la Sociêtê de L'Histoire de France, Paris, 1871, s. 7-9.

[228] Jacques De Vitry, **The History of Jerusalem**, Translated by the Original Latin by Aubrey Stewart, M. A., Printed for Subscribers Only: 24, Hanover Square W., London, 1896, s. 50-51.

hususunda William'ın eserini referans kabul etmektedirler[229]. Dante, dokuz sayısını metaforik bir açıdan değerlendirerek, bu sayının teslis üçlemesinin üç katı olarak örgütün kutsal bir şifresi olduğunu iddia eder[230]. İşin ilginç tarafı ise, örgütü kuran kişi sayısı dokuz kişi olarak zikredilmesine rağmen, neredeyse tüm kaynaklarda: *Hugh de Payens, Godfrey St. Omer, Payen de Montdidier, Andre de Montbard, Archambaud de St. Aignan, Geoffrey Bisol, Rolan, Gondomer* olarak sekiz kişinin ismi verilmektedir. Dokuzuncu kişi ise hiçbir kaynakta yer almamaktadır. Daha önce de ifade ettiğimiz gibi bu kişi muhtemelen Hz. İsa'dır. Hz. İsa, dinî-askerî karakterli örgütün doğal ruhani üyesi ve askerî komutanı olarak kabul edilmiş olmalıdır.

Örgütün kuruluş tarihi, bu dönemle ilgili tartışılan konulardan bir diğeridir. William'ın verdiği 1118 tarihi[231], Flanders Kontu Thierry'nin, örgütün kuruluşunun dokuzuncu yılına ait olduğu belirtilen 13 Eylül 1128 tarihindeki bağışla[232] çelişmektedir. Örgütün kuruluşundan yaklaşık yarım asır sonra eserini kaleme alan William, bu konuda kronolojik bir hata yapmış olmalıdır. Ayrıca Barber'e göre William, bu konuda kendi bilgileriyle de çelişmektedir[233]. Çünkü William eserinde, Tapınak Şövalyelerinin Papalık tarafından resmi bir örgüt olarak kabul edildiği Troyes Konsili'nin, örgüt kuruluş tarihinin dokuzuncu yılına tekabül ettiğini belirtmektedir[234]. Troyes Konsili'nin tutanaklarını kaleme alan Kâtip Jean Michael de, konsilin toplanış tarihini, Hillary Yortusu'nda, İsa Mesih'in vücut buluşunun 1128., örgütün kuruluşunun dokuzuncu yılı şeklinde ifade eder[235]. Benedictini de yıllıklarında, Troyes Konsili'ni 1128 yılı olaylarında anlatmaktadır[236]. Rodolf Hiestant'a göre bu tarih, Fransızların kullandığı ve seneyi 25 Mart'ta başlatan eski

---

[229] Peter W. Edbury, "The Old French William of Tyre and the Origins of the Templars", **Knighthoods of Christ: Eassy on the History of the Crusades and the Knights Templar, Presented to Malcom Barber**, Edited bu Norman Housley, Published by Ashgate Publishing Limited, England, 2007, s. 151; Harold Lamb, **Haçlı Seferleri: Demir Adamlar ve Azizler**, (Çev., Gaye Yavuzcan), İlgi Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 2016, s. 305; Stebbing, s. 27.

[230] Marie Luise Bulst-Thiele, s. 57; Ayrıca, Dante'nin Vita Nouva'da "Betraice'nin özel bir sevgiye mazhar olduğunu" ve "aşk olarak çağırılması gereken" Beatrice'den bahsettiği dokuz sayısı da, dokuz ışıklı ve dokuz kollu meşaleden oluşan dokuz sütun ile çevrelenmiş durumdaki bu seksen bir yaşındaki Üstad'la da bir benzerlik göstermektedir. Öyle ki, seksen bir sayısı dokuzun karesidir ve Betraice de asrın seksen birinci yılında ölecektir. Bkz. Renê Guênon, **Dante ve Ortaçağ'da Dini Sembolizm**, (Çev., İsmail Taşpınar), İnsan Yayınları, İstanbul, 2014, s. 22.

[231] William of Tyre, V. 1, s. 525; Willermus Tyrensis, s. 520.

[232] Bahsedilen bağış belgesi için bkz. D'albon, Belge No: 16, s. 10-11;.

[233] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 25; benzer bilgi için bkz. Edbury, s. 151.

[234] William of Tyre, s. V. 1, 525; Willermus Tyrensis, s. 520.

[235] **The Rule of the Templars: The French Text of the Rule of The Order Knights Templar,** Translated and İntroduced by J. M. Upton-Ward, The Boydell Press, Woodbridge, 1992, madde 3-5, s. 19-20.

[236] **Annales Benedictini: quibus potiora monachorium[!] eiusdem ordinis merita ad compendium referuntur 1**, Authore Gabriele Bucelino, Typis I. Prætorij, 1656, s. 248-249.

takvimin dikkate alınarak Ocak 1129 olarak düzeltilmesi gerekmektedir. Bu bilgiyi referans alan Barber, örgütün 14 Ocak 1120 ile 13 Eylül 1120 tarihleri arasında kurulmuş olabileceğini belirtir[237]. Sean Martin ve S. J. Hodge, Anjou Kontu Fulk'un 1120 yılındaki hac ziyareti sırasında örgüte katıldığını belirtip, örgütün kuruluşunu 1111 tarihine götürmektedir. Martin ayrıca, örgütün 1119'dan önce kurulduğuna kanıt olarak, örgütün kurucularından birisi olduğuna kanaat getirdiği Champagne Kontu Hugh'un 1119 tarihinden 5 yıl önce Chartres Başpiskoposundan aldığı "*duyduk ki Kudüs'ten ayrılmadan önce İsa'nın ordusuna (Milice du Christ) katılacağına, bu evanjelik askerlik görevine dâhil olacağına söz vermişsin*" şeklindeki mektubu dayanak gösterip örgütün en azından 1114 yılında kurulmuş olabileceğini de ifade eder[238]. Bulst-Thiele de Sean Martin'in bu konudaki görüşüne benzer olarak, örgütün kuruluşuna Champagne Kontu Hugh'un 1113 yılında Doğuya gerçekleştirdiği seyahat esnasında karar verildiğine kanaat getirmektedir. Bulst-Thiele bu kanaatine, Chartresli Piskopos Ivo'nun Champagne Kontu Hugh'dan aldığı mektubu referans göstererek Kont Hugh'un askeri bir örgüte yemin ederek dâhil olduğunu ve bu örgütün muhtemelen o zaman henüz ismi konmamış Tapınak Şövalyeleri örgütü olduğunu düşünmektedir[239].

Bu kaynakların hepsinde, üzerinde hemfikir olunan tek nokta, örgütün kuruluş amacıyla ilgili olan hususdur. Bu kaynaklar, örgütün Kudüs'e gelen hacıları korumak amacıyla kurulduğu yönünde bilgi vermektedir[240]. Örgütün kuruluşuna zemin hazırlayan şartlar başlığı altında anlattığımız, hac yolculuğu yapan hacıların karşılaştıkları zorluklar, örgütün kuruluş amacının bu olduğu yönünde, yukarıda adı geçen yazarları da ikna etmiş görünmektedir. Özellikle, Haçlı kronikçisi Albertus Aquensis'in (Albert of Aachen), örgütün kurulduğu yılda 700 kişilik bir hacı kafilesinin uğradığı saldırı sonucu 300 hacının öldürülüp 60'nın esir alındığı şeklindeki açıklaması[241], birçok müellif tarafından örgütün kuruluşunu başlatan olay olarak zikredilmektedir. Yani bu kaynakların hepsi, örgütün kuruluşunu, Kudüs'e

[237] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 26; benzer bilgi için bkz. H. J. Nicholsan, "The Changing Face of the Templars: Current Trends in the Histography", **History Compass**, Volume 8, İssue 7, July 2010, s. 3.
[238] Martin, s. 99; Hodge, s. 30.
[239] Burman, **The Templars…**, s. 21.
[240] Valêrie Alaniêce-François Gilet, **Les Templies et Leurs Commanderies: D'Avalleur en Champagne**, Editeur: Dominique Gueniot, 4, rue Claude-Gillot, 1995, s. 22; Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 26; Boas, s. 2; Burman, **The Templars**…, s. 18; Asbridge**, Haçlı Seferleri**, s. 62; Stebbing**, s.** 27.
[241] Albert of Aachen, s. xxv.

gelen hacıların bu bölgede maruz kaldıkları saldırılara bağlamaktadırlar. Örgütle ilgili çalışmalar yapan çağdaş tarihçiler de, örgütün kuruluş nedeni olarak bu bilgileri referans almaktadırlar[242]. Peki, dinî-askerî karakteriyle, yeni bir ideoloji olarak ortaya çıkan ve kurulduğu döneme kadar emsali olmayan böyle bir örgütü[243], kurma fikri nasıl doğdu? Bu fikir, örgütün kurucu kadrosunun fikri miydi yoksa bu dönemde askerî bir oluşuma ihtiyaç duyan Kudüs kralı Baudouin'in önerisi miydi?

Tarihçiler, örgütün kuruluş fikrinin nerden kaynaklandığını, bu fikrin, örgütün kurucu şövalyelerinden mi, yoksa başka din adamları tarafından mı geldiği konusunda ihtilaf halindedirler[244]. Dinî bir örgüt için alışılmışın dışında bir durum olarak, Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün kuruluşlarına dair resmi bir kaydın bulunmaması[245] ve kuruluşlarıyla ilgili en erken bilginin örgütün kuruluşundan yaklaşık yarım asır sonra yazılmış olması, böyle bir örgüt kurma fikrinin kaynağını tespit etme hususunu zorlaştırmaktadır. Surlu William ve Walter Map'ın eserlerinden, net olmasa da, böyle bir örgüt kurma fikrinin, örgütün kurucu üyelerinden çıktığı anlaşılmaktadır[246]. Eserini oluştururken William'dan etkilendiği anlaşılan D'Ernoul da, benzer bir düşünceye haiz olarak örgüt kurma fikrinin kurucu üyelerden geldiği yönünde görüş belirtmektedir[247]. Bu görüş, bazı çağdaş yazarlar tarafından da desteklenmektedir[248]. Süryani Michael ise bu fikrin, bu dönemde şehrin savunulması hususunda askerî desteğe ihtiyaç duyan Kudüs Kralı Baudouin'den geldiğini belirtmektedir[249]. İspanyol tarihçi Elena Lourie, bu konuyla ilgili olarak ilginç bir iddia ortaya atar. Lourie, Hristiyanlığın şiddete dayalı olmayan dinî-askerî örgüt anlayışının, Katolik Hristiyanlığı idealinden ziyade, İslami düşünceden türediğini öne sürerek, Tapınak Şövalyeleri'nin İslam'ın dinî-askerî bir kurumu olan Ribat anlayışına dayandığını ifade etmektedir. Ancak bu görüşün pek taraftar

[242] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 22-23; Karl Barchbardt, "The Templars in Central Europe", Edited by Zsolt Hunyadi and Josef Laszlavszky, **The Crusades And The Military Orders: Expanding The Frantiers of Medieval Latin Christianity**, Printed in Hungary by KEPİRO ltd. Budapest, 2001, s. 234; Peter W. Edbury, s. 151; Pernoud, s. 8; Campbell, s. 20; Conrad Baver, **The Knights Templar: The Hidden History of Knight Templar, Maplewood Publishing, Printed in the United States, 2015,** s. 1; Lamb, s. 308; Güray Kırpık, **Doğu'nun ve Batı'nın Gözünden Haçlılar**, Selenge Yayınları, İstanbul, 2009, s. 113.

[243] Aleks Pluskowski, "The Archeology of the Military Orders: The Material Culture of Holy War", **Medieval Archaeology**, 62:1, Published 22 Jun 2018, s. 105; Burman, **The Templars…**, s. 13.

[244] H. J. Nicholsan, "The Changing Face of the Templars…", s. 2.

[245] Martin, s. 99.

[246] William, s. 525; Willermus Tyrensis, s. 520; Walter Map, s. 27-28.

[247] **Chronique D'Ernoul Et De Bernard Le Trêsorier**, s. 8.

[248] Martin, s. 19; Read, s. 103.

[249] **The Syriac Chronicle of Michael Rabo,** s. 629**; Chronique De Michael Le Syrien,** s. 201-202;

bulmadığı anlaşılmaktadır. Bu konuyla ilgili Malcolm Barber ise, örgütün, ait olduğu toplumun bir ürünü olduğu şeklinde yorum yapmaktadır. Alan Forey ve Marcus Bull, 12. yüzyılın erken dönemlerinde kurulan örgütün, cennet vaat eden Katolik Hristiyanlığın kutsal savaş anlayışına bağlı olduğunu iddia etmektedirler[250]. Alan Forey, Tapınak Şövalyeleri gibi bir örgütün benzerinin Birinci Haçlı Seferi'nden çok daha önceki yıllarda bir grup soylu şövalye tarafından Fransa'nın güneybatısında yer alan Bordeaux yakınlarındaki La Sauve Manastırı ve burayı ziyeret eden hacıları korumak için kurulduğunu belirtmektedir[251]. Evet, Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün kuruluş fikriyle ilgili temel kaynakların verdiği bilgiler ve bu bilgileri referans alan çağdaş yazarların aktardığı yorumlar bu yönde. Peki, Örgütün resmi bir kimlik kazanması ne zaman, hangi olayla, ne şekilde gerçekleşti?

Kaynaklar, Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün resmi kuruluşunu 1120 yılında Kudüs'te gerçekleşen Nablus Konsili'nde gerçekleştiğini belirtirler[252]. Toplanış amacı ve kapsamı hakkında fazla bilgi bulunmamakla birlikte, yeni kurulan Kudüs Haçlı Kontluğu'nun işleyiş yasalarını ortaya koymak amacıyla 16 Ocak 1120'de toplandığı anlaşılan bu konsil[253], Kudüs Krallığı'na bağlı din adamları ve baronların katılımıyla gerçekleşti[254]. Örgüt üyeleri bu konsilde, Kudüs Patriği Picquignyli Warmund'un önünde, tüm dünyevi beklentilerinden feragat ederek açlık, itaat ve erdenlik (bekâret) yemini ettiler. Kudüs Kralı II. Baudouin de, ikamet edip ayinlerini düzenlemeleri için örgüte, Süleyman Tapınağı'nın eski alanını oluşturduğuna inanılan Mescid-i Aksa'nın bir kısmını tahsis etti[255]. Bu olayla birlikte, Tapınak Şövalyeleri Örgüt'ü resmen kurulmuş oldu.

Örgütün 1120 Nablus Konsili'ndeki resmi olarak kuruluşundan, Papalık tarafından resmi bir örgüt olarak tanındığı 1129 Troyes Konsili'ne kadarki durumuyla ilgili çok fazla bilgi bulunmamaktadır[256]. Ancak bu dönemde örgütün

---

[250] H. J. Nicholsan, "The Changing Face of the Templars…", s. 6.
[251] Burman, **The Templars…**, s. 22.
[252] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 26; Martin, s. 98; Marie Luise Bulst-Thiele, s. 57.
[253] Benjamin Z. Kedar, "On the Origins of the Earliest Laws of Frankish Jerusalem: The Canons of the Council of Nablus, 1120", **Speculum,** Vol. 74, No. 2, Published by: The University of Chicago Press on behalf of the Medieval Academy of America, Apr., 1999, ss. 310-315.
[254]Helen Nicholson-David Nicolle, **God's Warriorss: Crusaders, Saracens and the Battle for Jerusalem**, Osprey Publishing, New York, 2005, s. 140.
[255] William of Tyre, s. 525; Willermus Tyrensis, s. 520; **Chroniques D'Amadi Et De Strambaldi,** s. 28-29; Marie Luise Bulst-Thiele, s. 57; Suzanne Lewis, **The Art of Matthew Paris in the Chronica Majora,** University of California Press, California, 1987, s. 89-90; Michael Jecks, **The Abbot'S Gibbet: A Knights Templar Mystry**, Harper Collins e-books, 1997, s. 51; Stebbing, s. 27.
[256] Boas, s. 2; Burman, **The Templars…**, s. 22.

henüz bir vizyonunun ve geçim kaynağının olmadığı belirtilmektedir[257]. William ve Walter Map, örgütün bu aşamada, dinî açıdan Kudüs Patrikliğine bağlı, Kutsal Mezar Kilisesi'nde uygulanan Augustinus kurallarına tâbi bir örgüt olarak, kral, patrik ve bazı soyluların arpalık, iaşe ve giyim bağışlarıyla ayakta kaldığını belirtmektedir[258]. Bu durumun, Troyes Konsili'ne kadar böyle devam ettiği iddia edilmektedir[259]. XVII. yüzyıl Kilise tarihçisi Thomas Fuller, örgütün, kuruluşunun ilk döneminde çok fakir olduğunu anlatmaktadır. Bu durumu vurgulayan Fuller, örgüt üyelerinden birinin Türkler tarafından esir alındığında, fidye olarak kılıç ve kemerlerinden başka verebilecekleri bir şeylerinin olmadığını belirterek, aynı ata binmiş iki şövalyeden oluşan mührün, örgütün bu yoksulluk dönemini vurgulayan bir işaret olduğunu ifade etmektedir[260].

Surlu William'ın örgütün resmi kuruluşundan Troyes Konsili'ne kadarki durumu ve uygulamaları hakkında verdiği malumatlar, Süryani Michael'in verdiği bazı bilgilerle çelişmektedir. Mesela William ve eserini referans alan tarihçiler, örgütün Troyes Konsili'ne kadar sayı olarak dokuz kişi, ekonomik olarak da çok fakir olduklarını aktarırken[261], Süryani Michael, örgütün komünyon yaşam tarzlarından etkilenen, aralarında kralların, soyluların ve tanınmış pek çok liderin olduğu kişilerin örgüte üye olmak için Kudüs'e geldiğini aktarır. Michael'in bu aktarımı, William'ın aksine, örgütün Troyes Konsili'ne kadar dokuz kişiden ibaret olmadığını ortaya koymaktadır. Michael ayrıca gelen bu üyelerin, üyelik karşılığında sahip oldukları tüm serveti örgüte bağışlamak durumunda olduklarını bildirerek, örgütün o dönemde fakirlere yardım dağıtan bir kuruluş olduğunu, hatta 1120 yılında meydana gelen bir deprem sonrası Kudüs'te yaşanan kıtlığın örgüt sayesinde telafi edildiğini söylemektedir[262]. 12. yüzyıl tarihçisi Ordericus Vitalis'in, 1120-1121 yılları arasında Kudüs'e gelerek örgüte katılan ve örgüte yıllık 300 livre bağış taahhüdünden bulunan Anjou Kontu V. Fulk'un yanı sıra, çok sayıda soylunun

[257] Wasserman s. 158.
[258] William, s. 525; Willermus Tyrensis, s. 520; Walter Map, s. 27-28; bazı çağdaş tarihçiler de bu bilgileri referans almaktadırlar. Bkz. Peter W. Edbury-John Gordon Rowe, **William of Tyre: Historian of the Latin East,** Cambrdige University Press, New York, 1988, s. 123-124; Campbell, s. 27; Stebbing, s. 27.
[259] Burgtorf**, The Central Convent…**, s. 31; Campbell, s. 27.
[260] Thomas Fuller, **The Historie of The Holy Warre**, Colledge in Cambridge, Cambridge, 1640, s. 65.
[261] William of Tyre, s. 526; Willermus Tyrensis, s. 521; Jacques De Vitry, s. 50-51.
[262] **The Syriac Chronicle of Michael Rabo,** s. 630 ve 634**; Chronique De Michael Le Syrien,** s. 201 ve 202.

bölgeye gelerek örgüte dâhil olup bağışlar yaptıklarına dair açıklaması[263], ve 1 Haziran 1124 tarihli örgütün Marsilya yakınlarında sahip olduğu mülki hakları gösteren bağış makbuzunun bulunması[264], William'a nazaran Michael'in bu konuyla ilgili açıklamalarını daha gerçekçi kılmaktadır. Ayrıca, büyük mülk ve arazi sahibi Champagne Kontu Hugh'un 1125 yılında resmi olarak örgüte üye olması[265], akabinde örgüt lideri Hugh de Payens'in Kudüs kralı Baudouin tarafından önemli diplomatik faaliyetler yürütmesi için Batı'ya yollanması[266], kaynaklarda belirtildiği gibi, Tapınak Şövalyeleri örgütünün yoksul, bilinmeyen ve sıradan bir örgüt olmadığını göstermektedir.

Evet, Tapınak Şövalyeleri'nin kuruluş dönemi, mevcut kaynakların verdiği bilgilerle böyle anlatılmaktadır. Ancak, gerek bu kaynakların verdiği bilgilerin yetersizliği, gerekse verilen bu bilgilerin bazı noktalarda birbirleriyle çelişmesi ve buna bağlı olarak da çağdaş yazarların bu konuyla ilgili birçok noktada farklı düşünmesi, konuyla ilgili aklımızdaki soru işaretlerini arttırmaktadır. Kaynakların aktardığı, ancak ilmi açıdan sorguladığımızda, cevap bulamadığımız veya cevapları birbirleriyle çelişen sorularla karşılaştığımız durumlar söz konusudur. Bu sorulardan ilki, Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün kuruluş amacı olarak ortaya attığı, hacıları koruma meselesiyle ilgilidir. Dokuz şövalye, o dönemde Avrupa'dan gelen ve sayısı binleri bulan hacıyı nasıl koruyacaktı? Belli bir yaşın üstünde olduğunu düşündüğümüz bu şövalyeler, fiziki açıdan bunu nasıl sağlayacaktı? Diyelim ki, bunu sağlayabileceklerini düşündüler peki, 1133 yılına kadar neden herhangi bir hacı kafilesini koruduklarına dair bir işaret yok? Kudüs Kralı II. Baudouin, henüz kendini ispat edecek herhangi bir başarı sağlamamış örgütün liderini niçin 1127'de önemli diplomatik faaliyetler için örgütü görevlendirdi? İsa'nın Yoksul Askerleri adıyla kurulup, mühürlerinde bu fakirliği vurgulayan ve yoksulluk yemini eden böyle bir örgüt, daha ilk dönemlerde[267] niçin bağış kabul etti? İsa'nın Yoksul Şövalyeleri örgütü, kısa sürede nasıl Avrupa'nın en zengin örgütü haline geldi? Bu sorulara

---

[263] Ordericus Vitalis, **The Ecclesiastical History of England And Normandy**, Translated with Notes and the İntroduction of Guizat by Thomas Forester, M. A., Vol. IV., Henry G. Bahn, York Street, Covent Garden, London 1856, s. 44-45; Jonathan Phillips, **The Crusades (1095-1197)**, Person Education Limited, First Published in Great Britain, 2002, s. 53; Barchbardt, s. 234; Burman, **The Templars…**, s. 23.

[264] D'albon, Belge No. II, s. 1-2.

[265] Wasserman, s. 158; Burman, **The Templars…**, s. 23.

[266] Martin, s. 20; Read, s. 110.

[267] Örgütün 1124-1129 yılları arasında çok sayıda bağış topladığı, belgelerde mevcuttur. Bkz. D'Albon, Belge No, 2-18, s. 1-12.

yönelik cevap ve kanaatlerimizi, kurgunun bozulmaması ve yapacağımız çıkarımların ileriki başlıklar altında işleyeceğimiz konularla daha sağlam bir şekilde temellendirileceğinden, çalışmanın ilerleyen bölümlerinde paylaşmayı uygun gördük.

1.4 TROYES KONSİLİ VE TAPINAK ŞÖVALYELERİ'NİN YÜKSELİŞİ

Tapınak Şövalyeleri, 1120 yılında Nablus Konsili'nde Kudüs kralı ve patriği huzurunda kurulup resmikabul gördükten sonra, hem ekonomik, hem siyasi hem de diplomatik açıdan hızlı bir gelişim kaydediyordu. Kurulduğu tarihte Kudüs Patriği'nin kendilerine belirlediği kurallara göre yaşayan örgüt, kısa süre içinde bunun ihtiyaçlarına cevap vermemeye başladığını idrak etti[268]. Hızla gelişen örgüt için, daha etkili ve otoriter bir kılavuz gerekiyordu. Patrik ve Kudüs Kralı her ne kadar Tapınakçıları destekler görünse de, doğudaki bazı din adamları ve aristokratlar örgüte karşı olumsuz bir tutum sergiliyorlardı ve bundan dolayı da örgüt ile bu sınıflar arasında bazı sürtüşmeler yaşanıyordu. Bu nedenle örgüt, Roma'daki papalık otoritesince korunmaya alınmalıydı[269]. Böyle bir tasarı, ancak Papa'nın örgütü resmi olarak onaylamasıyla mümkün olabilirdi. Peki, bu nasıl başarılacaktı? Kaynakların bu döneme kadar dokuz kişiden ibaret saydıkları ve Kudüs Kralı ile Kudüs Patriği'nin yardımlarıyla ayakta kaldığını iddia ettikleri fakir ve tanınmayan bir örgüt, Papalığa nasıl ulaşıp, kendini Papalığın himayesinde bir örgüt olarak kabul ettirecekti? Bu sorunun cevabı, 12.yüzyılın en etkili din adamı kabul edilen ve ilerleyen süreçte Tapınak Şövalyesi Örgütü'nün akıl hocası olarak ortaya çıkacak Aziz Bernard'ın[270] mektubuyla yanıt bulmaktadır.

---

[268] Campbell, s. 27; Burman, **The Templars…**, s. 23.

[269] Barbara Frale, **Il Papato e il processo ai Templari: L'inedita Assoluzione di Chinon Alla Luce Della Diplomatica Pontificia**, Viella Libreria Editrice, Roma, 2003, s. 22; Wasserman, s. 159.

[270] Aziz Bernard, "*1115 yılında henüz 25 yaşındayken, Clairvaux manastırı başrahipliğine seçildiği tarihten, hemen hemen kırk yıl sonraki ölümüne kadar, Batı Avrupa'nın dini ve siyasi hayatında hâkim*" bir konum teşkil etmiştir. Bernard, 1112'de üyesi olduğu ve o tarihlerde dağılmanın eşiğine gelen *"Cistercian tarikatına büyük bir hareket getirerek, Papalığı Anacletus'un düşürdüğü parçalanma bataklığından adeta tek başına kurtardı. Vaazlarının samimiliği ve alev alev yanan şevk ve heyecanı, cesareti, cevvaliyeti ve yaşayışın temizliği ile birleşerek, Languedoc'un dinsiz Katharlarına karşı mücadelesi hariç tutulacak olursa, onun üzerine aldığı her işi zafere ulaştırmasını sağlamıştır. Bernard çoktan beri Doğu Hristiyanlığının mukadderatı ile ilgileniyordu. Tapınakçılar örgütünün kanunlarının kararlaştırılmasında bizzat faaliyet göstermişti. Papa ve kral şimdi, Haçlı seferinin ilanında yardımını rica edince, en büyük şevk ve istekle bu işe girişti."* Bernard ayrıca oldukça mistik(gizemli) bir insandı. Bernard 12. yüzyılda gelişmeye başlayan Bakire Meryem kültünün öncü savunucusudur. Anne ve Şefkatli=Şefaatli(arabulucu-aracı) olarak Virgin Meryem ideali hakkında Tapınakçılar örgütünü bilgilendirdi. Bernard İsa'nın Annesi Meryem'in tapınmasıyla alakalı muazzam bilgiler sundu. Bkz. Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi**, C. 2, s. 210; Wasserman, s. 159.

Aziz Bernard'ın hayatını ve işlerini anlattığı eserinden, 1125 yılında Tanrı'nın nazarında mukaddes bir örgüt olarak kabul edilen ve kendisinin de büyük bir hayranlık beslediği Tapınak Şövalyeleri örgütüne katılmasından dolayı, yakın arkadaşı Champagne Kontu Hugh'a bir mektup yazarak, kendisini kutladığını görüyoruz[271]. Bu mektuba karşılık Champagne Kontu Hugh da, örgütün Papalık tarafından tanınması ve kendilerine bir tüzük hazırlanması hususunda Bernard'tan yardım talep etti[272]. Bernard'ın bu yardım talebine vereceği cevap çok önemliydi. Çünkü O, 12. yüzyıl kilisesi üzerinde muazzam bir etkiye sahipti. O dönemin vicdanı kabul edilen Bernard'ın desteklediği güçleniyor, desteklemediği ise, zayıflıyordu. O dönem kilise Avrupa'sının en güçlü sesi olan ve Kilise'nin özüne dönmesi gerektiğini savunarak İsa düşmanlarına karşı büyük bir mücadeleyi ön gören Bernard'ın yardım talebine karşılık vereceği cevap, Tapınak Şövalyeleri'nin bundan sonraki kaderi üzerinde büyük bir etki gösterecekti[273]. Çünkü Tapınak Şövalyeleri, Hristiyanlık içinde şövalye-keşiş gibi iki zıt sınıfın harmanlanmasıyla ortya çıkan sıradışı ve yeni bir ideolojiydi ve bu durum da, yeni kurulmuş örgüte karşı ciddi eleştirilerin ortaya çıkmasına sebep olabilirdi. Zira Tarihçi Daniel-Rops'un da belirttiği gibi, Tapınak Şövalyeleri'nin, Birinci Haçlı Seferi öncesinde Avrupa'da ortaya çıkan askeri sınıf ile kültürel açıdan bu sınıftan üstün olan din ve burjuvazi gibi iki çelişik sosyal kategorinin bir sentezi olarak ortaya çıkması, örgütün kurucu kadrosunda kabul görme hususunda bir endişe yaratmış olmalıydı. Ayrıca Tapınakçılar, dini şevk, ticari amaç, Doğu ve Batı arasındaki tarihi rekabet gibi farklı neden ve beklentilerle haçlı seferlerine katılan orduların sefer sonrası uygulamalarına şahit olmuş, bu durumun örgüt içinde de amaçtan sapma gibi bir duruma neden olabileceğini düşünmüşlerdi. Bu nedenle Tapınak Şövalyeleri, hem kendilerine karşı doğabilecek ve gelişim aşamasındaki örgüte zarar verebilecek eleştirilerin önüne geçebilmek hem de örgüt içindeki farklı amaç ve beklentilere sahip üyeleri ortak bir

[271] "*He congratulates Hugo on having entered into a military Order, and promises remembrance of his benefits.*" **Life and Works of Saint Bernard (Abbot of Clairvaux),** Edited by Dom. John Mabillon, Translated and Edited with Additional Notes by Samuel J. Eales, Second Edition, Vol. I, London: Burns&Oates Limited, 1950, s. 200-202.
[272] Charles G. Addison, **The History of Knights Templars: The Temple Church and the Temple**, Printed by G. L. Palmer, Savoy Street, London, 1842, s. 12.
[273] John J. Robinson, **Dungeon, Fire & Sword: The Knights Templar in the Crusades**, Published by M. Evans, United States of America, 2009, s. 37; Wasserman, s. 159.

idealde birleştirebilecek o dönemin en güçlü din adamlarından birisi olan Aziz Bernard'a başvurdular[274].

1127 yılında Champagne Kontu Hugh'un teşviki ve örgüt üyelerinin talebiyle[275], Kudüs Kralı II. Baudouin[276] Bernard'a bir mektup gönderdi.[277] Baudouin mektupta[278], Aziz Bernard'tan, eski talebesi Papa II. Honorius[279] ile olan samimiyetini kullanarak, örgütün Papalık tarafından tanınması[280], kendilerine bir tüzük belirlenmesi, Müslümanlara ve Kilise'ye karşı gelen tüm inanç düşmanlarına karşı mücadelelerinde destek sağlanması yönünde konsil düzenlenmesini talep ediyordu[281]. Baudouin, örgütün iki üyesi olan Andrew[282] ve Gondemar ile gönderdiği mektupta, "*Avrupa'nın laik hükümdarları nezdinde de nüfuzunu kullanabilmesi durumunda, Bernard'a minnettar kalacağını*" vurguluyordu[283]. Örgütün bu yöndeki çabası, kısa süre sonra netice verdi. Bernard, bu konudaki yardım talebini kısa sürede değerlendirerek, Papa'dan bu hususta bir konsil toplamasını talep etti. Papa,

---

[274] Burman, **The Templars…**, s. 24-25.

[275] Addison, s. 12.

[276]Fuller, Bernard'tan örgüt için yardım talebinin Kudüs Patriği tarafından yapıldığını iddia etmektedir. Bkz. Fuller, s. 65; Jochen Burgtorf da, yardım talebinin Anjou Kontu Fulk vasıtasıyla talep edildiğini belirtmektedir. Bkz. Burgtorf**, The Central Convent…**, s. 445.

[277] Phillips, s. 53.

[278] Kudüs Kralı II. Baudouin'in Aziz Bernard'a gönderdiği mektup: *"İsa Mesih'in lütfuyla, Kudüs Kralı, Antakya Prensi II. Baudouin'den, muhterem, saygıdeğer Clairvoux Başrahibi Bernard'a Selamlar. Tapınakçı kardeşler ki onları Tanrı krallığımızı savunmaları için yükseltti ve korudu. Arzumuz bunlara papalık onayı ve yaşamlarına rehber olacak tüzükler belirlemeniz. Bu amaçla hem savaşlarda üstün başarı gösteren hem de asil kan taşıyan Andrew ve Gondemar'ı Kutsal Papalıktan örgüte teyit destek ve düşmanlara karşı yardım dilemeleri için gönderiyorum. Sizin Tanrı'nın sevgili kulu olduğunuzu bölgenin ve Avrupa'nın birçok bölgesindeki din adamları üzerindeki ağırlığınızı bildiğimiz için, sizin talep ettiğimizi yerine getirmeniz bizi çok mutlu edecektir. Hristiyan prenslikler tarafından kabul edilecek değerli yardımcı kuvvetler, savaş şartlarında yaşayanlar için uygun olan Tapınak Örgütüne destek olacağınızı umuyoruz".* Bkz. Campbell, s. 25-26; Addison, s. 12-13; Edward Burman, II. Baudouin'in Aziz Bernard'a gönderdiği mektubun içeriğini, örgütün kaygı ve beklentileri açısından yedi farklı bölüm şeklinde katagorize etmiştir. Bunun için bkz. Burman, **The Templars…**, s. 24.

[279] Charles G. Addison'a göre, Champagne Kontu Hughs'un mektuplaştığı ve yakın arkadaşı olan Papa, II. İnnocent'tir. Bkz. Addison, s. 12; Ancak bu dönemde Papalık makamında II. Honorius (1124-1130) oturmaktadır. II. İnnocent, II. Honorisu'un halefidir. Bkz. **Complete History of the Popes of Rome From Saint Peter, the First Bishop to Pius the Ninth, the Present Pope İncludings the History of Saints, Martyrs, Fathers of Church, Religious Orders, Cardinals, İnquisitions, Schisms and Great Reformers**, Translated from French of Louis Marie De Cormenin, Vol. I, Published by James L. Gihon, Philadelphia, 1857, s. 409-413.

[280] Robinson, s. 37.

[281] Alain Demurger, "le Temple et Montjoie: la Couronne d'Aragon et le Temple au XII Siêcle", **Knighthoods of Christ: Eassy on the History of the Crusades and the Knights Templar, Presented to Malcom Barber**, Edited bu Norman Housley, Published by Ashgate Publishing Limited, England, 2007, s. 123-124; Addison, s. 12; Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 32-33; Robinson, s. 38.

[282] Aziz Bernard'a gönderilen Tapınakçılardan Andrew of Montbard'ın Bernard'ın amcası olduğu düşünülmektedir. Bkz. Burgtorf**, The Central Convent…**, s. 445.

[283] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 33.

muhtemelen Doğu'daki gücün elinde olması gerektiğini ve bunun da o bölgede kendi otoritesi altında bir örgütle gerçekleşebileceğini düşünerek[284], Paris'in 90 mil güneydoğusunda bulunan Troyes şehrinde bir konsil toplanmasına müsaade etti[285].

Tapınak Şövalyeleri Örgütü'ne Papalık nezdinde resmi bir statü kazandırmak ve örgütün bundan sonraki işleyişini belirlemek için 13 Ocak 1129 tarihinde toplanan Troyes Konsili'nin içeriği hakkındaki bilgileri[286], konsilin kâtipliğini yapan Jean Michael'in yazdıklarından öğreniyoruz. Upton-Ward'ın konsilde alınan kararları derlediği *The Rule of The Templar* adlı eserinde, *"Primitive Rule (ilk kural)"* başlığıyla belirlenen örgüt tüzüğünden, konsilin geniş bir katılımla gerçekleştiğini görüyoruz[287]. Papa II. Honorius'u temsilen, Albano piskoposunun katıldığı konsilde, Hugh de Paynes'ten örgütün kurucusu olarak bahsedilmiştir. Konsilin kâtibi Jean Michael, örgütün kurucusu Hugh de Payens'in örgüt hakkında konsil üyelerine bir sunum yaptığını, konsil üyelerinin de uzun süreli bir tartışmanın ardından uygun olanları kabul, olmayanları da reddettiklerini belirtmektedir[288]. Buna göre, 73 maddeden oluşan ve Aziz Bernard tarafından düzenlendiği tahmin edilen Tapınak Şövalyeleri'nin yol haritası niteliğindeki tüzüğün önsöz niteliğindeki giriş metninden[289], şövalyeliğin yeniden tanımlandığı[290] ve bu hususta yeni bir zihin inşasının gerçekleştirilmek istendiği anlaşılmaktadır. Yeni şövalyeler; *"bir şövalye olarak, kendi nefsine gizlice karşı koyan, saf ve temiz bir kalple egemen krala hizmet etmeyi ve soylu itaat zırhını giymeyi, bunu daimi olarak giymeyi, arzulayanlar…"* şeklinde tanımlanarak, bundan önceki şövalyelik anlayışının dünyevi bir yaşam süren

---

[284] Campbell, s. 26.
[285] Wasserman, s. 159.
[286] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 36; Wasserman, s. 159;
[287] "*Albano piskoposu, Tanrı'nın merhametiyle Kutsal Roma Kilisesi'nin elçisi olan Matthew; Reims'in başpiskoposu R[enaud]; Sens'in başpiskoposu H[enril] ve onların yardımcı piskoposları. G[ocelin], Soissons piskoposu; Paris piskoposu; Troyes piskoposu; Orléans piskoposu; Auxerre piskoposu; Meaux piskoposu; Châlons piskoposu; Laon piskoposu; Beauvais piskoposu; daha sonra Lyon başpiskoposu ve Roma Kilisesi'nin elçisi yapılacak olan Vézelay başrahibi; Cîteaux başrahibi; Pontigny başrahibi; Trois-Fontaines başrahibi; St. Denis de Reims başrahibi; St-Etienne de Dijon başrahibi; Molesmes başrahibi; Clairvaux başrahibi mezkûr B[ernard] ki, onun yukarda anlatılan sözleri açıkca övülmüştür. Ayıca bulunanlar arasında üstad Aubri de Reims, üstad Fulcher ve kaydetmesi bıktırıcı olacak diğerleri de vardır. Ve bu konuda teminat sunmaları faydalı görünen fakat burada isimleri anılmayan diğerleri, gerçeği sevenler; Kont Theobald, Neves Kontu, André de Baudemant. Bu kişiler de konsilde bulunmaktaydılar."* Bkz. **The Rule of The Templars**, Madde 6, s. 20.
[288] **The Rule of The Templars**, Madde 3, s. 19; Jacques De Vitry, s. 50-51.
[289] Frale, **Il Papato e il processo ai Templari…**, s. 30; Boas, s. 4.
[290] Hospitalier Örgütünün aksine, Tapınak Şövalyeleri 1129 tarihli Troyes Konsili'ne kadar "kardeşler" olarak tanımlanmıyordu. Tapınakçılar, Troyes Konsili'yle birlikte Doğuda ve Batıda şövalye (knights-milites) olarak tanımlanmaya başladı. Troyes Konsili'nde örgüt için düzenlenen tüzük metninin giriş maddesinde Tapınakçılar, dinî-askeri karaktere istinaden "yeni şövalye kardeşler" olarak tanımlandı. Bkz. Burgtorf**, The Central Convent…,** s. 36.

cehennemlik günahkârlardan ibaret olduğu, örgüte katılacak yeni şövalyelerin ise cennetle müjdelendiği belirtilmiştir. Tanrı'nın lanetlenmiş kitlesi olarak nitelendirilen bu güruhun, söz konusu durumdan kurtulmak için kılıç kuşanarak örgüte dâhil olup Kutsal Toprakları savunması istenmektedir[291]. St. Benedict nizamından etkilenerek hazırlandığı anlaşılan örgütün bu tüzük maddeleri[292], örgüte dini-askeri karakterlerin sentezlenmesiyle oluşan yeni ideolojik bir kimlik kazandırıldı[293]. Örgüt, şövalyelik ile dinin bir araya geldiği yeni bir model olarak ortaya çıktı[294].

Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün 1129 Troyes Konsili'nde resmi bir örgüt olarak kabul edilmesi, örgütün *"erken dönem tarihinin en önemli olayıydı*". Tapınak Şövalyeleri Örgütü, Troyes Konsili'nde kabul edilen tüzüklerle, "*Kutsal Kilisenin aleyhine çalışan sayısız zalim*" olarak adlandırılan kimselere karşı, yasal bir koruma zırhına kavuşturuldu[295]. Konsille birlikte, örgütün saflığını-temizliğini simgeleyen beyaz pelerinin örgütün resmi kıyafeti olması kararlaştırıldı[296]. Günahlarının bağışlanmasını isteyen, keşiş ve rahiplerle eşdeğer bir muamele görmek isteyen herkes, artık örgüte katılmak, sabır ve sadakatla örgüte hizmet etmek durumundaydı[297]. Ancak örgüt açısından Troyes Konsili'nin en büyük kazanımı, şüphesiz örgüte bağış ve üye katılımını teşvik eden kararlardı.

Troyes Konsili'nden sonra, örgütün kendini geniş kitlelere tanıtmak, üye kazanmak ve bağış toplamak konusunda ciddi bir faaliyete geçtiği anlaşılmaktadır. Bu amaçla, örgüt üyelerinin Avrupa'nın çeşitli ülkelerine seyahatler

---

[291] *İlk olarak kendi nefsine gizlice karşı koyan ve kurtarıcı krala bir şövalye olarak, saf bir kalple hizmet etmeyi ve itaatin çok soylu zırhını giymeyi, bunu daimi olarak giymeyi, arzulayanlardan bahsedeceğiz. Ve bundan ötürü seni uyarıyoruz, sen ki şimdiye değin, İsa Mesih'in amaçlanmadığı ama senin sadece insani iyilikler için kucakladığın dünyevi şövalyelerin hayatını sürdün. Artık Tanrı'nın sonsuz cehennemine göndereceklerinin arasından seçip, en insaflı merhametiyle Kutsal Topraklar'ı savunmayı emrettiklerindensin ve onlara ebediyete kadar katılmakta acele etmelisin.* Bkz. **The Rule of The Templars**, Madde 1, s. 19.

[292] Örgütün tüzüklerinin St. Benedict kurallarından etkilenmiş olduğunu gösteren en önemli ilkelerden birisi itaat olgusudur. St. Benedict, itaatin tevazunun ilk aşaması olduğunu ve İsa'nın bunu emrettiğini belirtmektedir. St. Benedict'e göre, tevazunun ilk aşaması, mutlak itaatir. Bu itaat ister cehennem korkusuyla olsun, ister sonsuz cennet beklentisiyle olsun İsa için İsa'ya yapılan itaatten daha değerli sayılmasın. Amir tarafından ne emir verilirse sanki bu emir Tanrı'dan gelmiş gibi hemen harekete geçilmelidir. Bkz. **The Rule of Our Most Holy Father St. Benedict,** Edited in Latin and English By One of The Benedictine Fathers of St. Michael's, R. Wahsbourne, 18 Paternoster Row, London, 1875, s. 47.

[293] Pluskowski, s. 105; Wasserman, s. 159.

[294] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 41; Pluskowski, s. 105.

[295] Demurger, s. 123-124; Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 41, 43.

[296] **Chroniques D'Amadi Et De Strambaldi,** s. 30; William of Tyre, V. 2,, s. 526; Willermus Tyrensis, s. 521; Fuller, s. 65.

[297] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 91-92.

gerçekleştirdikleri görülmektedir[298]. Tapınak Şövalyeleri'nin bu amaç doğrultusundaki çabalarının kısa sürede karşılık bulduğu anlaşılmaktadır. Zira Tapınak Şövalyeleri, Troyes Konsili'nden hemen sonra, başta Fransa ve İngiltere olmak üzere Avrupa genelinde geniş bir bürokrasi ağı oluşturarak hızlı bir kurumsallaşma sürecine girdiler[299]. Bir Anglo-Saxon kroniğinden anladığımıza göre, konsilin ardından örgütün Büyük Üstadı Hugh de Payens, Normandiya kralına giderek oradan yüklü miktarda altın ve gümüş topladı. Hugh, daha sonra İngiltere ve ardında İskoçya'ya geçerek buradan mal-mülk ve yüklü miktarda altın-gümüşle beraber, örgüte çok sayıda üye devşirerek Kudüs'e geçti[300]. Örgüt, bu süreçten sonra, dünyanın neredeyse her noktasından bağış toplamaya başladı. Dünyanın her yerinden insanlar örgüte üye olmak için Kudüs'e yöneldi. Örgütün gelişimi öyle bir hal aldı ki, servetini yönetmek için idari yöneticilerin yanı sıra bunlara yardım edecek hizmetkârlara ihtiyaç duyuldu. Birçok soylu, belli bir süre için de olsa, örgüte hizmet etmeyi büyük bir fazilet olarak addetmeye başladı[301]. Akka Piskoposu Jacques de Vitry, örgütün Troyes Konsili sonrası durumunu şu şekilde anlatmaktadır: *"Zaman geçtikçe, Tapınakçıların ünü ve şöhreti dünyanın dört bir yanında tanınmaya başladı. Onların kokusu, tüm Kutsal Mezar Kilisesi'nin her yanını doldurmuş, cesaretleri, savaşçı kişilikleri ve İsa düşmanlarına karşı kazandıkları şanlı zaferler, azizler tarafından tüm kiliselerde anlatılır oldu. Dünyanın dört bir yanından sadece fakir şövalyeler değil, Dükler ve Prenslerin aralarında olduğu sınıftan insanlar dünyevi beklentilerini bir kenara koyarak örgütün üyesi olmak için akın akın geliyorlardı. Örgüte katılmaya gelenler, dünyevi tüm varlıklarından ve zevklerinden feragat edip kendilerini İsa'nın hizmetine adıyorlardı. Bundan dolayı kısa zamanda beyaz pelerinli şövalyelerin sayısı 300'ü bulmuştu. (hizmetli sınıfının sayısı çok daha fazlaydı) Böylece, Tapınakçılar Ortadoğu'da ve denizaşırı ülkelerde köy, kasaba, kale sahipleri olarak muazzam bir servete sahip olmuşlardı*[302].

[298] Burman, **The Templars…**, s. 22; Örgütün kurucu üyelerinden Montdidier'li Payen Fransa, Rigaudlu Hugues Carcassonne, Roviralı Pierre Provence, tarikatın gelecekteki üstatlarından Barreslı Everard ise Barselona'da bağış toplamaktaydılar. Bkz. Read, s. 119.
[299] Burman, **The Templars…**, s. 33.
[300] **The Anglo-Saxon Chronicle**, Translated bu E. E. C. Comme, B. A. George Bell And Sons, London, 1909, s. 241.
[301] William of Tyre, V. 1, s. 526; Willermus Tyrensis, s. 521; Robinson, s. 37-38.
[302] Jacques De Vitry, s. 53.

Evet, Tapınak Şövalyeleri Örgütü, Troyes Konsili'nden sonra kazandığı dinî-askeri[303] karakterle, Hristiyanlık dünyasında yeni bir dönemin kapısını araladı. İncil'deki "*kılıç çekenlerin hepsi kılıçla ölecek"* ibaresiyle[304], erken dönemde, bölgesel ya da ulusal anlamda "din adına savaş" şeklinde bir düsturu olmadığı anlaşılan Hristiyanlığın[305], Augustinus'la birlikte yeni formata dönüştürüldüğü görülmektedir[306]. Augustinus ile birlikte başlayan "*adil savaşçının yükümlülüğü, kötülük ederek topluma zarar verenleri önlemektir"* doktrini[307], Papalığın "Tanrı Barışı" anlayışıyla müesseseleşmiş oldu[308]. Papa VII. Gregorius döneminde temeli atılan ve kilisenin mülkiyet haklarını korumak için maddi silahlarla edebi anlamda şeytana karşı savaşma fikri olarak ortaya atılan "meşru otoritenin buyruğuyla hareket eden savaşçı suçlanamaz" anlayışıyla da[309], bu tasarı tedavüle sokuldu. Yani Latin dünyası, bundan sonra şiddetin, Kilise'nin maddi ve manevi çıkarlarına hizmet için kullanılabileceğini beyan etmiş oldu[310]. İşte, Troyes Konsili ile birlikte de, Tapınak Şövalyeleri bu planın resmi uygulayıcıları haline getirildi. Ünlü Haçlı Seferleri tarihçisi Riley-Smith'in de belirttiği gibi, Tapınak Şövalyeleri'yle birlikte, kilisenin haçlı ideolojisi farklı bir düzeye taşındı[311]. Bu anlayışla beraber Tapınak Şövalyeleri Örgütü, Papalığın özellikle İslam Dünyası'na karşı başlattığı "kutsal savaş"

---

[303] Bazı bağışlarda yer alan (özellikle 30 Ağustos 1140 tarihli bağış makbuzu) "Tanrı Adına", "Kudüslü Kardeşler", "Süleyman Tapınağı'nın Şövalyeleri" gibi ifadeler, örgüt üyelerinin, dinî karakteri, askeri karakteirinin önünde tuttuğunu, yani örgütün dinî boyutunu, askeri boyutundan önde tuttuklarını düşündürmektedir. Bkz. Evelyn Lord, **The Knights Templar in Britain**, Routledge Taylor&Francis Group, London and New York, 2013, s. 6. Kanaatimizce bu doğru bir yorumdur. Zira örgüt, kısa sürede gerçekleştirdiği hızlı siyasi ve ekonomik gelişimi dinî karakteri sayesinde elde etmiştir denilebilir. Örgüt, Papalık tarafından Kilise tarafından Tanrı'nın krallığını yeryüzüne egemen kılacak bir örgüt olarak tanımlanmış ve bu ideoloji sayesinde de muazzam gelirler elde etmişti.

[304] **Matta**, 26:52.

[305]Satılmış Gökbayır, **Tapınak Şövalyeleri Tarikatı: Kuruluşu, Örgüt yapılanması ve Yargılanmaları**, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çankırı, 2015, s. 37.

[306] Saint Augustine, **The City of God (De Civitate Dei),** Vol. I, J. M. Dent&Sons Ltd, London, 1947, s. 8.

[307] M. C. Barber, "The Social Context…", s. 29.

[308] Tanrı Barışı (Treuga Dei/Truce of God)" düşüncesi, 1027'deki Toulouges Konsili'nde şövalyeler arası savaşı sona erdirmek amacıyla kullanılan bir müessese idi. Daha sonraki yıllarda ve X. Yüzyıldan XIII. Yüzyıla kadar olan dönemde Tanrı Barışı müessesesinin aforoz belgesi gibi müesseseleşmiş safhalara ulaştığı görülmektedir. Georges Duby, Haçlı kaynakları ve Hıristiyanlık dini kaynaklarına dayalı yaptığı araştırmalar neticesinde, Haçlı Seferlerinin, Hıristiyanlıkta düşüncede başlayan Tanrı Barışı hareketinin doğal sonucu olarak ortaya çıktığı sonucuna varmıştır. Bkz. Güray Kırpık, "Haçlı Seferlerinde "Tanrı Barışı" Müessesesi", **Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, S. 16, Aralık, 2007, s. 83-84.

[309] M. C. Barber, "The Social Context…", s. 29.

[310] Marcus Bull, " The Confraternity of Lo Savve-Majeure: A Fore- Shadowing of the Military Order?", Edited by Malcom Barber, **Routledge Toylor Francis Group,** New York, 2016, ss. 313-319, s. 313.

[311] Lord, s. 8.

zihniyetinin resmi uygulayıcısı haline geldi. Yani Tapınak Şövalyeleri, Papalığın, "kutsal savaş" anlayışının resmi ve profesyonel ordusu halini aldı.

1.5 PAPALIK İLE İLİŞKİLER

Tapınak Şövalyeleri Örgütü, Troyes Konsili ile birlikte, Papalık tarafından resmi bir örgüt olarak kabul edilmiş ve dinî-askeri karakteriyle, Türk-İslam dünyası başta olmak üzere, kilisenin tüm düşmanlarına karşı savaşacak nitelikte bir örgüt haline gelmişti. Troyes Konsili'nde teorik anlamda ortaya çıkan bu tasarının, uygulamaya konması ve bu amaçla da örgütün birçok açıdan meşrui bir zemine oturması, şüphesiz papalığın nihaî hedeflerinden biriydi. Bu hususta papalık, süreç içerisinde bazı kararlar aldı. Uygulamaya yönelik bu kararlar, papaların muhtelif zamanlarda çıkardıkları muhtelif fermanlarla (bull) yürürlüğe sokuldu. Örgütün, Papalığın hükmünün geçtiği her yerde kabul görüp desteklenmesi yönünde alınmış olduğu anlaşılan bu kararlar, örgüte, kilise hiyerarşisi içerisinde müstesna bir konum bahşediyordu. Hristiyanlık dünyasının en üst otoritesi tarafından örgüte yönelik çıkarılan fermanlar içerisinde şüphesiz en önemlisi, örgütü tüm dünyaya tanıtmak ve örgüte yönelik eleştirileri bertaraf etmek amacıyla, örgütün "üst aklı" Aziz Bernard tarafından yayınlanan "Yeni Şövalyeliğe Övgü (De Laude Novae Militiae veya Eloge de la Nouvelle Chevalerie)" adlı risalesidir.

Troyes Konsili'nden sonra Tapınak Şövalyeleri'nin elde ettiği maddi ve manevi destek, içerde ve dışarda bazı rahatsızlıklar meydana getirdi[312]. Kilisede ve laik kesim içinde örgütün askeri karakterini dinî kaidelerle uyuşturamayan bir kesim, rahatsızlığını dile getirip örgütü eleştirmeye başladı[313]. Zira bu kesim, dini bir örgütün silahlı bir mücadele yürütemeyeceğini ve bunun Hristiyanlık akideleriyle uyuşmayacağını belirterek örgütü ciddi anlamda eleştiriyordu[314]. Hugh de Payens bu eleştirilere karşı, örgütün sadece Hristiyanlık düşmanlarına karşı silahlandığını belirtse de, bu eleştirilere karşı koyabilecek teolojik savunmayı yapamıyordu[315]. Yeni büyümeye başlayan bir örgüt için meydana gelen bu eleştiriler, örgütün

[312] Barber, **Yeni Şövalyelik**..., s. 82.
[313] Boas, s. 4; Marie Luise Bulst-Thiele, s. 59.
[314] Frale, **Il Papato e il processo ai Templari…,** s. 24.
[315] Luis Garcîa-Guijarro Ramos, "Ecclesiastical Reform and the Origins of the Military Orders: New Perspectives on Hugh of Payen's Letter", **The Military Orders: On Land and by Sea**, Edited by Judi Upton-Ward, Volume 4, Publish by Ashgate Publishing Company, Printed and Bound in Great Britain, 2008, ss. 78-79.

gelişimiyle ilgili ciddi sıkıntılar doğurabilirdi[316]. Bu eleştirileri bertaraf etmek ve gelişme çağında olan örgütü cesaretlendirmek için bir hamle yapılmalıydı. Aziz Bernard'ın örgüte yönelik yazdığı risalenin ön sözünden, bu hamlenin örgütün Büyük Üstadı Hugh de Payens tarafından yapıldığı anlaşılmaktadır. Bernard, kaleme aldığı "Yeni Şövalyeliğe Övgü" adlı risalesini, Hugh de Payens'in örgütü cesaretlendirmek ve teşvik etmek yönündeki yoğun talebiyle kaleme aldığını belirtiyordu. Böyle önemli bir meseleyi aceleye getirmemek adına titiz bir çalışma yürüttüğünü ifade eden Bernard[317], bu risalede örgütü tüm eleştirilere karşı savunan, örgütü cesaretlendiren ve örgüt katılımına yönelik teşviki arttıran ifadeler kullanıyordu.

Aziz Bernard, Tapınak Şövalyelerine yönelik kaleme aldığı "*Yeni Şövalyeliğe Övgü"* adlı risalede, sesini örgütün lehine yükselterek onları eleştirenlere karşı adeta onların haklarını haykırıyordu[318]. Kimsenin kolayca altından kalkamayacağı bir vazife olan manastır idealini benimseyen örgütü[319], Tanrı'nın Hristiyanlara sunduğu bir ihsan olarak nitelendiriyordu[320]. Bernard'a göre Tapınakçılar, hem laik dünyanın hem de manevi ahiretin kötülüklerine karşı iki yönlü mücadele eden müstesna ve mukaddes bir örgüttü[321]. Bernard'a göre bu şövalyelerin görevi, İsa adına öldürerek dünyayı kötülükten kurtarmaktı[322]. Kutsal Savaşta imansızı kılıçtan geçiren her Hristiyan ödüllendirilecek, kılıçtan geçirilen her Hristiyan ise daha büyük bir ödüle layık olacaktı. Yani şövalyeler, İsa'ya sadece ölerek değil, öldürerek de

---

316 Martin Aurell, **The Lettered Knight: Knowledge and Aristocratic Behaviour in the Twelfth and Thirteenth Centuries,** Translated by Jean Charles Khalifa and Jeremy Price, Central European University Press, Budapest-New York, 2017, s. 391.

317 *"Semel et secu odo, et tertio, nisi fallor, petisti a me, Hugo ca'rissime, ut tibi tuisque commilitnibus scrirem exhortationis sermonem, et adversus hosulem tyrannidem, quia lanceam ooo liceret, stilum vibrare~, asserens vobis non parum fore adiutorii, si quos armis non possum, litteris animarem...*" Bernard de Clairvaux, **Êloge de la Nouvelle Chevalerie: Vie de Saint Malachie Êpitaphe, Hymene, Lettres**, İntroductions, Traductions, Notes et İndex Par, Pierre-Yves Emery, ouvrage Publiê le concours du Centre National Lettres ed de la Delegation Gênêrale â la Langue Française, Paris, 1990, s. 48; Luis Garcîa-Guijarro Ramos, s. 79.

318Georges Duby, **The Three Orders: Feudal Society İmagined**, Translated by Arthur Goldhammer With a Foreword by Thomas N. Bisson, The University of Chicago Press, Chicago and London, 1980, s. 267; Pernoud, s. 12; Marie Luise Bulst-Thiele, s. 59.

319Armstrong**,** s. 143.

320 M. C. Barber, "The Social Context…", s. 33; Barber, **Yeni Şövalyelik…,** s. 84.

321 Bernard de Clairvaux, **Êloge de la Nouvelle Chevalerie,** s. 51; benzer bilgiler için ayrıca bkz. Christopher Tyerman, **The Crusades: A Very Short İntroduction**, Oxford University Press, New York, 2004, s. 65; Sir James Stephen, **History of France**, Harper&Brothers Publishers, New York, 1855, s. 149-150; Frale, **Il Papato e il processo ai Templari…,** s. 31.

322 Frederick H. Russell, **The Just War in the Middle Ages**, Cambridge University Press, London-New York-Melbourne, 1975, s. 36-37; Phillips, s. 53.

ulaşılabilirdi[323]. Bernard, "*Kutsal Toprakların İsa'nın mirası olduğunu ve Müslümanların buraları haksız yere ele geçirdiğine"* inanıyordu[324]. Tapınak Şövalyeleri sayesinde bu topraklar, Müslüman ırkından arındırılarak Hristiyanların gerçek yuvalarına dönmesi sağlanacaktı[325]. İsa'nın yürüdüğü yollarda yürümek, Onun bu topraklardaki ayak izlerini takip etmek, Tapınak Şövalyelerine manevi açıdan büyük bir katkı sağlayacaktı. En önemlisi de, "*Kutsal Kabrin fiziksel gerçekliğiyle karşılaşmak, bir Hıristiyana, burada kendisinin de ölümü yeneceğini hatırlatacakt*ı[326]". Bu nedenle Bernard Şövalyelerine, cesur ruhlarıyla İsa'nın düşmanlarını kovmaları için acele etmelerini, İsa Mesih'teki Tanrı sevgisinden onları ne ölümün ne de yaşamın ayıramayacağını, bu dava için ölmenin şeref ve şehadet, ölmemenin de ihtişam getireceğini söylüyordu. Kendini bu davaya adayan şövalyelerin ruhlarının, bedenlerine kalkan olacağını, haçı takıp bu davaya ortak olanların günahlarının bağışlanacağını ilave ediyordu[327].

"*Yeni Şövalyeliğe Övgü"* adlı çalışma Barber'e göre, "*haçlı seferi çağrısına zemin hazırlayan ve dolayısıyla Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün kurulmasını da mümkün kılan düşünce akımlarını zekice kullanan, Aziz Bernard'ın alışılmış ustalığı ve edebi yeteneğiyle donanmış incelikli bir çalışmaydı. Dönemin en iyi tebliğcisinin dilsel maharetiyle kaleme alınan bu risale, güçlü ve çarpıcı özelliğiyle, zamanının çok ötesine ulaşarak*[328]," Tapınak Şövalyeleri Örgütü'ne muazzam bir destek sağlasa da, örgütün eğitimli kesim ve manastır çevresine karşı algısını değiştirmeye yetmedi. Tapınak Şövalyeleri'ne karşı eğitimli kesim ve manastır çevrelerinin bakış açısını değiştirmek ve örgütü süreç içerisinde dinî, ekonomik ve hukuki anlamda daha etkin kılmak için, papalar tarafından düzenli aralıklarla fermanlar yayınlandı[329].

Tapınak Şövalyelerine yönelik Papaların yayınladığı fermanların (bull) muhtevasını, Marquis D'albon'un arşiv belgelerine dayanarak yaptığı çalışmadan öğreniyoruz. D'albon'un eserinden, 1133 ile 1151 yılları arasında dört farklı papa

[323] Bernard de Clairvaux, **Êloge de la Nouvelle Chevalerie…,** s.53-54; Duby, s. 226; Jonathan Riley Smith, **What Were the Crusades?**, Third Edition, Punlished by İgnatius Press, San Franscisco, 2002, s. 82; Goerge W. Cox M. A., **Haçlı Savaşları Tarihi,** (Çev., İhsan Duru), Ark Kitapları, İstanbul, 2018, s. 119.
[324] Read, s. 118.
[325] Barber, **Yeni Şövalyelik…,** s. 83-84.
[326] Read, s. 118.
[327] Bernard de Clairvaux, **Êloge de la Nouvelle Chevalerie…,** s.53-55; Tyerman, s. 65; Read, s. 118, 133; Turgut Derinkök, **Tampliye Şövalyeleri: Ortadoğu'da Dini İnanışlar ve Düşünceler**, Alfa Yayınları, İstanbul, 2005, s. 132; Pernoud, s. 12-13.
[328] Barber, **Yeni Şövalyelik…,** s. 83, 427.
[329] Helen Nicholson, **Love, War and the Grail,** Library of Congress Cataloging-in-Publication Data, Brill Leiden; Boston; Köln, 2001, s. 49.

tarafından örgüte yönelik 26 ferman (bull) çıkarıldığı görülmektedir[330]. Bunlar içerisinde ilk fermanın 24 Şubat 1133-37 tarihleri arasında, örgüte bir şapel hakkı bağışlayan Milan piskoposu Thêrouanne'nin fermanının Papa II. İnnocentius tarafından tasdik edilmesiyle ilgilidır[331]. Ancak Papalık tarafından örgüte yönelik yayınlanan ilk ciddi ferman (bull), Papa II. İnnocentius'un 29 Mart 1139 tarihinde yayınladığı fermandır[332]. Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün fikir babası Aziz Bernard tarafından papalık rekabetinde II. Anaclect'e karşı desteklediği ve bu destekle de Papa seçilen II. İnnocentius[333], vefa borcu duygusuyla mı bilinmez, örgüte şahsi hazinesinden yıllık bir mark altın, Papalık hazinesinden 2 ons altın ve her yıl ödenmek üzere, piskoposluk bölgelerinden yıllık bir gümüş mark bağışladıktan sonra, Tapınak Şövalyeleri'nin karakterinde derin bir değişiklik yaratacak kapsamlı bir imtiyaz fermanı (bull) çıkardı[334].

Papa II. İnnocentius'un, 29 Mart 1139 tarihinde, Tapınak Şövalyelerine yönelik çıkardığı *"Omne Datum Optimum" (Bütün İyilikler Tanrıdan Gelir*) adlı ferman, Tapınak Şövalyeleri'ne geniş bir imtiyaz tanıyordu. Omne Datum Optimum'la birlikte Tapınak Şövalyeleri;

- Kilise ve aşar vergisinden muaf olacaklardı.
- Din adamları ve cemaatlerden vergi toplayabileceklerdi.
- Müslümanlardan elde edilen tüm ganimetlere el koyabileceklerdi.
- Dış müdahale olmaksızın kendi liderlerini seçebileceklerdi.
- Kendi kiliselerine ve kendi din adamlarına sahip olabileceklerdi.
- Avrupa ve Doğu'daki tüm bölge kiliselerinin yargısından bağımsız olacaklardı ve hiçbir dünyevi otoriteye bağlılık göstermeyeceklerdi.

---

[330] D'Albon, Belge No. 1-26, ss. 373-389.
[331] D'Albon, Belge No. I, s. 373.
[332] Fermannın bir kısmının Latincesi: *Innocentius episcopus, servus servorum Dei. Dileclis flliis Roberto magistro religiose militie Templi quod Jherosolimis situm est, ejusque successoribus et fratribus tam presentibus quam futuris in perpetuum. Omno datum optimum et omne donum perfectum dcsursum est, dcscendens a patro luminum, apud quem non est transmutacio nec vicissitudinis obumbracio. Provide dilecti in Domino fllii, de vobis et pro vobis, omnipotentem Dominum collaudamus, quoniam ln universo mundo vestra religio et vencranda institutlo nuntiatur. Cum enim natura esselis Olli Irç et seculi voluptatibus dediti, nunc. per aspirantem gratiam, evangelii non surdi auditores eftecti, relictis pompis secularibus et rebus propriis, dimissa etiam spatlosa via que ducit ad mortom, ardaum iter quod ducit ad vitam, humiliter elegistis, atque ad comprobandum quod in Dei militia computemini,signum vivifice crucis in vestro pectore assidue circumfertis*…. Bkz. D'Albon**,** Belge No. V, s. 375-376.
[333] **Complete History of the Popes of Rome From Saint Peter, the First Bishop to Pius the Ninth, the Present Pope İncludings the History of Saints, Martyrs, Fathers of Church, Religious Orders, Cardinals, İnquisitions, Schisms and Great Reformers,** s. 415-416.
[334] Burman, **The Templars…,** s. 39.

- Kendilerine ait mezarlıkları olacak ve örgüt üyeleri bu mezarlara gömülebilecekti[335].

Papa II. İnnocentius, Tapınakçıların İsa düşmanlarına karşı ateşli mücadele eden, kiliseyi koruyan, Tanrı'nın sevgili oğulları ve Gerçek İsrailliler olarak tanımlıyordu[336]. 1139 tarihli bu fermana kadar Kudüs Patrikliği'ne bağlı olan Tapınak Şövalyeleri, artık sadece Papalığa bağlı bir örgüt haline geldi. Bu fermanla birlikte artık, Papa'dan başka yeryüzünde Tapınak Şövalyeleri'ne hükmedecek hiçbir otorite kalmadı. Hiçbir dini veya dünyevi otorite, örgüte hesap soramayıp, yaptıklarından sorumlu tutamayacaktı[337]. Örgüt, Papa II. İnnocentius'un bu fermanıyla ile birlikte, "İdeal Hristiyanlar" olarak tasvir edildi. Papa'ya göre Tapınakçılar, Hristiyanlık aşkıyla yanıp tutuşuyor, hayırseverlik için can atıyorlardı *(verae charitatis flamma succensi)*[338]. Bu olayla birlikte Tapınak Şövalyeleri, dini örgütlenme açısından dönemin asli unsurlarından birine dönüştürüldüler. Örgütün elde ettiği bu konum, hem içerde hem de dışarda, örgüte yönelik bakış açısında müspet olarak büyük bir etki yarattı[339].

Tapınak Şövalyeleri, Papa II. İnnocentius'un *"Omne Datum Optimum"* fermanıyla birlikte, geniş bir hareket alanı elde ederek geniş kitlelere ulaşıp nüfuz eden uluslararası bir örgüt haline geldiler. Bazı tarihçilerin "Tapınak Şövalyeleri'nin Magna Carta'sı" olarak tanımladıkları bu ferman[340], örgütün dinî, hukuki ve ekonomik ayrıcalıklar elde etmesini sağlamış, bu durum da, bazı çevrelerde rahatsızlık oluşmasına yol açmıştı. Özellikle örgütün kutsal savaş adı altında kan dökmesinin meşruluğu ve yağma ganimetiyle hayırseverlik etme anlayışı, bazı din adamları açısından Hristiyanlığın akideleriyle bağdaşmıyordu. Laik keşişler, örgüte yönelik bu kapsamlı imtiyazları ciddi anlamda eleştiriyorlardı. Bu eleştirilerin artması üzerine Aziz Bernard, Kudüs ve Antakya patrikliklerine mektup yollayarak,

---

[335] D'Albon, Belge No. V, s. 375-379; Martin, s. 29-30; Barber, **Yeni Şövalyelik…,** s. 102; Read, s. 129.

[336] Bu ifadeler, "Omne Datum Optimum" adlı fermanda şu şekilde geçmektedir: *"Accedit ad hoc quod tanquam veri İsraelite atque instructiosimi divini prelii bellatores, vere karitatis flamma succensi dictum evangelium operibus adimpletio quod dicitur…"*. Bkz. D'Albon, Belge No. V, s. 376; Benzer ifadeler için ayrıca bkz. Sophia Menache, "The Templar Order; A Failed ideal" **The Catholic Historical Review**, Vol.79, No. 1 (Jan, 1993), PP.1-21 Published by Catholic University of America Press, s. 3.

[337] Frale, **Il Papato e il processo ai Templari…,** s. 32; Robinson, s. 42; Burman, **The Templars…,** s. 48.

[338] D'Albon, Belge No. V, s. 376; Nicholson, **Love, War and the Grail**, s. 49.

[339] Barber, **Yeni Şövalyelik…,** s. 105.

[340] Burman, **The Templars…,** s. 41, 48.

örgüte destek vermeleri hususunda onları uyarıyordu[341]. Ancak Tapınak Şövalyeleri Örgütü'ne yönelik bu eleştirilere rağmen halef Papaların örgüte yönelik destekleri devam etti[342].

Papa II. İnnocentius'un ölümünden sonra Papalık makamına 1144 yılında II. Celestine oturdu. Papa II. Celestine, bir yıllık Papalığı döneminde[343], selefi II. İnnocentius'un Tapınak Şövalyeleri'ne verdiği imtiyazları devam ettirdi. II. Celestine ayrıca 9 Ocak 1144 tarihinde çıkardığı *"Milites Templi" (Tapınağın Askerleri)* adlı fermanla bu imtiyazları daha da genişletti. II. Clestine, kilisenin tüm din adamlarına gönderdiği *"Milites Templi"* adlı imtiyaz fermanında, dünyevi tüm beklentilerinden feragat ederek haç'ı kuşanan Tapınak Şövalyeleri'ni, bir dönem Kudüs Tapınağı'nı paganlardan kurtaran Maccabilere[344] benzeterek, Tapınakçıların da Doğu Kilisesi'ni İsa düşmanlarından kurtaracağını belirtiyordu. Bunun için Tapınakçılara gerekli olan paranın toplanması için bağışçıların teşkilatlanmasını istiyordu. Tapınak Örgütü'nün ihtiyacı olan parayı toplamak için, örgüt adına vakıflar kurulmasını emrediyordu. Bunu yapanların günahlarının yedide birinin bağışlanacağını söyleyerek, örgüte endülüjans verrme ve kendi kiliselerinde yılda bir kez vergi toplama hakkı veriyordu. Bu fermanla birlikte Papa Tapınakçı Kardeşleri, canlarını feda etmekten korkmayan, Hristiyanlığın gerçek savunucuları olarak tanımlıyordu[345].

Papa II. İnnocentius'un ölümünün ardından, Aziz Bernard'ın desteğiyle 1145 yılında Papalık makamına oturan III. Eugenius[346], Bernard'a olan minnet borcundan dolayı mıdır bilinmez, Tapınak Şövalyelerine yönelik yeni bir imtiyaz fermanı çıkardı. 7 Nisan 1145 yılında çıkarılan *"Milites Dei" (Tanrı'nın Askerleri)* tüm din adamlarıyla birlikte dünyevi otoriteyi temsil eden bazı kesimlere yönelikti. *"Milites Dei"* adlı bu fermanla birlikte, Tapınak Şövalyeleri'nin, önceki fermanlarla

---

[341] Barber, **Yeni Şövalyelik…,** s. 104-105; Nicholson, **Love, War and the Grail**, s. 22.
[342] Burman, **The Templars…,** s. 48.
[343] **Complete History of the Popes of Rome From Saint Peter, the First Bishop to Pius the Ninth, the Present Pope İncludings the History of Saints, Martyrs, Fathers of Church, Religious Orders, Cardinals, İnquisitions, Schisms and Great Reformers,** s. 428.
[344] Makkabiler, M. Ö. 168'de Kudüs'ün Selevkoslar tarafından ele geçirilip bu bölgede pagan Hellenizm anlayışının dayatılmasına karşı, M. Ö. 164'te isyan ederek Kudüs'ü ele geçirip Tapınağı pagan görüntüden kurtaran ve Haşmoney Devleti'ni kuran bir hanedanlıktır. Bkz. Çeken, s. 25-26; Bu durum fermanda şu şekilde geçmektedir: *"Milites Templi Jerosilimatini, novi sub tempore gratiç Machabci abnegantes secularla desiderin et propria relinquentes, tollentes crucem suam."* Bkz. D'Albon, Belge No. VIII, s. 381.
[345] D'Albon, Belge No. VIII, s. 381; **Chroniques D'Amadi Et De Strambaldi,** s. 30; Nicholson, **Love, War and the Grail**, s. 50; Martin, s. 31; Barber, **Yeni Şövalyelik…,** s. 103; Burman, **The Templars…,** s. 48.
[346] Mary I.-M. Bell, **A Short History of the Papacy**, Methuen&Co. Ltd. 36 Essex Street W., London, 1921, s. 145.

kazandıkları hakları korundu. Buna ilaveten, örgüt, piskoposların bilgisi dâhilinde, uygun kişiler arasından kendine din adamı seçebilecekti. Papa, din adamlarının örgütün kilise ve mezarlarını takdis etmelerini isteyerek, Tapınakçıların, kilise sahibi oldukları yerlerde, öşür ve bac vergisi alıp, kendi üyelerini buralara gömebileceğini[347] bildirdi[348]. Böylece Tapınak Şövalyeleri bu fermanla birlikte, piskoposluk bölgelerindeki varlıklarını güçlü bir konuma taşıdılar[349].

Papa III. Eugenius, 1153 yılındaki ölümüne kadar[350], Tapınak Şövalyeleri'ne yönelik 16 ferman daha çıkardı[351]. Bu fermanlar içerisinde dikkat çeken imtiyaz, Örgütün Troyes Konsili'nde resmi kıyafeti olarak belirlenen ve saflığını (masumluğunu) simgeleyen beyaz kıyafetinin üstüne[352], 1147 yılında Paris'te düzenenlenen Kilise Konsili'nden itibaren şehadetini (şehitliğini) simgeleyecek "kırmızı haç" takma ayrıcalığı elde etmesiydi[353].

Örgüte yönelik imtiyaz fermanları, halef papalar tarafından mütemadiyen devam ettirildi[354]. Bu hususta 1179'da Papa III. Alexander, 1198 yılında Papalık makamına oturan III. İnnocentius ile 1294'te Papa olan VIII. Bonifatius'un örgüte yönelik destekleri dikkat çekmektedir. Papa III. Alexander, 1179 yılında düzenlediği III. Lateran Konsili'nde, ticari anlamda faiz ve tefeciliği yasaklayıp kınarken, ilginçtir ki, Tapınak Şövalyeleri'nin bütün varlıklarını Kudüs'ün savunmasına harcadıklarını gerekçe göstererek onlara bu uygulamaları serbest kıldı[355]. Yani bu konsille birlikte Tapınakçılar, faiz uygulayıp tefecilik yapabilecekti. Papa III. İnnocentius de, örgütün kibri ve tamahkârlığına dair artan şikâyetlerden dolayı

---

[347] Bu bilginin bir kısmına dair fermanda geçen ifadeler şu şekildedir: *"Ad hoc eisdem fratribus commodius prospicere cupientes, nullius tamen vestrum jus parochiate volentes minuere, docimas sive oblationes aut sepulturas auferre…"* Bkz. D'Albon, Belge No. X, s. 382.

[348] D'Albon, Belge No. X, s. 382; Barber, **Yeni Şövalyelik…,** s. 102-103; Martin, s. 31.

[349] Barber, **Yeni Şövalyelik…,** s. 103.

[350] **Complete History of the Popes of Rome From Saint Peter, the First Bishop to Pius the Ninth, the Present Pope İncludings the History of Saints, Martyrs, Fathers of Church, Religious Orders, Cardinals, İnquisitions, Schisms and Great Reformers,** s. 428.

[351] D'Albon, Belge No. X-XXVI, s. 382-389.

[352] William of Tyre, V. 1, s. 526; Willermus Tyrensis, s. 521; **Chroniques D'Amadi Et De Strambaldi,** s. 29-30; Aymeric De Peyrac, **Chronique des Abbes de Moissac**, Editec, Troduite et Annotee Por Regis De La Haye, Maastricht-Moissal 2006, s. 65; Lieut.-Col.-C.R. Conder, L. L. D., M. R. A. S., R. E., **The Latin Kingdom of Jerusalem: 1099 to 1291 AD.**, Published by the Committe of the Palestina Exploration Fund, London, 1897, s. 109; Jacques De Vitry, s. 50-51; Fuller, s. 65;

[353] William Lee Roy Milligan, **The Knights Templar: A History of Ottawa Commandery**, Republician Times Printing Company, Ottawa, 1857, s. 29; Frale, **Il Papato e il processo ai Templari…,** s. 32; Burman, **The Templars…,** s. 49.

[354] Nicholson, **Love, War and the Grail**, s. 50; Menache, "The Templar Order…, s. 3.

[355] Barbara Frale, **The Templars: The Secret History Revealed**, Translated From the İtalian by Gregory Conti, Arcade Publishing, New York, 2009, s. 103-104.

örgütü uyarsa da, örgütün önceki papalar tarafından sahip olduğu tüm ayrıcalıkları devam ettirmesinin yanı sıra, örgüte yönelik düşmanca tavırlar sergileyen piskoposları kınayıp aforozla tehdit etti[356]. Papa VIII. Bonifatius ise, örgütün ticari faaliyetleri üzerindeki tüm vergiyi kaldırarak, Kutsal Topraklar'da sahip oldukları imtiyazların, Kıbrıs'ta da geçerli olduğunu ilan etti[357].

Troyes Konsili'yle birlikte Papalığın resmi bir örgüt olarak kabul ettiği Tapınak Şövalyeleri Örgütü, konsilin hemen ardından, dönemin Papaları tarafından çıkarılan muhtelif fermanlarla, hem dinî hem de dünyevî otorite karşısında muazzam bir güç elde etti[358]. Özellikle ortaçağın en kayda değer olaylarından olan *"Omne Datum Optimum", "Milites Templi" ve "Militia Dei"* fermanlarıyla örgüt[359], Malcolm Barber'in deyimiyle "*öyle sarih bir dille güvence altına alındı ki, Batı Kilisesi'nin temel düşünce sahasında, askeri örgüt fikrinin geçerliliğine dair şüpheler, artık yer bulamaz bir hale geldi"*[360]. Tapınak Şövalyeleri, tüm eleştirilere rağmen, artık Hristiyan dünyasının Kutsal Topraklar'daki emellerinin meşru temsilcisi[361] ve genel haçlı etiğinin asli unsuruydu[362]. Papalık makamında kim otursa otursun, Kutsal Topraklar projesi bağlamında, Tapınak Şövalyeleri örgütünü "*Hristiyanlık Âleminin İslam'a karşı mücadelesinin ana dayanağı haline getirdi*[363]." Yani Tapınak Şövalyeleri artık, genel haçlı etiğinin merkez noktası bir konuma ulaştı.

Evet, 1129 Troyes Konsili ile Papalık tarafından resmi bir örgüt olarak kabul edilen Tapınak Şövalyeleri, bu süreçten sonra bölgesel bir örgüt hüviyetinden sıyrılarak, uluslararası bir örgüt ve ideoloji haline geldi. Aziz Bernard'ın ölene kadar (1153) arkasında olduğu ve her anlamda sahip çıktığı Tapınak Şövalyeleri ideolojisi[364], dünyaya öyle bir servis ediliyordu ki, örgüt, başta şiir ve romanlar olmak üzere, dönemin birçok edebi metinlerinde yer almaya başladı[365]. Bu etkiyle birlikte Tapınak Şövalyeleri, başta Fransa, İngiltere, İspanya, Portekiz ve İtalya olmak üzere, Avrupa'nın birçok ülkesinde açtıkları "Tapınak Evleri" şubeleri ile

[356] Wasserman, s. 191; Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 200-201.
[357] Read, s. 268.
[358] Frale, **Il Papato e il processo ai Templari…,** s. 32.
[359] Martin, s. 12.
[360] Barber, **Yeni Şövalyelik…,** s. 100.
[361] Martin, s. 31.
[362] M. C. Barber, "The Social Context…", s. 36.
[363] Read, s. 130.
[364] Campbell, s. 32.
[365] Nicholson, **Love, War and the Grail**, s. 52-58.

yoğun bir yapılanma sürecine başladı[366]. Örgütün, "Tanrının krallığını yeryüzünde kurmak için savaş fırsatı" ideolojisi[367], Hristiyan dünyasından büyük bir heyecan yarattı. Bu heyecanla dünyanın dört bir yanından her sınıftan insanlar, günahlarının af olacağı ümidiyle örgüte bağış yapmak ve üye olmak için akın ediyordu[368]. Evet, Papalığın hükmünü yeryüzünde egemen kılacak ordu hazırdı artık. Haçlı savaşları, sistematik bir şekilde yeniden başlıyordu.

1.6 TAPINAK ŞÖVALYELERİ VE HAÇLILAR: İDEOLOJİK VE ASKERİ İŞBİRLİĞİNİN ARKA PLANI

Papa II. Urbanus'un 1095 'te yaptığı çağrının ardından, Avrupa'dan Doğu'ya kalabalık bir Haçlı ordusu gelmiş ve burada müstakil devletler kurarak bölgede bir Latin hâkimiyeti tesis etmişlerdi. Doğu'da kurulan bu devletler, Papalığın, hâkimiyet ideolojisinin ilk somut adımı oldu. Ancak bu hâkimiyetin daha da genişlemesi, en azından mevcudiyetini muhafaza etmesi için, daha sistematik bir yapılanmaya ihtiyaç vardı. Zira bölgede kurulan bu Latin devletler, zaman zaman birbirleriyle çatışıyordu ve daha da önemlisi, etrafları rakip Müslüman devletlerle çevriliydi. Üstelik bu devletlerin kurucuları, laik hükümdarlar olup, zaman zaman Papalığın ideolojisine aykırı hareket edebilirlerdi. Bu nedenle Papalık, Birinci Haçlı Seferi'nin erken dönemlerinde, Avrupa'dan gelen Hristiyan hacıları Müslüman saldırılarından korumak iddiasıyla kurulan Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nü, Troyes Konsili'yle kurumsal bir yapıya kavuşturarak, bölgedeki politikasını takip edecek ve bundan sonraki planlarını uygulayacak bir unsur haline getirdi. Troyes Konsli'nde, "Tanrı'nın yeryüzündeki egemenliğini tesis edecek" bir örgüt olarak tanımlanan Tapınak Şövalyeleri, Papalığın gerek Doğu'da gerekse Batı'da[369] yürütmeyi planladığı Haçlı Seferleri'nde askeri, iktisadi ve diplomatik açıdan önemli bir unsur haline geldi.

---

[366] Frale, **Il Papato e il processo ai Templari…,** s. 31.

[367] Jonathan Riley-Smith, " The Military Orders and the East (1149-1291*)",* **Knighthoods of Christ: Eassy on the History of the Crusades and the Knights Templar, Presented to Malcom Barber,** Edited bu Norman Housley, Published by Ashgate Publishing Limited, England, 2007, s. 137.

[368] Wasserman, s. 170-171.

[369] 12.yüzyılın sonlarına kadar "haç", dinsizlere karşı kullanılan önemli bir silah halinde gelmişti. Haçlı Seferleri'nin temel unsurları olarak tasarlanan askeri örgütler, sadece Kutsal Topraklarda Müslümanlara karşı değil, Batıda Papalığın otoritesine karşı gelen Hristiyanlara karşı da gerçekleşti. Bu seferler aynı zamanda, Papalık tarafından desteklenen laik hükümdarları himaye etmek için de kullanıldı. 1260'ta IV. Urban ile IV. Clement'in İngiltere Kralı Henry'e karşı gelen muhalifleri bastırmak için yapılan Haçlı çağrısı buna örnek verilebilir. Bkz. A. J. Forey, "The Military Orders and Holy War against Christians in the Therteenth Century*",* **The English Historical Review**, Vol.104. No:410 (Jan, 1989, Pp. 1-24 Published by Oxford University Press, s. 1-2.

Bu başlıkta, Tapınak Şövalyeleri'nin Haçlı Seferleri'ndeki fonksiyonlarını değerlendireceğiz. Ancak olayların bazı dönemleriyle ilgili kaynakların yetersiz oluşu (özellikle 1118-1157 yılları arası)[370], bunun yanı sıra, Haçlı savaşlarını anlatan kaynakların, Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nü müstakil bir unsur görmeyip, örgütü genel olaylar arasında eritmesi, işimizi zorlaştıran hususlar olmuştur. Biz de, mevcut durumu göz önünde bulundurarak, konumuzdan sapmamak adına, haçlı seferlerini kronolojik olarak detaylı bir şekilde anlatmak yerine, bu seferler içerisinde Tapınak Şövalyeleri'nin hangi olaylarda hangi açılardan ön plana çıktığını aktarmayı amaçlıyoruz.

Mevcut kaynaklara göre Tapınak Şövalyeleri, Haçlı Seferlerinde resmi olarak ilk defa, Şam Seferi'nde yer aldılar[371]. 1130 yılında olduğu tahmin edilen bu sefer için, Tapınak Şövalyeleri'nin Büyük Üstadı Hugh de Payen, Kral II. Baudouin tarafından, hem diplomatik faaliyetler yürütmek[372], hem de asker toplamak amacıyla Batı'ya gönderildi[373]. Bu seyahatin ardından Hugh de Pyens, aralarında önemli miktarda soylunun da olduğu yaklaşık 300 şövalyeyi doğuya getirdi[374]. 1130 yılındaki Şam Seferi'nden İkinci Haçlı Seferine kadar, Tapınak Şövalyeleri'nin belirgin bir unsur olarak kayıtlara geçtiği iki olay daha söz konusudur. Bu olaylardan ilkini, Ioannes Kinnamos'un aktardığı bilgilerden öğreniyoruz. Kinnamos, 1137 yılında Raymond'un Antakya şehrinin teslim edilmesiyle ilgili meseleyi konuşmak için Bizans İmparatoru'na gittiğini, bu riskli yolculukta kendisine bir grup Tapınak Şövalyesi'nin eşlik ettiğini aktarmaktadır[375]. Tapınak Şövalyeleri'nin İkinci Haçlı Seferi öncesi tarihi kayıtlara geçtiği ikinci olay ise, Kudüs Kralı Fulk'un Musul Atabeyi Zengi'ye karşı Montreal'ı korumak için gerçekleştirdiği savaşta yer alıp sadece 18 Tapınakçının kurtulduğu olaydır[376]. 1137'de gerçekleşen bu olaydan, İkinci Haçlı Seferi'ne kadar, Tapınak Şövalyeleri ile ilgili tarihi bir kayıt bulunmamaktadır.

---

[370] Hambling, s. 101.
[371] Smart, s. 22.
[372] Kral II. Baudouin, Tapınak Şövalyeleri'nin Büyük Üstadı Hugh de Payens'i, Anjou Kontu Fulk'u, kendi kızı Melisende ile evlenmesi hususunda ikna etmesi için de gönderdi. Zira Kral Baudouin'in erkek varisi yoktu ve Anjou Kontu Fulk'u kızı Melisende ile evlendirip kendisinden sonra, Kudüs Krallık tahtını ona bırakacaktı. Bkz. Read, s. 110-111.
[373] **The Anglo-Saxon Chronicle**, s. 241.
[374] William of Tyre, V. 2, s. 40; Willermus Tyrensis, s. 595-596; Wasserman, s. 172.
[375] **İoannes Kinnamos'un Historia'sı (1118-1176),** (Çev., Işın Demirkent), Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 2001 s. 9.
[376] Ordericus Vitalis, s. 187.

İkinci Haçlı Seferi, Tapınak Şövalyeleri'nin en aktif rol oynadıkları seferdir. Haçlılar, Birinci Haçlı Seferi'nde sağladıkları başarıyı sürdürmek, en azından ele geçirdikleri yerleri koruyabilmek için, geniş kapsamlı bir organizasyona ve stratejiye ihtiyaç duyuyordu. Kutsal Toprakları yönetmek gerçekten etkin bir strateji gerektiriyordu. Ancak dört farklı kontluğa bölünmüş haçlı devletlerinin birbirleriyle sürekli çatışması, Kutsal Toprakları iyi yönetmeyi oldukça zorlaştırmanın yanında, Haçlıların bölgedeki varlığını da tehdit ediyordu[377]. Müslümanlar, Frank devletlerinin içinde bulunduğu bu karışıklıktan yararlanarak, Musul Atabeyi İmameddin Zengi liderliğinde 1144'te Urfa'yı fethetti. Urfa'nın fethi, İslam Dünyası'nda büyük bir sevinç yaratırken, Avrupa'da büyük bir üzüntü ve çaresizliğe sebep oldu. Urfa'nın Müslümanlar tarafından alınması, Haçlılarda, Kudüs ve Antakya'yı da kaybetme korkusuna neden oldu[378]. Bunun üzerine, Papa III. Eugenius, Aziz Bernard'ın teşvikiyle[379], derhal bir sefer çağrısı yaparak Kudüs Kilisesi'nin Müslüman tehdidiyle karşı karşıya kaldığını belirtip, buranın Müslümanlara karşı derhal savunulması gerektiğini bildirdi[380]. Papa III. Eugenius, İkinci Haçlı Seferi'ne giden süreçte, bölgenin durumu hakkında bölgede bulunan Tapınak Şövalyeleri'nden, mektuplarla sürekli bilgi alıyordu. Papa, Tapınakçılardan gelen bilgiler doğrultusunda Müslümanların doğru inancın zorbaları ve Tanrı'nın Mabedine karşı olduklarını belirterek Hristiyanları harekete geçmeye teşvik ediyordu[381].

Papa III. Eugenius, planladığı yeni haçlı seferinin lideri olarak, Fransa Kralı VII. Louis'i atadı. Nitekim Louis, bu sefer öncesi Doğu'da bulunan Tapınak Şövalyeleri'nden 18 ay boyunca mektuplar[382] vasıtasıyla Müslümanların bölgedeki

---

[377] Wasserman, s. 176-177.

[378] İbn Kalanisi, **Şam Tarihine Zeyl…**, s. 152-153; **Urfalı Mateos Vekayi-Nâmsi (952-1162) ve Papaz Grigor'un Zeyli (1136-1162),** s. 298-299; Işın Demirkent, **Urfa Haçlı Kontluğu Tarihi (1118-1146),** Cilt:2, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1994, s. 147-149; Işın Demirkent, "Haçlı Kontluğu Dönemi", **Edessa'dan Urfa'ya**, Cilt: 2, Editör Prof. Dr. Mehmet Çelik, Atılım Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2007, s. 152; Ebru Altan, **İkinci Haçlı Seferi (1147-1148)**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 2003, s. 10.

[379] Robinson, s. 80; Halis, s. 108.

[380] Altan, **İkinci Haçlı Seferi**…, s. 14.

[381] Jonathan Riley-Smith, " The Military Orders…", s. 140.

[382] Tapınak Şövalyeleri'nin, Doğu'da bulundukları süre zarfında, Papalara gönderdikleri mektuplarda, zaman zaman bilgi manipülasyonu yaptıkları da görülmektedir. Mesela Papa IV. Hadrian'ın Başpiskopos olan Reimsli Samson'a gönderdiği ve Tapınak Şövalyeleri'nden aldığı bilgilere dayalı olduğu anlaşılan 13 Kasım 1157 tarihli mektupta, Haçlıların Banyas'ta Müslümanlara karşı giriştikleri savaşta bir yenilgi aldığını, ancak Tapınak Şövalyeleri'nin Müslümanlara karşı iki başarılı saldırı gerçekleştirdiklerini belirtmektedir. Burada dikkat çeken husus, Tapınak Şövalyeleri'nin Papa'ya bölgede yaşanan olaylarla alakalı bilgi verirken yenilgilerden ziyade kazandıkları başarıları ön plana

stratejileri hakkında bilgi alıyordu[383]. Tapınak Şövalyeleri'nin fikir babası Aziz Bernard da bu süreçte, Fransa'dan başlayıp, Avrupa'nın birçok bölgesini gezerek vaazlar verip yeni haçlı seferi için, insanları teşvik etmeye başladı[384]. Papa III. Eugenius, seferin tüm detaylarını konuşmak için, 27 Nisan 1147'de bir toplantı gerçekleştirdi. İşin ilginç yanı, bu toplantı, Tapınak Şövalyeleri'nin Fransa'daki şubelerinde düzenlendi. Toplantıya, Papa III. Eugenius'un yanı sıra, Fransa Kralı VII. Louis, Aziz Bernard ve 130 Tapınak Şövalyesi katıldı[385]. Papa III. Eugenius, Tapınak Evi'nin hazinedarını çağırarak seferin maliyeti ve bütçelerinin yetip yetmeyeceği konusunda bilgi aldı.[386] Papa, savaşın mali boyutuyla ilgili gerekli bilgiyi aldıktan sonra, Tapınakçıların Fransa şubesinin üstadı Everard des Barres'i, haçlı ordularının güzergâh üzerindeki güvenlik meselesini görüşmek üzere Bizans'a elçi olarak gönderdi. Barres, İkinci Haçlı Seferi'nin lideri olan Fransa Kralı VII. Louis'le gizli toplantılar gerçekleştirerek sefer için gerekli tüm detayları karara bağladıktan sonra[387], yaklaşık 100.000 kişiden oluşan Haçlı orduları, Doğu'ya doğru yola çıktı[388].

İkinci Haçlı Seferi'nin askeri unsurlarını teşkil eden kuvvetler, Fransız ve Alman kralların liderliğinde, iki ana ordudan oluşuyordu. Bu iki ordundan, yola önce, III. Conrad'ın liderliğinde Alman ordusu çıktı. Yol boyunca büyük bir barbarlık örneği sergileyerek ilerleyen bu ordu, Dorylaion'da Sultan I. Mesut tarafından ağır bir yenilgiye uğratıldı[389]. Bu ordunun lideri III. Conrad, canını zor kurtardı[390]. Ordusu ciddi zayiat verdi. İkinci Haçlı kuvvetlerini oluşturan ikinci ordu, Kral VII. Louis liderliğinde ağırlıklı olarak Fransızlardan oluşuyordu. Tapınak

---

çıkararak bu başarıları vurgulamalarıydı. Tapınak Şövalyeleri'nin alınan yenilginin yanı sıra başarılarını ön plana çıkararak Papa'ya aktarmaları, muhtemelen Tanrı'nın hala Hristiyanlara yardım ettiği imajını yaratma çabasından kaynaklanmaktaydı. Bkz. Helen Nicholson, "Before William of Tyre: European Reports on the Military Orders' Deeds in the East (1150-1185)" Edited: Helen Nicholson, **The Military Ordes: Welfare and Warfare**, Vol. II, Aldershot, 1998, s. 117.

[383] Jonathan Riley-Smith, " The Military Orders…", s. 138.

[384] Michaud, s. 329; Asbridge, s. 214; Robinson, s. 80.

[385] Read, s. 134; Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 69; Pernoud, s. 54; Martin, s. 34.

[386] Zira 13.yüzyılın sonlarına kadar Fransa kraliyet hazinesini Tapınak Şövalyeleri idare ediyordu. Martin, s. 36.

[387] Wasserman, s. 178.

[388] İbn Kalanisi, **Şam Tarihine Zeyl…**, s. 163; Michaud, s. 346.

[389] Demirkent, **Haçlı Seferleri,** s. 105-106.

[390] III. Conrad, 1148 yılında Corvey Piskoposuna gönderdiği mektupta, yolculuk esnasında karşılaştığı tüm zorlukları anlatarak, Anadolu'ya geçtikten sonra, Türklerin yoğun saldırılarına maruz kaldıklarını ve bunun yanı sıra, ordusunun büyük bir kıtlıkla karşı karşıya kaldığını belirtti. Bkz. **Letters of the Crusades: Translations and Reprints from the Original Sources of European History**, Edited bu Dana Carleton Munro, Published By the Department of History of the University of Pennsylvania, Philadelphia, 1902, s. 12-14.

Şövalyeleri de, bu ordunun içinde yer alıyordu. Tapınak Şövalyeleri, bu sefer esnasında, Konstantinopolis'ten Anadolu'ya ve oradan da Antakya'ya süren tehlikeli ve meşakkatli yolculukta, büyük bir gayret gösterdiler. Güzergâh boyunca karşılaştıkları düşmanlara karşı, askeri anlamda önemli bir mücadele örneği sergilediler. Örneğin, 6 Ocak 1148'de Kral Louis'ye bağlı ordu, Pisidia yakınlarında dar bir boğazdan geçerken, Türklerin saldırısına maruz kaldı. Bu saldırı, Tapınak Şövalyeleri tarafından gayretli bir mücadele sonucu önlendi. Tapınakçıların savaş alanlarındaki bu mücadelesi, diğer haçlı ordularına büyük bir moral verdi. Ancak birbirlerine rakip asker ve soylulardan oluşan Haçlı ordusunun içinde bulunduğu düzensizlik, Tapınak Şövalyeleri'nin örgüt içi sıkı disiplin anlayışıyla bağdaşmayan bir durumdu[391]. Bu nedenle Kral Louis, Tapınak Şövalyeleri'ni ordunun tüm askeri komuta kademesine yerleştirerek, birlikleri onların emrine verdi. Kral Louis, ordusuyla birlikte Tapınak Şövalyeleri'nin emri altına girdi[392]. Böylece İkinci Haçlı Seferi'nin Fransız ordularından oluşan kısmı, Tapınak Şövalyeleri'nin Üstadı Everard des Berres'in liderliği altında birleşti[393].

Haçlı ordusu, meşakkatli bir yolculuktan sonra, sayısı oldukça azalmış bir şekilde önce Antalya'ya ulaşmaya çalıştı. Bu yolculuk esnasında Haçlılar, Türkler tarafından dört kez saldırıya maruz kaldılar. Ancak Haçlılar, Tapınak Şövalyeleri ile kurulan birlikler sayesinde bu saldırıları bertaraf ettiler.[394]Antalya'dan sonra Haçlılar, Filistin'e ulaştı. Bütün Haçlılar Filistin'e ulaştıktan sonra, Kudüs Kraliçesi Melisende ve oğlu III. Baudouin, krallığın bütün asillerini Akka'da düzenlenecek bir toplantıya çağırdı. 24 Haziran 1148'de Akka'da düzenlenen bu toplantıya, İkinci Haçlı Seferi'nin liderleri olan Alman Kralı Conrad, Fransa Kralı Louis, Frederic, Tapınak Şövalyeleri ile Hospitalier Şövalyeleri'nin Büyük Üstatları ve Avrupa'nın önde gelen asilleri katıldı. Toplantının amacı, Urfa'nın Türkler tarafından alınması sonucu Haçlıların tehlikeye giren Doğu ticaretini masaya yatırmaktı. Bu toplantı neticesinde, Dımaşk'a bir sefer düzenleme kararı alındı. Haçlı ordusu, yaz ayında şehrin batı kanadına bir taarruz gerçekleştirdi. Ancak buranın fiziki yapısı, Haçlıların bu taarruzunun başarısızlıkla sonuçlanmasına neden oldu. Bunun üzerine Tapınak Şövalyeleri, şehrin güney ve doğu kısmının tahkim edilmemiş olduğunu söyleyerek, buradan saldırmayı teklif etti. Bu teklif, bu bölgelerin su kaynaklarından uzak olduğu

[391] Wasserman, s. 178; Asbridge, s. 233-234; Pernoud, s. 54; Halis, s. 111.
[392] Altan, **İkinci Haçlı Seferi**…, s. 91.
[393] Campbell, s. 46-47.
[394] Altan, **İkinci Haçlı Seferi**…, s. 93.

gerekçesiyle kabul görmedi. Nitekim haçlıların Dımaşk seferi başarısız oldu[395]. Bu kuşatmanın başarısızlıkla sonuçlanması, dikkatleri Tapınak Şövalyeleri'ne yöneltti. Tapınakçılar, ihanetle suçlanmaya başladı. 1160 yılında Kudüs'e seyahat gerçekleştirmiş Alman Keşiş Wurzburglu John'a göre Tapınakçılar, bu kuşatma esnasında Müslümanlardan rüşvet alarak davalarına ihanet etmişlerdi[396].

İkinci Haçlı Seferi, Hristiyan dünyası açısından büyük bir başarısızlıkla neticelendi. Ancak bu kapsamlı savaş organizasyonunda, Tapınak Şövalyeleri hem askeri açıdan hem de ekonomik açıdan ön plana çıktı. Bu sefer boyunca Tapınak Şövalyeleri, Fransa Kralı Louis'in artan mali ihtiyacını ona borç vererek karşıladılar. Lideri olduğu ve başarısızlıkla sonuçlanan haçlı seferinin ardından, Fransa'ya dönecek kadar dahi parası kalmayan Louis'in yardımına Tapınakçılar yetişti. Tapınak Üstadı Everard, Akka'ya giderek Louis'in istediği parayı tedarik etti. "Kral, Başkeşiş Suger'e bir mektup yazarak, Tapınakçılara 2000 gümüş mark tutarında bir geri ödeme yapmasını istedi. Bu miktar, kraliyet mülklerinin yıllık gelirlerinin yarısına yakınına tekabül eden bir bir tutardı ve bunun bu kadar kadar yüksek olması, Haçlı seferi maliyetinin yanın sıra, Tapınakçıların mali açıdan zenginliğini de gösteren önemli bir etmendi." Tapınak Şövalyeleri, bu seferle birlikte, Kutsal Topraklar'da hizmet veren daimi askeri gücün yanı sıra, Avrupa krallarını finanse etme fonksiyonları ile ön plana çıktılar. Bu nokta itibariyle Tapınak Şövalyeleri, Avrupa'nın Doğu'ya gerçekleştireceği sefer planlarının hem askeri hem de ekonomik finansörlüğünde temel bir unsur haline geldiler[397]. Tapınak Şövalyeleri sayesinde, Avrupa'dan haçlı seferlerine çok sayıda bağış ve katılım sağlandı. Mesela Birinci Haçlı Seferi'ne İngiltere'den az katılım olmasına rağmen, Tapınak Şövalyeleri'nin buradaki nüfuzunun artmasıyla birlikte, İkinci Haçlı Seferi'ne bu ülkeden önemli miktarda bir katılım sağlandı. Bu katılanlar arasında, Tapınak Şövalyeleri'ni himaye edip ciddi anlamda bağışlar yapan, Meulan Kontu Waleran, Saher de Arcales, Peverel of Dover, I. William gibi önemli isimler vardı[398]. İkinci Haçlı Seferi,

[395] İbn Kalanisi, **Şam Tarihine Zeyl…**, s. 165; Lieut.-Col.-C.R. Conder, s. 111-112; Demirkent, **Haçlı Seferleri,** s. 110-112;
[396] John of Wurzburg, **Description of the Holy Land**, Translated by St. Aubrey Stewart-M. A., Printed for Subscribes Only: Adam Street, Adelphi, London, 1890, s. 21; benzer bilgiler için bkz. Campbell, s. 50; Martin, s. 37.
[397] Raed, s. 136; Wasserman, s. 178.
[398] John Walker, **The Patronage of the Templars and of the Order of the St. Lazarus in England in the Thirteenth Centuries,** Unpublished Phd, University of St. Andrews, 1991, s. 41-45.

Tapınak Şövalyeleri'nin "*Troyes Konsili'nin ve üç önemli ayrıcalık genelgesinin ardından nasıl başarıyla kurumsallaştıklarını gösteren bir ölçüt olmuştu*[399]*."*

Haçlılar, İkinci Haçlı Seferi'nde yaşadıkları hayal kırıklığının ardından, Birinci Haçlı Seferi'nden bu yana, Kudüs Krallığı'nı tehdit eden ve Mısır Fatımi Halifesi ez- Zafir Billah el-Alevi'nin hâkimiyetinde bulunan Suriye'deki Askalan şehrine yönelik bir sefer tasarladılar[400]. Tapınak Şövalyeleri, Askalan saldırısı esnasında kendilerine Kral III. Baudouin tarafından verilen Gazze'de bir üs kurmuşlardı. Ocak 1153'te haçlı orduları[401], bir yandan Yeni Büyük Üstatları Bernard Tremalay önderliğinde Tapınak Şövalyeleri, Gazze'den 10 mil güneyde yer alan Askalan şehrine uzun süren bir taarruz gerçekleştirdiler. 15 Ağustos'ta şehrin duvarlarında, Tapınak Şövalyeleri'nin üssünün bulunduğu duvarda bir gedik açıldı. Açılan gedikten, Tapınak Üstadı Bernard Tremalay ve maiyetindeki 40 şövalye içeri girdi. Ancak Müslümanlar, gediği derhal kapatarak Büyük Üstat ve 40 şövalyeyi öldürdüler ve cansız bedenlerini surlardan aşağıya sarkıttılar[402]. Surlu William'a göre, bu olay, Tapınak Şövalyeleri'nin açgözlülüğünün açığa çıktığı olaydı. Zira William, Tapınakçıların, ganimetleri kimseyle paylaşmamak adına açılan gedikten kendilerinden başka kimseyi içeri sokmadıklarını[403] ve açgözlülüklerinin bedelini canlarıyla ödediklerini ifade etmektedir[404]. Askalan kuşatmasında yaşanan bu olay, kısa süre içerisinde her tarafa yayılmış ve onların tamahkârlığı, ciddi anlamda sorgulanmaya başlamıştı[405].

---

[399] Martin, s. 33.

[400] İbnü'l-Esir, **el-Kamil fi't-Tarih Tercümesi**, Cilt: 11, (Çev., Abdülkerim Özaydın), Bahar Yayınları, İstanbul, s. 163; İbn Kalanisi, **Şam Tarihine Zeyl…**, s. 186-187.

[401] Kral III. Baldwin, Askalan saldırısına destek için, Akka'dan Norveçli hacıları getirterek kuşatmaya katılmalarını sağladı. Bkz. Paul Riant, **Expêditions et Pelerinages des Scandinaves en Terre Sainte au Temps des Croisades,** Paris, 1865, s. 259; . Nicholson, "Before William…", s. 113.

[402] William of Tyre, V. 2, s. 227; Riant, s. 259. Nicholson, "Before William…", s. 112; Rabinson, s. 95-97; Campbell, s. 52-54; Mylod, s. 102; Aydın Usta**, Haçlı Seferlerinde Kuşatma**, Yeditepe Yayınevi, İstanbul, 2015, s. 152.

[403] Eserini Surlu William'dan daha erken bir dönemde kaleme almış olan Haçlı kronikçisi Gemblouxlu Sigebert, Askalan kuşatmasında Tapınakçılara yönelik hâdisyei, Surlu William'ın anlatımından biraz daha farklı aktarmaktadır. Eserini kuşatmadan iki yıl sonra, yani 1155 yılında kaleme alan Sigebert, Büyük Üstatlarının önderliğinde Tapınakçıların Askalan şehrinin merkezine kadar girdiklerini, orada bir süre haçlı ordularının yardım için içeriye girmelerini beklediklerini ancak, sokakların dar, duvarların ise yüksek olmasından dolayı beklenen yardımın gelmediğini, bu nedenle de, Tapınak Şövalyeleri'nin kısa süre sonra Müslümanlar tarafından kuşatılarak öldürülüp bedenlerinin surlarda sarkıtıldığını belirtmektedir. Bazı tarihçiler de, Tapınak Şövalyeleri'nin Mısır'dan altı haftada bir bu güzergahı kullanarak geçen ticaret kervanlarına saldırarak büyük ganimetler elde ettiklerini, bu kazanç kapısını kaybetmemek adına Askalan'a saldırma konusunda isteksiz davrandıklarını belirtmektedir. Bkz. Nicholson, "Before William…", s. 112-113.

[404] William of Tyre, V. 2, s. 227; Willermus Tyrensis, s. 667.

[405] Martin, s. 43-44.

Kudüs Kralı III. Baudouin'in ölümünün ardından yerine kardeşi Amelric geçti[406]. Kral Amelric dönemi, Tapınak Şövalyeleri ile Kudüs Krallığı'nın ilişkilerinin en gergin olduğu dönemdir[407]. Bu gerginlik, Kral Amelric'in, krallığın sınırlarını, karışıklık içinde bulunan Mısır'a doğru genişletmek istemesiyle birlikte gerçekleşen ilk seferde meydana geldi[408]. Mısır Veziri Dırgham'ın daha önce krallığa ödediği vergiyi artık ödemek istememesini fırsat bilen Amelric, 1163 yılında, Tapınak Şövalyeleri'nin de dâhil olduğu bir orduyla, Mısır'a doğru bir sefer gerçekleştirdi. Ancak Vezir Dırgham, Nil'in bentlerini açarak onu geri çekilmeye zorladı. Amalric'in bu girişimi Suriye hâkimi Nureddin'i tedirgin etti. Nureddin, Fatımi veziri Şaver'in kendisinden yardım istemesini fırsat bilerek, kumandanı Şirkuh'u Mısır'a gönderdi. Şirkuh, Mısır'a gelip Şaver'i kurtarıp tekrar başa getirse de, Şaver, Nureddin'e verdiği sözü unutarak Şirkuh'un Mısır'ı terk etmesini istedi. Şirkuh buna aldırmayarak, Mısır'da kaldı. Bunun üzerine Şaver, Kudüs Kralı Amalric'ten yardım istedi[409]. Bunun üzerine Amalric, maiyetinde çok sayıda Tapınak Şövalyesi birliğiyle birlikte harekete geçti. Kral Amalric, Şeria Nehri'ne ulaştığında, bir grup Tapınak Şövalyesinin savaşmadan kaleyi teslim etmiş olduklarını gördü. Bu durum, Kral Amalric'i çok öfkelendirdi. Amelric, derhal ihanet ettiklerini düşündüğü Tapınak Şövalyeleri'ni astırdı[410]. Bu olaydan yaklaşık beş yıl sonra, 1168'de, Kral Amalric Mısır'ı tamamen ele geçirmeye yönelik bir sefer daha tasarladı[411]. Ancak Tapınak Şövalyeleri, bu seferi boykot ederek[412], sefere katılmayı[413] reddettiler. Buna

[406] William of Tyre, V. 2, s. 295-296.
[407] Halis, s. 118.
[408] **Chronique D'Ernoul Et De Bernard Le Trêsorier**, s. 18.
[409] William of Tyre, V. 2, s. 302; İbnü'l-Esir, **el-Kamil fi't-Tarih Tercümesi**, Cilt: 11, s. 243-244; Demirkent, **Haçlı Seferleri,** s. 126.
[410] William of Tyre, V. 2, s. 306, 312.
[411] **Chronique D'Ernoul Et De Bernard Le Trêsorier**, s. 20.
[412] Surlu William, Tapınak Şövalyeleri'nin 1168 Mısır Seferine katılmama nedenlerinin, bu sefer teklifinin Hospitalier Örgütü'nden gelmesinden ötürü olduğunu savunmaktadır. William'a göre, Hospitalier Büyük Üstadı Gilbert of Assailly, Kudüs Kralı Amelric'e, Mısır Sultanlığ'yla yaptığı anlaşmayı bozmasını önererek Mısır'ı ele geçirmeye yönelik bir sefer gerçekleştirme tavsiyesinde bulunur. William'a göre, Hospitalier Örgütü, bu seferin başarıyla neticelenmsi halinde, elde edilecek gelirler sayesinde maddi rekabet içinde oldukları Tapınak Şövalyeleri'ne karşı bu anlamda bir zafer kazanacaklarını düşünmekteydiler. William, Tapınak Şövalyeleri'nin de, Mısır Sultanlığı'nın Kudüs Krallığı'na ödediği haracı geciktirdiğini bahane ederek anlaşmayı bozup bölgeyi işgal etme teklifinde bulunan Hospitalier Örgütü'nün böyle bir sefer içerisinde olmalarından dolayı, sefere katılmayı reddettiklerinden bahseder. Bkz. Bkz. Nicholson, "Before William…", s. 116; Jonathan Riley-Smith, **The Knights of St. John in Jerusalem and Cyprus 1050-1310**, V. 1, Published by Palgrave Macmillan, New York, 1967, s. 71-73;Rêgine Pernoud ise, Kudüs Kralı'nın bu seferi, Bizans İmparatoru'nun ısrarı üzerine keyfi olarak planladığını, daha önce Mısır'a yapılan üç seferlerde Tapınakçıların altı yüz şövalye ile on iki bin kadar piyade çavuşunu kaybettiğini, bu nedenle, yanlış buldukları bu sefere katılmak istemediklerini belirtmektedir. Bkz. Pernoud, s. 56.

neden olarak da, kesin olmamakla birlikte, Tapınakçıların, Mısır'la ticaret yapan İtalyan tacirlerle mali ilişkiler kurmaları gösterildi. Her ne olursa olsun bu olay, Tapınak Şövalyeleri'nin siyasi ve askeri meselelerde, bölgenin Latin krallarından nasıl bağımsız hareket edebildiklerini[414] ve bölgede kendilerine özgü nasıl bir güç dengesi kurduklarını göstermekteydi.

15 Mayıs 1174'te Nureddin Mahmud'un ölümünden sonra, Suriye-Mısır valileri arasında çıkan iktidar mücadelesini Selahaddin kazandı. Selahaddin, iktidar mücadelesini kazandıktan sonra, Latin Hristiyanlara karşı cihâd mücadelesini şiar edinen bir politika benimsedi[415]. Bu doğrultuda Selahaddin, Kudüs Krallığı'nın içinde bulunduğu karışıklığı fırsat bilerek, Krallığın güneyine akınlar düzenledi. 1177'de Montgisard'da gerçekleşen savaşta, Selahaddin yeni Kudüs Kralı IV. Baudouin'e yenildi. Tapınak Şövalyeleri, bu mücadelede olağanüstü bir savaş performansı göstererek, Haçlıların Müslümanlar karşısında görkemli bir zafer kazanmasına büyük bir katkı sağladılar[416]. Haçlı kronikçisi Roger Hoveden'e göre, Bethlehem Piskoposu'nun, Gerçek Haç'ı bu savaşa getirmesi, manevi anlamda orduyu güçlendirdi ve zaferi beraberinde getirdi[417]. Ancak bu zaferin sevinci uzun sürmedi. Zafer sonrası cesaretlenen Kral Baudouin, Tapınakçıların baskısıyla, Ocak 1178'de Yakup Geçidi olarak adlandırılan yere, Selahaddin'den gelebilecek herhangi bir saldırıya karşı üs olarak kullanılacak bir kale inşa edince, Selahaddin ordusuyla tekrar geri döndü ve Haçlı ordusunu büyük bir bozguna uğrattı. Bu savaşta Tapınak

---

[413]1168 yılında Mısır' ele geçirmeye yönelik tasarlanan sefer için Tapınak Şövalyeleri'nin tutumuna dair farklı kaynaklarda farklı bilgiler yer almaktadır. Surlu William, Tapınak Şövalyeleri'nin bu seferi protesto ederek katılmayı reddettiklerini, Tapınak Şövalyeleri'nin bu tutumunun onların bölgedeki siyasi otoritelerden ne kadar bağımsız davrandıklarını gösteren bir olay olduğunu belirtirken, eserini Surlu William'dan daha erken bir dönemde erken kaleme alan Lambert of Wattrelos'un eserinde Tapınak Şövalyeleri'nin 1168 yılındaki bu sefere ayrı birlikler halinde katıldıklarını belirtmektedir. Bkz. Bkz. Nicholson, "Before William…", s. 116.

[414] Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi,** C. 2, s. 262; Read, s. 160.

[415] Demirkent, **Haçlı Seferleri,** s. 129.

[416]William of Newburgh**, Historia Rerum Anglicarum**, Edited from Manuscripts by Richard Howlett, **Chronicles of the Reigns of the Stephen, Henry II and Richard I,** Publıshed by the Authorıty of the Lords Commissioners of Her Majesty's Treasury, Under The Dİrectıon of the Master of the Rolls, London, 1884, s. 242-243; **Chronique D'Ernoul Et De Bernard Le Trêsorier**, s. 44-45; Read, s. 166.

[417] **The Annales of Roger Hoveden: Comprising The History of England and Other Countries of Europe From A. D. 732 To A. D. 1201**, Vol. I, Translated From Latin With Notes and İllustrations by Henry T. Riley, London, 1853, S. 452-453.

Şövalyeleri Büyük Üstadı Odon de St. Amand'ın aralarında bulunduğu yüz kişi esir alındı[418].

1187 yılına gelindiğinde, Selahaddin, Kudüs Krallığı'nın içinde bulunduğu karışıklığı fırsat bilerek, Kudüs'ü fethetmeye yönelik bir sefer tasarladı. Bu esnada, Kudüs Kralı IV. Baudouin ölmüş, yerine, Tapınak Şövalyeleri'nin desteğiyle, kardeşi Guy de Lusignan krallık tahtına oturmuştu[419]. Bu durum, Trablus Kontu Baudouin'i destekleyen Hospitalier Şövalyeleri ile Tapınak Şövalyeleri'nin arasında gerginlik yaratınca, iki örgüt birbirleriyle mücadeleye girişti. İki örgüt arasındaki bu mücadele, Kudüs Krallığı'nda bir otorite boşluğu yarattı. Kudüs Krallığı'ndaki karışıklığı değerlendirmek isteyen Selahaddin, Bizans ve Haçlılar içinde Krala karşı bazı liderlerle diplomatik görüşmeler yaptıktan sonra[420], Kudüs'e doğru ilerledi. Bu ilerleyiş esnasında, Tapınak Şövalyeleri ile Hospitalier Şövalyeleri'nin Büyük Üstatları, maiyetlerindeki 700 şövalyeyle Selahaddin'in karşısına çıktı. Ancak karşılarında duran ve sayısı 10.000 kişiden oluşan İslam ordusu, Haçlılara karşı büyük bir zafer kazanarak Haçlı ordusunun büyük bir bölümünü kılıçtan geçirdi. Bu olaydan sonra cesaretlenen Müslümanlar, tüm güçlerini birleştirip Haziran ayında Şam'a doğru ilerleyişlerini sürdürdüler[421].

Müslümanlar ilerleyişini sürdürürken, Haçlılar, Tapınak Büyük Üstadı Gerard'ın ısrarıyla, onları beklemek yerine[422], Taberriye yakınlarında bulundukları sulak kamp alanını terk ederek, Selahaddin'in ordusunu karşılamaya karar verdiler[423]. Raymond'un tüm muhalefetine rağmen, Büyük Üstat Gerard, Tapınakçıların Selahaddin'den aldıkları son yenilgiyi hatırlatarak, emrindeki Tapınak Şövalyeleri'ne, *"son yenilginin intikamını almazsanız, üstünüzdeki beyaz pelerinleri utanç içinde yırtın atın ve sahip olduğunuz her şeyi terk edin"* diye haykırdı[424].

---

[418]**Chronique D'Ernoul Et De Bernard Le Trêsorier**, s. 52-54; William of Newburgh**,** s. 243; **The Syriac Chronicle of Michael Rabo (The Great),** s. 717; William of Tyre, V.2, s. 443; Asbridge, s. 319, 321.

[419] W. B. Stevenson, **The Crusaders in the East: A Brief History of the Wars of İslam with the Latins in Syria During the Twelfth and Thirteenth Centuries**, Cambridge University Press, England, 1907, s. 238.

[420]Ramazan Şeşen, **Selahaddin Eyyubi ve Devlet**, Çağ Yayınları, İstanbul, 1987, s. 109; Wasserman, s. 185.

[421] Jacques De Vitry, s. 99-103; Asbridge, s. 351.

[422] Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi,** C. 2, s. 410; Aydın Usta, **Çıkarların Gölgesinde Haçlı Seferleri**, 2. Baskı, Yeditepe Yayınevi, İstanbul, 2016, s. 206.

[423] **Letters from the East: Crusaders, Pilgrims and Settlers in the 12th-13th Centuries**, Translated by Malcolm Barber and Keith Bate, Crusade Text in Translation 18, Published by Ashgate Publishing Company, Printed and Bound in Great Britain, 1988, s. 78; Şeşen, s. 111.

[424] Wasserman, s. 186.

İntikam hırsıyla dolu Büyük Üstat, Kudüs Kralı'nı ikna ederek, sulak kamp alanında Selahaddin'i beklemek yerine, çöl sıcağında orduyu yürütmeye karar verdi[425]. Selahaddin, Büyük Üstadın verdiği bu hatalı kararı fırsata çevirecek hamleyi gerçekleştirmek için Raymond önderliğindeki Haçlı ordularının geçişine müsaade etti[426]. Bu esnada Selahaddin de, ordusuyla birlikte Hıttin Boynuzları adı verilen sulak bir alanda bulunuyordu. Bu bölgeye sıcak ve susuzluk altında zor ulaşan Haçlı ordusu, 4 Temmuz 1187'de Müslümanlarla karşı karşıya geldi. İki ordu arasında geçen çetin savaş, Tapınak Şövalyeleri'nin olağanüstü mücadelesine rağmen, Müslümanların zaferiyle sonuçlandı. Selahaddin, bu savaş için seferber edilip cepheye getirilen ve bu nedenle tüm Filistin bölgesini savunmasız bırakan Hristiyan ordularının yokluğunu fırsat bilerek, iki ay içerisinde Akka, Nablus, Yafa, Sidon, Beyrut ve Askalan gibi önemli bölgeleri Haçlıların elinden aldı. 12 günlük bir kuşatmanın ardından da, Kudüs şehri 2 Ekim 1187'de Müslümanlar tarafından fethedildi[427].

Selahaddin Eyyubi, Hittin Zaferi'nden sonra, Kudüs'e ilerleyerek şehri tamamen ele geçirdi. Şehri ele geçiren Selahaddin, şehrin Hristiyan görünümünü değiştirmek adına, Tapınakçıların karargâhı olan Mescid-i Aksa'dan Gerçek Haç'ı indirerek iki gün boyunca sokaklarda gezdirdi ve sopalarla dövdürdü. Mescid-i Aksa'yı baştan aşağıya gül suyuyla yıkadı[428]. Selahaddin, savaşta esir aldığı yaklaşık 20.000 Hristiyan'ının canını bağışladı ancak, Tapınak Şövalyeleri'nin canına hiç acımadı. Onlara öyle öfkeliydi ki, onları, Franklar içinde en fanatik, en gözü kara savaşçılar olarak görüyordu[429]. Selahaddin baş veziri ve kâtibi İmameddin'e, "*dünyayı bu iki pis cinsten arındıracağım. Zira adaplarında hayır yoktur, saldırganlıktan katiyyen vazgeçmeyeceklerdir ve esarette bir işe yaramayacaklardır.*

[425] İbnü'l-Esir, **el-Kamil fi't-Tarih Tercümesi**, Cilt: 11, s. 423.
[426] **The History of the Holy War: Ambroise's Estoire De La Guerre Sainte**, Volume II: Translation Translated by Marianne Ailes, Notes by Marianne Ailes&Malcolm Barber, The Boydell Press, Printed in Great Britain, 2003, s. 67-68.
[427] Jacques De Vitry, s. 99-103; **Chroniques D'Amadi Et De Strambaldi,** s. 74; **Letters from the East**, s. 78, 85; Robinson, s. 152-153; Demirkent, **Haçlı Seferleri,** s. 139.
[428] **Chronicles of the Crusades: Contemporary Narratives of Richard Coeur de Lion by Richard of Devizes and Geoffrey de Vinsauf and of the Crusade of Saint Louis by Lord John de Joinville**, George Bell and Sons, London, 1882, s. 78-79; **Chroniques D'Amadi Et De Strambaldi,** s. 72-73; **Letters from the East**, s. 84; İbnü'l-Esir, **el-Kamil fi't-Tarih Tercümesi**, Cilt: 11, s. 423; Robinson, s. 155-156; Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi,** C. 2, s. 392.
[429] William of Newburgh**,** s. 259; İbnü'l-Esir, **el-Kamil fi't-Tarih Tercümesi**, Cilt: 11, s. 424; William of Tyre, V.2, s. 443; Read, s. 175; Hitti, s. 648.

Onlar bütün kâfirlerin en habisidir.[430]" diyordu. Selahaddin'in maiyetindeki Kur'an bilginleri, şövalyelerin kafalarını kesme müsaadesi için, Selahaddin'e yalvarıyorlardı. Ancak Selahaddin, yine de tövbe etmeleri için kendilerine son bir şans verse de, hiçbiri tövbe etmedi. Bunun üzerine Selahaddin, Tapınak Şövalyeleri'nin Büyük Üstadı hariç[431], 230[432] şövalyenin kafası kestirdi[433]. Selahaddin, Büyük Üstadı, Tapınakçıların Mısır'daki kalelerini kendisine teslim etmeleri karşılığında sonradan serbest bıraktı[434].

Kudüs'ün Selahaddin Eyyubi tarafından ele geçirilmesi üzerine Avrupa, yeni bir Haçlı Seferi'nin hazırlıklarına başladı. Papa VIII. Gregorius, Avrupa'nın tüm ülkelerine elçiler göndererek sefer için tüm hazırlıkların yapılması talimatı verdi ve bu hazırlıkları da yakından takip etti. Fransa ve İngiltere kralları, aralarındaki tüm husumetleri bırakarak maiyetlerindeki insan güçlerini bu sefer için seferber ettiler ve aralarında bir dostluk oluşturarak kendilerini Tanrı için savaşmaya adayarak Doğu'ya geldiler[435]. Bu seferin diğer seferlerden farkı, tamamen profesyonel ücretli ordulardan oluşan bir sefer olmasıydı[436]. Yani Tapınak Şövalyeleri'ne daha aktif bir görev düşüyordu. Bu nedenle, Avrupa'dan gelen Haçlı orduları, Tapınakçıların Avrupa'daki şubelerinden gerekli silah ve lojistik desteğini elde ederek Doğu'ya geliyordu. Tapınakçılar gönüllülerden oluşan bu orduya, 14.000 kişiden oluşan bir ücretli asker sağladı[437].

Üçüncü Haçlı Seferi çağrısına ilk cevap veren Frederic Barbarossa oldu. Ancak Barbarossa'nın Kutsal Toraklara ulaşamadan Kilikya bölgesinde boğularak

---

[430] Carole Hillendbrand, **Müslümanların Gözünden Haçlı Seferleri**, (Çev., Nurettin Elhüseyni), Alfa Yayınları, İstanbul, 2015, s. 361.

[431] **Chronicle of the Third Crusade: A Translation of the Itinerarium Peregrinorum et Geta Regis Ricardi**, Crusade Text in Translation III, Translated by Helen J. Nicholson, Published by Ashgate Publishing, England, 1997, s. 34.

[432] Hıttin Savaşı'nın ardından Selahaddin Eyyubi tarafından kafası kesilerek öldürülen Tapınak Şövalyesi sayısı için verilen bu rakam, kuvvetle muhtemel doğrudur. Çünkü Tapınak Örgütü içerisinde önemli bir konuma sahip olduğu anlaşılan Terricus adlı yetkili tarafından 10 Temmeuz-6 Ağustos 1187 tarihleri arasında örgütün Batıdaki üyelerine gönderilen mektupta, Selahaddin Eyyubi'nin 230 Tapınak Kardeşinin kafasını keserek öldürdüğünü belirtmektedir. Terricus mektubun devamında, 60 Tapınak Şövalyesi'nden haber alamadıklarını ve onların da kuvvetle muhtemel daha ileri bir tarihte öldürüldüğünü anlatmaktadır. Bkz. **Letters from the East**, s. 78.

[433] William of Newburgh**,** s. 259; İbnü'l-Esir, **el-Kamil fi't-Tarih Tercümesi**, Cilt: 11, s. 424; William of Tyre, V. 2, s. 443; Hitti, s. 648; Hillendbrand, s. 406; Ramazan Şeşen, **Kudüs Fatihi Selahaddin Eyyubi**, Yeditepe Yayınları, İstanbul, 2016, s. 97.

[434] Stevenson, s. 252.

[435] Von Sybell, s. 97.

[436] Halis, s. 143.

[437] Von Sybell, s. 100.

ölmesi[438], Aslan Yürekli Richard'ı bu seferin liderliği konusunda ön plana çıkardı. İngiltere Kralı I. Richard, saltanatının birinci yılında, Papa'nın haçlı seferi çağrısının ardından, ülkesinde mali, hukuki ve siyasi anlamda gerekli düzenlemeleri yaptıktan sonra, haçı takarak Doğu'ya geldi[439]. Richard, Doğu'da Tapınak Şövalyeleri ile çok yakın bir ilişki halinde oldu. Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün Büyük Üstadı Robert de Sable, Richard'ın yakın dostu ve uzaktan akrabasıydı[440]. Ayrıca, Richard'a İngiltere'den cephane, asker ve güçlü bir donanma tedarik eden filonun kaptanıydı[441]. Richard ile Tapınak Şövalyeleri'nin yakınlığı, Richard'ın Kutsal Toprakları terk ettiği tarihe kadar devam etti. Tapınakçılar, Kutsal Topraklar'da bulunduğu süre boyunca Richard'ın yanından hiç ayrılmadılar. Üçüncü Haçlı Seferi boyunca O'nun en büyük askeri gücü oldular[442]. Richard ile Tapınakçıların askeri düzeydeki ilişkisi, Richard'ın Kıbrıs'ı işgal edip burayı Tapınakçılara 100.000 basente satmasıyla ticari bir boyuta da ulaştı[443]. Richard Tapınakçılara öyle güveniyordu ki, Kutsal Toprakları terk ederken, onların koruması altında[444] ve onların kıyafetleriyle terk ediyordu[445]. Richard, Kutsal Topraklar'da kaldığı müddet boyunca, Tapınak Şövalyeleri'nin saygınlığını arttırmaya yönelik bir politika takip

---

[438] Wasserman, s. 188.

[439] **The Chronicle of Richard Devizes: Concerning the Deeds of Richard The First King of England also Richard of Cirencester's Description of Britain**, Translated and Edited by J. A. Giles, James Bohn 12 King William Street Strand, London, 1841, s. 7-8.

[440] Martin, s. 60; Halis, s. 150.

[441] Robert de Sable, Aslan Yürekli Richard'ın akrabası olmasının yanı sıra Onun önemli vasallarından ve donanmasının komutanlarından birisiydi. Robert de Sable'nin 1191 yılında Tapınak Şövalyeleri'nin Büyük Üstadı olmasında, Aslan Yürekli Richard ile olan bu yakınlığının büyük etkisi olduğu belirtilmektedir. **The History of the Holy War…,** s. 43.

[442] **The History of the Holy War…,** s. 177; Martin, s. 60.

[443] Aslan Yürekli Richard, 1191'de ele geçirdiği Kıbrıs'ı, 40.000'ni peşin, 60.000'ni de toplanacak vergilerden ödenmek üzere (bu para o dönem için 25.000 Mark'a tekabül ediyordu) Tapınak Şövalyeleri'ne sattı. Tapınakçılar burada katı bir yönetim sergileyip ağır vergiler koyunca, yerli halk, Tapınakçılara karşı bir isyan başlattı. Tapınakçılar, 5 Nisan 1192'de Nicosia'da kendilerine karşı başlatılan bu isyan nedeniyle adayı terk etmek zorunda kaldılar. Burayı yönetemeyeceklerini anlayan Tapınakçılar, adayı, kendilerine Limassol'da bir üs, Magosa'da bir kale tahsis etmesi şartıyla, Kudüs Kralı Guy de Lusignan'a sattılar. Ancak adada varlıklarını sürdürmeye devam ettiler. 1187'den beri örgütün yaptığı harcamalar ve uğradığı kayıplar göz önünde bulundurulduğunda, Tapınakçıların adaya ödedikleri miktar, Onların ne kadar büyük bir mali kaynağa sahip olduğunu gösterir. Bkz. **Excerpta Cypria Materials for A History of Cypria**, Translated and Transcribed by Claude Delaval Cophem, Cambridge University Press, 1908, s. 169, 320; **The History of the Holy War…,** s. 154-155. Boas, s. 8; Lord, s. 209.

[444] Aslan Yürekli Richard Kutsal Toprakları Tapınak Şövalyeleri kıyafetiyle terk ederken, kendisine dört Tapınak Şövalyesi eşlik etmiş fakat Avusturya Dükü tarafından tanınarak alıkonmuştu. Avusturya Dükü, Richard'ı serbest bırakmak karşılığında 150.000 mark talep etmiş bu para da Tapınak Şövalyeleri tarafından tedarik edilmişti. Bkz. Lord, s. 209.

[445] **Chronicle of the Third Crusade…,** s. 352; Lord, s. 209; Read, s. 189.

etti[446]. Bu durum, o dönemin zihinlerinde Tapınak Şövalyeleri ile Richard'ın ne kadar bağdaştırılmış olduğunu izah eder[447].

Üçüncü Haçlı Seferi, Hristiyan dünyası açısından beklentilerin çok uzağında kalmıştı. Bu nedenle, 1198'de Papalık makamına oturan III. İnnocentius, ilk iş olarak Mısır'a yönelik yeni bir Haçlı Seferi çağrısı yaptı. Ancak tarihe Dördüncü Haçlı Seferi olarak geçen bu sefer, Venedik'in etkisiyle Bizans'a yönelik gerçekleştirildi[448]. Tapınak Şövalyeleri'nin, amacından sapmış bu haçlı seferinde, herhangi bir şekilde aktif bir rol oynamadıkları görülmektedir[449].

Tapınak Şövalyeleri, Dördüncü Haçlı Seferi'nde pek aktif olmasalar da, Beşinci Haçlı Seferi'nde hem askeri[450] açıdan hem de finansal açıdan en başından itibaren, ağırlıklarını hissettirmişlerdi. 1215 yılında IV. Lateran Konsili'nde planlanan yeni haçlı seferi için, Tapınak Şövalyeleri, Paris Tapınağı'nda bir fon oluşturdular[451]. Kilisenin çağrısıyla yeni sefer için toplanan bağışlar, Tapınakçıların Paris şubesi hazinedarı Haimard'a teslime edildi. Tapınakçılar, Avrupa'daki Müslümanların Doğu'ya gelip Haçlılara karşı savaşmalarını engellemek adına, onların Avrupa'daki Tapınak mülklerinde kendi dinlerinde ibadet etmelerini sağlayacak tavizler verdiler[452]. Ancak Tapınak Şövalyeleri'nin tüm bu gayretlerine rağmen, gerek seferin komutanı Pelagius'un liderlik vasıflarından uzak oluşu[453] ve gerekse Mısır'ı ele geçirmek için taarruz yapılan tarihte Nil Nehri'nin taşması sonucu, Beşinci Haçlı Seferi, başarısızlıkla sonuçlandı[454].

Beşinci Haçlı Seferi'nin başarısızlıkla sonuçlanması üzerine Papalık 1228 yılında, yeni bir haçlı seferi çağrısı yaptı. Bu seferin diğer haçlı seferlerinden bir

---

[446] Wasserman, s 189.
[447] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 191.
[448] Venedik bu dönemde Mısır Sultanlığıyla yoğun bir ticari ilişki içerisindeydi. Venedikli tüccarlar, Mısır Sultanlığıyla yaptıkları ticaret anlaşması gereği, Mısır'a hiçbir Avrupa ordusunun girmeyeceğini taahhüt etmişlerdi. Bu dönemde ekonomik açıdan Venedik'in sağladığı krediye bağlı olan Haçlılar, Venedik'in kendilerine sundukları şartlara uymak durumunda kalmışlardı. Venedik de, Haçlı ordularına İstanbul'u hedef göstererek, İstanbul'un ele geçirilmesi gereken bir şehir olduğunu, bu fırsatın iyi değerlendirilmesi gerektiğini, Bizans'ın yıkılıp tüm Hristiyanlığın Papa'nın şemsiyesi altında birleştirilmesi gerektiğini, ayrıca Bizans'ın İkinci Haçlı Seferi'ndeki ihanetinin bedelini ödemesi gerektiğini belirtti. Haçılar da bu teklifi makul görüp, Papa'nın hedef gösterdiği Mısır yerine İstanbul'a saldırdılar. Bkz. Demirkent, **Haçlı Seferleri,** s. 170; Wasserman, s. 192.
[449] Martin, s. 69; Read, s. 204.
[450]Beşinci Haçlı Seferi'ne Tapınak Şövalyeleri örgütene bağlı 700'ü şövalye ve 2.000'i askeri hizmetliden oluşan 2.700 kişi katıldı. Bkz. Lan Heath, **Armies and Enemies of the Crusades 1096-1291: Organisations, Tactics, Dress and Weapons**, A Wargames Research Group Publication, 1978, s. 14.
[451] Martin, s. 69; Read, s. 212-213.
[452] Read, s. 217.
[453] Wasserman, s. 201.
[454] Demirkent, **Haçlı Seferleri,** s. 193-194.

farkı vardı o da, ilk defa "Papa'nın emir ve iradesine uymayan hatta karşı çıkan laik bir hükümdar tarafından" idare edilecek olmasıydı[455]. Bu durum, sefer boyunca Tapınak Şövalyeleri ile laik hükümdar Frederich'in çatışmasına sebep olacaktı. Çünkü bu seferin lideri olarak Doğu'ya gelen İmparator Frederich, Papa Papa IX. Gregory tarafından, Hristiyanlık ideolojisine aykırı hareket ettiği ve Tapınak Şövalyeleri'ne karşı askeri harekât düzenlediği gerekçesiyle aforoz edildi[456]. Frederich'in aforoz edilmesi ve Doğu'da Müslümanlarla dostane ilişkiler kurması, Tapınak Şövalyeleri tarafından meşruluğunun sorgulanmasına sebep oldu[457]. Bu durum, Frederic ile Tapınakçılar arasında sefer boyunca ciddi çatışmaların yaşanmasına sebep oldu[458]. Frederich de Tapınakçıların kendisine karşı düşmanlığını, Töton Şövalyeleri ile yakın ilişkiler kurarak, dengelemeye çalışsa da[459], Tapınakçıların O'na karşı öfkesi, Kudüs'ü Mısır Sultanlığı'ndan devralırken[460] yaptığı anlaşmayla[461] daha da arttı. Çünkü Frederich, anlaşma gereği, Tapınakçıların eski karargâhı olan Mescid-i Aksa'nın cami olarak kalıp Müslümanların ibadetine açık olmasına müsaade etti[462]. Müslümanların hiçbir ücret ödemeden diledikleri şekilde Mescid-i Aksa'ya girip ibadet etme hakkını koruması[463], iki taraf arasında bir savaşa sebep oldu. Yapılan savaşta, Tapınak Şövalyeleri'nin Sicilya ve Apulia'daki mallarına el kondu ve kendilerine ait yaklaşık 300 Müslüman esir karşılıksız serbest bırakıldı[464].

Tapınak Şövalyeleri, Frederich'le yaşadıkları tüm sıkıntılara rağmen, bu süreç içerisinde Haçlıların egemen oldukları bölgelerde büyük bir gelişme kaydettiler.

---

[455] Demirkent, **Haçlı Seferleri,** s. 198.

[456] **Letters from the East**, s.127; Wasserman, s. 203; Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 215-216.

[457] John Taaffe, **The History of the Holy Military, Sovereign Order of St. John of Jerusalem**, V. 2, Hope &Co., 16, Great Marlborough Street, London, 1852, s. 117, 119; Steven Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi**, Cilt: 3, (Çev., Fikret Işıltan), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2008, s. 160, 164; Stevenson, s. 309.

[458] Stvenson, s. 321; Robinson, s. 265; Usta, s. 250.

[459] Nicholas Morton, "İnstitional Dependency upon Secular and Ecclesiastical Patrons and the Foundations of Trial the Templars", **The Debate on the Trial of the Templars**, Edited by Jochen Burgtorf- Paul F. Crawford and Helen J. Nicholson, Published by Ashgate Publishing Limited, Great Britain, 2010, s. 38; **Letters from the East**, s. 130.

[460] Tyreli bir Tapınakçının kroniğine göre, Kudüs'ün Mısır Sultanlığı tarafından Haçlılara verilmesi hâdisesi, 1244 yılında Yafa'da yapılan ve Tapınakçıların da dâhil olduğu bir antlaşmada gerçekleşmiştir. Bkz. **The "Templar of Tyre": Part III of the Deeds of the Cypriots**.- (Crusade Texts in Translation), Translated by Paul Crawford, Published by Ashgate Publishing Limited, England, 2003, s. 20.

[461] Tapınakçılar, Frederich'in Mısırla yaptığı anlaşmayı çıkarlarına aykırı görüyorlardı. Çünkü Onlar, Mısırla yapılan savaşlarda büyük bir çıkar sağlıyorlardı. Bkz. Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 353-354.

[462] Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi**, C. 3, s. 164; Demirkent, **Haçlı Seferleri,** s. 201; Robinson, s. 263.

[463] **Letters from the East**, s. 129.

[464] Morton, s. 38; Wasserman, s. 204; Halis, s. 201.

Örgüt'ün bu dönemde Frederich'le yaşadığı sorunlar, aforoz edilmiş bir imparatora karşı nefret duyan önemli bir kesim tarafından çok sayıda bağış almasını sağladı. Tapınakçılar, önemli sayıda kale ve arazi bağışı elde etti. Frederich'in Mısır sultanlığıyla yaptığı 10 yıllık barış antlaşmasının yarattığı barış ortamını fırsat bilen Tapınakçılar, gemiler inşa ederek, Avrupa'dan Kutsal Topraklar'a hac seferleri düzenlemeye başladılar. Bu organizasyonlardan önemli miktarda bir zenginlik sağlayan örgüt, deniz ticaretinde bölgenin önemli unsurları olan İtalyan şehir devletleriyle büyük bir rekabet yaşamaya başladı. Ancak örgütün bu yöndeki faaliyetleri ve başarısı, başta Venedik, Cenova, Pisa gibi İtalyan ticaret şirketleri olmak üzere, bölgedeki diğer askeri örgütlerin rahatsızlığına sebep oldu[465]. Bu durum, Tapınakçıları, İtalyan ticaret şirketleri ve diğer askeri örgütlerle savaş pozisyonuna sevk etti[466]. Çok kanlı savaşlara sebep olan bu çıkar çatışmaları, kısa süre içinde bölgede büyük bir kutuplaşmaya yol açtı. Mesela Papa ve müttefiki Capetian hanedanlığı, bu savaşta Tapınakçıları desteklerken[467], Frederich himayesinde olan Hohenstufen hanedanlığı Hospitalier ile Töton Şövalyeleri'ni destekledi[468]. Bu savaş kısa sürede Filistinli baronlara da sirayet etti. Haçlılar arasında yaşanan bu savaş, Müslümanların bölgeye müdahale ederek çok sayıda kale ve şehri ele geçirmesine neden oldu. Bu da, bu durumun sorumlusu olarak Tapınakçıların görülmesine ve kendilerine karşı büyük bir nefret oluşmasına neden oldu[469].

Son büyük haçlı seferi olarak kabul edilen Yedinci Haçlı Seferi, Fransa Kralı IX. Louis'in talebi ve Beyrut Piskoposu Galeran ile Antakya Patriği Albert'in Papa'ya ricası üzerine, Mısır'ı ele geçirmeye yönelik olarak düzenlendi[470]. Seferin lideri IX. Louis, Tapınak Şövalyeleri'nin Fransa temsilcisi Renaud Vichiers'den sefer için gerekli tüm finansal ve lojistik desteğin sağlanacağı konusunda söz aldıktan sonra Doğu'ya gelmek üzere yola çıktı[471]. 17 Eylül 1248'de Kıbrıs'a ulaşan Kral Louis'i burada[472], Tapınak Şövalyeleri'nin Büyük Üstadı Guillaume de Sonnac ve kendisine bağlı bir Tapınakçı birliği karşıladı. Büyük Üstadın önce İskenderiye'ye

[465] Wasserman, s. 204.
[466] Hitti, s. 653; Pernoud, s. 70; Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi**, C. 3, s. 189-190.
[467] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 211.
[468] Pernoud, s. 71.
[469] Wassrman, s. 205.
[470] Demirkent, **Haçlı Seferleri,** s. 211.
[471] Louis, bu sefer için örgütün Paris şubesinden 4000 livre tournois tutarında bir borç tedarik etti. Bkz. Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 252; Wasserman, s. 206.
[472] Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi**, C. 3, s. 220.

saldırılması gerektiği konusundaki tüm ısrarına rağmen, Louis, önce Dimyat'a saldırdı[473]. Bu saldırı, aralarında Büyük Üstadın olduğu çok sayıda Tapınak Şövalyesi'nin ölmesine, Louis'in de esir olmasına neden oldu. Louis, bu esaretten, Tapınak Şövalyeleri'nden aldığı para[474] sayesinde kurtulduktan sonra, yine Tapınakçılar'a ait bir gemiyle Doğu'dan ayrıldı[475].

Yedinci Haçlı Seferi devam ederken, Doğu'da beliren Moğol tehlikesi, Tapınak Şövalyeleri ve diğer askeri örgütleri ciddi anlamda tehdit etmeye başladı. Tapınakçılar, bu tehlike karşısında Avrupa'dan derhal yardım istedi[476]. Ancak Tapınakçılar için asıl tehlike, Moğolları 1260'ta Ayn Calut Savaşı'nda durduran Memluk'lu Bayabars'tı. Baybars, Moğolları durdurduktan sonra, derhal Haçlılara saldırdı. Bu saldırılar neticesinde, Tapınak Şövalyeleri'ne ait, Arsuf, Safed, Kayseriye ve Hayfa'daki kaleleri ele geçirdi[477]. Baybars'a karşı büyük bir direniş gösteren Tapınakçılar, daha fazla direnemeyerek kendisine teslim oldu. Tapınakçılar, Baybars'ın kendilerine sunduğu İslam'ı kabul etme teklifini reddedince, hepsi kılıçtan geçirildi[478].

Sultan Baybars'ın bölgedeki Haçlı varlığını tehdit etmesi, daha önceki seferde başarısız olan Fransa Kralı Louis'e yeni bir haçlı seferi düzenleme fırsatı doğurdu[479]. Ancak Louis, Doğu'ya ulaşır ulaşmaz, hastalanarak öldü. Louis'in ölümü üzerine yeni haçlı seferinin liderliğini İngiltere Prensi Edward üstlendi. Edward, Doğu'ya geldiğinde, Tapınakçılar ile yerel baronlar arasında büyük bir savaşın olduğunu gördü. Tapınakçılar, Mesih adına Kutsal Savaş yürütme idealini terk etmiş, Müslümanlarla ticari ilişkiler kurmuşlardı[480]. Bunun üzerine Edward, derhal Papa'ya bir mektup yazarak askeri örgütler varken, Kutsal Topraklar'ın idare edilemeyeceğini belirtti. Ancak her fırsatta Tapınakçılardan yana tavır koyan Papalık, bu şikâyeti de dikkate almadığı gibi örgütün Kıbrıs'taki imtiyazlarını teyit edip, burada tutunabilmeleri için onlara serbestçe bir şekilde ticaret yapma müsaadesi verdi.

---

[473] Wasserman, s. 207; Pernoud, s. 73; Halis, s. 205.
[474] Fransa Kralı Louis'in serbest kalması için gerekli parayı Tapınak Şövalyeleri'nden tedarik etmesi için görevlendirilen ve kralın ordusunda görevli olan Jean de Joinville'nin parayı Tapınak Şövalyeleri'nden nasıl tahsil ettiğine dair ayrıntılı bilgi için Bkz. Jean de Joinville, **Bir Haçlının Hatıraları**, (Çev., Cüneyt Kanat), Yeditepe Yayınları, İstanbul 2014, s. 178-180; benzer bilgi için bkz. Martin, s. 79-80; Halis, s. 223; Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi**, C. 3, s. 233.
[475] Wasserman, s. 209.
[476] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 247.
[477] Stevenson, s. 335.
[478] Wasserman, s. 210; Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi**, C. 3, s. 228.
[479] Demirkent, **Haçlı Seferleri,** s. 235.
[480] Wasserman, s. 211, 213.

Tapınakçılar ile Haçlılar arasında bunlar yaşanırken, Tapınakçıların karargâhı Akka'da bir isyan patlak verdi. Bu isyan esnasında Tapınakçılar çok sayıda Müslümanı katletti. Bu olay, Kalavun'un Akka'ya bir sefer düzenlemesine zemin hazırladı. Tapınak Büyük Üstadı De Beaujeu, ajanları vasıtasıyla, Kalavun'un düzenleyeceği seferden haberdar oldu. Bu sefere engel olmak isteyen Büyük Üstat, Kalavun'la barış müzakereleri yapmaya başladı. Üstadın yaptığı bu barış görüşmesi, Haçlılar tarafından duyulunca, Büyük Üstat hain ilan edildi[481]. Kalavun 1290'da ölünce, yerine geçen geçen oğlu el-Eşref, 1291'de Tapınakçıların merkezi Akka'ya bir sefer düzenlemeye karar verdi.

El-Eşref, Tapınak Şövalyeleri'ne yönelik düzenlemeyi düşündüğü sefer öncesinde, Tapınak Şövalyeleri Büyük Üstadı'na: "*Sultanların Sultanı, Krallar Kralı, Frank, Ermeni ve Moğol diyarlarının fatihi; iki denizin lideri; hacılar diyarının koruyucusu olan güçlü ve heybetli Sultan Halil El- Eşref'ten Tapınak Şövalyeleri'nin soylu ve bilge Üstadına selam ve muhabbetle! Doğru bir insan olduğunuz için, size niyetimizi açık bir şekilde ifade etmek ve yapılan hataların bedelini ödetmek için topraklarınızı işgal etmeye geleceğimizi bildirmek istiyorum. Bundan dolayı, Akka'dan bize herhangi bir mektup veya hediye gönderilmesini istemiyoruz. Zira onları hiçbir şekilde kabul etmeyeceğiz.*"[482] şeklinde bir mektup gönderdi.

Memlük Sultanı El-Eşref, Tapınak Şövalyeleri Büyük Üstadı'na yolladığı mektubun ardından, 5 Nisan 1291'de Tapınak Şövalyeleri'nin merkezi Akka'yı kuşattı. Tapınakçılar, kuşatmaya karşı büyük bir direniş göstermeye başladı. 15 Nisan'da Tapınak Üstadı Müslümanların kampına başarılı bir saldırı gerçekleştirse de[483], 18 Mayıs'ta Müslümanlar şehrin savunmasını kırdı ve Akka'ya girdi. Şehrin her tarafını kuşatan Müslümanlar, aralarında Büyük Üstadın da olduğu, çok sayıda Tapınakçıyı öldürdü[484]. Ancak şehrin güneybatısındaki Tapınakçıların kalesi hala direniyordu. 25 Mayıs'ta el-Eşref, onlara, teslim olmaları halinde güvenle istedikleri yere gidebileceklerini söyledi[485]. Tapınak Mareşali Sevrey, Tapınağın hazinesini Tapınak Komutanı Theobald Gaudin'le Sidon'a kaçırdıktan sonra, bu teklifi kabul

[481] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 445, 277-278.
[482] **The "Templar of Tyre": Part III of the Deeds of the Cypriots**, s. 104-105.
[483] Pernoud, s. 76.
[484] Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi**, C. 3, s. 364-365; Frale, **Il Papato e il processo ai Templari…,** s. 34; Asbridge, s. 653.
[485] **The "Templar of Tyre": Part III of the Deeds of the Cypriots**, s. 116; Read, s. 259.

edip, kalenin kapılarını açtı[486]. Ancak kaleye giren Memluk ordusu, burada bulunan Hristiyan birlikeleri tarafından kılıçtan geçirilince, 18 Mayıs Cuma günü taarruza geçen Memlük ordusu, kalede bulunan bütün Tapınakçıları katletti. Akka'nın düşüşünden sonra, Tapınakçılar Kıbrıs'a geçtiler[487]. Burada bir Haçlı seferi şevki uyandırmaya çalıştılarsa da bundan başarılı olamayınca büyük bir gelişme ve zenginlik sağladıkları Avrupa'ya dönüş gerçekleştirdiler. Avrupa'ya döndükten sonra da, Kutsal Topraklar için savaşma düşüncelerinden vazgeçtiler[488].

Kilisenin, Tanrı'nın Krallığı'nı yeryüzünde egemen kılma idaeli doğrultusunda, kendisine karşı gelebilecek her türlü dinî-dünyevi otoriteyi bertaraf etme amacıyla kurduğu Tapınak Şövalyeleri Örgütü, bu idealin temel unsuru kabul edilen Haçlı seferlerinde, gerek askeri, gerek ekonomik, gerekse istihbari[489] açıdan büyük bir rol oynadılar[490]. İkinci Haçlı Seferi'nden itibaren Papa'nın aldığı Haçlı seferleri kararlarında önemli bir etkiye sahip olan Tapınak Şövalyeleri, bu seferlerin en önemli ayağı sayılan İslam dünyasına karşı mücadele için, yaklaşık 200 yıl boyunca Doğu'da boy gösterdiler. Tapınak Şövalyeleri, yaklaşık iki asırlık süre boyunca, Haçlı ordularının en önemli askeri ve ekonomik gücü olmalarının yanı sıra[491], Papalık tarafından resmi bir örgüt olarak kabul edildikleri tarihten itibaren, Haçılıların Doğu'daki faaliyetleri hakkındaki bilgleri Batı'ya aktararak Kilise'nin Haçlı ideolojisini, Hristiyan Batı toplumlarının hafızalarında canlı tutmaya çalıştılar[492]. Tapınakçılar, Doğu'da kaldıkları süre boyunca, Müslümanlara karşı

[486] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 279; Pernoud, s. 77.
[487] **The "Templar of Tyre": Part III of the Deeds of the Cypriots**, s. 117.
[488] G.P.R. James, Esq, **The History of Chivalry,** Harper & Brothers Publishers, New York, 1832, s. 312-313; Tuğrul Kihtir, **XI-XIII. Yüzyıl Kaynaklarıyla Anadolu'da Bizans, Haçlılar, Selçuklular**, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2017, s. 228.
[489] Tapınak Şövalyeleri, Doğu'da bulundukları süre boyunca, zaman zaman mektuplar vasıtasıyla, Doğu'da yaşanan durumlar hakkında Papa'ya, Batı'daki bazı krallıklara ve Örgütün Batı'daki şubelerine bilgiler aktarıyorlardı. Mesela Tapınak Şövalyeleri Büyük Üstadı Blancfortlu Bertnard 1163 ve 1164 yıllarında Fransa Kralı VII. Louis'e gönderdiği mektupta, Doğu'daki Haçlı krallıklarının siyasi, fiziki ve askeri anlamda çok müşkül durumda olduklarını, özellikle Kudüs ve Antakya Haçlı krallıklarının ciddi anlamda Batı'nın yardımına ihtiyaç duyduklarını aksi takdirde Türklerin ve Bizansın saldırıları karşısında daha fazla zayıf düşebileceklerini hatta krallıkları kaybedebileceklerini aktarmıştır. Bu mektuplar, zaman zaman Haçlı krallıklarının bölgedeki faaliyetleriyle alakalı bilgi verme hizmeti niteliği de taşımaktaydı. Mesela Blancfortlu Bertnard'ın Eylül-Ekim-Kasım 1164 yılında Fransa Kralı VII. Louis'e gönderdiği mektuplarda, Nureddin'in bölgedeki faaliyetleri veya stratejileri hakkında bilgi vererek kendilerinin bu stratejilere karşı geliştirdikleri karşı hamleleri rapor ediyorlardı. Bkz. **Letters from the East**, ss. 55-61.
[490] Walker, s. 5.
[491] Alan Forey, **The Military Orders: From The Twelfth to the Early Fourteenth Centuries,** University of Toronto Press, North America, 1992, s. 98-99.
[492] **Letters from the East**, s. 7.

yapılan savaşlarda, Haçlı muharip güçlerini beslemekle kalmayıp[493], bu savaşlarda, askeri anlamda oldukça aktif bir rol üstlendiler. Öyle ki, Tapınak Şövalyeleri, Haçlıların Müslümanlara karşı verdikleri bu mücadelelerde, 23 Büyük Üstat ile örgüte bağlı yaklaşık 20.000 şövalyeyi kaybettiler[494]. Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nü bu açıdan değerlendiren kimi haçlı kronikçisi, gerek askeri gerekse ekonomik katkıları nedeniyle onları, Kutsal Toprakların gerçek savunucusu olarak görmekteydi[495]. Peki, durum gerçekten öyle miydi? Tapınak Şövalyeleri, kendilerine biçtikleri İsa'nın Yoksul Şövalyeleri misyonuyla, İsa yolunda ve Kutsal Savaş ideolojisi doğrultusunda yaklaşık iki asır boyunca Kilisenin hâkimiyetini tesis etmek için mi savaştılar?

Evet, Tapınak Şövalyeleri gerçekten yaklaşık iki asır boyunca Haçlı seferlerinde Doğu'da büyük bir mücadele göstermişlerdi. Haçlı orduları içerisinde Müslümanlara karşı en fazla direniş gösteren örgüt olmuştu. Ancak şunu ifade etmek gerekir ki, Tapınakçıların bu bölgedeki mücadeleleri, kuruluş felsefelerini ortaya koyan "saf ve temiz bir kalple egemen krala hizmet etme"[496] anlayışına dayalı bir mücadele etmekten uzak bir hal almıştı. Tapınakçılar, Kilise'nin kendilerine yüklediği, İsa yolunda, İsa için savaşıp Tanrı'nın Krallığı'nı egemen kılma idealinden çoktan uzaklaşmıştı. Haçlı seferleri onlar için artık, çıkara dayalı mevcudiyetlerini meşrulaştıran, onlara bu mücadele için muazzam bağışlar yapan samimi Hristiyanların[497], bağışlarının devamını sağlayan bir vesileydi[498]. Haçlı Seferlerini bir gelir çarkına dönüştüren Tapınakçılar, Doğu'da bulundukları süre boyunca, stratejik açıdan büyük bir öneme sahip kaleler ve ticaretin kavşak noktası olan şehir ve limanlara sahip oldular[499]. 13. yüzyıl tarihçisi Mathew Paris'e göre Tapınakçılar, Doğu'da bulundukları süre boyunca, yaklaşık 9.000 malikâne ve arazinin sahibi olmuşlardı. O'na göre bunların çoğunu da, Hristiyanlar ile Müslümanlar arasında çıkardıkları savaş esnasında yaptıkları ticaretten elde etmişlerdi. Onlar, koyun postu giymiş kurt misali, ihanetlerini, en büyük sadakat

[493] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 18.
[494] Read, s. 330.
[495] Pierre Dubois, **De Recuperatione Terre Sancte: Traite De Politique Generale**, Editeur Alphonse Picard, Publie D'apres Le Manuscrit Du Vatican, Paris, 1891, s. 103.
[496] **The Rule of The Templars**, Madde 1, s. 19.
[497] D'Albon, Belge No. 46 ve 84, s. 35 ve 64; Frale, **The Templars…**, s. 100.
[498] **Letters from the East**, s. 7.
[499] Frale, **The Templars…**, s. 90-91.

olarak gösteriyorlardı[500]. Bu nedenle Tapınakçılar, Haçlı Seferleri boyunca, çıkarları doğrultusunda yeri geldi Haçlı krallarıyla zıtlaştılar, yeri geldi, Haçlı ordularının seferlerini baltaladılar, yeri de geldi aynı ideolojinin temsilcisi olan diğer askeri örgütlerle de savaşa tutuştular[501]. Bölgede kendilerine yönelik kurdukları güç dengesi içerisinde, çıkarları neyi gerektirdiyse onu gerçekleştirdiler.

Tapınakçıların kurduğu bu güç dengesi, kendilerine karşı büyük bir nefret yaratmış, aç gözlülükleri, tamahkârlıkları ve kibirleri her tarafa yayılmıştı[502]. Evet, Tapınak Şövalyeleri, Müslümanların Akka'yı kuşatmasıyla Kutsal Topraklar'dan sökülüp atılmıştı. Ama aslında onlar, yaklaşık iki asır boyunca kaldıkları ve avuçlarının içi gibi öğrendikleri bu coğrafyayı o günden bugüne hiç terk etmediler.

1.6.1 Haşhaşiler ile İlişkiler ve Üst Aklın İdeolojik Oluşumu

Tapınak Şövalyeleri ile Haşhaşilerin ilişkisi, Ortaçağ tarihinin en ilginç olaylarından biridir. Biri Batı, diğeri Doğu menşeli olan dinî-askeri karakterli bu iki örgüt, aynı dönemde, aynı coğrafyada faaliyet göstermiş ve ikisi de, birçok açıdan kendi toplumlarının ilklerini temsil etme özelliğine haiz olmuşlardır. Yapı itibariyle birbirlerine benzer özellikler gösteren bu iki örgüt, o dönemde iki rakip din olarak Hristiyanlık ve İslam ideolojisinin kendilerine has birer temsilcisi görünümündeydiler. Ancak süreç içerisinde gelişen olaylar, bu iki örgütün, temsil ettikleri dinlerin davalarıyla bağdaşmayacak şekilde hareket ettiklerini göstermiştir. Özellikle Haşhaşi Örgütü'nün İslam dünyasının o dönemki dini ve siyasi politikasına karşı takındığı düşmanca tavır, belki de, Hristiyanlığın İslam dünyasına yönelik ideolojisinin temel uygulayıcısı görünümündeki Tapınak Şövalyeleri'nden daha tesirli olmuştur. Mensubu oldukları dinlerin bütün mukaddesatını kullanarak kendi ideolojileri doğrultusunda bir hâkimiyet anlayışı yaratmayı tasarlayan bu örgütler, aynı coğrafyada bulunmanın yarattığı koşullar gereği, zaman zaman birbirleriyle temas halinde olmuşlardı. Kendi dönemlerinin müstesna iki örgütünün birbirleriyle münasebetlerinin boyutu, mevcut kaynakların verdiği bilgilerin yetersizliği nedeniyle tam olarak idrak edilemese de, eldeki bilgilerden, iki örgütün görünürde, düşmanlığa dayalı bir ilişki biçimi kurduklarını ortaya koymaktadır. Peki, durum gerçekten böyle

[500] **Matthew Paris's English History,** Vol. I, Translated from the Latin J. A. Giles, London: George Bell&Sons, York Street, Covent Garden, 1889, s. 484.
[501] Hitti, s. 665; Read, s. 265; Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi**, C. 2, s. 262, 314; James, s. 287.
[502] William of Tyre, V. 2, s. 392-393; Von Sybell, s. 279-280; Frale, **Il Papato e il processo ai Templari…,** s. 34.

miydi? Bölgedeki faaliyetlerinden, mensubu oldukları dinlerin davalarına sadık olmadıkları, aksine bu davaları bir kenara bırakarak, kendi davalarının peşinde koştukları anlaşılan bu iki örgüt, ortak hareket ediyor olabilir miydi? Eğer öyle ise, bu ortaklıktan nasıl bir sonuç beklenebilirdi? İki örgütün münasebet boyutunu irdelemeden önce, Haşhaşileri kısaca tanımak faydalı olacaktır.

Kaynaklarda Bâtını[503], Haşişi[504], İsmâili[505], Melahide[506], Nizari[507] ve Fidâviyye[508] şeklinde geçen Haşhaşiler[509], İslam Peygamberi Hz. Muhammed'in vefatından sonra meydana gelen hilafet tartışmalarının bir neticesi olarak, ortaya çıkan Şiî mezhebinin İsmâili koluna bağlı bir örgüttür. Hz. Muhammed'in hayattayken, yerine geçecek isim konusunda açık bir işaret bırakmaması[510],

---

[503] Bâtını kelime olarak *"nesil, kuşak, iç, karın boşluğu ve görünmeyen şey*" veya "*gizli olmak; bir şeyin iç yüzünü bilmek" anlamındaki batn veya butûn kökünden türeyen bâtın kelimesine nispet ekinin eklenmesiyle oluşmuş"* bir kelimdedir. Terim olarak ise, *"nasların zâhirî mânalarını kabul etmeyen, gerçek anlamları ancak Tanrı ile ilişki kurabilen "mâsum imam"ın bilebileceği temel görüşünü savunan aşırı fırkaların ortak adıdır*." Bkz. Ayşe Atıcı**, Büyük Selçuklu İmparatorluğu'nda Bâtınî hareket (Hasan Sabbah ile İlk Halefleri ve İran Nizârî İsmâilîleri) (1090-1157),** (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2005, s. 1; Avni İlhan, "Bâtınîye" **TDVİA,** Cilt: 5, İstanbul,1992, s. 190.

[504]Haşişi kelimesi, sözlükte "kuru ot" anlamına gelen haşîş kelimesinden türemiştir. Bu kelime, sonraları "*müslümanlarca uyuşturucu özelliği bilinen Hint keneviri ve bundan elde edilen esrar için kullanılmıştır. Haşîşiyye de, haşîşî (esrar içen, esrarkeş) kelimesinden türetilmiş topluluk ismidir; haşîşîn, haşîşiyyûn / haşîşiyyîn, haşşâşûn / haşşâşîn ve haşhaşîler de denilir. Haşîşiyye adının, Nizârî İsmâilîler'e verilmeden önce en azından XI. yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıktığı, onlar için ilk defa 1123'te Fâtımî Halifesi Âmir-Biahkâmillâh tarafından, Suriye'ye gönderdiği Nizâriyye aleyhtarı fikirler içeren ikinci mektubunda kullanıldığı görülmektedir*." Bkz. Mustafa Öz, "Haşîşiyye", **TDVİA**, Cilt: 16, İstanbul, 1997, s. 418. Ayrıca, Haşişi sözcüğü, Avrupa dillerinde "kiralık profesyonel katil" şeklinde kullanılmıştır. Bu kelime, İngilizce'de "assassin" olarak kullanılmaktadır. Türkçe özel isim olarak kullanıldığında "haşişi", cins isim olarak kullanıldığında ise "suikastçı" olarak çevrilmiştir. Bkz. Bernard Lewis, **Haşhaşiler: İslam'da Radikal Bir Tarikat**, (Çev., Kemal Sarısözen), Kapı Yayınları, İstanbul, 2014, s. 19.

[505] Şiî koluna bağlı bir mezhep olarak ortaya çıkan İsmaîlilik, "*zamanla aşırıya kaçmış ve mezhebin doktrinlerini saptırmış bir şekil"* almıştır. Bkz. Ayşe Atıcı Arayancan, **Hasan Sabbah ve Alamut**, Yeditepe Yayınları, İstanbul, 2017, s. 7.

[506] Bu sözcük, "dinden çıkan, dinsiz" anlamına gelmektedir. Bkz. Bernard Lewis, **Haşhaşiler**…, s. 25.

[507] Nizâriye, "*Fâtımî Halifesi Müstansır-Billâh'ın hilâfet devresinin (1036-1094) sonunda Doğu ve Batı İsmâilîleri olarak iki kola ayrılan mezhep mensuplarından birine"* verilen isimdir. Bu ismi, Fatımi halifesi Muntasır'ın büyük oğlu Nizar'ı desteledikleri için almış olduğu tahmin edilmektedir. Bkz. Mustafa Öz, "Nizâriyye (**النزارية)**", **TDVİ,** Cilt: 33, İstanbul, 2007, s. 200; Arayancan, s. 12.

[508] İbn Haldun, Haşhaşilerin o dönemde Fidaviye (Fedailer) olarak bilindiğini belirtmektedir. Bkz. İbn Haldun, **Mukaddime**, (Çev., Süleyman Uludağ), Cilt:1, Dergah Yayınları, 5. Baskı, İstanbul, 2007, s. 245.

[509] Öz, s. 418; İbn Haldun, s. 245.

[510] Mehmet Çelik, "İslam Tarihinde Dinin Politikaya Alet Edilmesinin İlk Örnekleri", **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi "Fırat Universty Journal of Social Science"** Cilt: 10 Sayı: 1, Elazığ, 2000, s. 31; Ahmet Cevdet Paşa'ya göre, Hz. Muhammed vefatından üç gün önce, cemaate namazı kıldırması için Hz. Ebu Bekir'i görevlendirmişti. Bu olay, kendisinden sonra halifenin Hz. Ebu Bekir olacağına bir işaret olarak kabul edildi. Bkz. Ahmet Cevdet Paşa**, Kısas-ı Enbiya: Hz. Adem'den Son Emevi Halifesi Mervan İbni Muhammed İbni Mervan'a Kadar**, Cilt: 1, Bedir Yayınevi, İstanbul, 1972, s. 241; Şehbenderzâde Ahmed Hilmi'ye göre, Hz. Muhammed, kendisinden sonra İslam Devleti'nin başına Hz. Ali'nin geçmesini arzuluyordu. Şehbenderzâde, bu iddiasını hadislere dayandırmaktadır. Bkz. Şehbenderzâde Ahmed Hilmi, **İslam Tarihi 1: Dinî**

vefatından sonra, İslam Devleti'nin başına kimin geçeceği konusunda Müslümanlar arasında bir ihtilaf doğurdu. Uzun soluklu tartışmalardan sonra, ilk Müslümanlardan biri olması ve Peygamber'e yakınlığı nedeniyle Hz. Ebu Bekir, Hz. Muhammed'in halefi olarak İslam Devleti'nin ilk halifesi seçildi[511]. Hz. Ebubekir'in vefatının ardından da, O'nun işaret ettiği Hz. Ömer halife seçildi. 10 yıllık hilafetinin ardından suikast sonucu öldürülen Hz. Ömer, kimseyi işaret etmemiş, yeni halifenin müzakereler sonucu seçilmesi için tavsiyede bulunmuştu. Nihayetinde Hz. Ömer'den sonra Hz. Osman halife seçildi[512].

Hz. Osman'ın halife seçilmesi, İslam dünyasında Emevi-Haşimi ekseninde meydana gelecek bir çekişmenin tohumlarını attı[513]. Hz. Ali'nin göreve daha layık ve Hz. Peygamber'in yeğeni ve damadı olması hasebiyle hilafetin O'nun hakkı olduğunu savunan bir grup[514], süreç içerisinde Ümeyyeoğullarının idaresinden duyduğu memnuniyetsizliği fırsat bilerek Hz. Osman'ı şehit etti[515]. Hz. Osman'ın şehit edilmesinden sonra, İslam devletinin yeni halifesi, Hz. Ali oldu[516]. Ancak Hz. Osman'ın şehit edilmesi, hilafet emeli olan Muaviye'ye Hz. Osman'ın kan davasını güderek bu makamı ele geçirme olanağı sağladı. Muaviye, Hz. Ali'ye, Hz. Osman'ın katillerini bulup cezalandırması hususunda baskı yapıyordu. Bu meseleye, Hz. Ali'nin halife seçilmesine karşı olan Hz. Aişe, Hz. Talha ve Hz. Zübeyir de dâhil olunca, aralarında Talha ve Zübeyr'in de olduğu ve 10.000 kişinin hayatını kaybettiği Camel Vakası yaşandı[517]. Bu hadiseden bir yıl sonra, Hz. Osman'ın kanını bahane ederek, kendisini Hz. Osman'ın varisi gören Muaviye'nin, mızrakların ucuna Kur'an ayetlerini takarak Hz. Ali'ye karşı geldiği Sıffın Olayı gerçekleşti. Sıffın Olayı'ndan sonra, "hariciler" olarak ortaya çıkan bir grubun mensubu, Hz. Ali'yi şehit etti[518].

Düşünce ve İslam (Doğuşu, Yayılışı, İlk Halifeler, İlk İhtilaflar, Emeviler ve Abbâsîler), 4. Basım, (Çev., Ziya Nur Aksungur), Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2010, s. 251.

511 İbnü'l-Esir, **El Kamil Fi't-Tarih Tercümesi**, Bahar Yayınları: 2/298-304; Mehmet Çelik, "İslam Tarihinde…", s. 31.

512 İbnü'l-Esir, **El Kamil Fi't-Tarih Tercümesi**, 3/84; Mehmet Çelik, "İslam Tarihinde…", s. 31-32.

513 İbnü'l-Esir, **El Kamil Fi't-Tarih Tercümesi**, 3/84.

514 Arayancan, s. 13-14.

515 İbnü'l-Esir, **El Kamil Fi't-Tarih Tercümesi**, 3/156-158; Mehmet Çelik, "İslam Tarihinde…", s. 33-34.

516 İbn Kesîr, **El Bıdaye Ve'n-Nihaye**, Çağrı Yayınları: 7/365-369.

517 İbnü'l-Esir, **El Kamil Fi't-Tarih Tercümesi**, 3/209-226; İbn Kesîr, **El Bıdaye Ve'n-Nihaye,** 7/371-377; Mehmet Çelik, "İslam Tarihinde…", s. 38-39.

518 İbn Kesîr, **El Bıdaye Ve'n-Nihaye**, 7/409-416; İbnü'l-Esir, **El Kamil Fi't-Tarih Tercümesi**, 3/209-226; Mehmet Çelik, "İslam Tarihinde…", s. 40-44.

Hz. Osman ile Hz. Ali'nin şehit edilmeleri, İslam dünyasını Sünnilik ve Şiîlik olmak üzere siyasi iki mezhep arasında böldü[519]. Bu bölünme, Muaviye döneminde Hz. Ali'nin oğlu Hz. Hüseyin'in acı bir şekilde şehit edilmesiyle, günümüze kadar sürecek onulmaz bir yaraya dönüştü. Bu olayla birlikte, İslam'ın ayrılmaz iki parçası olarak, aynı dini mesajın farklı birer yorumundan ibaret olan Sünnilik ile Şiîliği[520], idari, siyasi ve içtimaî açıdan farklılık arz eden bir mahiyete bürüdü[521]. Süreç içerisinde bu mezhepler, kendi içlerinde îtikâdi ve fıkhî açıdan farklı kollara bölündü. Haşhaşiler de, Şiîliğe bağlı bir kol olan İsmâilîyye'ye bağlı olarak ortaya çıktı.

İsmail b. Cafer es-Sadık'a nispet edilerek varlığını günümüze kadar sürdüren İsmâilîyye[522], imamet meselesini dinin temel unsuru sayıp ve peygamberlerin, günahlardan münezzeh olan masum bir imam tayin etmesi gerektiğini savunan radikal Şiî koludur. Bu grup, İmam Cafer el Sadık'ın 762 yılındaki ölümünün ardından, en büyük oğlu İsmail'in imam olması gerektiğini savunan gruptur. İsmaililer, İsmail'in babası hayattayken ölmediğini, babası İmam Cafer el-Sadık'ın O'nu Abbasi iktidarına karşı korumak için takiyye yaparak O'nu ölmüş gösterdiğini düşünüp, O'nun mehdi olduğunu iddia ederek babasından sonra imamet hakkının İsmail'de olduğuna inanmaktadırlar. Bu grup, mehdi olarak gördükleri, İsmail'in bir takım kerametler göstererek[523], mehdiliğini ispat ettiğine inanmaktadırlar. Bu grup, ilk İsmaililiğin ortaya çıkışından sonraki bir buçuk asır süresince, gizli bir şekilde teşkilatlanmışlardı. Fatımi Devleti'nin teşekkül etmesiyle birlikte güçlenen bu akım, Fatımi halifesi el-Muntasır'ın 1094'te ölmesiyle Nizariler ve Mustaliye İsmailileri olarak ikiye ayrıldılar. Nizariler, halife Muntasır'ın ölümünden sonra, halifenin büyük oğlu Nizar'ın halife olmasını destekleyen grup olarak kendini ayırdı[524]. İşte, Haşhaşi Örgütü'nün kurucusu Hasan Sabbah da, İsmaili mezhebinin Nizari koluna bağlı bir şahıs olarak ortaya çıktı.

---

[519] Julius Wellhausen, **İslamiyetin İlk Devrinde Dinî-Siyasî Muhalefet Partileri**, (Çev., Fikret Işıltan), Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1996, s. 89.
[520] Farhad Daftary, **İsmaililer: Tarihleri ve Öğretileri**, (Çev., Ahmet Fethi), Alfa Yayınevi, İstanbul, 2017, s. 72.
[521] Sabri Hizmetli, "İtikadî İslam Mezheplerinin Doğuşuna İçtimaî Hadiselerin Tesirleri Üzerine Bir Deneme" **Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Cilt: 26, Sayı:1, Ankara, 1984, s. 655.
[522] Mustafa Öz-Mustafa Muhammed eş-Şek'a, "İsmâiliyye", **TDVİ,** Cilt: 23, İstanbul, 2001, s. 128.
[523] Alaaddin Atamelik Cüveyni, **Tarih-i Cihangüşa**, (Çev., Mürsel Öztürk), Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2013, s. 527; Muzaffer Tan**, İsmailiyyenin Teşekkül Süreci**, (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2005, s. 26 ve 30; Şehbenderzâde Ahmed Hilmi, s. 371.
[524] Bernard Lewis, **Haşhaşiler**…, s. 65; Alaaddin Atamelik Cüveyni, s. 542-542.

Hasan Sabbah, İran'da bir dâi olarak çalışırken, 1090 yılında Alamut Kalesi'ni ele geçirerek, İran ve Suriye'de Nizari İsmaili Devleti'nin temellerini attı[525]. Hasan Sabbah, Alamut Kalesi merkezli kurduğu örgütü o döneme kadar emsali görülmemiş bir sistemle teşkilatlandırarak, dönemin en güçlü devletlerine karşı mücadeleler gösterdi. Hasan Sabbah, kendine dini bir misyon yükleyerek buluğ çağlarından itibaren eğittiği müritlerine ilahi bir misyonun temsilcisi olduğu söylüyordu[526]. Marco Polo'ya göre Sabbah, afyon içirdiği müritlerine, Alamut Kalesi'nde inşa ettirdiği bahçelere gönderip, emirlerinin yerine getirilmesi halinde sonsuza kadar bu cennet bahçelerinde kalacaklarını vaat ediyordu. Ebedi bir cennet hayali ve inancıyla hareket eden bu müritler[527], Sabbah'ın verdiği en zorlu görevleri ölmek pahasına yerine getirmekten imtina etmiyorlardı. Öyle ki, müritler aldıkları suikast görevinde, vazifelerini icra ederken ölmeyi arzu ediyorlardı[528]. Bu vazifeleri yerine getirirken, sağ olarak kurtulmak, müritler için bir utanç vesilesiydi. Çünkü onlar görev başında ölüp, bir an önce şeyhlerinin kendilerine vaat ettiği cennete gitmek istiyorlardı[529]. Emrindeki müritlere, inançlarının bir parçası olarak takiyyeyi emreden Sabbah onlara, kimliklerini açık etmemeyi ve hedeflerine ulaşma noktasında her türlü takiyyeyi yapmalarını emrediyordu[530]. Bu anlayış ve yapılanmayla Selçuklu gibi dönemin en muktedir devletine karşı önemli başarılar elde eden ve Alparslan, Nizamülmülk, Melikşah gibi önemli devlet adamlarına suikast düzenleyen bu terör örgütü, dönemin korkulu rüyası haline geldi[531].

Tapınak Şövalyeleri ile Haşhaşilerin ilişkilerinin tam olarak ne zaman, ne şekilde başladığı bilinmemektedir. Ancak, Haçlıların Suriye bölgesinde gittikçe artan güç ve nüfuzları, bu dönemde burada bulunup, İslam devletlerine karşı hem ideolojik hem de askeri mücadele gösteren ve bu uğurda her türlü politikayı mubah kabul eden Haşhaşileri[532], Haçlılarla bir ittifak yapma düşüncesine sevk ettiği açıktı[533].

---

[525] Daftary, s. 459.
[526] Bernard Lewis, **Haşhaşiler**…, s. 79-81.
[527] **The Book of Ser Marco Polo: The Venetian Concerning the Kingdoms and Marvels of the East**, Translated and Edited, with notes, by Colonel Sir Henry Yule, John Murray, Almerable Street, London, 1903, s. 140-141.
[528]Bernard Lewis, s. 22.
[529] **The Book of Ser Marco Polo…,** s. 143-15.
[530] Reşîdü'd-Din Fazlullah, **Cami'ü't-Tevarih: Selçuklu Devleti**, (Çev., Erkan Göksu-H. Hüseyin Güneş) Selenge Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 2011, s. 156; Bernard Lewis, s. 18.
[531]Nizamü'l-Mülk, **Siyasetname,** (Çev., Mehmet Taha Ayar), 5. Basım, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2009, s. 310 ve 324. Osman Turan, **Selçuklular Tarihi ve Türk-İslam Medeniyeti**, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1993, s. 218-219 ve 319-322; Reşîdü'd-Din Fazlullah, s. 156.
[532] Sharan Newman, **The Real History Behind the Templars**, Berkley Books, New York, 2007, s. 151.

Haçlıların Dımaşk bölgesini işgal etmeye yönelik politikaları ve Haşhaşilerin buna dâhil olmak istemesi, Haşhaşilerin Haçlılarla bir ittifak gerçekleştirmenin zemini arayışı içinde olduklarını gösteriyordu. Haşhaşiler üzerine Batılı anlamda ilk ciddi çalışmaları yapan 19. yüzyıl Avusturyalı müsteşrik Joseph Von Hammer'in, Haçlıların, Kudüs Kralı II. Baudouin döneminde Suriye'ye yönelik politikasına dair anlattığı bir olay, Haşhaşi-Tapınak Şövalyeleri ilişkisine dair bir ipucu vermektedir. Buna göre; Haşhaşi dâisi Ebulvefa, Kudüs Kralına gelerek, Müslüman emirlerin Cuma namazında olacağı bir gün, onları kuşatarak Dımaşk şehir kapılarını haçlı ordularına açabileceklerini ifade etti. Bu sayede, Haçlıların Dımaşk'ı kolayca ele geçirebileceğini belirtip, karşılığında Sur şehrinin kendilerine verilmesini talep etti. Hammer, Kudüs kralı II. Baudouin'i böyle bir anlaşma yapması için, Tapınak Şövalyeleri'nin ilk Büyük Üstadı Hugh de Payens'in ikna ettiğini belirtir[534]. Hammer'in tarih vermeyip anlattığı bu hâdise, Haçlıların Dımaşk'a yönelik işgal politikasını tasarladıkları 1128 tarihinde cereyan etmiş olmalıdır[535]. Bu olay, Tapınak Şövalyeleri'nin kuruluşlarının ilk dönemlerinde Haşhaşi Örgütü'nün varlığından haberdar olduklarını gösterir fakat aralarındaki ilişkinin boyutunu açıklamaya yetmez.

Tapınak Şövalyeleri ile Haşhaşilerin doğrudan temasları, mevcut kaynaklara göre, 1152 yılında Haşhaşilerin, Trablus Kontu Raymond'a düzenledikleri bir suikast sonucu meydana gelmişti[536]. Haşhaşilerin ortada hiçbir sebep yokken Raymond'u öldürmeleri, Tapınak Şövalyeleri'ne intikam için bölgeye müdahale zemini oluşturdu. Bu olay neticesinde bölgeye giden Tapınak Şövalyeleri, burada cinsiyet ayırımı yapmaksızın herkesi katlettiler ve akabinde Haşhaşileri yıllık 2000 Bizans bazenti haraç ödemeye mahkûm ettiler[537]. Nitekim Raymond suikastının altında yatan sebepler de bir türlü aydınlatılamadı[538]. Kaynakların aktardığı bu olay, Tapınak Şövalyeleri ile Haşhaşilerin ilk somut münasebetleri gibi görünmektedir. Ancak şunu ifade etmek gerekir ki, Raymond ortada hiçbir gerekçe yokken

---

[533] Cahen, s. 128.
[534] Joseph Von Hammer, **Doğu Kaynaklarından Haşhaşilerin Esrarlı Tarihi**, (Çev., Ahmet Aydoğan), Say Yayınları, İstanbul, 2017, s. 187.
[535] William of Tyre, C. 2, s. 40.
[536] William of Tyre, C. 2, s. 403; Marshall G. S. Hodgson, **The Orders of Assassins: The Struggle of the Early Nizarî İsmâîlîs against the İslamic World**, Published bu Mouton, The United States of America, 1955, s. 187.
[537] Edward Burman, **The Assassins**, The Aqurian Press, Printed and Bound in Great Britain, 1987, s. 123; Bernard Lewis, **Haşhaşiler**…, s. 23.
[538] Daftary, s. 534; Nadir Karakuş, **Haçlı Seferlerinde Haşhaşîler**, Mana Yayınları, İstanbul, 2018, s. 100.

öldürülmüştü. Ayrıca elimizdeki hiçbir kaynak, Tapınak Şövalyeleri ile Raymond'un iyi ilişkiler içerisinde oldukları yönünde bilgi vermemektedir. Yani Haşhaşiler'in Raymond'u öldürmesi ne kadar anlamsızsa, Tapınak Şövalyeleri'nin O'nun kan davasını gütmesi de o kadar anlamsız görünmektedir. Ancak şu gerçeği göz ardı etmemek gerekir ki, Haşhaşilerin sebebiyet verdiği bu suikast, en çok Tapınak Şövalyeleri'ne yaradı. Tapınak Şövalyeleri bu olayla hem bölgeye müdahale etme düşüncesini meşrui bir zemine oturttu, hem de Haşhaşilerden cüzî bir rakam da olsa, yıllık 2000 Bizans bazenti almaya başladı.

Tapınak Şövalyeleri ile Haşhaşiler arasındaki en dikkat çekici ilişki, 1173 yılında yaşanan bir hâdiseyle ortaya çıkmaktadır. Haçlı kronikçisi Surlu William'ın aktardığı bilgilere göre, Haşhaşi lideri Sinan, Kudüs kralı Amalric'e Abdullah adında bir elçi gönderdi. Elçi, Şeyhinin gizli mesajını getirdiğini söyleyerek Kral Amalric'in huzuruna çıktı. Kralın huzuruna çıkan elçi, şeyhinin, kale komşuları olan Tapınakçı Kardeşlerin kendilerinden aldıkları yıllık 2000 Bizans bazenti olan haracı kaldırmaları halinde, maiyetindeki 60.000 kişilik orduyla Hristiyanlığa geçip vaftiz olacaklarını ve bölgedeki Müslümanlara karşı kendileriyle stratejik ortaklık yapacaklarını ifade etti. Kral bu durumu çok olumlu karşıladı[539] ve Tapınakçılara ödenen yıllık haracı kendi hazinesinden karşılayacağını bildirip, müzakerelerin başlatılması yönünde emrini verdi. Ancak Tapınak Şövalyeleri, bu ortaklığa ciddi anlamda karşı çıktı. Tapınakçılar, kralı bu kararından vazgeçirmeye çalıştı. Ancak kral, bu ortaklığın gerçekleşmesi hususunda gereken her şeyin yapılacağını söyledi ve Tapınak Şövalyeleri'nin bu ittifaka karşı çıkmalarına hiçbir şekilde aldırış etmedi. Kral Amalric'ten, böyle bir ittifakın gerçekleşmesinin iki taraf açısından yararlı olacağı meyanında yanıt alan elçi Abdullah, kralın mesajını Şeyhi Sinan'a iletmek üzere, Kral Amalric'in korumaları eşliğinde yola çıktı. Ancak elçi, Trablus sınırlarına girdiği anda, Tapınak Şövalyeleri Örgütü'ne bağlı Walter du Mesnil adında bir üye tarafından öldürüldü. Elçinin öldürülmesi olayı, kral tarafından kısa süre sonra öğrenildi. Kral, bu olay karşısında yoğun bir tepki gösterip, olayın araştırılması emrini verdi. Kısa süre sonra, olayın failinin Tapınak Şövalyeleri'ne bağlı bir üye

[539] Bernard Hamilton'a göre Kral Amalric, Haşhaşilerin ittifak önerisini, Mısır'a 1173 tarihinde gerçekleştireceği seferi düşünerek kabul etmişti. Buna göre Amelric, Mısır'a düzenleyeceği seferde Haşhaşileri de dâhil edip, onların Mısır yönetimiyle düşmanlıklarından faydalanarak askeri güçlerinden de istifade etmeyi düşünüyordu. Bkz. Bernard Hamilton, "The Templars, the Syrian Assassins and King Amalric of Jerusalem", **The Hospitallers, the Mediterranean and Europe**, Edited by Karl Borchardt-Nicolas Jaspert-Helen J. Nicholson, Published by Ashgate Publishing Company, England, 2007, s. 20.

olduğunu öğrendi. Kral derhal Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün Büyük Üstadı Eudes de Saint Amand'ı çağırtıp bu olayın hesabını sorarak zanlının derhal kendilerine teslim edilmesini istedi. Ancak Tapınak Büyük Üstadı Saint Amand, bunun mümkün olmayacağını, kendisine bağlı bir üye olan zanlının, örgüt tarafından yargılanacağını belirtip, Papa'nın hükmünü referans göstererek, örgüte bağlı herhangi bir üyeyi, kimsenin yargılayamayacağını ifade etti. Bu durum karşısında büyük bir öfkeye kapılan kral, derhal kurmaylarını toplayarak örgüte yönelik bir değerlendirme yaptı ve Büyük Üstad'ın karşı çıkmasına rağmen, askerlerini gönderip elçinin katili Tapınak Örgütü üyesini cezalandırdı. Bu olay nedeniyle Kral Amalric, Haşhaşi lideri Sinan'a defalarca elçiler gönderip bu olayın sorumlusu olmadığına inandırsa da, böyle bir ittifak girişimi bir daha yaşanmadı[540]. Tapınak Şövalyeleri, bu olaydan sonra, özellikle Doğu Latin Hristiyanlığı'nda güvenirlilik ve samimiyet açısından ciddi anlamda sorgulanmaya başladı[541].Tapınak Şövalyeleri'nin gerçekleştirdiği bu elçi suikastı, şüphesiz Kral Amalric'in otoritesini derinden sarstı. Bu olayla birlikte, Tapınak Şövalyeleri'ne karşı hiçbir otoritesinin olmadığı anlaşıldı[542].

Surlu William, Tapınak Şövalyeleri ile Haşhaşiler arasından yaşanan elçi meselesini bu şekilde aktarır. Peki, Tapınak Şövalyeleri, Haşhaşi elçisini niçin öldürmüştü? Surlu William'ın dediği gibi, Tapınakçılar, kendilerine bu örgütten gelen yıllık 2000 bezantlık haraçtan mahrum kalmamak için[543], yani ekonomik kaygıyla mı elçiyi öldürmüşlerdi? Ya da Walter Map'ın iddia ettiği gibi bu suikast, dini saiklerle, yani, Haşhaşilerin din değiştirme talebinin Tapınakçılar tarafından samimi bulunmaması yüzünden mi gerçekleştirildi[544]? Haçlıların ve Haşhaşilerin ortak düşmanları olan Müslümanlara karşı böyle bir ittifak söz konusuyken, Müslümanlara karşı mücadeleyi en büyük ideal olarak benimsemiş Tapınak Şövalyeleri, bu ittifaktan niçin rahatsız olmuşlardı? O dönemde 60.000 kişilik bir üyeden oluşan ve dönemin İslam devletlerine karşı ciddi bir tehdit oluşturan Haşhaşilerle ittifak, Tapınak Şövalyeleri idealine hizmet edecekken, Tapınak Şövalyeleri buna niçin müsaade etmemişti?

---

[540] William of Tyre, V. 2, s. 392-394; Walter Map, s. 33; aynı bilgi için bkz. Marino Sanudo Torsello, **The Book of the Secrets of the Faithful of the Cross: Liber Secretorum Fidelium Crucis**, Translated by Peter Lock, Routledge Taylor&Francis Group, London and New York, 2011, s. 272-273; Hammer, s. 244; Daftary, s. 558; Newman, s. 152; Morton, s. 35; Hodgson, s. 204; Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi,** C. 2, s. 331-332.

[541] Read, s.161-162.

[542] Michaud, s. 408.

[543] William of Tyre, C. 2, s. 394.

[544] Walter Map, s. 33.

Haşhaşi suikastının gerçek sebebinin aydınlatılamaması, bu konuyla ilgili görüldüğü üzere, başta o dönemin yazarlarının zihinlerini meşgul etmiş ve herkes olayı farklı bir nedenle açıklamıştı. William, olayı, Tapınakçıların para hırsı ve tamahkârlığına bağlayarak Tapınakçıların, Haşhaşilerden aldığı yıllık 2000 bezantlık haracı kaybetmemek için elçiyi öldürdüklerini belirtmektedir. Ancak şunu ifade etmek gerekir ki, bu olay bu kadar basit bir nedenle açıklanmayacak kadar mühim görünmektedir. Zira o dönem, Avrupa'nın en büyük ekonomik gücü haline gelmiş, kraliyet hazinelerinin idaresini yürüten bir örgütün, yıllık 2000 bezant gibi cüzî bir rakamı kaybetmemek adına[545], kendilerine karşı oluşacak önyargıyı göze alıp böyle suikastı gerçekleştirmeleri, akla yatkın gelmemektedir. Ayrıca Kral Amelric'in Haşhaşilerin Tapınak Şövalyelerine ödediği yıllık 2000 bezantlık haracı kendi kaynaklarından ödemeyi taahhüt etmesi de[546], William'ın Tapınakçıların bu suikatı para için yaptıkları yönündeki açıklamasını da zayıflatmaktadır.

Walter Map'ın olayla ilgili değerlendirmesine gelince, O da, Tapınakçıların, Haşhaşiler'in din değiştirme konusundaki samimiyetlerine güvenmedikleri için böyle bir olayı gerçekleştirdiklerini belirtmektedir. Venedikli seyyah Marino Sanudo Torsello da, Walter Map'ın bu konuya dair açıklamalarına benzer bir yaklaşım sergilemektedir. Torsello, Haşhaşi lideri Sinan'ın Kral Amelric'le ilişki kurmadan önce İncil ve Pavlos'a dair ciddi okumalar yaptığını belirterek, Haşhaşi lideri Sinan'ın Hristiyanlığa dair yaptığı araştırma ve okumalar neticesinde, Hz.Muhammed'in öğretilerinden hızla uzaklaştığını ve Hristiyanlık öğretilerilerini hızla benimseyerek Haçlılarla birlikte Hristiyanlık adına mücadele etmeye karar verdiğini belirtmektedir[547]. Tudelalı Benjamin adlı seyyah da bu meyanda bir açıklama getirerek 1170 yılında Trablus'da meydana gelen bir depremi anlatırken Haşhaşilerden bahsetmiş ve onların Müslüman olmadıklarını dile getirmiştir[548]. Bu açıklamalar William'ın açıklamalarına göre daha mantıklı görünse de, Tapınakçıların bölgede Müslümanlarla kurdukları iyi ilişkiler[549], suikastı böyle bir kaygıyla gerçekleştirmeyeceklerini izah etmektedir. Mesela Arap tarihçisi Usame İbn

[545] Peter W. Edbury, "The Old French William of Tyre, the Templars and the Assassin Envoy", **The Hospitallers, the Mediterranean and Europe**, Edited by Karl Borchardt-Nicolas Jaspert-Helen J. Nicholson, Published by Ashgate Publishing Company, England, 2007, s. 26, 32.
[546] William of Tyre, C. 2, s. 392-394; Edbury, "The Old French William of Tyre…", s. 25.
[547] Torsello, s. 272-273.
[548] Hamilton, s. 19.
[549] İbn Esir, Haçlılar içerisinde, Tapınak Şövalyeleri'nin Müslümanlarla olumlu ilişkiler kurduklarını belirtir. Bkz. Er, s. 147.

Munkız'ın yaşadığı bir hâdise[550], Tapınakçıların o Müslümanlarla iyi ilişkiler kurduklarını bu suikastı dini saiklerle gerçekleştirmeyeceklerini göstermektedir. O halde Tapınak Şövalyeleri, görünürdeki davaları için faydalı olma ihtimali yüksek bir ittifakı niçin engellemişlerdi? Bizim bu olayla ilgili kanaatimiz, Tapınakçıların bu olayı tamamen siyasi bir kaygıyla, stratejik bir hamle olarak gerçekleştirdikleri yönündedir. Nasıl mı?

Tapınak Şövalyeleri o dönemde, kendilerini Haçlı savaşlarının en öncü neferi ve mukaddes bir davanın temsilcileri olarak görüp, sadece Papa'ya bağlı bir örgüt olarak, kimseye hesap vermeden, diledikleri şekilde hareket ediyorlardı. Ancak bu, sadece görünürdeydi. Çünkü Tapınakçılar, bu süreç içerisinde mukaddes davalarıyla örtüşmeyecek şekilde, çıkar anlayışına dayalı bir davranış sergiliyorlardı. Haçlı seferleri artık onlar için, bölgedeki varlıklarını meşru bir zemine oturtan bir vesile gibi görünüyordu. Bu dönemde Tapınakçılar, Haçlı kontlarının Müslümanlara karşı düzenledikleri seferlere, çıkarlarına aykırı olduğu takdirde katılmayıp, aksine, Müslüman devletlerle Haçlı ordularına karşı ittifak dahi yapıyorlardı. (Mısır Seferi buna örnektir)[551] Yani Tapınakçıların Haçlı davası diye bir ideali nerdeyse kalmamıştı. En büyük hedefleri, bölgede kendilerine yönelik kurdukları güç dengesini pekiştirmek, en azından korumaktı. Haşhaşilerin Kral Amalric'e önerdiği ittifak teklifi, Tapınakçıların bu güç dengesini ciddi anlamda sarsacaktı. Çünkü Tapınakçılar, Kudüs Kralı Amalric'le anlaşamıyor ve iki taraf sürekli ihtilaf yaşıyordu. Muhtemelen Kral Amalric de, Haşhaşilerin bu teklifini, bir açıdan, kendisinden bağımsız hareket eden Tapınakçıları güç dengesinde daha etkisiz kılmak amacına yönelik bir girişim olarak görüyordu. Tapınakçılar kuvvetle muhtemel bunun farkındaydı ve buna izin vermek istemiyorlardı. Tapınak Şövalyeleri'nin, Hospitaller ile de çoğu zaman bir çatışma halinde olduklarını görüyoruz[552]. Hospitallerle yaşadıkları rekabete, yeni bir örgütün eklenmesi, şüphesiz

[550] Usame İbn Munkız'ın bizzat kendi kalemiyle aktardığı hâdiseye göre, bir gün namaz kılmak için Mescid-i Aksa'ya gider. Yüzünü kıbleye dönüp tam namaza başlayacakken, Frenk bir vatandaşın hızla yanına gelerek sert bir şekilde yönünü Hristiyanların kıblesine doğru çevirip, gerçek kıblenin bu yönde olduğunu ve burada namaz kılacaksa, Hristiyan kıble yönüne doğru dönmesi gerektiğini belirtir. İbn Munkız, tekrar İslam'ın kıblesine doğru yönelip tekrar namaza başlayacakken aynı Frenk bu kez daha şiddetli bir şekilde benzer tepkiyi gösterir. Bu olay üzerine Usame İbn Munkız ile Frenk vatandaş tartışmaya başlar, bu olaya şahit olan bir grup Tapınak Şövalyesi, olaya müdahale edip, Hristiyan vatandaşı tartaklarlar ve Usame İbn Munkıza, dilediği gibi ibadetini gerçekleştirebileceğini belirtip, kendisiyle arkadaş olurlar. Bkz. Usama İbn Munqıdh, s. 49.

[551] Tapınak Şövalyeleri, 1168 yılında Kudüs Kralı Amalric tarafından Mısır'a yönelik düzenlenen sefere krallığın bu yöndeki resmi politikasını beğenmeyerek katılmamışlardı. Bkz. Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi,** C. 2, s. 262.

[552] Hitti, s. 875; Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi,** C. 2, s. 262.

Tapınakçıların politikalarına ciddi bir tehdit yaratacaktı. Yani Tapınak Şövalyeleri'nin Haşhaşi elçisine gerçekleştirdikleri bu suikast, ekonomik ve dinî saiklerle gerçekleştirilmiş bir suikast değildi. Kanaatimizce örgütün bölgedeki çıkarları bağlamında gözettiği dengeyi korumak amacıyla gerçekleştirilmiş bir suikasttı.

Evet, Tapınak Şövalyeleri ile Haşhaşiler ilişkisi bağlamında yaşanan bu elçi suikastı olayı, iki örgüt arasındaki ilişkilerin çok daha derin olduğu izlenimini vermiştir. Peki, bu iki örgüt arasında bir işbirliği söz konusu olabilir miydi?

Aslında Tapınak Şövalyeleri ile Haşhaşileri, gerek kurumsal açıdan, gerekse dinî-askeri bir karaktere sahip olmaları ve gerekse kendi dinlerine bağlı olarak geliştirdikleri ideoloji açısından mukayese ettiğimizde, birçok benzer noktayla karşılaşırız. Tarihçi James Wasserman, Aziz Bernard'ın "Yeni Şövalyeliğe Övgü" adlı risaleyle, Tapınak Şövalyeleri için uygulamaya koyduğu ideolojinin, daha önce Hasan Sabbah'ın kendi örgütü için tasarladığı cihat anlayışına dayalı ideolojiyle çok benzer olduğunu belirtir[553]. Başka bir tarihçi, Müslümanlarla iyi ilişkiler kuran Tapınak Şövalyeleri'nin ilk dönemlerde, Hasan Sabbah ile irtibata geçerek örgütün gizliliğine dair bazı parola ve işaretleri öğrenerek örgüt yapılarını ona göre tasarladıklarını iddia eder[554]. Ancak, bu yazarın kitabında anlattığı bu kısma referans göstermemesi, bu bilgiye ihtiyatlı yaklaşmayı zaruri kılmaktadır. Tarihçi Hammer de, iki örgüt arasındaki benzerliği, kurumsal açıdan, iki örgütün hiyerarşik yapısını mukayese ederek ortaya koyar. Buna göre, Haşhaşilerin hiyerarşi sisteminde bulunan refik (yoldaşlar), fedai (adanmış-ajanlar) ve lassik (gönüllüler) sınıfları, Tapınak Şövalyeleri'nde sırasıyla şövalyeler, silahşörler ve gönüllüler sınıflarına karşılık gelmekteydi[555]. Yine, Haşhaşilerin Dâi, Dâiel-Kebir[556] ve Şeyhü'l-Cebel'in Tapınak

---

[553] Wasserman, s. 164.

[554] Yazar buna örnek olarak, Tapınak Şövalyeleri'nin kullandığı ve günümüz masonlarının önemli bir sembolü olan, tokalaşırken başparmağın karşıdaki kişinin eline vurmasıyla karşıdaki kişiye kimliğin açıklanması uygulamasının, Haşhaşilere ait bir uygulama olduğunu ve Tapınak Şövalyeleri'nin buna benzer Haşhaşilerden gizlilik anlamında birçok şeyi örnek aldığını belirtir. Bkz. Er, s. 147-148.

[555] Hammer, s. 188; Alan Forey, **The Military Orders**…, s. 7; **The Assassins**, s. 124.

[556] Laurence Lockhart'a göre, Baş Dâi, ("Dâ'i'd-Du'ât") olarak da kullanılıp, Büyük Üstat anlamına gelmekteydi. Büyük Üstat olan Baş Dâi ya da Şeyhü'l-Cebel'in yardımcıları olarak Büyük Dâiler bulunurdu. Bunların her biri, bir bölgede görevli olan piskoposlara benzetilebilir. Bu "piskoposlar"ın hiyerarşik olarak altında, sıradan Dâ'îler bulunuyordu. Bütün bu mertebelere örgütün doktrin ve sırları tamamıyla öğretilmişti. Dâ'îlerin altındakiler Refîkler ("Yoldaslar") ve Lâsikler ("Taraftarlar")'di, (bu) iki derecedekilere Mezhebin esasları sadece kısmen öğretilmişti. Lâsikler'den sonra Fidâ'îler geliyordu, her ne kadar böyle ifade edebilirsek de, onlar en üstün derecede olanları, Katiller [= the Assassins (Hasîsîler): Katiller, Caniler]'di. Bkz. Laurence Lockhart, Hasan-ı Sabbâh ve Haşîşîler, (Çev., Prof. Dr. Süleyman Tülücü), **Atatürk Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi**, sayı: 26, Erzurum, 2006, s. 221.

Şövalyeleri'nde Rahip, Başrahip ve Büyük Üstada tekabül ettiğini eklemektedir. Hammer'in iki örgüt arasındaki benzerlik olarak dikkat çektiği bir husus da, iki örgüt üyelerinin giydiği kıyafetler konusundaydı. Hammer, Haşhaşilerin beyazın üstüne kırmızı renklerle işlenmiş kıyafetler giydiğini belirterek[557], Tapınakçıların da beyaz pelerinlerin üstüne kırmızı haç işlemeli kıyafetler[558] giydiğini vurgulamaktadır[559]. Hammer, Haşhaşilerin Asya'da inşa ettikleri kaleler ile Tapınak Şövalyeleri'nin Avrupa'da kurdukları "Tapınak Evleri" adlı kurumlarla, iki örgütün farklı coğrafyalarda benzer bir yapılanmaya sahip olduğunu belirtir[560]. Ancak Hammer'in en dikkat çeken yorumu, Tapınak Şövalyeleri'nin Haşhaşiler gibi siyasete müdahale eğilimleri ve gizli öğretilerinin Haşhaşilerle ciddi anlamda benzerlik gösterdiği yönündeki yorumudur[561]. Bernard Lewis de, Hammer'in, Cizvitler, İllimunati, Masonlar ve Fransız Milli Kongresi'nin hükümdar katilleriyle Haşhaşileri mukayese edip bu oluşumların birçok açıdan benzer yönlere sahip oldukları yönündeki açıklamasının büyük bir kabul gördüğünü aktarmaktadır[562].

Tapınak Şövalyeleri ile Haşhaşilerin gizli bir yapılanmaya sahip olmalarının yanı sıra, dönemin kaynaklarının bu konuda verdiği bilgilerin yetersiz kalması, ne yazık ki bu iki örgüt arasındaki ilişkinin boyutunu detaylandırmamızı engellemektedir. Ancak bu iki örgütün, gerek hiyerarşik açıdan gerekse askeri ve idari yapılanma açısından gösterdiği benzerlik, sorgulamaya değer bazı hususları gündeme getirmektedir. Aynı dönemde yaşamış ve farklı menşeli olup, yöntem olarak benzer bir ideolojiyle ortak düşmana sahip bu iki örgütün, bu kadar benzerlik taşıması, kanaatimizce tesadüfi bir durum değildir. Zira bu iki örgüt, aynı dönemde yaşamalarının yanı sıra, aynı coğrafyada faaliyetlerde bulunmuş, hatta sahip oldukları kalelerin bulunduğu konum açısından, birbirlerine komşu olmuşlardır[563]. Kaynaklar her ne kadar bu iki örgütün ağırlıklı olarak düşmanlığa dayalı bir ilişki kurduklarını belirtse de, zaman zaman bu iki örgütün işbirliğine dayalı bir ilişki

[557] Hammer, s. 188; Alan Forey, **The Military Orders**…, s. 7; **The Assassins**, s. 124.
[558] Beyaz Pelerin, Troyes Konsili'nde, Tapınak Şövalyeleri'nin masumiyetini, beyaz pelerin üstüne işlenmiş kırmızı haç da, örgütün şehadetini simgeleyen bir işaret olarak Papa III. Eugenius tarafından "Milites Templi" fermanıyla verilmişti. Bkz. William, s. 526; Willermus Tyrensis, s. 521; **Chroniques D'Amadi Et De Strambaldi,** s. 30; Campbell, s. 28; Fuller, s. 65; Aymeric De Peyrac, s. 65.
[559] Hammer, s. 160 ve 188; Burman, **The Assassins**, s. 124.
[560] Hammer, s. 188; Alan Forey, **The Military Orders**…, s. 7**.**
[561] Hammer, s. 160.
[562]Bernard Lewis, **Alamut Kalesi ve Hasan el Sabbah**, Nokta Kitap, İstanbul, 2012, s. 37; Bernard Lewis, **Haşhaşiler**…, s. 34; Hammer, s. 218-219.
[563] Bu konuyla alakalı ayrıntılı bilgi için bkz. Burman, **The Assassins**, s. 102 ve 125.

içerisinde oldukları muhakkaktır. Hatta Haşhaşi elçisinin Tapınak Şövalyeleri tarafından öldürülmesi, Hammer'e göre aralarındaki gizli işbirliğini ifşa etmemek adına yapılmış bir eylemdi[564]. Haçlı kronikçisi Joinville'nin, Fransa Kralı IX. Louis'in Akka'ya geldiği tarihte Haşhaşi elçisiyle aralarında geçen ve elçinin, Alman İmparatoru, Macar İmparatoru ve Mısır Sultanı'nın ve pek çoklarının hayatlarını Haşhaşi şeyhine gönderdikleri haraca borçlu oldukları yönündeki açıklaması[565], o dönemde Avrupa'yı bilmeyen Haşhaşilerin, bu coğrafyaya Tapınakçılar vesilesiyle ulaştığını düşündürüyor.

Evet, Tapınak Şövalyeleri ile Haşhaşiler arasındaki ilişki, farklı kaynakların aktardığı bilgilerin ışığına rağmen, tam olarak aydınlanamayacak kadar karanlık bir halde bulunmaktadır. Zira bu iki örgütün en önemli karakterlerinden biri olan gizlilik ve kapalılık özelliği, aralarındaki ilişki boyutunun da gizli ve kapalı bir seviyede olduğunu ciddi anlamda ima etmektedir. İki örgüt arasında ciddi olarak görülen kurumsal ve ideolojik benzerliklerin, bu örgütlerin işbirliğine dayalı bir ilişki biçimi geliştirmedikleri yönündeki alternatif yorumları ortadan kaldırmaya yetmektedir. Dünyanın ilk organize terör örgütü olarak nitelendirilen Haşhaşilerin İslam dünyasına yönelik politikaları, süreç içerisinde Tapınak Şövalyeleri'nin benzer politikaları Avrupa üzerinde gerçekleştirdiğini görmekteyiz[566]. Bu konuyla ilgili biz diyoruz ki, Birinci Haçlı Seferi esnasında Doğu'ya gelen Tapınak Şövalyeleri'nin kurucu kadrosu, o dönemde bölgede etkin olan Haşhaşileri öğrendi ve süreç içerisinde kendileriyle zaman zaman işbirliğine dayalı bir ilişki biçimi geliştirdi.

---

[564] Hammer, s. 244.

[565] Joinville'nin anlattığı olayın tamamı: *"Kral Akka'da ikamet ederken Dağ Şeyhinden elçiler geldi. Kral, ayinden döndüğünde onların huzuruna getirilmesini emretti. Daha sonra onları şu şekilde oturttu: En önde iyi giyimli ve gösterişli olan Emir, onun arkasında ise elinde birbirine girmiş üç tane hançer bulunan genç bir gılman vardı. Bu hançerler ise eğer emirin istekleri reddedilirse Krala karşı meydan okumanın bir simgesi demekti. Kral, Emire buraya ne amaçla geldiğini sordu ve Emir de güven mektubunu takdim ederek şunları söyledi: "Efendim beni size onu tanıyıp tanımadığınızı sormam için gönderdi." Kral ise onu tanımadığını ancak hakkında bazı şeyler duyduğunu söyledi. Bunun üzerine Emir: "Öyle anlaşılıyor ki siz benim Efendimi duymuşsunuz. Ben sizin, Efendimin dostluğunu kazanmak için, Alman İmpratoru'nun, Macar Kralının, Mısır Sultanının ve diğerlerinin yıldan yıla yaptığı gibi sahip olduklarından çoğunu ona göndermemenize çok şaşırdım, çünkü bu saydıklarımın hepsi kesinlikle bilirler ki yaşamlarını benim efendimi memnun edebildikleri ölçüde sürdürebileceklerdir. Eğer bunu yapmak sizin için uygun değilse, o zaman Efendimin Tapınakçılara ve Hospitallere ödemesi gereken vergi borcunun affedilmesini sağlayın ve Efendim de sizi rahat bıraksın*." Bkz. Jean de Joinville, **Bir Haçlının Hatıraları**, s. 203.

[566] Wasserman, s. 148.

İKİNCİ BÖLÜM

TAPINAK ŞÖVALEYELERİ'NİN DÜŞÜŞÜ

Avrupa'dan Kudüs'e gelen hacı adaylarına konforlu bir seyahat ortamı sağlamak ve Haçlıların Müslümanlardan aldıkları Kudüs'ü savunmak amacıyla kurulan Tapınak Şövalyeleri, Papalığın muazzam desteğiyle, çok kısa bir süre içerisinde, büyük bir gelişme kaydederek bölgede çok etkili bir yapı haline geldi. Tarihçiler, Tapınak Şövalyeleri'nin kuruluş felsefesi ile kuruluşundan hemen sonra kaydettiği gelişim arasındaki paradoksu tartışırken, uluslararası bir hüviyet kazanmış böyle bir teşkilatın ani düşüşü, yeni çelişkileri beraberinde getirdi. Kuruluşu ve ani yükselişinin perde arkasındaki olaylar gizemini korurken, ani düşüşü de, örgüt tarihinde yeni bir sır perdesini meydana getirdi. Papalık tarafından, belki de dünya tarihinde eşi benzeri görülmemiş bir şekilde desteklenen Tapınak Şövalyeleri, askerî, dinî ve ekonomik açıdan, Ortaçağ tarihinin en muktedir dinî-askeri kuruluşu haline geldi. Yıkılışından çok kısa bir zaman önce bile, askerî ve ekonomik açıdan Papalığın ve dünyevî otoritelerin en büyük dayanağı olduğu anlaşılan Tapınak Şövalyeleri, birkaç yıl içerisinde ilga edildi. Ortaçağ'ın en güçlü örgütü kabul edilen Tapınak Şövalyeleri'nin bu ani düşüşü, bu örgütün yıkılışına dair soru işaretlerini de beraberinde getirdi. Tapınak Şövalyeleri niçin ani bir kararla feshedilip resmi olarak ilga edildi? Tapınak Şövalyeleri'nin ilga edilmesinin perde arkasında yatan nedenler nelerdi? Papalık, büyüttüğü ve zaman zaman güçlü imparatorlara karşı dahi himaye ettiği bu yapının arkasında neden durmadı? Tapınak Şövalyeleri'ne isnat edilen suçlar nelerdi ve bu ithamların doğruluk payı neydi? Bu sorular, Tapınak Şövalyeleri'yle ile ilgili yaptığımız çalışmada, bu bölüm için, zihnimizi en fazla kurcalayan sorular olmuştur. Dolayısıyla bu bölümde amacımız, Tapınak Şövalyeleri'nin ani düşüşü ve yıkılışına dair zihnimizi kurcalayan bu sorulara, mevcut veriler ışığında cevap aramaktır.

2.1 XIV. YÜZYILDA FRANSA KRALLIĞI İLE PAPALIK ARSINDAKİ İLİŞKİLER

XIII. yüzılın son çeyreği ile XIV. yüzyılın ilk çeyreğinde, Hristiyan Avrupa toplumunda, Kilise-Fransa Krallığı merkezli, önemli gelişmeler yaşandı. Bu döneme kadar Kilise, Hristiyan toplumunun en üst dinî otoritesi kabul ediliyordu. Bu üstünlük, Papaların zaman zaman dünyevî otoriteyi temsil eden krallara, krallık

tacını giydirip onların meşruluğunu onaylamasıyla birlikte siyasî anlamda da kendini gösteriyordu[567]. Ortaçağ'ın genelinde, Tanrı'nın yeryüzündeki temsilcisi olarak kendini dinî-dünyevî bütün güçlerin üstünde gören ve kendisine itaat etmeyen her türlü otoriteyi aforoz silahıyla kontrol altında tutmaya çalışan Kilise[568], XIV. yüzyılın ilk dönemlerinde, Fransa'da yaşanan gelişmelerle birlikte, bu anlamda sorgulanır bir hale geldi. Bu süreç ise, IV. Philip'in Fransa Krallık tahtına oturmasıyla başladı. Philip'in Fransa Krallığı'nı, dönemin en muktedir monarklığı haline getirme ideali doğrultusunda benimsediği politikalar, her türlü hâkimiyeti, kayıtsız şartsız kendinde gören Kiliseyi rahatsız etmeye başladı. Philip'in politikalarını kendi otoritesine bir tehdit olarak gören Kilise, o dönemin Fransa Krallığı'yla çetin bir mücadeleye girişti. Dini ve dünyevî iki otorite arasında meydana gelen bu savaş, Tapınak Şövalyeleri'nin bundan sonraki geleceğinde önemli gelişmeler yarattı.

2.1.1 Kılıç ile Âsâ'nın Mücadelesi

1285 yılında, 17 yaşında Fransa krallık tahtına oturan IV. Philip[569], kaynakların belirttiğine göre sadık, dindar, otoriter ve idealist bir kraldı. Döneminin politik şartlarını iyi analiz edebilme yeteneğine sahip olan Philip, bir siyasetçide olması gereken birçok özelliğe sahipti. Yakışıklı oluşu ve dürüstlüğüyle kendisine "fair (adil-dürüst)" unvanı verilmişti. İdealist bir kral olarak, en büyük amacı, Fransa'yı döneminin en güçlü krallığı haline getirmekti[570]. Philip, Fransa krallık tahtına oturur oturmaz, gerek ekonomik gerekse siyasî açıdan uyguladığı politikalarla, Fransa krallığını siyasî, ekonomik ve askerî açıdan ayakta tutmaya

[567] Bu hususta en dikkat çeken örneklerden birisi, Şarlman'ın dönemin papası tarafından 25 Aralık 800 tarihinde tac giydirilme hadisesidir. Bkz. Henri Pirenne, **Hz. Muhammed ve Charlemagne**, (Çev., Mehmet Ali Kılıçbay), 2. Baskı, İmge Kitabevi, Ankara, 2006, s. 271; Ahmet Hikmet Eroğlu, "Hristiyanların Bölünme Sürecine Genel Bir Bakış", **Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Cilt: 41 Sayı: 1, Ankara, 2000, s. 316.

[568] Dünyevi otoritelerin papalar tarafından aforoz edilip siyasi meşruiyetlerini yitirmelerine dair en dikkat çeken örneklerden birisi, İmparator IV. Henry'nin Papa VII. Gregory tarafından aforoz edilmesidir. Tarihsel süreç içerisinde bu duruma örnek teşkil eden muhtelif durumlar da söz konudur. Bu örnekler içinde, Fransa kralı I. Philippe'nin Papa II. Urbanus, Alman İmparatoru I. Friedrich Barbarossa'nın Papa III. Alexander, II. Friedrich'in Papa IX. Gregorius, İngiltere kralı VIII. Henry'nin Papa VII. Clemens tarafından aforoz edilmeleri gösterilebilir. Bkz. Sayime Durmaz, "Yüksek Ortaçağ'da Papa-İmparator Çatışması: Kılıç ile Âsâ'nın Savaşı", **Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 1 Çankırı, 2010, s. 94-99, 104-105.

[569] Roger Price**, Fransa'nın Kısa Tarihi**, 2. Baskı, (Çev., Özkan Akpınar), Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2016, s. 54; Wasserman, s. 217.

[570] Joseph R. Strayer, **The Reign of Philip The Fair**, Printed in the United States of America by Princeton University Press, New Jersey, 1980, s. 3; Wasserman, s. 217.

çalıştı[571]. Zira krallık, IV. Philip'in babası II. Philip'in Aragon'a düzenlediği seferlerin yanı sıra[572], 1248'de Kral IX. Louis'in Doğu'ya gerçekleştirdiği Haçlı Seferi nedeniyle, ekonomik anlamda büyük zarar görmüştü[573]. Yani Philip, tabir-i caizse bir enkaz devralmıştı. IV. Philip, krallık tahtına oturur oturmaz, ülkeyi içinde bulunduğu bu zor durumdan kurtarmak için bazı teşebbüslerde bulundu. Philip'in önceliği, krallığını ekonomik[574] açıdan rahatlatacak kaynaklar bulmaktı[575]. Bu amaçla, Fransa'nın güneyinde yer alan ve verimli topraklara sahip olan derebeyliği statüsündeki Gaskonya bölgesine bir sefer gerçekleştirdi[576]. Philip'e göre bu bölge, krallığın sınırlarına dâhil edilirse, Fransa ekonomisine büyük bir katkı sağlayacaktı. Philip'in Gaskonya'ya dair bu plan ve düşünceleri, İngiltere Kralı I. Edward'ın bu bölgeye yönelik politikalarıyla çatışıyordu. Ancak Philip, İngiltere'yle savaşmayı göze alarak her şeye rağmen Gaskonya'yı işgal edince, Fransa, I. Edward hâkimiyetindeki İngiltere ile karşı karşıya geldi. Fransa ile İngiltere arasından meydana gelen bu savaş, Fransa Krallığı'na ekonomik olarak çok ağır bir maliyet getirdi[577].

IV. Philip'in, Gaskonya bölgesini ele geçirmek için İngiltere'yle giriştiği savaş, kısa süre sonra, krallık içinde ekonomik olarak kendini hissettirmeye başladı. Zira bu savaş, Fransa ekonomisine ciddi zararlar verdi. Philip bu zararı telafi etmek için, krallık içinde bazı ekonomik önlemler alma yoluna gitti. Öyle ki Philip, krallığın para basma politikasına dahi müdahale etmeye başladı. Ancak bu müdahaleler, Krallığın içinde bulunduğu ekonomik sıkıntıları gidermediği gibi, kral, halk tarafından da kalpazanlıkla suçlanmaya başlandı[578]. Bunun üzerine Philip, Fransa Krallığı'nı içinde bulunduğu ekonomik buhrandan kurtarmak için yeni

---

[571] Price**,** s. 54; Wasserman, s. 217.
[572] Gökbayır, s. 118.
[573] Kral IX. Louis, 1248'de gerçekleştirdiği Haçlı Seferinde, 1. 537. 570 livre, masraf yapmıştı. Bu rakam o dönemde Fransa Krallığı'nın yıllık gelirinin yaklaşık altı katıydı. Bkz. Jonathan Riley Smith, **What Were**…, s. 46.
[574] Kral IV Philip döneminde Fransa Krallığının içinde bulunduğu duruma dair ayrıntılı bilgi için bkz Ignacio de la Torre, "The Monetary Fluctuations in Philip IV's Kingdom of France and Their Relevance to the Arrest of the Templars", **The Debate on the Trial of the Templars (1307-1314),** Edited by Jochen Burgtorf-Paul F. Crawford-Helen J. Nicholson, Ashgate Publishing Company, Great Britain, 2010.
[575] Robert Fawtier**, The Capetian Kings of France: Monarchy & Nation (987-1328)**, Translated into English by Lionel Butler and R. J. Adam, Macmillan, London, 1960, s. 37.
[576] Frale, **The Templars…**, s. 131.
[577] Pierre Dubois, **The Rocovery of the Holy Land**, Translated With an İntroduction and Notes by Wlather I. Brandt, Colombia University Press, New York, 1956, s. 18; Frale, **The Templars…**, s. 131.
[578] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 455.

arayışlara girişti. Philip önce, ekonomide millî bir politikaya geçiş yapmanın gerekliliği üzerinde durdu. Bu politika gereği Philip, Krallığın sınırları içerisinde bulunan Yahudiler, Lombardlar ve İtalyan bankerlerin mallarına el koyarak onları krallıktan sürgün etti. Zira Philip bu unsurların, tefecilik, sapkınlık ve sahtekârlıkla krallığın sosyo-ekonomik yapısına ciddi anlamda zarar verdiklerine inanıyordu. Bu unsurlar içerisinde özellikle Yahudiler, ülkenin kriz dönemlerinde para politikasına yönelik yaptıkları hamlelerle, ekonomik anlamda Fransa halkına ciddi zararlar veriyorlardı[579]. Nitekim bu unsurların mallarına el konulup ülkeden kovulmasıyla, halk rahat bir nefes aldı[580].

Kral Philip, ekonomide millileşme (devletleştirme) yolunda, Yahudi ve diğer yabancı unsurlara yönelik uyguladığı politikalardan sonra, gözünü, ülkesinde bulunan ve Papalığı temsil eden dinî otoritelere çevirdi. Philip, krallıktaki din adamları sınıfını kapsayacak uygulamalar düzenledi. Buna göre, Fransa Krallığı'nda bulunan ve o güne kadar vergilerden muaf tutulan din adamları sınıfına, vergi zorunluluğu getirdi[581]. Ancak bu uygulama, Kral Philip ile Papalık arasında başlayacak bir mücadelenin fitilini ateşledi. Philip, Krallık içerisinde bulunan din adamlarına yönelik vergi politikasını değiştirince, ülkedeki bütün din adamları, bu durumdan rahatsızlık duymaya ve bu rahatsızlıklarını her fırsatta dile getirmeye başladılar. Ancak din adamlarında meydana gelen bu rahatsızlığa karşı Kral Philip kayıtsız kalınca, krallığa bağlı din adamları, Kral Philip'i, Papa VIII. Boniface'ye şikâyet ettiler.

Aslında Kral Philip, bugüne kadar Papalıkla iyi ilişkiler kurmuştu[582]. 29 yıllık saltanatının beş yılı hariç, Papalık makamıyla her anlamda bir işbirliği içerisindeydi.

---

[579] Yahudiler, o dönemde sadece Fransa Krallığı için değil zamanda İngiltere Krallığı için de bu anlamda bir tehdit oluşturmuş olmalıydılar. Nitekim İngiltere Kralı I. Edward, krallık tahtına oturduktan sonra Yahudileri krallıktan sürgün etmiş, krallık dönemi boyunca da onları krallığa sokmamaya özen göstemişti. Bkz. W. Cunningham, **The Growth of English İndustry and Commerce During The Early and Middle Ages,** Fifth Edition, Cambridge University Press, 1915, s. 151, 380.

[580] Menache, "The Templar Order…", s. 17.

[581] John Julius Norwich**, A History of the Papacy: Absolute Monarchs**, Published in the United States by Random House, an imprint of The Random House Publishing Group, a division of Random House, Inc., New York, 2011, s. 37.

[582] Kral Philip ile Papa VIII. Boniface arasındaki ilişki, muhtemelen Fransa'nın İngiltere ile yaptığı savaş esnasında bozuldu. Philip, savaş esnasında Flandre Kontu'nun kızını alıkoymuş ve Papa VIII. Boniface de bu meseleye dâhil olup, Philip'ten kızı serbest bırakmasını istedi. Philip de Papa'ya bu tarz meselelerin dünyevi meseleler olduğunu, Papalığın bu tarz konularla uğraşmak yerine, kendi işleriyle uğraşması gerektiği yönünde cevap vererek, Papa'nın teklifini reddetti. Ancak Papa bu durumu Fransa'nın iç işlerine müdahale aracı olarak kullanıp, Philip'i bu konu üzerinden aforoz etmekle tehdit etti. Bkz. **Complete History of the Popes of Rome From Saint Peter, the First**

Çünkü Philip, krallık otoritesinin meşruluğunun Papa ve aristokrat sınıfıyla kurduğu ilişkiler sayesinde pekiştiğinin farkındaydı. Bu nedenle, krallık içerisinde önemli nüfuza sahip bu iki sınıfla, ilişkilerini her yönden dengede tutmayı tercih ediyordu[583]. Hatta İngiltere'ye karşı yürütülen savaşta, ülke genelinde olağanüstü durumun gerektirdiği şartlar öne sürülerek dört ayrı vergi alınırken, bu sınıflar, bu vergilerden muaf tutuldu[584]. Ancak kralın Fransa'daki ruhban sınıfına yönelik son politikası, Papalık makamıyla uzun süredir sürdürülen ilişki biçimini farklı bir boyuta taşıdı. Özellikle Philip'in ruhban sınıfı için toplanan vergileri kaldırması, Papa VIII. Boniface tarafından ciddi bir tepkiyle karşılandı. Philip'in vergi konusundaki bu uygulamasına karşı Papa, 24 Şubat 1296'da *Clericos laicos,* 25 Eylül 1296'da *Ineffabilis Amor* adlı bildiriler yayınlayarak[585] dünyevî otoriteleri tehditkâr sözlerle uyarıp dünyadaki tüm dinî otoritelerin üstünde tek otoritenin kendisi olduğunu ve Philip'in merhametsiz bir zorba olduğunu dile getiriyordu[586]. Papa Boniface, *Unam Snactam* adlı bildiryle de, Papalık otoritesinin, "İsa'nın vekili olma misyonu"nu taşıdığını vurgulayarak başta Kral Philip olmak üzere tüm dini ve seküler otoritelere gözdağı veriyordu[587]. Philip bu tepkileri dikkate almadığı gibi, Papa'nın otoritesini sorgulamaya başladı. Bunun üzerine Papa Boniface, kilise mallarının dünyevî otoritelerin çıkarlarına hizmet etmek için kullanılamayacağını belirtip Kral Philip'i aforoz etmekle tehdit etti[588].

Papa Boniface'nin Kral Philip'i aforozla tehdit etmesi, Fransa'da kraliyet yandaşları tarafından büyük bir tepki topladı. Krallık, Papa'nın bu hareketini, Fransa'nın iç işlerine müdahale etmeye yönelik bir eylem olarak algıladı. Artık iki taraf arasındaki savaş, vergi meselesi olmaktan çıkarak, siyasî ve ideolojik bir meseleye doğru evrilmeye başladı. Papa, Philip'in yürürlüğe koyduğu uygulamaları,

---

Bishop to Pius the Ninth, the Present Pope İncludings the History of Saints, Martyrs, Fathers of Church, Religious Orders, Cardinals, İnquisitions, Schisms and Great Reformers, V. 2, s. 31-32.

[583]Strayer, s. 237-239; Frale, **The Templars…**, s. 131-132.

[584] Fawtier, s. 196.

[585] M.C. Gaposchkin, "Boniface VIII, Philip the Fair, and the Sanctity of Louis IX", **Journal of Medieval History**, 29:1, s. 5.

[586] Dubois, s. 19; Thomas, F. Madden, **Upon This Rock: A History of the Papacy from Peter to John Paul II**, Recorded Books, LLC, Vatican, 2006, s. 39; Norwich, s. 39; Strayer, s. 252.

[587] Papa Boniface, Unam Sanctam adlı bildiride Kral Philip özelinde dünyevi otoriteleri şu sözlerle uyarıyordu: "*Biz, Katolik ve Apostolik Kilisenin bekasına olan inancımızla hareket ettik. Bu inançtan hareketle, kiliseden başka bir kurtuluş olmadığına inanıyoruz. Bundan dolayı her insanın kendi selameti için Papalığın bir kurtuluş makamı olduğuna inancımızı deklare ediyoruz. Bu bildiriyle de, Papalık otoritesinin üstünlüğünü en açık ifadelerle açıklıyoruz*.." Bkz. P. G. Maxwell-Stuart, **Chronicles of Popes: The Reign-by-Reign Record of the Papacy from St Peter to the Present**, Thames and Hundson, London.

[588] Strayer, **s.** 237-239.

kendi otoritesine karşı bir tehdit olarak görüyordu. Buna karşın, kendisinin İsa'nın yeryüzündeki temsilcisi olduğunu her fırsatta dile getirip, geleneksel teokratik anlayışı savunuyordu. Kral Philip de, Papa'nın bu yöndeki faaliyetlerine yeni bir ideolojik yaklaşımla cevap verdi. Buna göre Philip, krallığının tek hâkiminin kendisi olduğunu ve Fransa Krallığı'nda dünyevî otoriteden başka hiçbir otoriteye müsaade etmeyeceğini belirterek (*Superiorem non recognoscens)*[589], Papalığın dini bir silah olarak kullanıp krallığını tehdit etmeye yönelik gerçekleştireceği her eyleme, misliyle karşılık vereceğini belirtti[590].

Kral Philip ile Papa Boniface arasındaki savaş bütün hızıyla devam ederken, Philip'ten yeni hamleler geldi. Philip, Fransa'dan altın ve gümüş çıkışını engelleyerek papalık gelirlerini ekonomik anlamda bir kaz daha sekteye uğrattıktan sonra[591], Papa Boniface'ye karşı mücadelesini uluslararası bir boyuta taşıyıp Papa'nın itibarını zedelemeye başladı. Philip'in bu hamlesine ilk cevap İtalya'dan geldi. İtalya'da Boniface'ye karşı olan bazı kesimler, Papa'nın sapkınlık içinde olduğunu ve kilise memuriyetlerini para karşılığı sattığını iddia edip, yargılanması hususunda bir konseyin toplanmasını talep ettiler. Papa, hiç hesaba katmadığı bu olay karşısında, geri adım atmak zorunda kaldı. Papa, 31 Temmuz 1297 yılında yayınladığı *Etsi de statu* adlı bildiriyle, "*ülkenin tehlikede olduğu durumlarda, ruhban sınıfının vergilendirilmesi konusunda"* kralın Papa'ya sormaksızın karar verme yetkisi olduğunu bildirdi[592]. Bu bildiriyle birlikte, Papa ile Kral Philip arasında yaklaşık dört yıl sürecek bir barış dönemi başladı.

1301 yılına doğru gelindiğinde, Papa Boniface ile Kral Philip arasında geri dönüşü olmayan yeni bir savaş başladı. Pamiers bölgesi piskoposu Bernard Saisset, Papa ile Kral Philip arasında daha önce yaşanan mücadeleyi, gittiği yerlerde anlatıp, Kral Philip aleyhinde çeşitli propagandalar yapıyordu. Saisset, kilise toplantılarında, Kral Philip'in kendi sarayındaki adamlar tarafından yönetilen vasıfsız bir kukla olduğunu anlatıp duruyordu[593]. Bu olayın Kral Philip'in kurmayları tarafından duyulması üzerine Saisset, derhal görevi kötüye kullanma ve ihanet suçlamasıyla

---

589 Frale, **The Templars…**, s.. 132.
590 Strayer, s. 246; Campbell, s. 225.
591 Gaposchkin, s. 5.
592 Dubois, s. 21; Malcolm Barber**, Tapınak Şövalyelerinin Yargılanışı**, (Çev., Nuri Plümer), Phoenix Yayınevi, Ankara, 2008, s. 58-60; Bu kitabın İngilizcesi için Bkz. Malcolm Barber, **The Trial of the Templars**, Second Editon, Cambridge University Press, New York, 2006, s. 30-31; Campbell, s. 225; Frale, **The Templars…**, s. 132; Strayer, s. 254; Fawtier, s. 197.
593 Frale, **The Templars…**, s. 133-134.

yargılanmaya başladı. Yakın arkadaşı Saisset'in tutuklandığını öğrenen Papa, yayınladığı *Ausculta fili* adlı bildiriyle, böyle bir eylemin kilise yasalarını ihmal etmek anlamına geldiğini belirtip, kilisenin kendisine verdiği yetkiye dayanarak, Kral Philip'ten derhal bir savunma istedi. Philip, Papa'nın çağrısına aldırış etmediği gibi, din adamlarına yönelik operasyonu genişleterek, kiliseye bağlı tüm din adamlarını zorla krallık mahkemesine çıkarttı ve makamlarına ait ödeneklere el koydu. Philip'in bu hareketine karşı Papa, Fransa'nın Papalığa karşı düşmanlığını tartışmak amacıyla, Roma'da bir konsil toplamaya karar verdi[594].

Papa Boniface'nin Roma'da düzenlediği konsile, Kral Philip derhal 10 Nisan 1302'de Notre Dame'de düzenlediği bir konsille karşılık verdi. Halktan ve soylu sınıfından çok sayıda insanın katıldığı bu konsilde Philip, Papa'nın Fransa'nın bağımsızlık haklarına saygı duymadığını, Fransa'nın feodal hükümranlığı üzerinde hak iddia ettiğini belirtiyordu. Burada Fransa halkından ve soylulardan büyük bir destek gören Philip, krallığın, kendisine Tanrı'nın bir lütfu olduğunu ve bunun kendisine Papa tarafından bahşedilmediğini haykırarak adeta Papa'ya meydan okudu. İki otorite arasındaki bu gerginlik, din adamı sınıfını da ikiye böldü. Ruhban sınıfından belli bir kesim, Papa'yla mücadelede Philip'i destekledi. Ancak büyük bir kesim de, biri dinî, diğeri dünyevî iki otoritenin arasında kalmaktan son derece rahatsızlık duyduğunu belirterek iki otorite arasındaki bu savaşın son bulması gerektiğini savunuyordu. Zira bu sınıf, Papa'dan yana tavır alması halinde Kral Philip'in zulmünden, Kral Philip'ten yana tavır almaları halindeyse, Papa'nın aforozundan çekiniyor olmalıydı. Ayrıca, Fransa'daki ruhban sınıfı, bu savaşın doğurduğu skandalların laik kesim üzerinde ciddi bir tesir yaratarak, bu kesimin kiliseye olan saygılarını tamamen yitirmesinden endişe ediyordu. Bu nedenle, iki otoriteyi bir an önce uzlaştırmanın formülünü arıyorlardı. Ancak tüm çabalara rağmen, Papa ile Kral arasındaki bu gerginlik şiddetli bir mücadeleye dönüşerek devam etti[595].

İki otorite arasındaki mücadele, Papa'nın Philip ve kurmaylarının kendisine karşı işlediklerini iddia ettiği suçları itiraf etmek üzere, Fransa'daki tüm ruhban sınıfı

---

[594] Dubois, s. 22; Barber, **The Trial**…, s. 31; Campbell, s. 226; **Complete History of the Popes of Rome From Saint Peter, the First Bishop to Pius the Ninth, the Present Pope İncludings the History of Saints, Martyrs, Fathers of Church, Religious Orders, Cardinals, İnquisitions, Schisms and Great Reformers,** V. 2, s. 33-34; Strayer, s. 260.

[595] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 59-60; Barber, **The Trial**…, s. 31-32; Campbell, s. 227-228; Bell, s. 197; Frale, **The Templars…**, s. 135.

ve Paris Üniversitesi'ndeki teologlarla birlikte huzuruna çağırmasıyla daha da şiddetli bir hal aldı. Papa bu hareketle muhtemelen, Philip'i kendi krallığındaki ruhban sınıfı ile akademi camiasının gözündeki itibarını sarsmayı amaçlıyordu. Ancak Philip Papa'nın bu hamlesine, Fransa'da bir konsil toplamak suretiyle karşılık verdi. Mart 1303'te toplanan konsilde Philip, Papa'nın kilise hukukuna aykırı davranarak kilisenin itibarını sarstığını ve Papalık ehliyetini yitirdiğini beyan etti[596]. Philip'e bu konuda Colonna kardinallerinden önemli bir destek geldi. Colonna kardinalleri, Papa'nın seçimlerde hile yaparak o makama oturduğunu ve otoritesinin meşru olmadığını beyan ettiler[597]. Bu beklenmedik destek üzerine Philip, Fransız soyluların önerisi üzerine üç ay sonra Fransa'da Kilise Genel Meclisi'ni topladı. Bu mecliste Philip'in danışmanı De Nogaret, Papa Boniface'ye yönelik bir suç dosyası hazırladı[598]. De Nogaret'in hazırladığı bu suç dosyasına göre Boniface, aralarında sapkınlık, homoseksüellik, büyücülük, adam kayırma, Haçlı Seferleri için oluşturulan finans kaynaklarını kendi çıkarı için kullanma gibi suçların dâhil olduğu 22 ayrı suçla itham edildi[599].

Papa'ya yönelik bu ithamlar, Fransa ve Papa'nın bu suçları işlediği iddia edilen yerlerde, kurulan meclislerle halka anlatıldı. Bu olay, Hristiyan dünyasında büyük bir infial yarattı. Papa bu harekete karşılık, Kral Philip'i, 8 Eylül 1303'te yayınladığı *Super Petri Solio* adlı bir fermanla aforoz edeceğini belirtti. Bunun üzerine Philip, De Nogaret'i Papa'yı tutuklaması için, İtalya'ya yolladı[600]. Nogaret, kendisine eşlik eden Papa karşıtı bir grup Colonna ailesine mensup askerlerle, Papa'nın bulunduğu Anagi şehrine bir baskın düzenledi. Papa'yı tutuklayan Nogaret[601], O'nu, sapkın ilan edildiği Fransa'ya getirmek isterken, bir grup Papa taraftarının şiddetli direnişiyle karşılaştı. Papa, bu direniş sayesinde Nogaret'in

[596] Campbell, s. 228.
[597] Frale, **The Templars…**, s. 136; Joseph Mc Cabe, **A History of the Popes**, Printed and Published in Great Britain by C. A. Watts & Co. Limited 5 & 6 Johnson's Court, Fleet Street, London, 1939, s. 373.
[598] Alain Provost, "On the Margins of the Templars' Trial: The Case of Bishop Guichard of Troyes", **The Debate on the Trial of the Templars (1307-1314),** Edited by Jochen Burgtorf-Paul F. Crawford-Helen J. Nicholson, Ashgate Publishing Company, Great Britain, 2010, s. 122.
[599] Norwich, s. 39; Campbell, s. 228.
[600] Thomas F. X. Noble**, Popes and Papacy: A History**, The Teaching Company Limited Partnership, 2006, s. 27.
[601] Roger Collins, **Keepers of the Heaven: A History of the Papacy**, Published by Basic Books, A Member of the Perseus Books Group, New York, 2009, s. 272.

elinden kurtarıldı[602]. Ancak yaşı ilerlemiş Papa, bu olaylardan yaklaşık bir ay sonra öldü[603].

Evet, Papa VIII. Boniface ile Kral IV. Philip arasındaki mücadele, Papa'nın ölümüyle sona ermişti. Philip'in Fransa'daki ruhban sınıfına yönelik uygulamaya koyduğu vergilerle başlayan mücadele, amacından saparak çok farklı boyutlara ulaştı. Biri dinî, diğeri dünyevî otoriteyi temsil eden iki güç arasındaki bu mücadele, aslında iki tarafın da birbirine karşı siyasî üstünlük sağlama çabasının başka bir şey değildi. Vergi meselesi ise, iki tarafın hâkimiyet kurma mücadelesine meşru zemin oluşturan bir etmendi. Ancak, Ortaçağ Avrupa'sında kendini her türlü otoritenin üstünde gören ve Tanrı'nın yeryüzündeki temsilcisi olduğunu iddia eden Papalık, o dönem için, alışılmışın dışında bir durumla karşılaşmıştı. Bu döneme kadar, dünyevî otoritelere karşı aforozu güçlü bir silah olarak kullanıp, dinî, siyasî ve ekonomik olarak sorgulanamayan bir kurum olan Papalık, krallığın çıkarlarını her şeyden üstün görereb Kral Philip'e karşı, belki de tarihinde olmadığı kadar savunmasız kalmıştı. Philip, millî çıkarları gözeterek ülkesinde mali sıkıntılara neden olduklarını düşündüğü Yahudiler ve diğer unsurlara karşı başlattığı mücadeleyi, muhtemelen benzer unsurlar olarak gördüğü din sınıfına ve dolayısıyla Papalığa karşı da devam ettirdi. Yani, Asa ile Kılıç arasındaki hâkimiyet mücadelesini kılıç kazanmıştı.

Papa VIII. Boniface ile Kral Philip arasındaki mücadelede, Tapınak Şövalyeleri enteresan bir duruş sergilediler. Barbara Frale'ye göre, Papa'nın, Philip ve Colonnas hanedanlığıyla giriştiği mücadele, O'nu ekonomik anlamda ciddi bir darlığa düşürdü. Papa bu kriz ortamında, Tapınak Şövalyeleri'nin yardımını talep etti. Tapınak Şövalyeleri, Papa'nın yardım talebine olumlu yanıt vererek kendisi için gerekli bütün finans kaynağını sağlayarak O'na 12.000 florin vermişlerdi[604]. Ancak işin ilginç tarafı, Tapınak Şövalyeleri, bu iki otorite arasındaki mücadelede, aynı zamanda Kral Philip'i de desteklemişlerdi. Mesela Tapınakçılar, Philip'in Papa'ya karşı Fransa'da bağımsız bir kilise oluşturma planıyla düzenlediği konsile katılmış ve Papa'nın yargılanıp hesap vermesi gerektiği konusunda taraf olmuşlardı[605]. Aslında bu durum, Tapınak Şövalyeleri için alışılmışın dışında bir durum değildi. Zira

[602] Mc Cabe, s. 375-376.
[603] **Complete History of the Popes of Rome From Saint Peter, the First Bishop to Pius the Ninth, the Present Pope İncludings the History of Saints, Martyrs, Fathers of Church, Religious Orders, Cardinals, İnquisitions, Schisms and Great Reformers,** V. 2, s. 37.
[604] Frale, **The Templars…**, s. 133, 143-144.
[605] Campbell, s. 229.

Tapınak Şövalyeleri, Haçlı Seferleri esnasında, Doğu'da da benzer tutumlar sergileyip, Haçlılar ile Müslümanlar arasında çıkarlarına uygun bir denge oluşturmuşlardı. Haçlı Seferleri esnasında Tapınakçılar, Müslümanlara karşı yürütülen mücadelelerde zaman zaman en aktif rolü üstlenirken, zaman zaman da, Haçlılara karşı çıkarları doğrultusunda el altından Müslümanlarla gizli ittifaklar kurabiliyorlardı. Papa ile Kral arasındaki bu mücadelede de Tapınakçıların buna benzer bir politika takip ettikleri görülmektedir. Muhtemelen Tapınakçılar, kimin kazanıp kimin kaybedeceğini bilmedikleri bu iki otorite arasında, iki tarafla da kötü olmayıp, mücadelenin sonunda kazanan tarafta yer almanın hesabını yapıyorlardı.

Papa VIII. Boniface'nin ölümünden sonra, Papalık makamına IX. Benedict oturdu[606]. Benedict, Haziran 1303 yılında oturduğu Papalık makamında bir yıl kaldı ve 1304 yılının Temmuz ayında öldü[607]. Papa XI. Benedict'in ölümünün ardından, kardinaller, yeni Papayı seçmek üzere çalışmalara başladı. Ancak Kral Philip ile eski Papa Boniface arasında geçen şiddetli mücadele, bu seçimde tesirini göstermeye başladı[608]. Kardinaller, Kral Philip yanlısı olan Colonnalılar ile eski Papa Boniface taraftarları olan Orsinililer olarak ikiyi bölünmüştü[609]. Bu iki taraf, seçilecek Papa'nın kendilerine yakın bir isim olması için birbirleriyle ciddi bir rekabete giriştiler. Bir yıllık bir tartışmanın ardından, kardinal hiyerarşisinde yer alamayan Bordo başpiskoposu Clement Papalık makamına aday gösterildi. Clement'in, Kral Philip'in Boniface ile mücadelesinde, eski Papanın tarafında yer alması nedeniyle Fransa'dan nefret eden din adamlarınca da olumlu karşılandı. Ancak Clement'in Philip tarafından kontrol edilen kardinallerin desteği olmadan seçilememe durumu ve bu kardinallerin de Clement'i desteklemesi, Philip'in Clement'i kontrol altında tutabileceği düşük profilli bir Papa olarak görüp desteklediği şeklinde yorumlara mahal verdi. Hatta Philip ile Clement arasında gizli bir görüşmenin gerçekleştiğine dair iddialar söz konusu oldu[610]. Bu iddialara göre, Philip, Clement'e sunduğu altı

---

[606] **Complete History of the Popes of Rome From Saint Peter, the First Bishop to Pius the Ninth, the Present Pope İncludings the History of Saints, Martyrs, Fathers of Church, Religious Orders, Cardinals, İnquisitions, Schisms and Great Reformers,** V. 2, s. 37-38.

[607] Walter Ullmann**, A Short History of the Papacy in the Middle Ages**, Routledge is an İmprint of the Taylor & Francis Group, London and New York, 2005, s. 282.

[608] Bell, s. 202; Campbell, s. 231.

[609] Strayer, s. 281-282.

[610] Josep Strayer'e göre, Fransız hükümetinin bu seçimlere ciddi anlamda müdahale ettiğine yönelik iddialar asılsızdır. Hatta bazı kaynakların iddia ettiği gibi, V. Clement ile Kral Philip arasında meydana geldiği iddia edilen gizli bir toplantı gerçekleşmemişti. Strayer, Papalık seçiminin yapıldığı 1305 yılında Sicilyalı II. Roger'in Perugia'ya, seçimle alakalı gerçekleştirdiği bir ziyaret esnasında, Fransız elçilerin orada olmasına Fransa'nın bazı kardinallere baskı yaptığını dair bir kanıt olarak

şartı kabul etmesi halinde, kendisini Papa seçtirebileceğini belirtmişti. Clement de, Philip'in kendisine sunduğu;

- Boniface ile mücadelede kendisini destekledikleri için aforoz edilen herkesin bağışlanması,
- Fransız ruhban sınıfının beş yıllık periyotta gelirlerinin onda birini krallığa vergi olarak vermelerine onay vermesi
- Eski Papa Boniface'nin çıkardığı bütün fermanları, Kilise kayıtlarından silmesi
- Eski Papa Boniface'yi kınaması
- Colonna kardinallerinin eski haklarını geri vermesi[611]

yönündeki şartları kabul etmişti. Kaynaklar, Philip tarafından öne sürülen beş şartı bu şekilde aktarırken, altıncı şartın ne olduğu yönünde hiçbir ifadede bulunmamışlardı. Ancak altıncı şartla ilgili yorumlar, kralın Tapınak Şövalyeleri'ne yönelik gerçekleştireceği operasyona dair olduğu yönündeydi[612].

V. Clement, 1305 yılında, Philip'in desteğiyle[613], Lyon'da Papa seçildi[614]. Papa V. Clement'in taç giyme merasiminde yaşanan bir hadise, o dönemin görgü tanıkları tarafından yaşanacak kötü günlerin habercisi olarak yorumlandı. Rivayete göre Papa V. Clement taç giyme merasiminden sonra, resmi tören alayının eşliğinde, kiliseden çıkarak halkı selamlamak üzere beyaz atının üstünde ilerlerken, kalabalığın ağırlığını kaldıramayan duvar çöktü. O esnada Papa'ya eşlik edip atının dizginlerini tutan Britanya Dükü John ile Kral Philip'in kardeşi Charles de Valois ağır bir şekilde yaralandı. Papa Clement ise atından düşerek yaralandı. Bu duruma şahit olanlar, bu olayın Papa V. Clement'in geleceği için büyük bir uğursuzluğa işaret olduğuna dair yorumlar yaptılar[615]. Bu olay, Papa'nın geleceği hakkındaki kehanetlere ne denli etki yaptı bilinmez ama gerçekten de Clement, Philip gibi otoriter bir kral ile Tapınak Şövalyeleri gibi güçlü bir örgüt arasında yaşanacak bir savaşın ortasında kalacak kadar talihsiz bir Papalık dönemi geçirecekti.

---

gösterilse de, Aragon raporlarında kardinallere baskı yapıldığına dair hiçbir emare yoktur. Bkz. Strayer, s. 283-284.

[611] **Complete History of the Popes of Rome From Saint Peter, the First Bishop to Pius the Ninth, the Present Pope İncludings the History of Saints, Martyrs, Fathers of Church, Religious Orders, Cardinals, İnquisitions, Schisms and Great Reformers,** V. 2, s. 39-40; Campbell, s. 231-231; James, s. 314-315.

[612] Campbell, s. 232.

[613] Rahn, s. 179.

[614] Bell, s. 202.

[615] Barber, **The Trial**…, s. 33; Menache, **Clement V**, Cambridge University Press, United Kingdom, 1998, s. 17.

V. Clement, çok zor bir dönemde, çok zor bir görev devralmıştı. Kendisinden önceki Papa Boniface'nin yaşadıklarına bizzat şahit olmuştu. Üstelik şimdi kendisi, Boniface'nin yaşadıklarını yaşatan Kral Philip ile aynı dönemde ve de Philip'in ısrarıyla aynı ülkede görev yapacaktı[616]. Clement, geçmişin sorumluluğu gibi ağır bir yük taşıyordu. Son dönemlerde kilisede patlak veren skandalların izlerini silip kiliseyi eski saygınlığına kavuşturmak gerçekten de feraset ve kararlılık gerektiriyordu. Ancak Clement, bu özelliklerin hiçbirine sahip olmadığı gibi diplomasiden de anlayan bir Papa değildi[617]. Üstelik sağlık sorunları buna da pek imkân vermiyordu[618]. Aslında liderlik vasıflarından uzak oluşu, bir bakıma onu bu makama getiren etmen olmuştu. Özellikle, kritik dönemlerde takındığı tutumla tam bir "orta yol" siyaseti takip ediyordu. Mesela, Kral Philip ile I. Edward arasındaki Gaskonya meselesinde, her iki lideri gücendirmeyecek bir yaklaşım sergilemişti[619]. Orta yolcu karakteri, özellikle eski Papa Boniface ile Kral IV. Philip arasındaki mücadelede de kendisini göstermişti. Ortaçağ Avrupa'sında o dönem için en dikkat çeken ve kendisinin de bağlı olduğu kilise kurumunun dâhil olduğu mücadelede, rengini belli etmeden kalmayı başarmıştı. Hâlbuki o vakte kadar elde ettiği mevkileri, Kral Philip'e karşı mücadele veren eski Papa Boniface'ye borçlu idi[620]. Clement, o dönemde iki otorite arasında yaşanan savaşta da, iki tarafın birbirlerine karşı düzenlediği konsillere katılmış, her iki tarafı gücendirmeyecek bir tutum sergilemişti[621]. Nitekim V. Clement'in bu karakteri, o dönemin şartları için, herkesin gözünde onu cazip kılmıştı.

V. Clement, Papalık makamına oturur oturmaz, Kilise hiyerarşisinde bazı değişiklikler yaptı[622]. Clement, kardinallerin sayısını, on altısı İtalya'dan, on tanesi Fransa'dan, biri İngiltere'den, biri de İspanya'dan olmak üzere, aralarında sonradan Tapınak Şövalyeleri aleyhine davaları da yürütecek dört ismin de olduğu kardinal

---

[616] Frale, **The Templars…**, s. 145; **The "Templar of Tyre": Part III of the Deeds of the Cypriots**, s. 179; Mc Cabe, s. 376.
[617] Menache, **Clement V**, s. 11.
[618] Bu bilginin bir kısmının ilgili kaynaktaki karşılığı şu şekildedir: "*En voyageant de Bordeaux a poitiers, il se trouve indisposeencore, ill est preoceupe parsa sante. En quittant Poitiers, dont il avait trouve le sejour salutaire, il se rend a Avingon lentement, apres un voyage coupe d'arreste qu'exigeait sa faiblesse*…" Bkz. Georges Lizerand, **Clement V et Philippe IV Le Bell**, Librairie Hachette Et, Paris, 1910, s. 377-378.
[619] Menache, **Clement V,** s. 11.
[620] Strayer, s. 283.
[621] Menache, **Clement V,** s. 12.
[622] Buna göre Papa V. Clement, yarısı kendi yandaşı yarısı da Kral Philip yandaşı olmak üzere, dokuz kişiden oluşan iki ayrı kardinal grubunu kilise hiyerarşisine dâhil etti. Bkz. Lizerand, s. 51-52.

sayısını, on altıdan yirmi sekize yükseltti[623]. Clement, hiyerarşik düzenlemeleri yaptıktan sonra, muhtemelen Kral Philip'in talebi doğrultusunda, Colonna hanedanlığı aleyhine yürütülen bazı davaları durdurdu. Eski Papa Boniface aleyhine yeni davalar açtırdı[624] ve yine Boniface tarafından en yakın adamı De Nogaret hakkında çıkarılan aforoz kararını iptal talebinde bulundu ve de Teoloji Okulundaki eski Papa taraftarlarının sayısını düşürerek onları azınlık konumuna indirdi[625]. Clement, Papa seçildikten sonra, nerdeyse bir yılını idari işlere ayırdı. Gerekli düzenlemeleri gerçekleştirdikten sonra artık uzun zamandır kafasında tasarladığı yeni bir Haçlı Seferi için uygulamaya geçebilirdi.

Papa V. Clement, Papalığının ilk senesinde, gerekli düzenlemeleri gerçekleştirdikten sonra, yeni Haçlı Seferi tasarısını, Tapınak Şövalyeleri ile Hospitalier Büyük Üstatlarıyla paylaştı. Clement iki üstada gönderdiği mektupta, bu planı detaylandırmak için onları Fransa'ya davet etti[626]. Hospitalier Örgütü'nün Büyük Üstadı Jules de Villaret, Rodos'ta önemli bir muharebeye girmek üzere olduğunu belirtip bu davete icap edemeyeceğini bildirdi[627]. Tapınak Büyük Üstadı Jacques de Molay ise, Papa'nın davetine icap ederek maiyetindeki 12 katırlık hazineyle Kıbrıs'tan Fransa'ya geldi. Molay, hazineyi Paris Tapınağı'na teslim ettikten sonra, önce Kral Philip ile bir görüşme gerçekleştirdi. Samimi bir ortamda gerçekleşen görüşmeden sonra Molay, Papa ile görüşmek için Lyon'a geçti. Büyük Üstad Jacques de Molay ile Papa, burada Doğu'ya gerçekleştirmeyi planladıkları yeni bir Haçlı Seferi'nin detayları üzerine bir görüşme gerçekleştirdiler. Ancak görüşmenin en dikkat çeken yanı, yeni Papa'nın Tapınak Şövalyeleri Örgütü ile Hospitalier Örgütü'nün birleşmesine dair sunduğu teklif oldu[628].

Papa V. Clement, Doğu'ya yönelik yeni bir Haçlı Seferi gerçekleştirme meselesini görüşmek üzere huzuruna çağırdığı Büyük Üstad Jacques de Molay'a, Hospitalier Örgüt'üyle bir birleşme teklifi sundu. Aslında bu durum, Tapınak Şövalyeleri için başlayacak huzursuz günlerin başlangıcına dair bir işaretti. Bilindiği

---

[623] Tapınak Şövalyeleri aleyhine davaları yürütecek dört kardinalin isimleri, Nicolas de Fraeauville, Berengar Frêdol, Etienne de Suisy ve Pierre de la Chapelle'dir. Bkz. Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 63-64.
[624] Menache, **Clement V,** s. 19.
[625] Barber, **Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 63-64.
[626] Barbara Frale, "The Chinon Chart Papal Absolution to the last Templar, Master Jacques de Molay", **Journal of Medieval History**, 30: 2, 2004, s. 115.
[627] **Complete History of the Popes of Rome From Saint Peter, the First Bishop to Pius the Ninth, the Present Pope İncludings the History of Saints, Martyrs, Fathers of Church, Religious Orders, Cardinals, İnquisitions, Schisms and Great Reformers,** V. 2, s. 41.
[628] Campbell, s. 233-234.

gibi, Haçlı Seferleri'nde askerî ve ekonomik açıdan aktif bir rol oynayan Tapınak Şövalyeleri'nin yaklaşık iki asır süren Haçlı Seferleri macerası, Akka'nın düşüşüyle birlikte bir fiyaskoyla sonuçlanmıştı. Tapınakçılar, Haçlı Seferleri boyunca, Papalık başta olmak üzere, bütün Hristiyan dünyasından maddi ve manevi anlamda büyük bir destek görmüştü[629]. Aynı şekilde Hospitalier Örgütü de, Tapınak Şövalyeleri kadar olmasa da, Haçlı Seferleri'nde önemli bir rol oynamıştı. Ancak bu iki örgüt, Haçlı Seferleri boyunca sürekli birbirleriyle mücadele etmiş ve Müslümanlara karşı yapılan savaşlarda, Haçlı ordularına büyük zararlar vermişlerdi[630]. Bu durum, Hristiyan dünyasında iki örgüte yönelik büyük eleştirilerin doğmasına yol açmıştı. Hatta Haçlı Seferleri devam ederken, 1274 Lyon Konsili'nde, dönemin papası X. Gregorius tarafından iki örgütü birleştirmeye dair bir düşünce gelişmiş fakat yürürlüğe konmamıştı[631]. Bu düşünce, yeni Papa V. Clement'in şahsında tekrar canlandı. Papa, Tapınakçılar ile Hospitalier Şövalyeleri'nin Büyük Üstatlarına, iki örgütün birleştirilmesine yönelik bir teklif sundu. Ancak bu teklif, gerek Hospitalier Şövalyeleri gerekse Tapınak Şövalyeleri Büyük Üstadı Jacques de Molay tarafından kabul edilmedi. Büyük Üstad Jacques de Molay, yayınladığı bir bildiriyle[632], iki örgütün asla bir araya gelemeyeceğini belirtiyordu[633]. Molay'a göre, iki örgüt karakteristik açıdan çok farklı özelliklere sahipti. Molay, Tapınak Şövalyeleri'nin Hospitalierler'e göre daha katı kurallara sahip bir örgüt olduğunu, herhangi bir birleşme durumunda, iki örgütün birçok şeyden vazgeçmek durumunda kalacağını ifade ediyordu. Bu nedenle, böyle bir birleşmenin mümkün olmayacağını sert bir dille vurguluyordu[634]. Papa V. Clement ile Jacques de Molay arasında bu gelişmeler

---

[629] Frale, **The Templars…**, s. 100; Morton, s. 40.

[630]Alan Forey, **The Military Orders**…, s. 208; Şeşen, **Selahaddin Eyyubi ve Devlet**, s. 109.

[631]**Le Doissier de L'Affaire des Templiers**, Êditê et Traduit Par Georges Lizerand, Librairie Ancienne Honore Champion, Edıiteur, Paris, 1923, s. ıı; Frale, "The Chinon Chart Papal…", s. 114.

[632] **Le Doissier de L'Affaire des Templiers**, s. 3-14.

[633] Addison, s. 199.

[634]Jacques de Molay, iki örgütün karakter açısından çok farklı örgütler olduğunu belirtiyordu. Molay'a göre iki Örgüt, ayrı bir şekilde, Papalığa daha iyi hizmet edecekti. Molay, Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün, dinî-askeri karakteriyle, zenginliği ve ünüyle Hospitalier Örgütü'nden çok daha fonksiyonel bir örgüt olduğunu vurgulayarak gerçekleşebilecek herhangi bir birleşmenin, kendisne ait bir yapılanması olan bu iki örgüte ciddi anlamda zarar vereceğini iddia ediyordu. Molay, iki örgütün birleşmesi halinde, kendilerine yapılan bağışların da azalacağını ima edip, birleşmenin iki tarafında sahip olduğu bazı şubeleri kapatmaya sebep olacağını ve bu durumun da, hayırsever ve hacıların mağduriyetine yol açacağına inanıyordu. Bu sakıncaların yanı sıra, olası bir birleşmede, iki örgütün hiyerarşik yapılanma meselesinde büyük bir rekabet yaşanacaktı. Her iki örgüt, yapılanma işlemlerinde önemli konumlara kendi üyesinin atanmasını talep edecek ve bu durum da, ciddi bir çatışmaya sebep olacaktı. Molay son olarak, iki örgüt arasında yaşanan rekabet ve savaşın, söylenenlerin aksine, Hristiyanlık davası açısından daha faydalı olduğunu ve bu durumun Müslümanlara karşı yürütülen mücadelelerde iki tarafı daha fazla teşvik ettiğini belirtiyordu. Bkz.

yaşanırken, bu dönemde, Tapınak Şövalyeleri Örgütü ile ilgili çok ciddi dedikodular yayılıyordu. Örgüt, Haçlı ideolojisine ihanet edip, Kutsal Topraklar'ın kaybedilmesinden sorumlu olmak gibi suçlar başta olmak üzere, sapkınlık, ahlaksızlık gibi o dönemin en ağır suçları işlediğine dair dedikodularla karşı karşıya kaldı.

2.2 ÖRGÜTE İTHAM EDİLEN SUÇLAMALAR

2.2.1 İlk Suçlama: Kutsal Davaya İhanet

Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün karşı karşıya kaldığı ilk suçlama, Doğu'da Müslümanlarla işbirliği yaparak Haçlı davasına ihanet ettikleri yönündeydi. Tapınak Şövalyeleri Örgütü'yle ilgili bilgi veren dönemin kronikçilerinin aktardığı bilgilerden, örgütün, Kutsal Topraklar'ın kaybedilmesinden sorumlu tutulduğu anlaşılmaktadır. Papalığın, Tanrı'nın Krallığı'nı yeryüzünde egemen kılma idealinin temel unsuru kabul ettiği Haçlı Seferleri, özellikle Doğu'da, Müslümanlara karşı kapsamlı ve sistematik bir mücadele şeklinde, yaklaşık iki asır boyunca fiili olarak devam etti. Troyes Konsili'yle birlikte de Tapınak Şövalyeleri, bu mücadelenin asli unsuru haline getirildi. Özellikle İkinci Haçlı Seferi'nden itibaren, bu seferlerde askerî ve ekonomik anlamda aktif bir rol oynayan Tapınak Şövalyeleri, Doğu'da kaldıkları yaklaşık iki asır boyunca, buradaki faaliyetleri nedeniyle birçok dinî ve dünyevî otorite tarafından ciddi anlamda eleştirildi. Ancak bu eleştirilere rağmen Hristiyan dünyasının önemli bir kesimi tarafından da büyük bir desteğe sahip olduğu anlaşılan Tapınak Şövalyeleri, Haçlı Seferleri'nin başarısızlıkla sonuçlanması üzerine ciddi anlamda sorgulanıp eleştirilmeye başladılar. Hatta bu eleştirilerin önemli bir kısmı, örgütün, Kutsal Toprakların kaybedilmesine neden olduğu yönündeydi. Özellikle dönemin kronikçileri, Surlu William, Walter Map, Würzbuglu John, Matthew Paris ve John of Salisbury, örgütün Müslümanlarla işbirliği yaparak veya kendi menfaatleri doğrultusunda hareket ederek, Haçlı davasına ihanet ettiğini öne sürekteydiler.

Tapınak Şövalyeleri'nin en büyük eleştirmenlerinden biri olan Surlu William, Tapınak Şövalyeleri'nin şahsi çıkarları doğrultusunda hareket ettiklerini ve tamahkârlıklarının, ideallerinin önüne geçtiğini belirtiyordu. William, bu duruma

---

Campbell, s. 235-236; Pernoud, s. 100-101; Frale, **The Templars…**, s. 125; Jacques de Molay'ın Papa V. Clement'in iki örgütün birleştirilmesi yönündeki teklife verdiği cevap niteliğindeki bildirinin Fransızca ve Latince tam metni için ayrıca bkz. **Le Doissier de L'Affaire des Templiers**, s. 3-14.

dair, 1153 yılında Haçlıların Müslümanlara karşı gerçekleştirdiği Askalan Kuşatması'nda Tapınakçıların sergilediği davranışı örnek göstermektedir[635]. William'ın Tapınak Şövalyeleri'nin Müslümanlarla işbirliği yaparak davalarına ihanet ettiklerine dair verdiği başka bir örnek, 1163 yılında Kudüs Kralı Amalric tarafından Mısır'a yönelik yapılan seferde, Tapınak Şövalyeleri'nin savaşmadan kaleleri Müslümanlara teslim etmeleri olayıdır. Nitekim Kral Amalric, bu olay neticesinde ihanetlerini gördüğü 12 Tapınak Şövalyesini astırmıştı[636]. Zira bu olaydan beş yıl sonra, Kral Amalric, Mısır'a bir sefer daha düzenlemek istemiş, Tapınak Şövalyeleri de, bu seferi boykot ederek katılmayı reddetmişlerdi. Bu olayla ilgili yapılan yorumlardan biri de, Tapınakçıların Mısır Sultanlığ'ıyla kurduğu ticari ilişkilerin bozulmaması için sefere katılmadıkları yönündeydi[637]. Surlu William, Tapınak Şövalyeleri'nin ihanetine dair öne sürdüğü en önemli verilerden birisi de, Haşhaşi elçisi Abdullah'a yönelik düzenledikleri suikasttır. William'a göre bu suikast, Tapınakçıların ihanetini belgeleyen bir olaydı[638]. Walter Map ise, Tapınakçıların tamahkârlığını ve ihanetini, 1154 yılında gerçekleşen bir hadiseyle açıklamaktadır. Map, 1154 yılında Mısır Sultanı Abbas'ın oğlu Nureddin'in (veya Nasreddin), Hristiyanlık dinine geçmek istemesinin Tapınakçılar tarafından 60.000 altın için engellenmesini ve Onun düşmanlara iade edilmesini sorgulayarak, Tapınak Şövaleyelerini ihanetle suçlamıştı[639].

Tapınak Şövalyeleri'nin Müslümanlarla işbirliği yaparak davalarına ihanet ettiklerini iddia eden diğer yazar da, Wurzburglu John'dur. 1160 yılında Kudüs'e bir seyahat gerçekleştiren John, Haçlıların 1148'de Dımaşk'a gerçekleştirdikleri seferde, Tapınak Şövalyeleri'nin Müslümanlarla işbirliği yaptığını iddia etmektedir. John'a göre Tapınakçılar, seferi sabote etmeleri karşılığında, Müslümanlardan rüşvet almışlardı. Fakat John, bu olayla ilgili detay vermemiştir[640]. XII. yüzyıl İngiliz kronik yazarı Matthew Paris ise, XIII. yüzyılın ortalarına doğru, Tapınak Şövalyeleri'nin Hristiyan dünyasında ünlerinin kötü bir şekilde yayılmaya

[635] William of Tyre, V. 2, s. 227; Willermus Tyrensis, s. 667.
[636] William of Tyre, V. 2, s. 312
[637] **Chronique D'Ernoul Et De Bernard Le Trêsorier**, s. 20; Read, s. 160.
[638] William of Tyre, V. 2, s. 392-394; Walter Map, s. 33; Hammer, s. 244; Daftary, s. 558.
[639] Walter Map, s. 31-33; Menache, "The Templar Order; …", s. 6; Avrupa'da bu olay farklı bir versiyonla anlatılmaktadır. Gemblouxlu Sigebert'in kroniğine dayandığı anlaşılan bu versiyonda, Mısır Sultanı'nın yüklü bir hazineyle kaçmaya çalışırken Tapınak Şövalyeleri tarafından öldürüldüğü, Tapınakçıların sultanın oğlunu esir alarak hazinesine ise el koyduğu şeklinde anlatılmaktadır. Bkz. Nicholson, "Before William…", s. 115.
[640] John of Wurzburg, s. 21.

başladığını ifade etmektedir. Matthew Paris, Tapınak Şövalyeleri'nin Haçlı davalarını unutarak zaman zaman Hospitalier Örgütü ile savaştığını, zaman zaman da, şahsi çıkarlarını gözeterek, Müslümanlar ile Hristiyanlar arasında savaş çıkardıklarını belirtmektedir. Paris'e göre Tapınakçılar, iki taraf arasında çıkardıkları savaşlar sayesinde büyük gelirler sağlamışlardı. Paris, Tapınakçıların, şahsi çıkarlarını düşünerek hareket etmeleri sonucunda Doğu'da 9.000 arazi ve malikâneye sahip olduklarını belirtmektedir[641]. 12. yüzyıl İngiliz din adamı ve tarihçi John of Salisbury de, Tapınak Şövalyeleri'nin başlangıçtaki amaçlarından saparak, kibre ve tamahkârlığa kapıldıklarını ifade etmektedir[642].

Tapınak Şövalyeleri'nin Haçlı davasına ihanet ettiğini belirten yukarıda zikrettiğimiz kronik yazarlarının ortak özelliği, hepsinin din adamı oluşudur. Bu cümleden, bunun ne önemi var? şeklinde bir soruyla karışılabiliriz. Ancak şunu ifade etmek gerekir ki, Tapınak Şövalyeleri'ne Papalık tarafından verilen kilise vergilerinden muafiyet ve hiçbir bölge piskoposuna karşı sorumlu olmama ayrıcalığı, din adamı olarak bu kronik yazarlarının Tapınak Şövalyeleri'ne karşı bakış açısını olumsuz yönde etkilemiş olabilir[643]. Örgütün sahip olduğu ayrıcalıklar nedeniyle başına buyruk hareket ederek mütemadiyen zenginleşmesi ve hiçbir şekilde sorgulanamaması, din adamı olarak bu yazarlarda, örgüte karşı bir kıskançlık ve ön yargı oluşturmuş olabilir. Özellikle Surlu William ile Walter Map, örgütü kibirli ve tamahkâr olmakla suçlamışlardı[644]. Bu kronik yazarlarının örgüte yönelik bu yöndeki ön yargısı, bazı çağdaş tarihçilerin de dikkatini çekmiştir[645]. Ama şunu ifade etmek gerekir ki, örgüte yönelik bu suçlamalar, sadece din adamı vasıflı yazarlardan gelmiyordu. Dünyevi otoriteyi temsil eden ve Haçlı Seferlerine katılmış imparator veya krallar da, Tapınak Şövalyelerine benzer suçlar isnat etmişlerdi. Mesela İmparator II. Frederich, Papa III. Innocentius'a bir mektup yazarak Tapınak Şövalyeleri'nin aç gözlülük ve kibirleriyle ve de Müslümanlarla kurdukları yakın ilişkilerle Haçlı davasına zarar verdiklerini aktarmıştı. Bu şikâyet üzerine Papa, Tapınak Şövalyeleri Büyük Üstadı'na bir mektup yazarak bu konuda Örgütü

---

[641] **Matthew Paris's English History**, s. 456, 478, 481; Frale, **The Templars…**, s. 119.
[642] John of Salisbury, **Policraticus: Of the Frivolities of Courtiers and the Footprints of Philosophers**, Edited and Translated by Cary J. Nederman, Cambridge University Press, New York, 1990, s. 116.
[643] Cunningham, s. 274.
[644] William of Tyre, V. 2, s. 227, 392-393; Willermus Tyrensis, s. 667; Walter Map, s. 31-33.
[645] Edbury, s. 151-152; Nicholson, "Before William…", s. 111; Von Sybell, s. 279-280; Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi**, C. 2, s. 262; Jecks, s. 106.

uyarmıştı[646]. Dünyevi otoriteden örgüte yönelik yapılan başka şikâyetlerde de, Kıbrıs Krallları III. Hugh ile II. Henry'den geldi. III. Hugh, 1278 yılında Papa'ya bir mektup göndererek Tapınak Şövalyeleri'nin tutum ve davranışları yüzünden bölgeyi yönetemediğini belirterek bu konudaki şikâyetini dile getirdi[647]. Bir başka Kıbrıs Kralı II. Henry de, 1298'de Papa'ya gönderdiği elçi vasıtasıyla, Tapınak Şövalyeleri'nden yakınıp, Kıbrıs Krallığı'nda darbe yapmaya kalkıştıklarını belirtmişti[648]. Peki, Tapınak Şövalyeleri, kronik yazarlarının iddia ettiği gibi, Müslümanlarla işbirliği yapıp Haçlı ideolojisine gerçekten de ihanet etmişler miydi?

Tapınak Şövalyeleri, yaklaşık iki asır boyunca kaldıkları Doğu'da, Haçlı ideolojisine paralel, gerçekten de Müslümanlara karşı önemli bir mücadele vermişlerdi. Mesela, XIII. yüzyılda Paris Üniversitesi'nde görev yapan Pierre Dubois, ilk etapta, Kutsal Toprakların müdafaasının Tapınak Şövalyeleri ile Hospitalier Şövalyeleri'nin serveti sayesinde mümkün olduğunu dile getiriyordu[649]. Nitekim Akka Piskoposu Jacques de Vitry de, Tapınak Şövalyeleri'nin Haçlı unsurları içinde Müslümanlara karşı en fazla mücadele eden örgüt olduğunu belirtiyordu[650]. Örgüt hakkında farklı görüşler belirten din adamı vasıflı bu kronikçilerin yazdıkları, aslında, örgütün Doğu'da kendilerine özgü bir denge politikası geliştirmiş olduklarını göstermektedir. Bu politika gereği Tapınak Şövalyeleri, bölgede zaman zaman Müslümanlara karşı çok ciddi bir mücadele örneği sergiliyorlardı. Çünkü Tapınak Şövalyeleri, bu coğrafyadaki mevcudiyetlerinin meşru kaynağının Müslümanlara karşı gerçekleştirilen bu mücadeleler olduğunu biliyorlardı[651]. Eğer Türk-İslam dünyası Haçlı ordularına karşı başarılı olur, Haçlı ordularını bu coğrafyadan püskürtürlerse, Tapınak Şövalyeleri'nin varoluş sebebi ortadan kalkacaktı. Bunun farkında olan Tapınak Şövalyeleri de, bu nedenle, Müslümanlara karşı gerçekleştirilen savaşlarda gerek ekonomik gerekse askerî açıdan çok önemli katkılar sağlıyordu[652]. Ancak Tapınak Şövalyeleri'nin kendilerine özgü bölgede kurdukları denge politikası gereği, birçok

---

646 Alan Forey, **The Military Orders**…, s. 204-205; Wasserman, s. 191; Read, s. 230-231.
647 **The "Templar of Tyre": Part III of the Deeds of the Cypriots**, s. 74.
648 Read, s. 267.
649 *"et defendetur regnumcum bonis Templariorum, Hospitalariorum, et aliorum prescriptorum; recuperabit et regnum Sycilie, regno Sardanie Federico, ut prescribitur, assignato et liberato…"* Bkz. Pierre Dubois, **De Recuperatione Terre Sancte**…, s. 103.
650 A. J. Forey, "The Military Orders and Holy War…, s. 2.
651 **Letters from the East**, s. 7.
652 Frale, **The Templars…**, s. 138.

zaman Müslümanlarla da siyasî, ekonomik ve kültürel işbirliği gerçekleştirdikleri anlaşılmaktadır.

Tapınak Şövalyeleri'nin Müslümanlarla siyasî ve ticari işbirliğine dayalı ittifakı olduğunu iddia eden ve bunu da örgüte yönelik bir ihanet suçu olarak lanse eden haçlı kroniklerinin yanı sıra, Müslüman bir diplomat olan Usame İbn Munkız'ın, Tapınakçılarla ilgili anlattığı bir hadise, örgüte yönelik bu suçlamayı teyit eder niteliktedir. Usame, bir gün Tapınak Şövalyeleri'nin karargâhı olan Mescid-i Aksa'ya namaz kılmak için girdiğini, tam namaza duracakken bir Frenk tarafından engellenmeye çalışıldığını ve bu şahısla neredeyse kavgaya tutuşacakken, imdadına dostlarım dediği Tapınak Şövalyeleri'nin yetiştiğini ifade eder[653]. Yine bir Arap müellif olan İbn Esir de, Haçlı ordularından nefretle bahsederken, Tapınak Şövalyeleri'ni ayrı bir yere koyarak onların diğer Haçlı unsurlarından daha anlayışlı olduklarından bahseder[654]. Usame'nin aktardığı bu anekdot ve İbn Esir'in örgüt hakkındaki bu düşünceleri, Tapınak Şövalyeleri'nin, Aziz Bernard'ın "*Yeni Şövalyeliğe Övgü*" adlı risalesinde yaptığı örgüt tanımından çok uzak bir hal almış olduklarını göstermekteydi. Zira Aziz Bernard, bırakın Müslümanlarla dialog kurmayı, onları, bu dünyadan temizlenmesi gereken bir ırk olarak tanımlamıştı ve bunun da Tapınak Şövalyeleri sayesinde gerçekleşeceğini vurgulamıştı[655]. Ancak Tapınakçılar, *"Müslümanlara yumuşak davranmak, onları evlerinde ağırlamak ve onların Tapınak evlerinde Allah'a ibadet etmelerine izin vermekle*" suçlandılar[656].

Tapınak Şövalyeleri, Müslüman ve Yahudilerle bölgede çıkara dayalı bir ilişki biçimi kurdukları, kaynakların verdiği bilgilerle teyit edilir gibi görünmektedir. Hatta bu çıkar ilişkisinin sadece siyasî ve ekonomik alanlarla sınırlı olmadığı görülmektedir. Doğu'da kaldıkları süre boyunca bölgenin dillerini öğrenen uzmanlar yetiştiren ve bölge halkının kılık-kıyafetlerini benimseyen Tapınak Şövalyeleri[657], bu sayede Müslüman ve Yahudilerle bölgede kurdukları ilişkiler neticesinde, silah, mimari, mühendislik ve tıp alanlarında önemli gelişmeler de kaydettiler. Örgüt, iz sürme, harita çizme, gemi yapma gibi konularda bilgi sağlayıp, kendilerine ait donanmalar oluşturdu. Bu ilişkiler neticesinde örgüt, "Atbash Şifresi"ni[658] öğrenip

[653] Usama İbn Munqıdh, s. 49.
[654] Menache, "The Templar Order…", s. 4.
[655] Bernard de Clairvaux, **Êloge de la Nouvelle Chevalerie,** s. 53-54; Duby, s. 226; Campbell, s. 30.
[656] Read, s. 230-231.
[657] Burman, **The World Before Columbus…**, s. 28; Burman, **The Templars…,** s. 76.
[658] Atbash Şifresi, İbrani peygamber Yeremya'nın kehanet ve şifrelerini yazarken kullanmış olduğu şifreleme sistemi olup, sistem, İbranice alfabesinde yer alan ilk harf, son harfle, ikinci harf sondan bir

iletişimde ciddi anlamda bir ilerleme kaydetti[659]. Tapınak Şövalyeleri, Müslümanlardan öğrendikleri tıbbi bilgilerle de, yaralı askerlerini ve atlarını tedavi etmenin yanı sıra, bu bilgiler sayesinde küf özü şeklinde bir çeşit ilkel antibiyotik ürettiler. Bölgede Arap danışmanlar edinen Tapınak Şövalyeleri, bu vasıtayla Arapçayı öğrenerek bölgedeki tüm bilimsel ve felsefi faaliyetleri Avrupa'ya taşıdılar. Tapınakçılar, Toledo Üniversitesi'nde Arap kaynakların tercüme edilmesine ön ayak olarak, Avrupa'nın sonraki süreçte bilimde büyük bir gelişme göstermesine vesile oldular[660]. Ancak Akka'nın 1291'de Müslümanlar tarafından ele geçirilmesi, Hristiyan dünyasında büyük bir infial yaratmış, Haçlı Seferleri'nin başarısızlığından Tapınak Şövalyeleri sorumlu tutulmuştu. Tapınak Şövalyeleri'nin Doğu'da Müslümanlarla kurdukları bu ilişki biçimi, kısa süre sonra, kendilerine isnat edilen suçlardan biri haline geldi. Ancak bu suçlama, sonradan örgüte isnat edilecek suçların karşısında, en azından o dönemin şartlarında çok masum kalacaktı.

2.1.2.2 Tapınak Şövalyeleri ile Hospitalier Örgütlerinin Birleştirilmesi Meselesi

Bilindiği üzere, Tapınak Şövalyeleri Papa II. Innocentius döneminde çıkarılan bir fermanla, sadece Papalığa karşı sorumlu bir örgüt haline getirilmişti[661]. Yani Örgüt, Papalık dışındaki bütün dinî ve dünyevî otoriteye karşı bağımsız davranabilip, dilediği şekilde hareket edebiliyordu. Tek hesap vereceği yer Papalık makamıydı. Örgütün Papalıkla arasındaki bu ilişki biçimi, Papalıkta yaşanacak gelişmelere göre farklı bir boyut kazanabiliyordu. Gerçi Tapınak Şövalyeleri, 1128 Troyes Konsili'nde kendilerini resmi bir örgüt olarak tanıyan Papa II. Honorius'tan, Haçlı Seferleri'nin sonuna kadarki süreçte Papalık makamını işgal eden bütün Papalar tarafından mütemadiyen desteklenmişlerdi. Hatta kendileri hakkında çıkan dedikodular, dönemin papaları tarafından, kulak ardı edilip örgüt, desteklenmeye devam ediyordu[662]. Ancak son dönemlerde Tapınak Şövalyeleri hakkında çıkan dedikodular, Tapınak Şövalyeleri için Papalık desteğinin tarihe karışacağı sonuçlar doğuracaktı.

önceki harfle, üçüncü harf ise sondan iki önceki harfle yer değiştirerek gerçekleştirilen bir şifreleme sistemidir. Bkz. Nurettin Topaloğlu, M. Hanefi Calp, Burak Türk, "Bilgi Güvenliği Kapsamında Yeni Bir Veri Şifreleme Algoritması Tasarımı ve Gerçekleştirilmesi", **Bilişim Teknolojileri Dergisi**, Cilt: 9, Sayı: 3, Eylül 2016, s. 292.

[659] Smart, s. 16.

[660] Philippe L. De Coster, **The Knight Templars**, s. 39; Martin, s. 106; Smart, s. 16; Hodge, s. 74, 77.

[661] D'Albon,**",** Belge No. V, s. 375-379; Nicholson, **Love, War and the Grail**, s. 49

[662] Philippe L. De Coster, **The Knight Templars**, s. 39.

Daha önce bahsettiğimiz üzere, Papa V. Clement, Mart 1307 yılında yeni bir Haçlı Seferi ve iki örgütün birleştirilmesi meselesi için Tapınak Büyük Üstadı Jacques de Molay'ı huzuruna çağırmıştı. Papa, Molay'la bu konuları görüştükten sonra, örgüt hakkında bu dönemde çıkan bazı dedikoduları da kendisine aktardı. Papa'nın örgüte dair çıkan dedikoduları kendisine aktarması üzerine Molay, bu duruma şiddetle karşı çıkarak, Papalık tarafından *super statu Templi* adıyla derhal bir soruşturma açılıp mahkeme kurulmasını ve suçlu bulunmaları halinde en ağır cezaya çarptırılabileceklerini, suçsuz olmamaları halinde ise, isimlerinin temize çıkarılıp aklanmalarını istedi[663]. Papa V. Clement, 24 Ağustosta Kral IV. Philip'e mektup yazarak[664], Tapınak Şövalyeleri hakkında skandal şeyler duyduğunu ve bu durumun kendisinde büyük bir üzüntü yarattığını ancak çıkan dedikodulara itibar etmediğini fakat Üstad Jacques de Molay'ın talebi doğrultusunda bu konuyla ilgili *super statu Templi* adlı bir soruşturma başlattığını söyledi[665]. Papa, Kral Philip'ten, bu konunun tam olarak araştırılmadan örgüte yönelik herhangi bir eylemde bulunmamasını rica etti. Zira Philip'in de bu tarihe kadar Tapınak Şövalyeleri'ne karşı herhangi bir düşmanlık beslemediği görülmektedir. Aksine, bu döneme kadar Fransa Kraliyet hazinesi, Tapınak Şövalyeleri'nin idaresindeydi ve Philip'in bu konuya dair en ufak bir şikâyeti de olmamıştı[666].

Philip, Tapınak Şövalyeleri'ne yönelik sapkınlık ve ahlaksızlık suçlamalarını daha önceden de işitmişti. Ancak bu suçlamalara ilk etapta şüpheyle yaklaşıyor ve bu suçları yayanların iman ve merhamet zafiyeti içinde olduğunu düşünerek, örgüte karşı büyük bir haset beslediklerini düşünüyordu[667]. Ancak örgüte yönelik bu dedikodular öylesine artmıştı ki, bunlarla ilgili ipuçları, ciddi şüpheler yaratıyordu. Özellikle Örgütten atılmış Mas d'Agenais Başkeşişi Bernard Pelet, Gisors'dan ve Byzol'lu Gerard isimli üyelerin, örgüte dair çevrelerinde anlattıkları olaylar, şüphenin de ötesine geçti. En son, Montfaucon Başkeşişi Squin de Florian adlı bir şahsın,

---

663 Frale, "The Chinon Chart Papal…", s. 116; Frale, **The Templars…,** s. 88; Read, s. 281.

664 Ağustos 1307'de Papa V. Clement, Kral IV. Philip'e mektup yolladığında, Fransa Kralının çoktan kararlar verdiği anlaşılıyor. Bkz. Martin, s. 89.

665 "*La lettre de Clement n'etait pas une de nonrecevoir; le pape se declarait ebranle par les accusation portees contre l'ordre. Il ne demandait qu'a etudier l'affaire, mais il voulait proceder avec prudence et prendre son temps. Dans la lettre du 24 acut, il disait…"* bkz. Lizerand, s. 93; benzer bilgiler için ayrıca bkz. Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 108; Frale, "The Chinon Chart Papal…", s. 117.

666 Menache, "The Templar Order...*",* s. 16; Pernoud, s. 107.

667 Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 104.

hapishaneye atılmış bir Tapınak üyesinden duyduklarını Kral Philip'e anlatması, Philip'in örgüte dair tüm şüphelerini meşru bir zemine taşıdı[668].

Squin, örgüt ile ilgili çok önemli suçlamalarda bulunmuştu. Squin, örgütün Müslümanlarla gizli ilişkiler içerisinde olduklarını, Hristiyanlık inancının kutsal simgelerine hakaret ettiklerini, bu sapkınlığa alet olmak istemeyen üyeleri gizlice öldürüp gömdüklerini, kadınları hamile bırakıp doğan çocukları öldürdüklerini, Kilisenin otoritesini önemsemediklerini ve kendilerine karşı gelindiği takdirde de Büyük Üstad tarafından ömür boyu hapis cezasına çarptırıldıklarını ve kedi başına benzeyen bir puta taptıklarını anlattı[669]. Zira bu şahıs eski bir örgüt üyesinden duyduklarını önce Aragon Kralı II. James'e anlatmış ancak James bu anlatılanların hiçbirisine itibar etmemişti[670]. Ancak Kral Philip, bu anlatılan olayın, daha önce örgütle ilgili duyduklarıyla örtüşmesi üzerine, derhal Papa'yla bir görüşme yaptı. Kral Philip, Tapınak Şövalyeleri hakkında soruşturma açabilecek tek otorite olan Papa'ya, kilise mahkemeleri ile baronların bu işin ardındaki gerçekleri araştırmaları için derhal harekete geçmeleri yönündeki fikrini beyan etti. Philip, Papa'yla bu görüşmeleri gerçekleştirirken, bir yandan da, kurmaylarına Tapınak Şövalyeleri'ne isnat edilen suçlarla ilgili delil toplamaları talimatı verdi[671]. Daha önce örgüte sızıp bilgi toplamak için görevlendirilen 12 ajan[672], Kral Philip'e örgüt hakkındaki dedikoduların doğru olduğuna dair somut deliller sundular[673]. Kraliyet görevlileri örgüte yönelik soruşturmaları yürütürken, Kral Philip de, Papa ve örgütün Avrupa'daki müfettişi General Pêrraud ile mevcut durumu değerlendirmek üzere bir çeşit müzakereler yürüttü. Kral Philip'in Papa V. Clement ve General Pêrraud ile Loches Kraliyet Kalesi'nde yürüttüğü müzakerelerde Pêrraud, daha önce binlerce

---

668 Dubois, s. 29.

669James Burnes, **Sketch of the History of the Knights Templar**, Second Edition, WM. Balcwood&Sons, Edinburgh; Payne&Foss, London, 1840, s. 29-30; Lord, s. 240.

670Addison, s. 200; Pernoud, s. 107; Lord, s. 239.

671 Frale, **The Templars…**, s. 152.

672 Barbara Frale'ye göre Kral Philip, Tapınak Şövalyelerini mahkûm etmeye yıllar önce karar vermiş ve bunun için de gerekli hazırlıkları gerçekleştirmişti. Frale bu iddiasını, Philip tarafından örgütün içine yerleştirilen ajanların tedarik ettiği ve suç niteliği taşıyan kanıtlara bağlamaktadır. Frale'ye göre bu suçlar ise, örgütün Fransa Krallığında sahip olduğu siyasi ve ekonomik gücü kötüye kullanması, tefecilik ve hırsızlık yapmasıydı. Frale, "The Chinon Chart Papal…", s. 119.

673 Heinrich Finke, bu konu hakkında şu ifadeleri kullanır: *"Multi enim inventi sunt, qui fuerant Templarii et testificati sunt de predictis de quibus multi erant professi alium sanctum ordinem et in illo deo serviebant rex etiam in diversis parlibus regni sui ordinavit, quod aligni, bene xıı numero, intrarent ordinem illum et audaeter facerent, quiequid eis diceretur et patea exirent. Oui predicto omnia testificati sunt hoc. Preterea de isto notoria testificatur hic in anima sun rex Francie…"* Bkz. Heinrich Finke, **Papsttum und Untergang des Templerordens**, V. 2, Druck und Verlag Der Aschendorffscheen Buchhandlung, Münster, 1907, s. 145; benzer bilgiler için bkz. Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 114.

kez örgütün kabul ritüellerine katıldığını ve örgütün bu ritüellerde adayı, İsa'yı inkâr edip haça tükürmesi konusunda zorladıklarını ve bu konuda kesin deliller olduğunu beyan etti[674]. Tapınak Müfettişi Pêrraud ayrıca, 9 Kasım'da yaptığı bir itirafta, örgüte katılan kişilere, "*herhangi bir doğa ateşinin kendilerini şehvete teşvik etmesi halinde, ateşlerini diğer biraderlerle söndürmelerine izin verildiğini*" ve bunun yaygın bir eylem olduğunu itiraf etti[675].

2.3 TAPINAK ŞÖVALYELERİ'NİN TUTUKLANMASI

"Tanrı'nın lütfuyla, Fransa Kralı Philip'ten, Tanrı'nın inançlı şövalyelerine… Acı ve utanılacak bir olay. Duyulması, düşünülmesi bile insanı dehşete düşüren bir durum; tiksindirici bir suç, lanetlenmeyi hak eden korkunç ve mide bulandırıcı bir hareket. İnsanlıkla bağdaşmayacak kadar rezilce bir durum, inançla bağdaşmayacak kadar utanç verici bir eylem. Evrensel bir skandal!…[676]" 14 Eylül 1307 yılında Fransa Kralı Philip, krallıktaki yetkili mercilere gönderdiği gizli mektuplarda[677], örgütle ilgili duyduklarını, bu şekilde ifade ediyordu. Philip, mektubun devamında, Tapınak Şövalyeleri'nin, örgütün kabul ayinlerinde korkunç suçlar işlediğini[678] ve bunu güvenilir kaynaklardan duyduğunu belirtiyordu[679]. Buna göre örgüt üyeleri, kabul ayinlerinde İsa'yı reddederek, onun tasvirine tükürüyorlardı. Örgüte dâhil olmaya aday üyeler, ayin esnasında çıplak bir şekilde örgüt üyelerinin karşısına çıkıyorlardı. Ayini yöneten kıdemli üye, örgüte yeni katılan adayları, kuyruk sokumundan, göbeğinden ve ağzından öpüyordu. Eğer aday üye, örgüte kabul edilirse, kabulünün karşılığında, örgütün diğer üyeleriyle cinsel ilişkiye girmeye zorlanıyordu. Dahası, Tapınakçılar, Tanrı'ya yüz çevirip vaftizi reddederek putlara tapınıyorlardı. Philip'e göre Tapınak Şövalyeleri, dünyada

---

[674] Frale, **The Templars…**, s. 155-156; Mc Cabe, s. 377.
[675] Read, s. 285.
[676] Le Doissier adlı kaynağa göre Kral Philip, bu konu hakkında şu ifadeleri kullanır: *"Une chose amere, une chose deplorable, une chose assurement horrible a penser, terrible a entendre, un crime detestable, un forfait execrable, un acte abominable, une infamie affreuse, une chose tout a fait inhumaine, bien plus, etrangere a toute humanite…", non sans nous frapper d'une grande stupeur et nous faire fremir d'une violente horreur; et, en pesant sa gravite, une douleur immense grandit en nous d'autant plus cruellement qu'il n'y a pas de doute que l'enormite du crime deborde jusqu'a etre une offense pour la majeste divine, une honte pour l'humanite, un pernicieux exemple du mal et un scandale universe…!."* **Le Doissier de L'Affaire des Templiers**, s. 16-17; buna benzer bilgiler için bkz. Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 103; Robyn Young, **The Fall of the Templars**, Published by Dutton, a Member of Penguin Group, New York, 2009, s. 396.
[677] Anne Gilmour-Bryson, "Sodomy and the Knights Templar", **Journal of the History of Sexuality**, Vol. 7, No. 2 (Oct., 1996), s. 167.
[678] Lizerand, s. 94-95.
[679] Bu ifadeler kronikte şu şekilde geçmektedir: *"grace au rapport de plusieurs personnes dignes de foi, retenti a nos oreilles …"* Bkz. **Le Doissier de L'Affaire des Templiers**, s. 17.

insanlara bahşedilmiş hava, toprak gibi nimetleri kirletiyorlardı[680]. Kral Philip, yazdığı bu mektupla, Tapınak Şövalyeleri'nin sapkınlıklarıyla Hristiyanlığa ve yaşadıkları topluma büyük zararlar veren kuzu postu giymiş kurtlar olarak nitelendirip, kendisini, Tapınakçıların Hristiyanlık dinine sürdükleri lekeyi temizlemek için seçilmiş bir Kral olarak tanımlıyordu[681].

Kral Philip'in 14 Eylül 1307'de Krallık yetkililerine gönderdiği mektupta yer alan bu ifadeler, Kraliyet stratejistlerine göre büyük bir skandaldı. Bu mektuptan bir hafta sonra, Kraliyet yetkilileri, örgüt üyelerinin mallarını da alarak kaçmaları ihtimaline karşılık hemen harekete geçti[682]. 22 Eylül 1307'de Fransa Engizisyon Mahkemesi Başkanı Guillaume de Paris, emri altındaki Toulouse ve Carcassone memurlarına bir mektup yazarak Tapınak Şövalyeleri'nin tutuklanmasına[683] ve mallarına el konmasına dair bir karar çıkarmalarını istedi[684]. Ancak bu, tüm örgüte yönelik bir karar değildi. Bu kararla, örgüte itham edilen suçlara adı karışan üyeleri, gerektiğinde işkence metotlarını da kullanarak sorgulayıp[685], iddia edilen suçlamaların doğruluk derecesinin saptanması ve itirafların kayıt altına alınması amaçlanıyordu[686]. Guillaume, emri altındaki memurlara gönderdiği mektupta, Kral Philip'in bu operasyonu Papa'nın talimatı doğrultusuna gerçekleştirdiğini belirterek[687], gerçekleşecek soruşturmanın meşru zemini olduğunu vurguluyordu. Ancak Barbara Frale'ye göre, Kral Philip, bu durumu manipüle ederek, Papa'nın haberi varmış gibi gösterip, aslında Papa'dan gizli bir şekilde gerçekleştirmişti.

---

[680] Barber, **Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 103-104; **Le Doissier de L'Affaire des Templiers**, ss. 16-21; Malcolm Barber, **The Two Cities: Medieval Europe 1050-1320**, Second Edition, Routledge Taylor&French Group, London and New York, 2004, s. 232; Addison, s. 200; Campbell, s. 248; Ullmann, s. 183; Frale, "The Chinon Chart Papal…", s. 115-116.

[681] Bu bilglerin bir kısmının kronikteki karşılığı şöyledir: "*Olim siquidem, ad nos fide dignorum quamplurimum inculcata relacione pervenit quod fratres ordinis milicie Templi gerentes sub specie agni lupum et sub religionis habitu nostre religioni fidei nequiter insultantes, Dominum nostrum Jhesum Christum, novissimis temporibus, pro humani generis redemptione crucifixum, gravioribus quam in cruce pertulit illatis injuriis iterum crucifigunt...*" **Le Doissier de L'Affaire des Templiers**, s. 17-21; benzer bilgiler için bkz. Barber, **Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 104; Campbell, s. 248-249.

[682] "*Le roi expliqua plus tard que l'arrestation de l'ordre avait ete precipitee par suite de la fuite de quelques chevaliers qui se disposaient a emporter les biens de l'ordre…"* bkz. Lizerand, s. 95; Zira Guillaume de Paris, mütedeyyin kesimden, örgüt üyelerinin kaçma hazırlığı içinde olduklarına dair ihbarlar aldıklarını belirtmişti. Bkz. Frale, "The Chinon Chart Papal…", s. 116.

[683] Lizerand, s. 95; Frale, **Il Papato e il processo ai Templari…,** s. 36.

[684] Pierre Dupuy, **Histoire de Lordre Militaire des Templiers: Chevaliers du Temple de Jerusalem**, Novelle Edition, Depuis fon Etabliffement Jufqua fa Decadence&fa Suppreffion, A Brusselles, 1751, s. 8.

[685] **Le Doissier de L'Affaire des Templiers**, s. 23.

[686] Bryson, 167.

[687]Julien Thêry, "Procês des Temliers, Nicoler Bêrion, Philippe Josserand, Priers et Combatte, **Dictionnarie Europên des Orders Militaries**, Paris, 2008, s. 2.

Philip bununla da, asıl hedefinin örgütün Büyük Üstadı Jacques de Molay ile kurmayları olduğunu gösteriyordu. Ancak engizisyon görevlisi, Kral Philip'in bu operasyonu Papa'dan bağımsız bir şekilde yürüttüğünü kısa süre içerisinde anlayarak yaptığı hatanın farkına varmış ve Tapınak Şövalyeleri üyelerini kaçmaları konusunda uyarmıştı. Papa'nın bu olaylardan haberi olsun ya da olmasın, Kralın Tapınak Şövalyeleri Örgütü'ne dair yürüttüğü strateji, başarıyla devam ediyordu[688].

2.3.1 On Üçüncü Cuma

Kral Philip, 14 Eylül 1307 tarihinde Tapınak Şövalyeleri örgütüne dair kraliyet yetkililerine gönderdiği gizli mektupta, aslında örgüte yönelik gerçekleştireceği büyük operasyonun detaylarını veriyordu. Buna göre Philip, Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün tüm mensuplarının hiçbir ayrıcalık gözetmeksizin yakalanmalarını, Kilise tarafından yargılanıncaya kadar hapse atılmalarını, tüm mallarına el konmasını ve Krallık otoritesinin temsil edildiği bölgelerde bulunan "Tapınak Evleri"nde gizli araştırmalar yapılmasını istiyordu[689]. Philip mektubunun devamında, operasyonlardan sonra, *"krallığın güvenilir yargıçlarının tespit edilerek yapacakları görev hakkında bilgilendirildikten sonra ant içirilip*", belirlenen gün ve saatte de Tapınakçıların yargılanacağını vurguluyordu[690]. Nitekim bu mektuptan yaklaşık bir ay sonra, yani, 13 Ekim Cuma günü, Fransa Krallığı'nda Tapınak Şövalyeleri'ne yönelik büyük bir operasyon başlatıldı[691]. Fransa Krallık askerleri, 13 Ekim 1307 yılında Saint Denis Bayramı'ndan sonraki Cuma günü[692], sabaha karşı düzenledikleri eş zamanlı operasyonlarla, Tapınak Şövalyeleri'nin Fransa Krallığı'nda bulunan 3000 üssüne ve buralardaki tüm üyelerine baskın gerçekleştirdiler[693]. Bu operasyon neticesinde, aralarında Tapınak Şövalyeleri Örgütü Büyük Üstadı Jacques de Molay'ın da olduğu ve yaş ortalaması 40 olan yaklaşık

---

688 Frale, **The Templars…**, s. 157; benzer yorum için bkz. Dupuy, s. 13.
689 **Le Doissier de L'Affaire des Templiers**, s. 23; benzer bilgi için bkz. Pernoud, s. 102.
690 Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 117; Philip, tutuklanan Örgüt üyelerinin, nöbetçiler nezaretinde hücrelerde tutulacağını ve gerektiği durumlarda gerçeği itiraf etmeleri için işkence uygulanabileceğini belirtiyordu. Bu bilgiler ilgili kaynakta şöyle geçmektedir: ("*appelleront les commissaires de l'inquisiteur et examineront la verite avec soin, par la torture s'il en est besoin; et, si Belles confessent la verite…")* Bkz. **Le Doissier de L'Affaire des Templiers**, s. 27; benzer bilgi için ayrıc bkz. Pernoud, s. 102.
691 **Le Procês des Templiers d'Auvergne (1309-1311)**, Edition de l'interrogatoire de juin 1309, Par Roger Sêve et Anne-Marie Chagny-Seve, Mêmoires et Documets de Histoire Mêdiêvale et de Philologie, Nouvelle Collection, Paris, 1986, s. 3; Morton, s. 40.
692 **Les Grandes Chroniques De France**, ed. Jules Viard, Publiees Pour La Societe de L' Historie de France, Paris, 1934, s. 256.
693 Lizerand, s. 96; Strayer, s. 286; Dupuy, s. 8; Pernoud, s. 102.

15.000 örgüt üyesi tutuklandı[694] ve mallarına el konuldu[695]. Fransa Krallığı'nın şafak vaktinde düzenlediği bu eş zamanlı ani baskınlarda, aralarında örgütün Fransa sorumlusu Gerard de Willies ile krala suikast girişiminde bulunan Hugues de Chalon'un da olduğu sadece 12 kişi kaçabildi[696].

Fransa Krallığı'nda Tapınak Şövalyeleri örgütüne yönelik gerçekleşen bu operasyon, o dönemin en kayda değer olayıydı[697]. Operasyon esnasında yaşanan olaylar, krallığın zamanlama açısından titiz bir çalışma yürüttüğünü gösteriyordu[698]. Zira Krallık ordularının eş zamanlı gerçekleştirdikleri ani baskınlarda örgüte bağlı üyelerin büyük bir bölümü gafil avlanmış, kaçmayı başaran az sayıdaki üye de operasyona dair daha önceden herhangi bir uyarı almamıştı. Operasyonlara şahit olanların aktardığı bilgilere göre örgüt üyeleri, tutuklamalardan sonra kaçmaya başlamışlardı. Hatta Tapınak Şövalyeleri Büyük Üstadı Jacques de Molay, operasyonların gerçekleştirildiği günün bir önceki günü, yani 12 Ekim 1307'de, Kral Philip'in kız kardeşi Charles de Valois'in cenazesine katılmıştı[699]. Örgüte yönelik gerçekleştirilen operasyonda yaşanan olaylara dair bu anlatılanlar, Büyük Üstad'ın gerçekleşecek operasyondan haberdar olmadığına dair bir izlemin yaratmaktadır. Ancak Regine Pernoud, bu yöndeki görüşe dair farklı bir açıklama sunmaktadır. Pernoud'a göre, bir Tapınak üyesi olan Arraslı Matthieu, 1307 Ekim ayının başlarında, yani örgüte yönelik gerçekleştirilen büyük operasyondan yaklaşık iki hafta öncesinde, yüksek rütbeli bir Tapınak üyesi olan Hugues de Pairaud'un kendisine "örgütün lekelendiğini" ve "eğer isterse kaçıp canını kurtarabileceğini" söylediğini belirtmektedir[700]. Örgütün, gerçekleşecek operasyondan daha önceden haberdar olduğunu iddia eden başka bir yazar da Umberto Eco'dur. Eco, Kral Philip'in 14 Eylül 1307 yılında krallık yetkililerine gönderdiği ve Tapınak Şövalyeleri'nin tutuklanmasını içeren mektubun üzerinden bir ay geçmesine rağmen, örgütün bu süreç içerisinde herhangi bir duyum almamasını kuşkuyla

---

[694] Burnes, s. 31; Philippe L. De Coster, **The Knight Templars**, s. 41; Menache, **Clement V,** s. 206; Hodge, s. 210.
[695] Ullmann, s. 183.
[696] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 105.
[697] Dale R. Streeter, "The Templars Face the Inquisition: The Papal Commission and the Diocesan Tribunals in France, 1308-11", **The Debate on the Trial of the Templars (1307-1314),** Edited by Jochen Burgtorf-Paul F. Crawford-Helen J. Nicholson, Ashgate Publishing Company, Great Britain, 2010, s. 88.
[698] Strayer, s. 286.
[699] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 106; benzer bilgiler için ayrıca bkz. Lizerand, s. 95-96; Pernoud, s. 102.
[700] Pernoud, s. 133-134; benzer bilgi için bkz. Frale, "The Chinon Chart Papal…", s. 117.

karşılamaktadır. Eco ayrıca, örgütün 13 Ekim 1307'de gerçekleşen baskında hiç direnç göstermemelerini ve krallık yetkililerinin tutuklamalardan birkaç gün önce örgütün mal varlığının dökümünü yapmalarına rağmen üyelerin buna karşı herhangi bir tepki vermemesini de, örgütün böyle bir operasyondan daha önceden haberdar olduğuna kanıt göstermektedir[701].

Kral Philip tarafından Tapınak Şövalyeleri'ne yönelik gerçekleştirilen operasyondan Papa V. Clement'in haberdar olup olmadığı konusu tartışmalıdır[702]. Barbara Frale'ye göre, Tapınak Şövalyeleri'ne yönelik gerçekleştirilen operasyondan, Papa V. Clement'in haberi yoktu. Frale, tutuklama operasyonlarından sonra, Papa V. Clement'in, derhal Poitiers'teki Papalık makamına geçerek bu krizi değerlendirmek üzere bütün kardinalleri toplantıya çağırdığını belirtip, Papa'nın, dünyevî bir otorite olarak Kral Philip'in kendisinden habersiz gerçekleştirdiği bu operasyonlara çok şaşırdığını anlatmaktadır[703]. Frale'ye göre Papa, Kral Philip'in kendisine bağlı dinî bir örgüt olan Tapınak Şövalyeleri'ne karşı gerçekleştirdiği bu operasyonları, kendi yetki alanına müdahale olarak görüyordu. Papa'ya göre, Roma Kilisesi'ne bağlı bir örgüt olan Tapınak Şövalyeleri'ne yönelik böyle bir operasyon ancak kendi kararıyla gerçekleşebilirdi ve bu örgütü ancak Papa olarak kendisi yargılayabilirdi[704]. Malcolm Barber'e göre, Kral ve Papa, bu konuyu daha önce gündeme getirmiş ve en azından temel hatlarıyla kendi aralarında en az bir kere değerlendirmişlerdi. Yazar bu iddiasını, Paris Üniversitesi'nde ilahiyat eğitmeni olarak çalışan Romeus de Brugaria'nın, Aragon Kralı II. James'e yazdığı 26 Ekim 1307 tarihli mektupta[705], altı ay önce bu tür görüşmelerden birine iştirak ettiğini dile getirmesine ve II. Jamesi'in Papalık nezdindeki temsilcsinin 14 Mayıs 1307 tarihli mektubunda Philip ile Papanın görüşmesinden bahsetmesine dayandırmaktadır. Zira Papa 1308'de Poitiers'de Tapınak Şövalyeleri'nin tutuklanması üzerine yaptığı değerlendirmede, Kral Philip'in Lyon'da bu konuyu gündeme getirdiğini belirtmekteydi[706]. Tüm bu bilgilerin yanı sıra, o döneme ait bir kronik, 13 Ekim

---

[701] Umberto Eco, **Foucault Sarkacı**, 23. Baskı, (Çev., Şadan Karadeniz), Can Sanat Yayınları, İstanbul, 2017, s. 146-147.
[702] Streeter, s. 88.
[703] Frale, "The Chinon Chart Papal…", s. 116.
[704] Frale, **The Templars…**, s. 170-171.
[705] Mektubun Latince tam metni için bkz. Finke, V. 2, s. 49.
[706] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 107; benzer bilgiler için bkz. Menache, **Clement V,** s. 206-207; **Complete History of the Popes of Rome From Saint Peter, the First Bishop to Pius the Ninth, the Present Pope İncludings the History of Saints, Martyrs, Fathers of Church, Religious Orders, Cardinals, İnquisitions, Schisms and Great Reformers,** V. 2, s. 41.

operasyonlarının Kral Philip ile Papa V. Clement'in ortak kararıyla gerçekleştiğini yazmaktadır[707]. Bu olaylar bir bakıma operasyonların Papanın bilgisi dâhilinde yapıldığını göstermektedir denilebilir.

Papa V. Clement'in 13 Ekim 1307 yılında gerçekleştirilen büyük operasyonlara yönelik tepkisi, kanaatimizce Kral Philip ile bu projeye yönelik geliştirdikleri politikanın bir yansımasıdır. Kral Philip'in o dönemde Papalık yargı yetkisine dâhil olan Tapınakçıların itham edildikleri sapkınlık suçlamalarını Papa'dan habersiz bir şekilde gerçekleştirmesi akla yatkın gelmemektedir. Muhtemelen bu tasarı, iki otoritenin ortak kararıydı ve bu plan gereği roller daha önceden belirlenmişti. Nitekim bu konu, 1307 yılının bahar aylarından itibaren Fransa Krallığı'nın gündemindeydi ve bu konuyla ilgili Fransa ile Papa arasında yoğun diplomatik bir süreç yürütülüyordu. Papa ayrıca, bu konuyla ilgili zaman zaman çelişkili açıklamalar yapıyordu. Mesela, 1308 yılında Lyon'da yapılan bir toplantıda, Tapınakçılara itham edilen suçlara inanmadığını ifade ederken, daha sonraki bir tarihte "*Poitiers'de yapılan görüşmelerde ise ne yanıt verdiğini anımsamadığını belirtiyordu*[708]". Aslında bu tavırlar, Papa V. Clement için alışılmışın dışında tavırlar değildi. Zira V. Clement, Kral Philip'in eski Papa Boniface ve İngiltere Kralı Edward ile giriştiği mücadelelerde de, benzer tavırlar sergileyerek orta yolcu bir tutum sergilemişti. Muhtemelen Tapınakçılara yönelik bu meselede de, benzer bir tavır takınarak Kral Philip ile Tapınak Şövalyeleri arasında meydana gelen olayların şekline göre bir davranış biçimi sergiliyordu.

2.4 TAPINAK ŞÖVALYELERİ'NİN YARGILANMASI

13 Ekim 1307 tarihinde Tapınak Şövalyeleri'ne yönelik gerçekleştirilen operasyon, kısa sürede Fransa sınırlarını aşarak neredeyse bütün Avrupa tarafından duyuldu ve büyük bir şaşkınlıkla karşılandı. Birçok insan, Tapınak Şövalyeleri'yle ilgili bazı ithamları duymuş fakat işlerin bu boyutlara ulaşmasına neden olan olayların perde arkasındaki gelişmelerin ne olduğundan habersizdi. Zira örgüte bugüne kadar, tamahkârlık, kibir, tefecilik ve karaborsacılık gibi suçlar isnat edilse de, bu suçlar, örgütün böyle bir akıbete uğramasına neden teşkil edecek nitelikte görülmüyordu. Ayrıca Örgüt, tüm bunlara rağmen, büyük bir kesim tarafından Papalığın himayesinde, inanç düşmanlarına karşı mücadele eden mukaddes bir örgüt

[707] **Les Grandes Chroniques De France**, s. 256.
[708] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 108.

olarak kabul görüyordu[709]. Bunun yanı sıra, toplumun neredeyse her kesimi, bir şekilde bu Örgüt ile dinî, askerî veya ekonomik anlamda bir bağ kurmuştu[710]. Yani Tapınak Şövalyeleri, her şeye rağmen, büyük bir destekçi kitlesine sahipti. Ancak Kral Philip bu durumun farkındaydı. Bu nedenle Philip, örgüte karşı yürüteceği operasyonlarda, kendisine muhalif olabilecek halk, soylu ve ruhban sınıflarından gelecek tepkileri göz önünde bulundurup kamuoyunu kendi lehine çevirmeye çalıştı[711]. Philip, bu sınıfların yapılarına göre, bazı stratejiler geliştirerek Tapınak Şövalyeleri ile yürüttüğü mücadelede etkili bir propaganda yoluyla büyük destek sağladı[712].

Tapınak Şövalyeleri'nin tutuklandığının ertesi günü, yani 14 Ekim 1307 tarihinde, Kral Philip'in sadık adamı De Nogaret, halkın operasyonlara ilişkin endişelerini gidermek ve tutuklamaların nedenini açıklamak adına, Paris Krallık sarayının bahçesinde tüm halka açık bir miting gerçekleştirdi[713]. Büyük bir katılımla gerçekleşen bu mitingde Nogaret, Fransa halkına, Tapınak Şövalyeleri'nin büyük bir sapkınlık hareketinin içerisinde olduğunu anlattı. Nogaret, Tapınak Şövalyeleri'nin örgüte girişi ritüellerinde, yeni üyeleri İsa Mesih'i inkâra zorlandıklarını, haçın üstüne tükürdüklerini, ayini yöneten örgüt liderinin yeni üyeleri ağzından, kuyruk sokumundan ve göbek deliğinden öptüğünü söyleyerek, kabul işleminden sonra yeni üyelerin diğer örgüt üyeleriyle eşcinsel ilişkiye teşvik edildiklerini belirtti[714]. Nogaret, konuşmasının sonunda, örgütün bir erkek başını andıran uzun sakallı ve adına *Bophomet* dedikleri bir puta, ayin esnasında tapındıklarını vurgulayarak[715], Krallığın örgüte yönelik gerçekleştirdiği operasyonlara dair halkın şüphelerini gidermeye çalıştı.

Fransa Krallığı'nın Tapınak Şövalyeleri Örgütü'ne gerçekleştirdiği operasyonlara yönelik kuşkular, sadece halkta görülmüyordu. Özellikle din adamları, Kral Philip'in Roma Kilisesi'ne bağlı bir örgüt olan Tapınak Şövalyelerine

[709] Campbell, s. 251-252.
[710] Edgard Boutaric, **La France Sous Philippe Le Bell: Êtude Sur Les İnstitions Politiques Et Administratives Du Moyen Age**, Henry Plon Librarie-Editeur, Paris, 1861, s. 127.
[711] Menache, "The Templar Order…", s. 13.
[712] Magdalena Satora, "The Social Reception of the Templar Trial in Early Fourteenth-Century France: The Transmission of Information", **The Debate on the Trial of the Templars (1307-1314),** Edited by Jochen Burgtorf-Paul F. Crawford-Helen J. Nicholson, Ashgate Publishing Company, Great Britain, 2010, s. 163-166.
[713] Satora, s. 163.
[714] Alan Forey, "Could Alleged Templar Malpractices Have Remained Undetected for Decades?", **The Debate on the Trial of the Templars (1307-1314),** Edited by Jochen Burgtorf-Paul F. Crawford-Helen J. Nicholson, Ashgate Publishing Company, Great Britain, 2010, s. 11.
[715] Frale, **The Templars…**, s. 171; Pernoud, s. 108.

gerçekleştirdiği bu operasyonları, büyük bir kuşkuyla takip ediyorlardı. Bu durumun farkında olan Kral Philip, halka yapılan bilgilendirme mitinginden sonra, ruhban sınıfını da bilgilendirmek amacıyla aynı gün, Notre Dame'nin din adamlarını toplayarak örgütün suçlarını anlattı. Bu toplantı neticesinde, korkuları nedeniyle midir bilinmez, din adamları Kral Philip'i bu konuda destekleyeceklerini bildirdiler. Özellikle Krallığa yakınlıklarıyla bilinen Franciscan ve Dominican tarikatları, Kral Philip'in Tapınakçılara karşı başlattığı mücadelede haklılığını belirtip, Kral Philip lehine, Tapınak Şövalyeleri aleyhine, büyük propagandalar yürütüyorlardı. Bu iki tarikat, her yerde Tapınak Şövalyeleri'nin ihanetlerini, sapkınlıklarını anlatarak, Kral Philip'in Hristiyanlık inancı adına kutsal bir vazife yürüterek gerçek inancı bu sapkın örgütün şerrinden koruduğunu dillendirip Tapınakçılara karşı yürütülen mücadelede halktan destek istiyorlardı[716].

Kral Philip, krallıktaki halk kesimini ve ruhban sınıfını Tapınak Şövalyeleri aleyhinde gerçekleştireceği operasyon hakkında bilgilendirip destek temin ettikten sonra, krallıkta önemli bir nüfuza sahip olduğunu düşündüğü soylu sınıfına yöneldi. Philip'in bu sınıfı ikna edip destek temin etme konusundaki en önemli silahı, vergi meselesiydi. Philip, Tapınak Şövalyelerinin vergiden muafiyet durumunu ön plana çıkararak, onların ödemediği vergileri, soylu sınıfının ödemek durumunda kaldığını ve bu nedenle soylu sınıfının ağır vergilere tâbi olduğunu anlattı. Philip, bu örgütün ortadan kalkması halinde, soylu sınıfına yüklenen vergilerin hafifleyeceğini belirtti. Philip'in bu açıklamaları, Tapınak Şövalyeleri Örgütü'ne borçlu olan pek çok soylu kesimince makul görüldü. Zira bu sınıf, örgütün ortadan kalkması halinde, borçlarının da kendiliğinden ortadan kalkacağını düşünerek Philip'in destek çağrısına olumlu cevap verdiler[717].

Fransa Krallığı, Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nü yargılama konusunda gerek halktan gerekse din adamlarından her ihtimale karşı doğabilecek tepkilerin önüne geçmek için, bütün imkânlarını seferber ederek, bu konudaki haklılığını anlatmaya çalışıyordu. Bu duruma bağlı olarak, örgütün gerçekleştirilecek yargılamalarda suçsuz bulunması halinde, serbest bırakılıp mallarının iade edileceği dahi dillendiriliyordu[718]. Ancak kuruluşundan, bu döneme kadar Hristiyanlık ideolojisinin

[716] Satora, s. 163-164; Frale, "The Chinon Chart Papal…", s. 116; Menache, **Clement V,** s. 206; Campbell, s. 252.
[717] Campbell, s. 254; Satora, s. 165.
[718] "*personas videlicet ecclesie ıudicio presentandas et proponendas examini. Ut. si culpabiles reperti fuerint, iusto puniantur iudicio. nisi reverti corde sincero voluerint ad sancte ecclesie unitatem: si*

en büyük savunucusu olarak kabul edilen böyle bir örgütü, Hristiyanlık inancıyla bağdaşmayacak suçlarla itham edip yargılamak, büyük bir olaydı. Zira bu örgüt, kuruluşundan bu döneme kadar Papalığın her konuda desteklediği ve tüm otoritelere karşı himaye ettiği bir örgüttü ve de Avrupa toplumunda büyük bir karşılığı vardı. Kral Philip, şüphesiz bütün bunların farkındaydı ve bu yönde karşılaşabileceği her türlü ihtilafı bertaraf edebileceği meşru yolları kullanıyordu. Bunlardan birisi de, Paris Üniversitesi'ne bağlı teologlardı.

Tapınak Şövalyeleri'nin Papalığa bağlı bir örgüt olması ve Papa'nın bu süreçte muhtelif tavırlar sergilemesi, Kral Philip'i bıktırmış[719] ve onu bazı arayışlara sevk etmişti. Çünkü Philip, her ne olursa olsun, örgütün Papa'ya bağlı olduğunu ve Papa'nın izni olmaksızın yargılama yolunun açılmayacağını biliyordu. Ancak daha önce de bahsettiğimiz üzere, Papa'nın net bir tavrı olmadığı gibi, 13 Ekim'de gerçekleşen tutuklamalardan dolayı Kral Philip'e gücendiğine dair mektup yollamıştı[720]. Bu olaylar, Kral Philip'in Papa'dan bağımsız bir şekilde hareket etmesini sağlayacak bazı adımlar atmasını zorunlu kıldı. Bu amaçla Philip, o dönemde Avrupa'nın en önemli kurumlarından biri olarak kabul edilen ve Krallık erkânının siyasî ve özellikle hukukî meselelerde başvurduğu bir merci olan Paris Üniversitesi'ne yöneldi[721]. Philip, Paris Üniversitesi'nden, dünyevî bir otorite olarak dinî bir örgüt olan ve sapkınlıkla itham edilen Tapınak Şövalyeleri'ne uygulayabileceği yaptırımları sordu[722]. Philip ayrıca, suçlarından emin olduğu Tapınak Şövalyeleri'nin dinî imtiyazlarının geçerliliğini koruyup korumadığını, bu şartlar altında mallarına el konulup konulamayacağı konularında bilgi aldı[723].

Paris Üniversitesi teologları, Kral Philip'e ihtiyatlı bir cevap vererek örgütün dinî bir örgüt olduğunu ve sadece kilise mahkemelerine göre yargılanabilecekleri

---

vero innocentes forte reperiantur. tanquam aurum in fornace purgati liberi permaneant..." Finke, V. 2, s. 47; benzer bilgi için bkz. Menache, **Clement V,** s. 206.

[719]Papa V. Clement, Philip ile Tapınak Şövalyeleri arasında başlayan mücadelede, çok net bir tavır göstermemiştir. Zaman zaman Philip'in kararlarına rıza gösterip zaman zaman da Tapınak Şövalyelerini koruyucu bir tavır göstermiştir. Mesela Papa V. Clement, 13 Ekimde gerçekleşen operasyonlar sonrasında Tapınak Şövalyeleri'nin tutuklanması üzerine, 15 Ekimde Poitiers'e geçti. Burada, kurmaylarıyla bir toplantı gerçekleştiren Papa, Örgüte bağlı olup ancak tutuklanmamış bazı üyelerle bir dizi görüşme gerçekleştirdi. Bu görüşmelerde Papa, Örgüt üyelerine, cesaret vererek rahat olmalarını, üzüntü ve dehşete kapılıp hata yapmamaları konusunda uyarıyordu. Papa, Tapınakçıların *"içinde bulundukları duruma bir çözüm getireceğini ve onları korumak üzere gerekli önlemeleri alacağını, ancak öncelikle kaçmamaları gerektiğini belirtiyordu."* Bkz. Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 147-148.

[720] Alan Forey, **The Military Orders**…, s. 226.

[721] Howarth, s. 329-330.

[722] Crawford, s. 129.

[723] Dubois, s. 32.

yönünde bir görüş beyan ettiler. Üniversite teologları, dünyevi otoritelerin ancak acil durumlar söz konusu olduğunda heretik suçlarla itham edilenleri tutuklayabileceklerini fakat bunları da, en kısa süre içerisinde Kilise Mahkemesi'ne teslim etmeleri gerektiğini bildirip, mal varlıklarının garanti altına alınması gerektiğini söylediler[724]. Teologlara göre Philip, Tapınak Şövalyelerinin imtiyazlarını sadece ya kısıtlayabilirdi ya da iptal edebilirdi[725]. Yani Kral Philip Tapınakçıları ancak Kilise'nin onayıyla yargılayabilirdi[726]. Kral Philip, aralarında laik hukuçuların da olduğu on dört farklı dinî tarikata mensup olan Paris Üniversitesi akademisyenlerinin[727] kararlarından pek hoşnut olmadı. Bunun üzerine, Kralın en sadık adamlarından biri olan ve o dönemde adalet işlerinden sorumlu bir görev icra eden De Nogaret devreye girdi. De Nogaret, akademisyenlere bir rapor sunarak, Tapınak Şövalyelerinin, ahlaksız suçlar işleyerek şiddete başvurduklarının güvenli istihbarat raporları neticesinde kesin olarak tespit edildiğini ifade edip, akademisyenlerin çekinmeden bu konuda görüş bildirmeleri gerektiğini belirtti[728]. Paris Üniversitesi ilahiyat akademisyenleri bunu bir tehdit olarak algılamış olmalı ki, De Nogaret'in de etkisiyle, bir bildiri yayınladılar. Avrupa'nın en önemli ve en saygın eğitim kurumlarından biri kabul edilen Paris Üniversitesi'nden çıkan bu karar, Fransa ve komşu bölgelerde büyük bir yankı uyandırdı[729].

Kral Philip, Papa V. Clement'in olası karar değişikliğine karşı, Paris Üniversitesi'nden gerekli meşruiyet zeminini elde etmişti. Philip artık, dinî bir örgüt olan Tapınak Şövalyelerine karşı mücadeleyi hem dinî hem de ulusal zemine taşıyarak büyük bir destek elde etti[730]. Philip aldığı bu destekle, Tapınak Şövalyeleri'ne karşı mücadelesini evrensel bir boyuta taşıma gayesindeydi. Bu

[724] Dubois, s. 32; Crawford, s. 129; Howarth, s. 329-330.
[725] Jules Loiseleur, **La Doctrine Secrête Des Templiers**, Arbre d'Or, Tous Droits Rêsêrves Pour Tous Pays, Fêvriêr, 2005, s. 17.
[726] Read, s. 287; Martin, s. 92.
[727] Paris Üniversitesi akademisyeleri on dört kişilik bir gruptan oluşmaktaydı. Bunlar: Alexander Lombart (Fransisken üyesi), Alexander Fassitelli of Sant'Elpidio (Augustian üyesi), Gaut[h]ier (Walter) of Gamaches (Cluny üyesi), Gérard of Bologna (Carmalites generali), Gérard of St Victor (Paris Üniversitesi teologu), Henry (Augustian üyesi), Hervé Nédellec (Dominikan üyesi), Jacques of Thérines (Cistercian üyesi), John of Mt St Eloi (Augustian hukukçusu), Laurence of Poulengy(Augustian hukukçusu), Peter of St Omer (Paris Notre Dame Katedrali hukukçusu), Raoul (Ralph) of Hotot(laik üye), Romeus of Brugaria (Katalan Dominican üyesi), William Alexander (Paris Notre Dame Katedrali hukukçusu). Bkz. Paul F. Crawford, "The Involvement of the University of Paris in the Trials of Marguerite Porete and of the Templars, 1308–10", **The Debate on the Trial of the Templars (1307-1314),** Edited by Jochen Burgtorf-Paul F. Crawford-Helen J. Nicholson, Ashgate Publishing Company, Great Britain, 2010, s. 130-132.
[728] Howarth, s. 331.
[729] Howarth, s. 331.
[730] Dubois, s. 32.

amaçla Philip, Avrupa'nın birçok krallığına ve Hristiyanlığın yüksek rütbeli din adamlarına mektuplar yazarak, ülkelerinde bulunan Tapınak Şövalyeleri'ne karşı derhal harekete geçip onları tutuklamalarını istedi. Ancak Philip'in bu talebine o an için sadece üç olumlu yanıt geldi. Basse Lorraine Dükü Jean, Julier Kontu Gerard ve Köln Başpiskoposu, Philip'in bu talebine olumlu yanıt verirken, Liege Piskoposu, Aragon Kralı ve Roma Kralı Albert, böyle bir yetkinin sadece Papa'ya ait olduğunu belirterek Philip'in talebine olumsuz cevap verdiler. Aynı zamanda Kral Philip'in de damadı olan İngiltere Kralı II. Edward ise[731], Philip'in talebini yerine getirmek bir yana, Kasım 1307'de Portekiz, Kastilya, Aragon ve Sicilya krallıklarına mektuplar yazarak, Philip'in aç gözlülük yaparak örgüte iftira atmış olabileceğini[732] ve bu nedenle örgüte karşı böyle bir karar vermeden önce iyice düşünmeleri gerektiğini tavsiye etti[733].

Kral Philip, Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nü yargılamaya dair tüm meşru yetkileri sağladıktan sonra, 24 Ekim 1307 yılında örgütün Fransa Engizisyon Mahkemesi'nde yargılanması yönünde talimat verdi. Tapınak Şövalyeleri, halka açık gerçekleşen mahkeme duruşmalarında, aralarında Büyük Üstad Jacques de Molay'ın da olduğu 138[734] örgüt üyesiyle, yargılanmaya başladı[735]. Kral Philip, o dönemde Papalığa karşı seküler otoriteleri destekleyen, yani kendine yakın görünen Paris Üniversitesi'nden ilahiyat kökenli avukatları da[736], elde edilecek itiraflara şahit olmaları için hazır bulundurdu. Zira teologlar önünde yapılacak itiraflar, kovuşturma stratejisi için önemli bir dayanak olacaktı[737]. Ancak bu itirafların elde edilmesi için mahkeme yetkilileri, bazı stratejiler uygulama yoluna gittiler. Buna göre, örgüt üyelerine, bazı şahitlerin Papa ve Krala, kabul ritüellerinde ve örgütün bazı uygulamalarında, yaptıklarını itiraf ettiklerini, kendilerinin de bunları itiraf etmeleri

---

[731] W. Cunningham, İngiltere Kralı II. Edward'ın Tapınakçılara karşı savunmacı tavrını, onun örgütün zenginliğinden faydalanmasına bağlamaktadır. Nitekim II. Edward, kişisel mücevheratını örgütün bankasında muhafaza etmesinin yanısıra, Tapınak Bankasından da 50.000 poundluk gümüşlük kredi çekmişti. Bkz. Cunningham, s. 275.

[732] Jeffrey S. Hamilton, "King Edward II of England and the Templars", **The Debate on the Trial of the Templars (1307-1314),** Edited by Jochen Burgtorf-Paul F. Crawford-Helen J. Nicholson, Ashgate Publishing Company, Great Britain, 2010, s. 216; Crawford, s. 129; Lord, s. 241.

[733] Pernoud, s. 109.

[734] Anne Gilmour-Bryson, ilk duruşmada 935 örgüt üyesinin yargılandığını belirtmektedir. Bkz. Bryson, s. 168. Anne Gilmour-Bryson'un verdiği bu sayı, muhtemelen örgütün diğer krallıklarda da yargılanan üyeleriyle birlikte oluşan sayıdır.

[735] Menache, **Clement V,** s. 215;

[736] Tapınak Şövalyelerininin soruşturmalarını gerçekleştirecek yargıçların, Kral Philip'i Hristiyanlığın karizmatik lideri olarak gören, politik ve ideolojik anlamda kendisiyle aynı dünya görüşüne sahip olması dikkat çekicidir. Bkz. Frale, "The Chinon Chart Papal…", s. 118.

[737] Frale, **The Templars…**, s. 172.

halinde affedilecekleri, aksi takdirde ölüme mahkûm edilecekleri belirtilerek, bu üyelerden kolay itiraflar alınması sağlandı[738]. Nitekim Kral Philip ve kurmaylarının beklediği itiraflar gelmeye başladı. Özellikle Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün Büyük Üstadı Jacques de Molay'ın itirafları, büyük bir yankı uyandırdı. Molay, Fransızca verdiği ifadede[739], İsa'yı inkar ettiğini ve ritüel boyunca haça tükürdüğünü itiraf ederek[740], insan olarak hata işlediğini belirtti[741]. Jacques de Molay dışında, Gérard de Gauche, Gui Dauphin, Geoffroi de Charney, and Gautier de Liancourt gibi örgütün önde gelen liderleri Büyük Üstad'a benzer itiraflarda bulundular[742]. Örgütün lider kademesi dışında yargılanan 138 örgüt üyesinin 34'ü, yapılan işkencelere dayanamayarak öldü. Geri kalan üyelerden ise, üç tanesi dışında[743], herkes kendilerine yöneltilen suçlamaları itiraf etti[744]. Bu itiraflardan bir gün sonrası, örgütün Jacques de Molay'dan sonra gelen önemli ismi Hugh de Pairaud da benzer itiraflarda bulundu[745]. Yargılanan Tapınak Şövalyeleri üyelerinin büyük bir çoğunluğunun suçlarını itiraf etmeleri üzerine[746], De Nogaret, Papa'ya bir mektup yazarak, Büyük Üstad Jacques de Molay ile diğer üyelerin suçlarını itiraf edip tüm suçlamaları kabul ettiklerini bildirdi[747].

Tapınak Şövalyeleri'nin yargılanan üyelerinden elde edilen itiraflar, Krallığın propagandacıları tarafından bütün kamuoyuna duyuruldu[748]. Halk, itiraflar karşısında büyük bir şaşkınlık yaşadı[749]. Mahkemelerde Büyük Üstad ve diğer üyeler tarafından yapılan itiraflar büyük bir skandal yarattı. Paris'te büyük bir halk kitlesi sokaklara inerek örgüte adeta öfke kustu. Halkın örgüte yönelik nefretini müşahede eden Kral Philip ise, bu durumu fırsat bilerek Papa V. Clement'e bir mektup yazdı. Philip, Papa'ya yazdığı mektupta, Tapınak Şövalyeleri'nin görüldükleri yerlerde tutuklanmalarını sağlayacak bir ferman çıkarması için baskı yapmaya başladı. Bu baskıya daha fazla dayanamayan Papa, önce, Philip'in örgüte yönelik uygulamalarını

738 **Le Doissier de L'Affaire des Templiers**, s. 27.
739 Howarth, s. 332.
740 **Le Doissier de L'Affaire des Templiers**, s. 35; Dupuy, s. 16.
741 Howarth, s. 332.
742 Menache, **Clement V,** s. 216.
743 Lizerand, s. 101; Lord, s. 246.
744 Pernoud, s. 109.
745 Wasserman, s. 225.
746 Alan Forey, "Could Alleged Templar…", s. 18.
747 Menache, **Clement V,** s. 215.
748 Campbell, s. 254.
749 Rastoul, s. 38.

eleştiren bir mektup[750] yazarak örgütün sadece Roma Kilisesi'ne bağlı olduğunu, kendisinin böyle davranarak kiliseye saygısızlık yaptığını ve yasaları ihlal ettiğini belirtip örgüt üyelerini derhal bırakması gerektiği yönünde *Ad Preclaras* adlı bir ferman yayınladı[751]. Ancak Kral Philip, Papa'nın bu yazdıklarına aldırış etmediği gibi, Büyük Üstad ve diğer örgüt üyelerinin yaptıkları itirafları öne sürerek, Tapınak Şövalyeleri'nin görüldükleri her yerde yakalanmaları için bir ferman yayınlaması gerektiği yönünde baskı yaptı. Zira Kral Philip, yargılanan Büyük Üstad ve diğer üyelerin, örgütün tamamını itham etmeye yetmeyeceğini biliyordu ve bu nedenle de Papa'nın örgütün tamamını itham etmeye yönelik bir karar almasını istiyordu. Nitekim Papa, Philip'in bu talebini çok faza diretmeden yerine getirdi ve 22 Kasım'da çıkardığı *Pastoralis Praeeminetiae* adlı fermanla, Tapınak Şövalyeleri'nin İngiltere, İrlanda, Kastilya, Aragon, Portekiz, Mallorca, Polonya, Galler, İtalya, Almanya ve Kıbrıs krallıkları olmak üzere tüm Hristiyan coğrafyasındaki örgüt üyelerinin tutuklanmalarına ve mallarına el konmasına yönelik emir verdi. Papanın bu kararından sonra tutuklanıp mallarına el konan örgüt üyeleri, tutuldukları hapishanelerde insanlık ile bağdaşmayacak çeşitli işkencelere maruz kaldılar[752].

2.4.1 Papalık Müdahalesi

1307 yılının sonlarına doğru Tapınak Şövalyeleri'nin Fransa'daki yargılanması tüm hızıyla devam ederken, yargılama esnasında Dominikenlerden oluşan Fransız Engizisyon mahkemelerinin görevlilerinin[753], itiraf almak için, üyelere korkunç işkenceler yaptıkları şeklinde haberler duyulmaya başladı. Buna göre, yargılanan örgüt üyeleri, yargılama esnasında kol ve bacaklarından bağlanarak eklemleri yerinden çıkana kadar gergi denilen bir aletle geriliyorlardı[754]. "*Gergi aleti, kurbanın üzerine bağlandığı üçgen bir şekilden oluşmaktaydı. Zanlıyı bu alete bağlayan ipler, bir çıkrığa tutturuluyordu ve çıkrık döndükçe de kurbanın el ve ayak*

[750] Papa V. Clement, Kral Philip'in Tapınak Şövalyeleri'ni tutuklamasının ve yargılamaya başlamasının ardından Philip'e şöyle bir mektup gönderir: *"Sen, sevgili oğlumuz… Yokluğumuzda, bütün kuralları ihlal ederek Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün üyelerini tutuklatmış ve mallarına el koymuşsun. Bize acı veren, Onları tutuklamandan çok, kendilerine gerekli müsamahayı göstermemen olmuştur. Tutukluluğun verdiği rahatsızlığa bir eziyet daha ekleyerek Roma Kilisesi'nin himayesi altında bulunan bu Örgüte ve mallarına el uzatmışsın… Düşüncesizce yaptığın bu hareket, herkese ve özellikle Roma Kilisesi'ne karşı büyük bir saygısızlık olmuştur."* Bkz. Menache, **Clement V,** s. 207; benzer bilgi için bkz. Read, s. 282.

[751] Lizerand, s. 105; Martin, s. 90; Frale, **The Templars…**, s. 173.

[752] Campbell, s. 255; Philippe L. De Coster, **The Knight Templars**, s. 41; Wasserman, s. 227; Dupuy, s. 27-28; Read, s. 286; Menache, **Clement V,** s. 216; Hodge, s. 213; Lord, s. 245.

[753] Philippe L. De Coster, **The Knight Templars**, s. 41.

[754] Read, s. 283.

bilekleri yerinden çıkıyordu. Kayış askıya gerilen zanlı, elleri arkadan bağlı bir şekilde, yukarıda bir kirişten uzanan ipe bağlanıyordu. Önce tavana doğru çekiliyor sonra zemine birkaç santim kalacak bir şekilde aniden bırakılıyordu. Zaman zaman, düşüşün şokunu arttırmak üzere kurbanın ayaklarına ya da cinsel organlarına ağırlıklar bağlanıyordu. Ateşle yapılan işkencelerde ise, zanlının ayak tabanlarına önce bir yağ sürülüyor, daha sonra ayaklar ateşe tutturularak yakılıyordu"[755]. Engizisyon görevlileri, zaman zaman sorguladıkları zanlının vücudunun çeşitli yerlerini dağlıyorlar, tırnaklarını çekiyorlar, ya da onu çıplak ayakla çivili tahtanın üstünde dikiyorlardı[756]. Engizisyon görevlileri, sorguladıkları Tapınakçıyı, sinirlere gelecek şekilde el ve ayak parmaklarından çiviliyorlardı[757]. Acı vermek için kullanılan bu özel yöntemlerin yanı sıra, zanlılar zincire vurulup, kendilerine sadece ekmek ve su verilerek uyumaları engelleniyordu[758]. Nitekim bu işkenceler sonucu 38 Tapınak Şövalyeleri üyesi hayatını kaybetmişti[759].

Tapınak Şövalyeleri'nin yargılanmalarıyla ilgili Engizisyon Mahkemesi tarafından yapılan işkencelere dair haberler yaygınlaştıkça, duruşmaları yakından takip eden Papa, duruma müdahale etme gereği hissetti[760]. Papa V. Clement, duruşmalar hakkında bilgi almak için, Kral Philip tarafından da saygı duyulan ve aynı zamanda hukuk uzmanı olan Bêrenger Frêdol ile Etienne de Suisy adlı iki kardinal görevlendirdi[761]. Papa tarafından, yargılanan Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün üyelerini transfer etmek için gönderilen bu kardinaller, görevlerini icra edemeden dönmek zorunda kaldılar[762]. Zira bu kardinaller Paris'e vardıklarında, örgütün yargılanan üyeleriyle görüşmek yerine, Kralın emriyle, Büyük Üstad ve diğer üyelerin itiraflarına şahit olan Paris Üniversitesi teologlarıyla görüştürüldüler[763]. Bu iki kardinal, mahkûm üyelerle görüştürülmeden Paris'ten Papa'nın bulunduğu Poitiers'e geri dönmeye zorlandılar[764]. Papa V. Clement,

---

[755] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 122.
[756] Robinson, s. 438-439.
[757] Philippe L. De Coster, **The Knight Templars**, s. 42.
[758] Forey, Alan, "The Career of a Templar: Peter of St Just*",* **Knighthoods of Christ: Eassy on the History of the Crusades and the Knights Templar, Presented to Malcom Barber**, Edited bu Norman Housley, Published by Ashgate Publishing Limited, England, 2007, s. 191; Campbell, s. 256; Read, s. 283.
[759] Campbell, s. 264.
[760] Mc Cabe, s. 377.
[761] Frale, **The Templars…**, s. 173-174.
[762] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 153.
[763] Amand Rastoul, **Les Templiers (1118-1312),** Librairie Bloud&C., Rue Madame et Rue de Rennes, 59, Paris, 1905, s. 35.
[764] Frale, **The Templars…**, s. 174.

kardinallerin mahkûmlarla görüşmesinin engellendiğini haber aldıktan sonra, kardinalleri acil olarak geri çağırdı ancak bu durumdan da ciddi anlamda rahatsızlık duydu. Bunun üzerine Papa, Kral Philip'e görevini yerine getirmemesi halinde, O'nu *Ad preclaras* adlı fermanla "*aforoz etmek ve topraklarını yasak bölge ilan etmekle*" tehdit etti. Bunun sonucunda, Büyük Üstad ve 250 Tapınakçı Papa'nın gönderdiği temsilcilere teslim edilmiş, fakat işin ilginç tarafı, fiili olarak herhangi bir transfer işlemi gerçekleşmemişti[765].

Papa V. Clement ile Kral Philip arasında bu olaylar meydana gelirken, kardinaller kurulunda bazı gelişmeler yaşanmaya başladı. Aralarında Papa'nın bizzat atadığı ve bazılarıyla akrabalık ilişkisinin olduğu bazı kardinaller, Papa'nın Kral Philip karşısındaki bu zayıf tutumuna bir türlü anlam veremeyip, onun Kral Philip'in bir kuklası haline geldiğine inanmaya başladılar. Kral Philip'in iradesiyle yargılanan Tapınak Şövalyeleri üyelerinin, Papalığa teslimi konusunda yaşanan son başarısızlıktan sonra bu kardinaller, Papa V. Clement'e isyan ederek istifalarını sundular[766]. Bu kardinaller, V. Clement'in gerçek bir Papa gibi davranmadığını ve Papalığın itibarını sarstığına inandıkları için istifa ettiklerini açıkladılar. Bu durum karşısında büyük bir şaşkınlık yaşayan Papa V. Clement, kardinallerin bu düşüncesinin arka planında yatan gerçeklerin neler olduğunu soruşturdu. Papa'nın sorgusunda kardinaller, "*Papa'nın tüm dünyanın efendisi olduğuna ve dünyevi hükümdarlar üzerinde bir konumda bulunduğuna inandıklarını; oysa kendisinin şu anda Fransa kralının tahakkümü altına girdiğini ve saygın bir örgütün yıkılışına göz yumduğunu ifade ettiler. Bu nedenle, kendisinin böyle davranmayı sürdürdüğü sürece, kardinal olarak görevde kalmayı istemediklerini belirtmişlerdi*." Kendisine başkaldıran bu kardinal grubunun rakip bir Papa adayı etrafından toplanmasından endişe eden V. Clement, yeniden harekete geçerek, Tapınak Şövalyeleri'nin kendilerine teslimini talep etmek üzere, kardinalleri tekrar Paris'e gönderdi[767].

Kral Philip'in elinde bulunan Tapınak Şövalyeleri mahkûmlarını teslim almak üzere Papa V. Clement tarafından Paris'e gönderilen kardinaller, burada tekrar aynı muameleyle karşılaştılar. Kardinaller Paris'te, Kral Philip'in danışmanları ve Engizisyon Mahkemesi üyeleri tarafından, mahkûmların kesin olarak suçlu oldukları

[765] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 153; benzer bilgi için bkz. Frale, "The Chinon Chart Papal…", s. 123.
[766] Frale, **The Templars…**, s. 174.
[767] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 153; benzer bilgiler için bkz. Frale, "The Chinon Chart Papal…", s. 122; Frale, **The Templars…**, s. 175.

yönünde bilgilendirilip hiçbir mahkûmla görüştürülmediler. Kardinaller, bu durumu Papa'ya bildirdiler. Bu durumu şüpheyle karşılayan Papa, kardinallere, mahkûmlarla bizzat görüşüp görüşmediklerini, itirafları onların ağzından duyup duymadıklarını sordu. Kardinaller Papa'ya, "hiçbir mahkûmla görüşemediklerini, ancak teologların, jüri üyelerinin ve kralın danışmanlarının tüm suçlamaların kesin olarak doğruluğunu teyit ettiklerini" belirttiler. Papa, kardinallerden gelen bu açıklamalar üzerine, durumu değerlendirmek için bir toplantı düzenledi. Papa toplantıda,"suçlamaların kesin olarak doğru olması halinde, Tapınakçıların tutuklu olmalarına kendisinin de rıza göstereceğini," ancak buna rağmen, "*onlara merhamet gösterilmesi gerektiğini*" belirtti[768]. Ancak toplantının en dikkat çeken yanı, daha önce Philip'in Tapınak Şövalyelerine yönelik tavrını ciddi anlamda eleştiren Papa'nın, bu toplantıda eleştirilerini geri çekmesi ve Kral Philip'in bu eylemlerle gerçek inancın koruyucusu gibi davrandığı şeklindeki açıklaması oldu[769].

Papa V. Clement, gerçekleştirdiği toplantıda, suçlamaların doğru olması halinde, kendisinin de Tapınakçıların mahkûm edilmesini arzulayacağına yönelik kararını Kral Philip'e iletmek üzere, kardinaller Bêrenger Frêdol, Etienne de Suisy ile Landolfo Brancaccio'yu tekrar Paris'e gönderdi[770]. Paris'e gelen bu kardinaller, Papa'nın taleplerini Kral Philip'e ilettiler. Kral Philip, Papa'nın toplantıdaki yumuşak tavrına yönelik bilgi almış olmalı ki, kardinallerin Büyük Üstad ve diğer mahkûmlarla görüşmelerine müsaade etti[771]. 27 Kasım 1307 tarihinde Papa'nın gönderdiği kardinaller ile örgütün mahkûm üyeleri arasında meydana gelen görüşmelerde[772], Büyük Üstad Jacques de Molay, kendisine yöneltilen suçlamaların doğru olup olmadığı sorularını, Notre Dame'de toplanacak tüm Paris halkının huzurunda açıklamak istediğini söyledi[773]. Bundan sonra Molay, elbiselerini çıkararak vücudunu gösterip, yargılama esnasında kendisinin ve arkadaşlarının maruz kaldığı işkenceleri delilleriyle gösterdi[774]. Büyük Üstad Jacques de Molay, konuşmasının devamında, daha önce yaptığı itirafları işkence altında yaptığını, bu

[768] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 154.
[769] Campbell, s. 267.
[770] Menache, **Clement V,** s. 218; Frale, "The Chinon Chart Papal…", s. 123.
[771] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 154.
[772] Frale, **The Templars…**, s. 176; Rastoul, s. 38.
[773] "*Et el respos, que era veritat, que ell que avia confessat et que encara confessaria molt major error, si tot lo poble era ajustat e quel feessen ajustar tot lo pobol de Paris, richs e pobres, et que davant tuyt el confessaria molt major error…*", Finke, V. 2, s. 116.
[774]Edmund Flagg, **De Molai: The Last of the Military Grand Master of the Order of the Templars Knights**, T. B. Peterson&Brothers, The City of Washington, 1888, s. 313; Frale, **The Templars…**, s. 176; Lord, s. 245.

itirafları geri aldığını ve örgütün suçsuz olduğunu vurguladı[775]. Jacques de Molay'ın ifadelerinden çok etkilenen kardinaller[776], Kralın danışmanları kendilerinden yargıda bulunmalarını istediğinde, mahkûmların suçsuz olduklarını belirtip, aleyhlerinde herhangi bir yargıda bulunmayacaklarını belirttiler[777].

Büyük Üstad Jacques de Molay'ın ve diğer bazı üyelerin itiraflarının işkence altında alındığını öne sürerek ifadelerini geri çekmesi, örgütün yargılanma sürecine farklı bir boyut kazandırdı. Nitekim bu süreçle ilgili çok fazla bilgi bulunmamakla birlikte, örgüt mahkûmlarının bu sürece yönelik imkânları doğrultusunda bazı hazırlıklar yaptıkları ifade edilmektedir. Buna göre, Kral Philip'in elinde bulunan Büyük Üstad ve diğer mahkûmlar, Papa'nın yargılamayı incelemek için bazı yetkililer göndereceğini daha önceden haber alarak, duruşmaların seyrini değiştirmek adına bazı stratejiler geliştirdikleri belirtilmektedir. Mahkûmlar, kendi aralarında haberleşmek için balmumundan levhalar hazırladılar[778]. Mahkûmlar, bu levhalarda: "*Haberiniz olsun ki, kral ve kardinaller yarın buraya gelecekler; bazı üyeler itiraflarını geri aldılar, siz de itiraflarınızı geri alın ve bu mektupları size getiren kişiye iade edin. İtiraflarınızı geri almadığınız takdirde, Tapınak Şövalyeleri Örgütü yok edilecektir*." şeklinde talimatlar veriyorlardı. Bu strateji sayesinde 60 mahkûm ifadelerini geri aldı[779].

---

[775] David Bryson, "Three 'Traitors' of the Temple: Was Their Truth the Whole Truth?", **The Debate on the Trial of the Templars (1307-1314),** Edited by Jochen Burgtorf-Paul F. Crawford-Helen J. Nicholson, Ashgate Publishing Company, Great Britain, 2010, s. 97; Frale, **The Templars…,** s. 176; Frale, "The Chinon Chart Papal…", s. 123.

[776] Read, s. 286.

[777] "*E conlos cadernals viren la gran error e la gran malvestat, ploraren fort agrament, que no podian res dir. E el conseil del rey soptavals, que els que donassen la sentencia, quel papa avia manada dar. E els resposeren, que no plagues a Deu, que els dixxen ne fessen res en contra aquels, que colpa nı avien. Sobraço los enquisidors ab lo dit conseil agren paor, que nols envengues gran dan, et tornaren pendre lo maestre ab tots los altres Templars…"* Papa'nın 1308 yılının baharında gönderdiği kardinaller, Büyük Üstat Jacques de Molay ile diğer mahkûmların ifadelerini geri alıp itiraflarını reddetmelerinden sonra, Tapınakçıların mahkûmiyetlerini onaylayamayacaklarını belirttiler. Bu gelişmeler yaşanırken, Kral Philip Poitiers'e gitmekteydi. Philip kardinallerin Tapınakçıların suçlu olduğunu onaylamadıklarını öğrenince, hızla Paris'e dönerek Papa V. Clement'e bir mektup yazdı ve Örgütü derhal mahkûm etmesini aksi takdirde, Papa'yı, aynı günahlarla itham etmekle tehdit etti. Ancak Papa V. Clement, cesaretli davranıp masum insanları mahkûm etmektense, ölmeyi tercih edeceğini, suçlu olsalar bile, pişmanlık duymaları halinde onları bağışlayıp mallarını iade edeceği şeklinde cevap verdi. ("*E el papa diu, que ans que a homens iustç no donara colpa, ama mes morir que viure ; que com colpa aguessen, pus ques volguessen penedir e estar en bon estament, que el los perdonaria els tomaria en lurs possesions els daria regla bona e soficient…"*). Bkz. Finke, V. 2., s. 117; Malcolm Barber, Papa'nın Kral Philip'e verdiği yanıtın, Papa V. Clement'in karakterini yansıtmadığını ve mektupta Papa'nın Philip'e söylendiği iddia edilen sözlerin fazla kahramanca olduğunu belirtmektedir. Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 154-155.

[778] Pernoud, s. 111; Frale, **The Templars…**, s. 176.

[779] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 155-156.

Papa V. Clement'in duruşmaları takip etmek üzere Paris'e gönderdiği kardinaller, 1308 yılının başlarında Papa'nın bulunduğu Poitiers'e dönerek Paris'te müşahede ettiklerini, Papa'ya rapor olarak sundular. Papa V. Clement, kendisine sunulan rapor doğrultusunda, 1308 yılının Şubat ayında, Tapınak Şövalyelerini yargılayan Engizisyon Mahkemesi'nin amacını aştığını belirterek, yetkilerini durdurdu ve bu konuyla kendisinin ilgileneceğini belirtip, yargı sürecini askıya aldığını bildirdi. Papa, bu konuyla ilgili yaptığı açıklamada, Kral Philip'in bu konuda sahip olduğu gücün kendisini kuşkulandırdığını ve bazı Tapınakçıların itiraflarını geri almalarından sonra, bir bütün olarak olay hakkında bir takım şüphelere kapıldığını vurguladı. Papa bu kararla, davayı üstlenip, mahkûmların kendisine iade edilmesini amaçlıyordu[780].

Papa'nın bu kararı, Kral Philip ile aralarında başlayacak yeni bir mücadelenin fitilini ateşledi. Duruşmaların kontrolü üzerindeki yetkilerini kaybetmek istemeyen Krallık, Papa V. Clement'in Engizisyon Mahkemesi ve yargı süreciyle ilgili aldığı kararları değiştirmeye çalışıyordu. Fransa Krallığı, bu konuda Papa'ya yoğun bir baskı uyguladı[781]. Bu mücadele sürecinde Kral Philip, Papa'ya karşı propaganda ve çeşitli tehditlerden oluşan bir mücadele yürüttü. Bu mücadele, 1308 yılında iki otoritenin Poitiers'de görüşmeleri neticesinde daha sert bir boyuta ulaştı. Ancak Papa V. Clement, bu mücadeleden zararlı çıkan taraf oldu[782]. Zira Philip, bu süreçte krallığın propagandacılarını devreye sokarak Tapınak Şövalyelerini destekler görünen herkesi karalamaya başladı. Kral, Papa aleyhinde imzasız risaleler bastırarak halka dağıtıyordu. Bu risalelerde Philip, Papa V. Clement'in akrabalarını kayırdığını ve kendisinden adalet beklenmeyecek bir boyuta ulaştığını belirterek, suçlarını itiraf etmelerine rağmen, Tapınakçılardan rüşvet aldığı için onları mahkûm etmeye çekindiğini anlatıyordu[783]. Philip bunların yanı sıra, Paris Üniversitesi'nin teologlarını tekrar devreye sokarak, bu durum karşısında yapılması gerekenlerin neler olduğunu sordu. Teologlar, 25 Mart 1308 tarihinde çekinerek gönderdikleri

---

[780] Henry Charles Lea, **The İnquisition of Middle Ages**, Vol: 2, Sampson Low, Marston, Searle&Rivington, Peter Lane, Plert Street, London, 1888, s. 94; Alan Forey, **The Military Orders**…, s. 226; Frale, "The Chinon Chart Papal…", s. 124; Menache, **Clement V,** s. 218.

[781] Alan Forey, **The Military Orders**…, s. 226.

[782] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 158.

[783] **"***C'est pourquoi le peuple de France ne sait quelle raison donner de ce delai ni de pareille perversion du droit, a moins de tenir pour vrai ce que l'on dit communement: que beaucoup d'or donne et promis leur nuit, ou bien qu'ils ne promettent ni ne donnent rien pour droit faire."* Bkz. **Le Doissier de L'Affaire des Templiers**, s. 85; benzer bilgi için bkz. Frale, **The Templars…**, s. 177.

mektupta[784] Kral Philip'i Katoliklik coşkusu için övmekle birlikte[785], Tapınak Şövalyeleri Örgütünün Papa'nın yetki alanına girdiğini[786] ancak yapılan itirafların örgütün mahkûm edilmesi için yeterli meşruiyet zeminini sağladığını belirterek Papa'nın ihmalkârlığına karşı başlattığı kampanyada Kral Philip'e destek[787] sağlamışlardı[788].

Paris Üniversitesi'nin akademisyenlerinden aldığı destek üzerine Kral Philip, 24-29 Mart 1308 yılında Fransa'nın Tours şehrinde ruhban sınıfı, soylu sınıfı ve halkın katılımını ön gören bir toplantı gerçekleştirdi[789]. Philip bu toplantıyla, Tapınak Şövalyeleri'nin suçlarını tekrar tanımlayıp, örgüte yönelik bu anlamda bir farkındalık yaratmayı amaçlıyordu. Philip bu toplantıda, Tapınak Şövalyeleri'nin sapkınlık ve büyücülük suçlarını işlediklerini, Kutsal Toprakların kaybedilmesinden sorumlu olduklarını, Müslümanlığa dönerek, Müslüman ve Yahudilerle ittifak kurma planları yaptıklarını belirterek, Hristiyan toplumundan bu suçların cezalandırılması hususunda ısrarcı olmalarını istedi. Philip konuşmasının devamında, Tapınak Şövalyeleri'nin işledikleri suçların kendisinin ve Fransa halkının dini azmi sayesinde ortaya çıkarıldığını, Papa'nın bu konuda çok pasif davrandığını vurguladı[790]. Philip, geçmişe vurgu yaparak, kendinden önceki hükümdarların Katolik inancının bütün mukaddesatını hırsızlara ve zorbalara karşı müdafaa ettiklerini belirtiyordu. Bu

---

[784] Paris Üniversitesi'nin teologlarının, Kral Philip'e gönderdikleri ve 7 farklı maddeden oluşan ve Eski Ahit ile Yeni Ahit'ten de alıntılar yapılarak Tapınak Şövalyeleri'nin durumunu ortaya koymaya çalıştıkları mektupta, ne kadar zorlandıkları şu ifadelerden anlaşılmaktadır: *"Haşmetli efendim, yaptığımız istişareler sonucu, aramızda mutabakat sağladığımız konuda, kraliyet emirlerine yürekten bağlı kalmak ve aynı zamanda da şahsınıza mümkün olduğu kadar gerçeğe yakın açıklamalarda bulunmak gayesiyle (Jes conclusions sur lesquelles nous sommes tombes d'accord et que nous avons redigees du mieux que nous avons pu, voulant de tout notre creur obeir aux ordres royaux et aussi a la verite), gücümüz yettiğince titiz bir şekilde iradenize sunmak istediğimiz hususular bunlardan ibarettir. Bu açıklamalarımızı dikkate alacağınızı ümit ediyoruz. Nitekim bu sonuca varmak için yoğun bir çalışma gerçekleştirdik. Şahsınızın en büyük savunucusu olduğu Hristiyanlık dinini derinden sarsan ve bütün Hristiyan âlemini hayrete düşüren bu üzücü olayların, yoğun inancınız sayesinde en kısa sürede ortadan kalkacağına inanıyoruz..."* Bkz. **Le Doissier de L'Affaire des Templiers**, s. 63-69.

[785] Kral Philip ve Fransa Teoloji okulunun Hristiyanlık coşkusuyla övülmesi, ilgili kaynakta şu şekilde geçmektedir: "*Au serenissime et tres Chretien prince Philippe, par la grace de Dieu, tres illustre roi de France, ses humbles et devots chapelains, maitres en theologie a Paris... (Tanrı'nın lütfuyla! Fransa Krallığı'nın en mütedeyyin, en saygın ve en bilinen Kralı ve de Onun Paris Teoloji okulundaki en mütevazı ve dindar teologları…"* Bkz. **Le Doissier de L'Affaire des Templiers**, s. 63; teyit eden bilgi için bkz. Read, s. 287.

[786] Frale, **The Templars…**, s. 178.

[787] Bazı kaynaklar, Paris Üniversitesi teologlarının Kral Philip'e bu konuda destek sağlamayarak, Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün Papalığın denetiminde olduğunu, böyle bir Örgüt hakkında sadece Papap'nın hüküm verebileceğini belirtmişlerdir. Bkz. Menache, **Clement V,** s. 219; Wasserman, s. 228.

[788] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 168.

[789] Menache, **Clement V,** s. 221.

[790] Read, s. 288-290; Menache, **Clement V**, s. 225; Pernoud, s. 111.

nedenle, geçmişten gelen mirasa sahip çıkarak Katolik inancını sadece görünen düşmanlara karşı değil, aynı zamanda, esas tehlikeyi oluşturan gizli düşmanlara karşı savunmak üzere bir mücadele gerçekleştirdiğini savunuyordu[791].

Konuşmasında, Tapınak Şövalyeleri'ni Hristiyanlık inancının gizli düşmanları olarak nitelendirdiği anlaşılan Philip, Tapınakçıları Gotik dünyanın simetrisine ve onun mimarı olan Tanrı'ya karşı bir tehdit olarak sunuyordu[792]. Philip, Tapınakçıların, İsa ve Kilisenin kutsiyetini ayaklar altına alan ayinler düzenlediklerini, yeni üyeleri müstehcen uygulamalara zorladıklarını, Tanrı'yı inkâr ederek bir puta taptıklarını iddia ederek, Tapınakçıların vahşi hayvanların dahi göstermediği bu davranışları denizaşırı ülkelerde bile uyguladıklarını belirtiyordu. Philip'in Tours'da gerçekleşen toplantıda, örgüte yönelik yaptığı suç tanımıyla, aslında bu suçlara karşı pasif davranmakla suçladığı Papa'yı hedef gösteriyordu. Philip, Kilise'yi işaret ederek "*eğer sağ el, yani Kilisenin kolu, bu kutsal bedenin savunmasında yetersiz kalırsa, sol el, yani dünyevi adalet, bu görevi üstlenecektir. Gerçekten de, eğer iki kol yetersiz kalırsa, bu durumda, inancı savunma görevi, halka düşecektir. İşte bundan dolayı, Tanrı'ya hizmet şerefini bir başkasına teslim ediyorsunuz ve böyle bir davranış sizin için utanç verici*.[793]" Philip bu sözlerle, Papa'dan Tapınak Şövalyeleri'nin suçunu derhal kabullenmesini, bunu yapmazsa eğer, Fransa halkının "*Hristiyan inancının en coşkulu koruyucuları olarak*" Tanrı'nın hükmünü bizzat uygulayacağını açık bir şekilde belirtiyordu[794].

Kral Philip'in Tours'da gerçekleştirdiği toplantıda sarf ettiği sözler, aslında Papa V. Clement'e bir gözdağı verme gayesi taşıyordu. Ancak Papa Philip'in açıklamalarına, örgütün malları ve mahkûm üyelerinin kendisine teslim edilmediği sürece, örgütle ilgili herhangi bir yargıya varmayacağını belirtti. Karşılıklı yapılan bu açıklamalardan, iki tarafın uzlaşmaya varamayacağı anlaşılıyordu. Ancak kısa süre içerisinde çok ilginç bir gelişme yaşandı. Uzlaşmaz görünen Papa, 12 Ağustos 1308'de, Poitiers'de yayınladığı *Faciens Misericordiam* adlı bir fermanla, Kral Philip'in örgüt hakkındaki düşünce ve davranışlarını onaylayarak[795], O'nun "*aç gözlülükle değil, Hristiyanlık inancının coşkusuyla, atalarının ayak izlerini takip*

[791] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 169.
[792] Menache, **Clement V,** s. 221.
[793] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 169-170, 187.
[794] Read, s. 288.
[795] **Le Doissier de L'Affaire des Templiers**, s. 151-153; **Le Procês des Templiers d'Auvergne (1309-1311)**, s. 20.

ederek hareket ettiğini" belirtti. Papa V. Clement, daha da ileri giderek, Papalığa bağlı "tüm piskoposların kendi bölgelerinde yetki alanına dâhil olan sapkın Tapınakçıları yargılamak üzere bölgesel konseyler kurmalarına izin verdi. Papa'nın ön gördüğü konseyler, iki Dominiken, iki Fransisken ve iki katedral üyesinden oluşacaktı. Örgüt, bir bütün olarak, sekiz adet Papalık müfettişi tarafından soruşturulacaktı. Papa son olarak, Tapınakçılar meselesinin tartışılması amacıyla ileri bir tarih olan 1310 yılında Vienne'de" genel bir Kilise konsili toplanması[796] ve örgütün suçlarının incelenmesi için de bir Papalık komisyonunun toplanması çağrısında bulundu[797].

Papa'nın Tapınakçıların yargılanması konusundaki ani değişiminin nedenleri konusunda kesin bir bilgi söz konusu değildir. Papa, Poitiers'e getirilen Tapınakçıların itirafları nedeniyle mi ikna olmuştu[798] ya da Philip'le baş edemeyeceğini düşünerek Tapınakçıları Kilise'ye feda etmeye mi karar vermişti?[799] Bu sorunun kesin bir yanıtı olmamakla birlikte, kanaatimiz, Papa'nın sahip olduğu karakter[800] bu olayda da belirleyici olmuştu. Zira Philip, Poitiers'de gerçekleşen toplantıda özellikle burjuvazi sınıfı olmak üzere, ruhban sınıfı ve soylu sınıfından da destek elde etmişti[801]. Papa V. Clement muhtemelen Kral Philip'in bu konuyla ilgili elde ettiği desteği gördükten sonra, Philip'e karşı gelmeyi akılcı görmeyerek geri adım atmak durumunda kalmıştı.

Papa V. Clement'in örgütün yargılanması konusundaki uzlaşmaz tavrını birden bire değiştirmesi ve Kral Philip hakkında olumlu açıklamalar yapması, Philip'in de Papa'ya karşı tavrından bir yumuşama yarattı. Philip, Papa'ya bir jestte bulunmaya karar vererek, Papa'nın önünde bizzat ifade vermek üzere 72 Tapınak Şövalyesini 27 Haziran'da Poitiers'e gönderdi ve Tapınakçıların tüm mallarını, tayin edilecek bir kayyuma devredeceğini bildirdi. Poitiers'de bulunan Papa'ya gönderilen bu üyeler, 27 Haziran ile 2 Temmuz tarihleri arasında, önce gizli bir oturumda, daha

[796] Read, s. 288-289; benzer bilgi için bkz Boutaric, s. 54.
[797] Streeter, s. 88.
[798] Papa V. Clement Tapınak Şövalyeleri'nin ifadelerini incelemiş ve örgüt üyelerinin çelişkili ifadeler verdiklerine kanaat getirmişti. Papa V. Clement, Tapınak Şövalyelerinin yozlaşma ve bozulmaya bağlı olarak reforma ihtiyaç duyan bir boyuta ulaştıklarını ancak bu durumun, onları sapkın olarak nitelendirmek için yetersiz olduğunu düşünmekteydi. Frale, "The Chinon Chart Papal…", s. 127.
[799] Read, s. 289.
[800] Papa V. Clement, önemli konularda duruşunu belli etmeme karakteriyle, meşhur bir Papa'ydı. Hatta kendi döneminde, Plasians tarafından bu anlamda ciddi olarak eleştirilmişti. Plasians Papa'ya: *"Sıcak ya da soğuk olmanı arzu ederdim; ancak sıcak, ya da soğuk değil de, ılık olduğundan dolayı seni ağzımdan dışarı kusacağım."* şeklinde bir eleştiri getirmişti. Bkz. Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 187-188.
[801] Boutaric, s. 54; Menache, **Clement V,** s. 222.

sonra da, tüm üyelerin katılımıyla gerçekleşen duruşmada ifade verdiler. 2 Temmuz tarihinde halka açık olarak yapılan son duruşmada ise, Papa'nın ve davayla görevli kardinallerin önüne çıkarıldılar. Burada yargılanan Tapınakçılardan 43'ü, örgütün işlemekle itham edildiği suçların büyük bir kısmını itiraf ettiler. 29 Haziran tarihli duruşmada, itiraflarda bulunanlardan birisi, örgütün dinî hizmetler sınıfında bulunan rahip Jean de Folliaco idi. Folliaco verdiği ifadede, örgüte dâhil olduktan sonra, tasvip etmediği bazı şeylerle karşılaştığını, ancak örgütten ayrılamaya cesaret edemediğini belirtiyordu. Folliaco, örgüte dâhil olduktan sonra, hocası Guillaume tarafından şapelde kabul töreninin yapıldığı gizli bölüme getirildiğini ve burada Guillaume'nin kendisine, artık örgüte ait olduğunu ve İsa'yı reddetmesi konusunda baskı uygulandığını, bunu yapmadığı takdirde de, ömür boyu hapisle cezalandırılacağını belirtiyordu[802].

Bir diğer itirafçı olan Etienne de Troyes ise, Papa ve kardinallere yaptığı açıklamada, örgüt yetkililerinin kabul töreninde kendisinden yalnızca İsa Mesih'i değil, aynı zamanda tüm havarileri ve tüm azizleri reddetmesini istediklerini belirtiyordu. Etienne, bu duruma karşı çıktığında ise, kendisini ölümle tehdit ettiklerini söyledi. Etienne de Troyes, ifadesinin devamında, kabul görevlisinin kendisine soyunmasını emrettiğini ve bu görevlinin onu kuyruk sokumundan, göbeğinden ve üç kez de ağzından öptüğünü, ardından da, *"örgütün kurtarıcısı ve yardımcısı olarak kabul edilen"* kutsal bir figüre[803] tapınmasını istediğini anlattı. Etienne, örgüte dâhil olduktan sonra, Paul de Valleceli adlı bir Tapınakçı tarafından eşcinsel tacize uğradığını vurgulayarak, buna karşı çıktığında ise dayak yiyip, "*örgütün kurallarını hala öğrenememişsin. Kurallardan biri der ki, bir üye asla*

---

[802] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 192-193; benzer bilgiler için bkz. Alan Forey, **The Military Orders**…, s. 227; Alan Forey, "Could Alleged Templar…", s. 18; Lord, s. 245.

[803] Etienne de Troyes, Papa ve kardinaller karşısında verdiği ifadede Örgütün bir puta tapınma konusunda yaptığı baskıyı söylemesi üzerine, mahkeme heyeti, kendisinden bu putla alakalı bilgi vermesini istedi. Etienne putla alakalı şunları anlattı: "*Toplantıya katıldıktan sonra üç gün bekledik ve üçüncü günün sonunda tören başladı ve gece yarısına kadar sürdü. Gece yarısı olduğunda, içeriye bir baş figürü getirildi. Bu başı, bir rahip taşıyordu ve rahibin arkasında, ellerindeki şamdanlarla iki büyük mum taşıyan iki üye yürüyordu. Rahip, başı, sunağın üzerinde bulunan ipek gergeflerle kaplı iki minderin üstüne yerleştirdi. Baş ona, tepeden altın ya da gümüşle kaplı olmayan köpek tüyleriyle süslenmiş boyun bölümüne kadar, sanki etten yapılmış gibi görünüyordu. Gerçekten de yüz, insan etindendi ve morumsu-benekli bir görünümü vardı. Siyah ve beyaz kıllarından oluşan sakalı, gördüğüm bazı Tapınakçıların sakallarını andırıyordu. Daha sonra müfettiş Hugues de Pairaud ayağa kalktı ve orada bulunan herkese şöyle dedi: "Şimdi ilerleyelim. Hepimizi koruyan ve bizi hiç terk etmeyen bu başı kutsayalım ve ona sadık kalacağımıza ant içelim." Bu sözler üzerine orada bulunan herkes ayağa kalktı ve büyük bir saygıyla ona bağlılık yemini ederek başı kutsadı. Etienne'ye göre baş, Örgütün ilk üstadı olan Hugh de Payens'e aitti ve başın ensesinden omuzlarına kadar olan bölümü, altın, gümüş ve değerli eşyalarla bezenmişti"*. Bkz. Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 193-194.

kendini başka bir üyeye vermeyi reddedemez." şeklinde cevap aldığını söyledi. Bu itiraflar karşısında büyük bir şaşkınlık yaşayan Papa, bu durumun Hristiyanlığın ruhunda derin yaralar açtığını belirtti. Bu olaylar karşısında Papa, örgüte karşı katı savunmacı tutumunu tamamen yumuşatarak, soruşturmayı derinleştirmeye karar verdi[804].

Papa V. Clement, 29 Haziran-2 Temmuz tarihleri arasında Poitiers'te gerçekleşen duruşmalarda ifade veren Tapınakçıların büyük bir bölümünün suçlarını itiraf etmesi üzerine, Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün suçlu olduğuna kanaat getirerek soruşturmayı derinleştirmeye karar verdi. Papa ilk olarak, Şubat 1308 yılında askıya aldığı Engizisyon Mahkemesi'nin yetkilerini geri verdi[805]. Böylece Engizisyon Mahkemeleri, faaliyetlerini diğer devlet görevlileriyle birlikte sürdürme yetkisini tekrar elde ederek örgüt üyelerini teker teker sorgulamaya başladı. Papa, 14 Ağustos tarihinde Chinon'da tutuklu bulunan örgütün önde gelen üyeleriyle görüşmeleri için, aralarında Kral Philip'e yakın olan Berengar Fredol, Etienne de Suisy'nin de bulunduğu üç kardinal gönderdi. Kardinaller, 17-20 Ağustos tarihleri arasında, örgütün Kıbrıs sorumlusu Raimbaud, Normandiya sorumlusu Charney, Akitanya sorumlusu Gonneville ve son olarak da Büyük Üstad Jacques de Molay gibi örgütün üst düzey yetkililerini sorguladılar. Nogaret ve Plaisians gibi krala yakın isimlerin de hazır bulunduğu duruşmada, örgüte uzun süre hizmet etmiş bu isimler, daha önce yaptıkları itirafları bu sorguda yinelediler. Bu isimler yaptıkları itiraflarda, İsa'yı reddettiklerini, haçın üzerine tükürdüklerini, eşcinsel uygulamalarda bulunduklarını ve puta tapma konusundaki suçlamaları kabul ettiler[806].

Örgütün üst düzey yöneticilerinin sorgularını gerçekleştirdikten sonra Chinon'dan dönen kardinaller, Papaya durumu aktarmak üzere huzuruna çıktılar. Papanın huzuruna çıkan kardinaller, Papaya, "*Büyük Üstad ve diğer üyelerin kilisenin yasalarını ihlal ederek günah işlediklerini"* belirttiler. Ancak Papa, Jacques de Molay'ın, kendisinin oluşturacağı bir komisyonun önüne çıkarılarak sorgulanmasını istedi[807]. Bunun üzerine Jacques de Molay, 26 Kasım 1309'da sorgulanmak üzere, komisyonun önüne çıkarıldı[808]. Komisyon üyeleri, Jacques de

[804] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 193-195, 207; benzer bilgiler için bkz. Wasserman, s. 229.
[805] Alan Forey, **The Military Orders**…, s. 226.
[806] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 213; benzer bilgi için bkz. Dupuy, s. 26; Boutaric, s. 54; Frale, **The Templars…**, s. 183.
[807] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 214, 229; benzer bilgi için bkz. Frale, "The Chinon Chart Papal…", s. 118.
[808] Pernoud, s. 114.

Molay'a örgütü savunup savunmayacağını sordular. Molay komisyona, örgütün Papalık tarafından onaylanmış bir yapılanma olduğunu ve yine Papalık tarafından çeşitli imtiyazlara haiz olduğunu belirterek, şimdi bu örgütün kilise tarafından yok edilmek istemesine bir anlam veremediğini belirtti. Molay konuşmasının devamında, örgütü savunmayı çok istediğini, ancak bunu tek başına yapıp yapamayacağından çok emin olmadığını, bu konuda kendisine yardım ve tavsiye sağlanmasını talep etti. Komisyon üyeleri Molay'a, konu üzerinde ayrıntılı düşünmesi ve gerek kendisi, gerekse örgüt aleyhinde daha önce yapmış olduğu itirafları göz önünde bulundurmasını tavsiye ettiler[809].

Büyük Üstad Jacques de Molay, Saint Andre Bayramı öncesinde, yani 28 Kasım Cuma günü, tekrar komisyonun karşısına çıktı[810]. Ancak Molay, kendisine tanınan süre içerisinde tutarlı bir savunma hazırlayamadı. Molay bunun yerine, kendi adına hiçbir taahhütte bulunmayacağını belirtti. Molay, komisyon üyelerinin örgütü savunup savunamayacağı şeklindeki sorusuna, kendisinin okuma yazmasının olmadığını, ona okunan ve Papa tarafından hazırlanan bir mektupta, Papanın kendisini ve örgütün diğer önemli liderlerini bizzat sorgulayacağını ve şu anda herhangi bir şey söylemek istemediğini belirtti. Molay, komisyon üyelerine bir an önce Papanın huzuruna çıkması için aracılık etmelerini, zira Hz. İsa ve kilisenin şerefini ilgilendiren önemli şeyler şeyler anlatacağını söyledi[811]. 2 Mart 1310 tarihinde tekrar komisyon karşısına çıkarılan Molay, kendisine yöneltilen, örgüt için savunma yapıp yapmayacağı sorusuna, Molay tekrar aynı cevabı vererek Papa'nın huzuruna çıkartıldığı takdirde, faydalı olduğunu düşündüğü bazı açıklamalar yapacağını belirtti[812]. Komisyon üyeleri, Molay'ın bu ısrarlı talebine cevap vererek, isteğinin en kısa sürede gerçekleşeceğini bildirdi. Komisyon tarafından sorgulanan diğer üyeler, Akitanya kumandanı Goneville ve Hugues de Pairaud da, Molay'la benzer talepte bulunarak sadece Papa'nın huzurunda konuşacaklarını belirttiler. Ancak Büyük Üstad Jacques de Molay ile diğer örgüt üyelerinin bu talebi, hiçbir

[809] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 234-235; benzer bilgiler için bkz. Dupuy, s. 35-36.
[810] **Le Doissier de L'Affaire des Templiers**, s. 163.
[811] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 241-242; Bu bilgiler ilgili kaynakta şöyle geçmektedir: "*defendre l'ordre susdit, ii repondit que non, mais qu'il irait en presence du seigneur pape, quand il plairait audit seigneur pape, et ii supplia lesdits seigneurs commissaires et les requit, attendu qu'il etait mortel comme tous les hommes et ne disposait que du temps present, de faire comprendre au pape qu'il eut a le convoquer le plus vite possible en sa presence, parce qu'alors seulement il dirait, dans la mesure de ses forces, au seigneur pape ce qui etait a l'honneur du Christ et de l'Eglise…*" Bkz. **Le Doissier de L'Affaire des Templiers**, s. 165; benzer bilgiler için ayrıca bkz.; Dupuy, s. 36;
[812] **Le Doissier de L'Affaire des Templiers**, s. 175-177; Dupuy, s. 35-36.

zaman yerine getirilmedi. Papa, Büyük Üstad ve diğer üyelerle kaynaklardaki bu konuyla ilgili bilgi yetersizliğinden dolayı bilmediğimiz bir nedenden ötürü görüşmedi[813].

Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün Büyük Üstadı Jacques de Molay ile örgütün diğer üst düzey yöneticilerinin farklı tarihlerde oluşturulan komisyon soruşturmalarında örgütü savunmaktan aciz olduklarını belirtmeleri[814], gelişmeleri yakından takip eden Kral Philip'e büyük bir fırsat sundu. Philip, Papa V. Clement'e 2 Mart 1312'de gönderdiği mektupta[815], Engizisyon yargılamalarında Tapınak Şövalyeleri'nin sapkınlık suçlarını işlediklerinin açık bir şekilde ortaya konduğunu ve en ağır şekilde cezalandırılmaları gerektiğini ifade ederek[816], örgütün servetinin krallığa devredilmesi hususunda görüş belirtip[817], 20 Mart 1312'de, büyük bir heyet eşliğinde Vienne'de düzenlenen konsile katıldı[818]. Philip'in kalabalık bir maiyetle Vienne'ye geldiğini gören Papa, 22 Mart 1312'de Vienne'de[819] düzenlenen gizli kardinaller toplantısında, *Vox in excelso* adlı bildiriyi yayınladı[820]. Papa bildiride, örgütü açıkça lanetlemekten kaçınan ifadeler kullanmıştı[821]. Tapınak Şövalyeleri'ne yöneltilen suçları doğru bulmadığını, ancak bu rezil duruma bir an önce son vermek[822] ve Kilise'ye daha fazla zarar vermemek için[823] örgütü sonsuza kadar feshettiğini açıklayıp[824] bundan sonra bu örgüte girilmesini, cübbesinin alınmasını veya giyilmesini ya da Tapınakçı olunmasını kesin olarak yasaklayıp, buna uymayanların aforoz edileceğini belirtti[825]. Böylece Tapınak Şövalyeleri Örgütü, yaklaşık 200 yıl süren varlığından sonra Papa'nın *Vox in excelso* adlı bildirisiyle

---

[813] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 247-248, 265.
[814] **Le Doissier de L'Affaire des Templiers**, s. 179.
[815] Kral Philip'in, Papa V. Clement'e 2 Mart 1312'de yolladığı mektupta içeriği şu şekildedir: "*Tapınak Şövaleyeleriyle ilgili güvenilir insanlar tarafından yapılan soruşturmaların elime ulaşan sonuçları paylaşmanın mutluluğuyla. Yapılan soruşturmalar sonucu, Tapınak Şövalyelerinin sapkınlık ve diğer korkunç suçları işledikleri anlaşılmıştır. Bundan dolayı, haklı olarak örgütün feshedilmesi gerekmektedir. Doğru inancın ateşli savunucusu olarak, Mesih'e sürülen bu leke cezasız kalmamalıdır. Sevgiyle, adanmışlıkla ve alçakgönüllülükle, yukarıda bahsedilen örgütü feshetmeniz için yalvarıyorum*." Bkz. Maxwell-Stuart, s. 127.
[816] Maxwell-Stuart, s. 127.
[817] **Le Doissier de L'Affaire des Templiers**, s. 201-203.
[818] Dubois, s. 35.
[819] Sean Martin'in eserinde, bu yer Viyana (Martin, s. 94.) olarak geçmektedir. Halbu ki, bu yer Fransa sınırları içerisinde yer alan Vienne bölgesidir. Martin'in eserinde geçen Viyana ismi muhtemelen çeviri hatasıyla alakalı bir durumdur.
[820] Dubois, s. 35; Martin, s. 94.
[821] Read, s. 314.
[822] Martin, s. 94-95.
[823] Frale, **The Templars…**, s. 195.
[824] **Le Procês des Templiers d'Auvergne (1309-1311)**, s. 3.
[825] Read, s. 314.

resmi olarak feshedildi[826]. Papa V. Clement, daha sonra yayınladığı *Ad Providam* adlı bildiriyle Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün tüm mallarının, Hospitalier Örgütü'ne devredildiğini açıkladı[827].

Papa tarafından çıkarılan bildiriyle Tapınak Şövalyeleri Örgütü feshedildi. Ancak örgütün Büyük Üstadı Jacques de Molay, hayattaydı ve geçerli bir savunma yapamamasına rağmen, sürekli örgütün masum olduğunu haykırıyordu. Örgütün masumiyetini haykıran Büyük Üstad Jacques de Molay ile örgütün Normandiya Kumandanı Geoffroi de Charney, sapkınlıkta ısrar suçu işledikleri gerekçesiyle, cezalandırılmaları ön görüldü[828]. Sapkınlıkta ısrar suçunun ise cezası belliydi; yakılarak öldürülmek. 18 Mart 1314 tarihinde, Jacques de Molay ile Geoffroi de Charney, akşam duasını gerçekleştirdikten sonra, Seine'de küçük bir ada olarak bulunan Ile de Javiaux'da,[829] yüzleri Notre Dame Katedrali'ne dönük olarak kazığa bağlandılar. De Molay kazığa bağlanırken, dua edebilmesi için ellerinin çözülmesini talep etti. Büyük Üstadın bu son talebi yerine getirildi. Molay, gözlerini Notre Dame Katedraline doğru kaldırıp Bakire Meryem ve Aziz Bernard'a dua etti[830]. Yakılan ateşin alevleri etrafını sararken, Büyük Üstad Jacques de Molay, *"işkence acısı ve ölüm korkusundan dolayı kendime çok acı çektirdim. İşkence ve ölüm korkusundan Hristiyanlığa büyük hizmetleri bulunan böyle bir örgüt hakkında kötü konuşmaya zorlandım. Buradan örgütün masum olduğunu bir kez daha haykırıyorum. Örgütün masumiyeti ve kutsiyeti sorgulanacak bir durum değildir...[831]"* şeklinde bir açıklama yaparak kendisinin ve örgütünün masum olduğunu belirtip Hristiyanlığa sadık olduklarını haykırdı. Molay, son nefesini vermeden de orada bulunan Kral Philip ile Papa V. Clement'e dönerek, "*Haksız yargıç Papa Clement, 40 gün içinde seninle Tanrı'nın mahkemesinde hesaplaşacağız. Ve sen, hain Kral Philip, seninle bir yıl içinde Tanrı'nın mahkemesinde hesaplaşacağız*[832]. Böylece Büyük Üstad Jacques de

[826] George Payne-Rainsford James, s. 315; Frale, **The Templars…**, s. 194-195.
[827]**Les Grandes Chroniques De France**, s. 65; **Le Doissier de L'Affaire des Templiers**, s. 201; Lizerand, s. 342; Aymeric De Peyrac, s. 65; Barchbardt, s. 238-239; Alan Forey, **The Military Orders**…, s. 258; Alan Forey, "The Career of a Templar: Peter of St. Just", **Knighthoods of Christ: Eassy on the History of the Crusades and the Knights Templar, Presented to Malcolm Barber**, Edited by Norman Housley, Published by Ashgate Publishing Limited, England, 2007, s. 192; Burnes, s. 34; Thêry, s. 7; Jochen Burgtorf, "The Trial Inventories of the Templars' Houses in France: Select Aspects", **The Debate on the Trial of the Templars (1307-1314),** Edited by Jochen Burgtorf-Paul F. Crawford-Helen J. Nicholson, Ashgate Publishing Company, Great Britain, 2010, s. 105.
[828] Read, s. 317-318; Barber, **The Two Cities…**, s. 282.
[829] Wasserman, s. 239.
[830] Frale, **The Templars…**, s. 197.
[831] Hodge, s. 217.
[832] Flagg, s. 350; Rahn, s. 180; Maxwell-Stuart, s. 127.

Molay, kendisinin öldürüldüğü bu yıl içerisinde, onu, bu akıbete layık gören Kral Philip ve Papa V. Clement ile Tanrı'nın huzurunda hesaplaşacağını haykırarak alevler arasında can verdi. Normandiya Kumandanı Geoffroi de Charney de benzer şekilde bağlandığı kazıktan: "*Efendimin yolundan gideceğim. Bir şehit olarak, onu siz öldürdünüz. Bu yaptığınız için, bilmiyorsunuz ki, Tanrı'nın dileğidir bugün. Onun gibi ben de örgüt yolunda öleceğim*.[833]" dedi ve alevler arasında ruhunu teslim etti. Büyük Üstad Jacques de Molay ile Normandiya Kumandanı Geoffroi de Charney'in kömürleşmiş cansız bedenleri, sonradan Augustinus Manastırı keşişleri tarafından gecenin karanlığından faydalanarak azizlerin hatırası olarak saklanmak üzere alınıp muhafaza edildi[834]. Örgütü mahkûm eden Papa V. Clement ile Kral Philip, Büyük Üstad Jacques de Molay'ın ettiği inanılan kehanetten kısa süre sonra öldüler. Papa V. Clement kehanetten kırk gün sonra Carpentras'ta (20 Nisan 1314), sekiz ay sonra da Kral Philip av esnasında öldü[835].

2.5 TAPINAK ŞÖVALYELERİ'NİN DÜŞÜŞ SEBEPLERİ

Tapınak Şövalyeleri Örgütü, Papa V. Clement'in 22 Mart 1312'de yayınladığı *Vox in excelso* adlı fermanla, yaklaşık 200 yıllık mevcudiyetlerinin ardından, resmi olarak lağvedildi. Ancak örgütün lağvedilmesi, bu konuyla ilgili, farklı tartışmaları beraberinde getirdi. İlim camiası, günümüzde dahi, Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün yıkılışının perde arkasındaki olayların izini sürerken, bu dönemle ilgili kaynakların yetersizliği, ne yazık ki, bu konuyla ilgili net bir sonuç ortaya koymaya büyük bir engel teşkil etmektedir. Bu dönemle ilgili en büyük veriyi teşkil eden mahkeme kayıtlarının yetersizliği ise, konunun netliğini, sübjektif yorumlara mahkûm eden temel unsur olmuştur. Tarihçiler, Tapınak Şövalyeleri'nin mahkûm edilmesi meselesinde büyük bir ihtilaf halindedirler. Birçok tarihçi, örgütün Kral Philip'in aç gözlülüğünün kurbanı olduğunu iddia ederken, birçoğu da, örgütün mahkûm edilmesine sebep olan suçları işlediğine inanmaktadır. Bu suçlar ise genel olarak, dini ve ahlaki suçlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tapınak Şövalyeleri, 13 Ekim 1307 tarihinde tutuklandıklarında, bu tutuklamalara gerekçe olarak dini ve ahlaki suçların kapsamında olan Hz. İsa'yı inkâr etmek, haça üç kez tükürmek, üyelerin ayinlerde birbirlerini uygunsuz yerlerinden

[833] Martin, s. 96.
[834] Read, s. 318.
[835] Lea, s. 98; Streeter, s. 95; Rahn, s. 180..

öpmeleri, puta tapma[836], Müslümanlarla işbirliği yapma, yasadışı kazanç sağlama ve gizli toplantılarda şeytani planlar yapma gibi sebepler gösterilmişti[837]. Ancak Papa V. Clement'in örgüte yönelik soruşturmayı derinleştirmeye karar vermesiyle birlikte, isnat edilen bu suç listesi genişletilerek 11 madde halinde toplandı. Les Grandes Chroniques De France adlı kronikte bu suçlar şöyle yer almaktadır:

- Kabul törenlerinde başta İsa Mesih olmak üzere, Meryem ve diğer tüm azizlerin inkâr edilmesi,
- Hz. İsa'nın sahte bir peygamber olduğu, çarmıhta acı çekmediği, sadece kendi günahlarının bedelini ödediği ve insanlığın kurtuluşunda bir katkısı olmayacağının söylenmesi,
- Kabul ayinlerinde haça tükürüp ya da üzerine işemek,
- İsa ve Hristiyanlık inancı inkâr edilerek puta tapınılması,
- Kilisenin kutsal ayinlerinin inkâr edilmesi,
- Örgüte kabul ayinlerinde adayın dudak, göbek deliği, kuyruk sokumu deliği ve penis gibi müstehcen yerlerinden öpülmesi,
- Örgüte kabul edilen üyelerin eşcinsel ilişkiye zorlanması,
- Örgüt üyelerinin insan kafasını andıran ve örgütün sahip olduğu zenginlik, güç, itibar gibi şeylerin kendilerine bahşettiklerine inandıkları bir puta tapması,
- Örgütün gayrı meşru yollardan kazanç sağlayarak hayır kurumu olmaktan uzak bir anlayış benimsemesi,
- Örgütün gizli bir yapılanma anlayışını benimseyerek bütün işlerini, geceleri çok korunaklı biçimde gerçekleştirdiği gizli toplantılarda görüşmesi,
- Örgütün sapkınlık uygulamalarına dâhil olmak istemeyen üyeleri şiddetli bir şekilde cezalandırması[838].

Evet, Tapınak Şövalyeleri, birbirini tekrar eden 127 resmi suçlamanın derlendiği 11 maddeden oluşan bir suç tanımlamasıyla yargılandı[839]. Tapınak Şövalyeleri, özellikle örgüte kabul ayininde üyeye "*İsa'nın gerçek tanrı olmadığını, yalancı bir peygamber olduğunu, insanların kurtuluşu için değil, işlediği günahların*

[836] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 325.
[837] Malcolm Lambert, **Ortaçağda Dinsel Sapkınlıklar**, (Çev., Erdem Gökyaran), Kabalcı Yayıncılık, İstanbul, 2015, s. 245.
[838] **Les Grandes Chroniques De France**, s. 274-276; benzer bilgi için bkz. Kramer, s. 83; Menache, "The Templar Order…", s. 12; Howarth, s. 270.
[839] Bryson, s. 155; Wasserman, s. 230.

cezasını ödemesi için çarmıha gerildiği" söylenerek, İsa aracılığıyla insanlığın kurtuluşa eremeyeceğini belirtiyorlardı[840] ve haça[841] tükürüyorlardı. Bu suç, aslında örgütün kuruluş felsefesiyle ciddi anlamda çelişen bir cürümdü. Zira Örgüt, kurulduğu dönemde, kendini "İsa'nın Yoksul Askerleri" olarak tanımlamış ve mevcudiyetinin amacı olarak da, İsa'nın yolunda, İsa için savaşmak olarak belirlemişti. Ancak örgüt üyelerinin mahkemelerde yaptığı itiraflar, örgütün böyle bir eylemde bulundukları gerçeğini ortaya koymaktadır.

Tapınak Şövalyeleri'nin itham edildiği diğer suçlardan birisi de, Baphomet[842] adı verilen bir puta tapmalarıydı. Özellikle Carcossone ve Florentine'de bazı örgüt

---

[840] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 325.

[841] Tapınak Şövalyeleri'nin ayinlerde haça tükürmeye yönelik itirafları, bazı tarihçiler tarafından Örgütün Katharlarla ilişkisine bağlanmaktadır. Dominiken bir din adamı olan Moneta de Cremona, Katharların "İsa Mesih'in Tanrı tarafından yaratılan bir insan olmadığına inandıklarını ve bu nedenle de Onun maddi bedeninin çarmıha gerilmeyeceğini düşünerek haçın kutsal bir obje olarak kabul edilmemesi gerektiğine" inanıyorlardı. ("*Etiam isto modo probari potest, quod si Deus malus est, nulla creaturarum suarum peccare potest: sed creatura? Dei, quem tu ponis bonum possunt peccare, ergo in meliori statu sunt creaturas Dei mali, quam creaturse Dei boni, quod eft impossibile, ergo & id, ex quo sequitur scilicet quod duo sint principia, unum summe bonum, & aliud summe analum...*") Bkz. Monetae Cremonensis, **Adversus Cathores et Valdenes**, Primum Edidit Atque İllustravit Thomas Augustinus Ricchinius, Ex Typographia Palladis, Rome 1743, s. 27; bilginin geçtiği eser için ayrıca bkz. Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 337.

[842] Yargılama esnasında Örgüt üyelerinden alınan itiraflarda Bophomet adı verilen bir put figürü öne çıkmaktadır. Ancak bu putun ne olduğu ve gerçekten var ise, Örgüt nazarındaki önemi hakkında herhangi bir bilgi söz konusu değildir. Yapılan itiraflarda, bu figürün üç yüze sahip uzun sakallı gümüş ya da ahşaptan yapılmış bir baş olarak tanımlanmaktadır. Tarihçi Peter Partner, Bophomet'i Kuzey Avrupa folklorüne ait bir cin olarak betimlemektedir. Bophomet'in korkutucu yüzü ve sakallarıyla Süleyman Tapınağı'nın inşasında Hz. Süleyman'a yardım eden cin olan Asmodeus'u temsil ettiği de iddia edilmektedir. Eliyas Levi ise, Baphomet'in, İnsanlığın Barış Tapınağı'nın Babası ifadesinden türediğini belirtir. Latincesi *Templi Omnium Hamimun Pacis Abbas* olan Baphomet, Levi kelimesinin ilk üç harfiyle, son sözcüğün ilk iki harfinin ve diğerlerinin ilk harflerinden haraketle kabalistik bir harf devrişimi ortaya koyarak Temohpab sözcüğünü oluşturur. Bu sözcüğün tersi ise Baphomet olarak karşımıza çıkar. Hammer'e göre Baphomet, Yunancadaki Bophe(vaftiz) ve Metiz(bilgelik) sözcüklerinden türemektedir. İlmi ve akli hiçbir dayanağı olmamasına rağmen, bazı Tapınakçıların Baphomet'e Hz. Muhammed olarak hitap ettikleri iddiaları da söz konusudur. Sean Martin, Baphomet'in Muhammed isminin yanlış bir çevirisi olabileceğini, aslında burada ruhani bir arayışın peşinde olan kişinin gerçekleşme ya da aydınlanmanın ardından ulaşacağı noktayı gösteren "kavrayışın babası" anlamına gelen "abufihamat" kelimesi olabileceğini belirterek, Tapınakçıların aslında metaforik bir kafaya taptıklarını vurgulamaktadır. Hugh Schonfield'e göre Baphomet, Esseniler ve Nazoret metinlerinde kullanılan atbash şifrelemesi neticesinde sophia(dişi bilgelik) kelimesine karşılık gelir. Baphomet ile ilgili başka bir yorum da, simya ilminin ölü kafa aşaması olarak bilinen Caput Mortum'u simgelediği şeklindedir. Bu da bazı tarihçiler tarafından, Vaftizci Yahya'nın kesik başı olabileceği şeklinde yorumlanmaktadır. Philip Le Coster, Baphomet'in, Tapınak Şövalyeleri tarafından kötülüğün kaynağı ve yaratıcısı olarak Kara Büyü'de ibadet edilen tanrı olarak tapıldığı ve Şabat'ın büyücü keçisini temsil ettiğini inandıklarını belirtmektedir. Halis, s. 251-252; Martin, s. 110-111; Philip Le De Coster, **Sovereign Order of the Elder Brethren Rose Cross: Founded by Pope John XXII of Avingon (France) in 1317**, Non-Commercial Publication, Ghnet Belgium, 2013, s. 4; Baphomet için ayrıntılı blgi için ayrıca bkz. Oddvar Olsen, "Were the Templars Head Worshippers", **The Templar Papers: Ancient Mysteries Secret Societies and the Holy Grail**, Compiled&Edited by Oddvar Olsen, New Page Books, A Advision of the Cereer Press, U.S.A, 2006, ss. 162-169; Lord, s. 242-243.

üyeleri mahkemelerde yaptıkları itiraflarda[843], örgüt üyeleri, kediye benzeyen bir baş figüründen bahsediyorlardı. Üç farklı yüze sahip olduğu anlaşılan bu put itirafçılara göre, örgüt üyeleri tarafından bir kurtarıcı olarak görülüyor, doğaya hayat veren bir bereket tanrısı gibi kutsanıyordu. Tapınakçılar gizli ayinlerde, bu figüre "*elleriyle dokunuyor ya da bellerine bağladıkları kordonları başın çevresine sarıyorlardı. Oyukların içinden gökyüzü ışığı gibi parlayan yakut rengi gözlere sahip çok eski zamanlardan kalma olduğu söylenen söz konusu bu put, mumyalanmış bir baş figürünü andırıyordu. Herhangi bir örgüt üyesinin gayr-ı meşru bir çocuğu ile bir bakirenin ateşte yakılıp bedenlerinden çıkan yağların puta sürülerek putun kutsandığı ve ölen Tapınakçıların yakılarak küllerinden artakalanların örgüte yeni üye olanlara yemeleri için verildiği söyleniyordu."* İtiraflarda bulunan 17 örgüt üyesi, sadece baş şeklindeki bir putun önünde değil, aynı zamanda da, siyah, beyaz veya kahverengi renklerde bir kedinin önünde diz çökerek onu kutsadığını ve kediyi makatından öptüklerini itiraf ettiler. İtirafçılardan bazıları, kedinin şeytanın temsilcisi olarak orada bulunduğuna inandıklarını belirttiler[844].

Tapınak Şövalyeleri'ne yönelik isnat edilen ve örgüt üyelerinin yargılama sürecinde Engizisyon mahkemelerinde itiraf ettikleri en dikkat çekici suçlardan birisi de, eşcinsel uygulamalardı. Mahkemelerde yargılanan birçok üye, ifadelerinde, birbirleriyle nasıl cinsel münasebetlerde bulunduklarını ayrıntılı bir şekilde anlatmışlardı[845]. Ancak Engizisyonda yargılanan Tapınakçıların önemli bir kısmı, eşcinsel ilişkiye dair itiraflarda bulunmasına rağmen[846], bazı tarihçiler, Tapınakçıların eş cinsel uygulamalarının gerçeği yansıtmadığını ve bu söylemin o dönem için kullanılan yaygın bir propaganda aracı olduğunu belirtmektedir[847]. Bazı tarihçiler ise, Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün böyle bir eylem içerisinde olabileceğini belirtmişlerdir. Mesela Amerikalı Tarihçi Josep Strayer, Fransız Tarihçi Fawtier'in Tapınakçıların böyle bir suç işlemiş olabilecekleri konusundaki çıkarımlarını destekleyerek sadece erkeklerden müteşekkil kurumlarda, eşcinsel ilişkilerin görülebileceğini belirtip Tapınak Şövalyelerinin böyle uygulamalar

[843] Philippe L. De Coster, **The Knight Templars**, s. 45.
[844] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 325-326, 332-334; benzer ifadeler için bkz. Kramer, s. 83; Coster, s. 203; Addison, s. 203; Lord, s. 242-243.
[845] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 350; Read, s. 283-284.
[846] Brynson, s. 173;-174; Philippe L. De Coster, **The Knight Templars**, s. 44.
[847] James A. Brundage**, Law, Sex and Christian Society in Medieval Europe**, The University Chicago Press, London, 1987, s. 472-473.

içerisine girebileceklerini ifade etmektedir[848]. Malcom Barber de, Tapınakçıların yapılanmasında kadına yer verilmemesi nedeniyle, örgütün eşcinsel uygulamalar konusunda sorgulanmasını anlamlı bulmaktadır[849]. Bizim bu konuyla ilgili düşüncemiz de, Strayer ve Fawtier'le benzer yöndedir. Zira örgütün kuruluş döneminde ettiği üç yeminden birisi, ömür boyu hiçbir cinsel münasebette bulunmama üzerineydi. Troyes Konsili'nde oluşturulan örgüt tüzüğünde, bu konu üzerinde hassasiyetle durulmuş ve kadınlardan kesin olarak uzak durulması emredilmişti[850]. Kuruluş döneminde manastır yaşantısının gereği olarak uygulanan bu kurala, örgütün erken dönemlerinde ne kadar sadık kalındığı bilinmemektedir. Ancak örgütün zamanla hem nüfus olarak hem de mekân olarak gelişmesi, böyle bir uygulamanın görülme ihtimalini arttırmaktadır. Şöyle ki, örgütün zaman içerisinde ekonomik ve siyasî anlamda gelişmesi, insanları cezbetmiş ve birçok insan, dinî hassasiyetten öte, örgüte ikbal kaygısıyla dâhil olmayı arzulamış olmalıydı. İnsanların ikbal arzusu, cinsel münasebet hususunda kesin kuralları olan örgüte dâhil olmayı olanaksız kılıyordu. Yani insanlar, ikbal için bu duygudan vazgeçmek ya da vazgeçmiş gibi görünmek zorundaydı. Bizim kanaatimiz, bu insanlar, örgüte dâhil olduktan sonra, örgütün herkesçe bilinen bu konuyla ilgili kesin hükmünü çiğnememek, böyle bir olayın duyulması halinde örgütten atılmamak için, kadınlardan uzak durmak zorunda kalıyorlardı. Ancak insanoğlunun fizyolojik olarak cinsellik konusundaki güçlü dürtüleri göz önünde bulundurulduğunda, Tapınakçıların en azından bir kısmının cinsel dürtülerinin etkisiyle, birbirleriyle eşcinsel münasebette bulunduklarını var sayıyoruz.

Cinsellik konusunda Tapınak Şövalyeleri'nin tüzük ihlali, sadece eşcinsel uygulamalarla sınırlı değildi. Sophia Menache'ye göre, Tapınakçılar, tüzüklerinin kesin hükmüne rağmen, kadınlarla da cinsel ilişki kurmaktaydılar. Menache'ye göre, Papa III. Honorius 1223'te yayınladığı *"De Insolentia Templariorum Reprimenda"* adlı bildiride, Tapınakçıların kendilerine verilen imtiyazları suiistimal etme, krallara ait malikâneleri gasp edip, tımar vergilerini ödememe konusunda uyardıktan sonra, onların bazı ahlaksızlıklarına vurgu yapmaktaydı. Menache'ye göre Tapınakçıların bu ahlaksızlıkları, dönemin literatürüne de yansımıştı. Mesela Fransa'da "Tapınakçılar gibi küfür etmek", "Tapınakçılar gibi içmek" gibi söylemler,

[848] Strayer, s. 291; Read, s. 327.
[849] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 475.
[850] Bkz. **The Rule of the Templars**, Madde 70-71, 236, s. 36, 74.

Tapınakçıların karakterini yansıtan atasözleri olarak kalıplaşmıştı. Bunun dışında, Alman bir terim olan "Tempelhaus"(genelev) ve "hiçbir kız bir Tapınakçı ile yatmadan kadın olamaz!"[851] gibi terim ve söylemler, Tapınak Şövalyeleri'nin ahlaki durumunu yansıtan edebi unsurlar olmuştu.

Tapınak Şövalyeleri'nin Papa V. Clement ile Kral Philip'in müşterek kararıyla 1312'de yayınlanan *Vox in excelso* adlı bildiriyle ilga edilmesi[852], ilim camiasında, çağımıza dahi ulaşan farklı yorum ve tartışmaları beraberinde getirdi. Tarihçilerin bir kısmı örgütün suçsuzluğunu savunup onların Kral Philip'in siyasî ve ekonomik politikalarının kurbanı olduğunu belirtirken, bir kısım tarihçi de, örgütün suçlu olduğuna inanıp ortadan kaldırılmasının haklı gerekçeleri olduğunu savundu. Tapınakçılar, Haçlı Seferleri devam ederken, Surlu William, Walter Map, Matthew Paris, John of Salisbury gibi dönemin kronik yazarları tarafından aç gözlülük, Müslümanlarla siyasî ve ticari ilişkiler kurma, kibir ve Haçlı ideolojisiyle çelişen bir yaşam sürme gibi suçlarla itham edilmişlerdi[853]. Tapınakçıların bu özellikleri, sonraki kuşakların da dikkatini çekti. Mesela 16. yüzyıl kilise tarihçisi Thomas Fuller, Tapınakçıların kendilerini her anlamda destekleyen kiliseye ihanet ettiklerini belirterek onları şu şekilde eleştirmektedir: "*Tapınakçılar, dilencilikten efendiliğe döndüler. İlk zamanlarda çok cesur olmalarına rağmen (kaçmaktan ziyade ölmeye yeminliydiler), sonra tembellik kollarını zayıflattı bozdu, karınlarını şişirdi. Patriği ihmal ederek ahlaksız yönlerini açığa vurdular. Tapınakçılar çeşitli hayırseverin bağışlarıyla zengin bir hal aldı. Evet, Kudüs Patriği ve Kralı bebeklik çağında olan bu örgütü dizlerini bükene kadar kucaklayıp şımarttılar. Örgüt sonunda çok büyüdü ve bu nankör Tapınakçılar, kendilerine gerilen kanatların tüylerini yolup onları kopardılar ve kırdılar*"[854].

18. yüzyıl İngiliz Tarihçisi Edward Gibbon da, Tapınakçıları gurur, kibir ve yozlaşma gibi suçlarla itham ederek, örgütün sahip olduğu ekonomik ve hukukî ayrıcalıkların kilise mensuplarının hüküm sürdüğü bölgelerde büyük bir rahatsızlık oluşturmaya başladığını belirtmektedir[855]. Spohia Menache, Tapınakçılara

[851] Menache, "The Templar Order…", s. 9.
[852] Mary I.-M. Bell, s. 205.
[853] William of Tyre, V. 2, s. 227; Willermus Tyrensis, s. 667; Walter Map, s. 31-33; **Matthew Paris's English History**, s. 456, 478, 481; John of Salisbury, s. 116; çağdaş yazarların bir kısmı da eserlerinde bu ihaneti dile getirmişlerdir. Bkz. Menache, "The Templar Order…", s. 10; George Payne-Rainsford James, s. 313.
[854] Fuller, s. 65-66.
[855] Edward Gibbon, **History of the Decline and Fall of the Roman Empire – V. IV.**, s., 151-152.

yakınlığıyla bilinen Papa III. Innocentus'un örgütün din kisvesi altında dünyevî çıkar sağlamalarını sert şekilde eleştirerek onları Şeytanın doktrininden uzak durmaları konusunda eleştirdiğini belirtmektedir[856]. Haçlı tarihçisi Steven Runciman da, Tapınak Şövalyeleri'nin asıl amaçlarından saparak bankerlik ve tefecilik gibi işlerle uğraştıklarını, Müslümanlarla dostluk ilişkileri kurup İslam dini ve ilmine karşı ilgi duymaya başladıklarını belirtmektedir. Runciman, örgüte itham edilen suçların doğruluğu konusunda şüphe duymamaktadır. O'na göre Tapınakçılar, gizli kapılar ardında ezoterik felsefe ile uğraşıp ayinlerde mum söndü uygulamaları yaparak Tanrı'yı incitiyorlardı[857].

Tapınak Şövalyeleri'nin 14. yüzyılın başlarında Fransa Kralı IV. Philip'in etkisiyle Papalık tarafından ilga edilmesi, bazı tarihçiler tarafından ciddi anlamda eleştirilmiştir. Bu tarihçiler, özellikle Fransa Krallığı'nın içinde bulunduğu ekonomik krizin, Kral Philip'i Tapınak örgütünü yok etmeye sevk ettiğini belirtmektedirler[858]. 13. yüzyıl İtalyan yazar ve politikacısı Dante, Fransa Kralı Philip'in Tapınakçılara yönelik politikasını sert bir şekilde eleştirerek kralın ülkesini krizden kurtarmak için Tapınakçıların servetine göz diktiğini ifade etmektedir. Dante, Kral Philip'in yetkisi olmaksızın hukuk kurallarını hiçe sayarak Tapınakçıları tutukladığını ifade ederek Kral Philip'i Hz. İsa'yı çarmıha mahkûm eden Pontus Pilatus'a benzetmektedir[859]. Tarihçi Richard Travers Smith, Kral Philip'in tamamen ekonomik kaygılarla Tapınak Şövalyeleri'ni tutukladığını belirtmektedir. Smith, Philip'in, Papa'yla anlaşarak daha önce Yahudilere yaptığı gibi Tapınakçılar'ın servetine konmak için onları suçladığını ifade etmektedir[860]. Amerikalı Tarihçi Joseph Strayer de, Philip'in, krallığın mali durumunu göz önünde bulundurarak Tapınakçılara karşı böyle bir eylem içerisine giriştiğini belirtmektedir[861]. O dönem hakkında önemli bilgiler sunan *Le Doissier de L'Affaire des Templiers* adlı kronik, Tapınakçıların mahkûm edilme sebebi olarak saydığı suçların içinde, örgütün krallık içindeki istihbarat (veya casusluk) faaliyetleri[862] ve Kral Philip'in onların servetine olan ihtiyacı, dikkat çekmektedir[863].

---

[856] Menache, "The Templar Order…", s. 8.
[857] Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi,** C. 3, s. 368.
[858] Lambert, s. 235-236.
[859] Dante Alighieri, **İlahi Komdya**, (Çev., Rekin Teksoy), Oğlak Yayınları, 12. Baskı, İstanbul, 2011, s. 437; Torre, s. 67.
[860] Richard Travers Smith, **The Church in France**, Wells Gardner, Darton&Co. Paternoster Buildings, London, 1894, s. 196.
[861] Strayer, s. 287.
[862] *"a cause de la condition des denonciateurs"* **Le Doissier de L'Affaire des Templiers**, s. 115.
[863] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 456.

Zira Tapınakçılar, neredeyse tüm Avrupa krallıklarının önemli kamu birimlerinde görev almayı başarmış ve bu alanlardaki nüfuzlarını da, örgüt yararına kullanabilme konumuna erişmişlerdi[864]. Tapınakçılar, Tarihçi Alan Forey, kaynak ve belge eksikliğinden dolayı, Tapınakçıların tutuklanmasının arka planında yatan nedenleri tespit etmenin zorluğundan bahsederek, Kral Philip'in örgütün servetini elde etme gayesiyle böyle bir teşebbüste bulunmuş olabileceğini belirtmektedir[865]. Tapınak Şövalyeleri tarihi konusunda önemli çalışmalarıyla bilinen Malcolm Barber'in eserinde de, Tapınakçıların Kral Philip'in para hırsının kurbanları olduğu vurgulanmakla birlikte, Philip'in de Tapınakçıların suçlu oldukları inancıyla hareket ettiği belirtilmektedir[866]. Vatikan gizli arşiv tarihçisi Barbara Frale de, 2001 yılında Tapınak Şövalyeleri hakkında Vatikan'da bulduğu ve üç kardinal tarafından kaleme alınmış Chinon parşömenlerinde, Tapınak Şövalyeleri'nin sapkınlık suçu işlemediklerini saptayarak[867], Tapınakçıların Philip'in para ihtiyacının kurbanı olduklarını söylemektedir[868]. Tarihçi Ross Robertson da, Tapınak Şövalyeleri'nin Kral Philip'in içinde bulunduğu ekonomik krizin kurbanları olduğu yönünde bir açıklama getirmektedir[869].

Evet, Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün ilga edilmesinin tarihi arka planında yatan sebep ve niyetler, tarihçiler tarafından farklı açılardan değerlendirilmiştir. Özellikle modern tarihçilerin birçoğu, işkence altında alınan itirafların hiçbir hükmünün olmadığını belirterek Kral Philip'in ekonomik kaygılarını ön plana çıkarmaktadırlar. Bu konuyla ilgili belge ve kaynak eksikliğinin olması, belki de, 200 yıllık bir örgütün resmi olarak neden ilga edildiği sorusunun tüm hatlarıyla cevaplanmasına engel teşkil edecektir. Zira Fransa Krallığı dışında bulunan Tapınakçılar, Philip'in örgüte yönelik operasyonu haber aldıktan hemen sonra, ilginçtir ki, örgüte dair bütün belge ve dokümanları yok ettiler[870]. Bu kaynakların eksikliği, bu konuya dair çok sayıda varsayımın ortaya çıkmasına neden oldu. Ancak tüm bu varsayımlar, iki ana temel husus üzerinde yoğunlaşmaktadır. Tapınak

[864] Read, s. 199; Lord, s. 201-202.
[865] Alan Forey, **The Military Orders**…, s. 235-237.
[866] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 478-479; benzer görüş için bkz. Torre, s. 57-58.
[867] Hodge, s. 46-50
[868] Frale, **The Templars…**, s. 146-147.
[869] J. Ross Robertson, **History of Knights Templars of Canada: From the Foundation of the Order in A. D. 1800 to Present Time**, Printed by Hunter, Rose&Co., Toronto, 1890, s. 5.
[870] Alan Forey, **The Military Orders**…, s. 231.

Şövalyeleri Örgütü gerçekten isnat edilen suçları işlemiş miydi yoksa Kral Philip'in hırsının kurbanı mıydı?

Öncelikle şunu ifade etmek gerekir ki, Kral Philip'in, daha öncesinde Tapınak Şövalyeleri Örgütü'ne karşı herhangi bir düşmanlığı veya ön yargısı söz konusu değildi. Bundan öte, Fransa Kraliyet Hazinesi'nin idaresi, geçmişte olduğu gibi, Philip saltanatının son dönemlerine kadar, Tapınak Şövalyeleri'nin elindeydi ve Tapınakçılar tutuklandıkları döneme kadar da, krallığın para politikasında aktif bir rol oynuyorlardı[871]. Bunun yanı sıra Tapınakçılar, birçok Avrupa krallığında olduğu gibi, Fransa Krallığı'nda da kralın veliahtını eğitmek, kral ile soylular arasındaki siyasi ve ekonomik ilişkiler konusunda arabuluculuk yapmak, kralı Papalık nezdinde temsil etmek gibi önemli rollere sahiplerdi[872]. Tapınakçılarla ilgili dedikodular yayıldığı zamanlarda bile Philip, bunlara aldırış etmediği gibi, örgüte sahip çıkarak bunların Tapınakçıları karalamak için kasıtlı bir şekilde yapıldığını dile getiriyordu[873]. Hatta 1306 yılında Fransa'da kendisine karşı çıkan ayaklanmada Philip, Tapınak Evi'ne[874] sığınmıştı[875]. Tüm bu olaylar, Kral Philip'in örgüte yönelik bir planı olmadığını gösterse de, muhtemelen Philip, Tapınakçıların krallık içindeki siyasî ve ekonomik gücünün farkındaydı ve bu durumun ileride krallık veya kendi otoritesi için büyük bir tehdit yaratacağını düşünüyordu. Zira Tapınak Şövalyeleri, Papalık tarafından kendilerine tevdi edilen siyasi, hukuki ve özellikle de ekonomik imtiyazlar nedeniyle, bulundukları ülkelerin yerel idarecileri tarafından bir tehdit olarak algılanırdı. Nitekim Tapınakçılar, Fransa Krallığı dışında da, bulundukları bölgelerdeki yönetimlere karşı askeri müdahalelerde bulunarak mevcut iktidarları değiştirme faaliyetlerine teşebbüs etmişlerdi[876]. Mesela Haçlı tarihçisi Jonathan Riley

---

[871]Tapınak Şövalyeleri'nin Fransa Krallığı'nın mali idaresindeki aktif rolleri için bkz. Lêopold Delisle, **Mêmoire Sur Les Opêrations Financiêres Des Templiers**, Slatkine-Megariotis Reprints Genêve, 1975, s. 40, 93-94; Barber, **The Two Cities…,** s. 282; Frale, **The Templars…**, s. 138; Torre, s. 67.

[872] Lord, s. 202.

[873] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 104.

[874] Barbara Frale, Kral Philip'in ülkenin para birimindeki altın oranını üçte ikilik bir oranla azaltmak istemesinden dolayı, halkın kendisine karşı büyük bir isyan başlattığını belirtmektedir. Philip bu isyan neticesinde canını kurtarmak için Fransa Krallığı'ndaki Tapınak Evi'ne sığındığında, Tapınakçıların ne kadar büyük bir servete sahip olduklarını müşahede etmiştir. Frale'ye göre, Philip, Tapınakçıların zenginliğini gördükten sonra, Krallık iflasın eşiğindeyken Tapınakçıların böyle muazzam bir servete sahip olmasını kabullenmediğini belirtip, bu olaydan sonra kendilerine karşı operasyonlar başlattığını belirtmektedir. Bkz. Frale, **The Templars…**, s. 146; Frale, **Il Papato e il processo ai Templari…,** s. 39.

[875] Frale, **The Templars…**, s. 146; Frale, **Il Papato e il processo ai Templari…,** s. 39.

[876] Nicholsan Morton'a göre, dinî-askeri örgütler, bulundukları coğrafyalarda bulunan kral veya herhangi diğer yöneticiler tarafından zaman zaman bir tehdit unsuru olarak görülmüşlerdi. Tehdit

Smith, Tapınakçıların bulundukları ülkelerde, kendilerine ait politikaları olduğunu ve o ülkenin ihtiyacı olan finans kaynaklarının onların idaresinde olduğunu belirterek kendi çıkarlarını her şeyden üstün tuttuklarını vurgulamaktadır[877]. Aynı şekilde Sean Martin de, Haşhaşi elçisinin öldürülmesi olayını örnek göstererek Tapınakçıların "devlet içinde devlet, kilise içinde kilise" olmak gibi bir karaktere haiz olduklarını ve bundan dolayı da sürekli eleştirildiklerini belirtmektedir[878]. Örgütün bu karakter ve faaliyetleri, Philip gibi siyasetçininî dikkatini çekmemiş olması olanaksız gibi görünmektedir.

Özetle ifade etmek gerekirse, Kral Philip ile Tapınak Şövalyeleri arasındaki mücadele sadece Philip'in örgütün servetine sahip olma kaygısıyla açıklanabilecek kadar yüzeysel değildir. Philip'in, "Latin Hristiyanlık dünyasının siyasî düzeninin asli öğesi ve Papa ile hükümdarlar maliyesinin vazgeçilmez bir unsuru olan"[879] ve de toplumsal tabanda büyük bir karşılığı olan böyle bir örgütün, sadece servetine sahip olmak için, neticesi belli olmayan böyle bir mücadeleye girişmeyi göz alabileceğini düşünmüyoruz. Zira Philip'in daha önce krallığa zarar verdiklerini düşündüğü Yahudi ve diğer yabancı unsurların mallarını müsadere ederek onları krallıktan kovmasıyla, Tapınakçılara karşı girişilecek bu mücadele çok farklı özellikler taşıyordu. Çünkü Tapınak Şövalyeleri bugüne kadar Fransa Krallığına çeşitli hizmetlerde bulunmuş Hristiyan bir örgüttü ve Hristiyan Avrupa toplumunda da büyük bir karşılığı vardı. Servetine sahip olmak için böyle güçlü ve o zamanların koşullarında muteber kabul edilen örgüte karşı bu anlamda gerçekleştireceği

olarak görülen bu unsurlar, bulundukları coğrafyalardaki iktidarlar tarafından, oluşturdukları tehditin niteliği veya teşkil ettikleri gücün boyutuna göre farklı uygulamalara maruz kalırlardı. Mesela bu örgütler içerisinde henüz bir tehdit teşkil edecek güce ulaşamamış olanlar, yeterli güce ulaşamadan bu iktidarlar tarafından bulundukları coğrafyalardan kovulabilmekteydiler. Ancak bu dinî-askeri örgütler, bulundukları coğrafyalardaki seküler yöneticiler için tehdit oluşturabilecek bir güce ulaşmışlarsa, bu güçleri kullanarak o cağrafydaki iktidarları değiştirme eğilimine sahip olabiliyorlardı. Mesela, 1276 yılında Kıbrıs Kralı Lusignan, Kudüs Krallığı'nda hak iddia etmiş ve buradaki iktidarı ele geçirmeye çalışmıştır. Ancak Lusignan, öfkeyle Kıbrıs'a dönerek Tapınak Şövalyeleri'nin mütemadiyen etkili oldukları yerlerde bölgeyi yönetmenin imkânsız olduğunu gördü. Lusignan, ilk teşebbüsünden birkaç sene sonra, Kudüs'te tekrar bir hâkimiyet tesis etmeye çalıştıysa da, tekrar Tapınak Şövalyeleri'nin direnişiyle karşılaştı. Bunun üzerine Lusignan bu duruma karşılık olarak Tapınak Şövalyeleri'nin Kıbrıs'taki mallarını istimlak etti. Lusignan ile Tapınak Şövalyeleri arasındaki bu gerginlik, Akka'nın düşüşünden sonra daha da şiddetlendi. 1306 yılında Tapınak Şövalyeleri, Kıbrıs Kralı II. Henry'e karşı gerçekleştirilen bir darbeye dâhil oldular. Bu darbe teşebbüsü başarısızlıkla sonuçlansa da, Tapınak Şövalyeleri gibi dinî-askeri karakterli örgütlerin bulundukları coğrafyalarda güçlenmelerine müsaade edildiğinde, o coğrafyaların iktidarları için nasıl ciddi bir tehdit oluşturabileceklerini göstermektedir. Bkz. Morton, s. 35-36.

[877] Jonathan Riley-Smith, **The Knights of St. John**…, s. 473.

[878] Martin, s. 48.

[879] Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 426.

mücadele, Kral Philip'e ciddi anlamda zarar verebilirdi. Ayrıca örgütün 1312'de ilga edilmesinden sonra da, mallarının Philip'e değil de, Hospitalier Örgütü'ne devredilmesi, Philip'in sadece Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün servetine el koymaya yönelik bir proje geliştirmediğini açıklamaya kanıt olduğunu düşünüyoruz.

Riley-Smith'in Tapınak Şövalyeleri ile Hospitalier örgütleri arasındaki vizyon farkına dair şu açıklamasının: *"Tapınak Şövalyeleri, baronlar yanlısı ve anti-monarşik bir anlayışı savunurken, Hospitalier Örgütü, kraliyet anlayışına dayalı bir sistemin savunucusuydular*[880]*.*", Philip'in Tapınakçılara karşı giriştiği bu zorlu mücadelede, ekonomik kaygılardan öte, kralın otoritesini[881] ve hatta krallık rejimini tehdit edebilecek siyasî ve ideolojik faktörlerin de ciddi anlamda etkili olduğu kanaatindeyiz. Nitekim Tapınak Şövalyeleri'nin Papaya ve bulundukları ülkelerdeki krallara karşı zaman zaman sergiledikleri tavır ve davranışlar, Kral Philip ile Papa V. Clement'in örgüte karşı gerçekleştirdikleri operasyonun perde arkasındaki nedenlerin sapkınlıktan ziyade siyasi ve ideolojik nedenler olduğu şeklindeki kanaatimizi desteklemektedir. Mesela 1260 yılında Papa IV. Urban ile örgütn Mareşali Stephen of Cissey arasında yaşanan bir hadise, örgütün Papaya karşı dahi nasıl başına buyruk hareket ettiğine dair bir örnek olarak gösterilebilir. Buna göre 1260 yılında Papa IV. Urban, örgütün Büyük Üstadı Thomas Berardi'den Mareşal Stephen'i azletmesini istemiş, fakat Büyük Üstad bu hükme riayet etmediği gibi, Stephen'in Mareşallik mührüyle seyahat etmesine müsaade etmişti. Papalık da, Stephen'in mührünü teslim etmesini istemiş ancak Stephen, Büyük Üstada bağlı olduğunu ve onun emri dışında herhangi bir emre riayet etmeyeceğini söylerek Papaya karşı itaatsiz bir tavır sergilemişti. Örgütün dünyevi krallara karşı da nasıl başına buyruk ve itaatsiz davrandığına dair bir örnek de, 1302 yılında Aragon Krallığı'nda yaşandı. Buna göre Aragon Kralı, Büyük Üstadtan Aragon-Catalonia sorumlusu olan örgüt mensubunu azletmesini istemiş fakat Büyük Üstad bu duruma karşı çıkarak krala itaatsiz bir davranış sergilemişti[882]. Yaşanan tüm bu gelişmeler ve örgütün haiz olduğu karakter göz önünde bulundurulduğunda, Kral Philip ile Papa V. Clement'in Tapınak

[880] Jonathan Riley-Smith, **The Knights of St. John**…, s. 474.
[881] Menache, Tapınak Şövalyeleri'nin Kral Philip'in otoritesini tehdit edip etmediklerini, böyle bir durum söz konusuysa da, bu planı uygulamaya gidip gitmediklerinin bilinmediğini ancak Kral Philip'in feodal rejimin bir parçası olarak Tapınakçıların potansiyel tehdidi altında olabileceğini belirtmektedir. Bkz. Menache, "The Templar Order…", s. 15; Tarihçi Evelyn Lord da, Tapınak Şövalyelerinin olası bir Fransa Krallığı-Papalık çekişmesinde, Papadan yana tavır alarak kralın otoritesini tehdit edebilceklerini belirtmektedir. Bkz. Lord, s. 238.
[882] Burgtorf**, The Central Convent…**, s. 201-203.

Şövalyelerini sapkınlıktan ziyade siyasi, ekonomik ve ideolojik nedenlerden dolayı mahkûm ettiği sonucunu ortaya koymaktadır. Sapkınlık suçlamalarıysa, o dönem için böyle bir operasyona meşruiyet zemini hazırlayan bir aparat vazifesi görmüştür.

Tapınak Şövalyeleri'nin Fransa'daki varlığının ortadan kaldırılmasından sonra yaşanan gelişmeler, örgütün o güne kadar krallık içerisinde nasıl bir etkiye sahip olduğunu da gözler önüne serdi. Tapınakçılardan sonra, Fransa Krallığı siyasî ve ekonomik açıdan önemli bir gelişim kaydetti. Kral ile burjuvazi arasındaki ittifaklar pekişti. Yerli sermaye daha aktif bir şekilde kullanılmaya başladı. Yerel sektör ile krallık bürokrasisi arasında işbirliğine dayalı bir anlayış oluşmaya başladı. Tapınakçıların ortadan kaldırılmasıyla birlikte, yerli sermaye ve yerel nüfus krallığın idari ve finansal alanlarında aktif bir rol oynamaya teşvik edildi[883]. Özetle, Tapınakçıların Fransa Krallığı'ndaki hegemonyasına son verilmesi, kısa süre içerisinde etkisini göstermiş, krallık nüfusu da, bu durumdan memnun bir tavır sergilemişti.

2.6 İLGA SONRASINDA TAPINAK ŞÖVALYELERİ

Tapınak Şövalyeleri, kuruluşunun hemen ardından, Fransa'da düzenlenen Troyes Konsili'nde Papalık tarafından resmi bir örgüt olarak tanındıktan sonra, Avrupa'nın birçok ülkesinde "Tapınak Evi" adı altında açtıkları şubelerle, kurumsal bir şekilde varlıklarını sürdürmeye başladılar. Tapınakçılar, vücut buldukları bu ülkelerde, önemli zenginlikler elde etmelerinin yanı sıra[884] gerek askerî gerekse finansal açıdan önemli görevler icra ettiler. Ancak Fransa Krallığı'nda Tapınakçılara yönelik başlatılan ilga süreci, örgütün bu ülkelerdeki varlığına da tesir etti. Papa V. Clement, *Pastoralis Praeeminetiae* adlı bir bildiri yayınlayarak Tapınak Şövalyeleri'nin Avrupa genelinde Papalık adına tutuklanmalarına hükmetti. Papa'nın bu bildirisinden sonra Tapınakçılar, İngiltere, Kastilya Aragon, Portekiz, İtalya, Almanya, Kıbrıs gibi ülkelerde, haksız kazanç ve sapkınlık gibi suçlarla tutuklandılar[885]. Ancak Papa'nın bu çağrısı, Tapınak Şövalyeleri'nin bulunduğu bu ülkelerdeki durumlarına göre farklı şekillerde karşılık buldu.

---

[883] Menache, "The Templar Order…", s. 19-20.

[884] Christopher Young, "An investigation and analysis of the activities of the Knights Templar in the North-East, Specifically the Cleveland Area, that Provides an Additional Comment on the Current Historiography", **The School of Historical Studies Postgraduate Forum E-Journal Edition 6**, 2007/08, s. 2; Hamilton, s. 215.

[885] **Annales Gandenses**, Nouvelle Edition Par Frantz Funck-Brentano, Alphonse Picard et Fils, Editeurs, Paris, 1896, s. 1; Dupuy, s. 27-28; Read, s. 286.

Papa V. Clement'in örgütün tutuklanmasına yönelik yaptığı çağrıdan sonra İngiltere Krallığı, ilk etapta Tapınak Şövalyeleri yanlısı bir tavır sergileyerek örgüte isnat edilen suçları tanımadığını bildirdi[886]. Zira Tapınakçılar İngiltere'de de çok ciddi bir mal varlığına sahiplerdi[887] ve krallığın maliyesinde önemli bir role üstlenerek[888], yaklaşık iki asır boyunca krallığa hizmet etmişlerdi. Tapınakçılara karşı bir vefa hissiyatı besleyen İngiltere Kralı II. Edward, örgüte karşı operasyon gerçekleştirme hususunda gönülsüz olsa da, aforoz olma korkusuyla Papa'nın bu yöndeki talebine uymak durumunda kaldı[889] ve 8 Ocak 1308 yılında Tapınakçıların tutuklanıp mallarına el konması yönünde karar çıkardı[890]. Bu karar üzerine, İngiltere'de 228 Tapınak üyesi tutuklanırken[891], yüzlercesi de kaçtı[892]. İngiltere Krallığı'nda Fransa'ya nazaran daha mutedil şartlarda yargılandıkları anlaşılan Tapınakçılar[893], burada ağırlıklı olarak gerçekleştirdikleri gizli ayinlerle ilgili sorgulandılar. İngiltere'deki bu yargılamalarda, aralarında John de Eure, William de la Fenne, Walter de la Forde, William de Raynbur, John Wedderal, Richard de Koefield, Gasper de Nafferton, Stephen de Stapelbrugge adlı örgüt üyelerinin olduğu 24 kişi, örgütün gizli ayinleri, İsa'yı inkâr, Müslümanlarla işbirliği yapma gibi suçlar hakkında itiraflarda bulundular[894].

Kıbrıs Krallığı, Papa'nın Tapınak Şövalyeleri'nin tutuklanmasına dair çağrısına uymak zorunda kalsa da, eyleme geçme konusunda büyük bir tereddüt yaşadı. Papa, Tapınakçıların tutuklanmasına dair çağrı yaptığında krallığın idaresinde Amaury vardı. Zira Amaury, Kıbrıs Krallık tahtını, Tapınakçıların desteğiyle ele geçirmişti ve örgüte minnet borcu hissediyordu. Ancak bir yandan da Papa ile Kral Philip'i karşısına da almak istemiyordu. Bu nedenle Amaury, Tapınakçıların tutuklanmasına dair bir karar çıkardı. Büyük bir direnişin ardından, yüze yakın Tapınak Şövalyesi yakalanarak tutuklandı. Ancak Tapınakçıların buradaki hazinesi, tüm aralamalara rağmen, ele geçirilemedi[895].

---

[886] Campbell, s. 269; Lord, s. 241.
[887] Tapınak Şövalyeleri'nin İngiltere'deki mal varlığına dair ayrıntılı bilgi için bkz. Christopher Young, "An investigation…", ss. 1-19.
[888] Hamilton, s. 216; Read, s. 306-307.
[889] Lord, s. 247.
[890] Campbell, s. 270.
[891] Burnes, s. 32.
[892] Campbell, s. 270.
[893] Barchbardt, s. 238-239; Hamilton, s. 224.
[894] Campbell, s. 286-289; Barber**, Tapınak Şövalyelerinin**…, s. 360-366.
[895] Read, s. 301-302.

Papa'nın Tapınak Şövalyeleri'nin tutuklanmasına dair en büyük tepki, İspanya ve Portekiz krallıklarından geldi. Bu krallıklar, Papa'nın çağrısına uyma konusunda gönülsüz bir tavır sergilediler[896]. Özellikle Tapınakçıların en fazla yoğun olduğu ülkelerden biri olan İspanya, en başından beri Tapınak Şövalyeleri yanlısı bir tutum sergilemişti. Zira Kral Philip, Tapınak Şövalyeleri'ne karşı tutuklama kararı çıkardığında, İspanya Kralı II. James'e 17 Kasım 1307 tarihinde bir mektup yollamış[897] ve Tapınakçıların tutuklanarak mallarına el konması gerektiği yönünde görüş beyan etmişti. Ancak İspanya Kralı II. James, Tapınakçıların dindarlığını överek[898], onların Müslümanlara karşı büyük bir mücadele örneği sergilediklerini ve İspanya Krallığı için vazgeçilmez bir unsur olduklarını belirterek, Kral Philip'in talebini reddetmişti[899]. Tapınak Şövalyeleri 1312'de Papa tarafından ilga edildikten sonra, İspanya'da Montesa Tarikatı adıyla varlıklarını sürdürmeye devam etti. Örgütün diğer krallıklardaki malları Hospitalier örgütüne devredilirken buradaki malları örgüte ait olmaya devam etti[900].

İspanya Krallığı'ndan sonra, Portekiz Krallığı da, Tapınak Şövalyeleri'ne yönelik başlatılan hukuki sürece destek vermeyerek Tapınak Şövalyeleri yanlısı bir tutum sergiledi. Nitekim Tapınakçılar Portekiz Krallığı'nda 1128 yılından itibaren elde ettikleri siyasi, ekonomik ve askeri nüfuzla krallık içinde krallık olma gibi suçlamalara maruz kalsalar da, Müslümanlara karşı verilen mücadeleler vesilesiyle adeta krallığın milli bir örgütü haline gelmişlerdi. Tapınakçılar, Portekiz krallığında bulundukları süre boyunca Müslümanlara karşı verilen mücadelelerde üstlendikleri aktif görevler sayesinde, krallık içerisinde dini, siyasi ve ekonomik anlamda önemli imtiyazlar elde etmiş[901] ve bu nedenle de krallık siyasetinin asli unsurları haline gelmişlerdi. Tapınak Şövalyelerinin krallık açısından öneminin farkında olan Portekiz Kralı Dionysius, Papa V. Clement'in Tapınakçıların ilgasına yönelik kararını tanımayarak, örgütün Portekiz Krallığı'nda tüm ayrıcalıkları ve mal varlıklarıyla faaliyet sürdürmelerine müsaade etti[902]. Bu durum Papa V. Clement ile

---

[896] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 66.
[897] Mektubun tam metni için bkz. Finke, V. 2, s. 56.
[898] Read, s. 304
[899] Buke, s. 309.
[900] Flagg, s. 320; Buke, s. 309.
[901] José Valente, "The New Frontier: The Role of the Knights Templar in the Establishment of Portugal asan Independent Kingdom", **Mediterranean Studies**, Published by: Penn State University Press, Vol. 7 (1998), s. 53, 58, 60.
[902] Clive Porro, "Reassessing the Dissolution of the Templars: King Dinis and Their Suppression in Portugal", **The Debate on the Trial of the Templars (1307-1314),** Edited by Jochen Burgtorf-Paul F.

Portekiz Kralı Dionysius'un arasının açılmasına sebep olsa da, Clement'in ani ölümü ve ardından gelen Papa'nın rıza göstermesiyle, Tapınak Şövalyeleri, Portekiz Krallığı'nda, "İsa'nın Şövalyeleri" adı altında varlıklarını sürdürmeye devam ettiler[903]. Papa XXII. John, 14 Mart 1314 tarihinde yayınladığı *Ad ea ex quibus* adlı fermanla, İsa'nın Şövalyeleri Örgütü'nü tanıdığını bildirdi[904]. Papa III. Calextus ise, Papa seçildikten sonra, yeni örgüte bir takım imtiyazlar tanıdı. III. Calextus, Tapınak Şövalyeleri'nin devamı niteliğindeki İsa'nın Şövalyeleri Örgütü'nün Büyük Üstadı'nın bir piskoposla eşit haklara sahip olduğuna ve soylu Katoliklerin bu örgüte üye olabileceğine dair bir fermanı yayınladı. Tapınak Şövalyeleri, Portekiz Krallığı'nda bulundukları zaman zarfında, zenginliklerini arttırmaya devam ettiler ve coğrafi keşiflere yönelik çalışmalar gerçekleştirdiler. Tapınak Şövalyeleri, bu süreçte önemli başarılar elde ettiler. Tapınakçılar, 1418 yılında Büyük Üstad Henrique döneminde, Afrika kıyılarına, Ümit Burnu'na ve Asya'ya yapılan keşif seferlerine, finansal açıdan önemli kaynaklar sağladılar[905]. 1789 yılına gelindiğinde, Örgüt, yaklaşık 500'ü bulan üst düzey yöneticisi ve binlerle ifade edilecek şövalye üyesiyle önemli bir sayıya ulaştı[906].

Evet, Tapınak Şövalyeleri, 200 yıllık resmi bir mevcudiyetin ardından, 1312 yılında Papalık tarafından resmi olarak feshedildi. Ancak örgütün resmi olarak ortadan kaldırılması, günümüzde hala devam eden birçok iddia ve tartışmayı beraberinde getirdi. Bu iddialar, sadece bu alanda kendilerine bir sektör yaratma gayesiyle hareket eden komplo teorisyenlerinin değil, aynı zamanda akademik profesyonel tarihçilerin de dikkatini çeken iddialardı[907]. Örgütün Papalık tarafından feshedilmesinden sonra yer altına çekilerek faaliyetlerini gizli bir şeklide sürdürdüklerini düşünen birçok tarihçi, bu konuya dair dikkat çeken iddialar ortaya attılar[908]. Bu iddialar arasında şüphesiz en dikkat çekenlerden birisi, Tapınak Şövalyeleri'nin ileriki dönemlerde Papalığa karşı ortaya çıkan Protestanlık mezhebini destekledikleri ve gelişimine katkı sağladıkları yönündeydi[909]. Bir başka dikkat çeken iddia da, Tapınak Şövalyeleri ile Masonik yapılanmalar arasında

---

Crawford-Helen J. Nicholson, Ashgate Publishing Company, Great Britain, 2010, s. 174-175; Flagg, s. 327; Valente, s. 64.

[903]Burnes, s. 40-42.

[904] Valente, s. 64; Buke, s. 190.

[905] Read, s. 338-339.

[906] Buke, s. 172, 189-191.

[907] Read, s. 325.

[908] Milligan, s. 9-13.

[909]. Robertson, s. 6.

kronolojik bir bağ olduğu şeklindeydi[910]. Öyleki gizli bir yapılanma olarak ortaya çıkan masonik yapılanmalar, Tapınak Şövalyeleri'nin bir mirası olarak görüldü[911]. Buna göre Tapınakçılar, 1308 yılından sonra yer altına çekilerek gizli bir yapılanmaya dönüşmüş ve 1381 yılında İngiltere'de gerçekleşen Köylü Ayaklanmasını organize edecek bir boyuta dahi ulaşmışlardı[912].

18. yüzyılda farmasonuluğun doğuşuyla birlikte, Tapınak Şövalyeleri'ne olan ilgi canlanmaya başladı. Farmasonlar, kendi tarihlerini oluştururken, Tapınak Şövalyeleri'nin gizlilik anlayışı ile örgüte kabul modelini benimsediler. Özellikle, İskoç Farmason Andrew Michael Ramsay, Fransa Büyük Locası Üstadı sıfatıyla, Tapınak Şövalyeleri örgüt modelini benimseyerek, farmasonluk tarihinin ana hatlarını belirledi[913]. Ramsay'a göre, masonluk çok kadim bir geçmişe sahip olmakla beraber, en önemli evreleri, Tapınak Şövalyeleri'nin Süleyman Tapınağı'na yerleştikleri dönemdi. Ramsay, Mukaddes Topraklar'da Tapınağı yeniden inşa etme mücadelesi veren Hristiyanların birbirlerini tanımak ve korumak için bir takım gizli işaretler geliştirmişlerdi. Bu düşünce, 1760'lı yıllarda Alman mason locaları tarafından da benimsendi. Alman Farmasonları, Tapınak Büyük Üstatları'nın Yahudi Essenileri'nin gizlerini öğrenerek hazinelerini ele geçirdiklerine ve bunları birbirlerine aktardıklarına inanıyorlardı. Alman masonlar da, bu bağlamda Tapınak Şövalyeleri ile özel bir bağ geliştirdiler[914].

Alman mason kuruluşlarına göre, Süleyman Tapınağı'nda faaliyet gösteren Tapınakçıların, yakılarak öldürülen son Büyük Üstad Jacques de Molay, ölümünden önce, Beaujeu Kontu'nu haberdar edip, aralarında Titus'un el koyduğu yedi kollu şamdan, Kudüs Krallık Tacı ve bazı mukaddes eşyalarla birlikte örgütün hazinesini alması için, Paris Tapınak Evi'ne göndermişti. Buna göre Kont, Tapınak Şövalyeleri'ne ait olan hazineyi, 16 kadırgaya yükleyerek kaçmıştı[915]. 18. yüzyıl farmasonları da, son büyük üstadın devrettiği bu gizli ilimler ve hazinenin mirasçısı oldukları iddiasıyla ortaya çıktılar[916]. 33. Dereceden bir mason olan Albert Pike, "Morals and Dogma" adlı eserinde, Tapınakçıların en büyük idealinin evrenin metropolü kabul edilen Süleyman Tapınağı'nı, İnciller'de geçen modele göre

[910] Lord, s. 279.
[911] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 484.
[912] Lord, s. 279.
[913] Lord, s. 278.
[914] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 484-485.
[915] Read, s. 322.
[916] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 485.

yeniden inşa ederek Doğu ve Batı'nın hâkimi olmak olduğunu belirterek, Tapınakçıların mason kardeşler örgütleri adıyla kendilerini gizlediklerini iddia etmektedir[917].

Tapınak Şövalyeleri, resmi olarak feshedildikten sonra, birçok masonik yapılanma için önemli bir emsal teşkil etti[918]. Mason locaları, özellikle Süleyman Tapınağı'nın inşasında önemli bir görev üstlenen Sur Kralı Hiram'ın öldürülmesi efsanesine çokça atıf yapıyorlardı[919]. Mason locaları, Hz. Süleyman tarafından Tapınağın inşasında görevlendirilen Hiram'ın sahip olduğu mason sırlarını paylaşmaması üzerine suikastla öldürüldüğünü ve Hz. Süleyman'ın da O'nun intikamını almak için "seçilmiş üstatlar" görevlendirdiğine inanıyorlardı. Bu teşkilatlar, köklü hakikatlerin koruyucuları olarak gördükleri Tapınak Şövalyeleri'nin de, dini ve siyasî saiklerle ezildiğine inanarak, örgüte bu akıbeti reva gören kurumların varlığına karşı, faaliyetlerini gizli bir şekilde sürdüren örgütün birer temsilcisi olarak ortaya çıktılar. Hiram'ın intikamını alan Süleyman misali, kendilerini Tapınak Şövalyeleri son Büyük Üstadı Jacques de Molay'ın intikamını alanlar olarak gören bu yapılar için, Fransız İhtilali'nde yaşanan bir olay, bu duruma bir atıf olarak nitelendiriliyordu. Buna göre, Kral Philip'in 22. dereceden halefi olan XVI. Louis, Tapınak Şövalyeleri'nin 22. Büyük Üstadı olan Jacques de Molay'ın işkenceden geçtiği kuleden çıkarak giyotine gitmişti. Kral XVI. Louis'in kafası giyotinle kesildikten sonra, Tapınak Şövalyeleri'nin geleneksel kıyafeti olan pelerini giymiş bir adam, giyotin iskelesine çıkıp kralın kesilen başının kanına bulaştırdığı elini kaldırarak "*Fransa Halkı, sizi son Büyük Üstad Jacques de Molay adına vaftiz ediyorum ve de özgürleştiriyorum!*" diye bağırdı. Bu hadise, son Büyük Üstad Jacques de Molay'ın kehanetinin tuttuğu şeklinde yorumlandı[920]. Büyük Üstad Jacques de Molay'ın davasını yürütmek için, Masonların, Fransa, İngiltere, Amerika, İsviçre başta olmak dünyanın birçok ülkesinde örgütlendiğine düşünülmektedir[921]. Çalışmamızın sınırlarını aşmamak adına, konunun bu boyutlarıyla ilgili gelişmeleri, başka bir çalışma konusu olarak detaylandırmayı daha uygun buluyoruz.

---

[917] Pike, s. 576.
[918] Robertson, s. 5.
[919] Hodge, s. 46-49.
[920] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 485-486; Rahn, s. 180; Hodge, s. 211; Read, s. 325.
[921] John R. Bennett, **The Origin of Freemasonry and Knights Templar**, Press of Johnson&Hardin, Cincinmati, 1907, s. 152-153.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TAPINAK ŞÖVALYELERİ'NİN KURUMSAL YAPISI

Tapınak Şövalyeleri, 1129 Troyes Konsili'yle birlikte, Papalık tarafından resmi bir örgüt olarak tanındıktan sonra, bu örgütün işleyiş yasalarını ortaya koymak amacıyla, Aziz Bernard tarafından 73 maddeden oluşan bir tüzük metni oluşturuldu. Kuruluşundan Troyes Konsili'ne kadar Aziz Augustin yasalarına bağlı bir yaşam sürdüğü anlaşılan örgüt[922], Troyes Konsil'yle birlikte, işleyiş olarak farklı bir boyuta kavuşturuldu. Tapınak Şövalyeleri'nin akıl hocası Aziz Bernard, St. Benedict'in etkilediği Cistercians Tarikatını'nın kaidelerini reforme ederek[923] Tapınak Şövalyeleri'nin işleyiş yasalarını ortaya koydu[924]. Troyes Konsili'ne iştirak eden din adamları tarafından uzun süren müzakereler sonucu kabul edildiği anlaşılan bu maddeler[925], Tapınak Şövalyeleri'nin bundan sonraki süreçte takip edeceği bir yol haritası niteliğini aldı[926].

Troyes Konsili'nde oluşturulan ve 73 maddeden oluşan ilk tüzük, Tapınak Şövalyeleri'nin süreç içerisindeki gelişimine paralel olarak artan ihtiyaçlara cevap vermesi için[927] geliştirilerek 686 maddeye kadar ulaştı. Bu tüzükler, oluşum dönemleri ve muhtevalarına göre; Primitive Rule (İlk Kurallar), Hierarchical Statutes (Hiyerarşik Kanunlar), Penances (Suçlar), Conventual Life (Manastır Hayatı), Holding of Ordinary Chapters (Olağan Meclis Tutanakları), Further Details on Penances (Suçlar Üzerine Detaylar), Reception into the Order (Örgüte Kabul) şeklinde tasnif edilmiştir. Upton-Ward tarafından derlenerek İngilizceye tercüme edilen ve tarafımızca tamamen Türkçeye çevrilen bu tüzük maddeleri, Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün hiyerarşik, askeri, dinî ve hukuki açıdan nasıl ayrıntılı bir işleyişe sahip olduğunu göstermektedir. Bu bölümde işleyeceğimiz Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün Kurumsal Yapısı meselesi, Tapınak Şövalyeleri'nin anayasası niteliğindeki bu çalışmaya bağlı olarak gerçekleştirilecektir.

---

[922] **The Rule of The Templars:,** s. 11-12; Phillips, s. 53; Barber, **The Two Cities…**, s. 141.

[923] St. Benedict Kurallarının itaat, tevazu, sessizlik gibi örgütün kuruluş ilkelerini temellendiren olguların yanı sıra, örgütün dini, hukuki ve sosyal yaşantılarını düzenleyen tüzüklere etkileri için bkz. **The Rule of St. Benedict,** Translated by W. K. Lowther Clarke, London, 1931.

[924] **The Rule of The Templars:,** ss. 11-12.

[925] Addison, s. 15.

[926] Fuller, s. 65.

[927] Alan Forey, **The Military Orders…**, s. 148.

3.1 HİYERARŞİK YAPI

Tapınak Şövalyeleri, hiyerarşik yapılanmada yer almayan ruhban sınıfı dışında, askeri aristokrasiye ait en üst sınıfı teşkil edip beyaz kıyafetler giyen şövalyeler (*milites*) ile alt sınıfı oluşturup koyu renk kıyafet giyen hizmetkârlar (*servientes)* sınıfından teşekkül eden bir yapıdan oluşuyordu[928]. Tapınak Şövalyeleri'nin sosyal yapısının temel unsuru olan bu sınıflardan şövalyeler sınıfı, fiziksel güç, şerefe dayalı cesaret, sadakat ve fedakârlık ruhuna dayalı ilkelerden müteşekkil olup fiziki, dini ve psikolojik açıdan güçlü bir donanım gerektiriyordu[929]. Yani bir Tapınak Şövalyelesi olabilmek için fiziki açıdan güçlü olmak, erdemli bir cesarete sahip olmak, sadık ve fedakâr olmak, mütedeyyin olup sağlıklı bir psikolojiye sahip olmak gerekyiordu.

Din sınıfı dışında iki farklı sınıftan oluşan Tapınak Şövalyeleri, sıkı itaat[930] kültürüne bağlı, ast-üst ilişkisinin yoğun olarak görüldüğü ve komin yaşam tarzının benimsendiği oldukça karmaşık hiyerarşik bir yapıya sahipti.[931] Tapınak Şövalyeleri'nin bu anlamdaki hiyerarşik yapısı, 1163 yılında çıkartılan tüzük maddeleriyle, detaylandırılarak ortaya kondu[932]. Her ne kadar tüzükte yer almasa da, aslında Örgüt, Troyes Konsili'nden sonra, Papa II. Innocentius tarafından çıkarılan *Omne Datum Optimum* adlı fermanla birlikte, Papa'ya bağlı özerk bir yapıya kavuşturulmuş[933], Papaların düzenledikleri tüm konsillere katılma yetisini elde etmişlerdi[934]. Yani Tapınak Şövalyeleri Örgütü, iç işleyiş dışındaki tüm eylemlerinde, Papa'ya karşı sorumluydu[935]. Ancak Tapınak Şövalyeleri, kendi içinde, farklı statülerden oluşan hiyerarşik bir yapıya sahipti ve bu hiyerarşinin en üst kademesinde de, Büyük Üstad bulunuyordu.

---

928 Barbara Frale, "Şövalye Tarikatlarının Doğuşu", **Ortaçağ: Katedraller-Şövalyeler-Şehirler**, Ed. Umberto Eco, 2. Baskı, (Çev., Leyla Tonguç Basmacı), Alfa Yayınları, İstanbul, 2014, s. 61; Burgtorf**, The Central Convent…,** s. 34.

929 Frale, **The Templars…**, s. 55.

930 Örgütün tüzüklerinin St. Benedict kurallarından etkilenmiş olduğunu gösteren en önemli ilkelerden birisi itaat olgusudur. St. Benedict, itaatin tevazunun ilk aşaması olduğunu ve İsa'nın bunu emrettiğini belirtmektedir. St. Benedict'e göre, tevazunun ilk aşaması, mutlak itaatir. Bu itaat ister cehennem korkusuyla olsun, ister sonsuz cennet beklentisiyle olsun İsa için İsa'ya yapılan itaatten daha değerli sayılmasın. Amir tarafından ne emir verilirse sanki bu emir Tanrı'dan gelmiş gibi hemen harekete geçilmelidir. Bkz. **The Rule of Our Most Holy Father St. Benedict**, Edited in Latin and English By One of The Benedictine Fathers of St. Michael's, R. Wahsbourne, 18 Paternoster Row, London, 1875, s. 47.

931 Phillips, s. 53.

932 Frale, **The Templars…**, s. 76.

933 D'Albon, Belge No. V, s. 375-379; Robinson, s. 42.

934 Read, s. 199.

935 Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi**, C. 2, s. 262.

3.1.1 Üstad

Büyük Üstad'ın[936] görevleri, örgüt tüzüğünde ayrıntılı bir şekilde belirlenmiştir. Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün hiyerarşik yapısında Büyük Üstad, örgütün en tepesinde olup, başta askeri, finansal ve diplomatik konular olmak üzere örgütün bütün işleyişinden sorumlu kişiydi[937]. Tapınak Meclisi'nin görüşünü alarak örgüt hiyerarşisinde yer alan bütün birimlere atama yetkisine sahip olan Büyük Üstadın[938], mutlak otoritesine vurgu yapılmaktadır. Büyük Üstada itaat, dini bir meşruiyet zeminine oturtularak, Tanrının rızasını kazanıp cehennem ateşinden korunmak için, İsa Mesih'e itaat eder gibi, Büyük Üstad'a itaat etmek zaruri kılınmış olup, Büyük Üstad'a itaat etmemek, Tanrıya karşı gelmekle eş değerde görülmüştür. *Ob auditu auris obedivit mihi*. ('*Beni duyar duymaz bana itaat etti.*')[939]. Öyle ki, örgütün herhangi bir yetkilisi veya üyesi, Büyük Üstadın yetkisi veya izni olmaksızın Papa'nın dahi hükmüne riayet etmezdi[940].

Görev süresi ömür boyu süren Büyük Üstad [941], öldüğünde, dinî ve dünyevi otoriteyi temsil eden bütün önemli insanlar cenazesine davet edilirdi. Tüm örgüt üyelerinin hazır bulunduğu cenaze işlemlerinde, Büyük Üstad'ın onuruna, çok sayıda mum yakılarak olağanüstü bir aydınlanma sağlanırdı. Üstad'ın defin işlemlerinden sonra, bir hafta boyunca, 200 paternoster duası okunurdu. Üstad'ın ruhuna, sabah ve akşam yemeklerinde, yüz yoksulun karnı doyurulurdu[942].

Büyük Üstad'ın ölümünün ardından, örgüt üyeleri, zaman kaybetmeksizin yeni Büyük Üstad'ı seçme işlemlerine başlarlardı. Büyük Üstad seçimi, 1139 tarihinde Papa II. İnnocentus'un çıkardığı *Omne Datum Optimum* adlı fermanla Papalık iradesine uygun bir şekilde düzenlemişti. Papalık fermanında, Büyük

---

[936] Örgüt hiyerarşisinde, 13.yüzyılın sonuna kadar, Örgütün başı "Üstat" unvanıyla anılıyordu. Ancak 13.yüzyılın sonlarına doğru, eyalet üstatlarının ortaya çıkmasıyla birlikte, meydana gelebilecek karışıklıkları önlemek için, Örgütün en tepesinde bulunan kişiler, Büyük Üstat olarak anılmaya başladı. Bkz. Frale, **The Templars…**, s.. 76.

[937] Wasserman, s. 166; Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 289; Frale, **The Templars…**, s. 76.

[938] Burgtorf**, The Central Convent…**, s. 191.

[939] **The Rule of The Our Most Holy Father St. Benedict**, s. 47; Primitive Rule, Madde 35, **The Rule of The Templars**, s. 28-29; ayrıca krş. **La Regle Du Temple**, Par Henri de Curzon, Publiêe Pour la Sociêtê l'Histoire de France, Paris, 1886, s. 42.

[940] Bu duruma örnek olarak, 1260 yılında Papa IV. Urban ile örgütn Mareşali Stephen of Cissey arasında yaşanan bir hadise gösterilebilir. Papa IV. Urban, örgütün Büyük Üstadı Thomas Berardi'den Mareşal Stephen'i azletmesini istemiş, fakat Büyük Üstad bu hükme riayet etmediği gibi, Stephen'in Mareşallik mührüyle seyahat etmesine müsaade etmişti. Papalık da Stephen'in mührünü teslim etmesini istemiş ancak Stephen, Büyük Üstada bağlı olduğunu ve onun emri dışında herhangi bir emre riayet etmeyeceğini söyledi. Bkz. Burgtorf**, The Central Convent…**, s. 201-202.

[941] Er, s. 160

[942] Hierarchical Statutes, Madde 198, 199, **The Rule of The Templars**, s. 67; ayrıca krş. **La Regle Du Temple**, s. 142-143.

Üstad'ın ancak örgüte üye kişiler içinden, güvenilir ve namuslu, uluslararası diplomasiden anlayan, Kutsal Toprakları iyi bilen, iyi bir askeri stratejiye sahip ve örgütün etkin olduğu bölgelerin dillerini bilen kardeşler arasından seçilebileceği belirlenmişti[943]. Tüzüğe göre, Büyük Üstad seçimini Mareşal başlatırdı. Büyük Üstad öldükten sonra Mareşal, bütün eyaletlerin komutanlarına haber vererek Üstad'ın görevini geçici olarak üstlenecek Büyük Komutanın seçim sürecini başlatırdı. Büyük Komutan, örgüt Mareşalinin topladığı meclis tarafından oy çokluğuyla seçilirdi[944]. Seçilen Büyük Komutan, Üstad seçilene kadar, onun mührünü taşır ve örgütün mutlak lideri olarak da, ona, Büyük Üstad'a itaat edildiği gibi itaat edilirdi[945]. Büyük Komutanın seçiminin ardından, Mareşal, Büyük Komutan, şehrin diğer komutanları ve örgütün diğer ileri gelenleri toplanarak Büyük Üstad seçimi için karar alırlardı. Örgüt üyeleri, seçim kararının alındığı günden, seçimin yapılacağı güne kadar, Cuma günleri ekmek ve su ile oruç tutarak bu sürecin hayırlı geçmesi için dua ederlerdi[946].

Büyük Üstad seçiminin yapılacağı gün, örgüt üyeleri, sabah ibadetinden sonra, Büyük Komutan'ın huzurunda toplanırdı. Burada, çoğunluğun tavsiyesi üzerine, adaletli, yabancı dillere hâkim ve örgüt içinde belli bir ağırlığa sahip bir Seçim Komutanı seçilirdi. Seçim Komutanı, mukadder bir üstad bahşetmesi için, geceyi Tanrıya dua ederek geçirdikten sonra, kendisine yardımcı olması için iki üye daha belirlerdi. Daha sonra bu topluluğa, 12 Havariye hürmeten, sayıları 12'ye ulaşana kadar, ikişerli olarak yeni üyeler eklenirdi. Tapınak Örgütü'nün farklı ülkelerdeki temsilcileri arasından toplanan bu 12 üye, Hz. İsa'yı temsil etmesi üzere, oy birliğiyle bir rahip seçerlerdi. Böylece, farklı eyalet ve milletlerden oluşan bir seçmen kurulu oluşturulurdu. Bu kurul, sekizi şövalye, dört yaver ve bir papazdan oluşuyordu[947].

On üç kişiden oluşan bir seçim kurulu belirlendikten sonra, örgüt genelinde, bu zorlu süreci atlatmak ve örgüt için doğru Üstad adayını işaret etmesi için, Tanrıya dua seansları düzenlenirdi. Dua seanslarından sonra, Seçim Kurulu, Büyük Komutan'ın huzuruna çıkarak adil bir seçim gerçekleştirmek adına gerekli talimatları

[943] Frale, **The Templars…**, s. 76.
[944] Hierarchical Statutes Madde 198, 200, 202, **The Rule of The Templars**, s. 67; ayrıca krş. **La Regle Du Temple**, s. 142, 143.
[945] Hierarchical Statutes, Madde 204, **The Rule of The Templars**, s. 68; ayrıca krş. **La Regle Du Temple**, s. 144; Burgtorf**, The Central Convent…**, s. 253-254.
[946] **La Regle Du Temple**, s. 144; Hierarchical Statutes, Madde 203, 205, **The Rule of The Templars**, s. 68;
[947] Hierarchical Statutes, Madde 206-207, 209-211, **The Rule of The Templars**, s. 68-69; ayrıca krş. **La Regle Du Temple**, s. 145-147.

alırdı. Bu emir, on üç kişiden oluşan seçim kuruluna, Büyük Komutan tarafından şöyle verilirdi: "*Tanrı ve Hanımefendimiz Meryem, Lordumuz Aziz Peter ve Tanrı'nın bütün azizlerinin namına, meclisin namına! İtaatten dolayı, Tanrı'nın mahşer günü gösterdiği lütfun sonucuna katlanmak pahasına, eğer bu seçimde davranmamanız gereken şekilde davranırsanız, Tanrı'nın ve bütün azizlerin önünde bunun hesabını vereceksiniz. Sizin için en dikkate değer ve faydalı olan, bütün kardeşlere, Kutsal Topraklara en uygun olan ve iyi üne sahip Tapınak kardeşini seçmektir*[948]."

Seçim Kurulu, Büyük Komutan'dan gerekli talimatları aldıktan sonra, aynı anda meclisten ayrılarak aday belirleme çalışmalarına başlarlardı. Seçim Kurulu Üyeleri, eğer bir aday üzerinde çoğunluk olarak uzlaşırlarsa, üzerinde uzlaşılan kişi, Tapınağın Üstadı olarak seçilirdi. Ancak aday konusunda ihtilafa düşülürse, Seçim Komutanı, maiyetindeki ileri gelen bir kimseyle, Büyük Komutan'ın huzuruna çıkarak Tanrı'nın kendilerini koruması için dua isterlerdi. Dua seansının ardından Seçim Kurulu, tekrar aday belirleme çalışmalarına başlardı. Seçim Kurulu, belirlediği Üstad adayını, oy birliği veya oy çokluğu şeklinde seçtikten sonra, Büyük Komutan ve Meclis'in diğer üyelerinin huzuruna çıkarlardı. Seçim Komutanı, diğer seçmenlerle birlikte, "*Hayırlı efendiler, Lordumuz İsa'ya ve Hanımefendimiz Meryem'e ve bütün azizlere, bir fikir birliğine vardığımız için teşekkür edin. Ve işte biz, Tanrı namına, sizin emirlerinizi uygun bir şekilde Tapınağın Üstad'ını seçmiş bulunuyoruz. Yaptığımız şey için rıza gösteriyor musunuz*? diye sorar ve "*Evet, Tanrı namına! Hayatı boyunca O'na itaat etmeye ant içiyoruz.*" şeklinde cevap alırdı. Seçim Komutanı daha sonra, yeni Üstada dönerek "*Ve biz, Baba-Oğul-Kutsal Ruh adına bir seçim yaptık ve sizi Üstad olarak seçtik.*" dedikten sonra, örgütün bütün üyeleri ayağa kalkarak yeni Üstadı büyük bir teslimiyet ve neşe içinde alıp kollarından şapele kadar taşırlardı. Yeni Üstad burada diz çökertilerek, mihrabın önünde dualarla, Tanrı'ya takdim edilirdi[949]. Böylece Örgüt'ün Büyük Üstad Seçimi tamamlanırdı.

Haftalar süren detaylı ve titiz bir seçim sürecinin ardından seçilen Büyük Üstad[950], örgüt içinde önemli yetkilere sahip olurdu. Örgüt Tüzüğü, Büyük Üstad'ın

---

[948] Hierarchical Statutes, Madde 212-214, **The Rule of The Templars**, s. 70; ayrıca krş. **La Regle Du Temple**, s. 147-148.
[949] Hierarchical Statutes, Madde 215-221, **The Rule of The Templars**, s. 70-71; ayrıca krş. **La Regle Du Temple**, s. 148-151.
[950] Frale, **The Templars…,** s. 82.

sahip olduğu bu yetki ve haklar hususunda detaylı bilgiler vermiştir. Buna göre Üstad, dört ata[951], bir papaza, üç ata sahip bir kâtibe, iki ata sahip bir çavuşa, kalkan ile mızrağını taşıması için tek ata sahip bir uşağa, bir nalbanta, Müslüman bir yazıcıya, bir Türkopol'e ve bir aşçıya sahipti[952].

Üstad bir yerden başka bir yere seyahat ederken, yanına iki yük hayvanı daha alabilirdi ancak Üstad Tapınağa döndüğünde, aldığı yük hayvanlarını ahıra koyarak Tapınağın hizmetine tekrar sunmak zorundaydı. Üstad, yaptığı yolculuklarda, kendisine saygın iki şövalye eşlik ederdi. Bu sayı, savaş zamanlarında on şövalyeye kadar çıkardı. Yolculuk esnasında Üstad'a eşlik eden bu şövalyelerden birisi ölürse, Üstad, ölen şövalyenin teçhizatlarından hoşuna gidene sahip olabilir, geri kalanını da, kervanın mareşaline teslim ederdi.

Örgüt hazinesinin anahtarını elinde bulundurma yetkisine de sahip olan Üstad, örgüte ait olan mal ve mülkten, borç verebilmek için, örgüt üyelerinin çoğunluğunun rızasına başvurmak zorunda olduğu gibi, örgüte giren bütün mallardan haberdar edilmeliydi. Üstad, örgüte gelen zekât yardımlarından herhangi değerli bir eşyayı alıp istediği kardeşe verebilir veya diğer değerli eşyalarla birlikte, şahsi kasasına koyabilirdi. Üstad, tapınağa ait mallardan, 1000 Bizans sikkesine kadar olanı, örgütün ileri gelenlerinden oluşan bir grubun rızasıyla borç verebilirdi. Ancak bundan daha fazlasını borç vermek isterse, daha fazla ileri gelen üyeye danışmak zorundaydı ve kılıç, mızrak veya savaş zırhını hiçbir şekilde başkasına veremezdi[953].

Büyük Üstad, takdir yetkisini kullanarak, istediği kardeşe at ve zırh verebilirdi. Tüzük, Üstad'ın herhangi bir kardeş için uygun gördüğünü, bir başka kardeşin kıskanmaması gerektiğini belirterek kardeşlerden, Üstad'ın kararlarına mutlak suretle itaat etmesini emretmekteydi[954]. Örgüt üyelerinin Üstad'ın izni olmaksızın Kutsal Mezar Kilisesi ve Kudüs'teki bazı ibadet yerleri hariç, başka bir şehir veya kasabaya gitmeleri yasaktı. Üstad'ın izni ve bilgisi olmaksızın örgüt üyeleri, kendi aralarında eşya takası yapamayıp kilitlenebilir bir çanta veya cüzdan sahibi olamazlar ve Üstat'dan habersiz mektuplaşamazlardı.

---

[951] At, o dönemde insan gücü kadar hayati bir savaş aracıydı ve çok pahalıydı. Örgüt tüzüğünde atlarla ilgili bunca ayrıntılı düzenleme verilmesi, muhtemelen bu durumla alakalıydı. Bkz. Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 362.

[952] Hierarchical Statutes, Madde 77, **The Rule of The Templars**, s. 39; ayrıca krş. **La Regle Du Temple**, s. 75.

[953] Hierarchical Statutes, Madde 78- 82, 94, 98, **The Rule of The Templars**, s. 39, 43; **La Regle Du Temple**, s. 76-78, 86.

[954] Primitive Rule, Madde 34-39, **The Rule of The Templars**, s. 28-29; **La Regle Du Temple**, s. 41-45.

Üstad'ın bilgisi olmaksızın örgütün herhangi bir üyesi, akraba-i taallukatının gönderdiği herhangi bir şeyi kabul edemezdi. Dışarıdan gelen herhangi bir eşya veya erzak, ya Üstad'a veya Erzak Kumandanı'na takdim edilirdi[955]. Yurt dışından örgüt için mallar geldiğinde, örgütün Kudüs Krallığı Komutanı'nın nezaretinde tapınak hazinesine konulurdu. Hiç kimse, Üstad'ın izni olmaksızın bu malları alamaz veya başka bir yere nakledemezdi. Yurt dışından örgüt için gelen atlar, Mareşal'e ait kervana dâhil edilirdi. Bu atlar, Üstad'ın izni olmaksızın elden çıkarılamaz veya başka yere götürülemezdi. Üstad, bu atlar içinden istediğini kendisine tahsis edebilir veya istediği bir örgüt üyesine verebilirdi. Üstad, atını almak istediği bir örgüt üyesinin atına sahip olabilirdi ve üye de, buna rıza göstermek zorundaydı. Üstad atına el koyduğu kardeşe, ya 100 Bizans sikkesi verirdi veya Mareşal'e, bu kardeşe başka bir at tahsis etmesi için emir verirdi[956].

Büyük Üstad, Trablus veya Antakya bölgelerine gitmek istediği zamanlarda, burada bulunan Tapınak Evleri'ne yardım etmek amacıyla, Örgütün hazine sorumlusu olan Kudüs Krallığı Komutanından 3000 Bizans sikkesi kadar para alabilirdi. Trablus ve Antakya bölgelerinde bulunan Tapınak Evleri'nin bu yardıma ihtiyacı yoksa Üstad, hazineden aldığı parayı geri koymak zorundaydı. Üstad, gittiği yerlerde örgüte ait Tapınak Evleri ve kaleleri teftiş etmekle mükellefti. Üstad, teftiş esnasında gerekli gördüğü durumlarda, Tapınak Evleri veya kaleleri arasında bir yardımlaşma hattı oluşturabilirdi. Bu teftişlerde Üstad, teftiş ettiği kurumun bütün dokümanlarını inceler, herhangi bir görev ihmali[957] gördüğü durumlarda da, ilgili örgüt kardeşini görevden alabilirdi[958].

Büyük Üstad, bir görev için Kudüs Krallığı'ndan ayrıldığı zaman, yerine vekâlet etmesi için, Şehir Komutanı'nı tayin ederdi. Üstad'ın yerine tayin edilen bu komutan, tavsiyelerde bulunma, meclisi toplama veya silahlanma haricinde, yetki alanları dışında kalan konularda hüküm veremezdi. Üstad, tapınağın ileri gelen üyelerinden birini, örgütün işlerini yürütmesi için kendi yerine başka ülkelere göndermek istediğinde ise, meclisin onayını almak zorundaydı. Meclis toplandıktan

[955] **La Regle Du Temple**, s. 47-48; Primitive Rule, Madde 42-44, **The Rule of The Templars**, s. 29-30.
[956] Hierarchical Statutes, Madde 83-84, **The Rule of The Templars**, s. 40; ayrıca krş. **La Regle Du Temple**, s. 78-79.
[957] 1217-18 tarihlerinde gerçekleşen bir teftişte, bir Örgüt üyesinin bir tereyağı kavanozu sakladığı tespit edilmiş ve bu üye Örgütten atılmıştı. Bkz. Further Details on Penances, Madde 556, **The Rule of The Templars**, s. 144-145; ayrıca krş. **La Regle Du Temple**, s. 290-291.
[958] Hierarchical Statutes, Madde 89-91, **The Rule of The Templars**, s. 41-42; **La Regle Du Temple**, s. 81-82.

sonra Üstad, Mareşali, Şehir Komutanı'nı, Kumaşçı'yı, Akka Komutanı'nı ve örgütün üç ya da dört ileri gelenini çağırarak hangi üyenin görev için yurt dışına gönderilebileceğini, verilecek görevin hangi üye tarafından daha iyi icra edilebileceği gibi konularda fikir danışmak durumundaydı[959]. Büyük Üstad, herhangi bir örgüt üyesine görev tevdi ettiği zaman, görevi tevdi ettiği kişide, görevi icra edebilecek kapasiteyi göz önünde bulundurmalıydı. Üstad, akla ve mantığa uygun olması halinde bile[960] hiçbir üyeye başaramayacağı görevi vermezdi. Ancak bu görev verilirse de, bunu başaramayacağını düşünen üye, görevden feragat etme hakkına sahipti[961]. Üstad, tapınakta olduğu zamanlarda, tapınakta bulunduğu her gün için, örgütün diğer üyeleriyle birlikte, aynı yemeği yemek ve beş yoksulu doyurmak zorundaydı. Üstad, tapınakta yemek yediği zaman, kendi tabağından, istediği herhangi bir üyeye yemek verebilirdi ancak bunu Üstad dışında başka kimse yapamazdı.[962].

Tapınak Şövalyeleri Örgüt'ü Büyük Üstad'ının bazı cezai yetkileri de vardı. Üstad'ın ceza verdiği hiçbir kardeş, Üstad tarafından affedilene kadar, yerden kalkamazdı ve yemeğini de yerde yemek zorunda kalırdı. Üstad'ın olduğu yerde, hiçbir örgüt üyesi, Üstad'ın izni olmaksızın kan dökemez, at yarıştıramaz veya yıkanamazdı. Üstad'ın örgüt içerisindeki yemek tasarrufu konusunda da bazı yetkileri söz konusuydu. Üstad, istişare ettiği Tapınak Evleri görevlilerinin verdikleri raporlar doğrultusunda, o dönem için hangi gıdanın yokluğu hissediliyorsa, o gıda Üstad tarafından takdir edilen süreye kadar kısıtlanırdı[963].

Tapınak Şövalyeleri Örgüt Tüzüğü'nde, Üstad ile ilgili en dikkat çeken düzenlemelerden birisi de, Paskalya'dan önceki Perşembe olan ve Hz. İsa'nın havarilerinin ayaklarını yıkadığı güne tekabül eden tarihte, Üstad'ın 13 yoksulun ayaklarını yıkamasıydı. Hz. İsa ve 13 havarisinin onuruna gerçekleştirildiği anlaşılan

---

[959] Hierarchical Statutes, Madde 92-93, **The Rule of The Templars**, s. 42; ayrıca krş. **La Regle Du Temple**, s. 82-83.

[960] Bu kural, Aziz Benedict Tarikatının Tapınak Şövalyeleri Örgütü'ne nasıl etki ettiğini gösteren bir örnek teşkil etmektedir. Aziz Benedict Tarikat kuralı "*Eğer zor veya imkânsız bir görev kardeşe emredilirse, bu kardeş, üst amirinin bu emrini uysallık ve itaatle karşılasın. Ancak eğer bu görevin ağırlığı gücünü aşarsa, bunun sebeplerini sakince ve vakitlice, gururlanmadan ve inatlaşmadan açıklamalıdır. Nedenlerini açıkladıktan sonra amiri kararında ısrar etmeye devam ederse, bunun onun için çare olduğunu bilmeli ve Tanrı'nın yardımına güvenerek itaat etmelidir*." Bkz. **The Rule of The Our Most Holy Father St. Benedict**, s. 47-50; **The Rule of The Templars**, s.88-89.

[961] Conventual Life, Madde 313, **The Rule of The Templars**, s. 88; ayrıca krş. **La Regle Du Temple**, s. 182-183.

[962] Hierarchical Statutes, Madde 94-95, **The Rule of The Templars**, s. 42-43; **La Regle Du Temple**, s. 83-84.

[963] **La Regle Du Temple**, s. 85.

bu uygulamada Üstad, örgüt görevlileri tarafından tespit edilen 13 yoksulun ayaklarını yıkardı. Örgütün kuruluş döneminde üzerine yemin ettiği ilkelerden biri olan tevazu anlayışına vurgu niteliği de taşıdığı anlaşılan bu uygulamadan sonra, Üstad 13 yoksulun her birine, gömlek, pantolon, iki somun ekmek, iki denye ve bir çift ayakkabı verirdi[964].

3.1.2 Tapınak Meclisi

Büyük Üstad, örgüt içerisinde her ne kadar geniş yetkilere sahip olsa da, tek başına karar veremediği veya yetki olarak sınırlandırıldığı bazı durumlar da söz konusuydu. Büyük Üstad, örgüte ait büyük miktarda mal transferi, savaş ilanı, barış kararı, sefer planı, hatta örgüte yeni üye alma[965], herhangi bir birime atama yapma gibi önemli konularda, tek başına karar alamazdı[966]. Zira Üstad'ın sadece bir oy hakkı vardı. Büyük Üstad, her ne kadar strateji sorumluluğuna tek başına sahip olsa da[967], diğer hayati konularda "İhtiyar Heyeti" denilen ruhani bir meclise danışmak zorundaydı. Dini veya askeri konularla ilgili yapılan meclis toplantılarında örgütün bütün üyeleri katılabilirken, büyük önem teşkil eden konularla ilgili yapılan toplantılara ise sadece örgütün üst düzey yöneticileri katılabiliyordu[968]. Büyük Üstad'ın başkanlık ettiği İhtiyar Heyeti Meclisi, Kethüda, Mefruşatçı, Mareşal, Kudüs Krallığı Komutanı, Kudüs Şehir Komutanı, Akka Komutanı, Trablus ve Antakya Komutanlarından oluşan kıdemli görevlilerden müteşekkil bir oluşumdu. Zaman içerisinde örgütün gelişmesine paralel bu heyete, Fransa, İngiltere, Portekiz, İspanya ve Macaristan gibi ülkelerden de örgüt yetkilileri dâhil oldu[969]. İhtiyar heyetinden oluşan bu meclis, Büyük Üstad'a hem vekillik hem de danışmanlık görevi yapardı[970]. İhtiyar heyetinden oluşan bu meclis, müfettiş veya komutan atama yetkisine sahipti ancak meclisin atadığı bu kişiler, Üstad tarafından görevden

---

964 Hierarchical Statutes, Madde 98, **The Rule of The Templars**, s. 43-44.
965 Üstat, hastalık gibi bazı şartlar dışında, meclisin onayı olmaksızın, Örgüte üye kabul edemezdi. Üstat, meclisin hazır bulunmadığı durumlarda, Örgütün bir grup ileri gelenine danışarak tavsiye üzerine hasta olup da Örgüte dâhil olmak isteyen adayı, Örgüte kabul edebilirdi. (*Li Maistres ne doit faire frères sans chapistre, mais se il vait en leu ou il ne puisse trover chapistre, et il fust por Dieu proies d'aucun prodome que il le feist frère, par ce que il fust tant malades que om ne cuidast que il peust estordre…*"). Bkz. **La Regle Du Temple**, s. 85.
966 Hierarchical Statutes, Madde 85, **The Rule of The Templars**, s. 40; ayrıca krş. **La Regle Du Temple**, s. 79.
967 Wasserman, s. 166; Boas, s. 10.
968 Frale, **The Templars…**, s. 77.
969 Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 293.
970 Martin, s. 41-42.

alınabilirlerdi[971]. Heyetin yokluğu durumunda Üstad, örgüt ileri gelenlerinden bir grubun tavsiyesine başvurmak zorundaydı. Üstad, atamaları heyetin rızasıyla yapamıyorsa, heyetin rızasını almadan, örgütün ileri gelenleriyle istişare ederek onları görevden alabilirdi[972].

Tapınak Meclisi'ne katılmak için, örgüt üyelerinin uyması gereken bazı şartlar söz konusuydu. Bu şartlar dinî ve hukuki nitelikler taşıyordu. Örgüt tüzüğünde belirtilen bu şartlara göre, meclise giren her kardeş, Baba, Oğul ve Kutsal Ruh adına istavroz çıkarmalı ve ayakta dururken, oturmadan önce bir tespih söylemeli ve ardından oturmalıydı. Meclis toplantılarına katılım konusunda çoğunluk sağlandığında, meclisi toplayan kişi vaazına başlamadan kardeşleri duaya davet eder ve hep bir ağızdan Tanrıya şükür duası ederlerdi. Duanın ardından bütün kardeşler, ayağa kalkar ve her biri bir tespih söylerdi. Meclis toplantılarında, hiçbir üye, meclis görevlisinin müsaadesi olmadan söz alamaz, örgütün gündemine dair önemli açıklamalarda bulunmadıkça da, beyhude konuşmalar yapamazdı. Meclis'te, Büyük Üstad dışında hiçbir üye başka bir üyeyi itham edici konuşmalar yapamazdı. Meclis toplantıları ağır hastalık dışında bir mazeret gösterilmeksizin ihmal edilemezdi. Meclis toplantısı başladıktan sonra da, toplantı bitmeden hiçbir üye meclisten ayrılamazdı[973]. Meclisin en büyük fonksiyonlarından birisi de burada örgüt üyelerinin suçlarını itiraf ederek günah çıkarmalarıydı. Ancak bu konuyu Dini Yapı ve Hukuki Yapı başlığı altında değerlendireceğiz.

---

[971] **La Regle Du Temple**, s. 81; ayrıca krş. Hierarchical Statutes, Madde 88, **The Rule of The Templars**, s. 41.

[972] *"Üstat, meclisin izni olmaksızın arazileri satamaz ya da bağışlayamaz ve sınır bölgelerindeki kaleleri alamaz. Ayrıca, kendisinin ve manastırın rızasının olduğu durumlar dışında, kendi emirlerinin yahut manastırın emirlerinin kapsamını gevşetmemeli ya da genişletmemelidir. Bunlarla birlikte, manastırın rızası olmadıkça, evin beyliğini bulundurduğu (yerlerdeki) topraklarda ya da kalede savaş başlatmamalı ve ateşkes yapmamalıdır. Ancak, ateşkeslerin bozulduğu durumlarda (süresinin bittiği durumlarda), o ülkedeki kardeşlerin tavsiyeleri üzerine süreyi uzatabilir. Üstat; Kâhya, Mareşal, Kudüs Krallığı Komutanı, Kudüs Şehri Komutanı, Akka Komutanı, Kumaşçı, Trablus ve Antakya şehirlerinin komutanları; Fransa ve İngiltere'nin, Poitiers'in, Aragon, Portekiz'in, Puglia (Apulia) ve Macaristan'ın komutanları gibi komutanları, manastırın izni olmadıkça krallıklardaki evlere tayin edemez. Burada adı geçen komutanların Batı'da olanları, Üstat'ın ve meclisin talimatı altında olmadıkça Doğu'ya gelmemelidir. Diğer komutanların ve muhafızların tayini, şehrin yoksulluğu sebebiyle, meclisin rızası ile birlikte, Üstat'ın takdirindedir. Meclisin yokluğu durumunda ise, ileri gelenlerden bir grubun tavsiyeleri üzerine (karar verir). Üstat, atamaları meclisin rızası ile yapamıyor ise; meclis(in onayı) olmadan, hanenin önde gelen adamlarıyla istişare ederek onları görevden alabilir."* Hierarchical Statutes, Madde 85, 87, **The Rule of The Templars**, s. 40-41; **La Regle Du Temple**, s. 79-80.

[973] The Holding of Ordinary Chapters, Madde, 386, 393, 396, **The Rule of The Templars**, s. 106-108; ayrıca krş. **La Regle Du Temple**, s. 216, 218-220.

3.1.3 Kethüda (Senechal)

12.yüzylın sonlarına kadar Tapınak Şövalyeleri örgüt hiyerarşisinde yer alan Kethüda[974], bu hiyerarşik yapılanmada ikinci sırada olup, Büyük Üstad'tan sonra gelen en yetkili kişiydi[975]. Büyük Üstad'ın vekili ve danışmanı olan Kethüda[976], dört binek hayvanına ve bir binek atına sahipti. Kethüda, iki yavere, refakatçı olarak dört ata ve iki yavere sahip olan bir şövalye kardeşe, iki ata sahip bir çavuş kardeşe sahipti. Kethüda ayrıca, ibadet vakitlerinde duaları okuması için bir papaz yardımcısı yazıcıya, bir ata sahip Türkopole, bir ata sahip Müslüman yazıcıya ve iki piyadeye sahip kişiydi. Kethüda, Büyük Üstad ile aynı mührü taşıma hakkına sahipti. Kethüda, Üstad gibi alacalı bir sancağa[977] ve yuvarlak bir çadıra sahip olurdu. Kethüda, Büyük Üstad'ın olmadığı yerlerde, O'nun yerini alır ve Tapınak Evleri'nin, arazi teçhizatlarının ve örgüt iaşesinin bütün sorumluluğu üstlenirdi[978].

Kethüda, Büyük Üstad'ın bulunmadığı bir bölgedeyse, kendisinin bulunduğu bu bölgeyi tetkik ederek örgüte faydalı olduğuna inandığı bir mülkü veya bir araziyi, örgüt adına satın alabilirdi. Kethüda ayrıca, Tapınak Evleri arasındaki yardım ağını denetleyerek, ihtiyaç halinde olan bir Tapınak Evi'nin başka bir Tapınak Evi'nden yardım alamsını sağlardı. Büyük Üstad'ın olmadığı durumlarda Kethüda, örgütün herhangi bir üyesini, görevlendirme verip başka bir bölgeye gönderebilirdi. Kethüda, Büyük Üstad kadar olmasa da, örgüt bireylerinden herhangi birisine bir binek atı, dişi veya erkek bir katır, bir savaş eyeri, saf gümüşten yapılmış bir kadeh, sincap kürkü, yüksek kalitedeki kumaştan yapılmış bir cüppe ve bunların muadilinde herhangi bir eşyayı tahsis edebilirdi. Ancak Kethüda tüm bunları yaparken, orada bulunan örgüt kardeşlerinin tavsiyesine başvurmak zorundaydı[979].

---

[974] Kethüda, Tapınak Şövalyeleri örgüt yapılanması hiyerarşisinde 12. yüzyıla kadar önemli bir birim olarak varlığını sürdürmüş, ancak 12.yüzyıldan sonra örgüt hiyerarşisinden çıkarılmıştır Bkz. Burgtorf**, The Central Convent…**, s. 248.

[975] Wasserman, s. 166.

[976] Burgtorf**, The Central Convent…**, s. 193, 248.

[977] Bu sancak, üst tarafı beyaz, alt tarafı siyah olan dikdörtgen şeklindedir ve bu sancakta bazen de beyaz zemin üzerinde Örgütün belirleyici işareti olan sekiz noktalı kızıl haç yer almaktaydı. Bkz. **La Regle Du Temple**, s. 86-87 Wasserman, s. 166; Sancağın görsel resmi için ayrıca bkz. Suzanne Lewis, **The Art of Matthew Paris**, s. 91.

[978] Hierarchical Statutes, Madde 99, **The Rule of The Templars**, s. 44; Burgtorf**, The Central Convent…**, s. 248.

[979] **La Regle Du Temple**, s. 87-88; Burgtorf**, The Central Convent…**, s. 248.

3.1.4 Mareşal (Marshal)

Mareşal, örgüt hiyerarşisinde Büyük Üstad ve Kethüdan sonra gelen üçüncü önemli kişi olup, en üst askeri komutandır[980]. Örgütün askeri teşkilatının başı olan Mareşal, örgütün bütün komutanlarından, şövalyelerinden, şehrin diğer mareşallerinden, atlarından, silah ve teçhizatlarından sorumlu olup, örgütün askeri alımları, at tahsisi, talep ve dağıtımları gibi konularında önemli yetkilere sahipti[981]. Büyük Üstad tarafından, Kethüda ve Kudüs Krallığı Komutanı'nın görüşü alınarak atanan Mareşal[982], dört ata, iki yavere ve Türkoman'a sahipti. Mareşal ayrıca, tek atlı bir Türkopole, dört etekli büyük bir çadıra, üç direğe, iki kazığa, kendi yaverleri için de, bir çadıra sahip olabilirdi. Mareşal, teçhizat ve istihkak açısından, örgütün diğer kardeşleriyle aynı haklara sahipti. Mareşal Örgütün diğer üyeleriyle, taşra veya başka herhangi bir bölgeye gittiğinde, çadırını, arpasını ve kazanını kervan komutanına taşıtırdı[983].

Savaş durumu meydana geldiğinde, Tapınak komutanları bir araya gelerek Mareşal'in birliğine katılırlar ve Mareşal'in izni olmaksızın da, oradan ayrılamazlardı. Örgüt'ün bütün şövalye kardeşleri, çavuşları, kısacası silahaltında olan herkes, Mareşal'in emri altındaydı. Mareşal, hangi bölge veya şehirde olursa olsun, Büyük Üstad'ın iznini almak kaydıyla, kendisi için at veya katır satın alabilir, sık yapmamak kaydıyla da, dünyevi bir asilzadeye kullanılmış teçhizatlar verebilirdi. Mareşal, Tapınak Örgütü'ne bağışlanmış veya savaşlarda ganimet olarak ele geçirilmiş bütün cephaneleri, emrinde tutardı. Mareşal, hasta olması veya bulunduğu bölgeyi terk etmesi dışında, yerine başka kimseyi görevlendiremezdi[984].

Örgüt Mareşali, tavsiye üzerine, astmareşal ve sancaktarları atama yetkisine sahipti. Savaş zamanlarında, ordu için bölgeden bölgeye cephane taşıma durumu söz konusu olduğunda, örgütün şehir komutanları, Mareşal'in emirleri doğrultusunda sevkiyat işlemlerini gerçekleştirirlerdi. Mareşal, örgüt için tehdit oluşturabilecek bir durum hissettiğinde, savaş hazırlığı için örgütün tüm üyelerini emri altında toplayabilirdi. Mareşal, örgütün güvenliğinden sorumlu olduğu için, Üstad'ın bulunduğu her yerde bulunmak zorundaydı. Büyük Üstad ve Kethüda bulunmadığı

[980] Wasserman, s. 166.
[981] Boas, s. 10; Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 294; Burgtorf**, The Central Convent…**, s. 292.
[982] Burgtorf**, The Central Convent…**, s. 248.
[983] Hierarchical Statutes, Madde 101-104, **The Rule of The Templars**, s. 45.
[984] **La Regle Du Temple**, s. 89-90; Burgtorf**, The Central Convent…**, s. 293.

zamanlarda Mareşal, olağanüstü bir durum söz konusu olduğunda, Kudüs şehrinde meclisi toplama yetkisine sahipti[985].

Mareşal, Tapınak Evleri arasında, üye yer ve görev değişimini, Büyük Üstad'ın rızası olmaksızın gerçekleştiremezdi. Mareşal ancak iki haftalığına görev yeri değişikliği gerçekleştirebilirdi. Mareşal, Tapınak Meclisi tarafından görevden alınmadıkça, görevini bırakamazdı. Hiçbir örgüt üyesi, Mareşal'den habersiz atını veya atının eyerini değiştiremez, ata yük bindiremez, ata binip hareket edemezdi. Örgüt üyeleri, sadece olağanüstü bir durum söz konusu olduğunda, Mareşal'den habersiz olarak çadır kazıklarını, kamp baltalarını, balık ağlarını atlara yükleyebilirlerdi. Örgüt üyelerinden herhangi birisi Mareşal ile görüşmek istediğinde, Mareşal'in huzuruna yayan bir şekilde gitmeli, görüşmesini bitirdikten hemen sonra da yerine dönmeliydi ve Mareşal'in emri olmaksızın da, yerinden ayrılmamalıydı[986].

3.1.5 Kudüs Krallığı Komutanlığı

Kudüs Krallığı Komutanı, Tapınak Şövalyeleri Örgütü hiyerarşisinde dördüncü sıradaydı. Kudüs Krallığı Komutanı, örgütün hazinesinden sorumlu olan en yetkili birimdi. Hazine odasının idaresini elinde bulunduran Kudüs Krallığı Komutanı, dünyanın farklı bölgelerinden, örgüt için gelen her türlü mal ve mülkü, Büyük Üstad'ın yazılı kontrolünden sonra, hazineye aktarmakla sorumlu olup[987], Örgütün mal varlığını korumakla mükellefti[988]. Örgüt üyelerinin tüm ihtiyaçlarını karşılamak ve Kudüs bölgesinde bulunan bütün tapınak evlerini denetlemekle de mükellef olan Kudüs Krallık Komutanı ile Büyük Üstad arasında dikkate değer bir yetki paylaşımı söz konusuydu[989]. Bu yetki paylaşımına göre iki otorite, örgütün mevcut mal ve mülk varlığı üzerinde, birbirlerinin üzerinde egemenlik kuramazlardı. Mesela Büyük Üstad örgüt hazinesinde kilitlenebilir bir mahfaza saklayabilirken, hazine odasının anahtarını elinde bulunduramazdı[990]. Ancak Büyük Üstad örgütün

---

985 Hierarchical Statutes, Madde 106, **The Rule of The Templars**, s. 46; Burgtorf**, The Central Convent…**, s. 294.
986 **La Regle Du Temple**, s. 93-94, 119-121; ayrıca krş. Hierarchical Statutes, Madde 108-109, 154-156; Burgtorf, s. 293.
987 Hierarchical Statutes, Madde 111, **The Rule of The Templars**, s. 47; Burgtorf, **The Central Convent…**, s. 212, 281.
988 Wasserman, s. 164.
989 Burgtorf**, The Central Convent…**, s. 253.
990 Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 294.

mal varlığına dair hesapları incelemek istediğinde, Kudüs Krallığı Komutanı bütün hesap işlemlerini ve mal dökümünü Büyük Üstada sunmak zorundaydı[991].

Semerli hayvanlar, besi hayvanları, köleler, eyerli atlar, zırh ve silahlar dışında, Tapınak Örgütü'nün savaş yoluyla kazandığı bütün ganimetler, Kudüs Krallığı Komutanı'nın emri altındaydı. Kudüs Krallığı Komutanı, dört ata, iki yavere, iki binek hayvanı olan bir çavuş kardeşe, yazma yetisi olan bir papaz yardımcısına, bir ata sahip bir Türkopol ile Müslüman bir yazıcıya, iki piyade askere ve büyük bir çadıra sahipti. Kudüs Krallık Komutanı kendi toprakları içerisinde seyahate çıktığında, eşyalarını taşıtması için, Mareşal'den emrine tahsis edilmesi için, hizmetkâr talep edebilirdi.

Kudüs Krallığı Komutanı, iş ihtiyacı için gerektiğinde, Büyük Üstad'ın izni dâhilinde istediği yük hayvanlarını satın alabilirdi ancak olası hastalık veya yorgunluktan dolayı bu hayvanlar yetersiz geldiğinde, Komutan, Mareşal'den gerekli yük hayvanlarının temini konusunda, sonradan iade etmek kaydıyla, talepte bulunabilirdi. Kudüs Krallık Komutanı, örgüt kardeşlerinin kendi aralarında takas ettikleri hayvanları, kontrol altında tutmalı ve bu durumu Mareşal'e bildirmeliydi. Ayrıca, kardeşlerin ihtiyacı olan atları, talepleri doğrultusunda, sık olmamak kaydıyla kendilerine temin etmelidir[992].

Kudüs Krallığı bölgesinde bulunan bütün Tapınak Evleri ile bu evlerde görevli bütün kardeşler, Kudüs Krallığı Komutanı'nın emri altındaydı. Komutan, Üstad'ın izni olmaksızın, herhangi bir örgüt üyesini başka bir bölgede görevlendiremez veya onlarla hediyeleşemezdi. Komutan, krallık içinde örgütün manifatura ürünlerini Mefruşatçı'dan talep eder, Mefruşatçı da, bu talebe riayet etmek zorundaydı. Zira imal olmayan ve tapınağa sadaka veya hediye olarak verilen bütün kumaşlar, Kudüs Krallığı Komutanı'na aitti. Ancak tüm imal malları, manifaturaya aitti. Komutan, tapınağa büyük bağışlarda bulunmuş bağışçılara, bir binek atı, bir katır, bir gümüş kadeh, sincap kürkü ya da, rütbeli kimselerin giydiği Brunete denen kaliteli yünlü kumaştan veya cüppe hediye edebilirdi[993].

Kudüs Krallığı Komutanı, emri altındaki Tapınak Evleri'ne yapılan 100 Bizans sikkesi ve üzerindeki teberrulara sahip olabilirdi. Eğer bu teberrular, 100 Bizans sikkesinden fazlaysa, bunlar, hazine odasına aktarıldı. Örgüt'ün savaşlarda

[991] Burgtorf**, The Central Convent…**, s. 212.
[992] Hierarchical Statutes, Madde 110, 114-117, **The Rule of The Templars**, s. 47-48; **La Regle Du Temple**, s. 94, 96-98.
[993] **La Regle Du Temple**, s. 95, 98-99.

elde ettiği esirler, Kudüs Krallığı Komutanı'nın denetiminde olurdu. Bu esirlerden, özgürlüğüne kavuşmak isteyen olduğu takdirde, en az 1000 Bizans sikkesi teklif eder ve Komutan da bunu uygun görürse, kölenin özgürlüğünü sağlardı. Komutan esirlerden aldığı 1000 Bizans sikkesi ve daha fazlasını hazineye aktarmak zorundaydı. Bu rakam, 1000 Bizans sikkesinden daha az ise, Komutan'ın şahsi hesabına aktarılırdı. Komutan, tapınağın masraf ihtiyacıyla ilgili konuları, Büyük Üstad'a rapor olarak sunardı ve yapılacak harcamalarda da O'nun rızasını alırdı. Akka[994] tersanesi ve limanındaki mallarının kontrolünden de sorumlu olan Kudüs Krallığı Komutanı, Tapınak Evleri arasındaki örgüt üyesi bölüşümü konusunda, Mareşal ile birlikte hareket etmeliydi[995].

3.1.6 Kudüs Şehir Komutanı

Kudüs Şehir Komutanı, Ürdün Nehri[996]'ne gelen hacılara rehberlik etmek ve onları Müslüman saldırılarından korumakla mükellef birimdi. Şehir Komutanı, bu görevi icra ederken, maiyetine on şövalye alma hakkına sahipti. Kudüs Şehir Komutanı, dört ata, iki yavere, iki ata sahip bir çavuşa, bir ata sahip Müslüman bir yazıcıya ve bir Türkopele sahipti. Kudüs Şehri'ndeki Şövalyeler Komutanı'na hükmetme yetkisi olan Şehir Komutanı, Büyük Üstad ile aynı istihkaka sahipti ve Üstad şehirde bulunmadığı zamanlarda da, şehirde yaşayan bütün kardeşleri emri altında tutabilirdi. Görev süresi boyunca, yuvarlak bir çadırda ikamet eden Kudüs Şehir Komutanı, hacıların ulaşımını sağlarken, örgütün alacalı sancağını taşırdı. Kudüs Şehir Komutanı'nın en önemli görevlerinden birisi de, Gerçek Haç'ı[997] korumaktı. Gerçek Haç, atlarla taşındığı zaman, Kudüs Şehir Komutanı ve maiyetindeki on şövalyeyle, gece-gündüz fark etmeksizin korunurdu. Yolculuk

---

994 Akka, Kral Baudouin'in komutası altındaki Frenkler tarafından 1104 yılında alınmıştır. 1187 yılında Selahaddin (Eyyubi) tarafından yeniden fethedilmiş, iki yıl süren bir kuşatmanın ardından, 1191 yılında ise tekrar Hristiyanların eline geçmiştir. Son olarak 1291'de Sarazenler tarafından alınmıştır. Kudüs'ün kaybından sonra Tapınakçıların ve karargâhlarının merkezi limanıydı. Burada çeşitli müesseseleri vardı. Burada bahsedilen, Üstat'ın ve şövalyelerin iç kalesinden ve binalarından oluşan, kıyıda konuşlandırılmış bir tonozdur. Şehrin önemi sebebiyle, yalnızca bir çavuş kardeş olsa bile, Kudüs Krallığı Komutanı, buradaki örgütün önemli görevlilerinden biriydi. Bkz. **The Rule of The Templars**, s. 49.

995 Hierarchical Statutes, Madde 113, 119, **The Rule of The Templars**, s. 47, 49; **La Regle Du Temple**, s. 95-96, 99-100.

996 Ürdün nehrine haç, Hristiyanlığın erken dönemlerine dayanmaktadır. Orta Çağ'da, hacılar, nehrin sularında kendilerini arındırmak ve teslimiyet amellerini yerine getirmek için oraya gitmişlerdir. Bkz. **The Rule of The Templars**, s. 49.

997 Gerçek Haç'ın örgütün mülkiyetinde bulunan parçaları, 1187 yılında Hıttin Savaşı'nda Müslümanlar tarafından ele geçirilmiştir. Melville, konuyla ilgili bir rivayet aktarır: Bir Tapınakçı, parçalarla birlikte kaçmış ve bunları kuma gömmüş, ancak geri döndüğünde bulamamıştır. Bkz. **The Rule of The Templars**, s. 49-50.

süresince kurulan kamplar, Gerçek Haç'a yakın olacak bir şekilde düzenlenirdi. Geceleri, sırayla, ikişer şövalye, Gerçek Haç'ın bulunduğu yerde nöbet tutardı[998]. Kudüs Şehir Komutanı, Mareşalin olmadığı veya yaralandığı durumlarda meclisi toplayabilir ve orduyu komuta edebilirdi[999].

3.1.7 Antakya ve Trablus Komutanlıkları

Kalelerin her an hazır tutulmasından sorumlu olan Antakya ve Trablus Komutanlıkları, bulundukları bölgelerin tamamına hükmetme yetkisine sahip birimlerdi[1000]. Antakya ve Trablus Komutanları, emirleri altındaki Kale Muhafızları[1001], Bölge Mareşalleri ve Çavuş Kardeşlerle, Tapınakçılar'ın hâkim oldukları bölgelerde bulunan kalelerde deri, buğday, şarap, demir-çelik gibi ürünleri muhafaza ederler ve Tapınak Örgütü'ne ait çiftlikleri denetlerlerdi. Trablus ve Antakya Şehirleri Komutanları dörder ata, iki atlı bir çavuş kardeşe, bir atlı bir papaz yardımcısına, bir atlı bir Türkopol'e, bir atlı bir Sarazen yazıcıya, bir piyade askere ve başka bir bölgeye seyahat ederken kendisine eşlik edecek rütbeli bir şövalyeye sahip olurlardı. Komutanlar, Büyük Üstad'ın olmadığı zamanlarda, Büyük Üstad adına, Tapınak Mareşali'nin olmadığı durumlarda ise Tapınak Mareşali adına hükmetme yetkilerine sahip olup, olağanüstü durumlarda Büyük Üstad adına Meclisi toplayabilirlerdi[1002].

Antakya ve Trablus Komutanlıkları, bazı atama ve azil işlemlerinde de söz hakkına sahiplerdi. Eğer şehirde bir Mareşal var ise, onu Şehir Meclisi'nin onayı ile göreve atayabilir ya da azledebilirlerdi. Benzer şekilde, Komutanlar, tapınak bölgelerinde görevli kumaşçıları ve kale muhafızlarını da göreve atayabilir ya da azledebilirlerdi. Komutanlar, Büyük Üstad'ın bulunduğu yerlerde, evin bir arkadaşı ya da dostu dışında herhangi bir kimseye bir davette bulunamaz ya da büyük hediyeler veremezlerdi. Üstad orada iken, hiç kimse, onun izni olmadıkça, kan dökmeye, atları yarıştırmaya, ya da atlı mızrak dövüşü yapmaya izin veremezdi. Ayrıca bu komutanların, ne arpa istihkakını artırmaya ya da azaltmaya ne de Üstad şehirde ise, onun ve meclisin talimatı olmadıkça, kardeşlerin atını damızlığa

[998] **La Regle Du Temple**, s. 100-101, 102; Hierarchical Statutes, Madde 120-122, 124; **The Rule of The Templars**, s. 49-50; Burgtorf**, The Central Convent…**, s. 297.
[999] Burgt Burgtorf**, The Central Convent…**, s. 297.
[1000] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 295.
[1001] Tapınağın kalelerini korumakla yükümlü görevlilerdir. Kale Muhafızları, savaş zamanlarında, Şövalye Komutanın emri altına girerlerdi. Bkz. Hierarchical Statutes, Madde 126; Further Details on Penances, Madde 633 **The Rule of The Templars**, s. 50, 162.
[1002] Hierarchical Statutes, Madde 125-129, **The Rule of The Templars**, s. 50-51.

ayırmaya yetkileri yoktu. Bu komutanlıklar, ihtiyaç duydukları parayı, bölge hazine sorumlusunun izniyle temin edebilirlerdi[1003].

3.1.8 Mefruşatçı

Örgüt'ün bütün kumaş işlerinden sorumlu olan Mefruşatçı, örgüt için yurt dışından gelen kumaş partilerini, tapınak kardeşleri arasında eşit bir şekilde dağıtırdı. Mefruşatçı, örgüt kardeşlerinin giyim ve kuşamlarıyla ilgilenerek üyelerin düzgün ve örgüt kurallarına uygun bir şekilde giyinmelerini sağlamakla mükellefti[1004]. Mefruşatçı, örgüt giyim kurallarını veya saç-sakal düzenini ihlal eden herhangi bir kardeş olduğu zaman, ona talimat vermeli, uyarı alan kardeş de, Mefruşatçı'nın örgüt hiyerarşisi içindeki yüksek konumunu göz önünde bulundurarak O'na itaat etmeliydi. Mefruşatçı, dört ata, iki yavere, yük hayvanlarından sorumlu bir kardeşe, Mareşal gibi büyük bir çadıra ve yaverleri ile terzileri için birer çadır ile terzileri için bir başka çadıra sahip olabiliyordu[1005].

3.1.9 Tapınak Evleri'nin Şövalye Komutanları

Tapınak Evleri'nin Şövalye Komutanları, Kudüs Krallığı Komutanı'nın vekilliğini yürütmek ve Doğu'da örgüte ait bazı ocakları yönetmekle görevliydiler[1006]. Bu Komutanlar, Tapınak Evleri'nin inşası veya restorasyon işleriyle meşgul olurlardı ancak Büyük Üstad veya Şehrin Büyük Komutanı'nın izni olmadan herhangi bir inşa işine girişemezlerdi. Tapınak Evleri'nin Şövalye Komutanları'nın her biri dört ata ve iki yavere sahip olabilirlerdi. Bu Komutanlar, kendi aralarında takas işlemleri gerçekleştirebilirlerdi ancak Büyük Üstad veya Şehir Komutanı'nın izni olmadan, birbirleriyle hediyeleşemez veya davette bulunamazlardı. Bu komutanlar, kendi başlarına, herhangi bir kardeşi, aralarında geçen sözler sebebiyle sorumlu tutarak suçlu bulamazlardı. Böyle bir durum söz konusu olduğu zaman, konunun Meclis'e taşınmasına müsaade verilirdi. Bu

---

[1003] **La Regle Du Temple**, s. 102-105.

[1004] "*Ortak rızayla her adamın Üstad'ın takdirine uygun olarak elbise ve çarşafa sahip olmasını emrediyoruz. Maksadımız herkese bir yataktan başka, bir yastık ve bir battaniyenin yeterli olmasıdır ve bunlardan herhangi birine sahip olmayan bir kilime sahip olabilir ve her zaman keten bir çarşaf kullanabilir, yani yumuşak bir küme olarak. Ve onlar her zaman gömlekleri, pantolonları giyili, ayakkabıları ayaklarında ve kemerleri bağlı olarak uyuyacaklar ve uyudukları yer sabaha kadar aydınlatılacak. Ve Kumaşçı kardeşlerin saçının hem önden hem de arkadan incelenecek kadar iyi kesilmiş olduğundan emin olmalı ve aynı davranışa sakallar ve bıyıklar da söz konusu olduğunda katı bir şekilde uyulmasını emrediyoruz ki böylece onların vücutlarında herhangi bir aşırılık görünmesin.*" Bkz. Primitive Rule, Madde 21, **The Rule of The Templars**, s. 25.

[1005] **La Regle Du Temple**, s. 105-106; Burgtorf**, The Central Convent…**, s. 313.

[1006] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 295.

Komutanlar arasında iftira durumu söz konusu olduğunda, Meclis'in suçlu gördüğü kişinin kıyafetleri dışında her şeyine el konulurdu[1007].

3.1.10 Manastır Şövalyeleri ve Çavuşları

Manastır Şövalyeleri ve Çavuşları, örgütün ocaklarından sorumlu olup demir dövme, atları nallarını hazırlama gibi görevleri icra ederlerdi. Bu kardeşler, üç ata, bir yavere, atları için umumi bir istihkaka, zırhlı bir yeleğe, demir bir hortuma, demir bir miğfere, bir kılıçla kalkana, bir mızrağa, bir Türk gürzüne, bir cüppeye, bir teçhizat yeleğine, savaş ayakkabısına ve üç bıçağa sahip olabiliyorlardı. Bu kardeşler giyim olarak da, iki gömlek, iki pantolon, iki çift çorap ve ince bir kemere, biri kürklü biri kürksüz olmak üzere de iki mantoya sahiplerdi. Bu kardeşler, Üstad'ın izni olmaksızın hiçbir şekilde yıkanamazlar, savaşamazlar ve yer değiştiremezlerdi. Savaş, yangın gibi örgüte zarar verebilecek herhangi bir durum olmaksızın, sofrayı terk edemezler ve tapınak dışında başka bir yerde konaklayamazlardı[1008].

3.1.11 Türkopol Komutanı

Haçlı ordularını teşkil eden en önemli unsurlardan birisi olan[1009] ve Grekçede *(τουρκόπουλοι),* Latincede *(Turcop(o)lerius),* Fransızcada *(Turcop(o)l(i)er)* şeklinde yer alan Türkopol, Tapınak Şövalyeleri Örgüt hiyerarşisinde en dikkat çeken sınıflardan birisiydi. Türkopol, Müslüman bir baba ile Hristiyan bir annenin Hristiyanlaşmış melez oğludur[1010]. Doğulu yaşam tarzını benimsemiş Türkopoller, Bizans ve Haçlılar tarafından, hafif silahlı atlı bir asker olarak yardımcı kuvvetler birliğinde kullanılmaktaydı[1011]. Paralı asker niteliği taşıdığı anlaşılan Türkopoller, ilk olarak 1168 yılında Hospitalier Örgütü'nde görülürken, 13. yüzyıldan itibaren Tapınak Şövalyeleri Örgüt hiyerarşisinde de yer almaya başlamıştı[1012].

[1007] Hierarchical Statutes, Madde 132-136, **The Rule of The Templars**, 52-53; **La Regle Du Temple**, s. 106-108.
[1008] Hierarchical Statutes, Madde 138, **The Rule of The Templars**, s. 53; **La Regle Du Temple**, s. 110, 113-115.
[1009] Heath, s. 7.
[1010] **The History of the Holy War…,** s. 58; Burgtorf**, The Central Convent…**, s. 37-38; Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi**, C. 2, s. 244; Heath, s. 7.
[1011] Türkopollerin Bizans ordusunda ücretli asker olarak kullanılmalarıyla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Yusuf Ayönü, "Osmanlılardan Önce Rumeli'de Türkler (1305-1313)", **Tarih İncelemeleri Dergisi**, Cilt: XXI, Sayı: 2, Aralık, 2016, s. 21-24.
[1012] Burgtorf**, The Central Convent…,** s. 37-38; Bazı kaynaklara göre Türkopoller, 1160 yılından itibaren örgüt hiyerarşisi yer alamaya başlamışlardı. Bkz. **The History of the Holy War…,** s. 58.

Türkopol Komutanı, Türkopollerden oluşan ve yedek ile gözcü birlikler olarak hizmet veren hafif süvarilere nezaret eden komutandı[1013]. Türkopol Komutanı aynı zamanda, örgütün keşif işlemlerinden sorumluydu. Örgüt, savaşa gideceği zamanlarda, bölgeyi iyi bilen Türkopoller, sefere gidilecek bölgede keşif çalışmaları yapar ve örgütün hazırlıklarını ona göre yapmasını sağlarlardı. Dört ata ve küçük bir çadıra sahip Türkopol Komutanları, keşif seferlerine çıktıklarında, maiyetlerine sayısı beş ile on arasında bir şövalye birliği verilirdi ve bu süreçte, örgütün bütün çavuş kardeşleri de onların emrinde olurdu. Türkopol Komutanları, Üstad veya Mareşal'in emri olmaksızın herhangi bir saldırı işlemi gerçekleştiremezlerdi[1014].

3.1.12 Ast-Mareşal

Örgüt zanaatkârlarının başı olan Ast Mareşal, örgüte ait olan savaş araç gereçleri ile örgütün gündelik hayatta kullandığı malzemelerin bakım ve onarımlarından sorumluydu. İki at ve bir çadıra sahip olan Ast Mareşal, tapınağın diğer kardeşleriyle aynı miktarda istihkak sağlayabilirdi. Ast Mareşal, kendisine karşı suç işleyen yaverlerini, Büyük Üstad'a sormaksızın, Meclis'i toplayıp onları cezalandırabilir veya görev yerlerini değiştirebilirdi. Ast Mareşal, Büyük Üstad'a sormaksızın, örgütün diğer kardeşleri ihtiyaç duymaları halinde onlara eski Türk silahları, Tatar yayları, balık ağları, kılıç ve mızrak, semer yastıkları gibi küçük parçalardan oluşan teçhizat dağıtabilirdi. Ancak büyük parçalardan oluşan teçhizatları dağıtabilmek için, Mareşali'n onayını alması gerekirdi. Ast Mareşal, Mareşal'in hükmü altında olup O'nun emir ve yasaklarını uygulardı[1015].

3.1.13 Sancaktar

Sancaktar, savaş zamanlarında örgütün en önem teşkil eden birimlerinden birsiydi. Sancaktar, savaş zamanlarında, örgütün birliklerini, Mareşal'in emrettiği şekilde düzenler ve hücuma kalkıldığı zaman, hücum hattının bütün işleyişini devreye sokardı. Sancaktar, örgütün savaşçıları hücuma kalktıkları zamanlarda, sancağı taşıttığı emrindeki kardeşin önünde yürürdü[1016]. Sancaktar, iki ata, bir çadıra ve manastır ile aynı miktarda istihkaka sahip olurdu ve yük hayvanlarıyla çadırını

[1013] Burgtorf**, The Central Convent…**, s. 295-296.
[1014] Hierarchical Statutes, Madde 169-171, **The Rule of The Templars**, s. 61; **La Regle Du Temple**, s. 127-129.
[1015] **La Regle Du Temple**, s. 129-132; Hierarchical Statutes, Madde 173-176, **The Rule of The Templars**, s. 61-62; Burgtorf**, The Central Convent…**, s. 298.
[1016] Hierarchical Statutes, Madde 179, **The Rule of The Templars**, s. 69

taşıtabilirdi. Sancaktar nerede olursa, evin bütün yaverleri onun emri altındaydı. Sancaktar, emri altındaki yaverlere, tapınak kanunlarını öğreterek hangi durumlarda, hangi cezalara çarptırılabileceklerini anlatıp görev süreleri boyunca, ücret ödemelerini takip öderdi. Sancaktar, istediği zaman yahut gerektiğinde, meclisi toplayabilir ve onları bir araya getirebilir ve ona karşı suç işlemiş olanları, evde tesis edilmiş kurallar dâhilinde cezalandırabilirdi[1017].

3.1.14 Revirden Sorumlu Kardeşler

Örgütün sağlık işlerinden sorumlu olan Revirci Kardeşler, Tapınak Evleri'nin bütün hasta kardeşleriyle ilgilenme sorumluluğuna sahiplerdi. Revirden sorumlu bu kardeşlerden iyi bir anlayışa sahip olma kriterleri aranırdı. Bu kardeşler, hasta kardeşlerin beslenme sürecini takip ederek revirin umumi yiyeceklerinden yiyemeyen hasta veya zayıf kardeşlere, yiyebilecekleri gıdayı temin ederlerdi. Bu kardeşler, ateş nöbeti geçiren örgüt üyelerine, Cuma haricinde, haftanın her günü et sağlarlardı. Revirci Kardeşler, hastalık veya yaşlılık nedeniyle tapınak sofrasında yemek yiyemeyen örgüt üyelerine revirde sofra hazırlarlardı. Büyük Üstad yemeğini revir sofrasında yemek istediği zaman, Revirden Sorumlu Kardeşler, Büyük Üstad'ın ağırlanabileceği bir sofra hazırlarlardı[1018].

Tapınak Evi'nin Komutanı, mutfak, fırın, domuz ahırı, kümes, bahçe gibi revir sofrası için gerekli bütün imkânlar ile tüm ilaçlar ve hasta nakil işlemelerinin gerçekleştirileceği araçları Revirden Sorumlu Kardeşler'e sağlardı. Bunları sağlayamıyorsa eğer, revircilerin bunları tedarik edebileceği parayı tahsis etmeliydi. Revirden Sorumlu Kardeşler, ağır hastalıklara yakalanmış kardeşlere, (örneğin) dizanteri olan, ağır yaralı olan, istifrağ eden, bilinci kapalı olan ya da herhangi bir ölümcül hastalıktan muzdarip olan kardeşlere, tamamen iyileşene ve diğer kardeşler onların varlığını kaldırabilene kadar, revire yakın odalar tahsis ederlerdi. Revirden Sorumlu Kardeşler, hasta olan örgüt üyelerinin saç-sakal traşı gibi kişisel bakımlarını sağlarlardı. Revirde yatan kardeşler, Revirden Sorumlu Kardeşler'in kontrolü altında ibadetlere katılır, burada ayin ve duaları dinleyebilecek düzeye ulaştıklarında, Revirden Sorumlu Kardeşler tarafından taburcu edilirlerdi[1019].

[1017] **La Regle Du Temple**, s. 132-133; Hierarchical Statutes, Madde 177, 179, **The Rule of The Templars**, s. 62-63.
[1018] **La Regle Du Temple**, s. 138-139.
[1019] Hierarchical Statutes, Madde 194-197, **The Rule of The Templars**, s. 66.

3.2 İKTİSADİ YAPI

12. yüzyılın başlarından itibaren dinî ve askeri açıdan önemli bir konuma ulaşan Tapınak Şövalyeleri, aynı yüzyılın sonlarından itibaren iktisadi manada da dönemin işleyişine etki eden önemli bir seviyeye ulaştılar. Örgütün, elde ettiği zenginlikle Papalık başta olmak üzere, Avrupa'nın önemli krallarına borç verebilecek bir duruma ulaşması yukarıda ifade ettiklerimizi anlaşılır kılmaktadır. Nitekim Tapınak Şövalyeleri, Türk-İslam dünyasına karşı gerçekleştirilen Haçlı Seferleri'nin askeri ihtiyaçlarının yanı sıra, mali boyutunu da karşılayan önemli bir finans kuruluşuna dönüştüler[1020]. Tapınak Şövalyeleri'nin bu süreç içerisinde artan zenginlikleri, örgütün iktisadi manada kurumsallaşmasına zemin hazırlayan önemli etmenlerden biri oldu. Tapınak Şövalyeleri, sahip oldukları zenginliği muhafaza etmek ve süreç içerisinde bunu arttırmak adına, kurumsallaşmanın gerektirdiği iktisadi yapılanmayı gerçekleştirdiler. Tapınak Şövalyeleri'nin gerçekleştirdiği iktisadi yapılanma, örgütün bu alanda uzmanlaşmasını sağladı. Tapınak Şövalyeleri'nin iktisadi alanda kurumsallaşarak uzmanlaşması, örgütü kısa süre içerisinde Avrupa'nın birçok krallığının maliyesine yön verebilecek bir konuma ulaştırdı. Başta Fransa olmak üzere, İngiltere, İspanya, Portekiz gibi dönemin güçlü krallıkları, Tapınakçıların iktisadi tecrübelerinden faydalanmış ve krallıklarının maliyesinin yönetimini, Tapınakçılara teslim etmişlerdi. Peki, İsa'nın Yoksul Askerleri ismiyle kurulan ve yoksulluk ilkesi üzerine yemin eden Tapınak Şövalyeleri, bu kadar kısa süre içerisinde, Haçlı Seferleri'ni finanse etmenin yanı sıra, dönemin Avrupa'sının önemli krallıklarına finansal destek sağlayacak ve Avrupa'nın para politikasına yön verebilecek bir örgüte nasıl dönüştü? Örgütün zenginlik kaynağı neydi ve bu durum nasıl bir iktisadi yapılanmayı meydana getiridi?

3.2.1 İnancın Ticarileşmesi: Örgütün "Bağış" Gelirleri

Tapınak Şövalyeleri'nin, kendi dönemlerinde Avrupa'nın en zengin örgütü haline gelmesini sağlayan çeşitli gelir kaynaklarına sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu gelir kaynaklar arasında;

[1020] Frale, **The Templars…,** s. 138; Burman, **The Templars…,** s. 76.

- Örgütün kontrolü altında bulunan bölgelerde yaşayan köylü ve çiftçilerin (onları koruma karşılığında) ürettikleri tarım ürünlerinden alınan vergi gelirleri[1021],

- Örgütün satın alma yoluyla sahip olduğu arazi ve mülklerin işletiminden elde edilen gelirler,

- Askeri seferler neticesinde örgütün ele geçirdiği veya askeri yardım karşılığında örgüte tahsis edilen mülk veya arazilerden elde edilen gelirler,

- Ticari faaliyetlerden elde edilen gelirler

- Örgütün arazi ıslahı vasıtasıyla elde ettiği gelirler,

- Örgütün bağış yoluyla elde ettiği gelirler[1022]olarak zikredilebilir. Ancak bu zenginlik faktörleri içerisinde şüphesiz en önemlisi, örgüte yapılan bağışlarla elde edilen gelirlerden sağlanan zenginlikti.

Tapınak Şövalyeleri'nin kısa süre içerisinde kendi dönemlerinin en zengin örgütü haline gelmesini sağlayan en önemli gelir kaynaklarından birisi, örgüte yapılan bağışlardı. Tapınak Şövalyeleri, daha kuruluşlarının ilk zamanlarında, gerek Doğu'dan gerekse Avrupa'dan önemli bağış gelirleri elde etmeye başladılar. Elimizdeki bağış makbuzlarından, Tapınak Şövalyeleri'nin 1120 yılındaki Nablus Konsili'ndeki kuruluşundan, Papalık tarafından resmi bir örgüt olarak tanındığı Troyes Konsili'ne kadar önemli bağışlar sağladıkları anlaşılmaktadır[1023]. Tapınak Şövalyeleri ilk bağışlarını, zengin ve soylu sınıfa mensup kurucu üyelerin mallarını kendi kurdukları örgüte bağışlamalarıyla elde etmişti. İlk bağışlarını kurucu üyeler tarafından elde eden Tapınak Şövalyeleri, 1120 yılında Nablus Konsili'nde resmi olarak kuruluşunun ardından da, Kudüs Kralı, Kudüs Patriği ve bazı soylular tarafından arpalık, iaşe ve giyim gibi bağışlar elde ettiler[1024]. Tapınak Şövalyeleri'ne yapılan ilk Avrupa menşeli bağış ise, 1120 yılında Avrupa'dan Kudüs'e hac ibadeti için gelen Anjou Kontu V. Fulk tarafından yapılan yıllık 300 livrelik yardım oldu[1025]. Anjou Kontu V. Fulk'un bağışının ardından örgüte yapılan dikkat çekici bağışlardan birisi, Blois Kontu Thibaud'un 1127 tarihinde örgüte yaptığı bağışlar oldu. Thibaud,

[1021] Piers D. Mitchell, "A Comparison of Health at a Village and Castle in the Kingdom of Jerusalem during the Twelfth Century", **The Military Orders: On Land and by Sea**, Edited by Judi Upton-Ward, Published by Ashgate Publishing Limited, Printed and bound in Great Britain, 2008, s. 24.
[1022] Burman, **The Templars…,** s. 92-93.
[1023] D'Albon, Belge No. I-XXI, s. 1-16.
[1024] William, s. 525; Willermus Tyrensis, s. 520; Walter Map, s. 27-28; Peter W. Edbury-John Gordon Rowe, s. 123-124; Campbell, s. 27.
[1025] Ordericus Vitalis, s. 44-45; Barchbardt, s. 234; Stebbing, s. 27;tin Gökbayır, s. 109.

"ruhunun selameti için, Kutsal Teslis" adına[1026], örgüte tarıma uygun arazi, çiftlik ve malikâne bağışladığını açıklamış ve kendi emri altındaki baronları da örgüte bağış yapmaları konusunda teşvik ettiğini belirtmişti[1027].

Tapınak Şövalyeleri, Troyes Konsili'nde hazırlanan tüzükle beraber, bağış sistemini kendi iç işleyişinde bir düzene oturtarak örgüt üyeliğine dayalı bir bağış anlayışı geliştirdiler. Şahsi mülk edinmenin yasak olduğu örgütte, her şey örgütün malı olarak kabul ediliyordu. Buna göre, Tapınak Şövalyeleri Örgütü'ne üye olmak isteyen kimse, önce bütün mal varlığını örgüte bağışlamak zorundaydı. Örgüte üye olmak isteyen aday evliyse, kendisinin ölümünden sonra, sahip olduğu servetin yarısını örgüte bırakmak durumundaydı[1028]. Örgüt Tüzüğü'nde belirtilen bu üyelik şartlarınının somut örneklerinden birisi, Dietrich Kontu'nun 1240 yılında örgüte üye olurken servetini bağışlamasıydı[1029]. Örgüte geçici olarak katılan üyelere vaat edilen dualar ve öldükten sonra tapınak mezarlığına defnedilme izni, üyeliği geçici de olsa, örgüte girişte bağış yapmayı teşvik eden faktörler arasındaydı[1030]. Örgüt'e katılan üyelerin sahip oldukları mal varlıklarını örgüte bağışlama zorunluluğu, örgütün dışardan aldığı bağışlar dışında, kendi iç dinamikleriyle zenginleşme usulünü de ifade etmektedir denilebilir.

Kuruluşundan Troyes Konsili'ne kadar tespit edilebilen 21 bağış sağladığı anlaşılan Tapınak Şövalyeleri'nin bağış elde etme süreci[1031], 1129 Troyes Konsili'nden sonra Papalık tarafından resmi bir örgüt statüsü kazanmasıyla birlikte, büyük bir artış gösterdi. Papalık tarafından tanınmanın kazandırdığı dinî meşruiyet sayesinde Tapınak Şövalyeleri'nin, Troyes Konsili'nden sonra kendini tanıtma ve bağış kazanma konusunda bir takım faaliyetlere geçtiği anlaşılmaktadır. Tapınak Şövalyeleri'nin kurucu üyeleri, örgüte bağış kazandırmak ve üye devşirmek için Avrupa'nın çeşitli ülkelerine seyahatler gerçekleştirdiler. Tapınak Şövalyeleri'nin bu

---

[1026] "*In nomine sancte et individuo Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti. Notum sit omnibus sancte ecclesie Dei fldelibus, tam presentibus quam futuris. quatinus ego, Blezensis comes, nomino Theebaldus{h). Deo militibusque Templi Salomonis. jure hereditario, domun videlicet, granchiam et pratum, quod habeo ad Barbunnam. inter Sezenam et Cantemerium, atque terram uni caruce, karitative cocedo (sic) Deinde vero quod barones mei supradictis milititibus (sic) ceterique homines mei dederint de meo feodo, unde servicium meum non amilam, pro salute anime mec omniumque parentum meorum, eis concedo. Hoc autem dedi atque concessi, anno octavo ab istilutione prenominatorum conmilitonum Xpisti, in vigilïa omnium Sanctorum, ad Provinum*." Bkz. D'Albon, Belge No. IX, s. 6.

[1027] D'Albon, Belge No. IX; Alan Forey, "The Career of a Templar…", s. 185.

[1028] Primitive Rule, Madde 69, **The Rule of The Templars**, s. 36; Er, s. 149.

[1029] Barchbardt, s. 236.

[1030] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 343.

[1031] D'Albon, Belge No. I-XXI, ss. 1-15.

faaliyetleri, örgütün Troyes Konsili'nden sonra, neredeyse dünyanın her bölgesinden yüklü miktarlarda bağış elde etmelerine vesile oldu[1032]. Tapınak Şövalyeleri'nin Büyük Üstadı Hugh de Payens tarafından Normandiya, İngiltere, İskoçya, İspanya, Portekiz gibi ülkelere gerçekleştirilen seyahatler, örgütün içerisinde yüklü miktarda altın, gümüş, silah, at ve gayrımenkulün olduğu çok sayıda bağış elde etmesini sağladı[1033].

Troyes Konsili'nden sonra Tapınak Şövalyeleri'nin Papalık tarafından resmi bir örgüt olarak tanınması ve akabinde Papalık tarafından örgüte yönelik çıkarılan imtiyaz fermanlarıyla örgütün Papalığın himayesine alınması, örgüte yönelik gerçekleştirilen bağış sayısı ve miktarlarında kayda değer bir artış sağladı. Bağış sayısı ve miktarlarındaki artış bir bakıma, örgütün Papalık tarafından tanınmasının kazandırdığı dinî meşruiyetin bu artışta ne denli etkili olduğunu gözler önüne sermektedir. Buna göre Tapınak Şövalyeleri, 1119 yılından, Troyes Konsili'nin gerçekleştiği 1129 yılına kadar sadece 21 bağış elde ederken, 1129 yılından 1150 yılına kadar olan 21 yıllık süreçte yaklaşık 600 önemli bağış elde ettiler[1034]. Papalık tarafından tanınmanın yarattığı dinî meşruiyet, örgütün bu süreçten sonra, krallar, prensler ve soylular tarafından maddi ve manevi olarak ciddi anlamda destek görmesini sağladı[1035]. Tapınak Şövalyeleri bu süreçten sonra, aralarında gayrımenkul, iktisadi işletme, ticari fuarlar, vergi gelirleri, Yahudi-Müslüman esirler başta olmak üzere maddi ve manevi değeri olan her çeşit bağışlar elde etmeye başladılar[1036].

İngiltere, İspanya ve Fransa, Tapınak Şövalyeleri'ne bağışların en yoğun yapıldığı krallıklar olarak dikkat çekmekteydi. İngiltere Krallığı'nda Tapınakçılara yapılan ilk kayıtlı bağış 1137 tarihli bağıştır. İngiltere Kraliçesi Matilda, daha sonra örgütün önemli bir merkezi haline gelecek Essex bölgesinde bulunan Cressing köyünden geniş bir arazi bağışladı. Matilda'nın bağışını sonraki süreçlerde Terling, Fainsted, Great Leighe, Naylinghurst, Galdingham, Mundon ve Layer de la Hay,

[1032] William, s. 526; Willermus Tyrensis, s. 521.
[1033] **The Anglo-Saxon Chronicle**, s. 241; Tyerman, s. 100.
[1034] Tapınak Şövalyeleri'nin 1119 yılından 1150 yılına kadar elde ettiği bağışların makbuzları için bkz. D'Albon, ss. 15-371.
[1035] Barchbardt, s. 236.
[1036] Burman, **The Templars…,** s. 36.

Sadbury ve Maldon bölgelerinde yer alan yaklaşık 160 farklı nitelikte bağış takip etti[1037].

İspanya da, Troyes Konsili'nden sonra Tapınak Şövalyeleri'ne bağış yardımlarının en fazla yapıldığı krallıklardan birisi olarak ön plana çıkmaktadır. İspanya Krallığı'nın 1130'lardan itibaren reconquista hareketiyle Müslümanlara karşı giriştiği mücadelelerde etkin bir rol oynayan Tapınak Şövalyeleri'ne ciddi bağışlar yaptığı görülmektedir. Bunlar arasında en dikkat çeken bağışlardan birisi, 1131 yılında Aragon Kralı I. Alfonso tarafından yapılan bağış oldu. Kral Alfonso, 1131 yılında iradesini ortaya koyarak tüm krallığını kendini Kutsal Topraklar'ın kurtuluşuna adayan Tapınak Şövalyeleri ve Kutsal Mezar Kilisesi'nin din adamlarına bağışladığını açıkladı[1038]. Örgüt sonrasında, İspanya Krallığı'nda yer alan Katalonya, Valensiya ve Mallorca gibi bölgelerde hüküm süren prenslikler tarafından da önemli bağışlarla taltif edildi[1039]. Bu prenslikler, bağlılıklarını bildirmelerinin yanı sıra, örgüte at ve silah başta olmak üzere önemli bağışlarda bulundular[1040].

Tapınak Şövalyeleri'ne yönelik gerçekleştirilen bağış ağının maddi ve manevi değeri olan her şeyi kapsaması, bu konuyla ilgili ilginç olaylarla karşılaşmamızı sağlamıştır. Mesela 1134 yılının Temmuz ayında Lop Kaixal adlı İspanyol bir şövalye, malikânesi ve silahlarının yanı sıra, "ruhunu" ve öldükten sonra da, "bedenini" örgüte bağışladığını bildirdi[1041]. 1129 yılında Wittherius de Barbona adlı bir Hristiyan da, hac ibadeti için geldiği Kudüs'ten ayrıldıktan sonra, aralarında bağ, arazi, çayır, ev ve kitaplar olan bütün mallarını bıraktığını açıkladı. Ancak bu bağış makbuzunda yer alan en dikkat çekici ifade, bağışçının "dinini" örgüte bağışladığını bildirmesiydi[1042]. Bağışçının Tapınak Şövalyeleri'ne yaptığı bağışın makbuzunda yer alan dinini bağışlama ifadesi, örgütün o dönemde Hristiyanlık dünyasında alternatif

---

[1037] Burman, **The Templars…,** s. 34; Lord, s. 32.

[1038] Kral Alfonso'nun Krallığını bağışladığına dair makbuzda geçen Latince ifadeler şöyledir: *"In nomine summi et incomparabilis boni quod Dcus est. Ego Adefonsus, Aragonensium et Pampilonensium sive Ripacorcensium rex, cogitans mecum et mente pertractans quod omnes homines natura mortales genuit, proposui in animo meo. dum vita et incolumitale potior. ordinare de regno genuit, proposui in animo meo. dum vita et incolumitale potior. ordinare de regno a Deo mihi concesso et de possessionibus ac redditibus meis quomodo sit post me Itaque. post obitum meum. Heredem et sueccesorem relinquo michi Sepulcrum Domini quod est Jherosolimis et eos qui observant et custodiunt illud et ibidem serviunt Deo. et Ospitale pauperum quod Jherosolimis est,.et Templum Domini cum militibus qui ad defendendum christianitatis nomen ibi vigilant …"* Bkz. D'Albon, Belge No. XL, s. 30-31; Burman, **The Templars…,** s. 35; Martin, s. 27.

[1039] Burman, **The Templars…,** s. 35.

[1040] Mesela III. Raymond Beranger, 8 Temmuz'da iradesini açıklayarak atını ve tüm silahlarını Tapınak Şövalyeleri'ne bağışladığını açıkladı. Bkz. Demurger, s. 123.

[1041] D'Albon, Belge No. LXXXIV, s. 64; M. C. Barber, "The Social Context…" s. 42.

[1042] D'Albon, Belge No. XXIX, s. 23.

konumunu gösteren çok önemli bir veriydi. Katolik Hristiyanlık mensubu olan Tapınak Şövalyeleri'nin bazı konularda kendi din ve mezheplerinden farklı dinî içtihatlara dayalı bir anlayışa sahip bir yapı olduğunu düşündürmektedir. Belirttiğimiz düşünceden kasıt, örgütün dinî-askeri karakteriyle iltisaklı bir durumdur. Zira Tapınak Şövalyeleri, dinî-askeri karakteriyle, Katolik Hristiyanlığın bu anlamdaki ilk örneği olmuş ve Katolik Hristiyanlık içinde bu açıdan farklı bir anlayışın temsilcisi olmuştu. Örgütün Katolik Hristiyanlık içerisinde ön plana çıktığı savaşçı keşiş anlayışı, muhtemelen o günün dünyasında birçok insanda farklı bir heyecan hissiyatı yaratmış ve pek çok insanı bu konuda cezbetmişti. Yukarıda bahsettiğimiz bağışçının "dinini" bağışlama ifadesi, kanaatimizce metaforik bir anlama sahip olup, örgütün dinî-askeri karakterle Katolik Hristiyanlığı içindeki farkına duyulan sempatinin bir ifadesiydi.

Tapınak Şövalyeleri'ne yapılan bağışlardan dikkat çeken bir diğeri, 1241'de gerçekleşti. Odelina adlı bir kadın, Tapınak Şövalyeleri'nin Fransa Provins'teki şubelerine tüm servetini bağışladıktan sonra, Renald ismindeki oğlunu bağışlamayı teklif etti. Buluğ çağına ulaşan Renald, annesinin örgüte kendisini bağışlama yönündeki teklifini kendi rızasıyla da kabul etmiş ve ardından kendini Tapınak Örgütü'ne adamıştı[1043]. 1166 yılında, Meulan Kontu Waleran, örgüte 40 dönümlük bir arazi, yedi adet konut, 139 dönümlük bir mera ve dokuz adet bahçe bağışladı[1044].

Tapınak Şövalyeleri'ne yapılan bağışlar, Üçüncü Haçlı Seferi döneminde de büyük bir yoğunluk göstermekteydi. St. Valeryli Reginald, Hugh de Beauchamp, Hugh de Malebisse gibi Avrupa'nın önemli soylu isimleri, Kutsal Topraklar'a giderek örgüte önemli bağışlarda bulundular. 1189-91 ve 1196 yılları arasında örgüte bağış yapan liderlerden birisi, Aslan Yürekli Richard'dı. Richard özellikle 1196 yılında, örgüte maddi değeri yüksek olan çok sayıda arazi bağışında bulundu. Dördüncü ve Beşinci Haçlı seferlerinin liderlerinden olan Robert de Roski, William de Says ve III. Rannulf gibi isimler de, örgütün İngiltere şubesine kilise ve araziler bağışladılar[1045]. Bourboutonlu Hugues örgüte, bir kumandanlığın kurulmasına yetecek kadar büyüklükte arazi bağışladı[1046]. 1139 yılında Robertus de Olleo adlı bir

[1043] M. C. Barber, "The Social Context…", s. 42.
[1044] Walker, s. 43.
[1045] Lord, s. 208; Walker, s. 49.
[1046] Read, s. 123-124.

piskopos, babası ve annesinin ruhunun kurtuluşu için bütün toprağını örgüte bağışladığını açıkladı[1047].

Tapınak Şövalyeleri'ne yapılan bağışlar, sadece maddi değerlerle sınırlı bağışlar değildi. Bu bağışlar zaman zaman imtiyaz şeklinde oluyordu ve ruhban sınıfından başlayarak Hristiyan toplumunun en alt tabakalarına kadar ulaşıyordu. Mesela Soissons ve Angers piskoposları Tapınak Şövalyeleri'ne kendi bölgelerindeki kiliselerde defin imtiyazları vermelerinin yanı sıra, bu kiliselerin gelirlerinden yıllık olarak belli bir pay almalarına müsaade ediyorlardı. Ruhban sınıfından olan Wither adlı bir din adamı, arazisini, çayırını, tüm dini kitaplarını, ölümünden sonrası için de evi ve malikânesini bağışlamıştı[1048].

Laik kesimin en üst sınıfından en alt tabakasına kadar da örgüte önemli bağışlar geliyordu. Mesela İngiltere Kralı I. Henry ve Kral Stephan Tapınakçılara kraliyet arazisi bağışlamışlardı[1049]. İngiltere kralı Henry, 1172 yılında Kutsal Toprakları savunma görevini üstlenmiş olan Tapınak Şövalyeleri'ne bir yıl boyunca 200 şövalyenin masrafını karşılamaya yetecek kadar para bağışında bulunmaya yemin etmişti[1050].

Tapınak Şövalyeleri'ne bağış yapan sadece erkekler değildi elbet. 1136 yılında, Barselona'da yaşayan Sancia isimli bir kadın, anne ve babasından kalan bütün mirası, Tapınak Şövalyeleri'ne bağışladı[1051]. Sancia, Haziran 1136 yılında yaptığı bağışta şöyle diyordu: *" Tanrı adına, Kutsal Meryem adına… Ben yeni ölmüş olan Raymond Mironis'in kızı Sancia. Şimdi ve gelecekte, anne ve babamdan kalan tüm mirasımı ve haklarımı, Kudüs Tapınağı'nın Şövalyelerine bağışlıyorum*[1052]." Bir başka kadın bağışçı olarak Fransa Kralı VII. Louis'in karısı Eleanor dikkat çekmektedir. Eleanor, Tapınak Şövalyeleri için La Rochelle Limanı'nda bir ocağın temelini attıktan sonra, örgütün arazilerinin tüm kanunsuzluklardan, baç vergilerinden muaf tutulacağını bildiren bir imtiyaz fermanı yayınladı. Eleanor, Tapınak Şövalyeleri'ne ait her çeşit ürünün kendi topraklarında hiçbir vergiye tabi tutulmadan taşınabileceğini bildirdi. Portekiz Kraliçesi Theresa da, 14 Mart 1129

[1047] D'Albon, Belge No. CC, s. 140.
[1048] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 49-50.
[1049] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 50.
[1050] **The Annales of Roger Hoveden**, s. 356.
[1051] M. C. Barber, "The Social Context…", s. 42.
[1052] D'Albon, Belge No. CXXVII, s. 88; M. C. Barber, "The Social Context…", s. 42.

tarihinde, Mondego Nehri'nin hemen güneyinde bulunan Soure Kalesi'yle bazı arazileri, Tapınak Şövalyeleri'ne bağışladığını bildirdi[1053].

Evet, yukarıda Tapınak Şövalyeleri örgütüne yapılan bağışların bazı örneklerini vermeye çalıştık. Tapınak Şövalyeleri'nin zenginliğinin temel unsuru kabul edilen bağışlar, verdiğimiz bu küçük örneklerle sınırlı değildi elbette. Başlığımızın sınırlarını aşmamak adına, sınırlı örneklerini vermekle yetindiğimiz bağış meselesi, başka bir çalışmamızda daha kapsamlı bir şekilde ele alınacağını belirterek, örgüte yapılan bu bağışların arka planında yatan dürtüleri açıklamaya çalışacağız.

Surlu William'ın belirttiği: "*Hristiyan dünyasında malının bir kısmını Tapınak Şövalyeleri'ne bağışlamayacak kimse yoktu. Bu sayede Tapınak Şövalyeleri'nin mal varlığı, en zengin kralların mal varlığına eşit hale geldi*[1054]." tespitinin gerekçesini oluşturan bağış sisteminin arka planındaki sebepler nelerdi? Örgüte krallığını, cesedini, köyünü, arazisini, bağını-bahçesini, atını, silahını, evini, malikânesini hatta dinini bile bağışlayan insanlar, bu bağışları hangi saiklerle yapmaktaydı?

Tapınak Şövalyeleri'ne yapılan bağışların yoğun olmasında, şüphesiz örgütün çizdiği ideolojik tablonun önemli bir etkisi vardı. Örgüt'ün Papalık tarafından o dönemde Hristiyanlığın bekasının asli unsurları olarak betimlenmesi, 12. yüzyıl Avrupa toplumunun Tapınak Şövalyeleri imgesi hususunda ikna olmalarına büyük ölçüde tesir etmişti. Tapınak Şövalyeleri'nin hangi dönem olursa olsun ve şartlar nasıl gelişirse gelişsin, ihtiyaç duyulması halinde, inanç düşmanları olarak görülen Müslümanlara karşı savaşabilecek bir örgüt olarak görülmesi, Tanrı'nın krallığını yeryüzüne egemen kılma ideali gibi siyasi ve dinî söylemleri, örgüte karşı toplumun her sınıfında bir hayranlık uyandırmış ve bu durum da, örgütün ekonomik tabanlı bir ideolojiyi de geliştirmesine katkı sağlamıştı[1055]. Tapınakçı ideolojisi, siyasi ve dinî ideolojilerin katkısıyla, kısa süre içerisinde ekonomik tabanlı bir ideolojiye doğru evrildi. Bunun neticesi de, örgütün kısa süre içerisinde bağış sistemine dayalı zengin bir örgüt haline gelmesi oldu. Tabi ki bu durumun oluşmasında, örgüte bağış yapan Hristiyan toplumunun dinî hassasiyetlerinin önemli bir etkisi vardı. Zira Tapınak Şövalyeleri'ne yapılan bağışların belirtildiği makbuzlardan, örgüte bağış yapan

[1053] Valente, s. 53; Wasserman, s. 179.
[1054] William, s. 526.
[1055] M. C. Barber, "The Social Context…", s. 44; Wasserman, s. 170.

insanların bu bağışları dinî saiklerle yaptıklarını anlamaktayız. Tapınak Şövalyeleri'nin Troyes Konsili'nden sonra, Papalık tarafından himaye edilmesi ve dini imtiyaz kapsamında kendilerine bağış yapanlara endülüjans verme yetkisinin verilmesi[1056], örgüte yapılan bağışların nasıl bir psikolojiyle yapıldığı konusunda önemli bir ipucu vermektedir. Tapınak Şövalyeleri'nin endülüjans belgesi vererek, Hristiyanlık mensuplarının günahlarını affetme yetkisinin olması ve özellikle kendilerine bağış yapan mensuplara bu belgeyi verme yetkisi, bağışların arka planında yatan gerçeğin dinî duygular olduğunu göstermektedir. Bağış makbuzlarında geçen bazı ifadeler de, bağışların ağırlıklı olarak dinî hassasiyetlerle gerçekleştirildiğini kanıtlar niteliktedir.

Odo de Graianna adlı bir Hristiyan'ın, Tapınak Şövalyeleri'ne yaptığı bağışın makbuzunda şu ifadeler yer almaktadır: "*Ben Odo de Graianna. Efendimiz/Rabbimiz İsa adına. Bütün İnsanların bildiği gibi, Rostagno, Bernardo de Boazone, Raimondo, De Turretis, W. Humberito, Pontius Pennart, Petrus Ugonis de Valriaco ve burada isimleri yazılı olmayan ancak bunu duyanlar bilsin ki, tüm servetimi, Efendim Tanrı'ya, Onun annesi Azize Meryem'e, Süleyman Tapınağı'nın kardeşlerine bağışlıyorum*[1057]." Örgüte bağış yapan Odo de Graianna'nın sözlerinden, örgütü Hz. İsa ve Hz. Meryem'in kutsiyetine yakın bir konumda görmekte ve servetini İsa ve Meryem'i temsil ettiğine inandığı Tapınak Şövalyeleri'ne bağışladığını belirtmektedir. Bir başka bağışçı Gerallus, 16 Mayıs 1134 yılında yaptığı bağışta şu ifadeleri kullanmıştır: " *Bizi şeytanın tuzağından kurtarmak için gökyüzünden inen efendimiz ve kurtarıcımıza. Fiziksel olarak hasta olduğum için, hem bu dünya hem de öbür dünyanın acılarından korktuğum için ve Cennete arınmak için gitmek istediğim için mülkümün bir kısmını Kudüs Tapınağı'nın şövalyelerine bağışlıyorum*[1058]." Bu bağış makbuzunda Gerallus, bu dünyada yaşadığı fiziksel hastalık ve ahirete yönelik kaygılarını dile getirerek, selamete varmanın yolunu örgüte yaptığı bağışla sağlanacağına inanmaktadır. 1134 yılının Ağustos ayında örgüte bağış yapan Pierre adındaki bir Hristiyan: "*Her şeye kâdir Tanrı'ya ve Tapınağın Şövalye kardeşlerine günahlarımın affi, anne ve babamın ruhunun kurtuluşu için ölümümden sonra malımın bir kısmını bağışlıyorum…*[1059]" Bağışçı Pierre, bağış makbuzunda yaptığı açıklamada, örgüte yaptığı bağışın manevi boyutunu vurgulayarak, tamamen dini

[1056] Walker, s. 5-6.
[1057] D'Albon, Belge No. CLXXIII, s. 120.
[1058] D'Albon, Belge No. LXXXII, s. 63.
[1059] M. C. Barber, "The Social Context…", s. 41; D'Albon, Belge No. LXXXV, s. 64-65.

hassasiyetlerle gerçekleştirdiğini ifade etmiştir. Laureta adındaki Hristiyan dinine mensup bir kadın, 29 Mart 1133 tarihinde örgüte yaptığı bağışın gerekçesini, kıyamet günü kurtarıcının şefaatine nail olmak olarak açıklamış ve tamamen dini bir hassasiyetle bağış yaptığını belirtmiştir[1060].

Tapınak Şövalyeleri'ne yapılan muazzam bağışların teşvik edilmesinde, Hristiyan kutsal kitabı İncil de, referans olarak kullanılmaktaydı. Bourboutonlu Hugues örgüte, bir kumandanlığın kurulmasına yetecek kadar büyüklükte arazi bağışladığında[1061], bağış gerekçesini, İsa'nın Matta İncili'nde geçen "*Bir kimse ardımdan gelmek isterse, kendisini inkâr etsin ve haçını yüklenip ardımca yürüsün. Zira kim canını kurtarmak isterse onu zâyeder ve kim benim uğruma canını zayederse onu bulur*[1062]." ibaresine dayandırmıştı[1063]. 1146 yılında örgüte bazı araziler bağışlayan Bardonas adlı bir Hristiyan, ebedi huzura kavuşma arzusunu bağış gerekçesi olarak sunmuştu. Aynı şekilde Bona Soariz adlı başka bir Hristiyan, Matta İncili'nde geçen "*Çünkü Rab dedi ki: O halde uyanık durun, zira siz günü ve saati bilemezsiniz.*" ibaresini gerekçe göstererek örgüte bağış yapmışlardı[1064]. Braga Başpiskoposu Juan, Matta İncil'inde geçen: "*Mademki bu kardeşlerimden, şu en küçüklerinden birine yaptınız, bana yapmış oldunuz*[1065]." ibaresini referans göstererek Tapınak Şövalyeleri'ne bağış yapmanın dindarlığın gerekliliklerinden olduğunu belirtmişti. Matta İncil'inin yanı sıra, Aziz Paulus'un öğretileri de, örgüte bağış konusunda dini referans olarak gösterilmekteydi. 1128 tarihli bir bağış makbuzunda bağışçı, Galatyalılara Mektuplar bölümünden "*Azizin fırsat buldukça herkes için ve bilhassa iman ehli için iyilik edelim*" ibaresinden etkilendiğini ifade ederek günahlarının affı için, putperestlere karşı kutsal bir mücadele yürüten Tapınak Şövalyeleri'ne bağış yaptığını belirtmektedir. [1066].

Yukarıda anlattığımız ve bağış makbuzlarında geçen bağışçıların ifadeleri, bağışların genel geçer sebebinin, bir bakıma bağışçının dindarlığını ispat etme gayretinin bir ürünü olduğunu göstermektedir. Kiliseye bağlı böyle kutsal bir örgüte yardım yapmanın, günahları hafifletip ruhlara sevap kazandıracağı inancı, örgütün

[1060] D'Albon, Belge No. LXII, s. 45; M. C. Barber, "The Social Context…", s. 42.
[1061] Read, s. 123-124.
[1062] **Matta**, 16: 24-25.
[1063] Read, s. 123-124.
[1064] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 96-98.
[1065] **Matta**, 25: 40.
[1066] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 96-98; **Matta**, 25:13.

muazzam bağışlar almasını sağlayan en önemli faktörler olmuştu[1067]. Tapınak Şövalyeleri'ne sonraki süreçte itham edilen suçlamalardan tamahkârlık ve kutsal davaya ihanet, bir bakıma örgütün Hristiyan toplumunun dinî hassasiyetlerle yaptığı bağışları nasıl bir inanç ticaretine dönüştürdüğünü göstermektedir.

Tapınak Şövalyeleri'ne yapılan bağışların en büyük faktörü dinî hassasiyetler olsa da, başka faktörler de söz konusuydu. Tapınakçılara bağış yapanların bir kısmının, örgütten bazı beklentiler içerisinde oldukları da görülmektedir. Bu beklentiler, örgüte bağış yapan kişi veya kurumların statülerine göre farklılıklar teşkil ediyordu. Mesela 1230 yılında sınırlarında örgüte arazi bağışlarında bulunan Silesia, Greater Poland ve Pimerania prenslikleri, bununla sınırlarındaki güvenlik sorunlarını bertaraf etmeye çalıştılar. Bu prenslikler, kendi sınırlarında Tapınak Şövalyeleri gibi bir örgütün varlığının kendi güvenlikleri için büyük bir avantaj olduğunu düşünüyorlardı. Zira dinî bir örgüt olarak Tapınak Şövalyeleri'nin bu prensliklerin sınırında bulunması, buralara saldırı gerçekleştirecek herhangi bir otoritenin Papalık tarafından aforoz edilmesini sağlayacaktı ve bu durum da, böyle bir saldırıyı tasarlayan kesimde caydırıcı bir etki yaratacaktı. Tapınak Şövalyeleri'nin bu prensliklerde mülk sahibi olması, bu prensliklere düşmanlık besleyen Hristiyan siyasi otoriteler için caydırıcı bir etmen teşkil edecekti[1068]. Krallar tarafından yapılan bazı bağışların, Tanrı'dan dilenen yardımın kabul olması için bir araç vazifesi olarak görüldüğü de anlaşılmaktadır. Mesela 1147 yılında Kral Alfonso, sefere çıkmadan önce Tanrı'ya dua etmiş ve seferinin başarılı geçmesi halinde, ele geçirmeyi düşündüğü bölgenin tüm kiliselerini, Tapınak Şövalyeleri'ne bağışlayacağı vaadinde bulunmuştu. Nitekim Alfonso bölgeyi ele geçirmeyi başarmış ve vaat ettiği gibi bölgenin tüm kiliselerini örgüte bağışlamıştı[1069].

Tapınak Şövalyelerine yapılan bağışların perde arkasında yatan temel unsurlarından birisi de siyasi faktörlerdi. Bu husus için verebileceğimiz en somut örneklerden birisi Portekiz Prensi Alfonso'nun, annesi Teresa tarafından örgüte yapılan bağışları onaylaması ve kendisinin örgüte yeni araziler tahsis etmesiyle ilgilidir. Alfonso, Tapınakçılara bağışa yaparak bunun karşılığında da örgüt mezarlığına gömülme veya örgütün duasına mazhar olma şeklinde imtiyazlar elde etmişti. Bu imtiyazlar sayesinde Alfonso, krallık içerisinde giriştiği taht

[1067] Boutaric, s. 12; Walker, s. 5-6; Martin, s. 27.
[1068] Barchbardt, s. 236.
[1069] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 64-65.

mücadelelerinde Tapınakçıların desteğini elde etmeyi ve örgütle kendisini bu şekilde iltisaklandırarak kısa sürede tanınmayı amaçlamıştı. Bu amaç ve beklentilerle Alfonso, iktidarı boyunca Tapınak Şövalyeleriyle yakın ilişkiler içinde bulunmuş ve bu zaman zarfında da örgüte önemli bağışlar sağlamıştı[1070].

Tapınak Şövalyeleri'ne yapılan bağışların bir diğer nedeni de, bağışçıların geleceğe yönelik planlarıydı. Özellikle yaşlı bağışçıların bir kısmı, ölmeden önce mallarını örgüte bağışlayarak karşılığında örgütten himaye edilmeyi talep ediyorlardı[1071]. Bir kısım yaşlı bağışçı da, mallarını örgüte hibe ederek, ömürlerinin geri kalan kısmında, örgütün kendilerine bakmasını, hayatlarını idame ettirecekleri gıda, giyim, barınma gibi ihtiyaçlarının karşılanmasını bekliyorlardı[1072]. Bu duruma örnek teşkil edecek bir olay Novillaslı Gerald isimli bir din adamının şahsında yaşandı. Gerald, örgüte bağış yaparak, karşılığında, hastalandığında veya hac yolculuğu gerçekleştirdiğinde kendisine örgüt tarafından para veya at sağlanmasını talep etmişti[1073].

Tapınak Şövalyeleri'ne yapılan bazı bağılar da, bağışçıların, örgüte bağış yapmanın mallarının bereketini arttıracağı inancıyla ilgiliydı. Mesela Flanders Kontu Thierry ve karısı Syblla 1134-1147 yılları arasında yaptıkları bağışların Tanrı'ya sunulan malların bir hediye değil bir borç olduğunu, bu malların böylelikle bereketlenerek kendilerine döneceğine dair inançlarını belirtmişlerdi[1074]. Tapınak Şövalyeleri'ne yapılan bağışlar, hangi saiklerlerle olursa olsun, örgütün zenginliğinin temel kaynağı olmuş ve örgütün hüküm sürdüğü dönemler boyunca, dönemin en zengin örgütü haline dönüşmesinde önemli bir faktör olmuştu.

3.2.2 Tapınak Evleri

Tapınak Şövalyeleri'nin bağışlarla elde ettiği muazzam zenginlik ve örgüt ideolojisini yayma fikri, zaman içerisinde örgütü kurumsallaşma yönünde bir yapılanmaya gitmeye teşvik etti. Tapınak Şövalyeleri, sahip oldukları zenginliği idare etmek ve bu zenginliği daha da arttırmak amacıyla, gerek Doğu'da ve gerekse

[1070] Valente, s. 53-54.
[1071] M. C. Barber, "The Social Context…", s. 42.
[1072] M. C. Barber, "The Social Context…", s. 42...
[1073] Burman, **The Templars…,** s. 79.
[1074] M. C. Barber, "The Social Context…", s. 42; "*Si quid Deo datur, si subtili consideratione pensatur, non est donum sed mutuum, quia, fructu multiplicato, ad dan tem revertitur*." D'Albon, Belge No. XCVIII, s. 72.

Batı'da Tapınak Evleri adı altında geniş bir tapınak ağı oluşturdular[1075]. 1130 yılından itibaren başta Fransa, İngiltere[1076], İspanya, Portekiz, İskoçya, İrlanda, Almanya, Sicilya, Danimarka, İsveç ve Norveç olmak üzere[1077], Avrupa'nın yaklaşık 50 ülkesinin stratejik bölgelerinde şubeler açan Tapınak Şövalyeleri[1078], Doğuda da, Kudüs, Akka, Yafa, Tyre, Sidon, Beyrut, Umman, Antakya ve Trablus gibi stratejik yerlerde de Tapınak Evleri vasıtasıyla yerel yönetim alanlarında önemli bir yapılanma gerçekleştirdiler[1079].

Kudüs Krallığı'nda ikamet eden Büyük Üstad'a bağlı olan ve onun tarafından görevlendirilen müfettişlerce (visitor) denetlenen Tapınak Evleri[1080], kurulduktan sonra, örgütün mali ve ideolojik anlamda desteklenmesi hususunda hayati bir rol oynamaya başladılar[1081]. Tapınak Şövalyeleri tarafından gerek Doğu'da gerekse Batı'da kurulan Tapınak Evleri, fonların toplanıp ihtiyaç duyulan bölgelere sevkedilmesi, örgüte ait mülklerin işletilmesi gibi ticari faaliyetlerin yanı sıra[1082], üye devşirme, devşirilen üyelerin eğitilmesi ve örgüt ideolojisinin aşılanması gibi örgüt adına hayati fonksiyonların yürütüldüğü işlevlere sahip oldu[1083].

Tapınak Evleri, fiziki olarak, bir arazi üzerinde birbirlerine yakın olacak şekilde inşa edilen birden fazla binadan oluşmaktaydı. Bu evler genellikle, finans merkezleri veya limanların[1084] bulunduğu ve ticaret ağının gelişmiş olduğu stratejik noktalarda inşa edilirdi. Bu evler, örgüte para, silah, gıda ve at sağlama gibi çok

[1075] Barchbardt, s. 223.
[1076] Tapınak Şövalyeleri'nin Papalık tarafından resmi bir örgüt olarak tanımlandığı Troyes Konsili'nin hemen ardından, örgüt kurumsallaşma adına hızlı bir gelişim kaydetmeye başladı. Bu kurumsallaşmanın gerçekleştiği en önemli yerlerden birisi de İngiltere Krallığı'ydı. Tapınak Şövalyeleri, 1129 yılında İngiltere Krallığı'nda Halborn'da ilk Tapınak Evi'ni açtılar. Yuvarlak bir kubbeye sahip ve bağ-bahçe, mezarlık gibi işlevsel alanlara sahip bu Tapınak Evi, örgütün Fleet Street ile Thames arasında bir bölgede yeni bir Tapınak Evi inşa ederek buraya taşıdığı 1161 tarihine kadar fonksiyonunu sürdürdü. Bkz. Burman, **The Templars…,** s. 33.
[1077] Walker, s. 8; Burman, **The Templars…,** s. 33-34.
[1078] Barchbardt, s. 223; Prector, s. 202-204.
[1079] Walker, s. 6; Bennett, s. 111-112.
[1080] Lord, s. 20.
[1081] Martin, s. 44.
[1082] Lord, s. 20.
[1083] Tapınak Şövalyeleri, devşirdikleri üyeleri Tapınak Evleri'nde belli bir eğitimden geçirdikten sonra, Kutsal Topraklar'a göndererek örgüt adına Haçlı birlikleri için hizmet etmelerini sağlıyorlardı. Bkz. Frale, **The Templars…**, s. 79.
[1084] Tapınak Şövalyeleri'nin finans ve ticaret açısından önem teşkil eden liman merkezleri gibi stratejik noktalarda yapılanma yoluna gittiği görülmektedir. Mesela örgüt, daha kuruluşundan çok kısa bir zaman sonrasına denk gelen 1130 yılında ipek ticaretinde önemli bir konumda olan İtalya'nın Lucca kentinde etkili bir yapılanma gerçekleştirmişlerdi. Tapınakçılar ayrıca, deniz ticaretinin çok gelişmiş olduğu İtalya'nın Adriyatik limanlarında da 1158 tarihinden itibaren aktif bir rol üstlenmişlerdi. Bkz. Burman, **The Templars…,** s. 35.

yönlü fonksiyonlara sahipti[1085]. Ancak en önemli fonksiyonlarından birisi, örgüte yapılan bağışları işletmek ve gerekli görüldüğü takdirde de Kudüs'e borç olarak aktarmaktı[1086].

Tapınak Şövalyeleri, kendilerine yapılan bağışları işletme konusunda o dönemin koşullarından oldukça farklı metotlar geliştirmişlerdi. Özellikle örgüte bağışlanan ekilebilir arazilerin işletilmesi hususunda Tapınakçılar, farklı bir anlayış benimseyerek 13.yüzyıl Avrupa'sına bu anlamda reform niteliğinde bir uygulama getirdiler. Zira Tapınak Şövalyeleri'nin ortaya çıktığı 12. yüzyıla kadar Avrupa ekonomisi (özellikle manastır çevreleri), zirai üretimden elde edilen ürünlerle toplumun ihtiyacını karşılamaya yönelik bir yapıdaydı[1087] ve nakit sirkülasyonuna dayalı parasal bir ekonomi olma özelliğine sahip değildi. Tapınak Şövalyeleri'yle birlikte bu durum değişerek nakit para tabanlı bir üretime dönüştü. Tapınak Şövalyeleri de, Türk-İslam dünyasına karşı gerçekleşecek olan Haçlı Seferleri için ödenek oluşturmak ve nakit tabanlı para sirkülasyonunu sağlamak amacıyla[1088], o dönemin ekonomik yapısında köklü bir değişim sayılabilecek plantasyonist (kapitalist de denilebilir) diyebileceğimiz ekonomik bir modelin öncülüğünü yaptılar. Tapınak Şövalyeleri'nin ortaçağ Avrupa'sında öncülük ettiği bu yenilik kısa süre içerisinde Avrupa'da ticari pazarların gelişip ticari bir sınıfın ortaya çıkmasını sağladı[1089].

Tapınak Evleri'nin bir diğer önemli fonksiyonu, hac yolculuğu yapanların konaklayabildiği[1090] ve bu hacıların taşımacılığının yapılabildiği faaliyetler yürütmesiydi[1091]. Tapınak Şövalyeleri, önemli liman kentlerinde kurulan Tapınak Evleri'nde yürütülen faaliyetler neticesinde, Avrupa'dan Doğu'ya hacı ve asker sevkiyatı gerçekleştirmenin yanı sıra, Doğun'un zirai ve endüstriyel ürünlerini

---

[1085] Martin, s. 44.
[1086] Barchbardt, s. 240; Frale, **The Templars…**, s. 79.
[1087] 12. yüzyıl boyunca Avrupa'da, özellikle de manastır çevrelerine ait malikenelerde üretilen zirai ürünler, o bölgede yaşayan halkın ihtiyaçları doğrultusunda ürün olarak dağıtılırdı. Ancak Tapınak Şövalyeleri ile birlikte bu anlayış değişerek elde edilen zirai ürünler para karşılığında satılarak nakit akışının sağlandığı bir sisteme dönüştürüldü. 13. yüzyıldan itibaren Tapınak Şövalyeleri, zirai işletmeleri ticari bir formata sokarak tarımsal üretimden elde edilen ürünlerin para karşılığında satışının öncüleri oldular ve bir bakıma kapitalsit tarım anlayışının öncüleri haline geldiler. Bkz. M. M. Postan, **Essays on Medieval Agriculture and General Problems of the Medieval Economy**, Cambridge University Press, Cambridge, 1973, s. 98; Burman, **The Templars…,** s. 75-76.
[1088] Burman, **The Templars…,** s. 76.
[1089]Postan, s. 33, 98.
[1090] H. J. Nicholsan, "The Changing Face of the Templars…", s. 9.
[1091] W. Heyd, **Yakın-Doğu Ticaret Tarihi**, (Çev., Enver Ziya Karal), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2000, s. 202.

Avrupa pazarına taşıdılar. Tapınak Şövalyeleri bu sevkiyatları gerçekleştirmek ve deniz ticaretinde söz sahibi olabilmek için, kendi filolarını oluşturacak gemi işletmeciliğini geliştirdiler[1092]. Perugia'da bulunan San Bevignate Kilisesi'nin duvarlarına çizilen ve örgüte ait gemi freskleri olduğu anlaşılan tasvirlerden, örgütün 1207 yılından beri sıkı güvenlik önlemleri içinde Kutsal Topraklara hacı ve ticari ürün sevkiyatları gerçekleştirdiği, özellikle Marsilya bölgesinde geniş bir deniz ticaret filosuyla hiçbir kısıtlamaya tabi olmaksızın denizaşırı coğrafyalarda ticaret yaptığı anlaşılmaktadır[1093]. Tapınak Şövalyeleri, geliştirdikleri bu deniz ticaret filoları sayesinde, Akdeniz'den Adriyatik'e kadar uzanan geniş bir deniz ticareti ağı kurdular[1094]. Örgüt, bu ağ sayesinde, hacı ve asker taşımacılığında muazzam gelirler[1095] elde ederek, Marsilya[1096], Venedik, Cenova gibi dönemin deniz ticaretinde söz sahibi olan devletlerle yarışır hale geldiler[1097].

Ortaçağ Avrupa'sının en zengin örgütü olan Tapınak Şövalyeleri'nin yapılanması, alanında uzman bir kadro tarafından idare ediliyordu. Çeşitli meslek gruplarından oluşan Tapınak Evleri'nin uzman kadrosunu teşkil eden şövalye kardeşlerden kimisi örgütün topraklarının işletmesini yürütürken, kimisi de, örgüte ait gayrimenkul alanların kiralanması veya işletilmesi görevini icra ediyordu. Tapınak Evleri, zaman içerisinde üretim ve dağıtım konularında da belli roller üstlenmeye başladılar. Tapınak Evleri'nde zaman içerisinde, yün, seramik, et ve şarap

---

[1092] Frale, **The Templars…**, s.. 79; Hitti, s. 668-669; Burman, **The Templars…,** s. 77.

[1093] Jürgen Sarnowsky, "The Military Orders and Their Navies", **The Military Orders: On Land and by Sea**, Edited by Judi Upton-Ward, Volume 4, Publish by Ashgate Publishing Company, Printed and Bound in Great Britain, 2008, s. 42.

[1094] Sarnowsky, s. 50.

[1095] Tapınak Şövalyeleri, Avrupa'nın önemli liman kentlerinde kurdukları filolarla Avrupa'dan Kudüs'e yoğun bir hacı sevkiyatı gerçekleştirip bundan da önemli kazançlar elde etmekteydiler. Bu kazançlar, hacıların yolculuk için gerekli olan nakit parayı örgüt bankalarından kredi olarak sağlama veya rahat bir yolculuk yapmak için örgüte bağış olarak aktardıkları meblağların karşılığını nakit para olarak almaları şeklinde gerçekleşmekteydi. Mesela Petre Deste adlı bir İspanyol, 1135 yılında Kutsal Topraklar'a hac ibadeti gerçekleştirmek amacıyla Doğu'ya gitmeye karar verdiğinde evini, arazilerini, bağ ve bahçelerini örgüte ipotek edip karşılığında 50 morabitins nakit elde etmişti. Bkz. Burman, **The Templars…,** s. 78.

[1096] Tapınak Şövalyeleri'nin geniş bir filoyla uluslararası deniz ticaretinde etkin bir role sahip olmaları, dönemin deniz ticaretinde söz sahibi ülkelerle bu alanda rekabet etmelerini sağladı. Özellikle bu alanda önemli bir söz sahibi olan Marsilya, Tapınakçıların kendi deniz ticaretini sekteye uğratmaya başladıklarını müşahade etmiş ve onların bu alandaki etkinliklerini kırmak için bir takım önlemler alma yoluna gitmişti. Buna göre Marsilya, Tapınakçıların deniz ticaret trafiği üzerine vergi uygulaması getirerek örgütün bu konudaki faaliyetlerinden kazanç sağlamıştır. Marsilya ayrıca Nisan 1234'te bir karar alarak örgütün Mart ve Ağustos aylarında olmak üzere yılda sadece iki defa hacı sevkiyatı yapabileceğini ve her gemide de 1.500'den fazla hacı taşıyamayacağı yönünde karar aldı. Bkz. Sarnowsky, s. 42.

[1097] Aziz S. Atiya, **Crusade, Commerce and Culture**, İndiana University Press, Bloomington, 1962, s. 46-47; Hitti, s. 668-669; Sarnowsky, ss. 42-43, 49.

üretimi yapılarak ihtiyaç duyan ülkelere ihraç edildi. Tapınak Evleri'nin ticari fonksiyonlarına, zaman içinde maden işletmeciliği de dâhil oldu. Örgüt, Tapınak Evleri'nin denetiminde maden tesisleri kurarak işletmeciliğini yürütüyordu[1098]. Tapınak Şövalyeleri, tüm bu ticari faaliyetlerin yanı sıra, Tapınak Evleri vasıtasıyla, bulundukları coğrafyada tefecilik yaparak örgütün gelirlerinin artmasında önemli katkılar sağlıyorlardı[1099]. Kudüs'te ikamet eden Büyük Üstad'ın denetiminde olan ve onun izni olmaksızın hiçbir ticari veya ideolojik faaliyetin yürütülemediği Tapınak Evleri[1100], Tapınak Şövalyeleri'nin kurumsallaşmasının esas dayanağı olmuş ve örgütün ekonomik ve de ideolojik temellerinin ana unsuru haline gelmişlerdi.

3.2.3 Tapınak Bankacılığı

Tapınak Şövalyeleri, dünyanın birçok bölgesinden sağladıkları bağışlarla, kendi dönemlerinin en zengin örgütü haline geldiler. Doğu'da ve Avrupa'da kurdukları "Tapınak Evleri" adlı şubelerle bu zenginliği kurumsal bir zemine taşıyan Tapınak Şövalyeleri, Hristiyan dünyasında sahip oldukları imajın da etkisiyle gittikçe artan zenginliklerini yönetip işletmek adına iktisadi yapılarını geliştirerek Avrupa'nın para politikasında oldukça aktif görevler üstlenmeye başladılar. Tapınak Şövalyeleri, kuruluş amaçları olan Avrupa'dan Kudüs'e gelen hacıları korumak vazifesini süreç içerisinde evirerek askeri boyuttan iktisadi bir boyuta taşıdılar. Tapınak Şövalyeleri'nin Türk-İslam dünyasına karşı müacedele eden Haçlı orduları için gerekli finansmanı sağlayıp bunu Doğuya aktarma çabaları[1101] ve askeri anlamda hacıları korumaya yönelik politikaları, zaman içerisinde iktisadi bir faaliyete dönüştü. Tapınak Şövalyeleri'nin Doğu'ya hacı ve asker sevkiyatı yapıp Doğu'dan da Avrupa'ya zirai ve endüstriyel ürünleri taşıma faaliyetlerinin yarattığı ticari ortam, finansal ihtiyaçları arttırarak daha fazla para sirkülasyonu gerektirdi[1102]. Bunun yanı sıra Haçlı Seferleri'yle birlikte Doğu ile Batı arasında gelişen ilişkilerin yarattığı geniş ticaret ağı[1103] ve o dönem için bu ticari ilişkileri garantörlük altına alacak uluslararası ticari hukukun bulunmamsı ve de nakite dayalı bir para sirkülasyonu

[1098] Forey, "The Career of a Templar…", s. 185; Wasserman, s. 167; Altan, "Templier ve Hospitalier…", s. 92.
[1099] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 399
[1100] H. J. Nicholsan, "The Changing Face of the Templars…", s. 9.
[1101] İgnacio de la Torre, "The London and Paris Temples: A Comparative Analysis of their Financial Services for the Kings during the Thirteenth Century, **The Military Orders: On Land and by Sea**, Edited by Judi Upton-Ward, Volume 4, Publish by Ashgate Publishing Company, Printed and Bound in Great Britain, 2008, s. 126.
[1102] Hitti, s. 668-669; Boas, s. 1.
[1103] Lord, s. 220.

sağlamak amacı, Tapınak Şövalyeleri'ni kapsamlı bir bankacalık sistemine yönelten etmenler oldu[1104].

Tapınak Şövalyeleri, Haçlı Seferleri'nin de etkisiyle 12.yüzyılın başlarında artan ticari faaliyetler ortamında nakit para sirkülasyonunun gerekli olduğu duruma bağlı olarak kredi sistemini tasarladılar[1105]. Tapınakçılar, tasarladıkları bu sistemle, kredi mektupları kullanarak mevduatla para alarak faizle borç vermeye başladılar[1106]. Zaman içerisinde bu sistemi geliştirerek kurumsallaştıran Tapınak Şövalyeleri, modern bankacılık sisteminin temellerini attılar. Tapınak Şövalyeleri, zaman içerisinde geliştirdikleri bu sistemle, Doğu'nun ve de Avrupa'nın ilk ve en zengin bankacıları oldular[1107].

Tapınak Şövalyeleri'nin bankacılık geçmişi, hacıların paralarını ve değerli eşyalarını korumaya yönelik tasarladıkları bir sisteme dayanıyordu. Avrupa'dan Kudüs'e hac ibadeti için seyahat eden hacılar, uzun, meşakkatli ve tehlikeli yolculuklar gerçekleştiriyorlardı. Bu uzun yolculuk esnasında ne ile karşılaşacaklarını bilemeyen hacılar, o dönemin şartlarının oluşturduğu zorunluluk gereği zaman zaman para ve değerli eşyalarını beraberlerinde götürmek zorunda kalıyorlardı. Ancak hacılar, yolculuk esnasında birçok tehlikeyle karşılaşarak bazen mallarını bazen de canlarını kaybedebiliyorlardı. Özellikle hacıların yoğun olarak kullandığı belli güzergâhları mesken tutan haydutlar, hacıların geçişi esnasında yollarını keserek üzerlerinde taşıdıkları para ve değerli eşyaları gasp ediyorlardı[1108]. 12. yüzyılın başlarında hacıları koruma vazifesi üstlenen Tapınak Şövalyeleri, hacıların seyahat esnasında karşılaştıkları bu olayları müşahede ederek, hem bu olaylara son verebilecek hem de kendilerinin de kazanç elde edebilecekleri bir sistem geliştirdiler. Bu sisteme göre, Avrupa'dan hac seyahatine çıkan hacılar, paralarını veya değerli eşyalarını, Tapınak Şövalyeleri'nin Avrupa'daki şubelerine teslim etmeye başladılar. Tapınak Şövalyeleri, para, altın gibi değerli eşyalarını Avrupa'daki şubelerine teslim eden hacılara, teslim ettiği miktarın bedelini gösteren şifreli bir kâğıt veriyorlardı. Tapınak Şövalyeleri'nin kendisine verdiği şifreli kâğıdı alan hacı, Kudüs'e ulaştığında, örgütün buradaki şubesine giderek Avrupa şubesinde

[1104] Burman, **The Templars…,** s. 78; Lord, s. 220.
[1105] Lord, s. 221.
[1106] Hitti, s. 668-669; Boas, s. 1.
[1107] Jacques Le Goff, **Ortaçağ Tüccarları ve Bankerleri,** (Çev., Oğuz Adanır), Doğu Batı Yayınları, Ankara, 2018, s. 107; Atiya, s. 47-48, 68.
[1108] **Relation Des Voyages De Saewulf**, s. 26-27.

kendisine verilen şifreli kâğıdı gösteriyordu. Yalnızca örgüte mensup kişilerin çözebileceği bir şifreyle yazılan kâğıdı alan örgütün Kudüs şubesi üyesi, hacının Avrupa şubesine yatırdığı para ve altını sahibine teslim ediyordu[1109]. Tapınak Şövalyeleri, bu işlemleri gerçekleştirirken hizmet karşılığı olarak hacılara teslim ettikleri paraların bir kısmını kendilerine tahsis ediyorlardı[1110]. Bu sistem sayesinde büyük kazançlar sağlayan Tapınak Şövalyeleri, bunu daha da geliştirerek, modern bankacılık sisteminin temelini oluşturan bir anlayışa imza attılar[1111].

Tapınak Şövalyeleri, hacıların paralarını ve değerli eşyalarını seyahat esnasında muhafaza etmek için tasarladıkları bankacılık sistemini, zaman içerisinde geliştirerek büyük bir sektöre çevirdiler. Tapınak Şövalyeleri, bankacılık işlemlerinde düzenledikleri kayıt tutma metoduyla, tevdi edilen meblağların değerini doğru bir şekilde hesaplama sistemi geliştirdiler. Tapınakçılar, sistemin işleyişini geliştirmek ve daha geniş kitlelere ulaşmak adına, bankacılık sektöründe muhasebeci, kayyum ve noter gibi alanında uzman kişileri çalıştırmaya önem verdiler[1112]. Bu amaçla Tapınak Şövalyeleri, İslam iktisadiyatı ve ticareti üzerinde ihtisas sahibi uzmanları bankacılık kadrosuna dâhil ederek teknik ve eğitimli kişilerden oluşan bir bürokrasi ağı oluşturdular[1113]. Tapınakçılar, alanında uzman memurlarla birlikte, bankacılık sektöründe kredi sağlama, havale işlemleri, emekli maaş ödeme sistemi, vergileri tedarik etmek gibi günümüz bankacılığında karşılaştığımız bütün işlemleri gerçekleştirmeye başladılar[1114]. 19 Mart 1295 tarihi ile 4 Temmuz 1296 tarihi arasında Tapınak Şövalyeleri'nin tuttuğu işlem kayıtlarına baktığımızda, Tapınak Şövalyeleri'nin, gerçekleştirdikleri banka işlemlerinde, günümüz banka işlemlerinin ardından verilen makbuzların benzerini, kendi müşterilerine verdiklerini görmekteyiz. Tapınakçılar yaptıkları işlemlerin ardından tuttukları makbuzlarda, işlemi yapan memurla işlemi yapan müşterinin adını, işlemin yapıldığı tarihi, ödeme tutarını, yatırılan paranın geldiği yeri, paranın transfer edileceği kişinin bilgileri ve makbuzun kodunu detaylı bir şekilde kaydediyorlardı. Mesela, bu tarih aralıklarında

[1109] Wasserman, s. 168; Christopher Hodapp-Alice Von Kannon, **The Templar Code for Dummies**, Published by Wiley Publishing, İndiana, 2007, s. 23.
[1110] Er, s. 146-147.
[1111] Wasserman, s. 168; Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi,** C. 2, s. 261.
[1112] Frale, **The Templars…,** s. 138.
[1113] Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi,** C. 2, s. 266; Frale, **The Templars…,** s. 138.
[1114] Burman, **The Templars…,** s. 75; Wasserman, s. 168; Cunningham, s. 274.

işlem yapan Tapınak memurlarından Balduinus, Johannes, Martinus, Renerus gibi işlemleri yapan örgüt memurlarının ismi makbuzlarda yer almaktaydı[1115].

Tapınak Şövalyeleri'nin bankacılık sektöründe gösterdiği büyük gelişmeler, kısa sürede dinî ve dünyevi otoritelerin dikkatini çekmeye başladı. Tapınak Şövalyeleri bankacılık sistemine dayalı geliştirdikleri finansal bürokrasiyle, monarklara ve ruhban sınıfına bankacılığa dayalı geniş bir hizmet alanı sundular. Tapınak bankaları, oluşumlarından kısa süre sonra, kralların, din adamlarının ve soyluların nakit ihtiyacını karşılayan uluslararası finansal bir kuruluş haline dönüştüler[1116]. Tapınakçıların vade mektubu kullanarak mevduatla para alıp faiz karşılığında para tedarik etmeleri[1117] ve Ortaçağ Avrupası'nda bu anlamda kendilerine büyük bir güven duyulması, pratikte buna ihtiyaç duyan dinî ve dünyevi otoritelerin bankacılık sisteminin sunduğu hizmetlerden yararlanmasını sağladı[1118]. Tapınak bankalarının sunduğu bu imkânlar, kralların, prenslerin, soyluların hatta Papa'nın Tapınak bankalarına yönelmesini sağladı.

Fransa Kralı VII. Louis, tapınak bankalarından faydalanan ilk kral oldu. Louis, İkinci Haçlı Seferi esnasında duyduğu ihtiyaç üzerine, Tapınak Şövalyeleri'nin Doğu'daki banka şubesinden kredi çekti. Louis, tapınak bankasından, o dönemin koşullarında 2000 parça gümüş ve 30.000 Paris libresi borç aldı[1119]. İngiltere Kralı II. Henry de Tapınak bankalarından faydalanan diğer lider oldu[1120]. Kral II. Henry, Kudüs'teki Haçlı fonlarını arttırarmak ve Tyre müdafasında kullanmak için Tapınak Bankasından 30.000 mark kredi çekti[1121]. Kral II. Henry'nin oğlu Kral John ise, maiyetindeki askeri birliklerin maaşlarını ödemek için, tapınak bankasından 4000 külçe altın borç aldı[1122]. Kral John, 1215 tarihindeki Magna Carta

[1115]Tapınak Şövalyeleri'nin banka işlemleri esnasında tuttukları makbuzlarda yer alan bilgilerin geçtiği kaynakta yer alan bilgilerin Fransızcası: "*Apres la.date et le nom du caissier, sont enonces les divers encaisse1nents de la journee: montant du versement, nom du deposant, origine de l'argent depose, non1 de la personne au compte de laquelle la somme versee doit etre portee, indication du registre sur lequel la recette a ete constatee. Tels sont les renseigne1nents que le Journal donne a peu pres sur chacun des encaisse1nents. La nature et le cours des d.eniers qui entrent…*" Bkz. Delisle, s. 74-75.

[1116] H. J. Nicholsan, "The Changing Face of the Templars…", s. 9; Cunningham, s. 274.

[1117] Hitti, s. 669.

[1118] Burman, **The Templars…,** s. 75; Cunningham, s. 274.

[1119] Morton, s. 34; Martin, s. 38; Burman, **The Templars…,** s. 75.

[1120] Walker, s. 10.

[1121] **Chronicle of the Third Crusade…,** s. 42.

[1122] Martin, s. 40.

Antlaşması'ndan önce de, tapınak bankasından yaklaşık 3000 marklık bir kredi çekti[1123].

İspanya kralları da, Tapınak Şövalyeleri'nin bankacılık hizmetlerinden faydalanan krallar arasındaydılar. Tapınakçılar, İspanya'da bir dirlik veya toprak geliri teminatı karşılığında krallara kredi sağlıyorlardı. Tapınakçılar, krallara sağladıkları bu kredilerde %10'lara varan faiz oranı kesiyorlardı[1124]. İstanbul Latin Kralı II. Boudouin de, tapınak bankalarından kredi çeken dünyevi otoriteler arasındaydı. Boudouin, ekonomik buhran içerisinde bulunan İstanbul Latin Krallığı'nın ihtiyaçlarını karşılamak adına, Tapınak bankalarından yüklü miktarda bir borç tedarik etmişti. Tapınakçılar, Boudouin'e verdikleri bu borç karşılığında, Gerçek Haç'ı teminat olarak almışlardı[1125].

Tapınak Şövalyeleri'nin kredi sistemiyle krallara para tedarik etme anlayışı, genellikle kısa vadeli (en fazla bir yıllığına) bir sisteme dayalıydı. Örgüt, kredi imkânı sağlayacağı kişi veya kurumlardan mücevherat veya mülk gelirlerinden bir teminat göstermesini isterdi ve geç ödeme durumuna karşı olarak da bir ceza sistemi geliştirilmişti. Tapınak Bankaları'nın kredi imkânı sağladıkları kurum veya şahıslardan krediyi tedarik etme konusundaki hassasiyeti, örgütün, borçlulara yönelik haciz işlemi uygulumasına yönelmesini sağladı. Buna göre örgüt, vadesi gelen kredi borcunu ödemeyen şahıs veya kuruluşlardan haciz yoluyla borcu tedarik etmekteydi[1126]. Floransalı iki tacir buna örnektir. İki tacir, tapınak bankasından 1300 mark değerinde kredi çekmiş ve bunu ödeyememişlerdi. Bunun üzerine Tapınakçılar, bu tacirlerin İngiltere'deki mal varlıklarına haciz koyarak borçları tedarik etme yoluna gittiler[1127]. Örgüt bankaları, kredi imkânı sundukları krallardan bile bu borcu tedarik etmek için yaptırım uygulamaktan imtina etmemişlerdi. Mesela 1288 yılında Londra Tapınak Bankası'nın sorumlusu, İngiltere Kralı I. Edward'a bir ihtar mektubu göndererek kendisine verdikleri 4.000 marklık borcu en kısa sürede ödemesini talep etti[1128].

Tapınak Şövalyeleri'nin bankacılık faaliyetlerinin, dönemin diplomatik veya siyasi ilişkilerin işleyişinde de oldukça etkin bir rol oynadığı görülmektedir.

[1123] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 413.
[1124] Read, s. 198; Burman, **The Templars…,** s. 84.
[1125] Burman, **The Templars…,** s. 84.
[1126] Torre, s. 125.
[1127] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 414.
[1128] Torre, s. 125.

Tapınakçıların özellikle etkin olduğu Fransa ve İngiltere krallıklarında örgütün bankacılık faaliyetlerine örnek teşkil edebilecek tarihi kayıtlar mecvuttur[1129]. Bu hususta dikkat çeken örneklerden birisi, 1158 yılında İngiltere ile Fransa arasında gerçekleşen diplomatik bir evlilik sürecinde Tapınak Bankası'nın oynadığı roldür. Buna göre, İngiltere Kralı II. Henry, oğlunu Fransa Kralı VII. Louis'in kızı Margaret ile evlendirmek istemiş bu evlilik için çeyiz olarak da Fransa'ya bazı kaleleri vermeyi kararlaştırmıştı. Kral II. Henry, çeyiz olarak vermeyi düşündüğü kaleleri, evlilik neticelenene kadar Tapınak Bankası'nın garantörlüğüne emanet etmiş ve evlilik resmi olarak gerçekleştikten sonra da Tapınak Bankası bu kaleleri sahibine teslim etmişti[1130].

Fransa özellikle, diplomasinin gerektirdiği yabancı para transferlerini gerçekleştirmesi için, Tapınak Bankası'nı aktif olarak kullanmaktaydı. Buna, 1258 ile 1259 yılları arasında Fransa ile İngiltere arasında imzalanan bir barış antlaşmasında tarafların sorumlu olduğu ödemelerin, Paris Bankası tarafından hazırlanması durumu, örnek gösterilebilir. Örgütün bankacılık faaliyetlerinin diplomasi ve siyasi ilişkilerde nasıl aktif bir rol oyanadığına dair başka bir örnek de, 1235'te İngiltere Kralı III. Henry'nin Olêron adası için, kraliyet hazinesinden Londra Bankasına para aktarma hadisesi gösterilebilir. Buna göre İngiltere ile Fransa, La Marche Kontu'nun da üzerinde hak iddia ettiği Olêron adasının hâkimiyeti için bir ateşkes imzaladı. Bu ateşkes gereği İngiltere Kralı III. Henry, 1235 yılında, kraliyet hazinesinden dört yıllığına 200 pountluk sterlini, Londra Bankasına yatırdı. Londra Bankası bu parayı, La Marche Kontu'nun ada üzerindeki hak iddiasından feragat etmesi karşılığında, kendisine beş yılda ödenmek üzere, 800 livre olarak Tapınak Şövalyeleri'nin Paris Bankasına transfer etti. Böylece, İngiltere ile Fransa arasındaki bu diplomatik mesele, Tapınak Şövalyeleri'nin banka ekibinin parayı Kont La Marche'ye ödeyeceği garantisiyle bir neticeye ulaştı[1131]. Bu olayda dikkat çeken husus, Tapınak Şövalyeleri'nin para transferiyle ilgili bankacılık işlemini gerçekleştirirken İngiltere Kralı'nın Paris Bankası'na, oradan da La Marche Kontu'na transfer edilmesi üzere Londra Bankasına 4 yılda ödenmek üzere yatırdığı paranın, Paris Tapınak Bankası tarafından 5 yılda aktarılacak olmasıydı. Yani

[1129] Cunningham, s. 274.
[1130] Burman, **The Templars…,** s. 82-83.
[1131] Torre, s. 121; Delisle, s. 23.

Tapınak Şövalyeleri bu banka işleminde, dört yılda aktarılması gereken parayı beş yılda aktararak bu paranın bir yıllık işletim hakkını elde etmiş oldular.

Tapınak Şövalyeleri, kurdukları bankacılık sistemiyle, sadece dünyevi otoritelere değil, dini otoritelere de hizmet sağlıyorlardı. Dinî otoriteler de, Tapınakçıların bankacılık hizmetlerinden faydalanıyorlardı.[1132] Papalık makamının Tapınakçıların bu hizmetlerinden faydalan ilk ve en yüksek dinî otorite Papalık oldu. Papa III. Alexander, 1163 yılında çektiği kredi ile tapınak bankalarından kredi çeken ilk Papa oldu[1133]. Ortaçağ Roma Kilisesi'nin faiz ve faizciliğe[1134] karşı sert tutumuna rağmen, Papa Alexander, kendisine karşı siyasi faaliyetlerde bulunan otoritelere karşı mücadelede kullanmak için, 1163 yılında tapınak bankasından kredi çekmişti. Tapınak görevlileri, kendisine kredi tedarik ettikleri Papa'nın aynı zamanda gelirlerini idare etmeye başladılar[1135]. Papa III. İnnocentius da (1202-1204) Dördüncü Haçlı Seferi için gerekli vergilerin toplanması ve Doğu'ya aktarılması[1136] hususunda Tapınak bankalarından faydalandı. Aynı şekilde Papa III. Honorius da, Beşinci Haçlı Seferi için oluşturulan ödenekleri Doğu'ya aktarmak için Tapınak bankalarından yararlanma yoluna gitti[1137]. Tapınak bankalarından faydalanan dinî otoriteler arasında, dönemin önemli tarikatları da vardı. Dönemin meşhur tarikatı olan Cluny'ler, bu anlamda önemli bir örnek teşkil eder. Cluny Manastırı Başrahibi Giroldus, Champagne Kontu'nun kefaletiyle, 1216 yılında Tapınak Bankası'ndan iki ay vadeli 1000 mark gümüş değerinde bir kredi çekti[1138].

13. yüzyılda Avrupa'da ve Doğu'da yaşanan iktisadi ve siyasi hareketlilikler ile askeri girişimlerdeki artış, Tapınak Şövalyeleri'nin "Avrupa maliye sisteminin asli unsurları haline dönüşmesini" ve bu açıdan ön plana çıkmalarını sağlayan etmenler oldu. Tapınak Şövalyeleri, Papalık ve Papalığa bağlı devletler başta olmak üzere[1139], Avrupa'nın önde gelen krallıklarının maliyesine ve hazinesine yön

[1132] Cunningham, s. 274.
[1133] Wasserman, s. 168.
[1134] Ortaçağ Kilisesinin faiz ve faizciliğe karşı koyduğu yasak, başka bir formata sokularak bu işlemlere karşı bakış açısının değişmesini sağladı. Buna göre faiz ödemeleri, borçlu tarafından alınan paradan önceden kesilen veya döviz kurlarındaki manipülasyon yoluyla elde edilen idari gelirler olarak gösterilerek, faiz ve faizcilik yapma işlemlerine gerekli meşruiyet zemini sağlandı. Bkz. Wasserman, s. 169.
[1135] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 419.
[1136] Haçlı ordularını ve Doğu'da kurulan Haçlı Krallıklarını finanse etmek için oluşturulan fonlar, Tapınak Şövalyeleri'nin özellikle Fransa ve İngiltere bankalarından Doğu'ya transfer edilirdi. Bkz. Torre, s. 126.
[1137] Martin, s. 39-40.
[1138] Delisle, s. 96-97; Burman, **The Templars…,** s. 84.
[1139] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 413-414.

vermeye başladılar. Fransa'da Kral Philip Augustus (1180-1223) döneminden başlayarak Kral St. Louis (1214-1270), Kral IV. Philip (1285-1314) ve Kral Philip the Bold (1342-1404) dönemleri dâhil olmak üzere, yaklaşık iki asırlık bir dönem boyunca, Fransa Kraliyet hazinesinin idaresi Tapınak Şövalyeleri'nin elinde kaldı[1140]. Fransa Krallığı, özellikle Kral II. Philip döneminden itibaren, krallığın vergilerini Paris Bankasında muhafaza etmeye başladı. Bu tarihten itibaren Paris Tapınak Bankası, Fransa Krallığı'nın vergi deposu olarak hizmet etti. Bu uygulamayla birlikte, Paris Tapınak Bankasında toplanan kraliyet vergileri, devletin harcama ihtiyacı duyduğu alanlara buradan aktarılmaya başladı. Artık kraliyet yönetimlerinin ön gördüğü tüm ödemeler Tapınak Bankası tarafından gerçekleştiriliyordu. Bu ödemeler, krallığın bankada depo edilen miktarını aştığında, Tapınak Bankası, krala faizle kredi sağlıyordu. Tarihteki ilk cari hesap uygulaması örneği olduğu tahmin edilen bu sistem uzun bir dönem yürürlükte kaldı[1141].

Kral II. Philip döneminden itibaren Fransa Krallığı'nda iktisadi açıdan aktif bir rol oynayan Tapınak Şövalyeleri, 1202 tarihinden itibaren bu durumu daha da kurumsallaştırarak bu alanda daha etkili bir rol üstlenmeye başladılar. 1202 yılından itibaren Paris Tapınak Bankası, Fransa kraliyet hazinesini kontrol edip işletecek hazinederlar atamaya başladı. Kralın görüşü alınarak örgüt tarafından atanan hazinedarlar, Paris Tapınak Bankası'nda "*camera compotorum*" sıfatıyla, krallığın maliyesini yönetme misyonu üstlenmeye başladı[1142]. Fransa Krallığı'nın finans işlerinde kilit bir rol oyanayan bu hazinedar[1143], örgüte üye olmayan ve kral tarafından atanan üç memur tarafından denetlenirdi. İlki 1202 yılında Kral II. Philip tarafından atanan Aymard adlı Tapınak Bankası görevlisi, bankada bir krallık hesabı oluşturarak krallığın tüm gelirlerini kontrol etmeye başladı. Hazinedar, krala yılda üç defa gelir-gider durumunu rapor ederdi. Hesap eğer krallık lehine fazla çıkmışsa, artan bakiye krallık adına bankada muhafaza edilirdi. Hesap krallık harcamalarını karşılamya yetmiyorsa, gerekli miktar krallık adına Tapınak Bankası tarafından kredi olarak sağlanırdı. Bu sistem sayesinde, krallığın içerdeki ve dışardaki tüm gelir-

[1140] Bu bilginin ilgili kaynaktaki karşılığının bir kısmı*: "Pendant plus d'un siecle, l'bistoire du tresor du. Temple a Paris est intimement liee a l'histoire des finances du royaume. Il serait fastidieux d'enumerer tous les textes relatifs a la part que prirent les Templiers a l'administration financiere sous les regnes de Philippe-Auguste, de saint Louis, de Philippe le Hardi et de Philippe le Bel; je me bornerai a produire les plus significatifs.*" Bkz. Delisle, s. 40, benzer bilgi için ayrıca bkz. Martin, s. 38.

[1141] Torre, s. 122.

[1142] Torre, s. 122.

[1143] Frale, **The Templars…,** s. 138.

giderleri kontrol altında tutulmaya başlanarak kamu maliyesinin yönetimi daha sağlam temellere oturtuldu. Bu açıdan Fransa Krallığı, gelir-gider dengesini kontrol altında tutarak kamu maliyesini sağlıklı bir şekilde yön verebilen ilk devlet oldu ve bu açıdan 13. yüzyılda, Kuzey Avrupa ülkelerine emsal teşkil etti[1144].

Tapınak Şövalyeleri'nin finansal anlamda etkili olduğu bir diğer krallık da, İngiltere'ydi. Tapınak Şövalyeleri, özellikle uluslararası para ekonomisinin hızla gelişmeye başladığı 12.yüzyıldan itibaren, İngiliz krallığında, idarecilik ve finansal anlamında önemli fonksiyonlara sahip olmaya başladılar ve adeta İngiltere Krallığı'nın resmi bankası haline geldiler[1145]. İngiliz krallığı, bu zaman zarfında, Halborn'da bulunan Tapınak bankası, İngiliz monarşisi için kredi ödemelerinin yapıldığı ve vergilerin muhafaza edildiği bir kurum oldu[1146]. 1185 yılından itibaren ise, İngiltere Kraliyet Hazinesi ve Kraliyet Taçı, Tapınak Şövalyeleri'nin Londra şubesinde muhafaza edilip idare edilmeye başladı[1147].

İngiltere Krallığı, Fransa Krallığı'ndan farklı olarak iki ayrı idareye tâbi hazineye sahipti. Bunlardan en önemlisi, *exchequer* denilen krallık hazinesiydi ve Westminister Sarayı'nda muhafaza edilirdi. Bu hazinenin idaresi, krala bağlı kalabalık bir ekip tarafından gerçekleştirilmekteydi. *Garderoba* denilen ikinci hazine, exchequer adlı hazinenin yaklaşık üçte biri küçüklüğündeydi. Bu hazine, kralın sefer veya seyahat durumuna göre kralla birlikte taşınırdı ve kral tarafından direkt kullanılabilmekteydi. Garderobe hazinesi, 1225 yılında III. Henry tarafından kalıcı bir mekânda muhafaza eilmek üzere Tapınak Evi'ne taşındı. Uzun yıllar boyunca burada muhafaza edilen bu hazine, aynı zamanda kral ile Londra vatandaşlarının mücevheratını muhafaza etme vazifesi görmeye başladı[1148].

Kral III. Henry tarafından güvenlik kaygısıyla Tapınak Evi'ne taşınan gradrobe hazinesi, burada Tapınak Şövalyeleri tarafından idare edilmeye başladı[1149]. Tapınakçılar tarafından idare edilmeye başlandıktan sonra, kraliyet vergilerinin toplanması[1150], savaş ganimetlerinin muhafaza edilmesi ve Türk-İslam dünyasına

---

[1144] Torre, s. 122-123.

[1145] Elanor Ferris, "The Financial Relations of the Knights Templars to the English Crown", **The American Historical Review**, Vol.: 8, No: 1, Published by: Oxford University Press, (Oct., 1902), s. 9.

[1146] Ferris, s. 4; Walker, s. 9-10; Lord, s. 30.

[1147] Torre, s. 125; Cunningham, s. 274..

[1148] Torre, s. 124-125.

[1149] Ferris, s. 4.

[1150] Tapınak Şövalyeleri, 1184 yılından itibaren, İngiltere Krallığı'nın vergilerini toplama misyonunu üstlenmeye başladılar. Krallığın farklı unsur ve bölgelerinden toplanan vergiler, krallık adına Tapınak

karşı mücadele eden Haçlı ordularının finanse edilmesi için gerekli olan fonların oluşturulmasının yanı sıra[1151], askeri ve diplomasi gibi uluslararası amaçlar için hizmet görmeye başladı. Tapınak Şövalyeleri bu hazinenin idaresini ele aldıktan sonra, sahip oldukları uluslararası ağlar sayesinde[1152], yabancı para değişimi işlemleriyle kısa sürede bu hazinenin gelirlerini arttırarak exchequer hazinesiyle yarışır hale getirdiler[1153].

Tapınak Şövalyeleri'nin, geliştirdikleri bankacılık sistemi, sadece kredi imkânları sağlamakla sınırlı değildi. Tapınak bankaları, antlaşma, berat, vasiyetname, mücevherat gibi maddi ve siyasi değeri olan eşyaları da, tapınak bankalarının kasalarında muhafaza ediyorlardı. Tapınakçılar, kendilerine teslim edilen bu eşyaların değerini ölçen detaylı bir kayıt bürokrasisi geliştirmişlerdi[1154]. Tapınakçılar, geliştirdikleri bu kayıt bürokrasisi sayesinde, bırakılan emanetlerin üzerinden uzun zaman geçse bile, sahibi tarafından teslim alınabiliyordu. Kayıt bürokrasisi sayesinde, tapınak bankasına bırakılan emanetin sahibi ölse bile, mirasçısına ulaşılır ve kendisine teslim edilirdi. Bu durumla ilgili bir örnek, 1220 yılında yaşandı. 1220 yılında Pierre Sarrasin adlı bir şahıs, Santiago Compostella'ya gitmeden önce, hazırladığı emaneti tapınak bankasına teslim etti. Sarrasin, emaneti teslim ederken, dönmemesi halinde, St. Victorlu Abbey'e 600 livre ödenmesini vasiyet etti. Nitekim Pierre dönmemiş ve ancak vasiyeti Tapınakçılar tarafından yerine getirilmişti[1155]. Tapınak Şövalyeleri'nin bankacılık olarak sundukları hizmetlerden bir diğeri de, yıllık veya aylık ödenekler tahsis etmesiydi. Bir nevi günümüz emeklilik sistemini andıran bir sistem kuran Tapınakçılar, insanların bankalarına yatırdıkları paraları, yaşlıklarında, kendilerine aylık veya yıllık ödemeler şeklinde tahsis ediyorlardı[1156].

Evet, Tapınak Şövalyeleri, hacıların seyahat esnasında yanında taşıdıkları para veya mücevherat gibi değerli eşyalarını korumaya yönelik geliştirdikleri bankacılık sistemini, çok kısa bir süre içerisinde geliştirerek neredeyse günümüz

---

Bankası'nda değerlendirilirdi. Bu vergiler, krallığın ihtiyaç durumuna göre kral tarafından değerlendirilmek üzere kanalize edilirdi. Mesela 1242 yılında İngiltere Kralı, Tapınak Bankası'na, Gaskonya bölgesine gerçekleştireceği askeri seferin maliyetini karşılamak için Lincolnshire bölgesinden alınan vergiden 500 pound sterling bir ödeme gerçekleştirilmesi yönünde talimat vermesi üzerine bu miktar askeri seferin maliyetini karşılamak için orduya kanalize edildi. Bkz. Torre, s. 125.

[1151] Burman, **The Templars…,** s. 75; Ferris, s. 5.

[1152] Lord, s. 225.

[1153] Torre, s. 124.

[1154] Ullmann, s. 182; Wasserman, s. 168.

[1155] Martin, s. 40.

[1156] Read, s. 198.

bankacılık sistemine bire bir benzer bir yapıya kavuşturdular ve bir anlamda ilk modern bankacılık anlayışının kurucuları oldular. Dönemin koşullarını çok iyi analiz edebilme yeteneğine sahip olan Tapınak Şövalyeleri, kurdukları bankacılık sistemiyle, Avrupa'nın, nakit para sirkülasyonuna dayalı bir ekonomik model anlayışını benimsemesinde önemli bir etkiye sahip oldular. Dönemin Avrupa toplumunun gözünde, ekonomik anlamda güvenilir ve tarafsız bir imaj sahibi olan Tapınak Şövalyeleri, bu anlamda Papalara ve krallara diplomasi ve finans konularında danışmanlık hizmetleri vermeye başladılar[1157]. Oluşturdukları bankacılık sistemi ve diğer ticari faaliyetler sayesinde muazzam bir zenginliğe ulaşan Tapınak Şövalyeleri, Yahudiler de dâhil olmak üzere, krallara, soylulara, papalara ve diğer kurumlara borç tedarik edebilecek bir finans kuruluşuna dönüştüler[1158]. Tapınak Şövalyeleri'nin elde ettiği zenginlik, Başta Fransa ve İngiltere olmak üzere, Avrupalı birçok kralın kendilerine borçlanmalarını ve bunun neticesi olarak da, Tapınakçıların kendilerine borçlu olan bu ülkelerin siyasi işlerine müdahale etmelerine zemin hazırladı[1159]. Tapınak Şövalyeleri, haciz tehdidiyle, kendilerine borçlandırdıkları krallık veya kurumların iç işlerine veya siyasetlerine müdahale etme hakkı elde ettiler. İsa'nın Yoksul Askerleri olarak kurulan ve yoksulluk yemini eden Tapınak Şövalyeleri, kuruluşlarından sonra sadece 20 yıl içerisinde, krallıkların para ve diplomasisine[1160] yön veren Ortaçağ Avrupa'sının en zengin ve güçlü örgüt haline geldi.

3.3 ASKERİ YAPI

Kuruluş felsefesi açısından, Tapınak Şövalyeleri'ni dönemin bütün örgüt veya tarikat oluşumlarından ayıran temel özelliklerden birisi, örgütün dinî-askeri karakterde bir kuruluş olmasıydı. Bu özelliğiyle, kendi dönemi içerisinde nevi şahsına münhasır bir karakter olarak ortaya çıkan Tapınak Şövalyeleri Örgütü, Haçlı Seferleri sürecinde, askeri karakteriyle, yaklaşık iki asır boyunca, Haçlı ordularının elit askeri birliği olarak, Müslümanlara karşı yürütülen mücadelelerde boy

[1157] Frale, **Il Papato e il processo ai Templari…,** s. 33; Morton, s. 34; H. J. Nicholsan, "The Changing Face of the Templars…", s. 2; Burman, **The Templars…,** s. 75; Lord, s. 201.
[1158] Burman, **The Templars…,** s. 75; Torre, s. 125.
[1159] Er, s. 146.
[1160] Tapınak Şövalyeleri, sahip oldukları diplomasi yetenekleriyle, sadece Papalık ve Arvrupa Kralları'nın değil, bu konuda Bizans imparatorlarının dahi yardım talep ettiği bir örgüt haline gelmişti. Diyalog kurma kabiliyetleri, düşmanlarıyla dahi kurdukları insani ve siyasi ilişkiler sayesinde Tapınakçılar, diplomasi açısından kendi dönemlerinin en çok rağbet gören örgütü olmuştu. Bkz. Frale, **The Templars…,** s. 84.

gösterdiler. Özellikle Aziz Bernard tarafından hem laik dünyanın hem de manevi ahiretin kötülüklerine karşı, iki yönlü bir mücadele örneği sergileyen müstesna ve mukaddes bir örgüt olarak tanımlanan Tapınak Şövalyeleri, İsa adına öldürerek dünyayı kötülüklerden kurtaracakları ya da ölerek İsa'ya kavuşacakları inancıyla[1161], *("Calicem salutaris accipiam= Kurtuluş kupasından içeceğim. Yani, İsa Mesih'in intikamını ölümümle alacağım. Nasıl ki İsa Mesih kendi bedenini benim için feda etmişse, bende aynı şekilde ruhumu kardeşlerim için vermeye hazırım."[1162])* kendi dönemlerine damga vuran askeri bir örgüt haline geldi. Bu inanç ve anlayışla Tapınak Şövalyeleri, Haçlı Seferleri sürecinde askeri açıdan etkin bir rol oynarken, şüphesiz etkili organizasyon ve yapılanmanın bunda önemli bir rolü vardı.

Tapınak Şövalyeleri, elde ettiği muazzam zenginlik sayesinde, askeri organizasyon ve nitelikli donanım açısından etkili bir askeri yapılanma oluşturdu. Tapınak Şövalyeleri, zenginlikleri sayesinde, askerlerini her açıdan donatma şansına sahipti. Ayrıca manastır yaşantısının gerektirdiği disiplin anlayışı, askeri eğitim açısından şüphesiz ideal bir alan oluşturuyordu[1163]. Bunda da, Aziz Bernard'ın da muazzam bir katkısı vardı. Zira Aziz Bernard, yeterli kapasiteye sahip olmayan askerlerle görev yapmanın sakıncalarına vurgu yaparak disiplinsiz askerlerin Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nde yer almaması gerektiğini savunuyordu. Bernard'a göre Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nde görev yapacak her şövalye, Hz. İsa'nın ordusuna yakışır bir şeklide cesurca hareket etmeli, Müslümanlara karşı gök gibi gürlemeliydi[1164]. Tapınak Şövalyeleri'nin bu özelliği, Haçlı orduları içerisinde disiplin anlayışı yüksek, savaşmaktan korkmayan cesur unsurlar olarak ön plana çıkmalarını sağlıyordu[1165]. Bu nedenle Tapınak Şövalyeleri, 1130'dan 1291'e kadar, Haçlı Seferleri'nin en önemli askeri gücünü oluşturdular. Tapınak Şövalyeleri, sadece Haçlı ordularının gerçekleştirdiği bazı seferlere katılmakla kalmamış Hıttin Savaşı gibi belirleyici seferlere de katılmışlardı[1166].

Tapınak Şövalyeleri'nin kurumsal ve taktiksel olarak askeri yapılanmasıyla ilgili bazı detayları, Örgüt Tüzüğü'nden öğreniyoruz. Örgüt Tüzüğü'nden öğrendiğimiz kadarıyla, Tapınak Şövalyeleri'nin en üst askeri bürokratı, bugünkü

[1161] Bernard de Clairvaux, **Êloge de la Nouvelle Chevalerie,** s. 51; Tyerman, 65; Stephen, s. 149-150; Russell, s. 36-37; Duby, s. 226; Jonathan Riley Smith, **What Were**…, s. 82.
[1162] Primitive Rule, Madde 63, **The Rule of The Templars**, s. 34.
[1163] Boas, s. 10.
[1164] Campbell, s. 29-30.
[1165] Boas, s. 10.
[1166] Walker, s. 5.

anlamıyla Genel Kurmay Başkanı'na karşılık gelen Mareşal'di. Örgütün askeri teşkilatının başı olan Mareşal, örgütün bütün komutanlarından, şövalyelerinden, şehrin diğer mareşallerinden, Türkopollerden, Sancaktarlardan, atlarından, silah ve teçhizatlarından sorumlu olup, Örgütün askeri alımları, at tahsisi, talep ve dağıtımları gibi konularında en yetkili birimdi[1167]. Askeri yapının en tepesinde bulunan Mareşal, savaş ilanı, ateşkes sağlama, kalelerin savunulması, askeri bürokrat atama gibi kararlarda ise sadece tavsiyede bulunabilirdi. Bu konularla ilgili kesin hüküm ise Meclis ve Büyük Üstad'ın müşterek kararıyla sağlanırdı[1168].

Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün askeri yapısında Mareşal'den sonra en önemli birimler, Sancaktarlar ve Türkopollerdi. Sancaktar, Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün önemli askeri birimiydi. Sancaktar, savaş zamanlarında, örgütün birliklerini, Mareşal'in emrettiği şekilde düzenler ve hücuma kalkıldığı zaman, hücum hattının bütün işleyişini devreye sokardı. Sancaktar, ayrıca, örgütün maneviyatı açısından büyük bir unsur teşkil eden sancaktan sorumluydu[1169]. Türkopol Komutanı, Türkopollerden oluşan ve yedek ile gözcü birlikler olarak hizmet veren hafif süvarilere nezaret eden komutandı[1170]. Türkopol Komutanı, örgütün keşif işlemlerinden sorumluydu. Örgüt, savaşa gideceği zamanlarda, bölgeyi iyi bilen Türkopoller, sefere gidilecek bölgede keşif çalışmaları yapar ve örgütün hazırlıklarını ona göre yapmasını sağlarlardı[1171].

Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün Marshasy olarak isimlendirilen bir cephaneliği vardı. Bu cephanelik, iki bölümden oluşmaktaydı. Bu bölümlerin birinde Örgüte ait silahlar muhafaza edilirken, diğer bölüm ise savaş atlarının muhafaza edildiği ahırlardan oluşuyordu[1172]. Örgüt'ün cephaneliği, zırhlı yelek, demir hortum, miğfer, kılıç, kalkan, mızrak, Türk gürzü, Tatar yayı ve de at gibi silahlardan oluşuyordu[1173].

Canını Hristiyanlık inancı için verdiğine inandıkları İsa Mesih'in düşmanlarını Kutsal Topraklar'dan kovmayı şiar edinen Tapınak Şövalyeleri[1174], bu

[1167] **La Regle Du Temple**, s. 89-90.
[1168] Boas, s. 10.
[1169] Hierarchical Statutes, Madde 179, **The Rule of The Templars**, s. 69
[1170] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 295-296.
[1171] Hierarchical Statutes, Madde 169-171, **The Rule of The Templars**, s. 61; **La Regle Du Temple**, s. 127-129.
[1172] Boas, s. 10.
[1173] **La Regle Du Temple**, s. 109-110; Hierarchical Statutes, Madde 138, **The Rule of The Templars**, s. 53-54.
[1174] Primitive Rule, Madde 56, **The Rule of The Templars**, s. 33.

inanç ve düsturla, savaşlara sıkı bir disiplin anlayışıyla hazırlanıyorlardı. Tapınakçılar, savaş veya askeri kamp dönemlerinde, Mareşal'in oluşturduğu plan ve strateji doğrultusunda hareket ederlerdi. Bu dönemlerde hiçbir örgüt üyesi, alarm veya çanı duyma mesafesinden uzaklaşacak kadar birliğinden ayrılamazdı[1175]. Örgüt harekete geçeceği zaman, Mareşal'in emri doğrultusunda, önce kamp yapılan alanı kontrol edip örgüte ait düşmanların işine yarayabilecek bir şeyler unutulup unutulmadığı kontrol edilir daha sonra düzenli bir şekilde atlara binilirdi. Kardeşler, ilerleyiş boyunca, birbirleriyle konuşamazlar veya birbirleriyle yer değiştiremezlerdi[1176]. İlerleyiş esnasında örgüt, tozdan etkilenmemek adına, rüzgâr yönünde bir yürüyüş hattı oluştururdu. İlerleyiş esnasında, hiçbir kardeş, yürüyüş hattına zarar vermemek adına, atını sulamak için dahi birlikten ayrılamazdı[1177].

Savaş için alarm yükseldiğinde, hiçbir kardeş sancak çıkarılana kadar izinsiz hareket edemezdi. Sancak çıkarıldıktan sonra ise, kardeşler hızlı bir şekilde sancağı takip ederlerdi[1178]. Örgüt, savaş düzenine geçtikten sonra, hiçbir kardeş izinsiz bir şekilde yerinden ayrılamaz, atına binemez, kalkan ve mızrağını çıkaramazdı. Kardeşler silahlandıklarında ve birliğe gittiklerinde ise, Mareşal'in emrettiği şekilde mızraklı yaverlerin önlerinde, atlı yaverlerin ise arkalarında konumlanırlardı ve bu saatten sonra da, hiçbir kardeş yönünü başka hiçbir tarafa çeviremezdi[1179].

Savaşın başladığı durumlarda, eğer Büyük Üstad orada değilse, hiçbir kardeş Mareşal'in emri olmaksızın hücuma kalkamaz veya safını terk edemezdi. Olur da tesadüfen bir Hristiyan akılsızca hareket ederse ve düşman onu öldürmek için saldırırsa, kardeş ancak o zaman inisiyatif alarak izinsiz bir şekilde onu kurtarmak için safını terk edebilirdi. Bu olağanüstü durumun dışında, savaş düzenini bozan herhangi bir örgüt üyesi, kampa tek başına dönme veya savaş silahlarına el konma cezasına çarptırılırdı[1180]. Büyük Üstad'ın savaş alanlarında olduğu durumlarda, Mareşal de dâhil, hiç kimse hücum emri vermez veya safından ayrılmayı teklif edemezdi. Zira başkomutan sıfatıyla orada bulunan Büyük Üstad'ın emri olmaksızın yapılan her hamle, ağır cezalara çarptırılır, örgütün kendisine tahsis ettiği kıyafetleri dahi kaybedebilirdi[1181].

[1175] **La Regle Du Temple**, s. 116-117.
[1176] Hierarchical Statutes, Madde 157 **The Rule of The Templars**, s. 58.
[1177] **La Regle Du Temple**, s.122-123.
[1178] **La Regle Du Temple**, s.122
[1179] Hierarchical Statutes, Madde 160-161, **The Rule of The Templars**, s. 59.
[1180] **La Regle Du Temple**, s. 124.
[1181] Hierarchical Statutes, Madde 166, **The Rule of The Templars**, s. 60

Sancak, savaş zamanlarında örgütün maneviyatını arttıran çok önemli bir simgeydi. Mareşal, savaş alanlarında kendisini ve sancağı koruması için, on şövalye görevlendirirdi. Mareşal'in görevlendirdiği bu şövalyeler, sancağı korumak için olağanüstü bir mücadele sergilemek zorundaydı. Bu şövalyeler, savaş boyunca, sancağın etrafından ayrılamazlar, mümkün olduğu kadar sancağa yakın kalarak uzağında bulunamazlardı. Sancağı korumakla yükümlü bu şövalyeler, sancağı düşürmemek adına, Mareşald'en izin almaksızın diledikleri stratejiyle savaşabilirlerdi[1182]. Mareşal, örgüt açısından manevi bir güç teşkil eden sancağın düşme ihtimaline karşı, Şövalyeler Komutanı'na mızrağa sarılı yedek bir sancak taşıtırdı. Şövalye Komutanı, savaş boyunca Mareşal'in yakınında durur ve sancağın düşme veya yırtılma ihtimaline karşı, yedek sancağı açmak için hazır bulunurdu. Mareşal savaşta yaralanır veya hastalanırsa ve bu sebeple de savaşı yönetemezse, yedek sancağı elinde bulunduran Şövalye Komutanı derhal devreye girer ve savaşın idaresini üstlenirdi. Şövalye Komutanı savaşın idaresini eline aldıktan sonra da, sancağı korumakla mükellef olan on şövalye, derhal Şövalye Komutanı'nın emrine girerlerdi. Ancak sancak hiçbir şekilde yere indirilmez veya sancakla birlikte kesinlikle hücuma kalkılamazdı[1183].

Savaşın seyrine göre, eğer safını terk ederek birliğinden ayrılmak zorunda kalan ve sancaktan uzaklaşan bir kardeş söz konusu olduğunda, elinden geldiğince sancağa ulaşarak oradaki kardeşlerin arasına katılmalıydı. Ancak sancağa ulaşma ihtimali yoksa ve sancağın akıbeti hakkında bir malumata sahip değilse, bulduğu ilk Hristiyan sancağına gitmeliydi. Bu da imkânsızsa, Hospitalier Örgütü'nün sancağına ulaşmaya çalışmalıydı. Kardeş, Hospitalier Örgütü'nün sancağına ulaştıktan sonra, Hospitalier Örgütü liderini bilgilendirip, birliğine dönene kadar da, burada savaşmadan beklemeliydi[1184].

Tapınak Şövalyeleri'nin beraber savaştığı Haçlı ordusu, savaş esnasında üstünlüğünü kaybedip yenilgiye yakın bir durumda olduğu zamanlarda bile, örgüt sancağı havada olduğu zaman, hiçbir kardeş savaş alanını terk edemezdi. Sancak havadayken savaş alanını terk eden herhangi bir örgüt üyesi, Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nden sonsuza kadar ihraç edilirdi. Üye savaş alanında herhangi bir yardım kaynağına ulaşamadığı zamanlarda, kendisine en yakın Hristiyan veya Hospitalier

[1182] Hierarchical Statutes, Madde 164, **The Rule of The Templars**, s. 59-60.
[1183] **La Regle Du Temple**, s. 125-126; Hierarchical Statutes, Madde 165, **The Rule of The Templars**, s. 60.
[1184]Penances, Madde 421, **The Rule of The Templars**, s. 113; **La Regle Du Temple**, s. 126-127.

sancağına sığınabilirdi. Eğer bu sancaklar da düşmüşse, o zaman kaçarak garnizona ulaşmaya çalışmalıydı[1185]. Kardeş, ancak ağır yaralı olduğu durumlarda[1186] veya silahını kaybettiği için örgüte katkı sağlayamayacağını düşündüğü zamanlarda izinsiz bir şekilde savaş alanını terk edebilirlerdi. Yaralı kardeş, yarasının ağır olduğu durumlarda Mareşali geri çekilmek için bilgilendirdiği zaman Mareşal, yaralı kardeşin geri çekilmesine izin vermeli, yaralı kardeş yürüyemeyecek durumdaysa da, onu taşıması için başka bir kardeş görevlendirmeliydi[1187].

İnanç uğruna savaşmanın zaruri kılındığı Tapınak Şövalyeleri Ordusu[1188], çoğunluğu, Batı'da doğup yetiştikten sonra, Doğu'ya savaşmaya gönderilen gönüllülerden oluşuyordu[1189]. Tapınak Şövalyeleri Ordusu, süvari ve piyade sınıfı olmak üzere iki farklı gruptan oluşuyordu. Süvariler sınıfında atlı şövalyeler ve çavuşlar yer alırken, piyade sınıfı, okçular ile balta ve mızrak taşıyan birliklerden oluşuyordu. Ancak Tapınak Şövalyeleri Örgütü ordusunun en asli unsurları şüphesiz, savaş alanlarının tankı olarak nitelendirilen şövalyelerdi[1190]. Aziz Bernard, Tapınak Şövalyeleri Ordusu'nu teşkil edecek kardeşler için kesin sınırlar çizmişti. Bernard, uzun saçlı, giyim ve kuşamlarında gösteriş olan şövalyeleri eleştirerek böyle şövalyeleri kadın biblosu olarak nitelendirmiş ve böylelerinin Tapınak Şövalyeleri örgütüne asla dâhil olamayacağını belirtmişti. Bernard, Tapınakçıları, "etin ve kanın karşısında, göklerde ruhsal bir kötülük ordusuna karşı savaşı kesintisiz olarak sürdüren İsa'nın askerleri olarak nitelendiriyordu. Bernard'a göre Tapınakçılar boşuna kılıç taşımamalıydı. Onlar, sadece Tanrı adına kötüleri cezalandırmalıydı. Bernard'a göre Tapınak Ordusu, inanç zırhıyla korunuyordu. Tapınakçıların güçlü inancı, onları korurken, düşmanlarına korku veriyordu. Tapınakçılar, dünyevi amaçlar için değil tamamen manevi duygularla savaşmalıydı[1191]. Bu inanç ve cesaretle Tapınakçılar, Müslümanlara karşı intihar boyutunda saldırılar gerçekleştirdiler[1192].

Tapınak Şövalyeleri, çok yoğun ve katı disipline dayalı bir askeri eğitime tabi olurlardı. Kurulan askeri kamplarda yoğun şekilde gerçekleştirilen bu askeri eğitim,

[1185] Hierarchical Statutes, Madde 168, **The Rule of The Templars**, s. 60.
[1186] **La Regle Du Temple**, s. 129.
[1187] Penances, Madde 419-420, **The Rule of The Templars**, s. 112-113.
[1188] Primitive Rule, Madde 9, **The Rule of The Templars**, s. 21-22.
[1189]Jonathan Riley-Smith, " The Military Orders…", s. 137; Er, s. 141.
[1190] Martin, s. 68.
[1191] Wasserman, s. 164-165.
[1192] Martin, s. 68.

örgütün askeri anlamda gelişmesinde önemli bir rol oynuyordu. Kamplarda Tapınak Şövalyeleri'ne, savaşlarda pozisyon alma, savaş protokolü, savaş alanlarındaki disiplin hiyerarşisi ve mağlubiyet esnasında yapılacak tercihler konusunda sıkı bir eğitim veriliyordu[1193]. Bu eğitimi başarıyla tamamlayamayan kardeşler, Avrupa'ya geri gönderilirdi[1194]. Askeri eğitim sürecinde, Tapınak Şövalyeleri'nin boyları 1,5 metreyi bulan savaş atlarına da tekme atma, toslama ve ısırma gibi eğitimler veriliyordu[1195]. Zira bu yoğun eğitim sayesinde Tapınak Şövalyeleri, diğer Haçlı orduları karşısında büyük bir fark yaratıyorlardı. Mesela Haçlılar savaş stratejisinde bilinçsizce davranıp bölgeyi tanımadan hareket ederken, Tapınakçılar, sefere gidilecek yerler hakkında çok detaylı saha çalışmaları yaparlar, savaşacakları düşmanları iyi analiz ederek ona göre stratejiler geliştirirlerdi[1196]. Bu stratejiler gereği Tapınak Şövalyeleri, zamanlama konusuna büyük önem verirlerdi. Zira yanlış zamanlarda gerçekleştirilen saldırılar, örgüte büyük felaketler getirebilirdi. Saldırı esnasında, örgütün piyade birlikleri öncü birlikler şeklinde saldırır, ardından da atlılar asıl saldırıyı gerçekleştirirlerdi[1197].

Tapınak Şövalyeleri'nin cesareti ve askeri stratejileriyle ilgili dönemin Akka Piskoposu Jacques de Vitry şu ifadeleri kullanmaktadır: "*Örgüt üyeleri, liderlerinin komutasında başıboş veya düzensiz değil, akıllıca ve dikkatlice hareket ederlerdi. İlk saldırıyı gerçekleştirip taktik icabı geri çekilirlerdi. Liderlerinin izni olmaksızın savaştan kaçamazlar veya geri çekilemezlerdi. Bu nedenle, Mesih'in sert ve cesur askerleri olduklarını kanıtlayıp umutlarını Tanrı'ya bağlayarak ölürlerse de Tanrı için öleceklerini bildikleri için bundan kaçınmazlardı. Bu özellikleriyle Tapınakçılar, Hristiyanlık düşmanlarının korkulu rüyası haline gelmişlerdi. Bir örgüt üyesi 10.000 düşmanı kovalayabiliyordu. Tapınakçılar savaşlara çağırıldıklarında düşmanın kaç kişiden oluştuğunu sormazlardı, sadece nerde olduğunu sorarlardı. Tapınakçılar savaş meydanlarında birer aslan evlerde ise kuzu gibiydiler. Hristiyanlık düşmanları için sert ve vahşilerdi fakat Hristiyanlara karşı oldukça naziktiler. "Bauceant" denen siyah ve beyaz*[1198] *bayrakları vardı. Bunun anlamı, düşmanlara karşı siyah ve*

[1193] Wasserman, s. 162.
[1194] Alan Forey, "The Career of a Templar…", s. 192.
[1195] Martin, s. 68.
[1196] Er, s. 148.
[1197] Martin, s. 68.
[1198] Tapınak Şövalyeleri'nin "Bauceant" adı verilen ve siyah ile beyaz renklerden oluşan bayraklarının örgütün hangi özelliğini temsil ettiği konusunda farklı görüşler söz konusudur. Bu görüşlerden bir kısmı bayrağın, örgütün kötülüğe karşı kazandığı zaferi temsil ettiğini savunurken, bir kısmı da,

korkunçtular, dostlarına karşı adil ve naziktirler. Tapınakçılar, savaştan kaçmaz ve esir almadan geri çekilmezlerdi. Böylece Tapınakçılar, Makkabilerin ikinci bir ırkı gibi İsa'nın cesur ve kahraman askerleri görülüp, dünyevi hiçbir beklentileri olmayan, tüm umutlarını Tanrı'nın kudretine ve İsa Mesih'in Haçına bağlayan be bedenlerini İsa yolunda feda etmeye hazır olup her daim İsa'nın kendileriyle ve kendileri için savaştığına inanıyorlardı[1199]."

Jacques de Vitry'nin bazı ifadeleri mübalağalı olsa da, Tapınak Şövalyeleri'nin kendi dönemlerinde askeri açıdan nasıl büyük bir ehemmiyet taşıdıklarını göstermektedir. Zira Selahaddin Eyyubi de, Hıttin Savaşı'ndan sonra, Tapınak Şövalyeleri dışındaki bütün Hristiyan askerlerin canını bağışlamış ancak Tapınak Şövalyeleri'ne acımamıştı[1200]. Bu durum aslında Tapınakçılar'ın Haçlı orduları içerisinde askeri açıdan Müslümanlar için ne kadar büyük bir tehdit oluşturduklarını ve diğer Haçlı ordularından bu anlamda farklı olduklarını göstermekteydi. Zira davası uğruna ölmenin sağ kalmaktan daha büyük bir onur olduğu inancını taşıyan Tapınakçılar, adeta ölmek için savaşan askeri bir felsefeye sahiplerdi.

3.4 DÎNİ YAPI

Tapınak Şövalyeleri'nin karakterini oluşturan en önemli unsurlardan birisi de, dinî bir örgüt olmasıydı. Dinî-askeri karakterli bir örgüt olarak kurulan Tapınak Şövalyeleri, bu özelliğiyle, kendi döneminin örgüt veya tarikat anlayışından çok farklı bir özellik teşkil ediyordu. Dini inanç açısından Hristiyanlığın Katolik mezhebine mensup olarak Roma Kilisesi'ne bağlı olan Tapınak Şövalyeleri[1201], dinî yapı açısından en büyük gelişmeyi Papa II. İnnocentius döneminde yaşadı. Papa II. İnnocentius, 1139 yılında yayınladığı *Omne Datum Optimum* adlı fermanla, Tapınak Şövalyeleri'ne dini alanlarda bazı imtiyazlar verdi. Ancak bunlardan en önemlisi, örgütün özerk dini bir yapı olduğunu ortaya koyan, Tapınak Şövalyeleri'nin kendilerine ait din adamları ve kiliseleri olması hakkıydı[1202]. II. İnnocentius, *Omne Datum Optimum adlı bildiriyle*, Tapınak Şövalyeleri'nin hüküm sürdüğü tüm

örgütün teşekkül ettiği sosyal sınıfa dair bir simge olduğunu savunmaktadır. Buna göre ikinci grup, bayrağın siyah bölümü örgüt hiyerarşisindeki şövalye sınıfını, siyah bölümü ise hizmetkârlar sınıfını temsil ettiğini düşünmektedirler. Bkz. Lord, s. 14.

[1199] Jacques De Vitry, s. 52.

[1200] William of Newburgh**,** s. 259; İbnü'l-Esir, **el-Kamil fi't-Tarih Tercümesi**, s. 424.

[1201] Helen Nicholson**, Knight Templar 1120-1313**, Osprey Publishing, United Kingdom, 2004, s. 17.

[1202] D'Albon, Belge No. V, s. 375-379; Read, s. 129.

bölgelerde, kendilerine ait din adamı bulundurma izni olduğunu belirtti. Yani 1139 tarihli Papalık bildirisinden sonra Tapınak Şövalyeleri, kendi kiliselerinde, kendi din adamlarından dinî hizmet almaya başladı. Bu gelişmeler ve örgütün zaman içerisinde büyümesine paralel meydana gelen şartlar, örgütün kendi içerisinde bir din sınıfı oluşmasını sağladı.

Din sınıfı, Tapınak Şövalyeleri örgütünü oluşturan üç sınıftan biriydi. Dini sınıf, papaz (chaplain) kardeşlerden oluşmaktaydı[1203]. Papaz kardeşler, kapalı cübbeler giyer, eldiven takar ve sakallarını mütemadiyen tıraş ederlerdi. Papaz kardeşlerin örgüt içerisinde çok saygın bir konumları vardı. Papaz kardeşler, sofrada Büyük Üstad'ın yanında otururlardı ve en iyi hizmete tabi tutulurlardı[1204]. Ancak din adamları, yemek ve giysi dışında başka hiçbir şeye sahip olamazlardı[1205]. Papaz kardeşler, başta ibadet, günah çıkarma, ayin yönetme ve ölü gömme olmak üzere, örgütün bütün dini işlerinden sorumluydular[1206].

Örgütün din adamları sınıfının yetkileri, özellikle günah çıkarma konusunda, Roma Kilisesi'nin başpiskoposlarının yetkilerinden daha fazlaydı[1207]. Günah çıkarma işlemleri, genellikle mecliste gerçekleştirilirdi. Meclis toplantılarında, meclis görevlisinin vaazından sonra, günahkâr kardeş, ayağa kalkarak başındaki şapka veya kasketi çıkardıktan sonra meclis vaazcısının huzuruna gelirdi. Burada diz çöken günahkâr, mahcup bir şekilde; *"Tanrım… Bağışlanma için sana, Meryem Anaya ve kardeşlere, günahımı itiraf ediyorum (işlediği günahı anlatıyor) ve yalvarıyorum*". Bu şekilde huzura gelen kardeş, günahını tamamen, olduğu gibi anlatmalı ve cezalandırılama korkusuyla hiçbir şekilde yalan söylememeliydi[1208]. Kardeş, işlediği günahıyla ilgili her şeyi anlatıp itiraf ettiğinde, meclis görevlisi kardeşi dışarı çıkarır ve onu, içerde değerlendirme yapacak din adamlarının konuşmalarını duyamayacağı bir yere götürürdü. Hiçbir kardeş, günahı veya cezası sebebiyle dışarda tutulduğu meclisin konuşmalarını bilmemeliydi. Günahkâr kardeş meclis dışındayken, onun bölgesinden sorumlu olan görevli kardeş, kardeşin günahını bütün meclisin huzurunda anlatmalı ve anlatırken de, hiçbir şeyi değiştirmediğinden emin olmalıydı. Günahkâr kardeşin itirafıyla günahkâr kardeşin bölgesinden sorumlu kardeşin

[1203] Burgtorf**, The Central Convent…**, s. 34; Er, s. 149.
[1204] Penances, Madde 268, **The Rule of The Templars**, s. 79; **La Regle Du Temple**, s. 164-165.
[1205] Primitve Rule, Madde, 64, **The Rule of The Templars**, s. 34.
[1206] Barber, **Yeni Şövalyelik…**, s. 307.
[1207] **La Regle Du Temple**, s. 165.
[1208] The Holding of Ordinary Chapters, Madde 389, **The Rule of The Templars**, s. 106.

anlattıkları mukayese edildikten sonra, meclis, genel bir değerlendirme yapar ve çoğunluğun belirttiği görüş, günahkâr kardeşin akıbetini tayin ederdi[1209].

Meclis değerlendirmesinden sonra, hakkında karar verilen günahkâr kardeş, meclis görevlisi tarafından tekrar huzura çağırılırdı. Meclis görevlisi, tekrar meclis huzuruna çıkardığı kardeşin günahını ne anlama geldiğini kendisine söyleyerek, işlediği suçun ciddiyet oranını ve isim vermeden, meclis üyelerinin kendisi hakkındaki kararını belirtirdi[1210]. Günahkâr kardeşle ilgili günah çıkarma işlemleri gerçekleşirken, o esnada mecliste olup da günaha bulaşmış başka bir kardeş veya kardeşler de, cesaretlerini toplayarak suçlarını itiraf edip günahlarının bağışlanması için af dileyebilirlerdi. Bunun yanı sıra, günahkâr kardeşler, sadece bir günahlarını değil, işleyip de itiraf etmeye cesaret edemedikleri kaç tane günahları varsa, hepsini toplu bir şekilde de, itiraf edip bağışlanmayı dileyebilirlerdi. İtiraf edilen bu toplu günahlar, tek cezaya tabi tutulurdu.[1211] Bir kardeş bir günah için af dilerken, başka bir kardeş benzer günaha bulaştığına emin olmadıkça günah çıkaramazdı. Bir kardeş işlediği çok sayıda günahtan bağışlanmak için af dilediği zaman, bu suçlarda bağışlanmaya uygun ise, bununla birlikte diğer bütün suçları da bağışlanabilirdi[1212]. Günah çıkarma işlemleri bittikten sonra, kardeş, bir daha aynı günahı işlememeliydi ve mecliste yaptığı suç itiraflarını başka hiçbir yerde veya herhangi kimselere anlatmamalıydı. Zira kardeş meclis dışında suçunu işlediği günahı anlattığı zaman, örgüt kurallarına itaatsizlikle suçlanırdı[1213].

Papaz kardeşlerin affetme yetkilerinin olmadığı bazı suçlar da mevcuttu. Bir örgüt kardeşinin kadın erkek fark etmeksizin Hristiyan dinine mensup herhangi birini öldürmesi papaz kardeşlerin bağışlama yetkisinin olmadığı ciddi suçlardan sayılmaktaydı. Bunun dışında, örgüt içerisinde bir kardeşin başka bir kardeşi kan akacak şekilde yaralaması veya örgüt kardeşinin Papalığa bağlı kiliselerde görevli herhangi birine karşı el kaldırıp şiddet uygulaması da, papaz kardeşlerin affetme yetkisinin olmadığı suçlardı. Bunlar dışında papaz kardeşlerin bağışlama yetkilerinin olmadığı bir diğer günah da, din istismarıydı. Örgüte dâhil hiçbir kardeş, başka örgütlerin mabedine giremezdi. Kardeş başka örgütün mabedine girerse ve bunu ilk

[1209] **La Regle Du Temple**, s. 217-218.
[1210] The Holding of Ordinary Chapters, Madde 391, **The Rule of The Templars**, s. 107; **La Regle Du Temple**, s. 218.
[1211] **La Regle Du Temple**, s. 218.
[1212] The Holding of Ordinary Chapters, Madde 392, **The Rule of The Templars**, s. 107.
[1213] **La Regle Du Temple**, s. 219.

olarak ret edip ancak daha sonra itirafta bulunursa veya dinsel görevleri satın almaya kalkarsa papaz kardeşler tarafından kesinlikle affedilemezdi. Bu suçlar sadece Papanın iradesiyle, bölge piskoposları tarafından affedilebilirdi[1214]. Tüm bunların yanı sıra, papaz kardeşlerin yapmalarının yasak olduğu bir başka husus da, vaftiz işlemleriydi. Örgüt Tüzüğü'ne göre, papaz kardeşler hiçbir şekilde vaftiz ayininde bulunmazlar ve herhangi bir çocuğun vaftiz babası olamazlardı[1215].

Günahkâr kardeşler, örgüt papazlarından başka hiçbir din adamının önünde günah çıkaramazdı. Zira bu durum daha sonra, örgütün sapkınlığını gizlemek adına böyle bir uygulamaya gittikleri şüphelerini doğuracaktı[1216]. Günahkâr kardeşler, Büyük Üstad da dâhil olmak üzere, kimseden izin alamdan örgüt papazlarının huzuruna çıkabilir, örgüt papazları da Tanrı ve Papa adına günahkâr kardeşlerin günahlarını affedebilirlerdi[1217]. Papaz kardeşler günah işlediklerinde ise, diğer kardeşlerin aksine diz çökmeden affedilmeyi dileyebilir ve diğer kardeşlerin haklarında vereceği hükme razı gelmek durumundaydılar. Eğer tapınaktan uzaklaştırılmasına sebep olabilecek bir günah işlemişlerse, kefaretini ödemeleri için onlara imkân tanınmalı ve bu süre zarfında da, bir yıl bir gün boyunca kıyafetlerine el konurdu. Papaz kardeşler, kefaret ödeme süreci boyunca, kıyafetlerine el konulması dışında, sofrasında peçete olmadan yemek yemeli, kendisine isnat edilen oruçları tutmalı, Pazar günleri kendisine verilen bazı fiziki cezalara riayet etmeli ve boş bulunduğu zamanlarda da Mezmurlar kitabından sürekli ilahiler söylemeliydi[1218]. Papaz kardeşler, yaşantılarına ve davranışlarına çok dikkat etmek zorundaydılar. Kötü yaşam alışkanlıklarına sahip, örgüt içerisinde fikir ayrılıkları veya rezalet gibi huzursuzluklar çıkaran Papaz kardeşler, ömür boyu zindanda kalma, hatta diğer örgüt üyelerine nazaran, tapınaktan daha kolay bir şekilde ihraç edilme cezasına çarptırılıyorlardı[1219].

Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün kurallarla belirlenmiş sistematik bir ibadet programı vardı. Tüzüğe göre Tapınak Şövalyeleri, mezmurların okunması ve Tanrı'ya yapılan dualar kimsesinin duymayacağı şekilde sessizlik içinde yapılırdı. İlahiler ve mezmurlar okunduktan sonra, Kutsal Teslis'e gösterilen hürmet için ayağa

[1214] Penances Madde 272, 273, **The Rule of The Templars**, s. 80; **La Regle Du Temple**, s. 166;
[1215] Primitive Rule, Madde 72, **The Rule of The Templars**, s. 36; **La Regle Du Temple**, s. 70.
[1216] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 308.
[1217] Penances, Madde 269, **The Rule of The Templars**, s. 79.
[1218] **La Regle Du Temple**, s. 165.
[1219] **La Regle Du Temple**, s. 166.

kalkılıp sunağa eğilirdi. Eğilemeyecek kadar hasta ve yaşlı kardeşlerin sadece başlarını eğmelerine müsaade edilirdi. İncillerin tefsiri okunurken *te deum laudamus* (Hristiyanlık dinine özgü övgü ilahisi) söylenirken kardeşler ayakta olmak zorundaydı[1220]. Manastırın akşam yemeklerinde, muhakkak İncil okunurdu. Akşam yemeklerinde İncil okumak, Tanrı'yı ve O'nun kutsal emirlerini benimsemek ve itaat anlamına geliyordu. Zira hiçbir Tapınak kardeşi Tanrıya hizmet etmek dışında hiçbir şey düşünemez ve Tanrıyı seven her kardeş de, O'nun kutsal sözlerini istekli bir şekilde dinlemeli ve öğrenmeliydi[1221]. İncil okuma seanslarından sonra, tüm kardeşler, en yakın kiliseye giderek sessizlik içinde Tanrı'ya şükür ayinleri düzenlerlerdi[1222]. Dua vakitleri için çan çalındığında, besleme sorumluğu olan, tavında demir dövmek için ocakta ateş yakan veya atları nallayanlar dışında herkes şapele gidip dua seanslarına katılmak zorundaydı. Dua ve ayin seanslarında kardeşler, dua ve ayinlerin seyrine göre ya birlikte diz çökerek ya da hep beraber ayağa kalkarak ayinleri izler duaları dinlerlerdi[1223].

Sabah ibadetleri, örgütün dini yaşantısında önemli bir yer kaplıyordu. Sabah ibadetleri için çan çaldığında, her kardeş hemen kalkar kıyafetini girerek şapele gitmek zorundaydı. Örgütün acil bir işi için mesai yapmış veya hasta kardeşler, Büyük Üstad'tan izin almak kaydıyla zaman zaman sabah ibadetlerinden muaf tutulabiliyorlardı. Kardeşler sabah ibadetine katılırken, giyim kuşamlarına dikkat etmek durumundaydılar. Sabah ibadetine giderken kardeşler, havanın ısı durumuna göre, kemersiz bir şekilde pantolon, gömlek başlarında kapüşonla gitmeliydiler ve ayaklarında mutlaka çorap olmalıydı. Sabah ibadeti gerçekleştirildikten sonra, kardeşler şapelde sessiz bir şekilde oturup dini ayinleri izler ve ardından da Meryem'in onuruna 13 kez tespih söylenirdi. Sabah ibadetini gerçekleştiren kardeşler şapelden ayrıldıktan sonra, herkes görevi neyse görevinin başına döner ve işlerin aksamaması için herkes işini yapardı[1224].

Sabah ibadetinin ardından, günün ortalarına doğru günün ikinci ibadeti başlardı. Günün ikinci ibadeti için çanlar çaldığında, bütün kardeşler kalkarak şapele gidip oradaki ibadete katılmak zorundaydılar. Kardeşler, ibadetin ardından ayinlere katılırlardı. Kardeşler şapelden ayrıldıktan sonra, herhangi bir savaş durumu söz

[1220] Primitive Rule, Madde 72, **The Rule of The Templars**, s. 36; **La Regle Du Temple**, s. 26-27.
[1221] **La Regle Du Temple**, s. 170; Conventual Life, Madde 279, **The Rule of The Templars**, s.
[1222] Primitive Rule, Madde 24, 29, **The Rule of The Templars**, s. 26-27.
[1223] Hierarchical Statutes, Madde 146, 147, **The Rule of The Templars**, s. 55.
[1224] **La Regle Du Temple**, s. 170-171.

konusu değilse, her an savaşa katılacakmış gibi savaş hazırlıkları yapmalıydılar. Bu süreçte kardeşler, silah ve teçhizatlarını tamir ettirebilir veya savaş talimleri yapabilirlerdi. Kardeşler günün ikinci ibadetinden sonra asla boş zaman geçiremezlerdi. Zira Tapınakçılar, boş zaman geçirmeyi şeytanın hedefinde olmak anlamına geldiğini düşünerek, şeytanın hayırlı bir işle uğraşan insanlardan ziyade, tembel olanlara daha fazla musallat olduğuna inanıyorlardı[1225].

Tapınak Şövalyeleri'nin yemek seansları, gündelik ibadet programlarına göre düzenlenirdi. Örgüt Tüzüğü, Tapınakçı kardeşlerin yemek vakitlerinden önce sabah ibadeti başta olmak üzere, günün ikinci, üçüncü ve dördüncü ibadetlerini gerçekleştirmelerini, 30'u vefat etmiş kardeşlerin ruhu için, diğer 30'u da hayattaki kardeşlerin günahlarının bağışlanması için söylenmesi gereken 60 tespihi söylemelerini emrediyordu. Tapınakçı kardeşler ayrıca, örgütün din adamları papaz kardeşler sofraya oturmadan yemeğe başlayamazlardı. Papaz kardeşler geldikten sonra, sofra duasını gerçekleştirir ve ondan sonra yemeğe başlanırdı. Yemek seansı bittikten sonra kardeşler, hep birlikte kalkarak şapele gidip Tanrı'ya verdiği nimetler için şükranlarını sunar ve tespih söylerlerdi. Masadan kalktıktan sonra hiçbir kardeş, dua edip bitirene kadar, hiçbir şey konuşamazdı[1226].

Günün beşinci ibadeti ya da akşam duası vakti yaklaştığında, kardeşler birbirlerini haberdar edip, ibadet konusunda hazırlıkları ihmal etmemeliydiler. Beşinci ibadet için çanlar çaldığında, oruçlu kardeşler de dâhil olmak üzere her kardeş şapele gidip ibadeti dinlemek zorundaydı. Zira oruçlu kardeşler, beşinci ibadetin ardından yemek yiyebilirlerdi. Beşinci ibadetin ardından, akşam duası seansları başlardı. Akşam duası başladığında, her kardeş bu duaya katılmak için şapele gitmek zorundaydı. Günün son duası gerçekleştirildikten sonra, bütün kardeşler, yarım bıraktıkları bir iş varsa onu hemen tamamlamalı ve ardından hemen uyumaya gitmeliydiler. Kardeşler yatmaya giderken, günün son duasından bu yana işlediğini düşündüğü bir günahı varsa, Tanrı'nın affı için tespih söylemeli ve bunun dışında kardeşler, günün son duasından ertesi günün ikinci duasına kadar sessizlik içinde olup konuşmamalıydılar[1227].

Örgüt ibadet sisteminde, olağanüstü bir durum söz konusu değilse, hiçbir kardeş ibadeti ihmal edemezdi. Ancak kardeşler ibadetlerin gerçekleştiği esnada

[1225] **La Regle Du Temple**, s. 171-172.
[1226] Conventual Life, Madde, 286-287, 295, **The Rule of The Templars**, s. 83, 85.
[1227] **La Regle Du Temple**, s. 178-180; Conventual Life, Madde, 300, 303, 305, **The Rule of The Templars**, s. 86-87.

seferdeyse veya sefer için hazırlıkların yapılması gerekiyorsa ve kardeşler bu nedenlerden dolayı ibadetlere iştirak edemiyorlarsa, her kardeş günün ikinci, üçüncü, dördüncü ve sonuncu ibadetleri için tüzükte belirtilen tespihleri söylemek zorundaydı. Buna göre kardeşler, iştirak edemedikleri her ibadet için, yedi tanesi Hz. Meryem için, yedi tanesi de günün ibadetleri için toplamda 14 tespih söylemeliydiler. Hz. Meryem için söylenen tespihlerin tamamı ayakta, günün ibadetleri için söylenen tespihler ise, otururak gerçekleştirilirdi. Akşam ibadeti için ise, her kardeş dokuz tanesi Hz. Meryem için, dokuz tanesi de günün ibadeti için olmak üzere 18 tespih söylerlerdi. Tapınak kardeşleri, örgütün başlangıç vesilesi kabul ettikleri Hz. Meryem için söylenen tespihleri, önce yaparak bu anlamda Hz. Meryem'e olan vefa duygularını gösterdiklerine inanmaktaydılar[1228].

Örgüt Tüzüğü, ibadet konusunda kardeşleri birbirlerinden sorumlu tutmuştu. Özellikle şapellerde gerçekleştirilen ibadetlerde kardeşler, şapelde yanlarında olan kardeşin gelmemesi durumunda, her yerde onu aramalı ve ibadet seanslarına katılması konusunda onu uyarmalıydı. İbadete hastalık yüzünden katılamayan kardeş söz konusu olduğunda, kardeş, hasta olup da ibadete katılamayacak kardeş için, makul gerekçeler sunarak onun adına izin almalıydı. Ancak hasta kardeşin hastalığı çok ağır değilse, ondan sorumlu kardeş onu şapele getirerek önünde durup en azından ibadetleri dinlemesini sağlamalıydı. Her kardeşin ibadete katılmasını zorunlu kılan etmenlerden birisi, örgütle ilgili bazı karar ve emirlerin ibadetlerin sonunda şapellerde veya ibadet edilen herhangi bir mekânda alınmasıyla ilgiliydı. Örgüte dair alınacak kararların tüm kardeşler tarafından bizzat haberdar olması için, hiçbir kardeşin ibadetleri kaçırmasına müsaade edilmemekteydi. Örgüte dair emir ve kararlar, genelde günün son ibadetinden sonra, hafif bir yemek eşliğinde verilirdi. Olağanüstü bir durumdan dolayı ibadete katılamayan bir kardeş söz konusu olduğunda, ibadet esnasında örgüte dair alınan kararları, bir başka kardeşten öğrenmek zorundaydı[1229].

Tapınak Şövalyeleri, gündelik ibadetlerin dışında, senelik olarak bazı dini bayramlar ve özel olarak kutlanan günlere sahiplerdi. Tüzükte detaylı olarak belirtilen bu günlere göre Tapınak Şövalyeleri, haftanın her Cuma günü, İsa Mesih'in çektiği acılara hürmeten tüm cemaate bir perhiz yemeği verirlerdi. Noel, Azizler

[1228] **La Regle Du Temple**, s. 180.
[1229] Conventual Life, Madde, 306-307, 309-310, 312 **The Rule of The Templars**, s. 87-89; **La Regle Du Temple**, s. 180-182.

Günü, Meryem'in Göğe Çıktığı Gün ve On İki Havari Yortusu hariç olmak üzere, Azizler Günü'nden Paskalya'ya kadar oruç tutarlardı. Bu oruçtan sadece hasta ve zayıf kardeşler muaf olurlardı[1230]. Tapınak Şövalyeleri'nin tüm üyelerinin kutlaması ve gözlemesi gereken yortu günleri ve oruçlar şu şekilde belirlenmişti: Aziz Peter ve Aziz Paul; Aziz Andrew, Aziz James ve Aziz Philip; Aziz Thomas; Aziz Bartholomew; Azizler Simon ve Jude; Aziz James; Aziz Matthew; Aziz Vaftizci John'un Arifesi; Meryem'in Göğe Yükselişi'nin Arifesi ve Onun İki Gün Öncesi, Meryem'in Göğe Yükselişi'nin Üç Gün Öncesi; Hamsin Yortusu'nun Arifesi; her mevsimin başında tutulan oruçlar; Aziz Laurence'in arifesi; Ağustos ortasındaki Meryem Ana Günün Arifesi; Tüm Azizler Günü'nün Arifesi; İsa Mesih'in Görünmesi'nin Arifesi[1231].

Tapınak Şövalyeleri'nin dini bayramları olarak belirlenen bu özel günler, Papa II. İnnocentius tarafından düzenlenen Pisa Konsili'nde belirlenmiş ve örgüt kardeşleri bu günlerde oruç tutmakla mükellef kılınmışlardı. Yukarıda bahsettiğimiz yortu günlerinden herhangi birisi Pazartesi'ye denk gelmesi halinde, onu müteakip, gelecek Cumartesi günü oruç tutulmalıydı. İsa'nın doğuşunun Cuma gününe denk gelmesi halinde, kardeşler yortunun onuruna et yemeliydiler. Bu özel yortu günleri dışında Tapınakçıların kutlaması gereken dini yortular, Hz. İsa'nın Doğuşu; Aziz Stephen Yortusu; Aziz Evanjelist John; Kutsal Masumlar; Noel'in Sekizinci Günü ki bu Yeni Yıl Günü'dür; İsa Mesih'in Görünmesi; Azize Meryem Yortusu; Havari Matyas; Mart'taki Meryem Ana'ya Haber Verilmesi; Paskalya ve Onu Müteakip Üç Gün; Aziz George; Azizler Philip ve James, İki Havariler; Kutsal Haç'ın Bulunuşu; Efendimiz'in Göğe Yükselişi; Hamsin Yortusu ve Onu Müteakip İki Gün; Aziz Vaftizci John; Aziz Peter ve Aziz Paul, iki havariler; Azize Mecdelli Meryem, Aziz Havari James, Aziz Laurence, Meryem Ana'nın Göğe Kabulü; Efendimiz'in doğuşu; Gerçek Haç'ın Yüceltilmesi; Aziz Havari Matthew; Aziz Michael; Azizler Simon ve Jude; Tüm Azizler Yortusu; Kışın olan Aziz Martin Günü, Kışın olan Aziz Catherine Günü; Aziz Andrew; Kışın Olan Aziz Nicholas Günü; Aziz Havari Thomas şeklindedir[1232].

[1230] **La Regle Du Temple**, s. 37.
[1231] Primitive Rule, Madde 73-74, **The Rule of The Templars**, s. 37.
[1232] Primitive Rule, Madde 75-76, **The Rule of The Templars**, s. 38; **La Regle Du Temple**, s. 72-74.

Tapınak Şövalyeleri, daha alt seviyedeki yortuların hiçbirisini takip edemez ve kutlayamazdı[1233].

3.5 HUKUKİ YAPI

Tapınak Şövalyeleri'nin hukuk sistemi, genel anlamda ceza sistemine dayalıydı. Örgüt Tüzüğü'ne bakıldığında, örgütün katı disiplin anlayışını, suç ve ceza sistemine dayalı bir hukuk sistemiyle sağlamaya çalıştıkları görülmektedir[1234]. Çok titiz bir çalışmanın ürünü olduğu anlaşılan ceza hukuku sistemi, örgüt hiyerarşisinde itaat kültürünü ve adalet anlayışını tesis etmeye yönelik yaptırımları ön görüyordu. Zira örgüt, bütün sorunların itaat olgusunun gelişmemesinden kaynaklandığı düşüncesine haiz olup kanun uygulayıcılarının adaletten şaşmamaları adına gerekli hukuki düzenlemelerin gerçekleştirilmesine büyük bir önem atfediyordu[1235]. Bu anlayış doğrultusunda Tapınak Şövalyeleri, örgüt üyelerinin uymakla mükellef oldukları ve uymamak durumunda hangi suça karşılık nasıl bir cezaya tabi tutulacakları konusunda geniş kapsamlı bir suç ve ceza hukuku sistemi ortaya koydular.

Tapınak Şövalyeleri örgütünde, suçlar ve bu suçlara karşılık gelen ceza tanımları, haftalık toplanan ruhani meclislerde değerlendirilirdi[1236]. Mahkeme niteliği taşıdığı anlaşılan meclis toplantıları, günah çıkarma işlemlerinin yanı sıra, yargılama işlemlerinde de, önemli bir fonksiyona sahip olduğu görülmektedir. En az dört örgüt kardeşinin yaşadığı Tapınak Evleri'nde de gerçekleştirilebilen meclis kurul toplantıları, okunan bir hutbeden sonra, yargılama işlemlerinin gerçekleştirileceği bir alanda yapılmaktaydı[1237]. Büyük Üstad'ın adaletin uygulayıcısı konumunda olduğu anlaşılan örgütte[1238], mahkûma verilmesi planlanan ceza veya cezalar, kendisinin olmadığı bir ortamda tartışılır ve ona göre değerlendirilirdi. Mahkûmun tabi tutulacağı ceza, belli hallere göre farklı değerlendirmelere tabi olurdu. Mesela kardeş suçunu kendiliğinden itiraf ettiğinde, cezası daha hafif olabiliyordu. Eğer herhangi bir tapınak kardeşine yönelik suçlama, örgütün düşmanları tarafından yapılmışsa,

---

[1233] Primitive Rule, Madde 75-76, **The Rule of The Templars**, s. 38; **La Regle Du Temple**, s. 72-74.
[1234] Read, s. 229.
[1235] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 341.
[1236] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 336.
[1237] Wasserman, s. 163.
[1238] "*Dahası elinde asa ve sopayı –diğerlerinin zayıf ve güçlü yanlarını sürdürmek için asa; günah işleyenlerin kötülüklerini dövmek için sopa– elinde tutan Üstat, reisin nasihatiyle adalet aşkı için, bunu gerçekleştirmelidir*." Bkz. Primitive Rule, Madde 47, **The Rule of The Templars**, s. 30-31.

suçlanan örgüt kardeşi, yargılanmadan önce, papaz kardeşlerin önüne bir günah çıkarma işlemine tabi tutulurdu[1239].

Tapınak Şövalyeleri, kendilerinden sonra gelecek kuşaklara daha iyi bir sistem bırakmak amacıyla, suç ve suçluların adil bir şekilde cezalandırılması hususuna çok önem vermişlerdi[1240]. Bu anlayış doğrultusunda, işlenen suçlara karşılık belirlenen cezalarda, ölçülülük önem teşkil ediyordu. "*Ne hoşgörü suçtan daha fazla olsun, ne de günahkârı kötü işlere döndürecek kadar aşırı bir ceza olsun[1241].*" anlayışıyla Tapınak Şövalyeleri, suç ve ceza sisteminde ölçülü bir tutum sergilemekteydi. Kötü bir keçinin tüm koyun sürüsünü yoldan çıkarabileceği anlayışıyla hareket eden Tapınak Şövalyeleri[1242], örgütün geneline sirayet edebilecek tüm suç unsurlarına karşı somut cezalar belirlemişlerdi. Tapınak Şövalyeleri, 1129 Troyes Konsili'nde oluşturulan ilk tüzük maddeleriyle birlikte, örgüt içerisinde meydana gelebilecek ve örgüt işleyişini etkileyebilecek suçları ve bu suçlara verilecek cezaları belirlemişlerdi. Örgütün zaman içerisinde gelişmesiyle birlikte, daha sonra çıkartılan örgüt tüzüklerine paralel olarak da, suç ve cezalara getirilen tanımlar gelişmekteydi.

Tapınak Şövalyeleri Örgütü'nün ilk tüzük kurallarına baktığımızda, hafif ve ağır suçlar şeklinde bir ayırımın yapılmış olduğunu ancak hangi suçların ağır ve hafif suçlar sınıfına girdiği konusunda herhangi bir tanımlama yapılmamış olduğunu görmekteyiz. Tüzüğe göre, hafif suç işleyen bir üyenin saf ve temiz bir kalple af dilemek için suçunu üstada bildirmesi gerektiği ve bu suçu tekrar işlememesi halinde hafif bir kefaretle affedilmesi söz konusuydu. Örgüt üyesinin ciddi bir suç işlemesi durumunda ise, kardeşlerinin arasından dışlandığını, onlarla aynı ortamda yemek yiyip-içmesinin yasaklandığı ve yalnızlığa mahkûm edilip kıyamete kadar kurtarılmak için Üstad ve kardeşlerin yargısına boyun eğmek zorunda bırakıldığı görülmektedir. Suçların kim veya kimler tarafından işlendiğine bakılmaksızın, kendini savunabilecek kibre ulaşmış ve suçunu telafi etmek niyetinde olmayan kardeşler aforoz cezasıyla karşı karşıya kalırlardı. Zira inançlı kardeşlerin günahkâr refakatinden günahkâr koyunu çıkarmak, örgüt için önemli bir hususdu. (*Auferte malum ex vobis = 'Kötü olanları aranızdan çıkarın')* [1243]. Bu cezaların yanı sıra,

[1239] Wasserman, s. 163.
[1240] Jacques de Vitry, s. 52.
[1241] Primitive Rule, Madde 47, **The Rule of The Templars**, s. 30.
[1242] Jacques de Vitry, s. 52.
[1243] Primitive Rule, Madde 45-47, **The Rule of The Templars**, s. 30; **La Regle Du Temple**, s. 49-50.

suçlulardan bazıları, işledikleri suçlara göre, kefaretlerini ödeyene kadar yerde çok fakir bir yemek menüsü yiyip kınanabilirlerdi. Bu kamusal cezayla, tapınağın suçlu kardeşleri, utandırılarak diğer kardeşlere ibret olmaları sağlanırdı. Daha ağır bir mahcubiyet ve kefaret için kardeşler, bazen köpeklerle yemek yedirilirlerdi. Bazı kardeşler ise cehennem hapsinden kurtarılmak için, gerek belli bir süre, gerekse ömür boyu bir zincire bağlanarak hapse atılırlardı[1244].

3.5.1 Tapınak Evleri'nden Kovulmaya Sebep Olan Suçlar

Tapınak Şövalyeleri örgüt tüzüğünde, tapınak örgütünden kovulmaya teşkil edecek dokuz suç belirlenmişti[1245]. Bu suçlardan ilki, dini görevleri satın almaktı. Dinsel görevleri satın alma suçu, tapınağın bir kardeşine veya tapınak örgütüne girmesine yardım edebilecek herhangi bir kişiye, rüşvet veya herhangi bir vaat vererek işlenen suçtu[1246]. Tapınak örgütüne bu şekilde giren bir kardeş, bu durumun ortaya çıkması halinde, örgütten kovulma cezasına çarptırılırdı. Rüşvet veya rüşvet değerinde herhangi bir vaat karşılığında bir kişinin örgüte dâhil olmasını sağlayan tapınak kardeşi de, kıyafetlerini kaybetme cezasıyla karşı karşıya kalırdı[1247].

Tapınak Şövalyeleri örgütünden kovulmaya sebep olan suçlardan ikincisi, mecliste yapılan konuşmaların, dışarıya sızdırılması suçuydu. Eğer örgüte mensup bir kardeş meclis toplantılarında veya mecliste yargılama esnasında gerçekleştirilen görüşmeleri örgüte mensup olmayan herhangi birisine veya örgüte mensup olup da, o esnada mecliste olmayan bir kardeşe anlatırsa, büyük bir suç işlemiş sayılırdı ve cezası da örgütten ihraç şeklinde olurdu[1248]. Örgütün mecliste gerçekleştirdiği görüşmelerin dışarıya sızdırılması karşısında sergilediği bu katı tutum, örgütün kendi iç meseleleri konusunda gizliliğe verdiği önemin önemli bir göstergesiydi. Zira bu büyük bir suç olarak görülmüş olup örgütten kovulmaya sebep teşkil edecek ağır sonuca tekabül ediyordu.

Örgütten kovulmaya sebep olan suçlardan üçüncüsü, Hristiyan bir kadın ya da bir adamın öldürülmesi veya ölümüne sebep teşkil edecek bir hata işlemesiydi[1249]. İnciller'de de insanı kirleten bir günah olarak tanımlanan cinayet suçu[1250], örgüt

[1244] Jacques de Vitry, s. 52-53.
[1245] Holding of Ordinary Chapters, Madde 417, **The Rule of The Templars**, s. 112.
[1246] Penances, Madde 224, **The Rule of The Templars**, s. 73; **La Regle Du Temple**, s. 153.
[1247] **La Regle Du Temple**, s. 228.
[1248] Penances, Madde 225, **The Rule of The Templars**, s. 73.
[1249] Penances, Madde 226, **The Rule of The Templars**, s. 73; Burman, **The Templars…,** s. 38.
[1250] Matta 5: 21-15:19; Markos, 7: 21-22.

nazarında en büyük suçlardan biri sayılmaktaydı. Örgüt Tüzüğü'nde, bu suça dair somut bir örnek sunulmaktaydı. Buna göre, Antakya çevresinde birkaç Hristiyan tüccarı öldüren Paris ve maiyetindeki diğer iki kardeş, tapınak heyeti tarafından yargılandıktan sonra, örgütten kovulmuş ve Antakya, Trablus, Tyre ve Akka'da gezdirilip kamçılandılar. Bu kardeşler daha sonra, müebbet hapis cezasına çarptırıldılar ve orada ölüme terk edildiler[1251].

Örgütten kovulmaya sebep olan suçlardan dördüncüsü, homoseksüel ilişkiler (fiili livata) kurmaktı. Eşcinsel ilişkiler, örgüt içerisinde kesinlikle yasak olan ve işlenmesi halinde cezası da örgütten kovulmak olan bir suçtu. Bu suç, örgüt tüzüğünde pis, tiksindirici ve aşağılık bir suç olarak tanımlanmıştı[1252]. Zira daha Troyes Konsili'nde bu tehlikenin farkına varılmış ve örgüt kardeşlerinin yatakhanelerinin gece boyunca aydınlatılması gerektiği yönündeki karar da bundan ötürü alınmıştı. Bu karar bağlamında tapınak kardeşlerinin birbirleriyle yataklarını paylaşmaları, çıplak veya karanlık bir odada uyumaları kesinlikle yasaktı[1253]. İlginçtir, bu suçlama, Tapınak Şövalyeleri'nin 14. yüzyılda en çok maruz kaldığı suçlamalardan biri olmuş ve örgüt, bu suçtan dolayı Engizisyon Mahkemeleri'nde yargılanmıştı. Bu suçtan yargılanan örgütün bazı üyeleri de, örgüt içerisinde tapınak kalesinde aynı odada kalan üç kardeşin, gece vakti çıplak bir şekilde birbirlerini okşayarak kucakladıkları görülmüş ve bu durum Büyük Üstad'a intikal ettirilmişti. Bu davayı meclise taşımaya hayâ eden Büyük Üstad, bu kardeşleri Akka'ya götürerek cüppelerini çıkarmış ve onları zincire vurmuştu[1254].

Örgütten kesin olarak ihraç edilmesine sebep olabilecek suçlardan beşincisi, bir kaleden veya müstahkem bir tapınak evinden kurallarla belirlenmiş kapıdan çıkış yerine başka yollarla çıkış yapmaktı.[1255].

Örgütten kesin olarak ihraç edilmesine sebep olabilecek suçlardan altıncısı, komplo kurmaktı. Komplo kurmak, örgüt tüzüğünde iki veya daha fazla kardeş tarafından işlenen kolektif bir suç olarak tanımlanmış ve cezası da, örgütten ihraç olarak belirlenmişti[1256].

[1251] Further Details on Penances, Madde 554, **The Rule of The Templars**, s. 144.
[1252] Holding of Ordinary Chapters, Madde 418, **The Rule of The Templars**, s. 112.
[1253] Read, s. 127.
[1254] Further Details on Penances, Madde 573, **The Rule of The Templars**, s. 148; **La Regle Du Temple**, s. 297-298.
[1255] Penances, Madde 228, **The Rule of The Templars**, s. 73.
[1256] Holding of Ordinary Chapters, Madde 418, **The Rule of The Templars**, s. 112; **La Regle Du Temple**, s. 229; Penances, Madde 229, **The Rule of The Templars**, s. 73

Örgütten kesin olarak ihraç edilmesine sebep olabilecek suçlardan yedincisi, örgütten kaçarak Müslümanlara katılmak[1257] ve Müslüman korkusuyla sancak yere inmediği halde savaş alanlarından kaçmaktı[1258]. Örgüt Tüzüğü'nde böyle durumların yaşandığına dair somut örnekler sunulmuştur. Buna göre, tapınak örgütüne mensup George adlı bir duvar ustası, Akka'dan kaçarak Müslümanlara katılmış ve Büyük Üstad bunu öğrendikten sonra peşine adam salarak onu yakalatarak ömür boyu hapse attırmıştı[1259].

Örgütten kesin olarak ihraç edilmesine sebep olabilecek suçlardan sekizincisi, İsa şeriatına ve Roma Kilisesi'ne aykırı bir şekilde davranarak sapkınlık suçu işlemekti. Kardeş Roma Kilisesi'nin kendisine emrettiği şekilde hareket ederek İsa şeriatının dışında başka hiçbir şeye inanmamalı ve bu kurallar dışında hareket etmemeliydi. Aksi takdirde, örgütten ihraç cezasıyla karşı karşıya kalırdı[1260].

Örgütten kesin olarak ihraç edilmesine sebep olabilecek suçlardan dokuzuncusu, bir Tapınak kardeşinin mahiyeti ne olursa olsun, hırsızlık suçu işlemesiydi[1261]. Hırsızlığın birçok çeşidinin tanımlandığı örgüt tüzüğünde, bir örgüt kardeşinin Tapınak Evi'nden altın, gümüş, cüppe, kılıç, mızrak, kalkan, Türk gürzü, hançer, demir hortum, Tatar yayı, Türk silahları, zırhlı yelek gibi herhangi bir şey alması veya saklaması, hırsızlık olarak tanımlanmıştır. Bir kardeş, Tapınak Evi'nden ayrıldığında ve ayrılırken almaması gereken bir şeyi yanında götürürse ve de aldığı şeyle Tapınak Evi'nin dışında iki gece geçirirse de, hırsız olarak kabul edilmekteydi. Örgüt tüzüğüne göre bir kardeşin hırsızlık suçunda bulunmasına ihmalkârlığı yüzünden sebep olan başka bir örgüt kardeşi de, hırsızlık suçu işlemiş sayılmaktaydı[1262].

Tapınak örgütünde kovulma ritüeli de, en az giriş ritüeli kadar önemliydi[1263]. Tapınak örgütüne mensup bir kardeş örgütten kovulma cezası aldığında, evden kovulma cezası kendisine bildirilmeden önce, sadece pantolonu giymesine izin

---

[1257] Penances, Madde 230, **The Rule of The Templars**, s. 73.
[1258] **La Regle Du Temple**, s. 229; [1258] Holding of Ordinary Chapters, Madde 419, **The Rule of The Templars**, s. 112.
[1259] "*Il avint que frère Jorge le Masson se parti d'Acre et s'en aloit as Sarrazins; et le Maistre le sot, si manda frères après lui, et fu atains, et li troverent robe d'ome séculier dessous la soe robe; si fu mandés a Ghastiau pèlerin ou il fu mis en prison et morut*." **La Regle Du Temple**, s. 312.
[1260] Penances, Madde 231, **The Rule of The Templars**, s. 73; Holding of Ordinary Chapters, Madde 422, **The Rule of The Templars**, s. 113; **La Regle Du Temple**, s. 230.
[1261] Penances, Madde 227, **The Rule of The Templars**, s. 73.
[1262] Holding of Ordinary Chapters, Madde 423-424, 427, **The Rule of The Templars**, s. 113-114; **La Regle Du Temple**, s. 230-232.
[1263] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 337.

verilir ve üst tarafı çıplak olarak boynuna bir ip bağlanıp diğer kardeşlerin de yer aldığı meclisin huzuruna çıkartılırdı. Meclisin huzuruna çıkartılan kardeş, Üstad'ın önünde diz çökerdi. Üstad, diz çöken kardeşe örgütten ihraç edildiğini beyan eden mektubu vererek Hospitalier Örgütü hariç olmak üzere, Cistercian, Benedict, Augustine gibi daha katı kurallara sahip gibi olan başka bir örgüt veya tarikata gitmesine müsaade ederdi[1264]. Daha katı kurallı bir örgüt veya tarikata girmeye razı olmayan kardeşler, düşünmeleri için bir kez daha zincire vurulurlardı[1265].

3.5.2 Örgüt Kıyafetlerinin Kaybedilmesine Sebep Olan Suçlar

Geri dönüşü olan bir ceza olsa da, örgütten ihraç edilme cezasının ardından en ağır ceza, tüzükte belirtilen suçları işleyen kardeşlerden örgütün geleneksel kıyafetlerinin alınması cezasıydı. Örgüt kıyafetlerinin kaybedilmesi cezası, kardeşlerin örgütteki konumlarını kaybetmeleri ve bazı aşağılayıcı cezalarla karşı karşıya kalmaları anlamına gelmekteydi[1266]. Bu cezaya tabi tutulan kardeşler, at ve silahlarını teslim etmek zorunda kalarak Pazartesi, Çarşamba ve Cuma günleri olmak üzere haftanın üç günü su ve ekmek orucu tutmak, kölelerle birlikte çalışmak, yemeğini yerde yemek gibi yaptırımlara maruz kalırlardı ve Pazar günleri şapelde diğer kardeşlerin önünde dayak yemek gibi cezalara tabi tutulurlardı[1267].

Örgüt kıyafetinin kaybedilmesine sebep olan suçlardan ilki, Tapınak Evi'nin emirlerine itaat etmemekti. Tapınak Evi'nde, bir kardeşe bir görev verildiği zaman, kardeş "Tanrı namına" demeliydi. Eğer kardeş "yapmayacağım" derse, Tapınak amiri itaatsiz davranan kardeşin cezalandırılması için meclisi toplardı ve kardeş, örgüt hiyerarşisi içerisinde amirinin kendisine verdiği emirlere itaat etmediği için, kıyafetleri elinden alınarak zindana gönderilirdi. Kardeş, kıyafetleri elinden alınmadan tövbe ettiği zaman, kıyafetlerinin kendisinden alınıp alınmaması örgüt yetkililerinin takdirine bırakılırdı[1268].

Örgüt kıyafetinin kaybedilmesine sebep olan suçlardan ikincisi, bir örgüt kardeşinin başka bir örgüt kardeşine öfkeyle yaklaşarak bedensel şiddet uygulamasıydı. Eğer kardeş diğer kardeşine sopa veya bir darbeyle ölebileceği ya da yaralanabileceği bir cisimle ciddi bir zarar vermişse, kıyafetlerini kaybetmesinin yanı

[1264] **La Regle Du Temple**, s. 232-233.
[1265] **La Regle Du Temple**, s. 237; Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 337.
[1266] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 339.
[1267] Holding of Ordinary Chapters, Madde 468, 472, **The Rule of The Templars**, s. 123-124.
[1268] Penances, Madde 233, **The Rule of The Templars**, s. 74.

sıra, zindana gönderilir sancağı ve örgütün gümüş mührünü taşımasına izin verilmezdi ve de Üstad seçiminde görev alamazdı[1269].

Örgüt kıyafetinin kaybedilmesine sebep olan suçlardan üçüncüsü, herhangi bir örgüt kardeşinin kadın veya kadınlarla münasebet kurmasıydı[1270]. Zira kadınlar, örgüt nazarında kadim kötülük tarafından cennetten saptırılan varlıklar olarak görülmekte ve bu nedenle de, onlarla münasebet kurmak, onları Tapınak Evleri'ne rahibe olarak kabul etmek tehlikeli ve yasak olarak görülmekteydi. Bir kadının statüsü ve yakınlık derecesi ne olursa olsun, ona bakmak, onu öpmek yasaktı. Bu kuralı ihlal eden herhangi bir kardeşin kıyafetlerine el konulur ve sancakla gümüş mührü taşımasına müsaade edilmezdi[1271].

Örgüt kıyafetinin kaybedilmesine sebep olan suçlardan beşincisi, bir kardeşin başka bir örgüt kardeşine iftira atmasıydı. Tapınak örgütüne mensup bir kardeş, başka bir kardeşi bir suçla itham ettiğinde, iddiasını ispatlamakla mükellefti. Kardeş suçladığı kardeşin suçunu ispat edemediği müddetçe, mecliste yargılanırdı. Bu yargılama sonucunda suçlamada bulunan kardeş mecliste bulunan diğer kardeşlerin takdir yetkisine dayanarak ya elbiselerine el konurdu ya da bağışlanırdı[1272].

Örgüt kıyafetinin kaybedilmesine sebep olan suçlardan altıncısı, örgütün savaş meydanlarında gerçekleşebilecek suçlardan birisiydi. Buna göre savaşta örgüt sancağını taşıyan bir kardeş saldırıya geçmek için izinsiz bir şekilde sancağı indirirse, kıyafetlerini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalırdı. Bu davranış sonucunda sancağa bir zarar gelirse, örgüt kardeşi kesinlikle kıyafetlerini kaybederdi. Bunun yanı sıra kardeş, bir daha hiçbir savaşta sancak taşıyamaz ve rütbe alamazdı. Ancak bir kardeşin bir Hristiyan'ın canını kurtarmak için saldırıya geçtiği durumlar istisna tutulurdu. Bu durum dışında hiçbir kardeş, izinsiz bir şekilde sancağı bırakarak saldırıya geçemezdi[1273].

Örgüt kıyafetinin kaybedilmesine sebep olan suçlardan yedincisi, örgüt kardeşinin tapınağın yemeğini ve suyunu başka bir örgüt kardeşinden esirgemesiydi. Eğer bir kardeş örgütün ekmeğini ve suyunu başka bir kardeşe verilmesine izin

---

[1269] Penances, Madde 234, 235, **The Rule of The Templars**, s. 74.
[1270] Tapınak şövalyeleri örgütünün kuruluş döneminde model aldığı St. Augustin'e göre bir erkek kadınlardan uzak durmalıdır. St. Augustin, evliliğe karşı olduğunu ve evliliğin sadece cinsel şehvetini dizginlemek için gençliğinde yaptığı bir hata olarak görmekteydi.. Bkz. **The Confession of St. Augustine**, Translated by j. G. Pilkington, İnternational Collectors Library, New York, 2004, s. 24; Augustinus, **İtiraflar**, Çev: Dominik Pamir, Kaknüs Yayınları, İstanbul, 1999, s. 132-133.
[1271] Primitive Rule, Madde 70-71; Penances, Madde 236, **The Rule of The Templars**, s. 74.
[1272] **La Regle Du Temple**, s. 153.
[1273] Penances, Madde 241-243, **The Rule of The Templars**, s. 75.

vermezse ve böylelikle diğer kardeşlerle yemesine müsaade etmezse, kıyafetlerini kaybederdi. Zira örgüte üye olan kardeşlere tapınağın ekmeği ve suyu vaat edilirdi ve hiçbir kardeş, başka bir kardeşten bunları esirgeyemezdi[1274].

Örgüt kıyafetinin kaybedilmesine sebep olan suçlardan sekizincisi, kardeşlerin adam kayırma davranışlarıyla ilgiliydı. Bir kardeş hak etmediği halde veya meclisin rızası olmaksızın birine kıyafet verdiğinde kıyafetlerini kaybederdi. Kıyafet verme yetkisi olan bir kardeş de, meclisin rızası olmaksızın herhangi bir örgüt kardeşinden kıyafetini aldığında kendi kıyafetini kaybederdi[1275].

Örgüt kıyafetinin kaybedilmesine sebep olan suçlardan dokuzuncusu, Üstad'ın mührü ile tapınağa ait herhangi bir kilidi kırmasıyla ilgiliydı. Bir kardeş Üstad veya Üstada vekâlet eden kimsenin mührünü kırması kıyafetlerini kaybetmesine sebep olurdu. Aynı şekilde bir kardeşin tapınak hanesine ait bir kilidi kırması da, örgüt kıyafetlerini kaybetmesine yol açardı[1276].

Örgüt kıyafetinin kaybedilmesine sebep olan suçlardan onuncusu, örgüte yapılan zekât bağışlarını tapınak yetkilisinin izni dışında başka birisine vermesiyle ilgiliydı. Örgüte yapılan zekât veya sadaka bağışları, yetkili amirin izni dışında kesinlikle bir başkasına verilemezdi. Bu zekât veya sadakaların miktarı azsa ve bir kardeş izinsiz bir şekilde bunları bir başkasına verirse kıyafetlerinin kendisinden alınıp alınmayacağı, örgüt üyelerinin takdirine bırakılırdı. Ancak bağışlanan zekât ve sadakların miktarı veya değeri çoksa ve herhangi bir kardeş bunları izinsiz bir şekilde bir başkasına verirse, kıyafetleri hiçbir örgüt üyesine sorulmaksızın kendisinden alınırdı. Hatta tapınak örgütüne verdiği büyük zarar nedeniyle zindana atılırdı. Tapınak örgütü bu konuda ödünç olarak verilen ve maddi değeri olan her şeyi, kıyafetleri kaybetme cezasına dâhil etmişti[1277].

Örgüt kıyafetinin kaybedilmesine sebep olan suçlardan on birincisi, bir kardeşin bilerek başkalarına ait taşınır veya taşınmaz malların tapınak örgütüne ait olduğunu iddia etmektir. Herhangi bir örgüt kardeşi taşınır veya taşınmaz herhangi bir malın örgüte ait olduğunu söylüyorsa ve daha sonra bunun örgüte ait olmadığı ispatlanırsa, bu kardeş tamahkârlıkla suçlanır ve kıyafetlerini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalır[1278].

[1274] **La Regle Du Temple**, s. 158.
[1275] Penances, Madde 245, **The Rule of The Templars**, s. 76.
[1276] **La Regle Du Temple**, s. 159.
[1277] Penances, Madde 249-250, **The Rule of The Templars**, s. 76.
[1278] **La Regle Du Temple**, s. 160.

Örgüt kıyafetinin kaybedilmesine sebep olan suçlardan on ikincisi, bir örgüt kardeşinin bir köleyi ya da örgüte ait bir atı öldürmesiydi. Herhangi bir örgüt kardeşi bir köleyi öldürür veya yaralarsa, örgüte ait kıyafetini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalırdı. Aynı şekilde bir kardeşin örgüte ait bir atı yaralaması veya öldürmesi de, o kardeşin kıyafetlerini kaybetmesine sebep olan suçlar arasındaydı[1279].

Örgüt kıyafetinin kaybedilmesine sebep olan suçlardan on üçüncüsü, örgüt kardeşlerinin kıyafetlerine hak ettiği değeri vermeyerek onları yere atmasıydı. Eğer bir örgüt kardeşi kıyafetlerini geri verirse veya öfke ile çıkarıp yere atarsa ve tüm ısrarlara rağmen o kıyafetleri yerden almazsa bu kardeş bir yıl bir günlük bir süre boyunca kıyafetlerini kaybederdi. Örgüt kardeşinin yere attığı kıyafetleri bir başka örgüt kardeşi yerden alıp ona zorla vermeye kalkarsa, bu kardeş de kıyafetlerini kaybederdi. Çünkü örgüt tüzüğü, meclis kararı dışında, hiçbir kardeşin kıyafetleri vermesine müsaade etmemekteydi[1280].

Tapınak kardeşlerinin kıyafetlerini kaybetmesine sebep olan diğer suçlar şöyledir:

_ Örgüt kardeşinin av yasağını ihlal ederek kendisine veya tapınağın herhangi bir kardeşine zarar vermesi,

_ Örgüt kardeşinin silah ve teçhizatlarını denemesi sırasında kendisi veya herhangi bir örgüt kardeşine zarar vermesi,

_ Kardeşin tapınak ahırına ait olan kedi ve köpek dışındaki bir hayvanı izinsiz bir şekilde örgüt dışında birilerine vermesi,

_ Herhangi bir örgüt kardeşinin Üstad veya Şehir Komutanı'nın izni olmaksızın bir yapı inşa etmesi,

_ Bir kardeşin kendi rızasıyla örgütten ayrılmak isteyip daha sonra tövbe ederek dönmesi,

_ Herhangi bir örgüt kardeşinin Tapınak Evi'nden ayrı bir yerde iki gece geçirmesi, örgüt kardeşinin kıyafetlerini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalmasına sebep olmaktaydı[1281].

[1279] Penances, Madde 254-255, **The Rule of The Templars**, s. 77.
[1280] **La Regle Du Temple**, s. 102-103; Penances, Madde 263-264, **The Rule of The Templars**, s. 78.
[1281] Penances, Madde 256-262, **The Rule of The Templars**, s. 77; 78.

Bir örgüt kardeşinin kıyafetin elinden alınma cezasına çarptırılması, kendisiyle ilgili daha önce verilmiş tüm cezalardan kurtulmasını sağlamaktaydı. Örgüt kıyafeti elinden alınan kardeş, zindana koyulmuşsa eğer, Hasenat Emini'nin evinde konaklayarak yemeğini orda yemek durumunda kalmaktaydı. Kardeş bu ceza süresi boyunca şapele gidemez ancak bulunduğu yerde tüm dualarını icra etmek zorundaydı[1282]. Örgüt kıyafetini kaybetme cezası, bir yıl bir gün olarak belirlenmişti. Bu süre zarfında kölelerle birlikte çalışmak durumunda kalan kardeş, cezasını çektikten sonra bile suçundan tamamen arınmış sayılmazdı. Bu kardeş, bu cezaya çarptırıldıktan sonra, cezasını çekse dahi, bir daha asla başka kardeşlere yönelik bir ithamda bulunamaz, mühür ve sancak taşıyamaz, şövalyelere emir veremez ve örgüte dair herhangi bir konuda kesinlikle fikir beyan edemezdi[1283]. Ancak kardeş kefaretini ödediği esnada ölürse, tüm günahlarının bağışlandığı varsayılır ve suçsuz bir kardeş muamelesiyle cenaze işlemleri gerçekleştirilirdi[1284].

Tapınak örgütünde kesilen cezalar, örgüt tüzüğüne göre kesin olarak uygulanmalıydı. Örgütten ihraç ya da kıyafetleri kaybetmeye sebep olan suçları işlemiş hiçbir kardeş, ne Büyük Üstad ne de örgütün herhangi başka bir üyesi tarafından aklanamazdı. Bu cezalara tabi olacak suçları işlemiş bir kardeşi aklamaya çalışmak, Tanrı'ya ve üzerine edilen yemine karşı bir hakaret sayılırdı. Örgüt tüzüğüne göre örgüt içerisinde adaletin sağlanması, hiyerarşik olarak en tepede bulunan üyeden en alttaki üyeye kadar herkesin sorumluluğundaydı[1285].

Örgütten ihraç ve kıyafetlerin kaybedilmesi dışında örgüt üyeleri haftada üç gün, iki gün ve bir gün, hafif suçlara karşı uygulanan birtakım derecelendirilmiş hafif cezalara maruz kalırlardı[1286]. Haftada üç günlük ceza, kıyafetin kaybedilmesine sebep olabilecek bir ceza olarak kabul edilirdi ve örgüt üyelerinin merhamet göstermemesi halinde de, suçlu kardeşin kıyafetine el konulabilirdi[1287]. Haftada iki ve bir günlük cezalar, kardeşin Tapınak Evi'nin kurallarını çiğnemesine sebep olabilecek küçük hatalar için verilirdi. Bu önemsiz suçlar için örgüt kardeşleri, eşek

[1282] **La Regle Du Temple**, s. 163; Penances, Madde 266, **The Rule of The Templars**, s. 79.
[1283] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 339.
[1284] **La Regle Du Temple**, s. 163; Penances, Madde 266; The Holding of Ordinary Chapters, Madde 478, **The Rule of The Templars**, s. 79, 126.
[1285] The Holding of Ordinary Chapters, Madde 478, **The Rule of The Templars**, s. 126; **La Regle Du Temple**, s. 250-251.
[1286] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 340.
[1287] The Holding of Ordinary Chapters, Madde 496, **The Rule of The Templars**, s. 130.

gütme, tapınak mutfağında patates soyma, bulaşık yıkama, ateş yakma, gibi önemsiz işleri yapmakla cezalandırılırdı ama Pazar günleri de dayağa maruz kalırdı[1288].

Evet, Tapınak Şövalyeleri, kuruluşunun hemen başında oluşturulan ve örgütün gelişimine bağlı olarak, süreç içerisinde kapsamı genişletilen tüzük maddeleriyle, kurumsal bir örgüt olarak yaklaşık iki asır boyunca varlığını sürdürdü. Tapınak Şövalyeleri'nin yol haritası niteliğindeki tüzük maddelerinden, örgütün işleyişine dair en önemli çıkarımımız, örgütün sıkı itaat kültürüne bağlı komin bir yaşam anlayışını benimsemiş olduğu yönündedir. Katı bir hiyararşi anlayışının benimsendiği Tapınak Şövalyeleri örgütünde, Büyük Üstada itaat, adeta Tanrı'ya itaat ile eş değer görülmüştür. Katı bir disiplin ve bu disiplini sağlamak için de katı bir denetim mekanizmasının söz konusu olduğu örgüt yapılanması, belki de Tapınak Şövalyeleri'nin yaklaşık iki asır boyunca askerî, dinî ve ekonomik olarak kendi döneminin en güçlü ve prestijli örgütü haline gelmesini sağlamıştır.

[1288] The Holding of Ordinary Chapters, Madde 497-500, **The Rule of The Templars**, s. 130-131.

SONUÇ

Tapınak Şövalyeleri'ne dair yürüttüğümüz bu çalışmamız bize, örgütün kuruluşu, resmi olarak hüküm sürdüğü dönemler boyunca bıraktığı etkiler, resmi olarak ilga edilmesi ve ilgası sonrasındaki durumuyla ilgili bazı tespitlerde bulunma olanakları sunmuştur. Örgütün kuruluş meselesinden başlamak gerekirse, kaynakların bu konudaki yetersizliği ve mevcut kaynakların da konuyla ilgili görüşlerindeki tutarsızlığına rağmen, süreç içerisinde gelişen olaylar, Tapınak Şövalyeleri'nin belirtildiği üzere tesadüfen kurulan bir örgüt olmadığını düşündürmektedir. Bizim bu konuyla ilgili düşüncemiz, bu örgütün bir grup şövalyenin anlaşarak ortak bir ideal altında birleşme fikrinden çok daha öte olduğu yönündedir. Kanaatimizce böyle bir örgüt, uzun soluklu bir tasarının neticesi olarak, Kilise tarafından kuruldu. Zira Papalık, Bizans'ın yardım çağrısını fırsat bilerek Haçlı Seferleri çağrısı yaptığında, Doğu siyasetine yönelik uzun soluklu tasarısını zihninde şekillendirmiş görünüyordu. Papa, bu seferlerin sağladığı siyasi, dini, sosyal ve ekonomik zeminle Doğu'da kalıcı olmaya gelmişti. Ancak Doğu'ya gönderdiği, yaklaşık 20 farklı milletten oluşan ve büyük çoğunluğu profesyonel olmayan bir ordu, kilisenin doğu siyasetini gerçekleştirmekten çok uzak görünüyordu. Ayrıca bu ordunun başındaki liderler, Papa'nın güvenebileceği türden kişiler değildi. Nitekim bunlar, sefer sonunda yaptıklarıyla Papa'nın düşüncelerini gerçekleştirmeye uygun olmadıklarını kısa sürede göstermişlerdi. Papa, bunları kontrol altında tutamayacağını daha önceden tahmin etmişti. Bundan dolayı Papa, Doğuda varlığını kalıcı hale getirecek uzun soluklu bir tasarının neticesi olarak Tapınak Şövalyeleri örgütününün kurulmasını ve süreç içerisinde de gelişerek güçlenmesini sağladı. Bu, Kilise için Doğuda kontrolü kendi elinde bulunduracak, kutsal savaş ideolojisinin uygulayıcısı olacak özel bir ordu demekti. Bu ordu da Tapınak Şövalyeleri oldu. Bu ordu, öyle bir zeminde kuruldu ki, herhangi bir meşruiyet sorunu yaşamayacaktı. Mesela Kudüs Kralı bu ordunun kurulmasını, krallığın içinde bulunduğu askeri ve demografik şartlar açısından çok olumlu görüyordu. Papalık, bu örgütle aynı zamanda, misyonerlik faaliyetleriyle bölgenin dini yapısını da etkileyecekti. Bunlar, birer meşruiyet nedeni olarak değerlendirilebilir.

Dini-askeri özellikleri içinde barındıran ve Haçlı Seferleri'nin karakterini temsil eden Tapınak Şövalyeleri, bölgede dini ve askeri açıdan Kilisenin planlarının bir uygulayıcısı olarak kurgulandı. Tapınak Şövalyeleri'nin kuruluşu, Hristiyan

hacıların korunmasına dönük güçlü bir önlem olarak düşünüldü. Zira bu dönemde, bölgedeki asayiş sorunu nedeniyle Kudüs Krallığı'nın yapamadığı işi, yani hacıların korunması işinin krallık açısından da meşruiyet problemi teşkil etmeteydi. II. Baldwin bu düşüncelerle Tapınak Şövalyelerinin kurulmasının ateşli bir savunucusu oluverdi. Bunlar Tapınak Şövalyelerinin kurulmasının gerçek amaçları arasında değildi demek yanlış bir ifade olmayacaktır. Zaten bu duruma dair deliller de yok denecek kadar azdı. Nicelik açısından bakıldığında da, geniş bir coğrafyada yaşayan bu kadar hacının dokuz kişilik bir şövalye grubu tarafından korunamayacağı aşikârdı.

Kaynaklarda geçen bilgiler, 1120 tarihinde dokuz kişiden oluşan ve herhangi bir etkinliği bilinmeyen bir şövalye grubunun, yoksulluk yemini edip kendilerini hayır işlerine adayacaklarını ilan ederek bir araya geldikleri; ortak hareket edecekleri bir örgütün kuruluşunu gerçekleştirdikleri yönündedir. Ancak bu bilgilerin önemli bir kısmı, örgüt üyelerinin temas halinde oldukları Avrupa'nın önde gelen liderleri ve bu liderlerden elde ettikleri bağışlarla çelişmektedir. Örgütün 1120 yılında kurulduğu ve hiçbir kurucusunun etkin olmadığını söylemek, Kudüs'e gelişlerinin bile Avrupa liderleri tarafından finanse edildiği gerçeği, yine bu fakirlik propagandasıyla çelişmektedir. Makbuzlar da, bu çelişkinin en önemli şahitleridir. Yine Avrupa'nın muhtelif yerlerinde yönetici olarak bulunan bazı liderlerle kurdukları ilişki biçimi, buna dair başka bir delildir. Yine ifade etmek gerekir ki, bu şövalyeler geldikleri yerlerde avama değil havass takımına mensuptular. Meselenin diğer yönüne eğildiğimizde, karşımızda Papalıkla içinde bulunulan ilişki biçimi, fakirliğin çok ötesinde ve önemli statüleri ifade eden özlliklere sahip saygın birer kişilik olduklarını göstermektedir. Kilisenin kendilerine karşı yaklaşımlarından, onlara sağladıkları ayrıcalıklardan da bunların hiç de tanınmayan belli bir etkinliğe sahip olmayan kişiler olmadığına dair işaretlerdir. Dolayısıyla Kudüs'e geldiklerinde belli bir malvarlığına sahip dokuz insanın kurduğu bir örgütün, kuruluşundan hemen sonra nasıl etkin bir duruma geldikleri meselesini açıklığa kavuşur. Bunların, Haçlı Seferlerinin açılmasının fikir önderleri olduğu gerçeği de yine fakirlik iddialarıyla çelişmektedir. Dahası, Haçlı Seferlerinin bizatihi finansörleri arasında bu örgütün olduğunu söylemek, tarihi hakikatin dışında değildir. Onların bölgede ve Haçlı Seferlerinde önemli aktörler olmasını başka türlü açıklamak mümkün değildir.

Tapınak Şövalyeleri'nin yargılanması meselesine gelince, itham edildikleri suçların hakikat halinin, yargılamanın seyri sürecinde belli bir noktaya kadar kendini

sakladığı görülmektedir. Ancak bu isnatlar, onların resmi olarak ilga edilmelerinde, kanaatimizce birinci neden değildir. Suçlamalardaki çirkinlikler, Kral Philip'in kendi adına peşine düştüğü meşruiyet zeminini oluşturmaktadır. Çünkü bu büyük olayın toplumun nezdinde başka bir açıklamayla geçiştirilmesi, dönem açısından oldukça zor görünmekteydi. Yargılama sürecinde örgüt üyelerinin itirafları, hem Philip'in elini güçlendirmiş hem de örgütün yeterince masum olmadığını da ortaya koymuştur. Yargılamadaki bazı sorunların, örgüt üyelerinin masumiyetini tam olarak ortaya koyacak türden olmadığını ifade ederek, örgüt açısından büyük bir sorunun da hem sebebi hem de sonucudur. Çünkü örgütün, siyaset odakları tarafından saygınlık meşruiyetine sahip olmaktan uzak olduğu ve bu odaklar tarafından, bu yargılama esnasında itibar suikastine uğrayacak kadar suç dolu bir dosyaya sahip bulunduğu anlaşılmaktadır. Buna rağmen örgütün, Philip'in içinde bulunduğu iktisadi darboğaza entrikavari bir çözüm arayışının kurbanı olduğunu buraya yazmak, yine hakikatin dışında değildir. Tapınakçılar, siyasi ve ekonomik gerekçelere dayalı bir mücadelenin hedefi oldular. Philip'in kendi açısından doğru bir strateji belirlediğini ve bunda başarılı olduğunu söylemek yanlış bir ifade olmayacaktır. Bu operasyonun en önemli amacı, Philip'in kendine tehdit olarak gördüğü ve Kraliyet hazinesininin de kontrol eden böyle bir yapıdan kurtulmak istemesiydi. Zira Tapınak Şövalyeleri, başta mali alanlar olmak üzere, Fransa Krallığı'nın önemli birimlerinde bulunmuş ve bazı kaynaklara göre de, elde ettikleri bu konumları çıkarları doğrultusunda kullanmışlardı. Devlet içinde devlet, kilise içinde kilise olmak gibi tehlikeli bir yapılanmaya dönüştüğü aşikârdır. Tapınak Şövalyelerinin, sahip oldukları finans kaynaklarıyla krallıkları kendilerine tabi kılan bir sistemle, büyük bir tehdit unsuru olduğu bazı çağdaş kaynaklar tarafından ifade edilmektedir. Fransa Kralı IV. Philip de, kanaatimizce bu yapının kendi otoritesine yönelik tehdidini sezmiş ve örgüte karşı sadece krallığında değil diğer ülkelerdeki varlıklarına karşı da yoğun bir mücadeleye girişmişti. Örgütün yargılandığı sapkınlık suçlarıysa (ki kaynak yetersizliğinden dolayı bu suçları işleyip işlemedikleri konusu hala tartışmalıdır), Tapınakçıların yargılanmasını topluma kabul ettirecek zahiri suçlardı.

Son ifadeyle, Tapınak Şövalyeleri, resmi olarak varlıklarını sürdürdükleri yaklaşık iki asırlık zaman diliminde, dinî askeri-karakteriyle ortaçağın nevi şahsına münhasır bir örgütü olarak kendi dönemlerine dinî, askeri, ideolojik ve en önemlisi de ekonomik olarak damga vuran bir örgüt oldu. Tapınak Şövalyeleri, tarihin

neredeyse her döneminde en önemli meşruiyet zemini kabul edilen dinin, manevi yaptırım gücüyle askeri olgunun maddi yaptırım gücünü harmanlayarak bir finans imparatorluğuna dönüşmesinin önemli bir örneğini teşkil ettiğini rahatlıkla ifade edebiliriz. Haçlı seferlerinde dinî-askeri karakteriyle ön plana çıkan bu örgüt, Haçlı Seferleri'nden sonra, ekonomik karakterini ön plana çıkararak dinî ve askeri unsurları, hâkimiyet ideolojisi anlayışlarının araçları haline getirdiler. Bu açıdan, kendi dönemlerinde emsal teşkil eden ve günümüze de yansımaları olan bir sistemin öncüsü oldular.

KAYNAKÇA

Adams, Hamilton, & Co. Paternoster-Row, and J. Y. Knight, **History of The Jews: in All Ages**, Antmony Pickard Printer, London, 1832.

Addison, Charles G., **The History of Knights Templars: The Temple Church and the Temple,** Printed by G. L. Palmer, Savoy Street, London, 1842.

Ağırakça, Ahmet, "Kaynaklar Işığında İsrâ ve Miraç Olayı", **Artuklu Akademi I**, 2015, ss. 1-30.

Ahmet Cevdet Paşa**, Kısas-ı Enbiya: Hz. Âdem'den Son Emevi Halifesi Mervan İbni Muhammed İbni Mervan'a Kadar**, Cilt: 1, Bedir Yayınevi, İstanbul, 1972.

Alaaddin Atamelik Cüveyni, **Tarih-i Cihangüşa**, (Çev., Mürsel Öztürk), Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2013.

Alaniêce, Valêrie - François Gilet, **Les Templies et Leurs Commanderies: d' Avalleur en Champagne**, Editeur: Dominique Gueniot, 4, rue Claude-Gillot, 1995.

Albert of Aachen, **Historia Jerosolimitona: History of the Journey to Jerusalem**, Edited and Translated by Susan B. Edigington, Clarendon Press, Oxford, 2007.

Al- Djazairi, S. E., **The Myth Of Muslim Barbarism and its Aim,** Bayt Al-Hikma Press, 2007.

Alighieri, Dante, **İlahi Komedya**, (Çev., Rekin Teksoy), Oğlak Yayınları, 12. Baskı, İstanbul, 2011.

Altan, Ebru, "Haçlı Seferleri Tarihinin Başlıca Ana Kaynakları", Editör Altan Çetin, **Ortaçağ Türk Tarihi Ana Kaynakları**, Paradigma Akademi Yayınları, İstanbul, 2014, ss. 172-192.

Altan, Ebru, **İkinci Haçlı Seferi (1147-1148)**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 2003.

Altan, Ebru, "Templier ve Hospitalier Şovalye Tarikatlarının Kuruluşu", **Belleten,** Cilt: LXVI, S: 245, Nisan 2012.

The Anglo-Saxon Chronicle, Translated by E. E. C. Comme, B. A. George Bell And Sons, London, 1909.

Annales Benedictini: quibus potiora monachorium eiusdem ordinis merita ad compendium referuntur 1, Authore Gabriele Bucelino, Typis I. Paetorij, 1656.

Annales Gandenses, Nouvelle Edition Par Frantz Funck-Brentano, Alphonse Picard et Fils, Editeurs, Paris, 1896.

The Annals of Roger Hoveden: Comprising The History of England and Other Countries of Europe From A. D. 732 To A. D. 1201, Vol. I, Translated From Latin With Notes and İllustrations by Henry T. Riley, London, 1853.

Anonim Haçlı Tarihi, (Çev., Ergin Ayan), Selenge Yayınları, İstanbul, 2013.

Apak, Âdem, **Ana Hatlarıyla İslam Tarihi 3: Emeviler Dönemi**, 9. Baskı, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2014.

Arayancan, Ayşe Atıcı, **Hasan Sabbah ve Alamut**, Yeditepe Yayınları, İstanbul, 2017.

Armstrong, Karen, **Tanrı'nın Tarihi: İslam-Hristiyanlık ve Yahudiliğin 4000 Yıllık Tarihi,** Pegasus Yayınları, İstanbul, 2017.

Asbridge**,** Thomas, **Haçlı Seferleri**, (Çev., Ekin Duru), Say Yayınları, İstanbul, 2014.

Atıcı**,** Ayşe, **Büyük Selçuklu İmparatorluğu'nda Bâtınî Hareket (Hasan Sabbah ile İlk Halefleri ve İran Nizârî İsmâilîleri) (1090-1157),** (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2005.

Atiya, Aziz S., **Crusade, Commerce and Culture**, İndiana University Press, Bloomington, 1962.

Augustinus, **İtiraflar**, Çev: Dominik Pamir, Kaknüs Yayınları, İstanbul, 1999.

Aurell, Martin, **The Lettered Knight: Knowledge and Aristocratic Behaviour in the Twelfth and Thirteenth Centuries,** Translated by Jean Charles Khalifa and Jeremy Price, Central European University Press, Budapest-New York, 2017.

Ayönü, Yusuf, "Osmanlılardan Önce Rumeli'de Türkler (1305-1313)", **Tarih İncelemeleri Dergisi**, Cilt: XXI, Sayı: 2, Aralık, 2016, ss. 17-33.

Barchbardt, Karl, "The Templars in Central Europe", Edited by Zsolt Hunyadi and Josef Laszlavszky, **The Crusades and The Military Orders: Expanding The Frontiers of Medieval Latin Christianity**, Printed in Hungary by KEPİRO Ltd. Budapest, 2001.

Barber, Malcolm, **Tapınak Şövalyelerinin Tarihi: Yeni Şövalyelik**, (Çev., Berna Ülner), Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2006.

Barber, Malcolm, **The New Knighthood**, Cambridge University Press, New York, 1994.

Barber**,** Malcolm, **Tapınak Şövalyelerinin Yargılanışı**, (Çev., Nuri Plümer), Phoenix Yayınevi, Ankara, 2008.

Barber, Malcolm, **The Trial of the Templars**, Second Editon, Cambridge University Press, New York, 2006.

Barber, Malcolm, **The Two Cities: Medieval Europe 1050-1320**, Second Edition, Routledge Taylor&French Group, London and New York, 2004.

Barber, M. C., "The Social Context of the Templars", **Transactions of the Royal Historical Society**, Vol.34 (1984) Published by Cambridge University Press on behalf of the Royal Historical society, pp. 27-46.

Baver, Conrad, **The Knights Templar: The Hidden History of Knight Templar,** Maplewood Publishing, Printed in the United States, 2015.

Bedrasian, Robert, **Eusebius' Chronicle**, Translated From Classical Armenian by Robert Bedrasian, Sources of The Armenian Tradition, (Long Branch, New Jersey, 2008).

Bennett, John R. , **The Origin of Freemasonry and Knights Templar**, Press of Johnson & Hardin, Cincinmati, 1907.

Bernard de Clairvaux, **Êloge de la Nouvelle Chevalerie: Vie de Saint Malachie Êpitaphe, Hymene, Lettres**, Introductions, Traductions, Notes et Index Par, Pierre-Yves Emery, ouvrage Publiê le concours du Centre National Lettres ed de la Delegation Gênêrale â la Langue Française, Paris, 1990.

Bisaha, Nancy, **Doğu ile Batı'nın Yaratılışı**, (Çev. Melek Dosay Gökdoğan), Dost Kitabevi Yayınları, Ankara, 2012.

Boas, Adrian J., **Archeology of the Military Orders; A survey of the Urban Centers, Rural Settlements and Castles of the Military Orders in the Latin East (C.1120-1291)**, Routledge Taylor Francis Group, New York, 2006.

The Book of Ser Marco Polo: The Venetian Concerning the Kingdoms and Marvels of the East, Translated and Edited, with notes, by Colonel Sir Henry Yule, John Murray, Almerable Street, London, 1903.

Boutaric, Edgard, **La France Sous Philippe Le Bell: Êtude Sur Les İnstitions Politiques Et Administratives Du Moyen Age**, Henry Plon Librarie-Editeur, Paris, 1861.

Brace, Charles Loring, **Gesto Christi; A History of Humane Progress Under Christianity,** A. C. Armstrong 8 Son, New York, 1884.

Brooks, Joshua William, **The History of The Hebrew Nation: From İts First Origin To The Present**, The New York Public Library, 1899.

Brown, Thomas, **The History: Destruction of the City and Temple of Jerusalem and the Ruin and Dispersion of the Jewish Nation**, Albany, New York, 1825.

Brundage, James A., **Law, Sex and Christian Society in Medieval Europe**, The University Chicago Press, Chicago and London, 1987.

Bryson, Anne Gilmour, "Sodomy and the Knights Templar", **Journal of the History of Sexuality**, Vol. 7, No. 2 (Oct., 1996), pp. 151-183.

Bryson, David, "Three 'Traitors' of the Temple: Was Their Truth the Whole Truth?", **The Debate on the Trial of the Templars (1307-1314),** Edited by Jochen Burgtorf-Paul F. Crawford-Helen J. Nicholson, Ashgate Publishing Company, Great Britain, 2010, pp. 97-103.

Bucelin, Gabriel, **Annales Benedictini: Quibus Potiora Monachiorum Eiusdem Merita ad Compendium Referuntur**, Staatliche Bibliothek Regensburg, Praetorius, 1656.

Buke, Sir Bernard, **The Book of Orders of Knighthood and Decorations of Honour of All Nations**, Hurst and Blackett Publishers, London, 1858.

Bull, Marcus, "The Confraternity of Lo Savve-Majeure: A Fore- Shadowing of the Military Order?", Edited by Malcolm Barber, **Routledge Toylor Francis Group**, New York, 2016, pp. 313-319.

Bulst-Thiele, Marie Luise, "The Influence of St. Bernard of Clairvaux on the Formation of the Order of the Knights Templar", **The Second Crusade and the Cistercians**, Edited by Michael Gerves, 1992, pp. 57-65.

Burgtorf, Jochen, **The Central Convent of Hospitallers and Templers History, orgsnization and Personnel (1099/1120-1310)** Brill Publishing, Baston, 2008.

Burgtorf, Jochen, "The Trial Inventories of the Templars' Houses in France: Select Aspects", **The Debate on the Trial of the Templars (1307-1314),** Edited by Jochen Burgtorf-Paul F. Crawford-Helen J. Nicholson, Ashgate Publishing Company, Great Britain, 2010, pp. 105-115.

Burman, Edward, **The Assassins**, The Aqurian Press, Printed and Bound in Great Britain, 1987.

Burman, Edward, **The Templars: Knights of God**, Destiny Books, printed and bound in the United States, 1986.

Burnes, James, **Sketch of the History of the Knights Templar**, Second Edition, WM. Balcwood & Sons, Edinburgh; Payne&Foss, London, 1840.

Cahen, Claude, **Haçlı Seferleri Zamanında Doğu ve Batı**, (Çev., Mustafa Daş), Yeditepe Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 2013.

Campbell, G. A., **The Knights Templars: Their Rise and Fall**, Duckworth 3 Henrietta Street, London, 1937.

Cardini, Franco, "Haçlı Seferleri ve Kudüs Krallığı", **Ortaçağ: Katedraller-Şövalyeler-Şehirler**, Ed. Umberto Eco, 2. Baskı, (Çev., Leyla Tonguç Basmacı), Alfa Yayınları, İstanbul, 2014, ss. 49-54.

Carnotensis, Fulcherius, **Kudüs Seferi**, (Çev., İlcan Bihter Barlas), IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul 2009.

Charanis, Peter, “Aims of the Medieval Crusades and How They were Viewed by Byzantium”, Published by Cambridge University Press, **Church History**, Vol. 21, No. 2 (Jun., 1952), pp. 123-134.

Chronicles of the Crusades: Contemporary Narratives of Richard Coeur de Lion by Richard of Devizes and Geoffrey de Vinsauf and of the Crusade of Saint Louis by Lord John de Joinville, George Bell and Sons, London, 1882.

The Chronicle of Richard Devizes: Concerning the Deeds of Richard The First King of England also Richard of Cirencester’s Description of Britain, Translated and Edited by J. A. Giles, James Bohn 12 King William Street Strand, London, 1841.

Chronicle of the Third Crusade: A Translation of the Itinerarium Peregrinorum et Geta Regis Ricardi, Crusade Text in Translation III, Translated by Helen J. Nicholson, Published by Ashgate Publishing, England, 1997.

Chroniques D’Amadi Et De Strambaldi, Publiées Par M. Renê De Mas Latrie, Premiere Partie, Collection de Documents İnedits Sur l'histoire de France, Paris, 1891.

Chronique D’Ernoul Et De Bernard Le Trêsorier, Publiêe, Libraire de la Sociêtê de L’Histoire de France, Paris, 1871.

Chronique De Michael Le Syrien: Patriarche Jacobite D’Antioche (1166-1199), Editêe Pour la Premiêre et Traduite en Français Par J. B. Chabot, Ernes Leorux Editeur, Paris, 1905.

The Confession of St. Augustine, Translated by j. G. Pilkington, İnternational Collectors Library, New York, 2004.

The Crusade of Richard I (1189-92), Selected and Arranged by Thomas Andrew Archer, Harvard College Library, London, 1890.

Col, Lieut -Conder, C. R., **The Latin Kingdom of Jerusalem: 1099 to 1291 A. D**., Published by the Committee of the Palestine Exploration Fund, London, 1897.

Collins, Roger, **Keepers of the Heaven: A History of the Papacy**, Published by Basic Books, A Member of the Perseus Books Group, New York, 2009.

Complete History of the Popes of Rome From Saint Peter, the First Bishop to Pius the Ninth, the Present Pope Includings the History of Saints, Martyrs, Fathers of Church, Religious Orders, Cardinals, Inquisitions, Schisms and Great Reformers, Translated from French of Louis Marie De Cormenin, Vol. I-II, Published by James L. Gihon, Philadelphia, 1857.

Conder**,** C. R., **The City of Jerusalem,** Printed by Hazel, Watson and Winey, L.D., London, 1909.

Coster, Philip Le De, **Sovereign Order of the Elder Brethren Rose Cross: Founded by Pope John XXII of Avingon (France) in 1317**, Non-Commercial Publication, Ghnet Belgium, 2013.

Coster, Philippe L. De, **The Knight Templars; Brief History of Crusades and Knight Templars**, Ghent, Belgium (Non- Commercial), 2013.

Crawford, Paul F., "The Involvement of the University of Paris in the Trials of Marguerite Porete and of the Templars, 1308–10", **The Debate on the Trial of the Templars (1307-1314),** Edited by Jochen Burgtorf-Paul F. Crawford-Helen J. Nicholson, Ashgate Publishing Company, Great Britain, 2010, pp. 129-142.

Cremonensis, Monetae, **Adversus Cathores et Valdenes**, Primum Edidit Atque İllustravit Thomas Augustinus Ricchinius, Ex Typographia Palladis, Rome 1743.

Cunningham, W., **The Growth of English İndustry and Commerce During The Early and Middle Ages,** Fifth Edition, Cambridge University Press, 1915.

Çeken, Muhittin, **Roma-Bizans Döneminde Kudüs (IV.-VII. Yüzyıl)**, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa, 2015.

Çelik, Mehmet, "İslam Tarihinde Dinin Politikaya Alet Edilmesinin İlk Örnekleri", **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi "Fırat Universty Journal of Social Science"** Cilt: 10 Sayı: 1, Elazığ, 2000, ss. 29-49.

Çelik, Mehmet, **Siyasal Sistem Açısından Bizans İmparatorluğunda Din-Devlet İlişkileri-1**, Akademi Kitabevi, İzmir, 1999.

Daftary, Farhad, **İsmaililer: Tarihleri ve Öğretileri**, (Çev., Ahmet Fethi), Alfa Yayınevi, İstanbul, 2017.

D'Albon, Marquis, **Cartulaire General de L'Ordre du Temple 1119?-1150**, Librairie Ancienne, Honoré Champion, Editeur, Paris, 1913.

Davies, J. G., **An Addition To The Reconstituted Creed of Jerusalem**, Published by Brill, Birmingham, 1995.

Delisle, Lêopold, **Mêmoire Sur Les Opêrations Financiêres Des Templiers**, Slatkine-Megariotis Reprints Genêve, 1975.

Demirkent, Işın, "Haçlı Kontluğu Dönemi", **Edessa'dan Urfa'ya**, Cilt: 2, Editör Prof. Dr. Mehmet Çelik, Atılım Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2007, ss. 119-159.

Demirkent, Işın, **Haçlı Seferleri**, Dünya Yayıncılık, İstanbul, 1997.

Demirkent, Işın, **Haçlı Seferleri Tarihi: Makeleler-Bildiriler-İncelemeler**, Dünya Kitapları, İstanbul, 2007.

Demirkent, Işın, "Kudüs", **TDVİ**, Cilt: 26, 2002.

Demirkent, Işın, **Urfa Haçlı Kontluğu Tarihi (1118-1146),** Cilt:2, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1994.

Demurger, Alain, "le Temple et Montjoie: la Couronne d'Aragon et le Temple au XII Siêcle", **Knighthoods of Christ: Eassy on the History of the Crusades and the Knights Templar, Presented to Malcom Barber**, Edited bu Norman Housley, Published by Ashgate Publishing Limited, England, 2007, pp. 123-135.

De Peyrac, Aymeric, **Chronique des Abbes de Moissac**, editee, troduite et annotee por Regis De La Haye, Maastricht-Moissac 2006.

Derinkök, Turgut, **Tampliye Şövalyeleri: Ortadoğu'da Dini İnanışlar ve Düşünceler**, Alfa Yayınları, İstanbul, 2005.

De Vitry, Jacques, **The History of Jerusalem**, Translated by the Original Latin by Aubrey Stewart, M. A., Printed for Subscribers Only: 24, Hanover Square W., London, 1896.

Dubois, Pierre, **De Recuperatione Terre Sancte: Traite De Politique Generale**, Editeur Alphonse Picard, Publie D'apres Le Manuscrit Du Vatican, Paris, 1891.

Dubois, Pierre, **The Recovery of the Holy Land**, Translated with an İntroduction and Notes by Walther I. Brandt, Columbia University Press, New York, 1956.

Duby, Georges, **The Three Orders: Feudal Society İmagined**, Translated by Arthur Goldhammer With a Foreword by Thomas N. Bisson, The University of Chaicago Press Chicago and London, 1980.

Dupuy, Pierre, **Histoire de Lordre Militaire des Templiers: Chevaliers du Temple de Jerusalem**, Novelle Edition, Depuis fon Etabliffement Jufqua fa Decadence&fa Suppreffion, A Brusselles, 1751.

Durmaz, Sayime, "Yüksek Ortaçağ'da Papa-İmparator Çatışması: Kılıç ile Âsâ'nın Savaşı", **Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 1 Çankırı, 2010, ss. 93-120.

The Earliest and Chronicle of the First Crusades, (The Gesta Francorum Hierosolimi Tonorum) The Deeds of the Franks and Other Jeruselam-Bound Pilgrims, Edited and Translated by Nirmal Dass, Rawman 8 Littlefield Publishes, İNC. United Kingdom, 2011.

Eco, Umberto, **Foucault Sarkacı**, 23. Baskı, (Çev., Şadan Karadeniz), Can Sanat Yayınları, İstanbul, 2017.

Edbury Peter W.- Rowe, John Gordon, **William of Tyre: Historian of the Latin East**, Cambrdige University Press, New York, 1988.

Edbury, Peter W., "The Old French William of Tyre, the Templars and the Assassin Envoy", **The Hospitallers, the Mediterranean and Europe**, Edited by Karl Borchardt-Nicolas Jaspert-Helen J. Nicholson, Published by Ashgate Publishing Company, England, 2007, pp. 25-37.

Edbury, Peter W., "The Old French William of Tyre and the Origins of the Templars", **Knighthoods of Christ: Eassy on the History of the Crusades and the Knights Templar, Presented to Malcom Barber**, Edited bu Norman Housley, Published by Ashgate Publishing Limited, England, 2007, pp. 151-164.

Eğribel Ertan- Özcan Ufuk, "Baykan Sezer ve Tarihte Doğu-Batı Çatışması: "Türk Sosyolojisinin Dünyaya Söyleyecek Sözü Var", **Tarihte Doğu-Batı Çatışması**, Doğu Kitabevi, İstanbul, 2017.

Er, İbrahim Halil, **Cennet Doğuda Bir Yerdedir: Haçlı Seferlerinin Değişen Yüzü**, Elips Kitap Yayınları, Ankara 2006.

Erbaş, Ali, "İslam Dışı Dinlerde Hac", **Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,** Sayı: 5, 2002, ss. 97-120.

Eroğlu, Ahmet Hikmet, "Hristiyanların Bölünme Sürecine Genel Bir Bakış", **Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Cilt: 41 Sayı: 1, Ankara, 2000, ss. 195-224.

Excerpta Cypria Materials for A History of Cypria, Translated and Transcribed by Claude Delaval Cophem, Cambridge University Press, 1908.

F. Madden, Thomas, **Upon This Rock: A History of the Papacy from Peter to John Paul II**, Recorded Books, LLC, Vatican, 2006.

F. X. Noble, Thomas, **Popes and Papacy: A History**, The Teaching Company Limited Partnership, 2006.

Fawtier, Robert, **The Capetian Kings of France: Monarchy & Nation (987-1328)**, Translated into English by Lionel Butler and R. J. Adam, Macmillan, London, 1960.

Ferris, Elanor, "The Financial Relations of the Knights Templars to the English Crown", **The American Historical Review**, Vol.: 8, No: 1, Published by: Oxford University Press, (Oct., 1902), pp. 1-17.

Finke, Heinrich, **Papsttum und Untergang des Templerordens**, Druck und Verlag Der Aschendorffscheen Buchhandlung, Münster, 1907.

Firestone, Reuven, **Yahudiliği Anlamak: İbrahim'im/Avraam'ın Çocuları**, (Çev., Çağlayan Erendağ- Levent Kartal), Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş., İstanbul, 2004.

Flagg, Edmund, **De Molai: The Last of the Military Grand Master of the Order of the Templars Knights**, T. B. Peterson&Brothers, The City of Washington, 1888.

Forey, Alan, "Could Alleged Templar Malpractices Have Remained Undetected for Decades?", **The Debate on the Trial of the Templars (1307-1314),**

Edited by Jochen Burgtorf-Paul F. Crawford-Helen J. Nicholson, Ashgate Publishing Company, Great Britain, 2010, pp. 11-19.

Forey, Alan, "The Career of a Templar: Peter of St Just", **Knighthoods of Christ: Eassy on the History of the Crusades and the Knights Templar, Presented to Malcom Barber**, Edited by Norman Housley, Published by Ashgate Publishing Limited, England, 2007, pp. 183-194.

Forey, A. J., "The Military Orders and Holy War against Christians in the Therteenth Century", **The English Historical Review**, Vol.104. No:410 (Jan, 1989, pp. 1-24 Published by Oxford University Press.

Forey, Alan, **The Military Orders: From The Twelfth to the Early Fourteenth Centuries,** University of Toronto Press, North America, 1992.

Frale, Barbara, **Il Papato e il processo ai Templari: L'inedita Assoluzione di Chinon Alla Luce Della Diplomatica Pontificia**, Viella Libreria Editrice, Roma, 2003.

Frale, Barbara, "Şövalye Tarikatlarının Doğuşu", **Ortaçağ: Katedraller-Şövalyeler-Şehirler**, Ed. Umberto Eco, 2. Baskı, (Çev., Leyla Tonguç Basmacı), Alfa Yayınları, İstanbul, 2014, ss. 59-63.

Frale, Barbara, "The Chinon chart Papal absolution to the last Templar, Master Jacques de Molay", **Journal of Medieval History**, 30: 2, 2004, pp.109-134.

Frale, Barbara, **The Templars: The Secret History Revealed**, Translated From the İtalian by Gregory Conti, Arcade Publishing, New York, 2009.

Fuller, Thomas, **The Historie of The Holy Warre**, Colledge in Cambridge, Cambridge, 1640.

Gaposchkin, M.C., "Boniface VIII, Philip the Fair, and the sanctity of Louis IX", **Journal of Medieval History**, 29:1, 2003, pp. 1-26.

García, Luis-Guijarro Ramos,, "Ecclesiastical Reform and the Origins of the Military Orders: New Perspectives on Hugh of Payen's Letter", **The Military Orders: On Land and by Sea**, Edited by Judi Upton-Ward, Volume 4, Publish by Ashgate Publishing Company, Printed and Bound in Great Britain, 2008, pp. 77-83.

Gautier, Leon, **Chivalry**, Translated by Henry Frith, George Routledge and Sons, Limited Broadway, Ludgate Hill, London 1891.

George Payne Rainsford, James, **The History of Chivalry**, Harper & Brothers Publishers, New York, 1832.

Gibbon, Edward, **The History of the Decline and Fall of the Roman Empire**, Vol. VIII, Published by S. A. and H. Oddy, London, 1809.

Gilbert, Martin, **Jerusalem İllustrated History Atlas**, Merton College Oxford, 19 Januray, 1987.

Goldhill, Simon**, Kudüs Tapınağı: Yahudi, Hristiyan ve Müslümanlar İçin Kutsal Olan Bir Sitenin Olağandışı Tarihi**, (Çev., İbrahim Şener), Doruk Yayınları, İstanbul, 2011.

Gökbayır, Satılmış, **Tapınak Şövalyeleri Tarikatı: Kuruluşu, Örgüt Yapılanması ve Yargılanmaları**, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çankırı, 2015.

G. S. Hodgson, Marshall, **The Orders of Assassins: The Struggle of the Early Nizarî İsmâîlîs against the İslamic World**, Published bu Mouton, The United States of America, 1955.

Guênon, Renê, **Dante ve Ortaçağ'da Dini Sembolizm**, (Çev., İsmail Taşpınar), İnsan Yayınları, İstanbul, 2014.

Güç, Ahmet, "Mâbed", **TDVİA**, Cilt: 27, Ankara, 2003, ss. 276-280.

Güngör, Muhammed, **Süleyman Mabedi**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2005.

Gürkan, Salime Leyla, **Yahudilik,** İsam Yayınları, İstanbul, 2008.

H. Russell, Frederick, **The Just War in the Middle Ages**, Cambridge University Press, London-New York-Melbourne, 1975.

Haag, Michael, **The Templars, The History and The Myth**, Profile Books LTD, London 2008.

Halis, Göktuğ, **Tapınak Şövalyeleri: Tarih ve Spekülasyon**, Toroslu Kitaplığı, İstanbul, 2006.

Halloum, R., (Abu Fıras), **Palestine Through Documents**, Yazır Matbaacılık, İstanbul, 1988.

Hamblett, Sandy, "Godfrey de Bouillon and the Early Templars", **The Templar Papers: Ancient Mysteries Secret Societies and the Holy Grail**, Compiled&Edited by Oddvar Olsen, New Page Books, A Advision of the Cereer Press, U.S.A, 2006, pp. 23-30.

Hambling, William j., "Muslim Perspectives on the Military Orders During the Crusades", **BYU Studies 40,** no. 4 (2001) pp. 97-118.

Hamilton, Bernard, "The Templars, the Syrian Assassins and King Amalric of Jerusalem", **The Hospitallers, the Mediterranean and Europe**, Edited by Karl Borchardt-Nicolas Jaspert-Helen J. Nicholson, Published by Ashgate Publishing Company, England, 2007, pp. 13-24.

Hamilton, Jeffrey S., "King Edward II of England and the Templars", **The Debate on the Trial of the Templars (1307-1314),** Edited by Jochen Burgtorf-Paul F. Crawford-Helen J. Nicholson, Ashgate Publishing Company, Great Britain, 2010, pp. 115-124.

Hammer, Joseph Von, **Doğu Kaynaklarından Haşhaşilerin Esrarlı Tarihi**, (Çev., Ahmet Aydoğan), Say Yayınları, İstanbul, 2017.

Harman, Ömer Faruk, "Hac: İslâm'dan Önceki Dinlerde Hac", **TDVİA**, Cilt: 14, Ankara, 1996, ss. 382-386.

Harman, Ömer Faruk, "Kudüs", **TDVİA**, Cilt: 26, Ankara, 2002, ss. 323-327.

Heath, Lan, **Armies and Enemies of the Crusades 1096-1291: Organisations, Tactics, Dress and Weapons**, A Wargames Research Group Publication, 1978.

Heyd, W., **Yakın-Doğu Ticaret Tarihi**, (Çev., Enver Ziya Karal), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2000.

Heyet, **Kudüs (Tarihi Belge),** (çev. Acar Tanlak*), İslam Konferansı Teşkilatı Kudüs Komitesi,* Ankara 1988.

Hillendbrand, Carole, **Müslümanların Gözünden Haçlı Seferleri**, (Çev., Nurettin Elhüseyni), Alfa Yayınları, İstanbul, 2015.

The History of the Church, From Our Lord's Incarnation to the Twelfth Year of The Emperor Mouricius Tiberius or the Year of Christ As İt was Written İn Greek by Eusebius Pamphilus, Bishop of Caesarea in Palestina; Socrates Scolasticus, Native of Constantinopole; and Evagrius Scholasticus, Born at Epiphania in Syria Secunda, Printed by Z. M. For Awnsham And John Churchill, London, 1659.

The History of the Holy War: Ambroise's Estoire De La Guerre Sainte, Volume II: Translation Translated by Marianne Ailes, Notes by Marianne Ailes&Malcolm Barber, The Boydell Press, Printed in Great Britain, 2003.

Hizmetli, Sabri, "İtikadî İslam Mezheplerinin Doğuşuna İçtimaî Hadiselerin Tesirleri Üzerine Bir Deneme" **Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Cilt: 26, Sayı:1, Ankara, 1984, ss. 653-680.

Hodapp, Christopher-Alice Von Kannon, **The Templar Code for Dummies**, Published by Wiley Publishing, İndiana, 2007.

Hodge, S. J., **Secrets of the Knights Templar: The Hidden History of the World's Most Powerful Order**, Quercus Editions Ltd, London, 2013.

Howarth, Stephen, **Fursânü'l-Heykel: el- Kıssatü'l-Esasiyye**, Tercüme: İbrahim Muhammed İbrahim, Merkez kavmi li'l Tercüme, Kahire, 2013.

I. Mary, -M. Bell, **A Short History of the Papacy**, Methuen&Co. Ltd. 36 Essex Street W., London, 1921.

The Itınerary of Bernard the Wise (A. D. 870) - How the City of Jerusalem is Situated, Translated by J. H. Bernard, Palestine Pilgrims Text Society, London, 1893.

İbnü'l-Esir, **el-Kamil fi't-Tarih Tercümesi**, Cilt: 11, (Çev., Abdülkerim Özaydın), Bahar Yayınları, İstanbul.

İbnü'l-Esir, **el- Kâmil fi't-Tarih Tercümesi**, (Çev., Heyet), Bahar Yayınları, Cilt: 10.

İbn Haldun, **Mukaddime**, (Çev., Süleyman Uludağ), 2 Cilt, Dergah Yayınları, 5. Baskı, İstanbul, 2007.

İbn Kalanisi, **Şam Tarihine Zeyl: I. ve II. Haçlı Seferleri Dönemi,** (Çev., Onur Özatağ)Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2015.

İbn Kalanisi, **Zeylû Tarihi Dımaşk**, el-âbâ el-Yesevi'iyyin Matbaası, Beyrut, 1908.

İbn Kesîr, **El Bıdaye Ve'n-Nihaye**, Çağrı Yayınları.

İlhan, Avni, "Bâtınîye" **TDVİ,** Cilt: 5, İstanbul,1992, ss. 190-194.

İnalcık, Halil, **Devlet-i Aliyye, Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar IV**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2016.

İncil, Matta, Markos, Luka, Resullerin İşleri.

İoannes Kinnamos'un Historia'sı (1118-1176), (Çev., Işın Demirkent), Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 2001.

Jean de Joinville, **Bir Haçlının Hatıraları**, (Çev., Cüneyt Kanat), Yeditepe Yayınları, İstanbul 2014.

Jecks, Michael, **The Abbot's Gibbet: A Knights Templar Mystry**, Harper Collins e-books, 1997.

Jestice, Phyliss G., "Kudüs 1099", **Dünya Savaş Tarihi: Haçlı Seferleri 1097-1444,** Cilt: V, (Çev., Emir Yener), Timas Yayınları, İstanbul, 2012, ss. 38-47.

John Poloner's Description of the Holy Land, Translated from Toblers Text by Aubery Stewart, Palestine Pilgrims Text Society, London, 1894.

John of Salisbury, **Policraticus: Of the Frivolities of Courtiers and the Footprints of Philosophers**, Edited and Translated by Cary J. Nederman, Cambridge University Press, New York, 1990.

John of Wurzburg, **Description of the Holy Land**, Translated by St. Aubrey Stewart-M. A., Printed for Subscribes Only: Adam Street, Adelphi, London, 1890.

Jones, J. Sydey, **The Crusades: Primary Sources**, Thomson Gale, Printed in the United States of America, 2005.

Josephus, **The Jewish War**, With an English Translation by J. Thackeray, Books IV-VII, Harvard University Press, London, 1961.

K. Hitti, Philip**, History of The Arabs: From The Earliest Times To The Present**, Tenth Edition, Published by Macmillan Education LTD, Hong Kong, 1970.

Kahraman, Hasan Bülent- Keyman E. Fuat, "Kemalizm, Oryantalizm ve Modernite", **Doğu Batı Yayınları**, Sayı:5, Ankara, 1998, ss. 75-88.

Kanar, Yüksel**, Batı'nın Doğu'su: Avrupa Barbarlığının Küreselleşmesi**, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2006.

Karakuş, Nadir, **Haçlı Seferlerinde Haşhaşîler**, Mana Yayınları, İstanbul, 2018.

Kedar, Benjamin Z., "On the Origins of the Earliest Laws of Frankish Jerusalem: The Canons of the Council of Nablus, 1120", **Speculum,** Vol. 74, No. 2, Published by: The University of Chicago Press on behalf of the Medieval Academy of America, Apr., 1999, pp. 310-335.

Kılıçbay, Mehmet Ali, "Fakir Akrabanın Talihi", **Doğu Batı Yayınları**, Sayı:5, Ankara, 1998, ss. 57-64.

Kırpık, Güray, "Haçlı Seferlerinde "Tanrı Barışı" Müessesesi", **Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, S. 16, Aralık, 2007, ss. 81-90.

Kırpık, Güray, **Doğu'nun ve Batı'nın Gözünden Haçlılar**, Selenge Yayınları, İstanbul, 2009.

Kihtir, Tuğrul, **XI-XIII. Yüzyıl Kaynaklarıyla Anadolu'da Bizans, Haçlılar, Selçuklular**, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2017.

Kindersley, Dorling, **Eyewitness Travel Jerusalem & Holy Land**, A Penguin Company, London, 2000.

Kitab-ı Mukaddes, Tarihler I-II, Samuel II, Krallar I-II, Hezekiel, Yeşeya, Hagay, Ezra, Zekeriya, Yaradılış Kitabı.

Kur'an-ı Kerim, el-İsra**,** el-Maide, Yunus, el-Hac, ÂL-İ İmrân.

Lamb, Harold, **Haçlı Seferleri: Demir Adamlar ve Azizler**, (Çev., Gaye Yavuzcan), İlgi Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 2016.

Lambert, Malcolm, **Ortaçağda Dinsel Sapkınlıklar**, (Çev., Erdem Gökyaran), Kabalcı Yayıncılık, İstanbul, 2015.

La Regle Du Temple, Par Henry De Curzon, Publiêe Pour La Sociêtê De L'Historie De France, Paris, 1886.

Le Dossier de L'Affaire Des Templiers, Êditê et Traduit Par Georges Lizerand, Librairie Ancienne Honore Champion, Editeur, Paris, 1923.

Lea, Henry Charles, **The Inquisition of Middle Ages**, Vol: 2, Sampson Low, Marston, Searle&Rivington, Peter Lane, Plert Street, London, 1888.

Le Goff, Jacques, **Ortaçağ Tüccarları ve Bankerleri,** (Çev., Oğuz Adanır), Doğu Batı Yayınları, Ankara, 2018.

Leppakari, Maria, **Apocalyptic Representations of Jerusalem,** Numen Book Series, Studies in The History of Religions, (Ed. Steven Engler, Kim Knott, P. Protap Kumar, Kockuvon Stuckred), Volume III, Brill Leiden, Boston, 2006.

Le Procês des Templiers d'Auvergne (1309-1311), Edition de l'interrogatoire de juin 1309, Par Roger Sêve et Anne-Marie Chagny-Seve, Mêmoires et Documets de Histoire Mêdiêvale et de Philologie, Nouvelle Collection, Paris, 1986.

Les Grandes Chroniques De France, ed. Jules Viard, Publiees Pour La Societe de L' Historie de France, Paris, 1934.

Letters from the East: Crusaders, Pilgrims and Settlers in the 12th-13th Centuries, Translated by Malcolm Barber and Keith Bate, Crusade Text in Translation 18, Published by Ashgate Publishing Company, Printed and Bound in Great Britain, 1988.

Letters of the Crusades: Translations and Reprints from the Original Sources of European History, Edited bu Dana Carleton Munro, Published By the Department of History of the University of Pennsylvania, Philadelphia, 1902.

Lewis, Bernard, **Alamut Kalesi ve Hasan el Sabbah**, Nokta Kitap, İstanbul, 2012.

Lewis, Bernard, **Haşhaşiler: İslam'da Radikal Bir Tarikat**, (Çev., Kemal Sarısözen), Kapı Yayınları, İstanbul, 2014.

Lewis, Charlton T., **An Elementary Latin Dictionary**, Oxford University Press, 1985.

Lewis, Kevin James, "Friend or Foe: Islamic Views of the Military Orders in the Latin East as Drawn From Arabic Sources", **The Military Orders: Culture and Conflict in the Mediterranean World**, Edited by Jochen Schenk and Mike Carr, Published by Routledge, New York, 2017.

Lewis, Suzanne, **The Art of Matthew Paris in the Chronica Majora**, University of California Press, California, 1987.

Lieut.-Col.-C.R. Conder, L. L. D., M. R. A. S., R. E., **The Latin Kingdom of Jerusalem: 1099 to 1291 AD.**, Published by the Committe of the Palestina Exploration Fund, London, 1897.

Life and Works of Saint Bernard (Abbot of Clairvaux), Edited by Dom. John Mabillon, Translated and Edited with Additional Notes by Samuel J. Eales, Second Edition, Vol. I, London: Burns&Oates Limited, 1950.

Lizerand, Georges, **Clement V et Philippe IV Le Bell**, Librairie Hachette Et, Paris, 1910.

Lockhart, Laurence, Hasan-ı Sbbâh ve Haşîşîler, (Çev., Prof. Dr. Süleyman Tülücü), **Atatürk Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi**, sayı: 26, Erzurum, 2006, ss. 213-240.

Loiseleur, Jules, **La Doctrine Secrête Des Templiers**, Arbre d'Or, Tous Droits Rêsêrves Pour Tous Pays, Fêvriêr, 2005.

Lord, Evelyn, **The Knights Templar in Britain**, Routledge Taylor&Francis Group, London and New York, 2013.

Lundquist, John M., **The Temple of Jerusalem: Past, Present and Future**, Preager Publishers, Printed in the United States of America, 2008.

Mahçupyan, Etyen, "Doğu ve Batı: Bir Zihniyet Gerilimi", **Doğu Batı Yayınları**, Sayı:5, Ankara, 1998, ss. 45-55.

Mango, Cyril, **The Temple Mount A.D 614-618 in Bayt al Makdis; Abd al- Malik's Jerusalem**, ed. Julian Raby and Jeremy Johns, Oxford University, 1992.

Map, Walter, **De Nugis Curialium**, Edited by Montague Rhodes James, Clarendon Press, Oxford, 1914.

Margolis, Max L.,-Alexander Marx, **A History of the Jewish People**, The Jewish Publication Society of Americai Philadelphia, 1945.

Martin, Sean, **Tüm Gizemleriyle Tapınak Şövalyeleri**, (Çev., Barış Baysal), Kalkedon Yayınları, İstanbul, 2009.

Matthew Paris's English History, Vol. I, Translated from the Latin J. A. Giles, London: George Bell&Sons, York Street, Covent Garden, 1889.

Maxwell-Stuart, P. G., **Chronicles of Popes: The Reign-by-Reign Record of the Papacy from St Peter to the Present**, Thames and Hundson, London.

Mc Cabe, Joseph, **A History of the Popes**, Printed and Published in Great Britain by C. A. Watts & Co. Limited 5 & 6 Johnson's Court, Fleet Street, London, 1939.

Memiş, Ekrem, **Eskiçağ Tarihinde Doğu-Batı Mücadelesi**, Çizgi Kitabevi, Konya, 2009.

Menache, Sophia, **Clement V**, Cambridge University Press, United Kingdom, 1998.

Menache, Sophia, "The Templar Order: A Failed İdeal?" **The Catholic Historical Review**, Vol. 79, No 1,), Published by Catholic University of America Press, (Jan, 1993), pp.1-21.

Michaud, Joseph Francois, **The History of Crusades**, Translated from the French by W. Robson, Vol. I, Redfield, New York, 1853.

Miller, J. Maxwell - H. Hayes**,** John, **A History of Ancient İsrael and Judah**, Second Edition, Westminister John Knox Press, London, 2006.

Milligan, William Lee Roy, **The Knights Templar: A History of Ottawa Commandery**, Republician Times Printing Company, Ottawa, 1857.

Milman, Dean, **The Fall of Jerusalem and The Roman Conquest of Judea**, London: T. Nelson and Sons; Peternoster Row, Edinburgh and New York, 1885.

Mitchell, Piers D., "A Comparison of Health at a Village and Castle in the Kingdom of Jerusalem during the Twelfth Century", **The Military Orders: On Land and by Sea**, Edited by Judi Upton-Ward, Published by Ashgate Publishing Limited, Printed and bound in Great Britain, 2008, pp. 23-28.

Montefiore, Simon Sebag, **Kudüs: Bir Şehrin Biyografisi**, (Çev., Cem Demirkan), Pegasus Yayınları, İstanbul, 2016.

Morton, Nicholas, "Institutional Dependency upon Secular and Ecclesiastical Patrons and the Foundations of the Trial of the Templars", **The Debate on the Trial of the Templars (1307-1314),** Edited by Jochen Burgtorf-Paul F. Crawford-Helen J. Nicholson, Ashgate Publishing Company, Great Britain, 2010, pp. 33-43.

Mukaddisi, **Derscription of Syria: Including Palestine**, Translated From Arabic and Annotated by Guy Le Strange, Billing and Sons Printers Guldford, London, 1886.

Munro, Dana Carleton, **Urban and the Crusades**, Third Edition, Published by the Department of the History of the University of Pennsylvania, Philadelphia, 1901.

Mylod, Elizabeth J., **Latin Christian Pilgrimage in the Holy Land, 1187-1291**, (Unpublished Phd Thesis), University of Leeds, September 2013.

Newman, Sharan, **The Real History Behind The Templars**, Berkley Boks, New York, 2007.

Nicholson, Helen, "Before William of Tyre: European Reports on the Military Orders' Deeds in the East (1150-1185)" Edited: Helen Nicholson, **The Military Ordes: Welfare and Warfare**, Vol. II, Aldershot, 1998. pp. 111-118.

Nicholson, Helen-David Nicolle, **God's Warriorss: Crusaders, Saracens and the Battle for Jerusalem**, Osprey Publishing, New York, 2005.

Nicholsan, Helen H. J., **Images of The Military Ordes (1128-1291): Spiritual- Secular- Romantic**, Unpublished D. Phil, University of Leicester, 1989.

Nicholson**,** Helen, **Knight Templar 1120-1313**, Osprey Publishing, United Kingdom, 2004.

Nicholsan, Helen, **Love, War and the Grail**, Library of Congress Cataloging-in-Publication Data, Brill Leiden; Boston; Köln, 2001.

Nicholsan, H. J., "The Changing Face of the Templars: Current Trends in the Histography", **History Compass**, Volume 8, İssue 7, July 2010, pp. 653-667.

Nizamü'l-Mülk, **Siyasetname,** (Çev., Mehmet Taha Ayar), 5. Basım, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2009**.**

Norwich, John Julius, **A History of the Papacy: Absolute Monarchs**, Published in the United States by Random House, an imprint of The Random House Publishing Group, a division of Random House, Inc., New York, 2011.

Olsen, Oddvar, "Were the Templars Head Worshippers", **The Templar Papers: Ancient Mysteries Secret Societies and the Holy Grail**, Compiled&Edited by Oddvar Olsen, New Page Books, A Advision of the Cereer Press, U.S.A, 2006, pp. 162-169.

Öz, Mustafa, "Haşîşiyye", **TDVİ**, Cilt: 16, İstanbul, 1997, ss. 418-419.

Öz, Musatafa -Mustafa Muhammed eş-Şek'a, "İsmâiliyye", **TDVİA,** Cilt: 23, İstanbul, 2001, ss. 128-133.

Öz, Mustafa, "Nizâriyye", **TDVİA,** Cilt: 33, İstanbul, 2007, ss. 200-201.

Özaydın, Abdülkerim, "Hac: İslam'da Hac" **TDVİA**, Cilt: 14, Ankara, 1996, ss. 388-389.

Parges, Walter, "The Clergy, The Poor and The Non-Combatant on the Fisrt Crusade, **Speculum A Journal of Mediaeval Studies**, Vol. XXI, No. 1, Published by the University of Chigago Press, 1946, pp. 1-23.

Paul Read, Piers, **Tapınak Şövalyeleri**, (Çev., Sinem Gül), Dost Kitabevi Yayınları, Ankara 2003.

Pernoud, Rêgine, **Tapınak Şövalyeleri**, (Çev., Deniz Yüce Sylvestre), Dost Kitabevi Yayınları, Ankara, 2015.

Phillips, Jonathan, **The Crusades (1095-1197)**, Person Education Limited, First Published in Great Britain, 2002.

Pike, Albert, **Morals and Dogma**, Published by Nu Vision Publications. LLC, 2004.

Pirenne, Henri, **Hz. Muhammed ve Charlemagne**, (Çev., Mehmet Ali Kılıçbay), 2. Baskı, İmge Kitabevi, Ankara, 2006.

Pluskowski, Aleks, "The Archeology of the Military Orders: The Material Culture of Holy War", **Medieval Archaeology**, 62:1, Published 22 Jun 2018, pp. 105-134.

Porro, Clive, "Reassessing the Dissolution of the Templars: King Dinis and Their Suppression in Portugal", **The Debate on the Trial of the Templars (1307-1314),** Edited by Jochen Burgtorf-Paul F. Crawford-Helen J. Nicholson, Ashgate Publishing Company, Great Britain, 2010, pp. 171-182.

Postan, M. M., **Essays on Medieval Agriculture and General Problems of the Medieval Economy**, Cambridge University Press, Cambridge, 1973.

Proctor, Mayor George, **History of the Crusades: Rise, Progress and Results**, The Keystone Publishing Co, Philadelphia, 1889.

Price**,** Roger, **Fransa'nın Kısa Tarihi**, 2. Baskı, (Çev., Özkan Akpınar), Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2016.

Provost, Alain, "On the Margins of the Templars' Trial: The Case of Bishop Guichard of Troyes", **The Debate on the Trial of the Templars (1307-1314),** Edited by Jochen Burgtorf-Paul F. Crawford-Helen J. Nicholson, Ashgate Publishing Company, Great Britain, 2010, pp. 117-127.

Rahn, Otto, **Crusade Against the Grail: The Struggle Between the Cathars, The Templars and the Church of Rome**, (s. l.), 1933.

Rastoul, Amand, **Les Templiers (1118-1312),** Librairie Bloud&C., Rue Madame et Rue de Rennes, 59, Paris, 1905.

Refik, Ahmed, **Büyük Tarih-i Umumi**, İbrahim Hilmi Kütüphane-i İslam ve Askeri, İstanbul, 1328.

Relation Des Voyages De Saewulf: A Jerusalem Et En Terre-Sainte, Publiee Pour La Premiere Fois, Paris, 1839.

Reşîdü'd-Din Fazlullah, **Cami'ü't-Tevarih: Selçuklu Devleti**, (Çev., Erkan Göksu-H. Hüseyin Güneş) Selenge Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 2011.

Riant, Paul, **Expêditions et Pelerinages des Scandinaves en Terre Sainte au Temps des Croisades,** Paris, 1865.

Riley-Smith, Jonathan, **The Knights of St. John in Jerusalem and Cyprus 1050-1310**, V. 1, Published by Palgrave Macmillan, New York, 1967.

Riley-Smith, Jonathan, "The Military Orders and the East (1149-1291)", **Knighthoods of Christ: Eassy on the History of the Crusades and the Knights Templar, Presented to Malcom Barber**, Edited bu Norman Housley, Published by Ashgate Publishing Limited, England, 2007, ss. 137-147.

Riley-Smith, Jonathan, **What Were the Crusades?**, Third Edition, Punlished by İgnatius Press, San Franscisco, 2002.

Robertson, J. Ross, **History of Knights Templars of Canada: From the Foundation of the Order in A. D. 1800 to Present Time**, Printed by Hunter, Rose&Co., Toronto, 1890.

Robinson, John J., **Dungeon, Fire & Sword: The Knights Templar in the Crusades**, Published by M. Evans, United States of America, 2009.

Roulx, J. Delaville Le**, Document Concernant Les Templiers: Extraits Des Archives De Malta**, Typographie De E. Plon, Paris, 1882.

Runciman, Steven, **Haçlı Seferleri Tarihi**, 3 Cild, (Çev., Fikret Işıltan), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2008.

Saint Augustine, **The City of God (De Civitate Dei),** J. M. Dent&Sons Ltd, London, 1947.

Sarnowsky, Jürgen, "The Military Orders and Their Navies", **The Military Orders: On Land and by Sea**, Edited by Judi Upton-Ward, Volume 4, Publish by Ashgate Publishing Company, Printed and Bound in Great Britain, 2008, pp. 41-56.

Satora, Magdalena, "The Social Reception of the Templar Trial in Early Fourteenth-Century France: The Transmission of Information", **The Debate on the Trial of the Templars (1307-1314),** Edited by Jochen Burgtorf-Paul F. Crawford-Helen J. Nicholson, Ashgate Publishing Company, Great Britain, 2010, pp. 161-168.

Schein, Sylvia, "Gateway to the Heavenly City: Crusader Jerusalem and the Catholic West(1099-1187), Review: Andrew Jotischky, **The English Historical Review**, Vol. 121, No. 494, Oxford University Press, 2006, pp. 1435-1437.

Setton, Kenneth M., **A History of The Crusades**, Edited by Marshall W. Bladwin, The University of Wisconsin Press, 1969.

Sezer, Baykan, "Doğu Batı Ayırımı", **Doğu Batı Yayınları**, Sayı:5, Ankara, 1998, ss. 37-44.

Shalev, Zur, "Christian Pilgrimage and Ritual Measurement in Jerusalem" **Max Planck Institute for the History of Science**, 2009, pp. 1-15.

Sharpless, Joseph, **The Destruction of Jerusalem, An Absolute And Irresistible Proof of The Divine Origin of Christianity: With A Brief Description of The City and Temple**, Palmer Printers, New York, 1812.

Smart, George, **The Knights Templar Chronology: Tracking History's Most Intriguing Monks**, Published by Author House, The United States of America, 2005.

Smith, George Adam, **Jerusalem: Topography, Economics and History From The Earliest Times to A.D. 70**, Hodder And Stoughton, London, 1908.

Smith, J. Poyne, **A Compendious Syriac Dictionary**, Oxford at the Clarendon Press, 1903.

Smith, Richard Travers, **The Church in France**, Wells Gardner, Darton&Co. Paternoster Buildings, London, 1894.

Stebbing, Henry, **The History of Chilvary and the Crusades**, Vol. 2, Printed For Constanble and Co., Edinburgh, 1830.

Stephen, Sir James, **History of France**, Harper&Brothers Publishers, New York, 1855.

Stevenson, W. B., **The Crusaders in the East: A Brief History of the Wars of the Islam with the Latins in Syria During the Twelfth and Thirteentth Centuries**, Cambridge University Press, 1907.

Strayer, Joseph R., **The Reign of Philip The Fair**, Printed in the United States of America by Princeton University Press, New Jersey, 1980.

Streeter, Dale R., "The Templars Face the Inquisition: The Papal Commission and the Diocesan Tribunals in France, 1308-11", **The Debate on the Trial of the**

Templars (1307-1314), Edited by Jochen Burgtorf-Paul F. Crawford-Helen J. Nicholson, Ashgate Publishing Company, Great Britain, 2010, pp. 87-95.

Sybel, Von, **The History and Literature of The Crusades**, Edited by Lady Duff Gordon, Chapmand and Hall, 193, Piccadilly, London 1861.

Şehbenderzâde Ahmed Hilmi, **İslam Tarihi 1: Dinî Düşünce ve İslam (Doğuşu, Yayılışı, İlk Halifeler, İlk İhtilaflar, Emeviler ve Abbâsîler)**, 4. Basım, (Çev., Ziya Nur Aksungur), Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2010.

Şeşen, Ramazan, **Selahaddin Eyyubi ve Devlet**, Çağ Yayınları, İstanbul, 1987.

Şeşen, Ramazan, "Dâviyye ve İstibitâriyye", **TDVİA**, Cilt: 9, 1994, ss. 19-21.

Şeşen, Ramazan, **Kudüs Fatihi Selahaddin Eyyubi**, Yeditepe Yayınları, İstanbul, 2016.

Taaffe, John, **The History of the Holy Military, Sovereign Order of St. John of Jerusalem**, V. 2, Hope &Co., 16, Great Marlborough Street, London, 1852.

Tan**,** Muzaffer, **İsmailiyyenin Teşekkül Süreci**, (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2005.

Theoderich's Description of the Holy Places, Translated by Aubrey Stewart, M. A. Printed for Subscribes Only: 1 Adam Street, Adelphi, London, 1891.

Theodoretus, **Ecclesiastical History: A History of The Church**, Samuel Bagster and Sons, London, 1844.

Theophanes Confessor, **The Chronicle of Theophanes: Byzantine And Near Eastern A.D. 284-843**, Translated With İntroduction And Commentary by Cyrill Mango And Roger Scott With Assistance of Geoffrey Greatrex, Clarendon Press, Oxford, 1997.

Thêry, Julien, "Procês des Temliers, Nicoler Bêrion, Philippe Josserand, Priers et Combatte, **Dictionnarie Europên des Orders Militaries**, Paris, 2008, pp. 743-750.

The Rule of Our Most Holy Father St. Benedict, Edited in Latin and English By One of The Benedictine Fathers of St. Michael's, R. Wahsbourne, 18 Paternoster Row, London, 1875.

The Rule of St. Benedict, Translated by W. K. Lowther Clarke, London, 1931.

The Rule of the Templars: The French Text of the Rule of The Order Knights Templar, Translated and İntroduced by J. M. Upton-Ward, The Boydell Press, Woodbridge, 1992.

The Syriac Chronicle of Michael Rabo (The Great): A Universal History from the Creation, Translation and ihtroduction by Matt: Moosa, Beth Antiach Press, USA, 2014.

The "Templar of Tyre": Part III of the Deeds of the Cypriots.- (Crusade Texts in Translation), Translated by Paul Crawford, Published by Ashgate Publishing Limited, England, 2003.

Topaloğlu, Nurettin, M. Hanefi Calp, Burak Türk, "Bilgi Güvenliği Kapsamında Yeni Bir Veri Şifreleme Algoritması Tasarımı ve Gerçekleştirilmesi", **Bilişim Teknolojileri Dergisi**, Cilt: 9, Sayı: 3, Eylül 2016, ss. 291-301.

Torre, İgnacio de la, "The London and Paris Temples: A Comparative Analysis of their Financial Services for the Kings during the Thirteenth Century, **The Military Orders: On Land and by Sea**, Edited by Judi Upton-Ward, Volume 4, Publish by Ashgate Publishing Company, Printed and Bound in Great Britain, 2008, pp. 121-127.

Torre, Ignacio de la, "The Monetary Fluctuations in Philip IV's Kingdom of France and Their Relevance to the Arrest of the Templars", **The Debate on the Trial of the Templars (1307-1314),** Edited by Jochen Burgtorf-Paul F. Crawford-Helen J. Nicholson, Ashgate Publishing Company, Great Britain, 2010, pp. 57-68.

Torsello, Marino Sanudo, **The Book of the Secrets of the Faithful of the Cross: Liber Secretorum Fidelium Crucis**, Translated by Peter Lock, Routledge Taylor&Francis Group, London and New York, 2011.

Tural, Murat, **Ortaçağ Doğu Hristiyanlığında Manastır Hayatı**, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 2011.

Turan, Osman, **Selçuklular Tarihi ve Türk-İslam Medeniyeti**, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1993.

Tyerman, Christopher, **The Crusades: A Very Short Introduction**, Oxford University Press, New York, 2004.

Ullmann, Walter, **A Short History of the Papacy in the Middle Ages**, Routledge is an imprint of the Taylor & Francis Group, London and New York, 2005.

Urfalı Mateos Vekayi-Nâmsi (952-1162) ve Papaz Grigor'un Zeyli (1136-1162), Çev: Hrant D. Andreasyan, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 2000.

Usama İbn Munqıdh, **The Book of Contemplation: Islam and the Crusades**, Translated with an İntroduction and Notes by Paul M. Cobb, Published by Penguin Group, London, 2008.

Usta, Aydın, **Çıkarların Gölgesinde Haçlı Seferleri**, 2. Baskı, Yeditepe Yayınevi, İstanbul, 2016.

Usta, Aydın, **Haçlı Seferlerinde Kuşatma**, Yeditepe Yayınevi, İstanbul, 2015.

Valente, José, "The New Frontier: The Role of the Knights Templar in the Establishment of Portugal asan Independent Kingdom", **Mediterranean Studies**, Published by: Penn State University Press, Vol. 7 (1998), pp. 49-65.

Vasiliev, Alexander A., **Bizans İmparatorluğu Tarihi**, (Çev., Tevabil Alkaç), Alfa Yayınları, İstanbul, 2016.

Vitalis, Ordericus, **The Ecclesiastical History of England And Normandy**, Translated with Notes and the İntroduction of Guizat by Thomas Forester, M. A., Vol. IV., Henry G. Bahn, York Street, Covent Garden, London, 1856.

W. Cox M. A., Gerge, **Haçlı Savaşları Tarihi,** (Çev., İhsan Duru), Ark Kitapları, İstanbul, 2018.

Walker, John, **The Patronage of the Templars and of the Order of the St. Lazarus in England in the Thirteenth Centuries**, Unpublished Phd, University of St. Andrews, 1991.

Wasserman, James, **The Templars and the Assasins: The Militia of Heaven**, Translated by Lisa Coffin, İnner Traditions, Rochester, Vermont, 2001.

Watson, C. M., **The Story of Jerusalem**, Z. M. Dent& Sons Ltd, New York, 1912.

Wellhausen, Julius, **İslamiyetin İlk Devrinde Dinî-Siyasî Muhalefet Partileri**, (Çev., Fikret Işıltan), Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1996.

Willermus Tyrensis'in Haçlı Kroniği: Başlangıçtan Kudüs'ün Zaptına Kadar, (Çev., Ergin Ayan), Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2016.

Willermus Tyrensis'in Haçlı Kroniği II: Kudüs'ün Zaptından Urfa'nın Fethine Kadar (1099-1143), (Çev. Ergin Ayan), Gece Kitaplığı, İstanbul, 2018.

Willermus Tyrensis, **Historiae Liber Duodecimus, Recueil des Historiens des Croisades, Historiens Occidenteaux**, Tome Premier l'Partie, Publie Par Les Soins, Paris Imprimerie Royale, 1844.

William of Newburgh**, Historia Rerum Anglicarum**, Edited from Manuscripts by Richard Howlett, **Chronicles of the Reigns of the Stephen, Henry II and Richard I,** Publıshed by the Authorıty of the Lords Commissioners of Her Majesty's Treasury, Under The Directıon of the Master of the Rolls, London, 1884.

William of Tyre, **A History of Deeds Done Beyond The Sea**, Translated and Annotated by Emily Atwater Babcock and A.C. Krey, Volume One, Columbia University Press, New York, 1943.

William of Tyre, **A History of Deeds Done Beyond The Sea**, Translated and Annotated by Emily Atwater Babcock and A.C. Krey, Volume Two, Columbia University Press, New York, 1943.

Young, Christopher, "An investigation and analysis of the activities of the Knights Templar in the North-East, specifically the Cleveland area, that provides an additional comment on the current historiography", **The School of Historical Studies Postgraduate Forum E-Journal Edition 6**, 2007/08, ss. 1-19.

Young, Robyn, **The Fall of the Templars**, Published by Dutton, a Member of Penguin Group, New York, 2009

Zosimus, **The History of Count Zosimus: Sometime Advocate and Chanceller of The Roman Empire**, Translated From The Original Greek With The Notes of The Oxford Edition, London, 1814.

EKLER

Resim 1: Tapınak Şövalyeleri'nin servetlerini muhafaza etmek için Hırvatistan'da inşa ettikleri Vrana Kalesi[1289].

Resim 2: Barselona Kontu IV. Ramon Berenguer tarafından Tapınak Şövalyeleri'ne verilen Monzon Kalesi[1290].

[1289] Helen Nicholson-David Nicolle, **God's Warriorss: Crusaders, Saracens and the Battle for Jerusalem**, Osprey Publishing, New York, 2005, s. 143.
[1290] Helen Nicholson-David Nicolle, s. 146.

Resim 3: 1280 yılında, örgüte üye kabul ritüelinden bir sahnenin anlatıldığı bu resimde, üç adayın güneşin doğuşuyla birlikte gerçekleşen kabul ritüelinde kabul manastır komutanının önünde örgüte bağlılıklarını anlatan resim[1291].

Resim 4: Batı Avrupa'da bir Tapınak Evi[1292]

[1291] Helen Nicholson-David Nicolle, s. 148.
[1292] Helen Nicholson-David Nicolle, s. 149.

Resim 5: Tapınak Şövalyeleri Tarafından büyük bir hürmet gösterilen ve Örgütün çıkış noktası kabul ettikleri ve de örgüte kabul ritüeelerinde onuruna yemin edilen İsa'nın annesi Meryem[1293].

Resim 6: 1244 yılında Kuzeydoğu Almanya'da inaş edilen bir Tapınak Kilisesi[1294].

[1293] Helen Nicholson-David Nicolle, s. 158.
[1294] Helen Nicholson-David Nicolle, s. 161.

Resim 7: 27 Nisan 1168 yılından kalma olan bu mühürün bir yüzünde örgütün yoksulluğunu simgeleyen aynı ata binmiş iki şövalye, diğer yüzünde ise, örgütün üyeleri tarafından tekrar inşa edildiğine inanılan Kutsal Mezar Kilisesi'nin kubbesi[1295].

Resim 8: Tapınak Şövalyeleri'nin savaş hünerini simgeleyn 12.yüzyıldan kalma bir fresk[1296].

[1295] Helen Nicholson-David Nicolle, s. 164.
[1296] Helen Nicholson-David Nicolle, s. 166.

THE TEMPLARS' DAY ACCORDING TO THE RULE OF THE TEMPLE

Time	Service in Chapel (if house has one, otherwise hall)	
at night	Matins in chapel	Brothers to join in prayers Brothers then go and check horses and equipment and speak to their squires Sleep until dawn
c. 6am	Prime Mass (or after sext)	
c. 9am	Tierce	
c. 12 noon	Sext Mass (if not heard earlier)	Afterwards repair armour and equipment, make tent pegs, tent posts or anything necessary Followed by lunch: knights sit at first sitting; sergeants at second sitting; clerk to read aloud while they eat Go to chapel and give thanks: 'Go to their posts and do the best that God instructs them'
c. 3pm	Nones Vespers for the dead Vigils for the dead	
dusk	Vespers Compline	Followed by supper Followed by a drink Check horses and equipment, speak to squire if necessary
dark	Bed	

Resim 9: Örgüt tüzüğüne göre, Tapınak Şövalyelerinin bir günlük programı[1297].

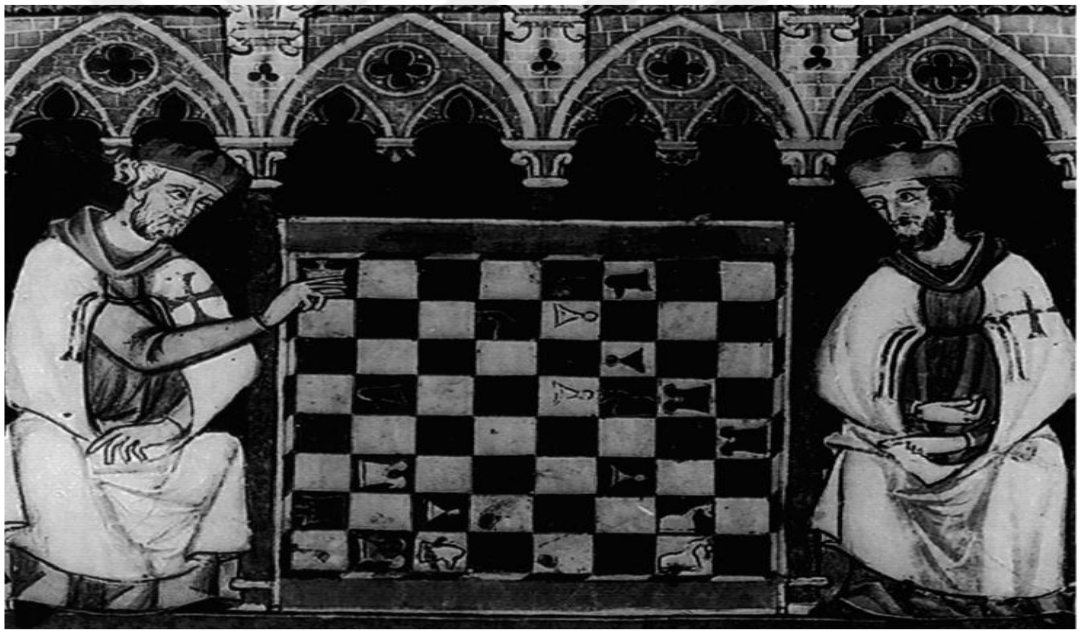

Resim 10: Geleneksel örgüt kıyafetleriyle satranç oyanayan iki Tapınak Şövalyesi örgütü kardeşini[1298].

[1297] Helen Nicholson-David Nicolle, s. 167.
[1298] Helen Nicholson-David Nicolle, s. 168.

Resim 11: Aynı ata binmiş iki örgüt kardeşinin, İsa'nın dostlarına dost, düşmanlarına düşman olduklarını simgeleyen kalkanlarının siyah ve beyaz bir zeminden oluşması[1299].

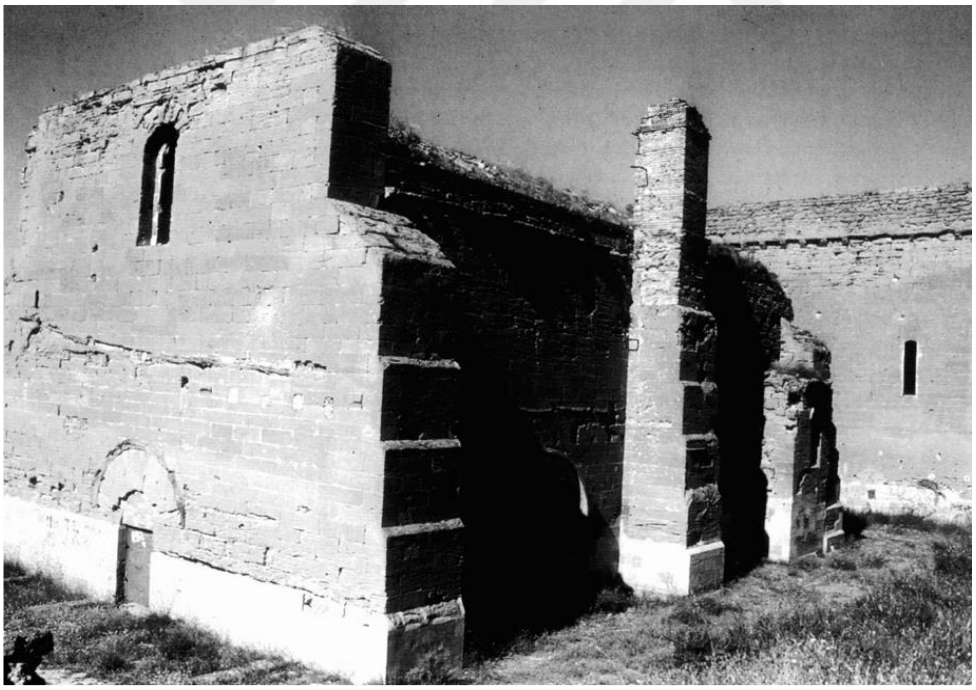

Resim 12: Lleida şehrinin fethedilmesine yardımlarından dolayı, Tapınak Şövalyeleri'ne İspanya Kralı tarafından 1149 yılında verilen bir kale[1300]

[1299] Helen Nicholson-David Nicolle, s. 169.
[1300] Helen Nicholson-David Nicolle, s. 176.

Resim 13: Tapınak Şövalyeleri'nin 1240 yılında Müslümanlara karşı gerçekleştirdikleri savaşın kampını betimleyen resimde, örgüt mareşali Tapınak askerlerine taktikleri anlatırken[1301].

Resim 14: Beşinci Haçlı Seferi'nde Dimyat kuşatmasına önemli bir rol oyanayan Tapınak Şövalyeleri'ni betimleyen resim[1302].

[1301] Helen Nicholson-David Nicolle, s. 182.
[1302] Helen Nicholson-David Nicolle, s. 183.

Resim 15: 13.yüzyıla ait bu resimde, Tapınak Şövalyeleri, Mareşalin önderliğinde, birbirlerine çok yakın olacak şekilde saldırı hazırlığında[1303].

[1303] Helen Nicholson-David Nicolle, s. 186.

Resim 16: 1170'li yıllara ait olan bu resimde, Tapınak Şövalyeleri'nin tüzüklerine göre belirlenmiş kıyafetleri[1304].

[1304] Helen Nicholson-David Nicolle, s. 188-189.

Resim 18: 14.yüzyıla ait bu resimde, Tapınak Şövalyeleri'nin Dimyat'a karadan gerçekleştirdikleri saldırı anlatılmaktadır[1305].

Resim 19: Tapınak Şövalyeleri'nin Üçüncü Haçlı Seferi'ndeki Akka kuşatmasını anlatan 13.yüzyıldan kalan bir resim[1306].

[1305] Helen Nicholson-David Nicolle, s. 191.
[1306] Helen Nicholson-David Nicolle, s. 192.

Resim 20: Haçlıların 1239 Gazze yenilgisi Tapınak Şövalyeleri'ni yardım etmemekle suçlamalarını betimleyen resim[1307]

Resim 21: 1130 yılında Tapınak Şövalyeleri tarafından ele geçirilen ve şu anda Türkiye sınırlarında bulunan Baghras Kalesi[1308].

[1307] Helen Nicholson-David Nicolle, s. 193.
[1308] Helen Nicholson-David Nicolle, s. 194.

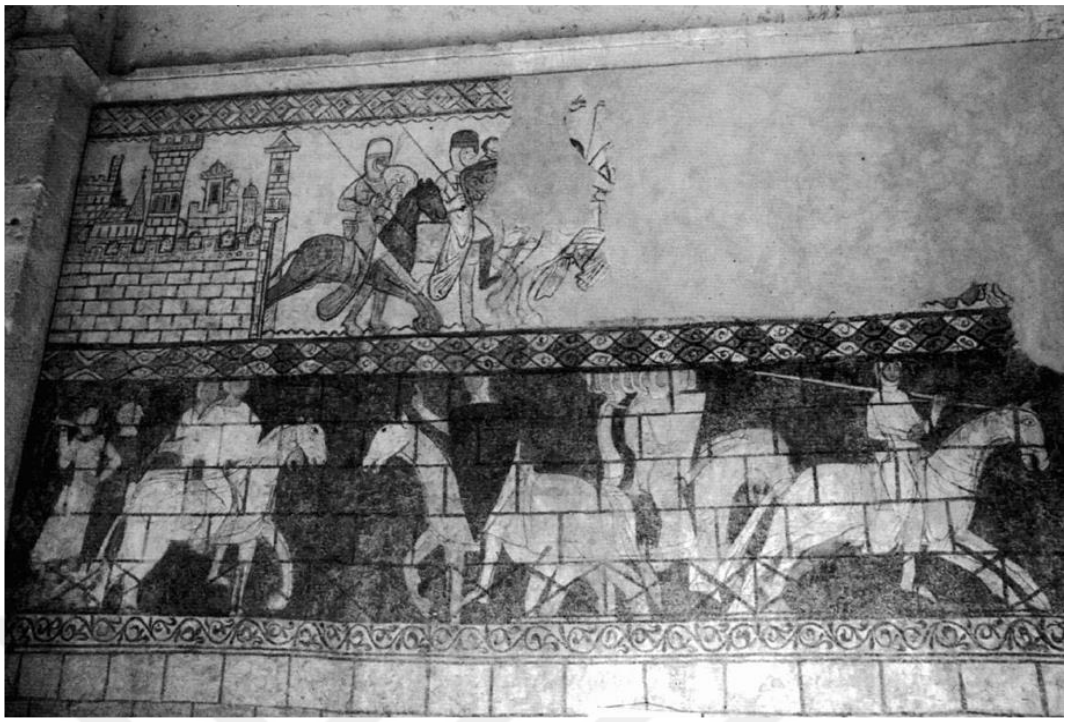

Resim 22: 12. Yüzyıla ait bu rsim, Tapınak Şövalyeleri'nin Fransa'daki bir kiliselerinin duvarında yer almakta olup Tapınakçıların bir savaş sahnesini betimlemektedir[1309].

Resim 23: 1230 yılının anlatıldığı bu resimde, Tapınak Şövalyeleri'nin Kutsal Topraklarda savaş talimi betimlenmektedir[1310]

[1309] Helen Nicholson-David Nicolle, s. 174.
[1310] Helen Nicholson-David Nicolle, s. 165.

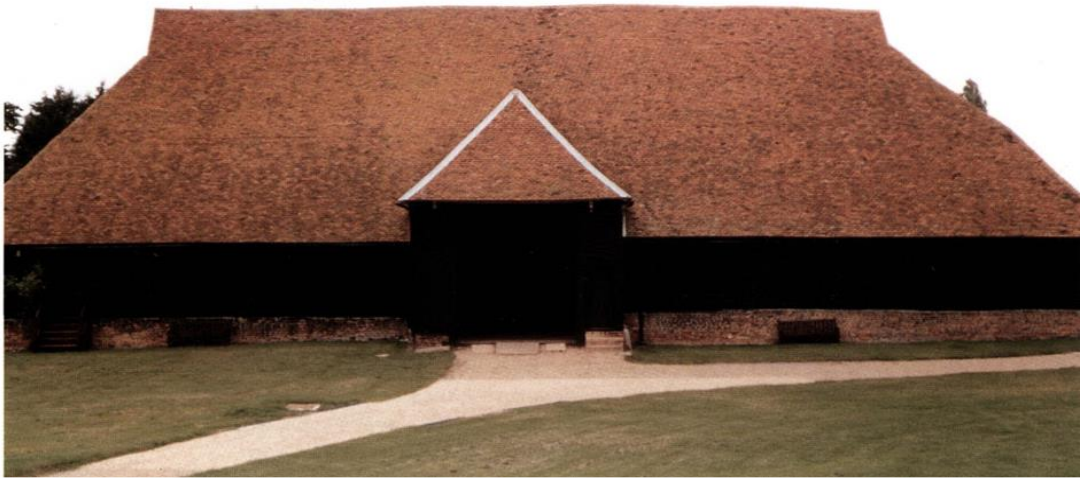

Resim 24: Tapınak Şövalyeleri'nin İngiltere'de bulunan ve örgütün Doğuya asker yetiştirip para tedarik ettiği Tapınak Evi'nin betimlendiği bir resim[1311].

Resim 25: Tapınak Şövalyeleri'nin Fransa'da bulunan şapel ve Tapınak Evi'ne ait bir resim[1312].

[1311] Helen Nicholson-David Nicolle, s. 156.
[1312] Helen Nicholson-David Nicolle, s. 153.

Resim 26: Tapınak Şövalyeleri'nin üye devşirme ve gıda stoku yaparak Doğuya aktardığı Fransa'da bulunan bir Tapınak Evi[1313].

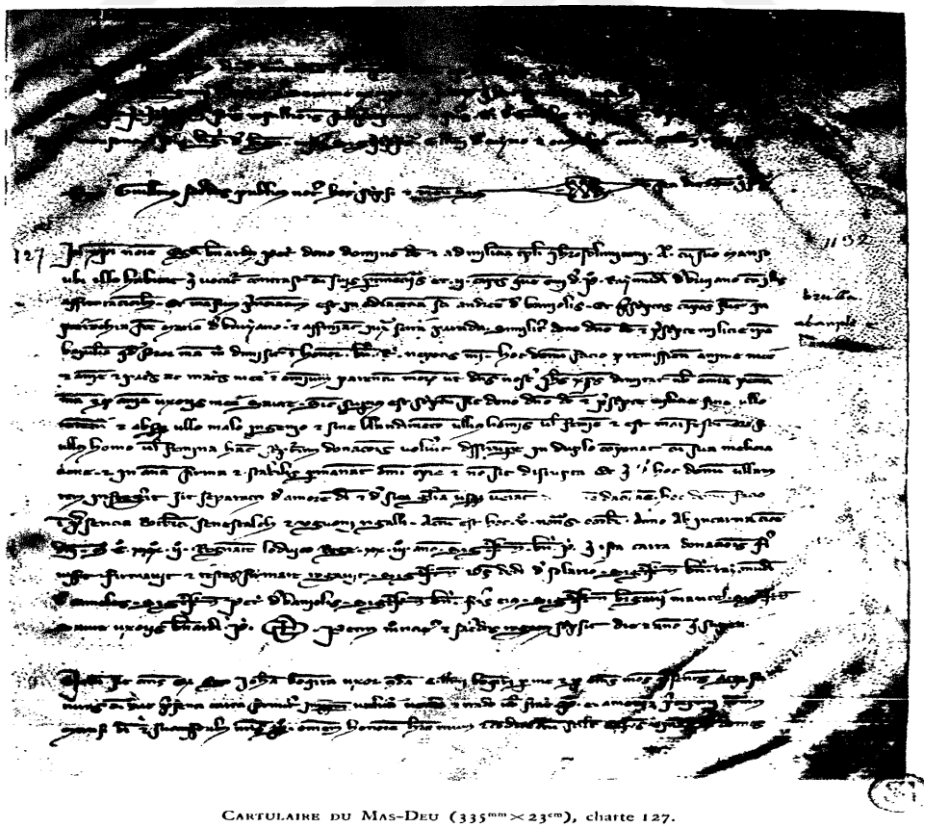

CARTULAIRE DU MAS-DEU (335mm×23cm), charte 127.

Resim 28: Örgüte yapılan bir bağışın makbuzu[1314].

[1313] Helen Nicholson-David Nicolle, s. 152.

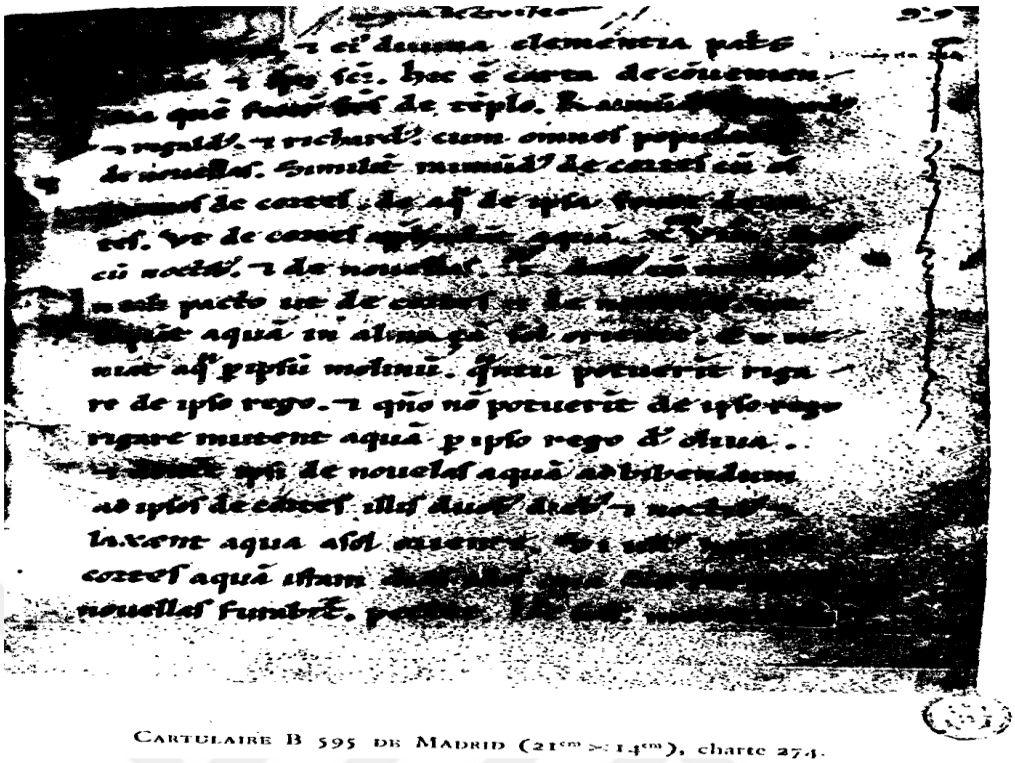

CARTULAIRE B 595 DE MADRID (21cm × 14cm), charte 274.

Resim 29: Tapınak Şövalyeleri örgütüne İspnaya'dan yapılan bir bağışın makbuzu[1315].

Resim 33: 54 Tapınak Şövalyesinin Engizisyon Mahkemesinde yakılarak idam edilmesini tasvir eden 1350 yılına ait bir resim[1316].

[1314] D'Albon, s. 37.
[1315] D'Albon, s. 236.

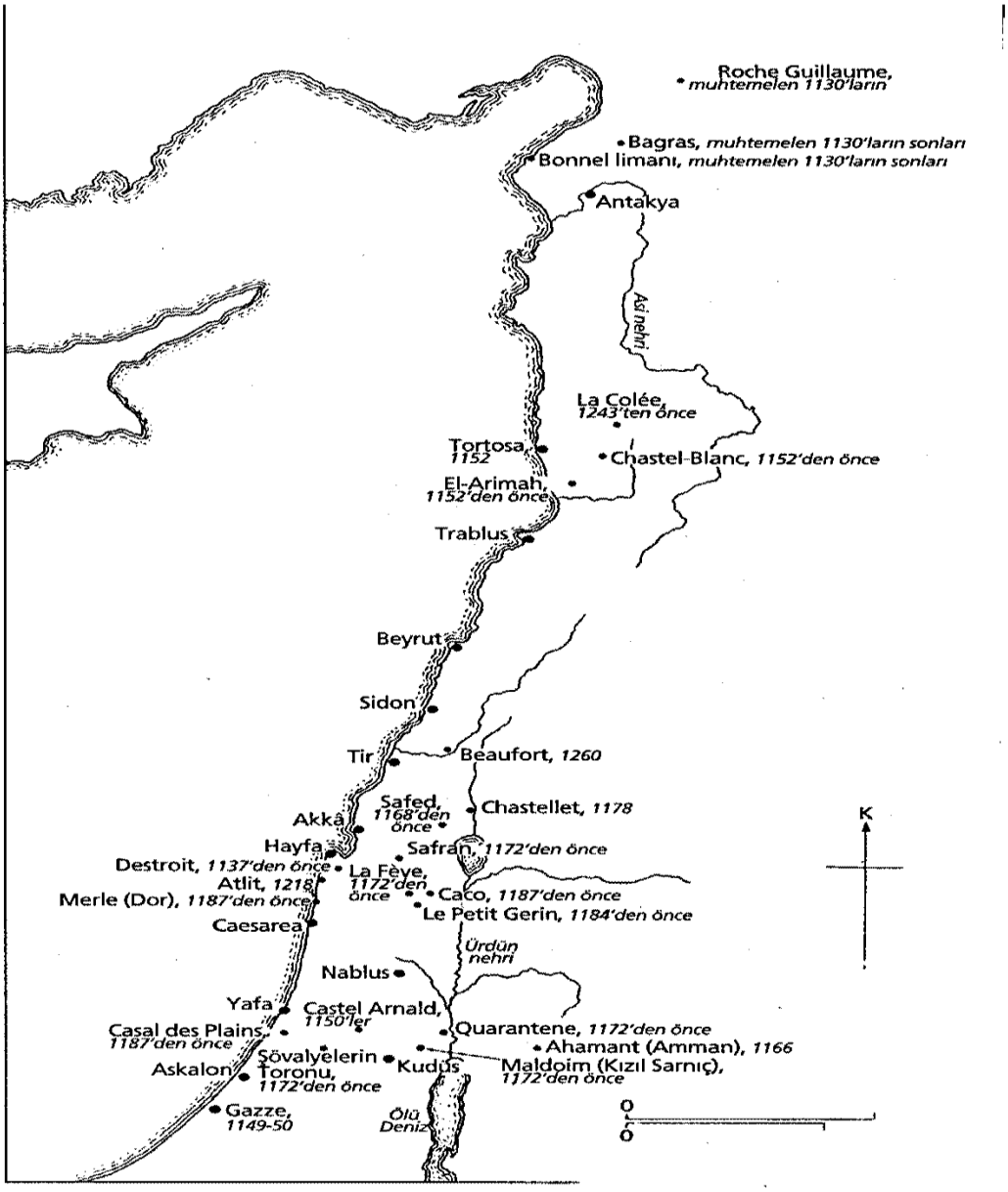

Resim 30: Örgütün Filistin'deki önemli kaleleri[1317]

[1316] Hodge, s. 214.
[1317] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 579.

Resim 31: Tapınak Şövalyeleri son Büyük Üstadı Jacques de Molay[1318]

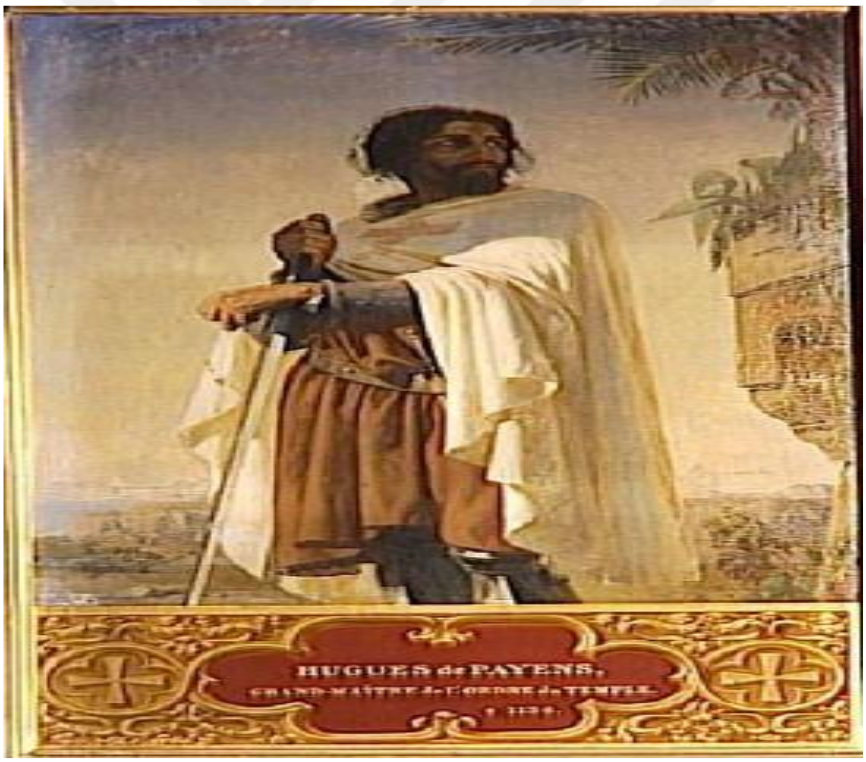

Resim 32: Tapınak Şövalyeleri ilk Büyük Üstadı Hugh de Payens[1319]

[1318] Gokbayır, s. 148.
[1319] Gokbayır, s. 147.

Hugues de Payen	1119-1136
Robert de Craon	1136-1149
Everard de Barres	1149-1152
Bernard de Tremelay	1153
Andre de Montbard	1154-1156
Bertrand de Blanquefort	1156-1169
Nablus'lu Philippe	1169-1171
Saint-Amand'lı Odon	1171-1179
Arnaud de Torroja	1181-1184
Gerard de Ridefort	1185-1189
Sable'li Robert	1191-1192/3
Gilbert Erail	1194-1200
Pleissez'li Philippe	1201-1209
Chartres'lı Guillaume	1210-1218/9
Pierre de Montaigu	1219-1230/2
Perigord'lu Armand	1232-1244/6
Sonnac'lı Guillaume	1247-1250
Renaud de Vichiers	1250-1256
Thomas Berard	1256-1273
Beaujeu'lü Guillaume	1273-1291
Thibaud Gaudin	1291-1292/3
Jacques de Molay	1293-1314

Resim 34: Tapınak Şövalyeleri'nin Büyük Üstadları[1320]

[1320] Barber, **Yeni Şövalyelik**…, s. 11.

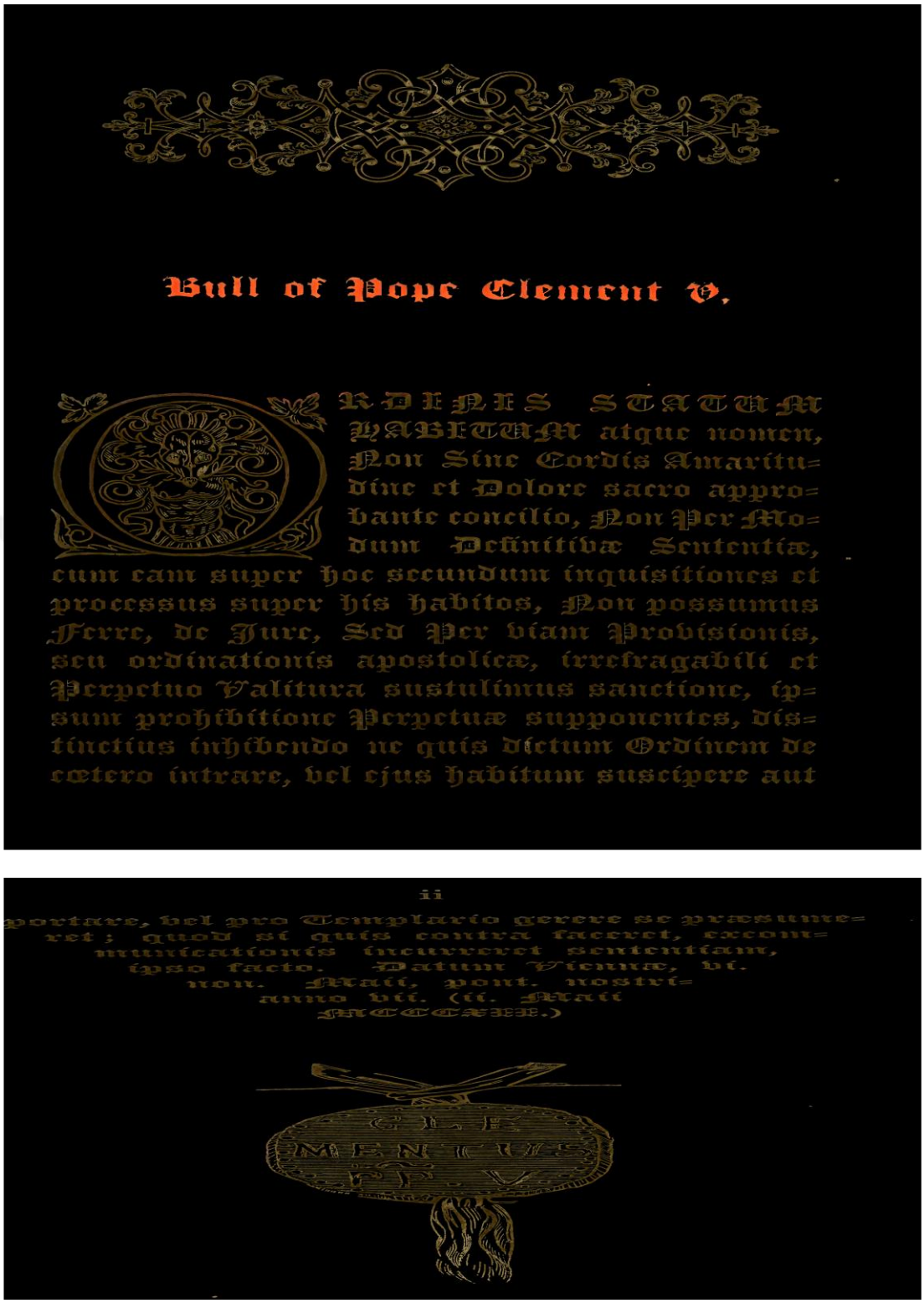

Bull of Pope Clement V.

RDINIS STATVM
HABITVM atque nomen,
Non Sine Cordis Amaritu=
dine et Dolore sacro appro=
bante concilio, Non Per Mo=
dum Definitivæ Sententiæ,
cum eam super hoc secundum inquisitiones et
processus super his habitos, Non possumus
Ferre, de Jure, Sed Per viam Provisionis,
seu ordinationis apostolicæ, irrefragabili et
Perpetuo Valitura sustulimus sanctione, ip=
sum prohibitione Perpetuæ supponentes, dis=
tinctius inhibendo ne quis dictum Ordinem de
cætero intrare, vel ejus habitum suscipere aut

ii

portare, vel pro Templario gerere se præsume=
ret; quod si quis contra faceret, excom=
municationis incurreret sententiam,
ipso facto. Datum Viennæ, vi.
non. Maii, pont. nostri=
anno vii. (ii. Maii
MCCCXIII.)

CLE
MENTIS
PP V

Resim 36: Papa V. Clement'in Tapınak Şövalyeleri'ne yönelik fermanı[1321]

[1321] Burnes, s. 76.

Resim 37: Kral Philip ve Papa V. Clement'in huzurunda yer alan Tapınakçıları betimleyen 14.yüzyıla ait bir resim[1322].

Resim 38: St. Andrew Kilisesi'nde sergilenen 1875 yılına ait savaşa hazır bir Tapınak Şövalyesi[1323]

[1322] Maxwell-Stuart, s. 127.
[1323] Hodge, s. 30.

Resim 41: 1840 yılında François-Marius Granet tarafından çizlen bu resimde, Tapınak Şövalyelerinin resmi bir örgüt olarak kabul edildiği 1128 tarihli Troyes Konsil'i betimlenmiştir[1324].

Resim 42: Tapınak Şövalyelerine Engizisyon Mahkemeleri'nde yapılan işkenceleri betimleyen 1475 yılına ait bir resim[1325].

[1324] Hodge, s. 61.
[1325] Hodge, s. 167.

Resim 43: Jacques de Molay'ın yakılışını tasvir eden 1410 yılına ait bir resim[1326].

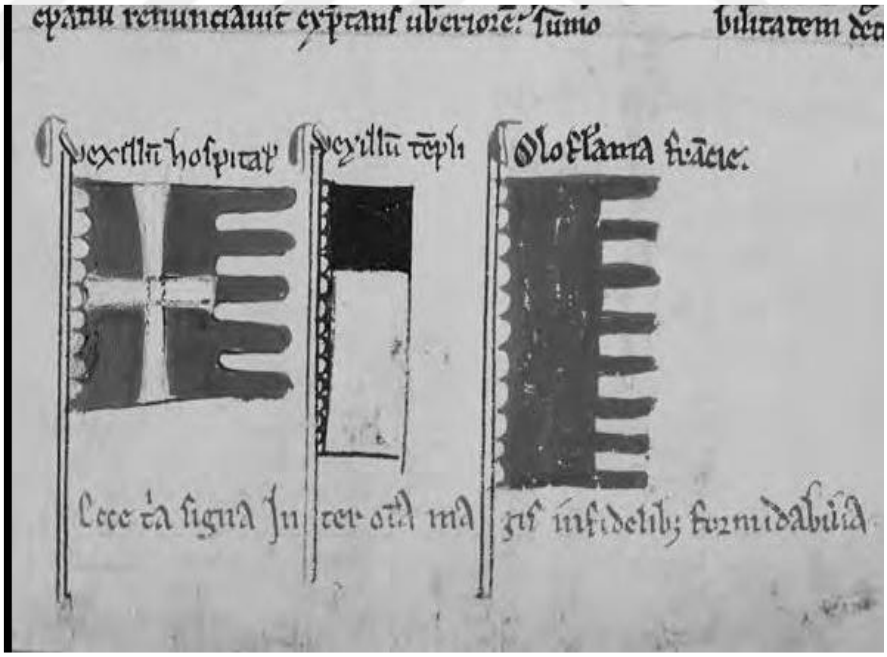

Resim 44: Tapınak Şövalyeleri'nin bayrağı[1327].

[1326] Hodge, s. 173.
[1327] Lord, s. 15.

Resim 45: Londra Tapınak Kilisesi[1328].

Resim 46: Londra Tapınak Kilisesi'nin iç görünümü[1329].

[1328] Lord, s. 41.
[1329] Lord, s. 44.

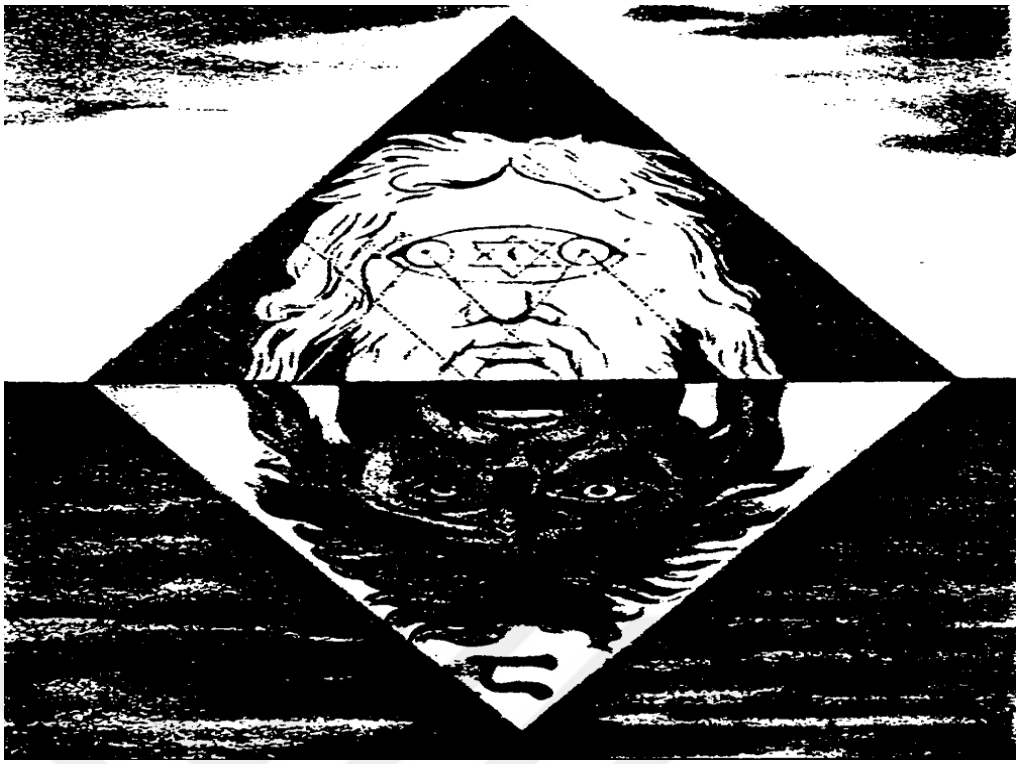

Resim 47: Tapınak Şövalyeleri tarafından ayinlerde tapınıldığına inanılan ve üç farklı yüze sahip olduğu inanılan idol[1330].

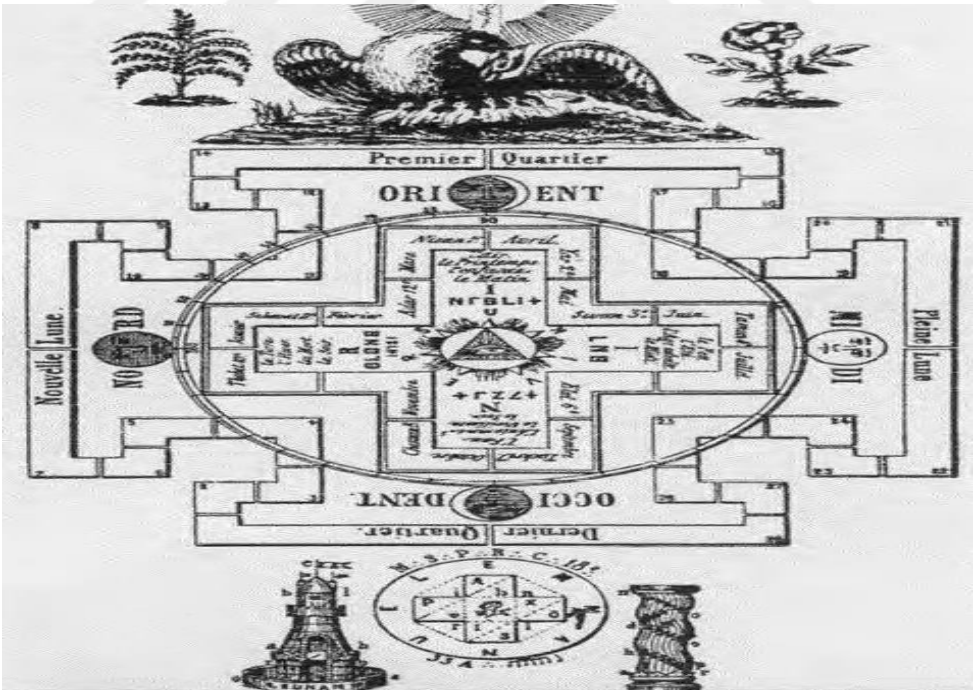

Resim 48: Tapınak Şövalyelerinin inşasını hedefledikleri inanılan ve Ezekiel tarafından kehanet edildiği düşülen Tapınağın planı[1331].

[1330] Lord, s. 281.
[1331] Lord, s. 286.